

Kungsörs kommun

KALLELSE

Datum

2020-01-16

Sammanträdande organ

Kommunstyrelsen

Tid

Måndagen den 27 januari 2020, kl. 16.00

Plats

Hellqvistsalen, kommunhuset

Förslag till justerare:

Petter Westlund

Förslag till ersättare för justerare:

Roland Jansson

Förslag till tid och plats för justering:

Tisdagen den 28 januari 2019, klockan 16.00 på kansliet

Nr	Informationsärenden	Dnr
1	a)GDPR, aktuellt läge 30 min <i>kanslichef Josephine Härdin</i> b) Sjögull, aktuellt läge. 15 min <i>miljöstrateg Therese Andersson och kommunekolog Julia Löndal Jonsson</i> c) Ekonomi – <i>ekonomichef Anette Gårlin</i> d) Fördjupad samverkan – <i>kommundirektör Claes-Urban Boström</i>	KS 2020/
Nr	Ärenden till kommunfullmäktige	Dnr
2	Svar på motion – Tillagningskök i Björskogs skola	KS 2017/41
3	Svar på motion – Villatomter i Valskog	KS 2019/400
4	Svar på medborgarförslag – ny hållplats gamla Transcom	KS 2019/323
5	Överenskommelse skolhjälpmedel	KS 2019/431
6	Investering resecentrum	KS 2019/272
Nr	Ärenden till kommunstyrelsen	Dnr
7	Verksamhetsplan BRÅ 2020-2025	KS 2020/9
8	Avfallsplan VafabMiljö	KS 2018/505
9	Ansökan om bidrag till nämndemannaföreningen Västmanland	KS 2020/8
10	Kommunstyrelsens mål 2020	KS 2019/26
11	Rätt att föra kommunens talan 2020	KS 2020/19
12	Svar på revisionsrapport - Uppföljning av samverkan mellan skola och individ- och familjeomsorg avseende barn och unga	KS 2019/376
Nr	Anmälningensärenden	Dnr
13	Meddelanden	

Mikael Peterson
Ordförande

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§ Information

Följande informationer lämnas vid sammanträdet:

- a) 16.00-16.30 Presentation av aktuellt läge gällande arbete med GDPR-lagstiftning (General Data Regulation Protection)

kanslichef Josephine Härdin

- b) 16.30-16.45 Aktuellt läge gällande arbetet med Sjögull,

miljöstrateg Therese Andersson och kommunekolog Julia Löndal Jonsson

- c) Fördjupad samverkan

kommunstyrelsens ordförande Mikael Peterson

- d) Ekonomi

ekonomichef Anette Gårlin

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger informationen till handlingarna.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt
Utdragsbestyrkande	

§

Svar på motion – Gemensamt tillagningskök i Björskogsskolan (KS 2017/41)

Hans Carlsson (M) föreslog i en motion 2017 att kommunen ska öppna ett gemensamt tillagningskök i Björskogsskolan för förskola, skola och fritidshem.

Kommunfullmäktige överlämnade motionen till kommunstyrelsen för beredning. Ärendet har varit på remiss hos barn- och utbildningsnämnden som i sitt första yttrande 2017 bland annat hänvisade till att den nya skolan, Kung Karl, byggdes med kapacitet att leverera till samtliga för- och grundskolor men att förslaget var praktiskt genomförbart. Förvaltningen fick då i en återremiss från kommunstyrelsen i uppdrag att utreda kostnader för detta eventuella genomförande. I sitt nya yttrande föreslår barn- och utbildningsnämnden avslag på motionen efter utredning är genomförd med hänvisning till att kostnader för ombyggnation och tillkommande transporter nu utretts och blir alltför höga. Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig bakom Barn- och utbildningsnämndens ställningstagande då detta skulle medföra en tillkommande kostnad på drygt 200 000 kronor årligen.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Hans Carlsson 2017-02-02
- Kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteskrivelse 2019-12-16
- Kommunfullmäktiges protokoll 2017-02-13, § 30
- Kommunstyrelsens protokoll 2017-05-22 § 96
- Barn- och utbildningsnämndens protokoll 2019-11-27 § 82

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag:

Kommunfullmäktige avslår motionen

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Motionären, BUN, Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum

2019-12-16

Vår beteckning

KS 2017/41

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Tillagningskök i Björktorps skola, Valskog.

I en motion till Kungsörs kommunfullmäktige har Hans Karlsson (m) föreslagit att mottagningsköket i Björktorps skola ska byggas om till ett tillagningskök.

Barn- och utbildningsnämnden har i sitt yttrande föreslagit avslag på motionen (se bilagt nämndbeslut och tjänsteskrivelse).

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig bakom Barn- och utbildningsförvaltningens och Barn- och utbildningsnämndens förslag till beslut om avslag.

Vi är på väg mot betydligt tuffare ekonomisk situation där varje krona måste vägas mot vad man får och i detta fall, även om det är positivt att ha ett tillagningskök, så är det i detta fall och just nu inte ekonomiskt försvarbart att öka kostnaden med ca 200 tkr om året.

Maten som levereras till Björktorps skolan är mycket bra mat till en hög kvalitet och samma mat som övriga barn får i våra skolor så kvalitetsmässigt går inte heller kostnadsökningen att riktigt försvara.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Kungsörs kommun

Sida 1 (2)

Datum
2019-11-20

Vår beteckning
BUN 2017/43

Ert datum

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Vår handläggare

Svar på återremiss – Öppna tillagningskök i Björskogs skola. (KS 2017/41)

Bakgrund

I motion till kommunfullmäktiges föreslog Hans Carlsson att kommunens ska låta Björskogs skola få bli ett eget tillagningskök.

I svaret på remissen redogjordes för att Björskogs skola för närvarande har ett mottagningskök. Tillagning av den mat som servas i Björskogs skola görs i köket vid Kung Karls skola. Om ett tillagningskök skulle startas i anslutning till Björskogs skola så skulle det innebära att:

- Det skulle bli lättare att klara de lagstadgade reglerna för varmhållning av maten som servas vid Björskogs skola.
- Det skulle behövas något fler arbetstimmar i köket vid Björskogs skola.
- Antalet transporter mellan Kungsör och Valskog och kostnaden för dessa skulle minska.
- En viss upprustning av köket i Björskogs skola skulle behövas.

Det konstaterades att det förslag som föreslogs i motionen är praktiskt genomförbart, men att en grundligare utredning av kostnadsaspekterna borde göras om kommunfullmäktige väljer att gå vidare med förslaget.

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2017-05-22 beslutades att ärendet skulle återremitteras och att förutsättningarna skulle utredas ytterligare innan motionen besvarades.

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

Övervägande

Kungsör kommuntekning AB, KKTAB, har gjort en preliminär uppskattning av förutsättningar för ombyggnation av det befintliga mottagningsköket till produktionskök. Det visar sig då att kostnaden för ombyggnation blir relativt hög beroende på att dagens bestämmelser och byggregler ställer högre krav än vad som gjordes när det befintliga köket byggdes. Kostnaden för ombyggnation beräknas bli 6 Mkr $\pm$ 1,5 Mkr. Den enskilt största kostnaden beror på ombyggnation av ventilation byte av avloppsstammar.

Den ökade kapitalkostnaden för att bygga om mottagningsköket till produktionskök beräknas till ca 240 kkr per år

Kostnaden för transporter beräknas till ca 65 kkr per år. Det innebär därmed inte någon ekonomisk vinst att bygga om mottagningsköket i Valskog till produktionskök.

Förslag till beslut:

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att avslå motionen.

Fredrik Bergh
Barn- och utbildningschef

§ 82

Utredning – Öppna tillagningskök i Björskogsskolan (BUN 2017/43)

Hans Carlsson (M) har tidigare i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att Björskogs skola får bli ett eget tillagningskök som lagar all mat till förskola, skola och fritidshem.

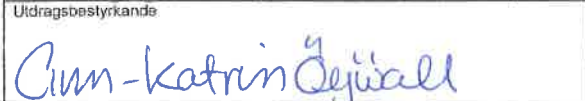
Som ett led i beredningen lämnade barn- och utbildningsförvaltningen den 5 augusti 2017 ett yttrande till kommunstyrelsens förvaltning. Av det framgick bl.a. att

- nuvarande kök i Björskogs skola är ett mottagningskök och tillagning görs i köket vid Kung Karls skola
- i den nya skolan som nu uppförs byggs ett kök med kapacitet för att laga mat till förskolor och samtliga grundskolor i Kungsörs kommun
- om ett tillagningskök startas i anslutning till Björskogs skola blir det lättare att klara de lagstadgade reglerna för varmhållning av mat, något fler arbetstimmar i köket i Björskogs skola, minskat antal och kostnad för transporter mellan Kungsör och Valskog samt krav på en viss upprustning av köket i Björskogs skola.

Förslaget om tillagningskök i Björskogs skola är praktiskt genomförbart. En grundligare utredning av kostnadsaspekterna bör göras om kommunfullmäktige väljer att gå vidare med förslaget.

Kommunstyrelsen återremitterade ärendet till barn- och utbildningsnämnden med uppdrag om att en utredning av förutsättningarna för ett tillagningskök i Björskogsskolan inklusive effekter för effektivisering och minskade transporter innan motionen besvaras.

Kungsör Kommunteknik AB, KKTAB, har gjort en preliminär uppskattning av förutsättningar för ombyggnation av det befintliga mottagningsköket till ett produktionskök. Kostnaderna för ombyggnation av köket, ventilation och avloppsstammar m.m. utgör en mycket hög kostnad som innebär att det inte är någon ekonomisk vinst att bygga om mottagningsköket till ett produktionskök.

Justerandes sign 	Protokollsutdrag till Akten, Kommunstyrelsen
Utdragsbestyrkande 	

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Hans Carlsson
- Kommunfullmäktiges protokoll 2017-02-13, § 30
- Yttrande från barn- och utbildningsförvaltningen 2017-05-08
- Kommunstyrelsens protokoll 2017-05-22
- Tjänsteskrivelse, 2019-11-20 – Svar på återremiss

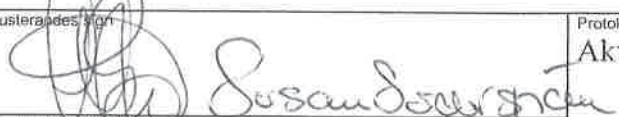
Beslut

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att avslå motionen.

Barn- och utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att titta på möjligheten och kostnaden för att sätta in en kombiugn i befintligt kök.

Reservation

Genom Ewa Granudd (M), reserverar sig moderaterna muntligt mot beslutet.

Justerares sign	Protokollsutdrag till
 Susanna Söderström	Akten, Kommunstyrelsen
Utdragsbestyrkande	
Cum-Katrin Öjuxell	

nya
moderaterna

MOTION

Öppna ett gemensamt tillagningskök i Björskogs skolan för: Förskola, skola och fritidshem.

Kvaliteten på skolmaten är en viktig ingrediens i elevernas skoldag. Även om vi fått förfinade transportmetoder, så är närheten från tillagning till intag av maten, en näring och-smakförhöjning. Det är också svårt att hålla de regler och lagar som hanterar varmhållningstider. Idag fungerar det inte.

Vi vet att barn som äter ordentligt får bättre förutsättningar att klara sin livs och-skolsituation på ett tillfredställande sätt. Björskogs skolan ligger redan i långt fram i hälsöhänsen med sin utepedagogik och utökad idrott på schemat.

Vid kommande höstterminens start finns det följande måltidsunderlag: Det kommer att serveras cirka 100 st. frukostar, 175 luncher och 100 mellanmål per dag.

I samband med den nya skolorganisationen är det ett bra tillfälle att även ändra skolmåltidsorganisationen.

Moderaterna i Kungsör yrkar därför följande:

Att: Björskogs skolan får ett eget tillagningskök snarast. Senast Januari 2018.

Kungsör 2017 02 01

Hans Carlsson 2.e vice ordf BUN

§ 96

Svar på motion – Öppna tillagningskök i Björskogsskolan (KS 2017/41)

Hans Carlsson (M) föreslår i en motion att Björskogs skola får bli ett eget tillagningskök snarast, dock senast januari 2018. Köket ska enligt motionären laga mat till förskola, skola och fritidshem.

Motionen överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Som ett led i beredningen har barn- och utbildningsförvaltningen lämnat ett yttrande. Av det framgår bl.a. att

- nuvarande kök i Björskogs skola är ett mottagningskök och tillagning görs i köket vid Kung Karls skola
- i den nya skolan som nu uppförs byggs ett kök med kapacitet för att laga mat till förskolor och samtliga grundskolor i Kungsörs kommun
- om ett tillagningskök startas i anslutning till Björskogs skola blir det lättare att klara de lagstadgade reglerna för varmhållning av mat, något fler arbetstimmar i köket vid Björskogs skola, minskat antal och kostnad för transporter mellan Kungsör och Valskog samt krav på en viss utrustning av köket i Björskogs skola.

Förslaget om tillagningskök i Björskogs skola är praktiskt genomförbart. En grundligare utredning av kostnadsaspekterna bör göras om kommunfullmäktige väljer att gå vidare med förslaget.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Hans Carlsson
- Kommunfullmäktiges protokoll 2017-02-13, § 30
- Yttrande från barn- och utbildningsförvaltningen 2017-05-08

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag:

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsens förvaltning i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett tillagningskök vid Björskogs skola inklusive effekter för effektivisering och minskade transporter.

Med detta förklaras motionen besvarad.

Justerares sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

KS överläggning

Under kommunstyrelsens överläggning yrkar Stellan Lund (M) **återremiss** för att genomföra utredningen innan motionen besvaras.

Beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet för att genomföra en utredning av förutsättningarna för ett tillagningskök vid Björskogs skola inklusive effekter för effektivisering och minskade transporter innan motionen besvaras.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Svar på motion – Villatomter i Valskog (KS 2019/400)

Hans Carlsson (M) och Stellan Lund (M) har i en motion föreslagit att kommunen snarast börjar planera för villatomter i Valskog.

Kommunfullmäktige överlämnade motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Det stämmer att de kommunala villatomterna i Valskog är slut. Det har tagits fram ett förslag på områden för nya villatomter på kommunalägd mark i Valskog. Förslaget har presenterats i plankommittén men det har inte fattats några beslut där ännu.

Kommunstyrelsen föreslår därför att kommunfullmäktige att motionen anses besvarad och att frågan om nya villatomter i Valskog återigen lyfts i plankommittén där alla frågor gällande planarbete behandlas.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från alliansen 2019-10-22
- Kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteskrivelse 2020-01-08
- Kommunfullmäktiges protokoll 2019-11-25 § 195

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag:

Kommunfullmäktige anser motionen beviljad och besvarad. Frågan om nya villatomter i Valskog behandlas i plankommittén.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Motionärerna, kommundirektör, Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Utvecklingsstrateg Stefan Lejerdahl

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (2)

Datum
2020-01-08

Vår beteckning
KS 2019/400

Adressat

Kommunstyrelsen

Yttrande gällande:

Motion om nya kommunala villatomter i Valskog

Hans Carlsson (M) och Stellan Lund(M) föreslår i en motion att kommunen snarast börjar planera för villatomter i Valskog.

Motionärerna skriver sammanfattningsvis att det är helt slut på kommunala villatomter i Valskog och att kommunen måste göra en insats för att få fram fler tomter till invånare som vill bygga. De anser också att det är lämpligt att inventera det egna markinnehavet och köpa in privat mark. Valskogs centrala läge och fina miljö gör att många kan tänka sig att bosätta sig där. Allt i linje med kommunens vision om 9 000 invånare år 2025.

Det stämmer att de kommunala villatomterna i Valskog är slut. Det har tagits fram ett förslag på områden för nya villatomter på kommunalägd mark i Valskog. Förslaget har presenterats i plankommittén men det har inte fattats några beslut. Se bifogade skisser. Då det är plankommittén och kommunstyrelsen som fattar beslut om nya detaljplaner bör frågan hanteras där.

Förslag till beslut

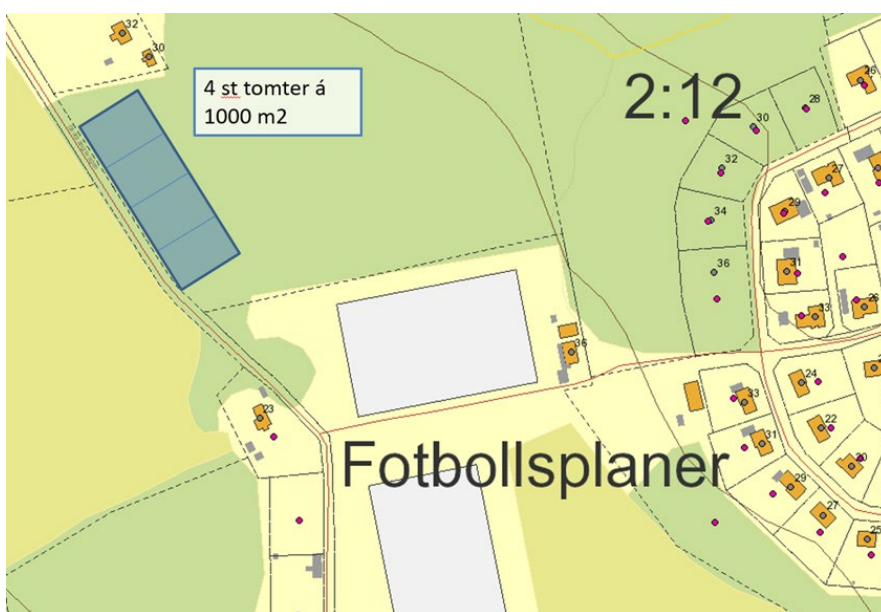
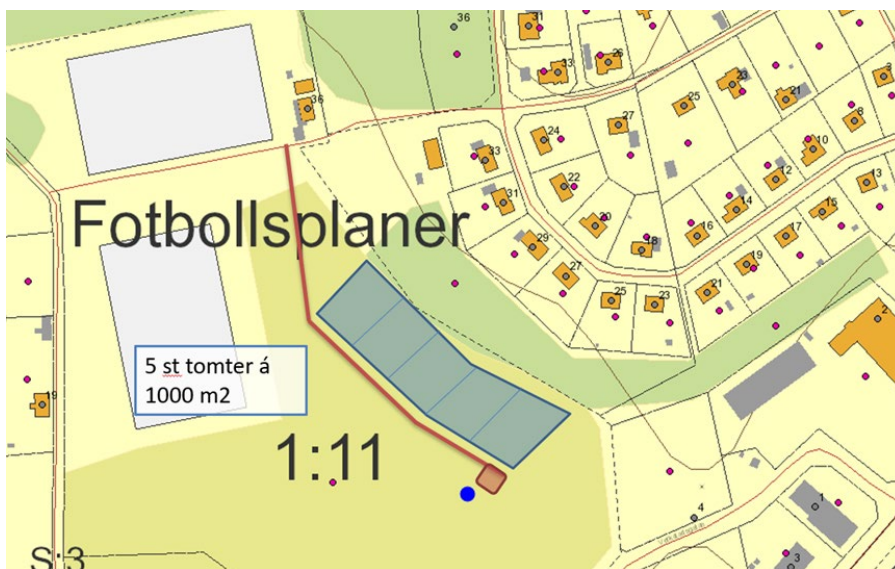
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att motionen anses besvarad och att frågan om nya villatomter i Valskog lyfts till plankommittén där alla frågor gällande planarbete behandlas.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Stefan Lejerdahl
Utvecklingsstrateg

Bilaga:

- 5 tomter mellan fotbollsplanen och Tallstigen
- 4 tomter vid Skarpängsvägen

Moderaterna
Kungsör

Motion

Erbjudande av kommunala villatomter i Valskog.

Kungsör har en vision om att ha en befolkningsmängd av 9000 innevånare år 2025.

Det kommer att behövas fler bostäder i hela kommunen. Både hyresrätter, bostadsrätter och villor.

I Valskog är det helt slut på kommunala tomter. Därför måste kommunen göra en insats att få fram flera tomter till innevånare som vill bygga. Det är lämpligt att inventera det egna markinnehavet och även köpa in privat mark.

Valskogs centrala läge och fina miljö gör att många kan tänka sig att bosätta sig här.

Skolan har också plats för fler elever utan större kostnader.

Om vi kan erbjuda tomter genererar det i flera innevånare och det påverkar också statsbidrag och skatteintäkter i positiv riktning.

Moderaterna i Kungsör yrkar på att kommunen snarast börjar och planera för villatomter i Valskog.

Valskog

Hans Carlsson

1:e vice ordf. KF

Stellan Lund

1:e vice ordf. KS

§

Svar på medborgarförslag – Busshållplats vid gamla Transcom (Kungsgatan) (KS 2019/323)

Anita Larsson föreslår i ett medborgarförslag att en busshållplats ordnas vid gamla Transcom. Den fungerar både till Köping och Eskilstuna. Förslagsställaren menar att det är gott om plats på båda sidor och att det är mer centralt än järnvägsstationen.

Kommunfullmäktige överlämnade medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Förslag ligger i linje med de planer som Kungsörs kommun och Kollektivtrafikförvaltningen har gällande placering av nya hållplatser efter den ändrade linjedragningen av regionbussarna genom Kungsörs tätort.

För närvarande pågår ett projekteringsarbete för en ny hållplats på Kungsgatan vid det gamla Transcomhuset. Hållplatsen beräknas vara i drift under sommaren/hösten 2020 under förutsättning att investeringsbeslut ges för byggnationen under våren 2020.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därmed att medborgarförslaget ska anses besvarat.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Anita Larsson
- Protokoll från kommunfullmäktige 2019-11-11 § 141

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag:

Kommunfullmäktige anser medborgarförslaget beviljat och besvarat.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare
Stefan Lejerdahl

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2019-12-09

Vår beteckning
KS xxx

Adressat
Kommunstyrelsen

Yttrande:

Medborgarförslag gällande ny hållplats vid gamla Transcom/Kungsgatan

Anita Larsson har lämnat in ett medborgarförslag där hon föreslår att det byggs en ny busshållplats vid gamla Transcom/Kungsgatan. Hon uppger att hållplatsen fungerar både till Köping och till Eskilstuna, att det finns gott om plats och att hållplatsen får ett centralt läge.

Förslag ligger i linje med de planer som Kungsörs kommun och Kollektivtrafikförvaltningen har gällande placering av nya hållplatser efter den ändrade linjedragningen av regionbussarna genom Kungsörs tätort.

För närvarande pågår ett projekteringsarbete för en ny hållplats på Kungsgatan vid det gamla Transcomhuset. Hållplatsen beräknas vara i drift under sommaren/hösten 2020 under förutsättning att investeringsbeslut ges för byggnationen under våren 2020.

Kungsörs kommun tackar Anita Larsson för sitt engagemang i frågan.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att medborgarförslaget är besvarat.

Claes-Urban Boström
Kommunchef

Stefan Lejerdahl
Utvecklingsstrateg

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare
Stefan Lejerdahl

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2019-12-09

Vår beteckning
KS 2019/323

Adressat
Kommunstyrelsen

Yttrande:

Medborgarförslag gällande ny hållplats vid gamla Transcom/Kungsgatan

Anita Larsson har lämnat in ett medborgarförslag där hon föreslår att det byggs en ny busshållplats vid gamla Transcom/Kungsgatan. Hon uppger att hållplatsen fungerar både till Köping och till Eskilstuna, att det finns gott om plats och att hållplatsen får ett centralt läge.

Förslag ligger i linje med de planer som Kungsörs kommun och Kollektivtrafikförvaltningen har gällande placering av nya hållplatser efter den ändrade linjedragningen av regionbussarna genom Kungsörs tätort.

För närvarande pågår ett projekteringsarbete för en ny hållplats på Kungsgatan vid det gamla Transcomhuset. Hållplatsen beräknas vara i drift under sommaren/hösten 2020 under förutsättning att investeringsbeslut ges för byggnationen under våren 2020.

Kungsörs kommun tackar Anita Larsson för sitt engagemang i frågan.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att medborgarförslaget är besvarat.

Claes-Urban Boström
Kommunchef

Stefan Lejerdahl
Utvecklingsstrateg

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Överenskommelse om skolhjälpmedel (KS 2019/431)

Sjukvårdshuvudman och skolhuvudman har ett delat ansvar för barn/elever med funktionsnedsättning som är i behov av hjälpmedel i skolan. Det delade ansvaret medför ibland gränsdragningsproblem som har till följd att elever riskerar att få sina hjälpmedel senare än nödvändigt eller inte alls.

Denna överenskommelsen innebär inga nya åtagande för huvudmännen utan förtydligar de ansvar respektive huvudman redan idag har. I överenskommelsen lyfts vikten av samverkan för barnet/elevens bästa. Överenskommelsen omfattar alla hjälpmedel utom ortopediska hjälpmedel som alltid är personligt förskrivna och regionens ansvar.

Beslutet ska tas i regionfullmäktige samt i respektive kommuns fullmäktige.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Protokollsutdrag från Hjälpmedelscentrum 2019-12-12 § 6
- Bilaga 1 RV181133 - Förslag till överenskommelse mellan Region Västmanland och skolhuvudmän i Västmanlands län angående hjälpmedel från förskola till gymnasieskola

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen mellan Region Västmanland och skolhuvudmän i Västmanlands län angående hjälpmedel från förskola till gymnasieskola

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Hjälpmedelsnämnden, Akten
Utdragsbestyrkande	

2019-12-12

Att**Organ**-----
Gemensam Hjälpmedelsnämnd**Plats**

Hjälpmedelscentrum

TidpunktTorsdagen den 12 december 2019
-----**§ 6 Överenskommelse skolhjälpmedel**

Liselotte Eriksson och Jeanette Källstad informerar om överenskommelse skolhjälpmedel 2020 utifrån ursprungsdokumentet från 2005.

Sjukvårdshuvudman och skolhuvudman har ett delat ansvar för barn/elever med funktionsnedsättning som är i behov av hjälpmedel i skolan. Det delade ansvaret medför ibland gränsdragningsproblem som har till följd att elever riskerar att få sina hjälpmedel senare än nödvändigt eller inte alls.

Denna överenskommelsen innebär inga nya åtagande för huvudmännen utan förtydligar de ansvar respektive huvudman redan idag har. I överenskommelsen lyfts vikten av samverkan för barnet/elevens bästa. Överenskommelsen omfattar alla hjälpmedel utom ortopediska hjälpmedel som alltid är personligt förskrivna och regionens ansvar.

Överenskommelsen har tagits fram genom en arbetsgrupp. Inledningsvis gjordes en nulägesanalys, omvärldsanalys och sedan en workshop med intresseorganisationer, förskrivare samt representanter från skola och region. Diskussion i arbetsgrupp och styrgrupp. Förslaget har varit ute på tjänstemannaremiss i region och i alla kommuner.

Samverkan och formella överenskommelser mellan sjukvårdshuvudman och skolhuvudman är nödvändiga för att både tydliggöra det delade ansvaret och för att skapa samverkan.

Beslut

1. Nämnden föreslår huvudmännen att godkänna överenskommelsen.

Paragrafens slut -----

Vid protokollet

Amanda Uras, mötessekreterare

2019-12-12

Justerat 2019-12-16

Barbro Larsson
OrdförandeHelena Hagberg
JusterareAtt justeringen tillkännagivits på regionens anslagstavla
2019-12-17 intygas:

Amanda Uras

Rätt utdraget intygas 2019-12-17

Amanda Uras

Överenskommelse mellan Region
Västmanland och skolhuvudmän i
Västmanlands län angående hjälpmedel
från förskola till gymnasieskola

Innehåll

Bakgrund	3
Parter.....	3
Syfte och mål	4
Verksamheter som omfattas.....	4
Skolhuvudmans ansvar.....	4
Delaktighet	4
Tillgänglig lärmiljö.....	5
Pedagogiska verktyg.....	5
Rektors ansvar	5
Specialverksamheter	5
Region Västmanlands ansvar	6
Anvisningar för personligt förskrivna hjälpmedel och hjälpmedel som skolan hyr av hjälpmedelsverksamhet	6
Samordning och samverkan	7
Kompetensutveckling.....	7
Framförhållning vid skolstart och skolbyte	7
Rutiner för samverkan vid oenighet.....	8
Avvikelse	8
Uppföljning	8
Implementering.....	8
Omförhandling	8
Bilaga. Exempel Hjälpmedel i skola - personligt förskrivet, pedagogiskt verktyg eller arbetstekniskt verktyg.....	9
Lyft för överflyttning	9
Enkelt tidshjälpmedel.....	10
Synhjälpmedel.....	10
Referenser	12

Bakgrund

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har alla barn samma rättigheter och lika värde. Inget barn får diskrimineras. Alla barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning lyfter rättigheten att leva ett självständigt liv och delta i samhället på jämlika villkor som alla andra.

Alla barn ska ha tillgång till pedagogisk verksamhet på lika villkor. Enligt skollagen ska alla barn/elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 3 §, skollagen SFS 2010:800).

Skolhuvudmän i Västmanlands län och Region Västmanland har ett delat ansvar för att barn/elever med funktionsnedsättning som har behov av hjälpmedel i skolan ska få tillgång till sådana. Ansvaret regleras av lagstiftning, bl.a. skollagen och hälso- och sjukvårdslagen. Region Västmanland ansvarar för personliga hjälpmedel. Skolhuvudman ansvarar för att tillhandahålla en lärmiljö som är pedagogiskt, fysiskt och socialt tillgänglig och som främjar delaktighet.

En entydig definition av vad som är ett personligt förskrivet hjälpmedel eller hjälpmedel som bidrar till en lärmiljö som är pedagogiskt, fysiskt och socialt tillgänglig och som främjar delaktighet är svår att göra.

Vid de åtgärder som rör barnet/eleven ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets/elevens bästa och avgöras i varje enskilt fall. God samverkan där inblandade parter drar fördel av varandras skilda kompetenser och ser till hela situationen för det enskilda barnet/eleven är en viktig framgångsfaktor.

Västmanlands läns hjälpmedelshantering styrs av en politisk nämnd, Gemensamma Hjälpmedelsnämnden. Nämndens ledamöter är förtroendevalda från länets alla kommuner och Region Västmanland. Som ett stöd för förskrivare oavsett tillhörighet till huvudman finns en digital Hjälpmedelshandbok på regionens vårdgivarwebb. Hjälpmedelshandbokens regelverk bygger på lagar, förordningar och föreskrifter och beslutas av Hjälpmedelsnämnden.

Parter

- Arboga kommun
- Fagersta kommun
- Hallstahammars kommun
- Kungsörs kommun
- Köpings kommun
- Norbergs kommun
- Sala kommun
- Skinnskattebergs kommun
- Surahammars kommun
- Västerås kommun
- Region Västmanland
- Fristående huvudmän för förskola och skola

Syfte och mål

Det övergripande syftet med överenskommelsen är:

- att tillgodose elevers rätt att utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål
- att skapa förutsättning för att barn/elever med funktionsnedsättning ska få tillgång till hjälpmedel i skolan oavsett vilken huvudman som har kostnadsansvar
- att tydliggöra behovet av hjälpmedel med den enskilda eleven i centrum, det vill säga elevens behov ska vara vägledande för diskussioner om hur ansvaret ska fördelas

Målet är att minska de gränsdragningsproblem som finns och tydliggöra ansvaret för hjälpmedel i skola samt underlätta samverkan.

Verksamheter som omfattas

Följande verksamheter/enheter omfattas av överenskommelsen under respektive huvudmans ansvar.

Skolhuvudman, gäller även fristående skolhuvudmän:

- Förskola
- Förskoleklass
- Fritidshem
- Grundskola, grundsärskola
- Gymnasieskola, gymnasiesärskola

I denna överenskommelse benämns ovanstående verksamheter/enheter med det samlade begreppet skola i den löpande texten.

Region Västmanland

Verksamheter/enheter där förskrivare av hjälpmedel till barn och ungdomar med funktionsnedsättning inom områdena syn, hörsel, rörelse, kommunikation, tal, språk och kognition verkar. Till exempel:

- Barn- och ungdomskliniken
- Barn- och ungdomspsykiatri
- Habiliteringscentrum
- Hjälpmedelscentrum (Förskriver inte men är stöd till förskrivare)
- Hörselenheten
- Synenheten
- Ortopedkliniken

Ortopedtekniska hjälpmedel och medicinska behandlingshjälpmedel anses alltid vara personligt förskrivna hjälpmedel och bekostas av regionen.

Skolhuvudmans ansvar

Delaktighet

Barn/elev med funktionsnedsättning ska utifrån sina egna förutsättningar och förmågor utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Rektor på varje skola ska ha kunskap och ett helhetsgrepp kring skolans elever med funktionsnedsättning, och deras behov av anpassning för att kunna

tillgodogöra sig utbildningen och vara delaktiga under skoldagen. Skolhuvudman har kostnadsansvar och ansvarar för att lärmiljön är pedagogiskt, fysiskt och socialt tillgänglig och främjar delaktighet samt att elev erbjuds pedagogiska hjälpmedel utifrån sina enskilda behov.

Tillgänglig lärmiljö

En tillgänglig lärmiljö ska för eleven göra det möjligt att tillgodogöra sig undervisningen genom att hen till exempel ska kunna förstå, koncentrera sig, kunna höra, sitta vid ett bord. Men också att göra det möjligt att gå på toaletten, äta, ta sig in i och ut ur samt vistas i skolans lokaler och vara tillsammans med sina klasskamrater.

Fysisk och socialt tillgänglig miljö kan till exempel vara:

- Alternativa kommunikationssätt
- Intryckssanerade undervisningslokaler
- Grupprum
- Akustiksanerade undervisningslokaler
- Funktionella stolar och arbetsbord som är enkelt anpassningsbara
- Utrustning och anpassning som möjliggör toalettbesök
- Dörrautomatik och ramper

Pedagogiska verktyg

Skolhuvudman har kostnadsansvar för pedagogiska verktyg. Det omfattar pedagogiska strategier och metoder, läromedel och tidsenliga lärverktyg som ska möjliggöra för barnet/eleven att tillgodogöra sig undervisningen

Pedagogiska verktyg utmärks av:

- att de är kunskapsbärande
- att de kan användas av flera barn/elever
- att de inte behöver omfattande individuell anpassning
- att de utan svårigheter kan anpassas till andra elever

Rektors ansvar

- att skolans personal har god kännedom om de barn/elever som har behov av extra stöd, anpassningar och personligt förskrivna hjälpmedel
- att skolans personal har god kännedom om vilka behov varje enskild barn/elev har av extra stöd, anpassningar och personligt förskrivna hjälpmedel
- anskaffning av hjälpmedel som kan betraktas som arbetstekniska hjälpmedel

Vid vanligt förekommande funktionsnedsättningar som läs- och skrivsvårigheter/dyslexi är det skolhuvudmannens ansvar att bygga upp en beredskap med kompetens och resurser som kan möta behoven.

Specialverksamheter

Skolhuvudmans skolverksamhet ska vara anpassad och utrustad för den målgrupp som den riktar sig till. Om verksamheten riktar sig till en specifik grupp med barn/elever med funktionsnedsättning, innebär det ett ökat krav på tillgänglig fysisk, pedagogisk och social lärmiljö som främjar delaktighet och skapar möjlighet för barnet/eleven att tillgodogöra sig utbildningen.

Region Västmanlands ansvar

Region Västmanland ansvarar för personligt förskrivna hjälpmedel. Personliga hjälpmedel är hjälpmedel som är individuellt utprovade. Det innebär att hjälpmedlet är förskrivet och utprovat till ett enskilt barn/elev med funktionsnedsättning.

Personligt förskrivna hjälpmedel syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning för barnet/elevens hela dagliga liv. Hjälpmedel kan också förskrivas för vård och behandling exempelvis diabeteshjälpmedel.

Grundprincipen är att endast en uppsättning av ett hjälpmedel inom samma hjälpmedelsgrupp kan förskrivas. Finns behov av dubbelutrustning av ett hjälpmedel ska förskrivning alltid ske i samråd med ansvarig hjälpmedelsverksamhet. Hänsyn till barnets bästa ska alltid tas med i bedömningen.

Personliga hjälpmedel kräver hälso-och sjukvårdens särskilda kompetens för bedömning, utprovning, eventuell anpassning/specialanpassning och träning. Förskrivning sker bland annat av arbetsterapeut, fysioterapeut/sjukgymnast, logoped, synpedagog och audionom.

Personligt förskrivna hjälpmedel utmärks av (SOU 2004:83):

- att de i huvudsak är kompenserande, och
- att de är utprovade och särskilt anpassade till en specifik barn/elev
- att de inte utan omfattande åtgärder kan användas av någon annan, eller att de inte kan eller kommer att kunna användas av någon annan

Personal inom Region Västmanland ansvarar även för att:

- ge kunskap och råd inom sin yrkeskompetens om enskild barns/elevs funktionsnedsättning och hens särskilda behov och förutsättningar
- förskrivare gör en behovsbedömning och utprovning samt inträning kring det personligt förskrivna hjälpmedlet och dess användning i samråd med skolans berörda personal
- förskrivare av personliga förskrivna hjälpmedel ger information och utbildning till berörd personal inom skolan om, hur och varför barnet/eleven använder hjälpmedlet
- förskrivare gör en uppföljning kring hjälpmedlet så att målet med förskrivningen uppfylls i samråd med skolans berörda personal
- reparationer och eventuella specialanpassningar av personligt förskrivna hjälpmedel utförs

Anvisningar för personligt förskrivna hjälpmedel och hjälpmedel som skolan hyr av hjälpmedelsverksamhet

Möjlighet finns för skola att hyra vissa hjälpmedel som inte utifrån det enskilda barnets/elevens behov räknas som personligt förskrivet hjälpmedel inom rörelse, kommunikation, kognition och hörsel. Kontakt tas då direkt med Hjälpmedelscentrum eller Hørselenheten.

Personligt förskrivna hjälpmedel och hyrda verksamhetshjälpmedel ska skötas enligt den instruktion/bruksanvisning som medföljer.

När ett hjälpmedel inte längre behövs kontaktas förskrivande enhet och/eller respektive hjälpmedelsverksamhet för återlämning.

Hjälpmedel som ägs av regionen och används på skola ska förvaras på ett sådant sätt att riskerna för stöld, olycksfall och skadegörelse minimeras, om något av detta inträffar ska förskrivande verksamhet alltid kontaktas.

Om ett hjälpmedel skadas eller försvinner vid transport till och från skolan ska det anmälas till respektive transportföretag och/eller förskrivande verksamhet i direkt anslutning till händelsen.

Skolhuvudman kan bli ersättningskyldig för reparationskostnader alternativt anskaffning av nytt hjälpmedel vid oaksamhet.

Samordning och samverkan

Barn/elever med behov av hjälpmedel behöver ofta samordnade insatser från både hälso- och sjukvård och skola.

Samverkan kring elevens/barnets behov ska ske med utgångspunkt i de olika huvudmännens yrkesprofession, kompetens och ansvarsområde. Råd till barn/elev/anhörig ges inom den egna yrkeskompetensen och ansvarsområde. Samverkan är särskilt viktig när hjälpmedel från båda parterna ska fungera tillsammans.

Om behov finns av personligt förskrivet hjälpmedel ska den person som uppmärksammat behovet initiera samverkan för planering av insatsen. Beslut om samordning fattas gemensamt av de som ska delta i samordningen. Samordning kräver samtycke av myndig elev/vårdnadshavare.

Elevhälsan och/eller barnet/elevens pedagog ska vara naturliga kontakter och samverka med regionens förskrivare och tekniker vid behov av förskrivning av personliga hjälpmedel, leveranser och reparationer.

Skolans rektor har huvudansvar för att tid frigörs så att berörd personal på skolan ges möjlighet att få kunskap om det enskilda barnet/elevens personliga hjälpmedel och funktionsnedsättning genom information och utbildning av förskrivare.

Kompetensutveckling

Det finns utmaningar när det gäller kompetens kring funktionsnedsatta barn/elevs behov av anpassningar för att de ska kunna tillgodogöra sig sin utbildning.

Alla huvudmän inom överenskommelsen ansvarar för att den egna personalen har den kompetens de behöver för att kunna utföra sitt arbete. Varje huvudmans professioner har sina specialkompetenser som är viktiga i samverkan kring det enskilda barnet/eleven.

Framförhållning vid skolstart och skolbyte

För att barnet/elevens behov ska vara tillgodosett och miljön tillgänglig vid skolstart eller vid byte av skola behövs en framförhållning så att personligt förskrivna hjälpmedel hinner provas ut och förskrivas/beställas alternativt flyttas.

Skolhuvudman ansvarar för att flytt av personligt förskrivna hjälpmedel som normalt förvaras i skolan sker på ett säkert sätt när ett barn/elev byter skola. Förskrivare bör kontaktas för att bedöma om nya hjälpmedel behöver förskrivas för att uppfylla barnets/elevens behov i den nya skolan.

För hjälpmedel som ägs av regionen och är fast monterade ska berörd hjälpmedelsverksamhet kontaktas för att säkerställa att nedmontering/flytt/montering sker korrekt om barnet/eleven byter skola eller om hjälpmedlet behöver flyttas inom befintlig skola. Vid flytt inom skolans lokaler står skolan för flyttkostnaden. Vid byte av skola står Region Västmanland för flyttkostnaden.

Ansvarig person på skolan eller vårdnadshavare/myndig elev ska i så god tid som möjligt kontakta berörd verksamhet i Region Västmanland som förskriver hjälpmedel.

Rutiner för samverkan vid oenighet

Tvister löses i första hand på lokal chefsnivå mellan parterna. Barnet/elevens bästa ska vara i fokus. Vid fortsatt oenighet bör parterna för barnet/elevens bästa provisoriskt lösa problemet för att sedan lyfta ärendet till överordnad chefsnivå mellan parterna. Kan inte dessa lösa frågan förs frågan vidare till den politiska nivån.

Avvikelser

Avvikelser behandlas enligt respektive huvudmans/verksamhets/enhets ordinarie rutiner för avvikelshantering.

Uppföljning

Överenskommelsen bör följas upp regelbundet av respektive huvudman i lämpliga befintliga forum till exempel: Skolchefs nätverket, Chefsforum eller motsvarande samt parternas egna ledningsgrupper och nätverk. Synpunkter kan lämnas löpande till regionens hjälpmedelsstrateg som ansvarar för att överenskommelsen följs upp vart tredje år eller vid behov.

Implementering

Region Västmanland och skolhuvudmän i Västmanlands län antar den länsövergripande överenskommelsen som lokal överenskommelse och ansvarar för att göra den känd hos berörd personal i den egna organisationen.

Hjälpmedelsnämnden/Regionfullmäktige beslutar om text i Hjälpmedelhandboken utifrån överenskommelsens innehåll.

Omförhandling

Region Västmanland och skolhuvudmän i Västmanlands län har när som helst rätt att påkalla förhandlingar om förutsättningarna för denna överenskommelse förändras.

Denna överenskommelse har upprättats i 10 likalydande exemplar av vilka undertecknande parter tagit varsitt exemplar. Fristående huvudmän inkluderas i överenskommelsen och har deltagit i remissprocessen, men är av praktiska skäl inte undertecknande part.

Lägga in alla loggor

Bilaga. Exempel Hjälpmedel i skola - personligt förskrivet, pedagogiskt verktyg eller arbetstekniskt verktyg

Lyft för överflyttning

En lyft kan vara ett hjälpmedel som är personligt individuell utprovat och förskrivet via Region Västmanland till ett specifikt barn. En lyft kan även vara ett arbetstekniskt hjälpmedel som skolhuvudman har ansvar att införskaffa för personals behov.

Exempel 1

Arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast inom rehabiliteringen gör en bedömning av barnets förmåga till förflyttning och överflyttning. Förmågan bedöms utifrån resurser, svårigheter och möjlighet till utveckling för att bli självständig i så stor utsträckning som möjligt. Bedömningen omfattar barnets önskemål och vilja samt ur perspektivet hela dess dagliga liv, med hänsyn till barnet energifördelning.

Bedömningen visar att en överflyttning mellan toalett och rullstol bäst görs med ett levande stöd och en väl beskriven, inövad teknik. Tekniken är en form av träning som kan utveckla förflyttningsförmågan hos barnet. Metoden används hemma och på fritiden samt föreslås till skolan. För metoden behövs inga hjälpmedel förskrivas.

I skolan finns inte tillgång till ett levande stöd som klarar tekniken. Skolan önskar att förflyttning kan ske med en lyft och lyftsele. Barnet/eleven kan tänka sig att någon gång per dag låta överflyttningen ske på detta sätt. Skolhuvudman införskaffar en lyft och lämpligt lyftsele som ett arbetstekniskt hjälpmedel.

Exempel 2

Ett barn lyfts hemma av sina föräldrar vid överflyttning från rullstol till toalett och vice versa. Föräldrar och barn är vana att göra det och har alltid gjort på det sättet. Arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast inom rehabiliteringen gör en bedömning att barnet på säkrast sätt överflyttas mellan rullstol, toalett och andra möbler/hjälpmedel med hjälp av en lyft och lyftsele.

Barnet har inte förutsättningar att utveckla sin förmåga till självständig förflyttning och bedömningen grundar sig på att en lyft och lyftsele kommer att vara det mest lämpliga förflyttningssättet i framtiden vartefter barnet växer.

Lyft och sele kan då personförskrivas för att användas i skola. I hemmet väljer föräldrar att avvakta med användande av hjälpmedel för överflyttning.

Enkelt tidshjälpmedel

Ett enkelt tidshjälpmedel som till exempel en timstock kan vara ett hjälpmedel som är individuell utprovad och förskrivet via Region Västmanland till ett specifikt barn. Det kan även vara ett hjälpmedel som är ett pedagogiskt verktyg som skolhuvudman har ansvar att införskaffa till barn/elev.

Exempel 1

Arbetsterapeut på BUP gör en bedömning av förmåga hos ett barn att förstå och hantera tid. Förmågan bedöms utifrån resurser, svårigheter och möjlighet till utveckling för att bli självständig i så stor utsträckning som möjligt. Hänsyn tas till barnets önskemål och vilja samt hela dess dagliga liv.

Barnet har möjlighet att bli självständig med en timstock i sin morgonrutin, den behövs på väg till skolan, för att vara trygg och den behövs på fritids samt i skolbussen på väg hem.

Timstocken används även i matsituationen med familjen på kvällen och i hygienrutinen innan sänggående. Timstocken kommer på det här sättet att tas med till skolan och kan även användas på till exempel på rasten. Timstocken personförskrivs.

Exempel 2

En barn/elev har stora svårigheter att ha koll på hur lång tid ett arbetspass/lektion är. Barnet/eleven är orolig och har svårt att koncentrera sig och sitta still. Den ordinarie analoga väggklockan ger inte eleven den information den behöver för att ha koll på tidens gång.

En timstock underlättar och ger en tydligare bild av hur arbetspassets tidsomfattning ser ut. Den kan användas vid varje enskilt arbetspass och även under vilopass/rast. Barnet/eleven utvecklar sin förståelse för tid då begreppen minuter och kvartar kan översättas och kopplas ihop med den analoga klockan med stöd av pedagogen. Barnet/eleven har en möjlighet att utveckla sin känsla och förståelse för tid. Skolhuvudman införskaffar en timstock som ett pedagogiskt verktyg och använder en metod för att utveckla barnet/elevens tidsförståelse.

Synhjälpmedel

En elev har en bärbar dator med mindre skärm lånad från sin skola. Eleven har en synnedsättning och har svårt att se text på skärmen.

Behov finns av ett förstöringsprogram och/eller en större skärm.

Dialog ska föras mellan skola och synenheten. I vissa fall är datorn låst på skolans system och programmet får därför inte installeras. Skolan bör försöka låsa upp datorn i första hand så att ett förstöringsprogram kan installeras.

I vissa fall behövs både ett förstöringsprogram och en större skärm och ibland kan det räcka med en större skärm. Enligt Synenhetens regelverk kan en dator med större skärm och förstöringsprogram förskrivas från synenheten till patienter som studerar. Skolan får då ta ett beslut om de godkänner

att en extern dator kopplas in i skolans system. Om de inte godkänner så ligger det på skolan att ordna med annan dator.

När det gäller särskolan så är det skolans ansvar att ordna med dator till eleven/patienten men Synenheten kan förskriva förstöringsprogrammet.

Referenser

- Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM <https://www.spsm.se/>
- Skollag, SFS 2010:800 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Hälso- och sjukvårdslag, SFS 2017:30 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30
- Lag om medicintekniska produkter, SFS 1993:584 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1993584-om-medicintekniska-produkter_sfs-1993-584
- Diskrimineringslagen, SFS 2008:567 http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567
- Allmänna råd om samordning av insatser för rehabilitering och habilitering, SOSFS 2008:20 <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2008/2008-10-20>
- Hjälpmiddel inom utbildningsområdet SOU 2004:83 http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/sou-2004-83-d2_GSB383d2
- FN:s konvention om barnets rättigheter, Barnkonventionen. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/>
- FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning <http://www.mfd.se/delaktighet/fns-konvention/>
- Salamancadeklarationen och handlingsram för undervisning av elever med behov av särskilt stöd, <http://u4614432.fsdata.se/wp-content/uploads/2013/09/Salamancadeklarationen-och-Salamanca+-10-ers%C3%A4tter-1-2001.pdf>
- Hjälpmiddelshandboken <https://regionvastmanland.se/vardgivare/behandlingsstod/hjalpmiddel/hjalpmiddelshandboken/>
- Hjälpmedelsinstitutets rapport 2008 "Vems är ansvaret för hjälpmedel i skolan?" <https://www.spsm.se/globalassets/ uppsatser/ uppsatser1/vems-ar-ansvaret-for-hjalpmedel-i-skolan.pdf>
- Skolverkets rapport 440/2016 tillgängliga lärmiljöer? <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3686>
- Hjälpmedelsutredningen " På lika Villkor" SOU 2017:43 <https://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2017/05/sou-201743/>

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Investering resecentrum (KS 2019/272)

Kommunfullmäktige beslutade den 16 september §135 att återremittera ärendet om investeringsbeslut för resecentrum med anledning av nya förutsättningar från kollektivtrafiknämnden. Ärendet måste därmed utredas ytterligare vilket får konsekvenser för själva investeringsbidraget vi är beviljade om inte byggnationen startar under 2019.

Kommunstyrelseförvaltningen fick ett startbesked i kommunfullmäktige 2019-11-25 och ombads i beslutet att tillsammans med Kungsör KommunTeknik AB se över helheten och återkomma med ett förslag på fortsättning. I bifogad skrivelse redogörs för helheten de frågor som Madelene Fager (C) skriftligen lämnat till styrgruppens möte för ortsutveckling den 17 september 2019 gällande utvecklingen av resecentrum. Vidare redogörs för en resandeundersökning som Kungsörs KommunTeknik AB har genomfört.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tjänsteskrivelse från kommunstyrelsens förvaltning 2020-01-09
- Underlag för investeringsbeslut från Stefan Lejerdahl och Lisa Kohlström 2020-01-09
- Frågor från Madelene Fager (C) 2019-09-17
- Tjänsteskrivelse från kommundirektör 2019-10-09
- Tjänsteskrivelse från KKTAB 2019-07-15
- Skiss Kungsörs resecentrum 2018-06-26
- Protokoll KS 2019-09-02 §117
- Protokoll Kommunfullmäktige 2019-09-16 §135

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen förslag:

Kommunfullmäktige beslutar att färdigställa ombyggnationen av resecentrum enligt projektering.

Kommunfullmäktige beslutar att inkomna frågor från politiken anses besvarade.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till KKTAB, Stefan Lejerdahl, kommunstyrelsens ekonom, Kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-01-27

Kommunfullmäktige beslutar att bygga en busshållplats på Kungsgatan under första halvåret år 2020 för 600 910 kronor. Kungsörs kommun står för 218 000 kronor och resterande del finansieras av bidrag. Detta beslut innebär att byggnation av hållplatsen kan påbörjas och att investeringen godkänns.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till KKTAB, Stefan Lejerdahl, kommunstyrelsens ekonom, Kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Kommunstyrelsen

Vår handläggare
Lisa Kohlström och Stefan Lejerdahl

Underlag till investeringsbeslut resecentrum

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade följande den 25 november 2019:
Kommunfullmäktige beviljar Kungsörs Kommun Teknik AB rätt att påbörja ombyggnationen av resecentrum, med iordningställandet av busshållplatser för turistbussar, innan nyår. Kommunstyrelsens förvaltning tillsammans med KKTAB får i uppdrag att se över helheten och återkomma med förslag om fortsättning innan ytterligare ombyggnation verkställs.

I bifogad skrivelse redogörs för helheten de frågor som Centerpartiet skriftligen lämnat till styrgruppens möte för ortsutveckling den 17 september 2019 gällande utvecklingen av resecentrum. Vidare redogörs för en resandeundersökning som Kungsörs KommunTeknik AB har genomfört.

Sammanfattning

I dagsläget trafikeras inga linjebussar resecentrum, utan endast charterbussar stannar där. Under juni månad 2020 kommer linje 552 mellan Kungsör och Arboga att avvecklas. Det innebär att det kommer att gå färre bussar till resecentrum än vad det idag gör till Stortorget. Totalt kommer det att vara cirka 60 bussangöringar vid resecentrum (jämfört med dagens cirka 72 vid busstorget), inklusive landsbygdsbusslinjerna 49, 53 och 252 om beslut fattas att dessa ska trafikera resecentrum.

Flödet och angöringen av bussar har projekterats i samråd med Kollektivtrafikmyndigheten för att säkerställa att det ska fungera kapacitetsmässigt. Antalet bussar som är på plats samtidigt kommer vara maximalt fem till antalet och projekteringen är anpassad till det.

Utifrån undersökningar som gjorts bedöms resecentrum kunna fungera logistiskt med dagens antal parkeringsplatser och flöden av resenärer. Detta under förutsättning att en ny busshållplats byggs på Kungsgatan.

Datum	Vår beteckning
2020-01-09	
Ert datum	Er beteckning

Det finns förbättringspotential med tanke på oskyddade trafikanter där utbyggnad av GC-nät och säkra passager behöver planeras in framöver i kommande budgetarbeten. Det är inte endast i resecentrums absoluta närhet som utbyggnad behövs utan saknade länkar i nätet behöver kopplas ihop för att få en sammanhållen säker väg till resecentrum.

Bilparkeringarna bedöms räcka till en början men ett flertal osäkerhetsfaktorer kring framtidens resande innebär att uppföljning måste ske kontinuerligt för att kunna bedöma om ytterligare parkeringsplatser för bil och cykel behöver upprättas. Årliga kontroller planeras in för att tidigt kunna se behovet.

Utifrån underlaget rekommenderas fortsatt byggnation enligt plan för resecentrum.

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att färdigställa ombyggnationen av resecentrum enligt projektering.
2. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att inkomna frågor från politiken anses besvarade.
3. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att bygga en busshållplats på Kungsgatan under första halvåret år 2020 för 600 910 kronor. Kungsörs kommun står för 218 000 kronor och resterande del finansieras av bidrag. Detta beslut innebär att byggnation av hållplatsen kan påbörjas och att investeringen godkänns.

Bilagor:

- Underlag till investeringsbeslut
- Frågor med anledning av förslag till utveckling av resecentrum

_____
Claes-Urban Boström
Kommundirektör

_____
Stefan Lejerdahl

_____
Lisa Kohlström

Kungsörs kommun

Sida 1 (10)

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Vår handläggare
Stefan Lejerdahl och Lisa Kohlström

Underlag inför investeringsbeslut för resecentrum och ny hållplats

Inledning

Kommunfullmäktige beslutade följande den 25 november 2019:

Kommunfullmäktige beviljar Kungsörs Kommun Teknik AB rätt att påbörja ombyggnationen av resecentrum, med iordningställandet av busshållplatser för turistbussar, innan nyår. Kommunstyrelsens förvaltning tillsammans med KKTAB får i uppdrag att se över helheten och återkomma med förslag om fortsättning innan ytterligare ombyggnation verkställs.

Nedan redogörs för de frågor som Centerpartiet skriftligen lämnat till styrgruppens möte för ortsutveckling den 17 september 2019 gällande utvecklingen av resecentrum. Se bifogad bilaga. Frågorna besvaras under respektive rubrik. Vidare redogörs för en resandeundersökning som Kungsörs KommunTeknik AB (KKTAB) har genomfört.

Resandesundersökning

För att få kunskap om hur dagens resenärer från Stortorget kommer att resa efter att regionbussarna flyttar till hållplatserna vid Kungsgatan och resecentrum har KKTAB genomfört intervjuer med bussresenärer.

En intervjuundersökning har genomförts under två veckor i november/december 2019 där 116 bussresenärer som åkte från busstorget i Kungsör tillfrågades hur de tar sig till bussen, vilken busshållplats de kommer välja i framtiden och hur de kommer att ta sig till den nya busshållplatsen.

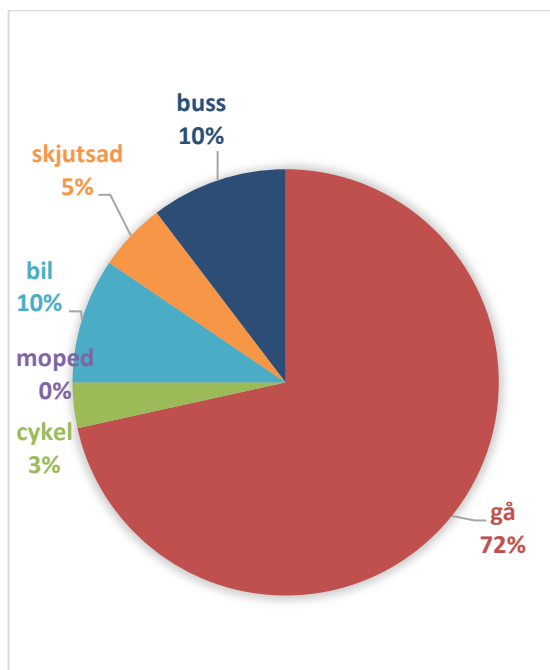
Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

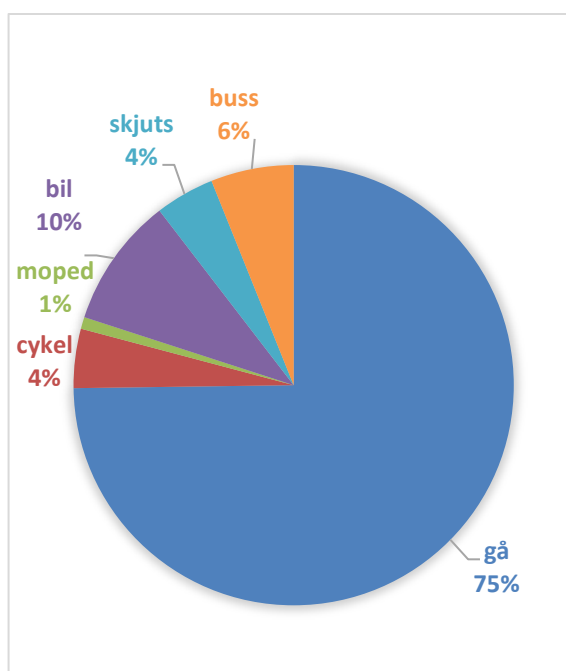
Ert datum

Er beteckning

I nuläget tog sig 90 % till busstorget genom att gå/cykla, åka buss eller få skjuts, 10 % tog sig dit med bil, se tabeller nedan.

På frågan om hur de kommer att ta sig till bussen efter att trafiken flyttas från busstorget till två andra hållplatser, en ny vid Kungsgatan och vid resecentrum svarade 90 % att de skulle ta sig till bussen genom att gå/cykla, åka buss eller få skjuts, 10 % skulle fortsätta åka bil, se tabeller nedan.

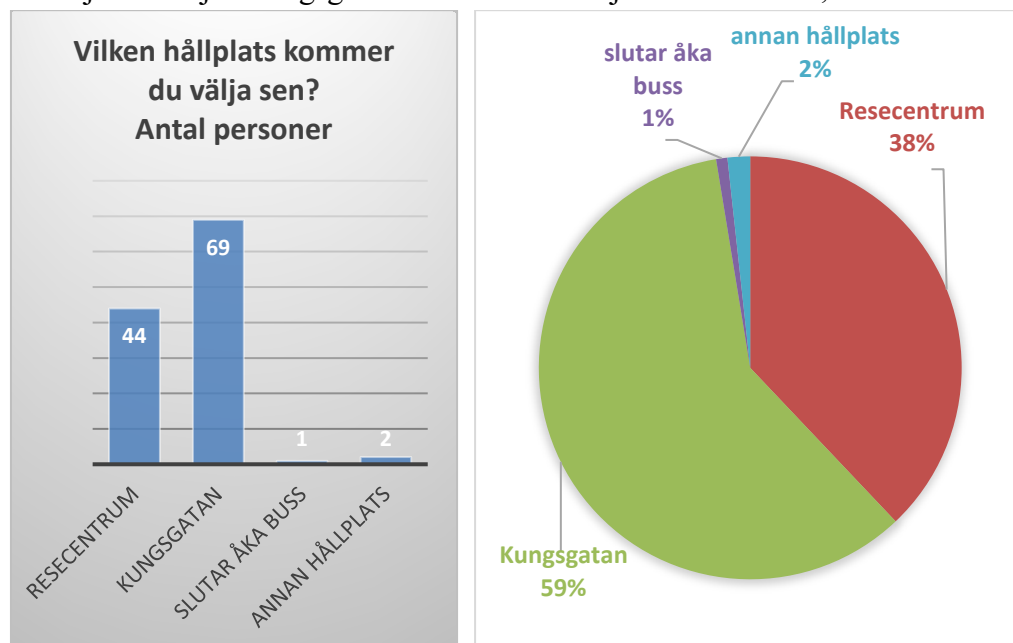

Datum
2020-01-09Vår beteckning
KS 2019/272

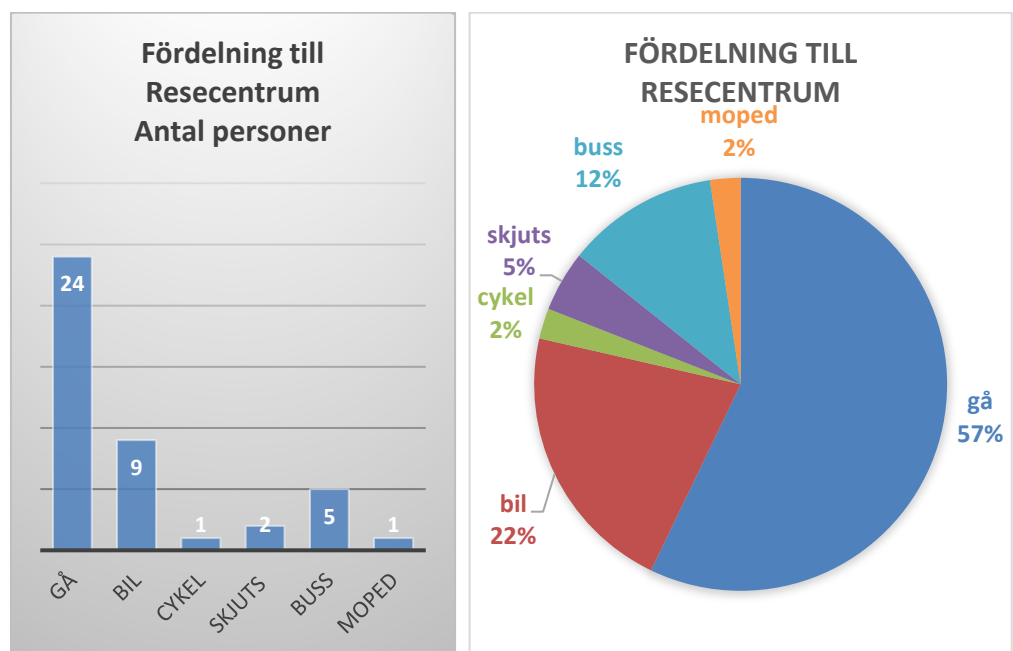
Ert datum

Er beteckning

Fördelningen på de två nya busshållplatserna förväntas bli ganska jämn, 59 % av de intervjuade väljer Kungsgatan medan 38 % väljer Resecentrum, se tabeller nedan.

En sammanställning på hur resenärerna kommer att ta sig till respektive hållplats framöver visar att 76 % av de tillfrågade kommer att ta sig till resecentrum genom att gå/cykla, åka buss eller få skjuts och 24 % av de tillfrågade kommer att ta bilen, det motsvarar 9 bilar, se tabeller nedan.

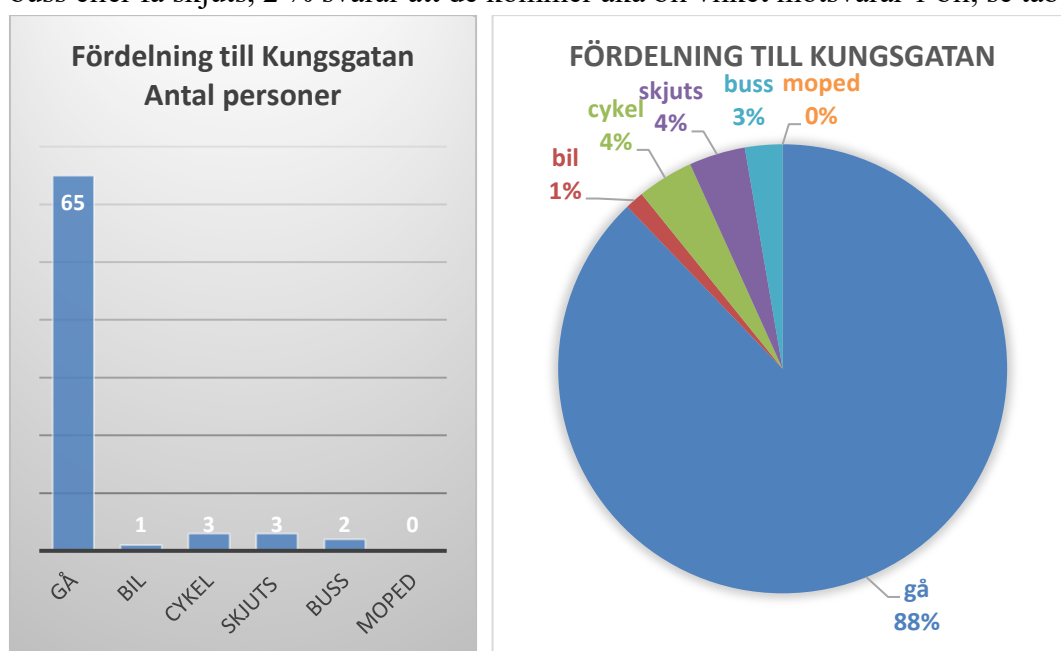
Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Ert datum

Er beteckning

Till Kungsgatans hållplats kommer 98 % av resenärerna att ta sig dit genom att gå/cykla, åka buss eller få skjuts, 2 % svarar att de kommer åka bil vilket motsvarar 1 bil, se tabeller nedan.

Frågor gällande utvecklingen av resecentrum

Vad består kapacitetsökningen av? Vilka volymer pratar vi om?

Kapacitetsökningen består i att öka kapaciteten för bussangöring. Nuvarande utformning klarar inte av dagens trafikering av bussar. Efter ombyggnaden kan man trafikera med 5 linjebussar och 2 charterbussar. Dessa kan efter ombyggnad ges angöringsplats samtidigt. Antalet linjebussar som är på plats samtidigt beror på hur tidtabellen utformas. Som mest under morgon och eftermiddag, i samband med skolornas start- och sluttider angör fem bussar resecentrum samtidigt. Övriga tider under vardagar bedöms två bussar (linje 550B) angöra resecentrum en gång i timmen under dagtid.

Projekteringen avseende utformningen och antalet angöringsplatser är avstämd med Kollektivtrafikförvaltningen.

Datum	Vår beteckning
2020-01-09	KS 2019/272
Ert datum	Er beteckning

Vilken ökning av resenärer kan vi räkna med?

Om antalet resenärer på bussarna ökar vet vi inte. Det beror på flera faktorer såsom antal turer, antalet gymnasieelever, arbetspendlare, befolkningsutveckling, arbetsmarknadens utveckling, prisutveckling, restid, tillgänglighet till kollektivtrafik mm. Enligt nuvarande befolkningsprognos ökar befolkningen de kommande åren. Antalet elever i gymnasieåldern kommer att öka något vilket kommer att öka resandet i den kategorin.

Under mars månad 2019 var det i genomsnitt 272 påstigande resenärer/dag på Stortorget fördelat på cirka 72 turer, helgfri måndag till fredag, i riktning mot Eskilstuna, Köping, Arboga, Valskog och Torpa. När linje 552 mellan Kungsör och Arboga avvecklas kommer antalet bussturer till Arboga att minska med cirka 18 turer/dag.

Trafikeringen av resenärer till resecentrum påverkas av flera faktorer. Avvecklingen av linje 552 kan leda till fler tågresenärer mellan Kungsör och Arboga. Även det nya snabbtåget till Eskilstuna och Stockholm kan medföra fler tågresenärer framöver.

Cykel- och bilparkeringar utifrån kapacitetsökning?

Resenärerna kommer att fördelas på två hållplatser, resecentrum och en ny hållplats längs Kungsgatan. Om den procentuella fördelningen mellan hållplatserna följer resultatet från intervju-undersökningen kommer resenärerna att fördela sig så att *cirka* 160 resenärer väljer Kungsgatan och *cirka* 100 resenärer väljer resecentrum.

Enligt vår bedömning finns det plats för cykelparkeringar och möjlighet till att utöka antalet cykelparkeringar om behov uppstår. En inventering av lediga cykelparkeringar i november visar på i snitt 35 lediga cykelparkeringar vid järnvägsstationen varav cirka hälften är under tak. Vid byggnation av hållplats vid Kungsgatan kommer cykelparkeringar att upprättas vid hållplatserna på båda sidor av vägen.

När det avser bilparkeringar så finns parkeringsmöjligheter för cirka 55 bilar vid järnvägsstationen varav två är för rörelsehindrade. Det finns 22 parkeringsplatser norr om stationen som idag inte nyttjas fullt ut, vid en daglig inventering under två veckor stod mellan 0–7 bilar parkerade där klockan 9.30 på förmiddagen. I snitt finns det där 17 lediga platser varje dag vid denna tidpunkt. Vid järnvägsstationens östra sida visade inventeringen på att det i snitt fanns 2 lediga platser/dag och vid parkeringen mitt emot Thor Modéen-restaurangen fanns det i snitt 2 lediga platser/dag.

Efter genomförd inventering av parkeringsplatser vid järnvägsstationen kan det konstateras att det inte är någon brist på parkeringar i nuläget då det finns i snitt 21 lediga platser varje vardag.

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Ert datum

Er beteckning

Det finns möjlighet att utöka parkeringen norr om järnvägsspåren då kommunen äger mark bredvid parkeringen norr om stationshuset, detta kan dock innebära att en ny detaljplan krävs.

KKTAB kommer att regelbundet inventera beläggningen på parkeringsplatserna efter att linjebussarna börjat trafikera resecentrum för att kunna utvärdera behov av nya parkeringsplatser.

Inom 2 minuters gångavstånd från resecentrum finns en parkeringsplats som i nuläget står tom större delen av dygnet. Parkeringsplatsen kallas i folkmun för Anneroplan och ligger mellan Thor Modéens gata och Storgatan i direkt anslutning till Kungsgatan, se figur nedan. Denna skulle mycket väl kunna nyttjas av pendlare som tar bilen till bussen eller tåget.

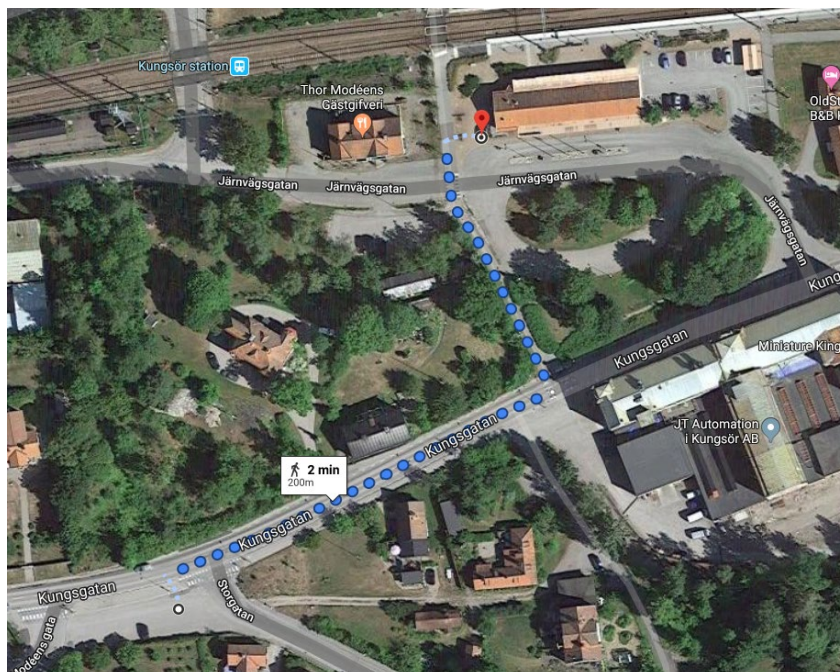

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Ert datum

Er beteckning

Tillflödet från Kungsgatan

Järnvägsstationen är byggd för att klara av buss- och personbilstrafik. I dagsläget trafikerar inga linjebussar resecentrum, utan endast charterbussar stannar där. Flödet av bussarna flyttas från korsningen Kungsgatan/Hamngatan till korsningen Kungsgatan/Järnvägsstationen där sikten är bättre. Uppskattningsvis ökar personbilstrafiken med cirka 15–25 bilar/dag, detta är en uppskattning baserad på intervjuer som utförts under november/december. Cirka 15–20 bilar förväntas parkera medan resten bara hämtar/lämnar.

Under juni månad 2020 kommer linje 552 mellan Kungsör och Arboga att avvecklas. Det innebär att det kommer att gå färre bussar till resecentrum än vad det idag gör till Stortorget. Totalt kommer det att vara cirka 60 bussangöringar vid resecentrum (jämfört med dagens cirka 72 vid busstorget), inklusive landsbygdsbusslinjerna 49, 53 och 252, om beslut fattas att dessa ska trafikera resecentrum. Beslutet för trafikeringen av landsbygdsbusslinjerna och linjebussarna från hösten 2020 är inte beslutad ännu, vilket innebär att det kan bli färre bussangöringar vid resecentrum. Om beslut fattas att samtliga linjer ska trafikera resecentrum, utan ytterligare neddragningar på antalet turer, kommer det vara cirka 60 bussangöringar per dag.

Gång- och cykelvägar

I vår trafikplan som vi arbetar med nu finns fokus på att ta fram saknade länkar i vårt GC-nät. Efter inventeringen ska en prioritering av de saknade länkarna skapas och arbetas med i kommande budgetarbeten för att kunna skapa ett mer sammanhängande och trafiksäkert GC-

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Ert datum

Er beteckning

nät. Prioriteringen kommer att vara nyckelpunkter i tätorten, till exempel skolor, vårdcentral, resecentrum etcetera. Vi arbetar konstant med utveckling av GC-nätet i hela tätorten samt Valskog men har inte i nuläget finansiella medel, eller resurser i övrigt, att ta alla ställen på en gång utan vi måste prioritera och fokusera på ett objekt i taget.

Identifierade behov av byggnation för GC-vägar i anslutning till ny hållplats och resecentrum redovisas på figur nedan.

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder för resenärer som ska ta sig till resecentrum, Kungsgatan, Storgatan, Järnvägsgatan osv?

Vi arbetar ständigt med förbättringar med avseende på trafiksäkerhetshöjande åtgärder, vi har som ambition att skapa två säkra gångpassager årligen och kommer att titta på hela Kungsör i vår trafikplan som vi arbetar fram just nu.

Järnvägsstationen används av tågresenärer redan i nuläget och resenärerna som ska ta sig till resecentrum finns i hela Kungsör och därför fokuseras inte endast vid resecentrum. Trafiksäkerhetshöjande åtgärder och skapandet av säkra passager för oskyddade trafikanter kräver dock finansiering och behöver därför arbetas in i framtida budgetarbeten. För att det ska klassas som en säker passage behöver vissa kriterier fyllas och hastigheten för motordrivna fordon sänkas med hjälp av fysiska åtgärder, till exempel gupp/avsmalningar/rödljus i kombination med sänkta hastighetsgränser.

Kan Kungsörs kommun investera i fastighet som ägs av KKTAB?

Inga åtgärder ska utföras på fastigheten. Samtliga investeringar utförs på gatumark som ägs av Kungsörs kommun.

Datum	Vår beteckning
2020-01-09	KS 2019/272
Ert datum	Er beteckning

Finns kostnadsberäkning av förslaget? I genomförandeplanen för den regionala transportinfrastrukturplanen anges resecentrum Kungsör och åtgärder för 1,5 milj. kr för förbättrad kollektivtrafik och statlig medfinansiering på 50 %. Enligt förslaget till fullmäktige var medfinansiering 400 tkr?

Ja. Beloppet 1,5 miljoner kronor var en uppskattad kostnad i transportinfrastrukturplanen. Vid ansökan av medfinansiering gör KKTAB en kostnadskalkyl och ansöker utifrån den. Därför kan beloppen skilja sig åt. Inga beräkningar har utförts på att upprätta några trafiksäkerhetshöjande åtgärder eller GC-banor till resecentrum. Tillkommande kostnad som ej var med vid beräkningen av kostnaden för resecentrum är den nya hållplatsen på Kungsgatan.

Sammanfattning

Utifrån undersökningar som gjorts bedöms resecentrum kunna fungera logistiskt med dagens antal parkeringsplatser och flöden av resenärer. Detta under förutsättning att en ny busshållplats byggs på Kungsgatan.

Det finns förbättringspotential med tanke på oskyddade trafikanter där utbyggnad av GC-nät och säkra passager behöver planeras in framöver i kommande budgetarbeten. Det är inte endast i resecentrums absoluta närhet som utbyggnad behövs utan saknade länkar i nätet behöver kopplas ihop för att få en sammanhållen säker väg till resecentrum. Många resenärer tar sig i nuläget till bussen till fots, eller med cykel vilket är något kommunen fortsatt vill främja och gärna utöka, det är inga långa avstånd i Kungsör och om det finns en bra infrastruktur för dessa oskyddade trafikanter kommer fler att känna sig trygga samt inse att det kanske till och med går snabbare att ta sig till bussen med cykel än med bilen.

Bilparkeringarna bedöms räcka till en början men ett flertal osäkerhetsfaktorer kring framtidens resande innebär att uppföljning måste ske kontinuerligt för att kunna bedöma om ytterligare parkeringsplatser för bil och cykel behöver upprättas. Årliga kontroller planeras in för att tidigt kunna se behovet.

Flödet och angöringen av bussar har i samråd med Kollektivtrafikmyndigheten projekterats för att fungera kapacitetsmässigt. Antalet bussar som är på plats samtidigt kommer vara maximalt fem till antalet och projekteringen är anpassad till det. Kollektivtrafikmyndigheten planerar tidtabellerna och har i samråd med kommunen kommit fram till att den projekterade ombyggnationen som är planerad kommer att fungera att angöra framöver.

Informationen till resenärerna kommer att bli bättre då realtidssystem med aktuell information om bussens ankomst och avgång kommer att sättas upp vid resecentrum och även vid Kungsgatan om byggnationen av hållplatsen där blir av.

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
KS 2019/272

Ert datum

Er beteckning

Utifrån dessa slutsatser rekommenderas fortsatt byggnation enligt plan för resecentrum. I den trafikplan som arbetas fram av KKTAB kommer bland annat saknade länkar i GC-nätet att behandlas mer utförligt.

Frågor med anledning av förslag till utveckling av resecentrum

Ett förslag till ombyggnation av resecentrum var uppe för behandling på kommunfullmäktige den 16 september. Vi återremitterade ärendet då vi önskar ett antal förtydliganden;

- Vad består kapacitetökningen av ? Vilka volymer pratar vi om?
- Vilken ökning av resenärer kan vi räkna med?
- Cykel- och bilparkeringar utifrån kapacitetökning?
- Tillflödet från Kungsgatan?
- Gång- cykelvägar?
- Trafiksäkerhetshöjande åtgärder för resenärer som ska ta sig till resecentrum? Kungsgatan? Storgatan, Järnvägsgatan osv?
- Kan Kungsörs kommun investera i fastighet som ägs av KKTAB
- Finns den en kostnadsberäkning av förslaget? I genomförandeplane för den regionala transportinfrastrukturplanen anges resecentrum Kungsör och åtgärder för 1,5 mkr för förbättrad kollektivtrafik och statlig medfinansiering på 50 %. Enligt förslaget till fullmäktige var medfinansieringen 400 tkr?

För Centerpartiet den 17 september 2019
Madelene Fager, gruppledare och oppositionsråd

Kommunstyrelsen

2019-11-11

10

§ 173

Startbesked för resecentrum (KS 2019/272)

Kommunfullmäktige beslutade den 16 september §135 att återremittera ärendet om investeringsbeslut för resecentrum med anledning av nya förutsättningar från kollektivtrafiknämnden. Ärendet måste därmed utredas ytterligare vilket får konsekvenser för själva investeringsbidraget vi är beviljade om inte byggnationen startar under 2019.

Kommunstyrelseförvaltningen ber därför om ett startbesked så att vi kan påbörja ombyggnationen av resecentrum med de delar som vi kan komma igång med men som inte har inverkan på de eventuella förändringar som blir utifrån den utökade utredningen som nu måste göras.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tjänsteskrivelse från kommundirektör Claes-Urban Boström 2019-10-09
- Tjänsteskrivelse från KKTAB 2019-07-15
- Skiss Kungsörs resecentrum 2018-06-26
- Protokoll KS 2019-09-02 §117
- Protokoll Kommunfullmäktige 2019-09-16 §135

KS överläggning

Stellan Lund (M) menar att förslaget måste begränsas till detta och inte den utbyggnad som tidigare planerats utan ytterligare beslut. Petter Westlund (C) menar att detta förslag inte svarar upp mot återremissen från kommunfullmäktige.

Stellan Lund (M) yrkar avslag på förslag till beslut.

Madelene Fager (C) yrkar avslag på förslag till beslut.

Ordförande ställer de två förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutat enligt kommunstyrelsens förslag till beslut.

Stellan Lund (M) och Madelene Fager (C) lämnar muntliga reservationer mot beslutet.

Beslut

Kommunstyrelsen förslag:

Justerandes sign	Protokollsutdrag till KKTAB, kommunstyrelsens ekonom, Kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2019-11-11

11

Kommunfullmäktige beviljar Kungsörs Kommun Teknik AB rätt att påbörja ombyggnationen av resecentrum, med iordningsställandet av busshållplatser för turistbussar, innan nyår. Kommunstyrelsens förvaltning tillsammans med KKTAB får i uppdrag att se över helheten och återkomma med förslag om fortsättning innan ytterligare ombyggnation verkställs.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till KKTAB, kommunstyrelsens ekonom, Kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunfullmäktige

2019-11-25

12

§ 186

Startbesked för resecentrum (KS 2019/272)

Kommunfullmäktige beslutade den 16 september §135 att återremittera ärendet om investeringsbeslut för resecentrum med anledning av nya förutsättningar från kollektivtrafiknämnden. Ärendet måste därmed utredas ytterligare vilket får konsekvenser för själva investeringsbidraget vi är beviljade om inte byggnationen startar under 2019.

Kommunstyrelseförvaltningen ber därför om ett startbesked så att vi kan påbörja ombyggnationen av resecentrum med de delar som vi kan komma igång med men som inte har inverkan på de eventuella förändringar som blir utifrån den utökade utredningen som nu måste göras.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tjänsteskrivelse från kommundirektör Claes-Urban Boström 2019-10-09
- Tjänsteskrivelse från KKTAB 2019-07-15
- Skiss Kungsörs resecentrum 2018-06-26
- Protokoll KS 2019-09-02 §117
- Protokoll Kommunfullmäktige 2019-09-16 §135
- Kommunstyrelsens protokoll 2019-11-11, § 173 inkl. reservation

KS beslutsförslag

Kommunfullmäktige beviljar Kungsörs Kommun Teknik AB rätt att påbörja ombyggnationen av resecentrum, med iordningsställandet av busshållplatser för turistbussar, innan nyår.

Kommunstyrelsens förvaltning tillsammans med KKTAB får i uppdrag att se över helheten och återkomma med förslag om fortsättning innan ytterligare ombyggnation verkställs.

KF överläggning

Under kommunfullmäktiges överläggning framförs följande yrkanden:

- **Bifall till kommunstyrelsens förslag** från Mikael Peterson (S) och Roland Jansson (SD)
- **Avslag** från Madelene Fager (C), Petter Westlund (C) och AnneMarie Andersson (C)

Justerandes sign	Protokollsutdrag till KKTAB, kommunstyrelsens ekonom, Kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunfullmäktige

2019-11-25

13

Efter avslutad överläggning ställer ordföranden de båda yrkanden mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutat enligt kommunstyrelsens förslag.

Votering begärs och ska genomföras.

Ordföranden redogör för voteringsordningen, vilken godkänns. Den som röstar för kommunstyrelsens förslag röstar ja. Den som röstar för avslag röstar nej.

Följande ledamöter röstar ja: Mikael Peterson (S), Rolf Lindgren (S), Linda Söder-Jonsson (S), Rigmor Åkesson (S), Monica Lindgren (S), Dan Stigenberg (S), Elisabeth Kjellin (S), Marita Pettersson (S), Angelica Stigenberg (S), Margareta Johansson, (S), Christer Henriksson (V), Joel Petersson (V), Olof Lindberg (L), Eva-Carin Sandbom (L), Stellan Lund (M), Roland Jansson (SD), Lars-Gunnar Andersson (SD), Annicka Eriksson (SD), Magnus Vidin (SD), Sussanne Söderström (SD), Rune Broström (SD) och Per Strengbom (S).

Nej röstar: Ewa Granudd (M), Niklas Magnusson (M), Ronja Lund-Wall (M), Hans Carlsson (M), Madelene Fager (C), Petter Westlund (C), AnneMarie Andersson (C), Lina Johansson (C) och Jenny Andersson (KD).

Omröstningen utfaller med 22 ja- och 9 nej röster. Kommunfullmäktige har således beslutat enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslut

Kommunfullmäktige beviljar Kungsörs Kommun Teknik AB rätt att påbörja ombyggnationen av resecentrum, med iordningsställandet av busshållplatser för turistbussar, innan nyår.

Kommunstyrelsens förvaltning tillsammans med KKTAB får i uppdrag att se över helheten och återkomma med förslag om fortsättning innan ytterligare ombyggnation verkställs.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till KKTAB, kommunstyrelsens ekonom, Kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Brottsförebyggande rådets (BRÅ) verksamhetsplan 2020 - 2025 (KS 2020/09)

Under hösten 2019 har ett förslag på verksamhetsplan för det Brottsförebyggande arbetet tagits fram. Förslaget är utarbetat av beredningen och redovisat på BRÅ:s möte i december 2019.

Syftet med verksamhetsplanen är peka ut ett antal prioriterade områden inom vilka det brottsförebyggande arbetet bör fokuseras. Till grund för prioriteringen har aktuella lägesbilder, brottsstatistik och resultat från trygghetsundersökningar använts.

Utifrån den strategiska lägesbilden som arbetas fram i samverkan med Polisen varje år och de prioriterade områdena tas en handlingsplan fram. Handlingsplanen genomförs under året och stäms av vid rådets sammanträden.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- * Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2019-12-23
- * Förslag till Verksamhetsplan BRÅ 2020-2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget till verksamhetsplan för Brottsförebyggande rådet (BRÅ) för åren 2020 - 2025.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, Theres Andersson, Kommundirektör
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Sida 1 (1)

Datum
2019-12-23

Vår beteckning

Ert datum

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Vår handläggare

Verksamhetsplan för BRÅ 2020-2025

Under hösten har ett förslag på verksamhetsplan för det Brottsförebyggande arbetet tagits fram. Förslaget är utarbetat av beredningen och redovisat på BRÅ:s möte i december 2019.

Verksamhetsplan med prioriterade områden

Syftet med verksamhetsplanen är peka ut ett antal prioriterade områden inom vilka det brottsförebyggande arbetet bör fokuseras. Till grund för prioriteringen har aktuella lägesbilder, brottsstatistik och resultat från trygghetsundersökningar använts. De prioriterade områdena är:

- Öka den upplevda tryggheten i offentlig miljö
- Öka den upplevda tryggheten i bostadsområden
- Ungdomar och ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel)

Handlingsplan utifrån strategisk lägesbild och prioriterade områden

Utifrån den strategiska lägesbilden som arbetas fram i samverkan med Polisen varje år och de prioriterade områdena tas en handlingsplan fram. Handlingsplanen ska innehålla konkreta aktiviteter som ledamöterna i rådet kan vara delaktiga i att förverkliga. I samband med upprättandet av en handlingsplan skapas vid behov projekt och nätverk med tjänstemän från berörda förvaltningar. Även andra aktörer i samhället kan bjudas in för att delta i rådets sammanträden och projekt.

Handlingsplanen genomförs under året och stäms av vid rådets sammanträden. Handlingsplanen revideras årligen.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget till verksamhetsplan för åren 2020-2025.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Therés Andersson
Samordnare BRÅ

Kungsörs kommun

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

Adressat
Brottsförebyggande rådet

Vår handläggare

Förslag på verksamhetsplan BRÅ 2020-2025

Bakgrund

Brottsförebyggande rådets syfte är att genom närhet och öppenhet skapa förutsättningar för ett tryggt och säkert Kungsör för alla, oavsett kön, etnicitet, ålder, funktionsnedsättning, religiös tillhörighet och sexuell läggning.

Rådet ska arbeta för att:

- den upplevda tryggheten ska öka och
- den faktiska brottsligheten ska minska

Rådets främsta uppgift är att:

- kartlägga och analysera brottsligheten i kommunen
- lyfta fram problemområden/problembilder och föreslå åtgärder
- underlätta samarbetet mellan olika förvaltningar och organisationer
- samordna brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser, både inom kommunen och i samverkan med övriga samhällsaktörer

Rådet ska sammanträda minst fyra gånger/år. Extra sammanträde ska hållas om ordförande, vice ordförande eller mer än hälften av rådets ledamöter begär det.

Dagordning inför varje rådsmöte tas fram i beredningsgruppen. Vid beredningen avgörs också om ytterligare personer ska kallas till mötet.

Prioriterade områden 2020-2025

Utifrån aktuella lägesbilder, brottsstatistik och resultat från trygghetsundersökningar så har följande områden prioriterats:

Öka den upplevda tryggheten i offentlig miljö

Trygghet i offentlig miljö är centralt för att människor ska trivas vilja röra sig ute på olika tider på dygnet. Många söker sig gärna till miljöer där det finns andra människor. Upplevelsen av trygghet varierar mellan olika grupper. Kvinnor är överrepresenterade bland dem som känner otrygghet, liksom äldre och människor med utländsk bakgrund.

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

Öka den upplevda tryggheten i bostadsområden

Förebyggande arbete för att minska inbrott i bostäder påverkar även förekomsten av klotter, skadegörelse, inbrott i källare/vind/garage i det aktuella bostadsområdet.

Ungdomar och ANDTS

Förebyggande arbete av alkoholkonsumtion, tobaksbruk, missbruk av droger, våld och kriminalitet gynnar både det brottsförebyggande och det folkhälsofrämjande arbetet.

Planering och genomförande

I samverkan med Polisen kommer det varje år att arbetas fram en strategisk lägesbild i Kungsörs kommun. Arbetet sker löpande under året och mynnar till slut ut i en lokal strategisk lägesbild. Utifrån den lokala lägesbilden arbetas sedan en gemensam handlingsplan fram med ett antal prioriterade och gemensamma fokusområden. Respektive fokusområde har sedan ett antal konkreta aktiviteter kopplat till sig samt vem som är huvudansvarig för de olika aktiviteterna.

Istället för att vi ska arbeta fram en likartad handlingsplan i Brå varje år, kommer handlingsplanen för den strategiska lägesbilden att användas. På så sätt synkas arbetena ihop på ett bra sätt.

Utifrån handlingsplanen skapas vid behov projekt och nätverk med tjänstemän från berörda förvaltningar. Även andra aktörer i samhället kan bjudas in för att delta i rådets sammanträden och projekt.

Handlingsplanen genomförs under året och stäms av vid rådets sammanträden.

Handlingsplanen bör ta hänsyn till och harmonisera med:

- globala mål rörande trygghet,
- nationella målområden för folkhälsa
- regionala utvecklingsstrategin (RUS:en)
- kommunövergripande mål
- medborgarlöften
- samverkansöverenskommelser mellan kommunen och Polisen

Uppföljning

Löpande uppföljning sker utifrån de lokala lägesbilder som kommunen och Polisen gemensamt tar fram. Utifrån dessa kan snabba omprioriteringar göras om det skulle vara nödvändigt.

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

I verksamhetsberättelsen vid årets slut redovisas en uppföljning av arbetet med innevarande års handlingsplan. Dessutom redovisas en uppföljning av brottsstatistik och resultatet av SCB:s medborgarundersökning om trygghet.

FÖRSLAG

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Avfallsplan VafabMiljö (KS 2018/505)

Förslag till Avfallsplan 2020 - 2030 skickades under våren 2019 ut i samtliga medlemskommuner på samråd. Utifrån det stora antalet synpunkter som inkom under samrådet har avfallsplanen reviderats under hösten 2019.

Kommunstyrelsen ombads därefter att granska omarbetad version av avfallsplanen samt komplettera planen med de mål och åtgärder som kommunen avser arbeta med för att förebygga och begränsa nedskräpning. Synpunkter ska vara inkomna 31 januari 2020.

Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med teknisk chef på Kungsörs KommunTeknik AB skrivit fram ett svar som finns att läsa i bilaga. Kungsörs kommun anser att avfallsplanen är både ambitiös och omfattande samt med råge täcker in de områden som ska vara med. Ett förslag på reviderat delmål för nedskräpning med tillhörande åtgärder redovisas.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-01-08
- Missiv avfallsplan VafabMiljö
- Utkast avfallsplan med bilagor VafabMiljö

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar yttrandet gällande avfallsplanen som sitt eget.

Kommunstyrelsen antar den skrivning som behandlar nedskräpning (delmål och aktiviteter) som sin egen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till
Utdragsbestyrkande	Teknisk chef, Therés Anderson, kommundirektör, Akten

Kungsörs kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (4)

Datum
2020-01-08

Vår beteckning
KS 2018/505

Ert datum

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Vår handläggare

Yttrande granskning av reviderad Avfallsplan 2020-2030 för VafabMiljö Kommunalförbund

Förslag till Avfallsplan 2020-2030 skickades under våren 2019 ut i samtliga medlemskommuner på samråd. Utifrån det stora antalet synpunkter som inkom under samrådet har avfallsplanen reviderats under hösten 2019. Framför allt har strukturen förändrats och ett flertal mål har strukits.

Kommunstyrelsen i respektive kommun ombeds senast den 31 januari att:

- granska den omarbetade versionen,
- inkomma med en komplettering avseende de delmål och åtgärder kommunen avser att arbeta med för att förebygga och begränsa nedskräpningen.

Avfallsplanens innehåll regleras enligt lag

Lagstiftningen reglerar innehållet i en avfallsplan. Kortfattat ska den innehålla¹:

- Ett tydlig definierat syfte.
- Mål och åtgärder för att förebygga, minska farligheten och hantera det avfall som kommunen ansvarar för och avfall som kommunen inte ansvarar för i den utsträckning som kommunen kan påverka det samt nedskräpning.
- Styrmedel – för uppfyllelse av målen och genomförande av åtgärderna och hur målen och åtgärderna ska följas upp.
- Bedömning av framtiden – avfallsflödenas framtida utveckling, behov av nya insamlingssystem och anläggningar samt behov av nedläggning eller förändring av befintliga insamlingssystem och anläggningar.
- Koppling till fysisk planering – hur avfallsfrågorna har hanterats i kommunens översiktsplan.
- Beskrivning av förhållanden som påverkar avfallets mängd och sammansättning – exempelvis näringslivsstruktur, omfattning av turism, boendestruktur med mera.
- Avfall som kommunen ansvarar för – uppgifter om hushållsavfall som kommunen ansvarar för och avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.
- Övrigt avfall – översiktliga uppgifter om avfall som kommunen inte ansvarar för.
- Anläggningar – uppgifter om anläggningar för hantering av avfall.

¹ Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2).

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

- Uppföljning av föregående plan – har målen uppfyllts och åtgärderna genomförts? Finns det mål och åtgärder som fortfarande är aktuella som bör tas med i nästa avfallsplan?
- Nedlagda deponier – uppgifter om bland annat vilka nedlagda deponier som finns, var de är geografiskt belägna etc.
- Samråd och miljöbedömning – beskrivning av hur de genomförts samt vilka funktioner som deltagit i framtagandet av avfallsplanen.

Den regionala avfallsplanen

Den omarbetade avfallsplanen ska bidra till att det avfall som uppstår inom regionen hanteras i enlighet med avfallshierarkin. Planens syfte är att blicka framåt och fungera som ett strategiskt underlag i arbetet med att uppnå förbättringar.

Planen innehåller tio övergripande målområden vilka bryts ned i mål, delmål och aktiviteter.

Planen fokuserar framför allt på det avfall som kommunen ansvarar för.

Det är den första avfallsplan som tas fram gemensamt för alla tolv kommuner som ingår i VafabMiljö. Kungsör har tidigare haft en gemensam avfallsplan med Arboga och Köping.

Nedskräpning

De negativa effekterna av nedskräpning är många och täcker in alla dimensionerna av hållbarhet; miljömässig, social och ekonomisk. Skräpiga miljöer upplevs ofta som otrygga och otrevliga. Att förhindra nedskräpning handlar till stor del om att ändra människors beteende.

All nedskräpning är förbjuden enligt miljöbalken (MB). Av 15 kap. 26 § MB framgår att ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till. Bestämmelsen innebär ett allmänt förbud mot nedskräpning. Den riktar sig mot alla, även markägare, och omfattar alla områden som allmänheten har insyn eller tillträde till.

I 15 kap. 11 § MB finns bestämmelsen om avfallsinnehavarens ansvar. Av bestämmelsen framgår att den som innehar avfall ska se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Enligt gatuhållningslagen²⁵ är kommunen ansvarig för renhållningen på gator, torg, parker och andra allmänna platser som är redovisade i detaljplan och som kommunen är huvudman för (2 §, 4 § Gatuhållningslagen). Även trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet är faktorer som påverkar omfattningen av

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

kommunens skyldighet. När det gäller nedskräpningen är det främst krav med avseende på trevnad som är relevanta.

Ansvar enligt gaturenhållningslagen är inte överflyttat till VafabMiljö utan ligger alltså kvar i respektive kommun. Nedskräpning ryms heller inte inom definitionen för avfall i miljöbalkens 15 kapitel och inkluderas därför inte i det ansvar som specificeras i VafabMiljös styrande dokument (förbundsordning och konsortialavtal).

Under *Mål 6.1-Nedskräpning ska minska med 50 procent 2030 jämfört med 2020* behöver därför respektive kommun själv komplettera med delmål och aktiviteter.

Kungsörs kommuns ställningstagande

Avfallsplanen

Kungsörs kommun anser att avfallsplanen är både ambitiös och omfattande samt med råde täcker in de områden som ska vara med.

Det finns ett antal mål och delmål som baseras på vad invånarna tycker och upplever. Av erfarenhet vet vi att sådana mål kan vara väldigt svåra att följa upp och mäta.

Då det är ett mycket omfattande dokument anser kommunen att Kapitel 2 som innehåller en framtids exposé inte är direkt nödvändigt i sammanhanget och kan kortas ned eller läggas som en bilaga.

Antalet bilagor är mycket stort och en översyn över dessa är önskvärt, det finns anledning att tro att alla inte är helt nödvändiga.

Kungsörs kommun ser också att det tydligare bör framgå hur uppföljning och utvärdering ska gå till, vem som gör uppföljningen samt vilka metoder som ska användas.

Kompletterande delmål och åtgärder gällande nedskräpning för Kungsörs kommun

Att förhindra nedskräpning handlar till stor del om att ändra människors beteende. När det gäller nedskräpning gäller också att det ska vara lätt att göra rätt varför möjligheterna till rätt beteende behöver öka. Kommunens förslag på delmål och aktiviteter till mål 6.1 är:

Delmål

Nedskräpningen ska minska med 30 procent 2026 jämfört med 2020.

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

Åtgärder

Genom skräpmätningar i tätorterna erhålls information om nedskräpningen. Håll Sverige Rents tilläggsfrågor om nedskräpning används i medborgarenkäten som genomförs vart annat år.

Utifrån enkäter och mätningar görs en regelbunden översyn av papperskorgar (antal, placering etc). Försök görs även med så kallade pantrör eller liknande.

I samband med den årliga världsmiljöveckan genomförs skräpplockaktiviteter, informationskampanjer etc.

Kommunen tar fram en plan för hur nedskräpning ska kommuniceras där det ingår vilka som ska informeras, om vad och när.

Förslag till beslut.

- Kommunstyrelsen antar yttrandet gällande avfallsplanen som sitt eget.
- Kommunstyrelsen antar den skrivning som behandlar nedskräpning (delmål och aktiviteter) som sin egen.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Rune Larsen
Teknisk chef

Therés Andersson
Miljöstrateg

Granskning av reviderad Avfallsplan 2020-2030 för VafabMiljö Kommunalförbund

Kommunstyrelsen ombeds granska omarbetad version av avfallsplanen samt komplettera planen med de mål och åtgärder som kommunen avser arbeta med för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Sammanfattning

Förslag till Avfallsplan 2020-2030 har under våren 2019 remitterats och ställts ut i samtliga medlemskommuner. Ett stort antal synpunkter har lämnats och den ursprungliga versionen har bearbetats. Framförallt har strukturen bearbetats och ett flertal mål har strukits. Avfallsplanen har i detta skede avgränsats till att endast omfatta hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall. Enligt den ursprungliga tidplanen skulle avfallsplanen skickas till respektive kommuns fullmäktige för beslut under hösten 2019. Eftersom kommunerna framfört önskemål om att få se den reviderade versionen innan den skickas för beslut fattade Direktionen 2019-09-26 beslut om att skicka avfallsplanen till kommunerna för granskning under hösten 2019 för att därefter beslutas i fullmäktige under våren 2020.

En avfallsplan ska enligt Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2017:2 innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning. Eftersom arbete med nedskräpning inte kan finansieras via avfallstaxan och det inte finns finansiering för en gemensam, kommunövergripande resurs som arbetar med nedskräpning måste kommunerna själva beskriva hur de avser att arbeta med dessa frågor.

Kommunens synpunkter på det reviderade förslaget till avfallsplan samt mål och åtgärder för kommunens arbete med att förebygga och begränsa nedskräpning under perioden 2020-2030 ska vara VafabMiljö tillhanda senast 31 januari 2019 och skickas till info@vafabmiljo.se, ange diarienummer 2019/0820-VKF-1507.

Bakgrund

Enligt förbundsordning för Kommunalförbundet VafabMiljö ska VafabMiljö för medlemmarnas räkning ansvara för den strategiska planeringen av frågor kring avfallshantering i enlighet med den myndighetsutövning som åligger kommunerna i 15 kap Miljöbalken. Som en del i detta har VafabMiljö tagit fram förslag till ny avfallsplan. Förbundet kan dock inte besluta om avfallsplanen. I enlighet med Miljöbalken 15 kap 41 § ska beslutet fattas i respektive kommuns kommunfullmäktige.

Förslag till avfallsplan skickades till samtliga medlemskommuner under december 2018. Under perioden december 2018 – april 2019 har internremittering i kommunerna skett och remissvar har inkommit från samtliga kommuner. Under samma period ställdes avfallsplanen ut för allmänhetens granskning i respektive kommun.

Processen, att skicka förslaget till avfallsplanen på utställning samtidigt som de remitterades internt i kommunen, och tidplanen förankrades under våren 2018 med medlemsrådet (samtliga KSOer), direktionen och samrådsorganet (tjänstepersoner från varje kommun).

Ett stort antal synpunkter (ca 400) har inkommit och förslaget till avfallsplan har reviderats under hösten 2019. Till grund för revideringar har även resultat från workshops med representanter från medlemskommunerna som hölls i juni 2019 legat till grund. Dessa workshops fokuserade på nedskräpning och minskat matsvinn. Dessutom har synpunkter från kommunerna framförts muntligen vid möten med tjänstemän i samrådsorganet. Enligt den ursprungliga tidplanen skulle avfallsplanen skickats till kommunfullmäktige för beslut under hösten 2019 men eftersom avfallsplanen reviderats i stor utsträckning och ett flertal kommuner har önskat få se den reviderade planen innan beslut skickas den nu för granskning. Beslut om planen i fullmäktigt planeras till våren 2020 och planen börjar då gälla vid halvårsskiftet 2020.

Avfallsplanen ska enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) innehålla en beskrivning av hur kommunerna avser att arbeta för att begränsa och åtgärda nedskräpning. För detta arbete får intäkter från avfallstaxan inte användas, utan arbetet måste finansieras på annat sätt. Enligt det tidigare förslaget till avfallsplan skulle kommunerna bidra enligt fördelningsnyckel till en gemensam resurs som skulle arbeta kommunövergripande med nedskräpningsfrågor. Eftersom några av kommunerna har meddelat att man inte kan vara med och finansiera en sådan resurs har förslaget om samordning strukits ur planen. Samtidigt finns krav i föreskriften på att kommunerna ska beskriva sitt arbete med nedskräpning. Därför behöver var och en av medlemskommunerna redovisa hur de avser att arbeta med frågan. Denna information läggs in i den slutliga versionen av avfallsplan.

Även för hantering av massor innebar det ursprungliga förslaget till avfallsplan att kommunerna skulle bidra till en gemensam resurs som skulle arbeta kommunövergripande. Kommunerna anser sig dock inte kunna finansiera denna samordning, som därför utgår ur planen i sin ursprungliga formulering.

Ärendebeskrivning

Enligt Miljöbalken 15 kap 41 § ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av avfallsplan och föreskrifter. Eftersom VafabMiljö Kommunalförbund ansvarar för strategiska planeringen när det gäller avfallsfrågor i medlemskommunerna är det VafabMiljö som ansvarar för att ta fram avfallsplan. I enlighet med Miljöbalken och Förbundsordningen är det dock fullmäktige i varje medlemskommun som beslutar om renhållningsordning och taxor.

Då det stora antalet synpunkter som inkommit under utställningsperioden resulterat i att förslaget till avfallsplan har genomgått relativt stora förändringar bör medlemskommunerna ges möjlighet att granska det reviderade förslaget innan det skickas ut för beslut. Det är av största vikt att varje kommun känner ägarskap för avfallsplanen och vill arbeta i enlighet med detta dokument även om det mesta av arbetet kommer utföras av VafabMiljö.

Varje medlemskommun måste också formulera mål och aktiviteter för arbetet med att förebygga och begränsa nedskräpning.

Reviderad avfallsplan

En detaljerad redogörelse med samtliga inkomna synpunkter och VafabMiljös svar på dessa finns i den samrådsredogörelse som utgör bilaga till avfallsplanen. Där återfinns de huvudsakliga förändringarna som skett sedan remiss och utställning sammanfattningsvis redovisat.

Arbetet med bilagorna 8 och 9 - Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) respektive Social konsekvensanalys (SKA) planerades att ske i en iterativ process där MKB/SKA i ett första skede skulle sammanställas inför remiss och samråd. Då planen arbetas om med anledning av inkomna synpunkter skulle MKB respektive SKA arbetas om. Bearbetningen av avfallsplanen med anledning av inkomna synpunkter har inte heller medfört förändringar som motiverar att MKB/SKA skulle arbetas om. Dessutom har det under samråd och utställning endast inkommit ett fåtal kommentarer som rört MKB och SKA och dessa har inte varit av sådan art att de har motiverat att MKB/SKA skulle arbetas om.

Carina Färm
Förbundsdirektör VafabMiljö

Bilagor   Avfallsplan 2020 – 2030
                  Bilagor till Avfallsplan 2020 – 2030

Avfallsplan 2020-2030

VafabMiljö Kommunalförbund

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning	5
2. Framtidsexposé - en utblick om avfallshantering i ett framtida samhälle	9
3. Mål och handlingsplan	12
Målområde 1 - Minimera	12
Målområde 2 - Återanvända	15
Målområde 3 - Återvinna	20
Målområde 4 - Energiåtervinna	24
Målområde 5 - Deponera	26
Målområde 6 - Nedskräpning	29
Målområde 7 - Kommunal planering	31
Målområde 8 - Farlighet i avfallet	32
Målområde 9 - Kundperspektivet	34
Målområde 10 - Ekonomiska och finansiella mål	36
4. Framtida insamlingssystem och anläggningar	38
5. Styrmedel som kommer användas	39
6 Genomförande	41

Bilagor

Bilaga 1 Mål som berör avfallsplanen

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning

Bilaga 3 Uppföljning av gamla avfallsplaner

Bilaga 4 Nedlagda deponier

Bilaga 5 Ansvar och kostnader

Bilaga 6 Kartläggning av kommunens översiktsplaner

Bilaga 7 Dialog om framtidens avfallshantering

Bilaga 8 Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga 9 Social konsekvensanalys

Bilaga 10 Samrådsredogörelse

Sammanfattning

Enligt Miljöbalken 15 kap 41 § ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av Avfallsplan och Föreskrifter. Avfallsplanen ska bland annat innehålla uppgifter om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. VafabMiljö ansvarar för att ta fram Avfallsplan och Föreskrifter men i enlighet med Miljöbalken och Förbundsordningen är det kommunfullmäktige i varje medlemskommun som beslutar om renhållningsordningen.

VafabMiljö är ett kommunalförbund bildat av kommunerna i Västmanlands län samt Heby och Enköping kommun. Inom regionen bor cirka 330 000 personer och här finns cirka 16 000 företag. VafabMiljö Kommunalförbund har tagit över ansvaret för den strategiska planeringen av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken från medlemskommunerna.

Syfte

Avfallsplanen ska bidra till att det avfall som uppstår inom regionen hanteras i enlighet med Avfallshierarkin. Syftet med planen är att blicka framåt och avfallsplanen är det strategiska dokument som beskriver hur arbetet ska fokuseras för att uppnå förbättringar. Planen sträcker sig till 2030 men i samband med uppföljningar 2022 och 2026 kommer delmål och aktiviteter revideras. En uppföljning sker också efter 2030.

Avfallshierarkin eller avfallstrappan som den också kallas är gemensam för hela EU och visar hur vi ska jobba med avfallsfrågor och behandla avfall. Trappan har fem steg och vi strävar efter att röra oss uppåt. Det betyder att vi i första hand ska förebygga avfall. I andra hand ska vi återanvända avfall, exempelvis laga trasiga saker så att de går att använda igen. I tredje hand ska avfall materialåtervinnas, dvs nya produkter skapas av materialet. Om det inte är möjligt ska avfallet energiåtervinnas, till exempel genom förbränning där värme och energi tas omhand. I sista hand ska avfall deponeras, alltså läggas på soptipp.

Finansiering

En del av aktiviteterna i Avfallsplanen kan inte finansieras via taxeintäkter men är av sådan art att kommunerna har önskat ett utökat och effektiviserat samarbete, till exempel nedskräpning och masshantering. För dessa områden behöver finansiering lösas för att samordning ska kunna ske.

I denna avfallsplan har fokus framförallt varit på det avfall kommunen ansvarar för, dvs. hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall. Det är den första avfallsplan som tas fram

gemensamt för de tolv kommunerna och att samordna arbetet mellan kommunerna ses som ett första steg på ett större arbete där synergier kan uppnås genom samarbete.

Målområden

Avfallsplanen har tio övergripande målområden vilka bryts ner i mål, delmål och aktiviteter. Många aktiviteter ansvarar VafabMiljö för och utför på egen hand men ett antal aktiviteter är medlemskommunerna ansvariga för att utföra.

De övergripande målområdena är:

1. Avfallsmängderna ska minska med 7% per person 2030 jämfört med 2020.
2. År 2030 ska minst 80% av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning och enkelt att konsumera medvetet.
3. Senast 2030 sorteras 60% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.
4. Senast 2030 energiåtervinns 35% av insamlat hushållsavfall genom förbränning.
5. Senast 2030 deponeras mindre än 1% av insamlat material från hushåll.
6. Nedskräpningen ska minska med 50% 2030 jämfört med 2020.
7. Senast 2022 är VafabMiljö en självklar samarbetspartner i framtagande av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument.
8. Mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt ska minska.
9. Senast 2030 är 90% av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.
10. VafabMiljö ska ha en långsiktigt stabil ekonomi.

Målen är ambitiösa men nödvändiga för att skapa ett hållbart samhälle.

1 Inledning

Enligt Miljöbalken 15 kap 41 § ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av Avfallsplan och Föreskrifter. Avfallsplanen ska bland annat innehålla uppgifter om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. I Naturvårdsverkets föreskrifter¹ (NFS 2017:2) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall finns mer detaljerad beskrivning av vad avfallsplanen ska innehålla.

VafabMiljö är ett kommunalförbund bildat av kommunerna i Västmanlands län samt Heby och Enköping kommun. Inom regionen bor cirka 330 000 personer och här finns cirka 16 000 företag. VafabMiljö Kommunalförbund har tagit över ansvaret för den strategiska planeringen av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken från medlemskommunerna. Ansvaret för att utöva tillsyn enligt Miljöbalken ligger dock kvar på respektive kommuns tillsynsmyndighet. Eftersom VafabMiljö fått ansvar för den strategiska planeringen är det VafabMiljö som ansvarar för framtagandet av avfallsplanen, men beslut om antagande fattas i kommunfullmäktige i respektive kommun.

VafabMiljö bedriver också verksamhet som inte rör det kommunala avfallsansvaret. I denna verksamhetsgren erbjuder VafabMiljö olika typer av avfallslösningar till företag i och utanför regionen. Avfallsplanen innehåller inte mål och aktiviteter för denna del av verksamheten och den hanteras ekonomiskt sett helt separat från den del som rör det kommunala avfallsansvaret.

1.1 SYFTET MED AVFALLSPLANEN

Avfallsplanen ska bidra till att det avfall som uppstår inom VafabMiljö Kommunalförbunds region ska hanteras på ett sådant sätt att förflyttning sker i enlighet med Avfallshierarkin fram till år 2030. Inom regionen ska vi helt enkelt bli bättre på att minska vårt avfall och det avfall som ändå uppstår ska återanvändas och återvinnas i så stor utsträckning som möjligt.

Syftet med planen är att blicka framåt och avfallsplanen är det strategiska dokument som beskriver hur arbetet ska fokuseras för att uppnå förbättringar.

Genom arbetet med att uppnå mål i avfallsplanen bidrar vi till att även regionala, nationella och globala mål uppnås. De mål som berörs finns sammanställda i *Bilaga 1 - Mål som berör Avfallsplanen*.

Att arbeta med ständiga förbättringar innebär att arbetet utvärderas och uppdateras i en ständig process. En del av de långsiktiga målen är satta så att det i dagsläget inte finns aktiviteter som medför att målet med säkerhet uppnås. Här kommer avfallsplanen kompletteras med ytterligare åtgärder då den utvärderas och uppdateras. Utöver löpande arbete med planen i årliga verksamhetsplaner kommer utvärdering och uppdatering ske 2022 och 2026. Utvärdering sker även 2030.

1.2 AVGRÄNSNINGAR

Avfallsplanen ska enligt Naturvårdsverkets föreskrift om avfallsplanering (NFS 2017:2) innehålla mål och åtgärder för det avfall kommunen ansvarar för. Vidare ska planen innehålla mål och åtgärder för det avfall kommunen inte ansvarar för i den utsträckning som kommunen kan påverka detta.

Enligt förbundsordningen ansvarar dock VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den

---

¹ naturvardsverket.se

myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär att ansvaret för det avfall som i stycket ovan benämns "avfall kommunen ansvarar för" är överfört till VafabMiljö.

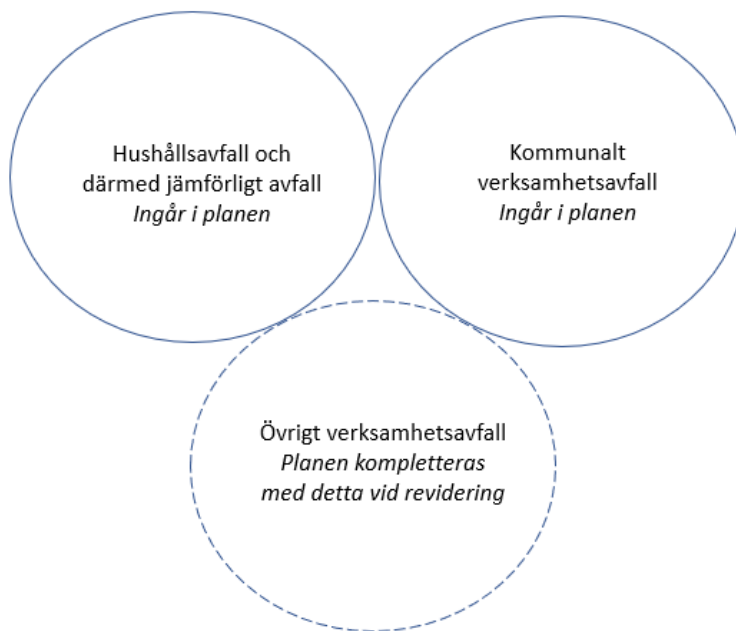
Ansvaret för att genomföra avfallsplanens åtgärder delas mellan VafabMiljö och kommunerna. Exempelvis samordnar VafabMiljö arbete som bedrivs kommunövergripande men kommunerna deltar aktivt i arbetet som utförs inom ramen för den ordinarie verksamheten. Ett exempel på detta är arbetet med matsvinn i skolor och förskolor.

Enligt NFS 2017:2 ska en avfallsplan innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning. Åtgärder för att förebygga och hantera nedskräpning kan inte finansieras genom en avgift, till exempel taxa, eftersom den som betalar tjänsten inte får en personlig motprestation. Kommunens ansvar enligt miljöbalkens 15 kapitel omfattar heller inte arbete med nedskräpning. Då det endast är ansvar enligt 15 kapitlet som överförs till VafabMiljö har kommunerna kvar ansvar för åtgärder som rör nedskräpning. Det innebär alltså att de åtgärder som finns i avfallsplanen och som rör nedskräpning inte kan finansieras av taxan. Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2017:2) anger även att avfallsplanen ska innehålla uppgifter om nedlagda deponier med uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för de deponier där kommunen varit verksamhetsutövare. Även här ligger ansvaret hos kommunen och inte hos VafabMiljö.

I denna avfallsplan är fokus framförallt på det avfall kommunen ansvarar för. Det är den första avfallsplan som tas fram gemensamt för de tolv kommunerna sedan förbundet bildades och att samordna arbetet mellan kommunerna ses som ett första steg på ett större arbete där synergier kan uppnås genom samarbete. Regionala avfallsplaner har tidigare funnits och lett till gott arbete men har då framförallt omfattat VafabMiljös eget arbete på regional nivå men inte inkluderat arbetet i kommunerna. I framtida uppföljningar kan även verksamhetsavfall i viss mån komma att inkluderas, eftersom VafabMiljö Kommunalförbund utgör en aktör även när det gäller verksamhetsavfall.

I avfallsplanen ingår en översikt över nedlagda deponier som innehåller både industrideponier och deponier där ansvaret är otydligt eller kommunen har varit verksamhetsutövare. När det gäller industrideponier har verksamhetsutövaren ett tydligt utpekat ansvar och förutsättningar finns att kräva åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

I kommunal verksamhet uppstår både avfall som räknas som hushållsavfall och verksamhetsavfall. Avfall som räknas som hushållsavfall är exempelvis städsopor och rester från lunchrum på kontor. Verksamhetsavfall är avfall som härrör från själva verksamheten, exempelvis bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och massor. VafabMiljö har ansvar för att samla in och behandla det avfall som räknas som hushållsavfall, men också ett ansvar för att kommunens verksamhetsavfall hanteras på rätt sätt. I avfallsplanens första version ingår mål och åtgärder för avfall som VafabMiljö har rådighet över, dvs avfall som räknas som hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall. Planen kan komma att kompletteras med mål och åtgärder för övrigt verksamhetsavfall vid framtida revideringar.

Eftersom planens syfte är att blicka framåt har beskrivande underlag av nuläge som det ställs krav på i föreskriften (NFS 2017:02) lagts i bilagor.

- För nulägesbeskrivning se: Bilaga 2 Nulägesbeskrivning,
- För Uppföljning av gamla avfallsplaner se Bilaga 3 Uppföljning av gamla planer
- För beskrivning av nedlagda deponier se Bilaga 4, Nedlagda deponier.

1.3 UPPFÖLJNING

Avfallsplanen sträcker sig från år 2020 till år 2030. För att se hur aktiviteterna leder mot måluppfyllelse eller om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att nå uppsatta mål kommer planen följas upp och kompletteras 2022 och 2026 samt utvärderas 2030. Första uppföljningen är satt till två år efter planens ikraftträdande då många av aktiviteterna handlar om att ta fram strategier i början av planens livslängd. Resultatet av dessa strategier kan då tas i beaktande för revidering och utformning av nya mål. Därefter sker uppföljning vid två tillfällen med fyra års intervall. I Bilaga 5 finns ansvarig organisation eller del av organisation för respektive aktivitet utpekad. Ansvarig organisation ska bidra med underlag till uppföljningarna.

1.4 EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Aktiviteter i avfallsplanen genomförs av olika aktörer. Ansvariga för de olika aktiviteterna är VafabMiljö Kommunalförbund och de tolv medlemskommunerna.

VafabMiljö finansierar sin verksamhet genom avtal med en motpart eller renhållningstaxa gentemot enskilda fastighetsägare. Det är inte möjligt för VafabMiljö att ta ut skatt från kommuninvånare då denna befogenhet inte är överförd till kommunalförbundet. Dock kan VafabMiljö mot särskild ersättning utföra arbete på uppdrag av kommunerna, förutsatt att ett avtal finns mellan kommun och kommunalförbund.

I enlighet med MB 27 kap 4 § får renhållningstaxan endast motsvara de kostnader VafabMiljö Kommunalförbund har för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av hushållsavfall och

därmed jämförligt avfall. Taxan ska även täcka nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader för renhållningen. I detta kan bland annat inkluderas utveckling av behandling av hushållsavfall och möjliga avsättningsområden, kvalitetsarbete, utveckling och uppföljning av renhållningsordning samt kostnader för deponering och sluttäckning av deponier. Avfallstaxan får alltså endast användas för kostnader som uppstår i samband med hantering av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall och inte för verksamhetsavfall. Sedan år 2020 gäller samma avfallstaxa i samtliga medlemskommuner. Även renhållningsföreskrifterna är från 2020 gemensamma för de tolv kommunerna.

En del av aktiviteterna i Avfallsplanen kan inte finansieras med taxeintäkter men är ändå sådana att kommunerna har önskat ett utökat samarbete och där effektiviseringar kan göras genom att arbeta tillsammans. Det handlar till exempel om att samordna arbetet med nedskräpning och masshantering från exploateringar samt stöd vid upphandling. Om sådana samordnade aktiviteter ska ske måste de finansieras på annat sätt än genom avfallstaxan. exempelvis genom överskott från övrig avfallsverksamhet.

VafabMiljö Kommunalförbund bedriver viss verksamhet som inte handlar om att samla in och behandla hushållsavfall och därmed jämförligt avfall. I dessa fall tillämpas affärsmässiga avtal. En viss vinst kan göras i dessa sammanhang vilken kan användas för att utveckla verksamheten framöver oavsett om det handlar om hushållsavfall eller verksamhetsavfall. Detta medför avlastningar på taxa och/eller skattefinansierad verksamhet.

1.5 ÖVRIGT

Mål och aktiviteter i avfallsplanen berör flertalet aktörer. VafabMiljö och de tolv medlemskommunerna är självklara aktörer. Till detta tillkommer fastighetsägare, producenter, verksamheter och hushåll.

För att planen ska få genomslagskraft behöver övergripande planering och årliga verksamhetsplaner i de olika organisationerna ta avfallsplanen i beaktande och att aktiviteter planeras och resursättas.

2. Framtidsexposé - en utblick om avfallshantering i ett framtida samhälle

”I framtiden rider vi mot den rosaskimrande solnedgången på en bilpoolsvespa i återbrukade kläder, äter precisionsstyrtd lagad mat där rester inte uppstår och har en IT-plattform med serviceavtal som kan repareras genom reservdelsbyte. Vi lägger våra pengar på konsumtion i virtuella spelmiljöer samtidigt som vi bor på mindre yta och reser i ännu större utsträckning än nu, eftersom solcellerna gjort resandet fossilfritt. Vi lever våra liv cirkulärt!”

Resursbrist är ett reellt problem och styrmedel för minskad klimatpåverkan har gjort att marknaden har hittat andra sätt att tillfredsställa de behov som vi människor idag tillfredsställer genom konsumtion av fysiska produkter. Vi lever i ett samhälle där vi har ändrat inställning. Vi delar, hyr eller köper second hand. Sällanprodukter (till exempel stegar, tigersågare, symaskiner) hyrs vid behov, levereras och hämtas med autonoma minifordon.

Människor jobbar i stor utsträckning antingen i serviceyrken (exempelvis på restauranger, fik, mataffärer), med IT-utveckling eller som online support för alla typer av IT-plattformar och -verktyg.

Som en följd av det minskar mängden material som används per person och därmed minskar restavfallet per person. Totalt sett ökar dock resursanvändningen på grund av ökad befolkningsmängd.

Vi är vana vid att beställa allting vid behov; mat, självkörande bilar och kläder, och det gäller också för avfallshantering. Kanske har alla varsin avfallsrobot som lämnar avfallet vid en gemensam kvartersnära avfallsstation.

Lösningar för individuell kommunikation är välutvecklade även på avfallsområdet och kunder kan beställa tjänster direkt via digitala kommunikationsplattformar.

Samma plattform lämnar personlig feedback i realtid: ”du har mer avfall än medelkunden”, ”du kan minska din avfallskostnad på det här sättet”, ”ditt kärl har inte tömts på grund av snöhinder”.

De flesta av oss källsorterar hemma, för att få tillräckligt hög kvalitet på det insamlade materialen. Vissa kommuner har dock valt att sortera ut matavfall och glas, men sorterar resterande avfall på sorteringsanläggning med hjälp av olika typer av tekniker (IR m.m.).

I det här avsnittet vill vi som inspiration och för att vidga perspektivet hos läsaren ge en vision av hur avfallshantering skulle kunna se ut i framtiden. Framtidsexposén ger också en möjlig bild av hur vi lever våra liv om några decennier.

2.1 INSAMLING

Framtidens avfallshantering präglas av betydligt större flexibilitet för kundens del. Alla avfallskärl har nivågivare, och hämtning sker vid behov.

Självkörande fordon och robotar samlar in det mesta avfallet och drönare övervakar vid fjärrstyrd tömning, kontrollerar rapporterade hinder och används för statusbedömning, till exempel nedskräpning.

Istället för sophämtare är den vanligaste avfallsarbetaren nu en planerare som sitter i ett kontrollrum, övervakar och fattar beslut. Förslag till ruttoptimering i realtid kommer från artificiell intelligens (AI) och baseras på underlag från drönare, nivågivare och andra system som har koll på trafiksituation, tömningsbehov och rapportering av hinder. Praktiska problem som inte kan lösas på distans hanteras av särskild utryckningsgrupp.

Avfallshanteringen ser olika ut för flerbostadshus, villor och glesbygd. I tätbefolkade stadsdelar ökar förekomsten av logistikcenter. Utkörning av varor och insamling av avfall sker med samma fordon inom mindre områden för att minska transporterna. Mindre autonoma fordon används för att öka säkerheten och ta hänsyn till känsliga miljöer. Soprummen är fina, trygga, säkra och arbetsmiljömässigt bra. Sopsug, mobil sopsug eller markförlagda behållare är annars de vanligaste alternativen.

För villor och i glesbygd finns sopbilen kvar, även om den nu är självkörande. Återvinningsstationer försvinner och ersätts av fastighetsnära lösningar för alla fraktioner.

Återvinningscentraler finns kvar, men hämtning av grovavfall och däribland trädgårdsavfall vid fastighet "on demand" har ökat kraftigt. Det är vanligt med samlokalisering mellan återvinningscentraler och handel, bland annat byggvaruhus, för att dra nytta av det antal besök som återvinningscentralen drar till sig.

Offentliga papperskorgar möjliggör sortering i minst tre fraktioner; matavfall, glas och övrigt avfall för eftersortering.

Klimatanpassning är ett akut behov och olika typer av extremväder påverkar avfallshanteringens utformning. Starka värmeböljor medför tätare hämtning av matavfall i perioder under sommarmånaderna. Det är vanligare med hinder vid avfallsinsamling som översvämning från skyfall och nedblåsta träd.

2.2 AVFALL ÄR EN EFTERTRAKTAD RESURS

Avfallsdefinitionen har anpassats efter den resursbrist som råder, och gränsen för om något är avfall eller inte i juridisk mening har flyttat till gränsen mellan energiåtervinning och materialåtervinning i avfallstrappan.

Fler materialslag är lönsamma att samla in och många aktörer rycker i dessa resurser. Diskussionen om vad som ska hanteras av kommunen respektive privata aktörer fortsätter men handlar nu om andra fraktioner. Den informella sektorn försöker samla in lönsamma material direkt från hushållen. Avfallskärnen är alltid fastlåsta eller inlåsta då så kallad tjuvtömning har blivit lönsamt och vanligt.

Insamling av matavfall och restavfall är fortsatt kommunernas ansvar. Hur den fastighetsnära insamlingen av förpackningar och tidningar kommer att se ut varierar mellan olika kommuner, där producenterna kommer att välja en billig lösning så länge den inte ger dem en beroendesituation gentemot kommunen.

På textilsidan erbjuder klädaffärer pant för de som lämnar in textil för återanvändning eller återvinning. Affärerna erbjuder också lagning och ändring av kläder och andra textilier. Second hand-handeln finns i större utsträckning på nätet via mer specialiserade återförsäljare än idag, men klädbutiker med både second hand och nyproduktion finns också.

Plast återvinns och återanvänds storskaligt då återvinning på molekylnivå har utvecklats. Dessutom sker en säkring av återvinningsgraden redan vid produktion.

Ett fossilfritt samhälle innebär att all biomassa blir värdefull för produktion av material, exempelvis biobaserad plast, textil och kanske också bränslen beroende på hur andra energialternativ utvecklas. Kanske seglar trädgårdsavfall upp som en oanad resurs och matavfall säljs som mat för larvodlingar för matproduktion.

Digital teknik leder till bättre matchning mellan avfallsaktörer, råvarumarknad och producenter av nya produkter. Det är samtidigt mycket vanligare med samarbeten där man kan försäkra sig om tillgång till återvunnen råvara, exempelvis genom industriell symbios och mer slutna cirkulära kretslopp där en leverantör tar tillbaka sin egen produkt och använder materialet i nyproduktion.

2.3 AVFALL I SAMHÄLLSPANERINGEN

Avfall och resurshantering har en självklar plats i samhällsplaneringen och finns med i tidiga skeden i den fysiska planeringen. Samverkan mellan olika aktörer för att skapa bra lösningar för resurshantering har ökat men konkurrensen har också hårdnat.

Avfallshanteringen används av kommunen som katalysator för andra mål i samhällsplaneringen. Återvinningscentraler används också som en plats för kommunen att möta och kommunicera med medborgarna.

Mindre återvinningscentraler, platser för insamling av material för återbruk och kvartersnära insamlingsplatser används för att binda ihop områden och skapa trygghet genom att vara mötesplatser. Statusen på avfallshanteringen har ökat eftersom värdet på materialet har ökat.

När vi åker på vår vespa mot solnedgången så tänker vi: Tänk att jag som är född på 1970-talet fick uppleva en sådan här förändring! När jag var liten hämtades avfall alltjämt i påsar eller tunnor och jag har varit med om mycket kemikalieanvändning och slit och släng under min livstid. Nu är allt digitaliserat och anpassat efter mina behov. Vilka förändringar ska inte de som är födda på 2020-talet få vara med och uppleva. Den här avfallsplanen är ju bara början på deras förändringsresa i resurshantering!

3. Mål och handlingsplan

Målområde 1 - Minimera

Vi strävar efter att röra oss uppåt i avfallstrappan och det översta steget innebär att avfall överhuvudtaget inte uppkommer. Att minimera uppkomsten av avfall är prioriterat på alla nivåer – från de globala Agenda 2030-målen och EU:s lagstiftning till våra nationella, regionala och lokala mål. Att minimera avfallsmängderna är i hög grad kopplat till våra levnadsvanor, framförallt till vår konsumtion. VafabMiljö och kommunerna har inte rådighet över produktion av varor eller invånarnas konsumtion. Arbetet för att minimera avfallsmängderna fokuseras därför på att initiera och driva projekt för att informera och påverka invånare och verksamhetsutövare.

Mål 1.1 Avfallsmängderna ska minska med 7% per person 2030 jämfört med 2020.

Delmål

Avfallsmängderna ska minska med 1% per person till 2022.

Avfallsmängderna ska minska med 4% per person till 2026.

Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökade avfallsmängder måste brytas. Innebörden av detta är att den mängd avfall varje person ger upphov till minskar. Vid planperiodens utgång 2030 ska avfallsmängden ha minskat med 7% per person. De avfallsslag som avses är matavfall, restavfall, grovavfall och farligt avfall.

Minst 30 familjer ska ha deltagit i konceptet minimeringsmästare eller motsvarande senast 2022.² Minimeringsmästarna är en tävling där hushåll tävlar mot varandra i att minska sina avfallsmängder under ett års tid. VafabMiljö ansvarar för att detta genomförs.

VafabMiljö arbetar genom digitala kanaler till exempel tillsammans med influencers för att sprida budskap om behov av förändrade konsumtionsmönster. Samarbete är inlett senast 2022.

Från och med 2022 arbetar VafabMiljö aktivt med att informera och inspirera kommuninvånare att minska sitt matsvinn. Detta kan ske genom såväl digitala som tryckta eller fysiska kanaler.

Under avfallsplanens livslängd agerar VafabMiljö på den nationella arenan för att påverka förpackningsindustrin att minska mängden förpackningsmaterial.

Minst tio butiker är Miljönärmarkta 2022. VafabMiljö uppmuntrar butiker och företag i regionen att Miljönärmarkta sig. Miljönär är Avfall Sveriges märkning för verksamheter som gör det möjligt för allmänheten att laga, låna och återanvända saker istället för att köpa nytt. De företag och butiker som har märkningen uppmärksammas i VafabMiljös kommunikationskanaler.

Från och med 2020 deltar VafabMiljö årligen i Europa minskar avfallet veckan. Exempel på aktiviteter som kan genomföras en sådan vecka är:

- Kommunala verksamheter eller företag tävlar mot varandra i att minska avfallet.
- Information om VafabMiljös arbete och återkoppling till invånare genom exempelvis information om avfallsfotavtryck och vilka resurser som kan sparas genom att inte köpa en viss produkt.

---

² minimeringsmastarna.se

- Arbeta tillsammans med Miljönärmarkta butiker i regionen för att uppmärksamma deras arbete i att minska avfallet.

Mål 1. 2 Kommunalt verksamhetsavfall ska minska 2030 jämfört med 2020.

Kommunalt verksamhetsavfall är det avfall som uppstår när kommunen sköter sitt uppdrag inom olika områden. Det kan exempelvis röra sig om hygiensopor från äldreboenden och förskolor, men också om byggavfall och schaktmassor från byggprojekt. Snö från snöröjning är ett annat exempel på kommunalt verksamhetsavfall. VafabMiljö har ansvar för att samla in och ta hand om det kommunala verksamhetsavfallet som uppkommer i medlemskommunerna.

Aktiviteter

Under 2020 genomförs en kartläggning av avfall som uppstår i kommunala verksamheter i syfte att identifiera det avfall som uppstår i onödan och som därmed skulle kunna minimeras. VafabMiljö tar fram checklistor och andra verktyg vartefter arbetet utförs tillsammans med representanter från medlemskommunerna.

Under 2021 tas en åtgärdsplan fram för de avfallsslag som utifrån kartläggningen identifieras som viktigast att arbeta med i respektive medlemskommun. Det kan handla om allt från stallgödsel till förbrukningsmaterial vid servicehem. Åtgärderna i planen ska prioriteras, tidplaneras och budgeteras för fortsatt arbete.

För de avfallsslag där det är lämpligt etableras nätverk mellan kommunerna för att dela erfarenheter och tillsammans arbeta för att minimera avfall. VafabMiljö ansvarar för att initiera och hålla samman nätverken.

Under 2020 etableras ett nätverk med representanter från medlemskommunerna, eller deras befintliga samarbetsorganisationer inom upphandling och VafabMiljö för att arbeta med hur man kan ställa krav på avfallsminimering vid upphandling. VafabMiljö ansvarar för att initiera och hålla samman nätverket. Kommunerna ansvarar för att säkerställa representation i nätverket.

År 2022 har samtliga kommuner sett över sina inköpsrutiner i kommunala förvaltningar och bolag och det ska finnas checklistor för att förebygga avfall vid upphandling.

År 2026 ska minst 10 verksamheter ha testat konceptet Avfallssnål förskola, skola och äldreboende enligt modell från Göteborgs Stad.³ Detta sker genom samarbete mellan VafabMiljö och relevant förvaltning i medlemskommunerna. Informationsmaterial för olika typer av kommunala verksamheter där det framgår hur de kan minska sitt avfall tas fram och görs tillgängligt på VafabMiljös webbplats senast 2022.

Mål 1.3 Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 50% till 2030 jämfört med 2021.

Enligt de globala målen ska vi till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan. Våren 2018 fastställdes också en nationell handlingsplan för att nå det globala hållbarhetsmålet att halvera matsvinnet till 2030 och Livsmedelsverket har utvecklat en metod för att mäta och följa upp matsvinn. Att minska matsvinnet och öka resurshushållningen i livsmedelskedjan är också prioriterade områden enligt

---

³ Förebygg avfall på förskolan, vägledning. Göteborgs stad. goteborg.se

Naturvårdsverket.⁴ Att minska matsvinnet i de kommunala verksamheterna är ett självklart mål på den regionala och lokala nivån.

I ett antal kommuner pågår redan denna typ av åtgärder för att minska matsvinnet, men inte i alla kommuner i regionen.

2021 väljs som basår då det krävs ett arbete innan mätningar kan genomföras för att få ett nollnivåläge beskrivet. I dagsläget finns inte uppgifter om mängder matsvinn i samtliga regionens skolor och omsorgsverksamheter.

Delmål

År 2026 ska matsvinnet från kommunernas storkök för skolor och omsorgsverksamhet ha minskat med 40% jämfört med 2021.

Aktiviteter

Under 2020 etableras ett nätverk med representanter från medlemskommunerna och VafabMiljö för att arbeta med matsvinn i kommunala verksamheter. Eventuellt kan ett flertal nätverk behöva etableras beroende på vilken typ av kommunal verksamhet det handlar om (skolor, äldreboenden etc). VafabMiljö ansvarar för att initiera och hålla samman nätverk.

Senast 2021 är Livsmedelsverkets metod för att mäta och följa upp matsvinn implementerat i alla kommuner. I samband med detta görs också en nollnivåmätning enligt Livsmedelsverkets modell.

2021 finns även koncept utarbetade som kan tillämpas i olika kommunala verksamheter för att minska matsvinnet. Det finns en hel del material att utgå från som tagits fram inom andra kommuner. Dessa material ses över och anpassas av VafabMiljö tillsammans med nätverken ovan så att det fungerar i medlemskommunerna.

Matavfall och matsvinn

Matavfall är de rester som uppstår när vi lagar mat och äter och som inte kan ätas upp. Exempel är äggskal, fiskben och kaffesump.

Matsvinn är mat som slängs men som hade kunnat säljas eller ätas om maten hade hanterats på annat sätt. Det kan exempelvis vara mat med passerat sista-förbrukningsdatum som inte tillagats och ätits upp i tid eller matrester på en tallrik.

---

⁴ Sveriges avfallsplan 2012-2017, Naturvårdsverkets rapport 6502, maj 2012 och Sveriges program för att förebygga avfall 2014–2017, Naturvårdsverkets rapport 6645, juni 2015. naturvardsverket.se

Mål 1.4 Användningen av engångsartiklar och förpackningar ska minska

Våren 2019 antog Europeiska rådet ett direktiv som innebär att vissa engångsartiklar av plast, exempelvis engångstallriker och bestick, inte får marknadsföras från 3 juli 2021. Dessutom ska EU:s medlemsländer minska användningen av livsmedelsbehållare och dryckesbägare av plast. Dessa regeländringar kommer att innebära att användningen av engångsartiklar i plast minskar och ersätts med produkter i andra material i såväl hushåll som i verksamheter. För att ytterligare bidra till minskade mängder engångsmaterial i plast bör även användandet av plastpåsar, plastkassar och plastflaskor minska.

Delmål

Senast 2022 är samtliga kommuner⁵ i regionen Kranmärkta.⁶

Senast 2022 använder minst tolv butiker i regionen matavfallspåsar som fruktpåsar.

Aktiviteter

Inom Miljö- och klimatrådet⁷ där VafabMiljö och tio av förbundets medlemskommuner är medlemmar finns tre utmaningar som rådets medlemmar ska anta. Utmaningarna är av sådan karaktär att de kan genomföras utan att höra till Västmanlands län och här kan nytta dras av att förbundet har kommuner från två län och låta inspireras av varandra. En av utmaningarna handlar om att Kranmärka verksamheten. Det är en kostnadsfri märkning som Svenskt Vatten tagit fram där verksamheter förbinder sig att inte använda flaskvatten. VafabMiljö bistår alla medlemskommuner med att införa Kranmärkning men det måste genomföras i respektive kommun.

VafabMiljö identifierar tolv dagligvaruhandlare som är villiga att byta ut plastpåsen för frukt och grönt mot matavfallspåsar. I möjligaste mån ska handlarna återfinnas i olika kommuner. Matavfallspåsarna ska användas för matavfall då frukten eller grönsakerna är slut.

Målområde 2 - Återanvända

Att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster är ett av de globala målen. En viktig del i detta är att öka återanvändningen. Precis som för målet om avfallsminimering handlar det om att förändra beteenden. VafabMiljöns roll är att informera och påverka, samt att underlätta återanvändning på Återbruken och andra platser.

Mål 2.1 År 2030 ska minst 80% av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning och enkelt att konsumera medvetet.

Detta innebär att invånare och verksamhetsutövare har vilja att själva återanvända, kunskap om vad som kan återanvändas och var material för återanvändning kan lämnas. De ska dessutom uppge att de tycker att det är enkelt att återanvända. Att konsumera medvetet innebär här att ha förståelse för hur den egna konsumtionen påverkar miljön. Måluppfyllelse mäts i samband med kundnöjdhets undersökningar.

För att nå målet krävs en höjning av kunskapsnivån, men också en förändring av inställningen till återanvändning. Fler invånare och verksamhetsutövare behöver lämna användbara saker till återanvändning i stället för att hantera dem som avfall. En större utmaning är dock att påverka

---

⁵ VafabMiljö är Kranmärkt sedan 2018.

⁶ kranmarkt.se

⁷ miljoochklimatradet.se

invånarna så att de anser att det är naturligt att i första hand låna eller köpa begagnat och i andra hand köpa nytt.

Att konsumera medvetet innebär här att ha förståelse för hur den egna konsumtionen påverkar miljön. I det ingår att känna till vilka problem som konsumtion leder till och hur det går att minska den egna miljöpåverkan genom ändrade konsumtionsmönster.

Delmål

År 2022 ska minst 60 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning.

År 2026 ska minst 70 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning.

År 2022 ska minst 60 % av invånarna ange att de tycker att det är enkelt att konsumera medvetet och att de vet var de kan handla begagnade produkter.

År 2026 ska minst 70 % av invånarna ange att de tycker att det är enkelt att konsumera medvetet och att de vet var de kan handla begagnade produkter.

Aktiviteter

2020 beslutas om plan för etablering av Återbruk med fokus på återanvändning och cirkulär ekonomi. Vi kallar det Återbruk 2.0. Det koncept för Återbruk som finns i regionen idag etablerades i början på 90-talet. Sedan dess har mycket hänt i samhället och såväl koncept som placering och utseende av Återbruken behöver ses över och uppdateras. Ett projekt för Återbruk 2.0 startar inom VafabMiljö under 2019 och inkluderar även mobila Återbruk. Projektet ska resultera i en plan för när och hur de olika Återbruken ska ses över och moderniseras. I projektet är möjligheterna att lämna material till återanvändning en viktig del. Upplevelsen för kunden ska vara att resurser lämnas, inte avfall.

Det innebär bland annat att:

- Platsen där saker lämnas för återanvändning placeras så att den är något av det första kunden möts av och utformas användarvänligt.
- Besökaren i möjligaste mån ska få hjälp av representant från mottagande organisation att avgöra vad som kan lämnas för återanvändning.
- Möjligheterna att lämna byggmaterial för återbruk är lättillgängliga och uppmuntrar till återbruk.
- Information är tydlig och påminner om att i första hand lämna saker till återbruk och i andra hand lämna dem som avfall.
- Tillgängligheten vid Återbruken behöver öka, framförallt i de mindre orterna.

År 2020 ska det vara möjligt att lämna saker för återanvändning på Mobilt Återbruk.

År 2022 samarbetar VafabMiljö med kommunerna för att identifiera affärsområden där människor som står långt från arbetsmarknaden ska kunna arbeta med att förbereda avfall för återanvändning. Ett nätverk skapas med representanter från medlemskommunerna för att arbeta med frågan. VafabMiljö ansvarar för att initiera och hålla samman nätverk. En möjlighet är att VafabMiljö kan ordna insamling av material som kan användas i kommunal verksamhet. Tillsammans kan försäljningsytor identifieras.

Senast 2022 ska det finnas möjlighet att dela eller låna utrustning för fritidsverksamhet i samtliga medlemskommuner. I en så kallad fritidsbank kan invånarna låna exempelvis sportutrustning som skidor och skridskor. Möjlighet att lämna material för användning till denna typ av verksamhet ska finnas vid samtliga Återbruk. Material kan även lämnas direkt till fritidsbankerna. Kvarglömda artiklar från sporthallar och skolor kan också lämnas till fritidsbanken.

Informationsinsatser för att styra mot medveten konsumtion sker kontinuerligt under planperioden.

VafabMiljö arbetar genom digitala kanaler till exempel tillsammans med influencers för att sprida budskap om hur man kan Återanvända material. Samarbete är inlett senast 2022.

Mål 2.2 Senast 2030 uppger 90% av invånarna att de vet var de ska lämna använda textilier för återanvändning och återbruk och anser att det är enkelt att konsumera textilier medvetet.

Produktion av textilier påverkar miljön i stor utsträckning och är därför ett av de avfallsslag som Naturvårdsverket pekat ut som ett avfall där åtgärder krävs⁸. Det handlar om att lämna uttjänta textilier till återanvändning men även att själv använda begagnade textilier.

Delmål

År 2022 upplever minst 70 % av invånarna att det är enkelt att lämna textilier för återanvändning och återbruk.

År 2026 upplever minst 80 % av invånarna att det är enkelt att konsumera textil medvetet och att de vet var de kan handla begagnade textilier.

Aktiviteter

Insamlingsplatser för textil i kommunerna ska ses över och informationsinsatser ska återkommande genomföras för att informera om var textilier kan lämnas och vilka aktörer VafabMiljö samarbetar med.

Informationsinsatser med återkoppling avseende hur mycket vatten, energi med mera som sparas genom återanvändning av textil ska genomföras återkommande under planperioden.

VafabMiljö utvecklar samarbete med entreprenörer och företagare som tillverkar nya produkter eller förbereder avfall för återanvändning. I samarbete kan VafabMiljö se över möjligheterna att samla in material för specifik återanvändning och agera som facilitator och kontaktskapare, men agerar inte själv på marknaden. VafabMiljö bistår kommunerna med att teckna avtal med organisationer som samlar in textilavfall. Textilierna ska i första hand användas till återbruk och i andra hand till materialåtervinning.

---

⁸ Sveriges avfallsplan 2012-2017, Naturvårdsverkets rapport 6502, maj 2012 och Sveriges program för att förebygga avfall 2014–2017, Naturvårdsverkets rapport 6645, juni 2015. naturvardsverket.se

Mål 2.3 Senast 2026 ska samtliga kommuner ha ökat återanvändningen inom de egna verksamheterna.

Inom de kommunala verksamheterna skiftar behov av möbler och elektronik. Ett sätt att jobba med såväl ekologisk som ekonomisk hållbarhet är att återanvända dessa möbler i andra delar av kommunen.

Delmål

Senast 2022 ska samtliga kommuner ha etablerat ett internt bytessystem för möbler och annan lämplig utrustning.

Aktiviteter

Kommunerna kan antingen utveckla egna system eller ansluta sig till färdiga webbtjänster som är skraddarsydd för detta ändamål. Västerås stad har ett system under utveckling ur vilket erfarenheter kan delas. Det bör även utredas om det är möjligt att använda tjänsten över kommungränserna.

Senast 2026 ses hanteringen av använda datorer, mobiltelefoner och annan elektronik inom de kommunala verksamheterna och VafabMiljö över. Syftet är att undersöka om dessa produkter kan återanvändas i högre grad än i dag.

Under 2020 etableras ett nätverk med representanter från medlemskommunerna och VafabMiljö för att arbeta med hur man kan ställa krav på möjligheter till återanvändning vid upphandling. VafabMiljö ansvarar för att initiera och hålla samman nätverket.

Mål 2.4 År 2026 har alla lovpliktiga rivningar som genomförs i regionen en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande.

Bygg- och rivningsavfall tillhör de avfallsslag som har störst miljöpåverkan enligt Naturvårdsverket.⁹ Arbete med denna typ av avfall har därför stor inverkan på miljön. Kommunerna kan inte ställa krav på återanvändning av rivningsavfall i kontrollplaner vid rivningslov, men kan informera om avfallshierarkin och ställa fråga om hur man planerar att använda rivningsmaterialet.

Delmål

Senast 2022 har rutiner införts i samtliga kommuner för ökad information om resurshushållande hantering av bygg- och rivningsavfall genom krav på kontrollplaner.

Aktiviteter

Ansvarig förvaltning i varje medlemskommun har infört rutiner för rivningsplaner. VafabMiljö finns med som samarbetspartner.

Mål 2.5 Återanvändningen av sopsand som används i kommunerna för halkbekämpning ska öka till 2026 jämfört med 2020.

Sopsand kan tvättas och återvändas ett par gånger för halkbekämpning på nytt. Därefter kan gruskornen materialåtervinnas i anläggningsarbeten. Bara i Västerås kommun används 5 – 6 000 ton

---

⁹ Sveriges avfallsplan 2012-2017, Naturvårdsverkets rapport 6502, maj 2012 och Sveriges program för att förebygga avfall 2014–2017, Naturvårdsverkets rapport 6645, juni 2015. naturvardsverket.se

sopsand per år. Utöver den ekologiska hållbarheten finns här alltså även incitament för ekonomisk hållbarhet. VafabMiljö kan samordna bearbetning av kommunernas sopsand för återanvändning.

Aktiviteter

År 2020 antas en anläggningsstrategi för VafabMiljö. I denna strategi ska hantering av sopsand i medlemskommunerna inkluderas. Denna del av strategin tas fram i nära samarbete med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna och förvaltningar som ansvarar för vinterväghållning i de olika kommunerna för att få en samsyn om ett miljömässigt korrekt och resurseffektivt nyttjande av sopsand.

Målområde 3 Återvinna

Det avfall som inte går att återanvända ska i möjligaste mån materialåtervinnas. Det betyder att materialet i avfallet hanteras på sådant sätt att det kan ersätta jungfruligt material i produktion. Vid bearbetning av material för att förbereda det för återvinning behandlas avfallet på olika sätt.

I Sverige har vi tydliga krav på att förpackningar ska återvinnas i stor utsträckning. Metall, papper, kartong, plast och glas är material som kan återvinnas och som gör det i varierad utsträckning. Det är producenterna som är ansvariga för att såväl samla in förpackningar som utgör avfall som att materialåtervinna det insamlade materialet. En förordning¹⁰ som bland annat ställer ökade krav på möjligheterna att lämna förpackningar gäller sedan 1 januari 2019. Kraven riktar sig till producenterna men för att de ska ha möjlighet att leva upp till lagstiftningens mål bör ett nära samarbete ske med kommunala verksamheter som samlar in hushållsavfall.

Utöver förpackningar finns det flera olika typer av avfall som kan återvinnas. Jordmassor med varierad föroreningsgrad kan behandlas och återvinnas. Uttjänta textilier kan med ny teknik bli fibrer att använda vid tillverkning av nya kläder. Fosfor från avloppsslam kan återföras till jordbruksmark och bidra till god tillväxt av föda. Stora mängder av det grovavfall som i dagsläget samlas in vid Återbruken materialåtervinnas redan men planglas¹¹, isolering och vissa plaster kan återvinnas i större utsträckning.

Mål 3.1 Senast 2030 sorteras 60% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.

Delmål

Senast 2022 sorteras 49% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.

Senast 2026 sorteras 55% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.

Senast 2021 har 60% av bostadsfastigheterna tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar.

Senast 2020 ökar utsorterat matavfall med 5% per år.

Senast 2022 materialåtervinnas 50% av plasten som samlas in vid Återbruken¹².

Senast 2022 återvinnas 90% av planglas som samlas in.

Senast 2026 återvinnas 50% av isoleringen som samlas in.

Senast 2030 återvinnas 90% av isoleringen som samlas in.

Aktiviteter

År 2020 har VafabMiljö en strategi för att målmedvetet och systematiskt arbeta med ökad utsortering av matavfall och förpackningar från restavfallet. Strategin ska inkludera sociala aspekter på hållbarhet så att kommunikation och utförande kan tas emot av den målgrupp den riktar sig till.

Strategin kan innehålla såväl tekniska lösningar som utvecklade samarbeten och kommunikationsinsatser. Möjligheter till digital återkoppling till kund ska tas i beaktande.

År 2020 har VafabMiljö genomfört ett pilotprojekt tillsammans med Mälarenergi i syfte att minska mängden förpackningar i allmänhet och plast i synnerhet i restavfallet. Mälarenergi och VafabMiljö

---

¹⁰ Förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, riksdagen.se

¹¹ Exempelvis fönsterrutor

¹² Ej förpackningar

har avtal där Mälarenergi behandlar restavfall genom energiåtervinning. Energiåtervinning innebär att restavfallet förbränns och energin tillvaratas genom omvandling till el och fjärrvärme. Innehåll av fossil plast i restavfallet ger upphov till fossila växthusgaser då det energiåtervinns. Avfallsbehandlingen ger därmed ett klimatavtryck kopplat till vad restavfallet innehåller. Pilotprojektet utförs i samarbete med fastighetsbolag som nyttjar båda företagens tjänster och riktar in sig på boende i ett avgränsat bostadsområde.

År 2020 är ett nära samarbete etablerat med representanter för producenterna för att tillsammans utveckla insamling av förpackningar i enlighet med Förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar¹³.

En strategi för hur ökad utsortering möjliggörs fastighets/kvartersnära behöver tas fram senast 2020. Strategin ska inkludera alla typer av boenden och ta såväl förutsättningar vid befintlig bebyggelse som framtida visioner i beaktande. Strategin behöver tas fram tillsammans med representanter för producenterna och kommunernas förvaltningar för stads- och samhällsbyggnad.

Samarbete med Mälardalens högskola utvecklas. Gemensamma utvecklingsprojekt identifieras och genomförs så att akademi och verklighet bidrar till att avfallshanteringen flyttas uppåt i avfallshierarkin.

VafabMiljö arbetar med att identifiera materialströmmar och aktörer som kan bidra till att material från hushållens grovavfall återvinns i större utsträckning än i dagsläget.

Ett flertal materialslag som samlas in vid Återbruken kan materialåtervinnas istället för att energiåtervinnas eller deponeras.

Tre av dessa materialslag är grovavfallsplast, planglas¹⁴ och isolering.

När det gäller plasten är det framförallt trädgårdsmöbler och sträckfilm som kan komma i fråga när det gäller återvinning av materialet. VafabMiljö arbetar för att hitta aktörer som bedriver verksamhet som ger upphov till resurseffektiv och miljöriktig avsättning för denna typ av plast.

När det gäller isolering är avsättningsmöjligheter ännu inte helt utvecklade. VafabMiljö vill gärna vara med och driva utvecklingen så att isolering går att återvinna framöver. Även isoleringen behöver dock vara ren och torr. Åtgärder för att uppnå detta behöver vidtas.

2022 har information tagits fram för att informera de som lämnar isolering vid Återbruken om vilken kvalitet materialet behöver ha för att kunna återvinnas.

Planglaset behöver vara i en ren fraktion, det vill säga fritt från trä och kitt för att kunna återvinnas. 2020 finns metoder för att få planglas tillräckligt rent för att återvinnas.

Mål 3.2 Senast 2030 nyttjas fosfor ur avlopp på bästa möjliga sätt.

Fosfor är en, i icke förorenad form, begränsad resurs som är nödvändig för produktion av växtlighet. Avfall från avloppsvattenrening, så som slam och filtermaterial, innehåller stora mängder fosfor. Dessa mängder bör återföras till produktiv mark och helst till jordbruksmark för att skapa cirkulära flöden av fosfor. Avloppsslammets innehåller även andra ämnen som behövs på åkermark, exempelvis kväve och mullbildande ämnen. Dock kan slammets innehålla oönskade ämnen i sådana mängder att det är olämpligt att använda på produktiv mark. Då bör annan miljömässigt lämpligare avsättning användas alternativt bör fraktionen renas eller fosfor extraheras. VafabMiljö har ansvar

---

¹³ riksdagen.se

¹⁴ Exempelvis glas från fönsterrutor.

för avfall från små avlopp¹⁵ i samtliga kommuner förutom Sala och Heby. VafabMiljö ansvarar också för slam från avloppsreningsverk i samtliga medlemskommuner förutom Surahammar, Heby och Västerås.

Aktiviteter

År 2022 har en strategi tagits fram med bästa möjliga avsättning för de olika typer av fosforinnehållande material som VafabMiljö har ansvar för. I strategin tas teknikutveckling i beaktande och samarbete sker med VA-huvudmän i respektive kommun där så är lämpligt. Även resultatet av den statliga utredningen Giffri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam (dir 2018:67)¹⁶ om förbud mot användande av slam på åkrar som väntas redovisas i slutet av 2019 ska tas i beaktande. Strategin kan ge upphov till nya mål då Avfallsplanen följs upp 2022.

Mål 3.3 Senast 2030 ska 100% av biogödseln från biogasproduktionen återföras till åkermark.

Då biologiskt avfall behandlas genom rötning uppstår biogas och biogödsel. Biogödseln innehåller bland annat näringsämnen, kväve och fosfor, men även spårämnen som kalium.

Att återföra biogödsel till åkermark är ett bra sätt att skapa cirkulära flöden av såväl näringsämnen som organisk substans. Biogödsel bidrar även till att skapa god struktur på jorden vilket är nödvändigt för att få goda skördar på lång sikt. I dagsläget återförs all biogödsel till åkermark.

För att bibehålla dessa möjligheter även i framtiden krävs att hög kvalitet på biogödseln garanteras. Certifiering enligt det svenska kvalitetssäkringssystemet är därför en nödvändighet. För att ytterligare öka värdet på biogödseln bör denna dessutom certifieras för ekologisk odling, i enlighet med till exempel KRAV.

Aktiviteter

Möjligheterna att Kravmärka biogödsel behöver utredas. Arbetet startar då den nya biogasanläggningen tagits i bruk och produktionen stabiliserats. Senast 2021 är dock en utredning klar som visar på eventuella möjligheter att Kravmärka biogödseln.

Mål 3.4 Senast 2022 är förutsättningarna för att etablera en anläggning för framställning av biokol framtagna.

Biokol framställs genom en termokemisk omvandling av vedbaserad biomassa. Biomassan bryts ner och det bildas biokol, gaser och en så kallad pyrolysolja. Gaser och olja kan förbrännas och ge värme till processen och eftersom det vanligen ger ett överskott kan detta t.ex. användas till fjärrvärme. Biokol ger långvarig bindning av kol vilket är positivt ur klimatsynpunkt. Biokol kan användas som jordförbättrare eftersom näringsämnen som fosfor, kväve och kalium kan bindas på ett sådant sätt att det är lättillgängligt för växter, dessutom kan användning av biokol förbättra jordens vattenhållande förmåga. Förutsättningar för att etablera anläggningar för produktion av biokol i regionen behöver utredas.

---

¹⁵ Med små avlopp avses här avlopp som är dimensionerade för upp till 25 personekvivalenter.

¹⁶ Giffri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam, Dir. 2018:67 Riksdagen.se

Mål 3.5 Hantering av massor sker samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023

Massor uppstår då mark tas i anspråk för olika ändamål. Dessa massor är förorenade i olika grad beroende på den verksamhet som tidigare har bedrivits på platsen. I vissa fall kan även jungfruliga massor vara förorenade på grund av naturligt höga bakgrunds nivåer. Massor är dock ett av de avfallslag som har störst miljöpåverkan enligt Naturvårdsverket.¹⁷ Samtliga kommuner i regionen har efterfrågat ett samordnat agerande när det gäller massor i regionen och ser gärna att VafabMiljö tar det ansvaret.

För att effektivt samordna och utveckla arbetet med hantering av massor är det önskvärt med en samordnande funktion med syfte att serva samtliga medlemskommuner. En sådan funktion kan dock inte finansieras via avfallstaxan, utan behöver finansiering via exempelvis överskott från övrig avfallsverksamhet.

Aktiviteter

År 2020 antas en anläggningsstrategi för VafabMiljö. För att kunna hantera avfall miljömässigt effektivt krävs att VafabMiljös fem anläggningar i regionen används för lagring och olika typer av behandling av avfall i olika utsträckning. Detta säkerställs genom anläggningsstrategin.

En strategi för hantering av massor i regionen behöver tas fram. Denna strategi tas fram i nära samarbete med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna och de tekniska förvaltningarna i de olika kommunerna för att få en samsyn om ett miljömässigt korrekt och resurseffektivt nyttjande av massor. Strategin ska fastställas av VafabMiljös direktions år 2022.

---

¹⁷ Sveriges avfallsplan 2012-2017, Naturvårdsverkets rapport 6502, maj 2012 och Sveriges program för att förebygga avfall 2014–2017, Naturvårdsverkets rapport 6645, juni 2015. naturvardsverket.se

Målområde 4 - Energiåtervinna

Det avfall som inte går att återanvända eller återvinna men som är möjligt och lämpligt att förbränna ska enligt lag energiåtervinnas. Det betyder att energin från förbränningen av avfallet ska komma till nytta och användas.

VafabMiljös avfall som energiåtervinnas förbränns i Mälarenergis anläggning i Västerås samt i Norsa energiåtervinning i Köping. I båda anläggningarna produceras värme. I Mälarenergis anläggning produceras även el.

Undersökningar¹⁸ visar att endast en tredjedel av hushållsavfallet som lämnas som restavfall¹⁹ är rätt sorterat. Ungefär en tredjedel utgör förpackningar som kan materialåtervinnas och en tredjedel utgör matavfall som kan rötas och bli till gas och rötrest. Därför behöver mängderna som skickas till energiåtervinning minska.

Ett annat sätt att utvinna energi ur avfall är att röta biologiskt material till biogas och biogödsel. Biogasen kan därefter uppgraderas till fordonsgas. VafabMiljö har en biogasanläggning som producerat fordonsgas av hushållens matavfall tillsammans med rötgas från Mälarenergis avloppsreningsverk i Västerås sedan mitten av 90-talet. Reningsverkets bidrag till gasproduktionen är väsentligt och svarar för ca 40 % av den rågas som uppgraderas till fordonsgas. I dagsläget genomgår VafabMiljös biogasanläggning en genomgripande om- och tillbyggnation. Arbetet, som ska vara klart vid halvårsskiftet 2020 syftar bland annat till att öka anläggningens behandlingskapacitet till 40 000 ton avfall varje år. Av dessa 40 000 ton beräknas 30 000 ton vara källsorterat matavfall, 5 000 ton vara förpackat livsmedelsavfall och 10 000 ton flytande avfall från bland annat livsmedelsindustrier. Det fordonsbränsle som då kommer produceras motsvarar ungefär 4 miljoner liter diesel/bensin varje år.

VafabMiljö har noterat att mängden matavfall som samlas in har minskat de senaste åren. Kvaliteten på det materialet som samlats in har dessutom försämrats då det ofta är blandat med annat avfall. Utöver detta har efterfrågan på gas som fordonsbränsle till taxi och privatbilar minskat även om den totala efterfrågan ökat då sopbilar och bussar drivs med biogas. Såväl kvalitén på avfallet som avsättningen av biogasen behöver öka för att få till den cirkulära ekonomin och sluta kretsloppet.

Mål 4.1 Senast 2030 energiåtervinnas maximalt 35% av insamlat hushållsavfall genom förbränning

Detta är det övergripande målet och det innebär att mängden material som skickas för förbränning ska minska. För att nå målet ska samtliga förpackningar och det matavfall som i dagsläget samlas in som restavfall sorteras ut och materialåtervinnas eller rötas. Dessutom samlas stora mängder grovavfall in vid Återbruken vilket energiåtervinnas. Störst mängd utgörs av returträ och plast - materialströmmar som skulle kunna återvinnas om avsättning finns. I dagsläget (våren 2019) energiåtervinnas 54% av det insamlade hushållsavfallet.

Delmål

Senast 2022 energiåtervinnas 45% av insamlat hushållsavfall.

Senast 2026 energiåtervinnas 39% av insamlat hushållsavfall.

---

¹⁸ Svensk Avfallshantering 2018, Avfall Sverige, avfallsverige.se

¹⁹ Restavfall är det som läggs i den vanliga soptunnan, dvs. det avfall som återstår när förpackningar, matavfall, farligt avfall m.m. har sorterats ut.

Aktiviteter

Aktiviteter för att nå dessa mål är det samma som för mål 3.1

[Mål 4.2 - 2023 avsätts 3% av askorna från energiåtervinning högre i avfallshierarkin jämfört med 2018.](#)

Mälarenergi och VafabMiljö har ett avtal där Mälarenergi behandlar restavfall genom energiåtervinning. När avfallet förbränns uppstår askor. I dagsläget går dessa askor dels till sluttäckning av deponier i regionen, dels till slutbehandling av ett före detta kalkbrott i Norge. Mälarenergis målsättning är att på sikt hitta en ännu bättre hantering av askorna med fokus på miljö- och resurseffektivitet.

Aktiviteter

Senast 2023 har Mälarenergi undersökt två nya metoder att hantera askor. Metoderna medför en förflyttning av avfallet i avfallshierarkin.

[Mål 4.3 - 2021 finns kapacitet för framställning av 40 GWh biogas där såväl gas som biogödsel har full avsättning.](#)

Befintlig biogasanläggning genomgår för närvarande en omfattande om- och tillbyggnation. Anläggningen väntas vara klar i slutet av 2020 och kan då ta emot 40 000 ton biologiskt avfall per år för produktion biogas och biogödsel. Om- och tillbyggnationen syftar till att driftsäkerheten och mängden gas som kan utvinnas per mängd substrat ska öka och att mängden biogödsel, el- och energiförbrukning samt utsläpp av metangas från produktionen ska minska.

Delmål

Senast 2021 är utsläppen av metan från biogasanläggningen högst 3% av producerad mängd.

Senast 2021 är utbytet av rötbar substans i biogasanläggningen minst 90%.

Den specifika biogasproduktionen (m³ biogas/ton avfall) ska öka med minst 10% jämfört med 2018.

Aktiviteter

Vid halvårsskiftet 2020 är projektet klart och anläggningen redo att tas i drift.

När den nya anläggningen tagits i drift kommer förbehandlingen ske på ett effektivare sätt än idag vilket resulterar i att mängden matavfall som blir rejekt kommer minska. Dessutom kommer en strategi tas fram under 2020 för att höja kvalitén på utsorterat material i enlighet med mål 3.1. Den nya anläggningen har även en effektivare gasproduktion vilken kommer leda till att mängden gas som kan utvinnas ur matavfallet kommer öka.

VafabMiljö kommer agera genom olika kanaler för att höja statusen för biogas och därmed öka efterfrågan på det fossilfria drivmedel som produceras.

[Mål 4.4 Senast 2020 drivs VafabMiljös fordonsflotta fossilfritt.](#)

Transporter av avfall sker i dagsläget med olika typer av lastfordon. Såväl de fordon som används av VafabMiljö som de som upphandlats och används inom olika entreprenader ska drivas fossilfritt. Bränslet utgörs av biogas producerad av matavfall vid VafabMiljös egen anläggning eller andra fossilfria alternativ. Från 2020 och framåt säkerställs detta genom krav vid upphandlingar.

Att använda biogas som fordonsbränsle har ett pedagogiskt såväl som miljömässigt värde. Biogas framställs lokalt, bland annat av det matavfall som samlas in av VafabMiljö. Biogas är förnybart och leder inte till några nettoutsläpp av koldioxid vid förbränning.

Användning av biogas som drivmedel bidrar också till förbättrad luftkvalitet i städerna. Biogasdrivna fordon ger i jämförelse med dieselfordon en sänkning av kväveoxider, skadliga partiklar och svaveloxider. De rötresten som uppstår vid biogasproduktion återförs till jordbruket och därmed minskar behovet av mineralgödsel.²⁰

Ökad användning av biogas överensstämmer också med Sveriges etappmål för 2020: *Insatser ska vidtas så att senast år 2020 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.*

Målområde 5 - Deponera

Avfallsdeponier är de platser där vi lagt avfall från hushåll, industrier, askor från energiproduktion, förorenade jordmassor och mycket annat. Deponierna samlar stora mängder föroreningar och miljögifter på en begränsad yta. Med tiden finns det risk att ämnena läcker ut i den omgivande miljön. Regelverket för vad man får deponera och hur en deponi ska konstrueras har skärpts och ändrats genom åren.

De deponier som idag är aktiva omfattas av stränga krav på täthet i botten, att vatten ska samlas upp och renas, att gas ska samlas upp och nyttjas samt att deponin ska täckas på ett särskilt sätt då man avslutar deponin. Allt detta beror på att man vill att det ingrepp i miljön som det är att deponera avfall ska påverka människors hälsa och miljön så lite som möjligt. I de gamla deponier som byggts upp innan regelverket skärptes, då kunskapen om effekterna inte var så stor, ligger en variation av farligt avfall nedgrävt. Dessa deponier utgör en risk för människors hälsa och miljön om de inte åtgärdas. I dagsläget finns nya tekniker som kan komma att förändra hanteringen av avfall innan det deponeras. Till exempel sortering av avfall genom Artificiell Intelligens. VafabMiljö kommer bevaka utvecklingen inom området för att följa utvecklingen och ligga i framkant när det gäller hantering av avfall.

När det gäller trappsteget Deponera handlar det till stor del om att minska deponeringen dvs att deponera så lite avfall som möjligt då denna hantering inte sluter kretsloppet utan är en linjär åtgärd. I avfallsplanen ingår även åtgärder för att minska miljöpåverkan från både aktiva och gamla deponier genom att vidta åtgärder som skyddar miljön. Målen och aktiviteterna kommer därför inrikta sig på båda dessa områden.

Mål 5.1 Senast 2030 deponeras mindre än 1% av insamlat material från hushåll.

I dagsläget deponeras 2% av allt insamlat material från hushållen. Målet sätts till mindre än 1% då det inte är lämpligt att återanvända eller energiåtervinna allt avfall. En del avfall innehåller sådana ämnen som inte ska cirkulera eller som inte är möjliga eller lämpliga att förbränna. Under den tid avfallsplanen gäller kommer visst avfall behöva deponeras.

De materialslag från hushåll som i dagsläget har identifierats där alternativ miljömässigt korrekt avsättning är möjlig är planglas och isolering. När det gäller isolering är avsättningsmöjligheter ännu inte helt utvecklade. VafabMiljö vill gärna vara med och driva utvecklingen så att isolering går att återvinna framöver.

---

²⁰ Fakta om biogas, Energigas.se

Dessutom fortsätter arbetet med att identifiera ytterligare avfallsslag som kan hanteras på annat sätt än genom deponering.

Delmål

Senast 2022 återvinns 90% av planglas som samlas in från hushåll.

Senast 2026 återvinns 50% av isoleringen som samlas in.

Senast 2030 återvinns 90% av isoleringen som samlas in.

Senast 2022 har ytterligare minst två avfallsslag identifierats som kan avsättas på annat sätt än genom deponering.

Aktiviteter

Aktiviteter för att nå dessa mål är desamma som för planglas och isolering under Mål 3.1

För att identifiera ytterligare två avfallsslag som kan avsättas på annat sätt behöver VafabMiljö aktivt arbeta med omvärldsbevakning inom detta område.

[Mål 5.2 - Senast 2026 finns plan för hur samtliga VafabMiljös sluttäckta deponier ska användas.](#)

Målet gäller de deponier VafabMiljö har ansvar för. Samtliga VafabMiljös fem deponier där sluttäckning pågår är avslutade 2027. Gryta är den sista deponin att sluttäckas. Ytorna har då ett växtetableringskikt överst och ska vara bevuxna med bland annat gräs.

Större växtlighet är inte tillåten då trädens rötter kan tränga igenom tätskiktet. I dagsläget slås därför gräset på deponierna en gång per år.

Aktiviteter

En plan ska tas fram för hur ytor på VafabMiljös sluttäckta deponier ska användas framöver. I denna plan ska Västmanlands läns Miljö- och Klimatråds mål om Biologisk mångfald²¹ tas i beaktande för att undersöka om det går att skapa miljöer som bidrar till den biologiska mångfalden.

[Mål 5.3 Senast 2022 finns en handlingsplan för att minska antalet bränder på VafabMiljös anläggningar.](#)

Bränder i deponier eller i lagrat avfall vid anläggningarna bidrar till stor miljöpåverkan. Dessa bränder ger upphov till utsläpp av oönskade ämnen, bland annat dioxiner. Bränder går att förebygga genom hantering och kontroll av det avfall som tas emot. Bränder som ändå uppstår kan begränsas om de upptäcks snabbt och kan hanteras med kort varsel. Det finns teknik för denna typ av bevakning.

Aktiviteter

En handlingsplan ska tas fram som ska innehålla metoder för att hantera avfall så att risk för brand inte uppkommer men även förslag på investeringar för att snabbt upptäcka bränder.

[Mål 5.4 Senast 2026 ska åtgärder utförts så att mängden förorenat vatten har minskat. De förorenade vattnet ska hanteras miljö och resursmässigt hållbart.](#)

---

²¹ Projekt anläggningar för biologisk mångfald, Miljö- och klimatrådet i Västmanland, miljoochklimatradet.se

Målet gäller de deponier VafabMiljö har ansvar för. Lakvatten utgörs av vatten som uppstår genom biologisk nedbrytning av materialet i deponin eller genom att vatten infiltrerar deponin till exempel som nederbörd eller grundvatten. Under driftfasen, innan deponin är sluttäckt, kommer en stor andel av nederbörden (som inte avdunstar) att infiltrera och bilda lakvatten. Mängden lakvatten som uppstår under driftfasen kan reduceras genom olika åtgärder. Under efterbehandlingsfasen är sluttäckningens tät- och dräneringsskikt, men även deponins form, viktig för att avleda infiltrerande nederbörd.

Även vatten från andra ytor på avfallsanläggningarna kan vara förorenat och behöver liknande hantering som lakvattnet.

Den anläggningsstrategi som kommer att tas fram behöver inkludera en strategi för att ta hand om lakvatten och annat förorenat vatten på avfallsanläggningarna.

Aktiviteter

2022 finns en strategi för att på ett miljö- och resursmässigt hållbart sätt arbeta med förorenat vatten. Denna strategi ska inkludera utvecklingsplan så att vi ligger i framkant utvecklingsmässigt vad gäller hanteringen av lakvatten och vatten från våra anläggningar. Strategin ska även ta den estetiska utformningen av lakvattenrening i beaktande så att området i en framtid möjligen kan användas som rekreationsområde. Strategin ska även inkludera metoder att minimera nederbörd från att förorenas då den faller över anläggningarna liksom hur relevant ovidkommande vatten kopplas bort från lakvattnet.

Mål 5.5 - Senast 2030 omhändertas all deponigas från VafabMiljös deponier som är möjlig att samla upp på ett sådant sätt att utsläpp av metan till atmosfären förhindras. Målet gäller de deponier VafabMiljö har ansvar för. Deponigas består till stor del av metan och uppstår då organiskt material i deponin bryts ned i en miljö där syre saknas. Metangas är en gas som har mycket stor klimateffekt, och det är därför viktigt att samla in och hantera gasen på ett miljöriktigt sätt. Dessutom är energiinnehållet högt varför det också är viktigt att optimera nyttjandet av deponigasen. I första hand bör därför gasen energiåtervinnas och endast om metanhalten är för låg för att energiinnehållet ska kunna tillgodogöras, facklas eller omhändertas i metanoxiderande filter.

Aktiviteter

2022 finns en strategi för att arbeta så miljö- och resursmässigt hållbart som möjligt med diffusa utsläpp av metangas från VafabMiljös deponier. I strategin har den senaste tekniska utvecklingen inom området tagits i beaktande.

VafabMiljö arbetar aktivt med frågan om diffusa utsläpp av metangas från deponier och bidrar till nationell utveckling.

Mål 5.6 - Senast 2040 utgör inte nedlagda deponier någon risk mot människors hälsa eller miljö.

Målet gäller samtliga nedlagda deponier som kommunerna har ansvar för. Inom de kommuner som tillhör VafabMiljö har undersökningar och klassificeringar genomförts i flera omgångar för de deponier som kommunen är ansvarig för. Ett antal återfinns inom riskklass 1 och 2 i det som kallas MIFO klassificering. Det är de högsta riskklasserna och därför de deponier som bör åtgärdas först för att inte riskera att skapa olägenhet för människors hälsa eller miljön. Ansvaret för att åtgärda dessa ligger hos kommunerna varför detta blir ett arbete som respektive kommun genomför. Det innebär

att kommunerna ansvarar för att utföra och bekosta nödvändiga undersökningar och efterbehandlingsåtgärder vid de deponier där kommunen varit verksamhetsutövare. För övriga deponier ansvarar kommunerna i egenskap av tillsynsmyndigheter för att klarlägga ansvarsförhållanden och tillse att erforderliga åtgärder genomförs. Avfallsplanen sträcker sig endast till 2030 och arbetet med att åtgärda nedlagda deponier är tidskrävande. Mål sätts endast för deponier inom riskklass 1 och 2 men åtgärder behöver genomföras även för deponier inom riskklass 3.

Delmål

Senast 2022 ska ansvarsförhållandet ha klarlagts för samtliga deponier tillhöriga MIFO riskklass 1 och 2.

Senast 2026 ska åtgärdsplaner ha tagits fram för deponier tillhöriga MIFO riskklass 1 och 2.

Senast 2040 ska samtliga deponier inom riskklass 1 och 2 vara åtgärdade.

Aktiviteter

Respektive kommun behöver vidta de åtgärder som behövs för att nå målen samt tillsätta de personella och monetära resurser som behövs för detta arbete.

Målområde 6 - Nedskräpning

Nedskräpning upplevs som ett växande problem av många människor²². De negativa effekterna av nedskräpning är många och täcker in alla aspekter av hållbarhet; miljömässig, social samt ekonomisk.

Skräpiga miljöer upplevs i allmänhet som otrevliga och otrygga. Nedskräpade områden leder ofta till ytterligare nedskräpning och även skadegörelse²³. Dessutom medför städinsatser betydande kostnader för kommunerna. I VafabMiljös medlemskommuner används varje år miljoner kronor för att städa offentliga miljöer.

I Naturvårdsverkets vägledning Strategiskt arbete för minskad nedskräpning – vägledning för kommuner²⁴ avser man med begreppet nedskräpning:

Att slänga eller lämna föremål av olika karaktär på marken, till exempel fimpar, godispapper, snabbmatsförpackningar, tuggummi, påsar, burkar, engångsgrillar, glas och plastflaskor.

Även större föremål som till exempel vitvaror, möbler och byggavfall omfattas, likaså organiskt avfall som till exempel trädgårdsavfall.

All nedskräpning är förbjuden enligt miljöbalken (MB). Av 15 kap. 26 § MB framgår att ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde eller insyn till. Bestämmelsen innebär ett allmänt förbud mot nedskräpning. Den riktar sig mot alla, även markägare, och omfattar alla områden som allmänheten har insyn eller tillträde till.

I 15 kap. 11 § MB finns bestämmelsen om avfallsinnehavarens ansvar. Av bestämmelsen framgår att den som innehar avfall ska se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

---

²² Håll Sverige Rents tillägsfrågor till medborgarundersökningen 2014-2015, Statistiska centralbyrån

²³ Håll Sverige Rents tillägsfrågor till medborgarundersökningen 2014-2015, Statistiska centralbyrån

²⁴ Strategiskt arbete för minskad nedskräpning, Vägledning för kommuner. ISBN 978-91-620-6551-5, naturvardsverket.se

Enligt gatuhållningslagen²⁵ är kommunen ansvarig för renhållningen på gator, torg, parker och andra allmänna platser som är redovisade i detaljplan och som kommunen är huvudman för (2 §, 4 § Gatuhållningslagen). Även trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet är faktorer som påverkar omfattningen av kommunens skyldighet. När det gäller nedskräpningen är det främst krav med avseende på trevnad som är relevanta.

Ansvar enligt gatuhållningslagen är inte överflyttat till VafabMiljö utan ligger alltså kvar i respektive kommun. Nedskräpning ryms heller inte inom definitionen för avfall i miljöbalkens 15 kapitel och inkluderas därför inte i det ansvar som specificeras i VafabMiljös styrande dokument (förbundsordning och konsortialavtal). VafabMiljö finansierar sin verksamhet genom avtal med en motpart eller taxa gentemot enskilda fastighetsägare. Arbete med nedskräpning går inte att finansiera på något av dessa sätt utan finansieras genom skatteintäkter. Det är inte möjligt för VafabMiljö att ta ut skatt från kommuninvånare då denna befogenhet inte är överförd till kommunalförbundet. Dock kan VafabMiljö utföra arbete på uppdrag av kommunen förutsatt att ett avtal finns mellan kommun och kommunalförbund.

Att förhindra nedskräpning handlar till stor del om att ändra människors beteende. Många av målen och åtgärderna handlar därför om information och kunskapsöverföring. När det gäller nedskräpning gäller också att det ska vara lätt att göra rätt varför möjligheterna till rätt beteende behöver öka.

Mål 6.1 - Nedskräpningen ska minska med 50% 2030 jämfört med 2020.

Här läggs respektive kommuns delmål in.

Aktiviteter

Här läggs respektive kommuns aktiviteter in.

Mål 6.2 - Senast 2022 åtgärdas anmälningar om nedskräpning/dumpning skyndsamt. Skräp som blir liggande och inte åtgärdas bidrar till att miljön upplevs otrygg och oattraktiv. Redan nedskräpade områden leder även till ytterligare nedskräpning. Det är därför viktigt att anmälningar om nedskräpning/dumpning hanteras skyndsamt.

Aktiviteter

Respektive kommun tar fram rutiner för att skyndsamt kunna åtgärda anmälningar om nedskräpning och dumpning. Rutiner bör finnas på plats under 2021 för att målet ska kunna nås 2022.

---

²⁵ Lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning

Målområde 7 - Kommunal planering

I den kommunala planeringen beslutas om möjligheter att använda ytor till olika ändamål. För att avfall ska kunna hämtas vid fastigheter men även behandlas behöver ett gott samarbete mellan kommunernas förvaltningar för stads- och samhällsbyggnad och experter inom VafabMiljö etableras.

Mål 7.1 - Senast 2022 är VafabMiljö en självklar samarbetspartner i framtagande av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument.

Avfallshanteringen behöver komma in tidigt i processerna för att det inte ska uppstå situationer som är fördröjande och kan riskera att skapa olägenhet för människors hälsa och miljön.

Ytterligare en faktor att ta hänsyn till är den nya förpackningsförordningen.²⁶ Ansvaret för att skapa insamlingssystem för förpackningar och returpapper ligger på producenterna men det ligger i VafabMiljös intresse att det efterlevs då det bidrar till att minska mängderna restavfall som går till energiåtervinning.

Avfallshämtning utvecklas ständigt. Vi har gått från tunnor med häst och vagn, via säckar som ska släpas till att idag nyttja kärl i stor utsträckning. På en del ställen börjar sopsugar tillämpas i större skala. Beroende på boendeform och täthet kan insamlingssystemet se ut på olika sätt. På vissa ställen kanske fyrfackskärl är mest gångbart och på andra är det sopsug som gäller. En strategi behöver tas fram för att i möjligaste mån generalisera vad som är bäst lämpat var.

Delmål

Senast 2022 är VafabMiljö remissinstans i samtliga Översiktsplaner, Fördjupade Översiktsplaner samt Detaljplaner i förbundets medlemskommuner.

Senast 2024 inkluderas avfallshantering i samtliga Översiktsplaner, Fördjupade Översiktsplaner samt Detaljplaner i förbundets medlemskommuner.

Senast 2022 uppstår inga problematiska hämtställen vid nyproduktion.

Senast 2021 har 60% av bostadsfastigheterna tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar.²⁷

Aktiviteter

Senast 2022 har VafabMiljö besökt förvaltningar för stads- och samhällsbyggnad i samtliga medlemskommuner. Syftet med besöken är att få en samsyn om regler och riktlinjer när det gäller avfallshantering.

Senast 2021 upprättas rutiner i samtliga kommuner och hos VafabMiljö för att säkerställa att VafabMiljö blir en remissinstans för hantering av planer och remisser hos kommunerna.

Samarbete för att öka tillgänglighet för insamling av förpackningar medför delvis samma aktiviteter som återfinns under mål 3.1.

År 2020 är ett nära samarbete etablerat med representanter för producenterna för att tillsammans utveckla insamling av förpackningar i enlighet med Förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar (samma aktivitet som under mål 3.1).

---

²⁶ Förordningen SFS (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, riksdagen.se.

²⁷ Detta mål överensstämmer med krav i förpackningsförordningen SFS (2018:1462).

Mål 7.2 - Senast 2024 har alla lovpliktiga rivningar som genomförs i regionen en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande.

Bygg- och rivningsavfall tillhör de avfallsslag som har störst miljöpåverkan.²⁸ Arbetet med denna typ av avfall har därför stor inverkan på miljön. Kommunerna kan inte ställa krav på återanvändning av rivningsavfall i kontrollplaner vid rivningslov, men kan informera om avfallshierarkin och ställa frågor om hur man planerar att använda rivningsmaterialet. Aktiviteter är desamma som i mål 2.4

Delmål

Senast 2022 har rutiner införts i samtliga kommuner för ökad information om resurshushållande hantering av bygg- och rivningsavfall genom krav på kontrollplaner. (Samma delmål som i 2.4.)

Målområde 8 - Farlighet i avfallet

Farligt avfall kan skada människor eller miljö om det lämnas på fel ställe. Till farligt avfall räknas allt som kan vara giftigt, cancerframkallande, frätande, fosterskadande, miljöfarligt, smittförande eller brandfarligt.²⁹ I ett vanligt hushåll finns ofta många produkter som är klassificerade som farligt avfall. Exempel är färgrester från målning, lösningsmedel, batterier, lysrör, växtskyddsmedel, men också produkter som nagellack och hårspray. Denna typ av avfall ska inte läggas tillsammans med restavfall i den vanliga soppåsen. För att minska mängderna farligt avfall i soppåsen måste det vara enkelt att lämna farligt avfall på rätt sätt och invånarna måste veta vad som räknas som farligt avfall

Mål 8.1 - Mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt ska minska.

Detta är det övergripande målet. För att det ska uppnås krävs att nedanstående mål uppnås.

Mål 8.2 - Senast 2030 har tio informationsaktiviteter riktade till hushåll genomförts med syfte att höja kunskapen om vad som är farligt avfall och hur det ska hanteras. Invånarnas kunskap om vad som klassas som farligt avfall behöver öka, liksom deras vilja att göra rätt. Här behöver bland annat informationsinsatser genomföras.

Aktiviteter

Informationsaktiviteter genomförs årligen från och med 2022. Aktiviteterna kan vara allt från projekt med andra aktörer, öppna föreläsningar eller informationskampanjer specifikt riktade till olika målgrupper. Dessa aktiviteter kan med fördel genomföras tillsammans med andra parter för att öka effekten. Samtliga aktiviteter genomförs i alla medlemskommuner.

Mål 8.3 - Metoder för att ta emot farligt avfall vid Återbruken har utvecklats så att säkerheten ökar till 2026 jämfört med 2020.

I dagsläget finns en särskild, öppen, avlämningsplats för farligt avfall på Återbruken. System och metoder för att ta emot farligt avfall så att återvinning möjliggörs där det är lämpligt och att hanteringen kan ske utan risk för den som lämnar avfall eller medarbetare på VafabMiljö behöver utvecklas.

Aktiviteter

---

²⁸ Sveriges avfallsplan 2012-2017, Naturvårdsverkets rapport 6502, maj 2012. naturvardsverket.se och Sveriges program för att förebygga avfall 2014–2017, Naturvårdsverkets rapport 6645, juni 2015. naturvardsverket.se

²⁹ Sopor.nu

År 2020 genomgår medarbetare vid Återbruken regelbundet intern utbildning om hantering av farligt avfall. Medarbetare med kompetens om farligt avfall ansvarar för att regelbundet utbilda medarbetare på Återbruken om hantering av farligt avfall.

En strategi tas fram för att öka säkerheten då farligt avfall lämnas vid Återbruken till år 2022. Strategin ska inkludera möjligheter att lämna avfall oavsett om mottagningsstationen är bemannad eller ej.

Mål 8.4 - Möjligheterna att lämna farligt avfall har ökat med 50% 2030 jämfört med 2020.

I dagsläget kan man lämna farligt avfall på Återbruk eller till det Mobila återbruket. Att öka antalet platser för att lämna farligt avfall minskar risken att det farliga avfallet hamnar i restavfallet.

Aktiviteter

En strategi för att öka antalet platser där farligt avfall kan lämnas tas fram till 2024 för att kunna genomföras till 2030. Denna strategi kan till exempel inkludera möjligheter att lämna farligt avfall även till obemannade stationer med dygnet runt öppen service, samarbete med utpekade verksamhetsutövare och fastighetsägare om viss insamling, utveckling av möjligheter att lämna farligt avfall fastighetsnära i miljöbodrar.

Mål 8.5 - Kunskapen om hur man hanterar farligt avfall har ökat med 70% i verksamheter inom kommunerna som ger upphov till farligt avfall år 2030 jämfört med 2020.

Flertalet kommunala verksamheter, så som hemsjukvård och äldreomsorg, ger upphov till farligt avfall. För att öka mängden farligt avfall som sorteras korrekt behöver kunskapen öka. Informationsinsatser krävs för att nå detta mål.

Delmål

2026 genomför 50% av verksamheterna utbildningen och finns i ett program med regelbundet återkommande fortbildning.

2030 genomför 70% av verksamheterna utbildningen och finns i ett program med regelbundet återkommande fortbildning.

Aktiviteter

En utgångsnivå behöver tas fram för att kunna jämföra utvecklingen mot. Detta genomförs i form av en enkät som skickas ut till samtliga kommunala verksamheter under 2021.

En kartläggning behöver genomföras över vilka verksamheter som är aktuella. Den samordnas med den kartläggning av kommunalt verksamhetsavfall som genomförs i delmål 1.2 och är klar under 2021.

Därefter tas ett utbildningspaket specifikt riktad till de olika målgrupperna fram där regelbunden fortbildning inkluderas för de olika verksamheterna.

Mål 8.6 - Senast 2023 hanteras massor samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande.

Beskrivning och aktiviteter för detta mål är desamma som i mål 3.5.

Målområde 9 - Kundperspektivet

VafabMiljös uppdrag är att samla in hushållens avfall och hantera avfallet så att det sker en förflyttning uppåt i avfallstrappan. För att lyckas i uppdraget behöver kunderna, dvs invånare och verksamheter vara nöjda med VafabMiljö, vilket också är ett krav från medlemskommunerna.

Nöjd kund-index omfattar både service och förtroende. För att uppfylla VafabMiljös servicegrad kommer fokus fortsatt vara på att kundanpassa och effektivisera verksamheten. Genom att kommunicera och utbilda skapas förtroende hos intressenterna för att VafabMiljö tar hand om avfallet på ett miljöriktigt sätt. Förtroendet mäts också i de mediaanalyser som görs.

Mål 9.1 - Senast 2030 är 90% av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.

I Västerås kommun genomförs en så kallad Omnibusundersökning varje år där frågor ställs om avfallshantering. 2017 års resultat för avfallshantering i den undersökningen visar på ett nöjd kund index (NKI) på 85,7 %. Västerås utgör en stor del av kundunderlaget i regionen. Baserat på samtal till kundtjänst är det troligt att kunder är något mer nöjda i Västerås än i andra delar av regionen. Av den anledningen sätts mål för NKI något lägre än resultatet för Västerås 2017.

Delmål

Senast 2022 är 85% av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.

Senast 2026 är 87% av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.

Senast 2030 är 90% av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.

Aktiviteter

Från och med 2020 genomförs kundundersökningar vartannat år med frågor om avfallshantering i samtliga medlemskommuner. I dagsläget genomförs kundundersökningar i flertalet av VafabMiljös medlemskommuner, men med olika periodicitet. För att mäta och jämföra resultat angående kundnöjdheten i hela regionen måste undersökningar genomföras i samtliga kommuner.

Mål 9.2 - År 2030 är självservice utvecklad jämfört med 2020.

Kunder ska ha möjlighet att kunna hantera sina ärenden på egen hand i större utsträckning. I en digitaliserad värld har kunderna behov och vana av att sköta sina ärenden online och när det passar under dygnet. Den digitala utvecklingen går i en takt som medför att vi inte kan förutse vad som kommer vara möjligt inom en relativt kort tidsrymd.

Delmål

Senast 2022 kan kunder få svar på frågor dygnet runt med hjälp av FAQ- lösning.

Senast 2022 har kunder digitalt stöd för att förbereda sitt besök på Återbruket.

Senast 2022 öppnar VafabMiljös första Återbruk med obemannade öppettider.

År 2026 har antalet frågor till kundservice minskat med 50% jämfört med 2020.

Senast 2026 väljer 90% av de nya kunderna abonnemang via Mina sidor.

Senast 2026 beställs 75% av tjänsterna via Mina sidor.

Aktiviteter

2022 har Mina sidor utvecklats så att kunder själva kan hantera abonnemang och tjänster. Till exempel har kunden tillgång till den information de behöver när det gäller insamling av hushållsavfall, men också interaktivt stöd i hur hen ska sortera avfallet. I takt med att information och tjänster digitaliseras minskar frågor till kundservice.

2022 har samtliga kunder möjlighet att få påminnelser om hämtningar och information om förändringar via e-post eller sms.

En digital lösning för frågor och svar tas fram. Medarbetare inom VafabMiljö bidrar med underlag till FAQ.

Utformning och tillgänglighet på Återbruken ses över och en särskild plan för detta kommer tas fram, se mål 2.1. I denna plan kommer även digitalisering tas i beaktande.

Mål 9.3 - Senast 2030 genomför 5% av myndiga kommuninvånare en internetbaserad utbildning varje år.

Genom att kommuninvånare tar del av utbildningsinsatsen ökar förståelse för betydelsen av det egna agerandet samt komplexiteten i hanteringen av avfallet. För att utbildningen ska nå framgång krävs att den är tillgänglig, samtida, ständigt uppdaterad och attraktiv.

Delmål

Senast 2026 har 5% av kommuninvånarna genomfört utbildningen.

Aktiviteter

VafabMiljö tar fram ett koncept för utbildning som riktar sig till kommuninvånarna. När utbildningen väl tagits fram kommer informationsinsatser genomföras för att marknadsföra den. Utbildningen samkörs med den utbildning som krävs för att få tillträde till de obemannade Återbruken. Där krävs att kunden förnyar sitt tillstånd med viss regelbundenhet.

Mål 9.4 - Senast 2022 finns en strategi för systematiskt digital återkoppling.

Förtroende skapas bland annat genom att kunden får återkoppling i vilka framgångar som nås och hur de kan vara med och bidra till att resultatet kan förbättras.

Aktiviteter

En strategi tas fram för hur digital återkoppling till kunder ska ske på ett systematiserat sätt. Det kan till exempel handla om återkoppling om hur mycket av det material som sorteras ut som kunnat återvinnas, hur mål i avfallsplanen är uppfyllda eller huruvida den egna utsorteringen är korrekt.

Mål 9.5 Senast 2026 genomför 50% av förskolorna i regionen aktiviteter om avfallshantering.

Genom att medvetandegöra barn om korrekt avfallshantering ökar sannolikheten att de tar med sig kunskapen och agerar rätt senare i livet. Dessutom kan barnen ta med sig kunskap till hemmet och där påverka till korrekt hantering av avfall.

Delmål

Senast 2022 har en utbildning tagits fram och marknadsförs.

Aktiviteter

VafabMiljö tar fram ett utbildningspaket om avfall och avfallshantering för förskolor att använda i sin pedagogiska verksamhet. Materialet ska kunna användas av personalen utan extra handledning. Detta arbete kan med fördel samordnas med aktiviteter om Nedskräpning och aktiviteter om utbildning i mål 9.3.

Mål 9.6 - Senast 2022 får 75% av regionens skolor i åk 1-6 information av skolinformatörer varje år.

Genom att medvetandegöra unga om korrekt avfallshantering ökar sannolikheten att de tar med sig kunskapen och agerar rätt senare i livet. Dessutom kan den yngre generationen ta med sig kunskap till hemmet och där påverka till korrekt hantering av avfall. Redan idag genomförs 100 besök årligen vid skolor i regionen.

Aktiviteter

2020 finns en uppdaterad strategi framtagen för att på ett systematiskt sätt informera skolor. Information ges en gång på lågstadiet och en gång på mellanstadiet. På sikt är målet att samtliga elever ska få information om avfallsfrågor två gånger under sin tid i åk 1-6. Antingen genom besök på någon av VafabMiljös anläggningar eller genom besök av skolinformatörerna.

2022 finns en även en plan för att säkerställa kunskapsnivån hos eleverna genom uppföljning av informationen.

Mål 9.7 - Senast 2030 är samarbetet mellan VafabMiljö och de kommunala bostadsbolagen väl utvecklat.

Hur väl framgång nås när det gäller mål att sortera avfall rätt och öka utsortering beror på vilja och kunskap hos invånarna i regionen. Ett sätt att nå målen är genom ett väl utvecklat samarbete med fastighetsbolag då dessa utgör en stor del av bostadsmarknaden och invånare kan nås på ett samlat sätt. VafabMiljö kommer därför arbeta för att förenkla arbetet för bostadsföretagen. I ett första steg kommer fokus ligga på de kommunala bostadsbolagen men det finns inget som hindrar att även privata aktörer tar del av det utbud som erbjuds.

Delmål

Senast 2026 genomförs BoSkola hos samtliga kommunala fastighetsbolag.

Aktiviteter

2020 öppnar en webshop med informationsmaterial som fastighetsbolagen kan använda för dialog med boende om avfallshantering.

Senast 2024 tillhandahåller VafabMiljö koncept för kommunikation med boende. Då finns material, metoder och koncept för information kring avfallshantering tillgängligt att användas. I framtagandet av dessa koncept har olika kulturer och sociala gruppers behov tagits i beaktande.

BoSkola är information riktad till nyanlända om hur man förväntas agera som hyresgäst/boende i flerfamiljshus i Sverige. Här är avfallshantering en viktig del. 2024 finns koncept för avfallsdelen inom BoSkolan tillgänglig. Koncept för BoSkola medför att det kan genomföras av bostadsbolag i samtliga kommuner.

Målområde 10 - Ekonomiska och finansiella mål

Samhällets avfallshantering står inför stora förändringar de kommande åren. För att klara uppdraget att hämta och behandla avfall på ett miljömässigt korrekt sätt behöver investeringar i ny teknik

göras. Investeringsåtgärderna kan till en början behöva ökade resurser men bör över tid leda till kostnadsbesparingar.

VafabMiljö kommunalförbund har en stor del av sin verksamhet finansierad via renhållningstaxan. En viktig princip är att verksamheten i det kommunala uppdraget ska bära sina egna kostnader. Kommunalförbundet agerar även på en konkurrensutsatt marknad. I denna verksamhet, benämnd övrig avfallsverksamhet, kan kommunalförbundet generera ekonomiska överskott. Ett sådant ekonomiskt överskott kan möjliggöra satsningar inom det lagstadgade kommunala avfallsuppdraget. VafabMiljö är ett relativt nybildat kommunalförbund och en långsiktigt stabil ekonomi är en grundförutsättning för att förbundet ska bli mer finansiellt robust.

Mål 10.1 - VafabMiljö ska ha en långsiktigt stabil ekonomi.

En långsiktig stabil ekonomi är en förutsättning för en trygg och god utveckling av kommunalförbundets verksamhet och ligger i linje med lagen om god ekonomisk hushållning. För att klara det övergripande målet om en långsiktigt stabil ekonomi är det viktigt att all verksamhet, och på alla nivåer, är i ekonomisk balans och att förbundet lyckas bedriva verksamheten effektivt och rationellt. Förbundet ska också löpande arbeta med att effektivisera det egna arbetet.

Det övergripande målet uppnås genom att den kommunala avfallsverksamheten är i ekonomisk balans och att den övriga avfallsverksamheten genererar överskott. Som en följd därav ska skuldsättningsgraden minska och soliditeten öka.

Mål 10.2 - Från och med 2020 ska det kommunala avfallsuppdraget årligen ha en ekonomi i balans.

Det kommunala avfallsuppdraget finansieras av avfallstaxan. De kostnader som uppstår för hämtning och behandling av hushållsavfall ska på årsbasis täckas av taxan. Taxan utgörs dels av en beskrivning av vilka tjänster som utförs (konstruktion), dels av olika prisnivåer för dessa tjänster. Intäkter via avfallstaxan följs upp mot kostnader varje år. Taxekonstruktionen ska vara lika för samtliga kommuner och bör bestå över tid medan nivåerna kan justeras mer löpande. Beslut om taxan tas i respektive kommunfullmäktige.

Delmål

År 2020 tillämpar VafabMiljö en långsiktigt hållbar taxekonstruktion.

År 2020 tillämpar VafabMiljö en taxa som skapar årlig balans för det kommunala avfallsuppdraget.

Mål 10.3 - Från och med 2021 ska det årliga resultatet i kommunalförbundets avfallsverksamhet som inte omfattas av det kommunala uppdraget uppgå till minst 5 procent av den verksamhetens totala intäkter.

Syftet med resultatkravet är att stärka soliditeten och att minska skuldsättningen vid nyinvesteringar. Ett överskott tryggar ett långsiktigt handlingsutrymme, möjliggör en hög nivå av utveckling och ger förutsättningar för en långsiktig planering. Verksamheten är indelad i produktområden med egna resultatkrav. De olika produktområdena följs upp löpande och utvärderas utifrån lönsamheten.

Mål 10.4 - Senast 2025 uppgår soliditeten till över 15 procent.

Soliditeten visar hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Soliditeten anger förbundets ekonomiska stabilitet. För kommunalförbundet är det viktigt att öka soliditeten till minst 15 procent. Förändringen av soliditeten mellan två år visar om resultatet varit tillräckligt i förhållande till tillväxten. Under perioder med höga investeringsnivåer kan en tillfälligt försämrad soliditet vara acceptabelt. Låg tillväxt i kombination med försämrad soliditet är däremot en varningssignal.

Delmål

Soliditeten ska årligen öka.

Mål 10.5 - Senast 2025 är skuldsättningsgraden under 10.

Skuldsättningsgraden beskriver kommunalförbundets finansiella styrka och beräknas som kvoten mellan totala skulder och eget kapital. Om skuldsättningsgraden är låg innebär det samtidigt att soliditeten är hög. Båda nyckeltalen använder eget kapital men där skuldsättningsgraden ställer det mot skulderna ställer soliditeten eget kapital mot tillgångarna.

Skuldsättningsgraden ska minska till dess att kvoten mellan skulder och eget kapital är under 10. På motsvarande sätt som för soliditeten kan en tillfälligt försämrade skuldsättningsgrad vara acceptabel under perioder med höga investeringsnivåer.

Delmål

Skuldsättningsgraden ska årligen minska.

Uppföljning av de fyra underliggande målen sker tre gånger per år, tertialvis. Handlingsplaner tas fram vid behov. En övergripande uppföljning genomförs i den uppföljningen som görs av Avfallsplanen 2022, 2026 samt 2030.

4. Framtida insamlingssystem och anläggningar

Det är troligt att avfallsmängderna i samhället ökar under de närmaste åren även om trenden måste brytas för att nå övergripande mål om minimering av avfallsmängderna. Dock måste möjligheterna till utsortering av förpackningar öka kraftigt till 2021 i enlighet med kraven i Förpackningsförordningen (2018: 1462).³⁰ I och med detta krav kommer inte producenternas nuvarande återvinningsstationer spela lika stor roll i framtida samhällsplanering. Att nå målet i förordningen kräver nära samarbete mellan producenter, kommunerna och därmed VafabMiljö som har renhållningsansvaret för de tolv medlemskommunerna. Strategier för att uppnå detta kommer tas fram i enlighet med mål i avfallsplanen. Återbruken kommer få en än viktigare roll för att hantera grovavfall men även för att nå mål om att återanvända och återvinna. Utveckling av Återbruk tas fram i projekt i enlighet med mål i avfallsplanen. Transporter av avfall kommer fortsättningsvis ske fossilfritt bland annat på egenproducerad biogas. Dessutom kommer transporter effektiviseras framöver genom arbete med ruttoptimering.

Vidare kommer behov av ut- eller avveckling av VafabMiljös nuvarande fem anläggningar alternativt etablering av nya runt om i regionen ses över i den anläggningsstrategi som tas fram till 2020 i enlighet med mål i planen.

Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av hur behov av platser för anläggningar för att hantera avfall tillgodoses i kommunernas översiktsplaner och i kommunernas övriga arbete med fysisk planering. De tolv medlemskommunerna har i varierande utsträckning tagit med anläggningar för avfall i sina översiktsplaner, se Bilaga 6 Kartläggning av kommunernas översiktsplaner, och tillgodoser även behov i övrig fysisk planering i varierande grad. Med anledning av detta har mål formulerats i avfallsplanen för att öka samarbetet med planförvaltningar i samtliga kommuner.

---

³⁰ Förordningen SFS (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, riksdagen.se

5. Styrmedel som kommer användas

I detta avsnitt beskrivs de styrmedel som används i syfte att nå avfallsplanens mål och för att genomföra olika åtgärder.

5.1 Lokala avfallsföreskrifter

Enligt Miljöbalken ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som består av avfallsplanen och lokala föreskrifter för hantering av avfall. Renhållningsordningen är gemensam för alla VafabMiljös medlemskommuner och beslut om att anta den fattas av kommunfullmäktige i var och en av kommunerna.

Renhållningsföreskrifterna är ett av de viktigaste styrmedlen för den kommunala avfallshanteringen och de innehåller de lokala bestämmelserna för hanteringen av hushållsavfall. I föreskrifterna beskrivs bland annat vilka skyldigheter fastighetsinnehavare och verksamhetsutövare har för det avfall de genererar. Där beskrivs även hur avfall ska sorteras och lämnas, till exempel till Åter-

bruket. I föreskrifterna finns också undantagsregler, exempelvis avseende eget omhändertagande av avfall och uppehåll i sophämtningen. Avfallsföreskrifterna är ett komplement till gällande lagstiftning på området och det dokument som ligger till grund för hur frågor hanteras i det dagliga arbetet och vid tvister.

5.2 Renhållningstaxan

I renhållningstaxan finns avgifter för hämtning och behandling av hushållsavfall. Liksom för renhållningsordningen fattar respektive kommuns fullmäktige beslut om att anta taxan, som är gemensam för alla medlemskommuner. Likställighetsprincipen är en viktig grund för taxan och den innebär att alla kommuninnevånare ska behandlas på samma sätt. Exempelvis ska en viss typ av sophämtningstjänst kosta lika mycket oavsett var i regionen invånaren bor.

Taxan ska vara konstruerad enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att de avgifter som totalt sett tas ut för hantering av hushållsavfall inte får vara större än de totala kostnaderna. Avgifterna kan ändå vara ett viktigt ekonomiskt styrmedel för att påverka invånare och verksamheter att exempelvis sortera ut matavfall för separat hämtning. Enligt miljöbalken får avfallstaxan vara miljöstyrande och enligt renhållningsföreskrifterna ska avgifterna tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas. I praktiken innebär det exempelvis att fastighetsägare och verksamhetsutövare som sorterar ut matavfall för separat hämtning betalar en lägre sophämtningsavgift än de fastighetsägare som inte sorterar.

VafabMiljös renhållningstaxa ska, i möjligaste mån:

- vara rättvis,
- vara enkel och tydlig, och
- uppmuntra en hållbar livsstil.

Taxan består av en fast del (grundavgift) och en rörlig del. Den fasta delen finansierar kostnader för Kundservice, information, planering och utveckling, registerhållning med mera. Även Återbruket där hushållen kan lämna grovavfall, trädgårdsavfall och farligt avfall finansieras via fasta delen. Den rörliga delen finansierar insamling och behandling av avfallet, samt kärl med mera.

Fastighetsinnehavaren/nyttjanderättshavaren har stor möjlighet att påverka sina kostnader för avfallshanteringen genom att sortera ut matavfall och förpackningar för att på så sätt minska storlek på kärl och hur ofta avfallet ska hämtas. Det är viktigt att fastighetsägaren säkerställer att avfallet

sorteras på rätt sätt, eftersom felsortering kan leda till extra avgifter och att abonnemanget ställs om från sorterat till osorterat. Avgiften för ett abonnemang där avfallsslagen blandas är betydligt dyrare än ett abonnemang där matavfall sorteras ut för separat hämtning.

5.3 Kommunikation och information

Väl fungerande kommunikation och information omfattar både att invånare och verksamhetsutövare enkelt ska kunna få svar på sina frågor och att den information de behöver för att kunna hantera sitt avfall på rätt sätt når ut till dem och att de förstår den. Kundservice är en viktig informationskanal, där fastighetsägaren informeras genom personlig kontakt via telefon eller mejl. I denna kontakt kan kundservice exempelvis upplysa om vilka avfallstjänster som passar respektive fastighetsägare. Vid mer komplicerade fall som rör flera fastighetsägare kan det även vara nödvändigt med möten mellan VafabMiljös personal och fastighetsägare. Webbplatsen är en viktig informationskanal, där aktuell information om sortering, öppettider med mera finns. Utöver detta sker en mängd kommunikationsinsatser och informationskampanjer för att påverka invånare och verksamhetsutövare att hantera sitt avfall på ett miljöriktigt sätt och låta avfallshanteringen klättra i avfallshierarkin. Informationsinsatser kommer få ökad betydelse framöver.

5.4 Andra åtgärder i syfte att nå beteendeförändringar, nudging

Utöver kommunikation och information finns andra åtgärder som syftar till att nå en beteendeförändring. Det kan exempelvis handla om att underlätta för invånarna att fatta bra beslut genom att göra det enkelt att lämna material för återvinning och återanvändning. Ett exempel är att anpassa Återbruken så att det är enkelt för besökaren att lämna användbara saker för återanvändning. Positiv återkoppling kan också användas i syfte att nå och behålla bra beteenden, exempelvis en hög utsorteringsgrad av matavfall. VafabMiljö har också möjlighet att initiera projekt med andra aktörer, exempelvis restauranger och butiker i syfte att underlätta för invånarna i medlemskommunerna att fatta miljöriktiga beslut angående exempelvis avfallsminimering och återanvändning av fungerande saker.

5.5 Tillsyn

De kommunala tillsynsmyndigheterna (miljö- och hälsoskyddskontor eller motsvarande) utövar tillsyn över företag och andra verksamheter. Tillsynsmyndigheterna kan ge råd, men vid behov också förelägga verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering.

VafabMiljös geografiska verksamhetsområde är stort och medlemskommunerna är olika inbördes. Detta får till följd att kommunernas tillsynsarbete fokuserar på olika delar och att de kommunala tillsynsplanerna ser olika ut. I arbetet med den gemensamma avfallsplanen finns dock möjlighet för kommunerna att samverka och utbyta erfarenheter för att effektivisera tillsynen med fokus på målen i avfallsplanen. Det kan exempelvis ske genom att representanter för samtliga kommuners tillsynsmyndigheter träffas regelbundet, ett arbetssätt som initierats under arbetet med att ta fram den gemensamma avfallsplanen.

5.6 Fysisk planering

Genom att avfallsfrågor lyfts tidigt i den kommunala planprocessen säkerställs att avfallsfrågor beaktas under planering av nya områden och vid ny- och ombyggnad. Det är viktigt att representanter med avfallskompetens följer projekten under hela planeringsprocessen och att bygglov granskas utifrån ett avfallsperspektiv. Eftersom det kommunala ansvaret för avfallshantering ligger hos VafabMiljö behöver kommunerna ha rutiner för att involvera VafabMiljö i den fysiska planeringen i skäligen omfattning och VafabMiljö är en viktig remissinstans i bygglovsärenden.

5.7 Upphandling

Offentlig upphandling och offentliga inköp är viktiga styrmedel där kommunerna har stora möjligheter att påverka. Genom att ställa miljökrav vid upphandlingar och skapa rutiner för avfallsförebyggande arbete i samband med upphandling kan kommunerna aktivt förebygga uppkomst av avfall och bidra till hållbar utveckling.

6 Genomförande

Arbetet med att ta fram avfallsplanen började 2017 då projektet Dialogen startades. Genom Dialogen genomfördes workshops med politiker och tjänstepersoner i samtliga kommuner där underlag för vad som ska ingå i avfallsplanen togs fram. Dessutom genomfördes aktiviteter i samtliga kommuner för att möta allmänheten i olika så kallade fokusgrupper och en kampanjsajt togs fram där synpunkter kan lämnas. Ungefär 700 synpunkter lämnades på olika sätt. I Bilaga 7 Dialog om framtidens avfallshantering beskrivs förankringsarbetet utförligt.

Under 2018 fortsatte arbetet med workshops där samtliga delar av VafabMiljös egen organisation har erbjudits möjlighet att bidra till framtagandet vid olika tillfällen. Utöver detta har även kommunala fastighetsbolag genom ett nyligen etablerat nätverk lämnat synpunkter som tagits tillvara i utvecklandet av planen. För mål och åtgärder beträffande nedskräpning bjöds berörda tjänstepersoner i samtliga kommuner in till workshop där underlag arbetades fram.

Avstämningar om inriktning har gjorts löpande under 2018 med förbundets Direktion, Medlemsråd och Samrådsorgan. Med anledning av den miljöbedömning som genomförts i enlighet med 6 kap miljöbalken har en Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av avfallsplanen upprättats, se Bilaga 8.

En Socialkonsekvensanalys (SKA) av avfallsplanen har genomförts och redovisas i Bilaga 9. En workshop har hållits med tjänstepersoner från kommunerna där synpunkter utifrån sociala sammanhang har lämnats på övergripande mål i planen. SKA sammanställdes inför utskick av remiss och utställning.

Avfallsplanen skickades på remiss till samtliga kommuner under december 2018 till april 2019. Då gavs möjlighet att lämna synpunkter på ambitionsnivå och innehåll.

Avfallsplanen ställdes ut för samråd i respektive kommun i minst fyra veckor under januari till april 2019. Under utställningen kunde även allmänheten lämna synpunkter. Beslut om utställning fattades i respektive kommun. I samband med utställning skickades avfallsplanen även till organisationer, fastighetsägare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av renhållningsordningen.

Kommunernas frågor och synpunkter diskuterades under våren 2019 vid ett antal temaspecifika workshops. De frågor som behandlades i detalj var framförallt nedskräpning, matavfall och matsvinn, samt hantering av sopsand. Dessa workshops ledde till förändrade målformuleringar och förtydliganden. Se vidare Bilaga 10 Samrådsredogörelse.

Med utgångspunkt i ovanstående bearbetades avfallsplanen ytterligare innan den lades fram till beslut i respektive kommun under hösten 2019.

Bilaga 1

Mål som berör Avfallsplanen

Innehåll

1	Inledning	5
2	Agenda 2030 – Globala miljömål	6
2.1	Hälsa och välbefinnande	6
2.2	Rent vatten och sanitet för alla	6
2.3	Hållbar energi för alla	7
2.4	Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	7
2.5	Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	8
2.6	Hållbara städer och samhällen	8
2.7	Hållbar konsumtion och produktion	9
2.8	Bekämpa klimatförändringen	11
2.9	Hav och marina resurser	11
2.10	Ekosystem och biologisk mångfald	11
3	Svenska Miljömål	13
3.1	Generationsmålet	13
3.2	Begränsad klimatpåverkan	13
3.3	Giftfri miljö	15
3.4	Ingen Övergödning	15
3.5	Levande sjöar och vattendrag	16
3.6	God bebyggd miljö	16
4	Lagstiftade mål	18
4.1	Returpapper	18
4.2	Förpackningar	18
4.3	Elavfall	18
4.4	Bygg- och Rivningsavfall	19
4.5	Skrotbilar	19
5	Nationella Avfallsplanen 2012-2017	20
5.1	Hantering av avfall inom bygg- och anläggningssektorn	20
5.2	Avfall i anläggningsarbeten	21
5.3	Hushållens avfall	21
5.4	Resurshushållning i livsmedelskedjan	22
5.5	Avfallsbehandling	22
6	Miljö- och Klimatrådet	23
6.1	Vision	23
6.2	Konsumtionen ska vara resurseffektiv utifrån ett livscykelperspektiv	23
6.3	Produktionen och tillväxten ska vara hållbar inom ramen för våra naturtillgångar	23
6.4	Klimatpåverkan ska minska och luften ska vara ren	23
7	23	

---

1 Inledning

De mål som finns angivna nedan är ett urval av mål som på olika sätt inverkar på avfallsplanens mål. De spänner från global nivå, via EU nivå till nationell och regional nivå. Dessutom hade VafabMiljö tidigare ansvar för en regional avfallsplan och medlemskommunerna har haft egna avfallsplaner. Denna bilaga gör inte anspråk på att vara en komplett lista för samtliga mål under de olika rubrikerna. Vi har i detta dokument valt att presentera de mål som vi anser är relevanta för Aavfallsplanen. För att läsa om samtliga mål i sin helhet finns länkar i dokumentet för fördjupning.

¹.

---

¹ Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Mål och åtgärder ska syfta till att avfallet hanteras enligt avfallshierarkin i enlighet med 2 kap. 5 § och 15 kap. 10 § miljöbalken.

2 Agenda 2030 – Globala miljömål²

Den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer överenskommelsen ”Förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling”. I agendan åtar sig världens länder att fram till 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Agendan gäller för alla länder, rika som fattiga, och sätter mål för att utrota fattigdomen, uppnå hållbar utveckling i dess tre dimensioner; social, miljömässig och ekonomisk, främja fredliga och inkluderande samhällen samt tackla de miljömässiga utmaningarna i vår tid. Den omfattar 17 universella mål och 169 delmål och viktiga principer som ska genomsyra alla politikområden.

Det kanske mest unika när det gäller Agenda 2030 är att den till skillnad från sin föregångare, milleniemålen, inte bara riktar sig till låginkomstländer. Agendan är universell, vilket innebär att dess 17 mål gäller alla länder, både fattiga och rika. Målen är också formulerade så att dess åtaganden kan anpassas utifrån respektive lands nationella kontext.

Här nedan följer en sammanställning över de målområden under vilka det finns mål som träffar arbetet med Avfallsplanen.

2.1 Hälsa och välbefinnande

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Investeringar i hälsa genom till exempel hälso- och sjukvårdssystem är en återinvestering i samhällets utveckling i stort. Därtill är bästa möjliga hälsa, inklusive nödvändig hälso- och sjukvård, mat, vatten, ren luft, sanitet, hygien och läkemedel, grundläggande rättigheter.

2.1.1 Mål 3

Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Delmål för mål 3

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

2.2 Rent vatten och sanitet för alla

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för en hållbar utveckling. En mycket stor andel individer som lever i fattigdom saknar tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet. Örenat avlopp från industri och hushåll leder till att

---

²Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development. A/RES/70/1 sustainabledevelopment.un.org

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

---

vatten förorenas och skapar en ohälsosam miljö som särskilt drabbar människor som lever i fattigdom.

Vatten är också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energiproduktion och därmed kan brist på vatten bli orsak till konflikt. Integrerad och transparent vattenförvaltning både inom och mellan stater är en förutsättning för långsiktigt hållbar vattenanvändning. Effekterna av klimatförändringarna visar sig tidigt och tydligt i förändrad vattentillgång. Restaurering av ekosystemens vattenhållande förmåga är en nödvändig anpassningsinsats.

2.2.1 Mål 6

Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Delmål för mål 6

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

2.3 Hållbar energi för alla

Global tillgång till modern och förnybar energi, och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag såsom fattigdom, livsmedelsförsörjning, klimatförändringar, rent vatten, hälsa och inkluderande ekonomisk tillväxt.

En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser kommer från sättet vi utviner, omvandlar och använder fossil energi. Andelen fossil energi utgör nästan 80 procent av den totala energitillförseln globalt. Mer kraftfulla åtgärder ska göras för att påskynda omställningen till ett mer hållbart energisystem globalt.

Efterfrågan på energi väntas enligt International Energy Agency öka med 37 procent till 2040.

2.3.1 Mål 7

Säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Delmål för mål 7

7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.

7.a Till 2030 stärka det internationella samarbetet för att underlätta tillgång till forskning och teknik inom ren energi, inklusive förnybar energi, energieffektivitet samt avancerad och renare fossilbränslebaserad teknik, samt främja investeringar i energiinfrastruktur och ren energiteknik.

2.4 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Under de kommande 20 åren väntas den globala arbetskraften öka med 800 miljoner människor, vilket kräver stora ansträngningar för att skapa nya jobb. Att främja makroekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för hållbar utveckling.

Goda förutsättningar för privat företagande och entreprenörskap är en av grundpelarna för en tillväxt som hela samhället deltar i, och för att målet om utrotning av extrem fattigdom år 2030 ska kunna bli verklighet. För att företagen till fullo ska kunna utveckla sin potential är tillgång till nationella, regionala och globala marknader avgörande. Dessa faktorer är också viktiga för utländska investeringar, som kan ge ett viktigt bidrag till sysselsättning, innovation, teknologiöverföring och produktiv kapacitet.

2.4.1 Mål 8

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Delmål för mål 8

8.4 Fram till 2030 successivt förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtionen och produktionen samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring, i enlighet med det tioåriga ramverket för hållbar konsumtion och produktion, med de utvecklade länderna i täten.

2.5 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

En väl fungerande och hållbar infrastruktur genererar flera positiva effekter och främjar ekonomisk tillväxt och utveckling.

Politik som ökar produktionskapaciteten, produktiviteten och den produktiva sysselsättningen, som främjar hållbar industriell utveckling, allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga, hållbara och moderna energitjänster samt hållbara transportsystem och som ger motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet blir alltmer viktig i en urbaniserad värld.

Att investera i infrastrukturen och anpassa industrin för att göra de hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser är alla viktiga sätt för att underlätta en hållbar utveckling.

2.5.1 Mål 9

Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

Delmål för mål 9

9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.

9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.

2.6 Hållbara städer och samhällen

Urbaniseringen är omfattande och transformerande i hela världen. Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden. År 2050 väntas andelen ha stigit till 70 procent. Städer går ofta i bränschen för utveckling, och är nav för innovationer och nya idéer. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt.

Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Rättighetsperspektivet och rätten till bostad är en viktig utmaning. Idag bor en miljard människor i slumområden. Fattigdom, svaga förvaltningar och otillräcklig planeringskapacitet leder till att slumområden uppkommer och växer. Dessa har stora brister i fråga om tillgång till hälsosamma bostäder, rent vatten, tillfredställande sanitetslösningar, trygg energiförsörjning och avfallshantering samt trygghet och säkerhet för individer som bor där.

Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, offentliga platser såsom parker och torg, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver bl.a. institutionell kapacitet, och ny teknik.

Hållbar stadsutveckling kräver samarbete mellan sektorer och styrning på flera nivåer samtidigt, (nationell, regional, kommunal och lokal nivå) inklusive utvecklade former för dialog med medborgare och näringsliv. Hållbar stadsutveckling bör särskilt ta hänsyn till kvinnors och flickors behov av infrastruktur och sanitet. Hänsyn bör också tas till personer med funktionsnedsättning, barn, samt äldre människors behov.

2.6.1 Mål 11

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Delmål för mål 11

11.1 Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.

11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

2.7 Hållbar konsumtion och produktion

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Särskilt utvecklingsländer påverkas i hög grad av klimatförändringar och annan miljöpåverkan vilket innebär ökad fattigdom och minskad välfärd.

En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. Detta innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, näringslivsutveckling på en global marknad, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa och därmed minskad fattigdom. Hållbara konsumtions- och produktionsmönster är därför även en förutsättning för att ställa om till en grön ekonomi och för en hållbar utveckling.

Hållbar konsumtion och produktion är en tvärgående fråga som kompletterar andra mål. För att ställa om till hållbara konsumtions- och produktionsmönster behövs en rad verktyg och

---

åtgärder, på olika nivåer och genomförda av olika aktörer. Utbildning är en viktig hörnsten. Genom utbildning kan människor förvärva värderingar, kunskaper och färdigheter som möjliggör för dem att bidra till en hållbar utveckling. En annan hörnsten är information. Tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkning, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information etc. möjliggör för konsumenterna och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar.

Det globala 10-åriga ramverket av program för hållbar produktion och konsumtion (10YFP) som antogs vid FN:s möte om hållbar utveckling i Rio 2012 kommer att vara ett viktigt verktyg för genomförande av detta mål.

2.7.1 Mål 12

Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Delmål för mål 12

12.1 Genomföra det tioåriga ramverket för hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Alla länder vidtar åtgärder, med de utvecklade länderna i täten och med hänsyn tagen till utvecklingsländernas utveckling och förutsättningar.

12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.6 Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.

12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.

12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.

12.a Stödja utvecklingsländerna att stärka sin vetenskapliga och tekniska kapacitet att utvecklas i riktning mot mer hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

12.c Rationalisera ineffektiva subventioner av fossila bränslen som uppmuntrar till slösaktig konsumtion genom att undanröja snedvridningar på marknaden, i enlighet med nationella förhållanden. Detta kan till exempel omfatta att omstrukturera beskattningen och avveckla eventuella skadliga subventioner för att avspegla deras effekter på miljön. En sådan politik måste ta full hänsyn till utvecklingsländernas särskilda behov och förhållanden och minimera eventuella negativa effekter på deras utveckling på ett sätt som skyddar de fattiga och de berörda samhällena.

2.8 Bekämpa klimatförändringen

Klimatmålet stödjer fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling och kan ge positiva synergieffekter och förutsättningar för att kunna bemöta flera av de utmaningar världen står inför idag så som livsmedelstrygghet, rent vatten, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, mänsklig säkerhet, jämställdhet, hälsa och ekonomisk tillväxt. Behovet av anpassning till pågående och kommande klimatförändringar är mycket.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Som följd av de ökade utsläppen riskerar vi gå mot en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader Celsius, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurening, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och med ökad risk för väderrelaterade naturkatastrofer. Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling.

2.8.1 Mål 13

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Delmål för mål 13

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

2.9 Hav och marina resurser

Det är viktigt att fortsatt utveckla åtgärder och förvaltningsverktyg, för att hantera kända påverkansfaktorer som föroreningar, utfiskning och utvinning av naturresurser. Skydd och restaurering av kust och havsområden är nyckelåtgärder för att bevara biologisk mångfald och fiskeresurser men även för att stärka motståndskraften mot klimatförändringar. Nya ytterligare utmaningar för att säkra havens produktion av livsmedel är marint skräp, inklusive mikroplaster, och i synnerhet havsförureningen som visar på vikten av att koppla ihop havsfrågorna med arbetet med klimatförändringar.

2.9.1 Mål 14

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Delmål för mål 14

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

2.10 Ekosystem och biologisk mångfald

Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppehållande system och vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund, såsom framhålls i konventionen om biologisk mångfald. En långsiktigt hållbar användning av naturresurser och ekosystemtjänster är

---

en viktig faktor för att människor ska kunna ta sig ur fattigdomen permanent. Att ta ansvar för detta åligger utvecklade såväl som utvecklingsländer.

Det är oftast människor som lever i fattigdom, särskilt flickor och kvinnor, som är mest sårbara för utarmningen av ekosystemtjänster, såsom exempelvis dricksvatten, vattenrening och -reglering, erosionsskydd och bördighet. Naturresurser och ekosystemtjänster påverkas även negativt av klimatförändringar.

Hållbar användning av skogsresurser inklusive minskning av avskogningen bidrar positivt till vårt klimat och till vår försörjning. Biologisk mångfald bidrar till ökad motståndskraft i ekosystemen. Att tillgodose mänsklighetens behov av livsmedel, energi, vatten, mineraler, läkemedel och förnyelsebara råmaterial utan att undergräva biologisk mångfald och genom att hållbart nyttja ekosystemtjänster och samtidigt minska utsläppen av växthusgaser är därför viktiga utmaningar.

2.10.1 Mål 15

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Delmål för mål 15

15.3 Till 2030 bekämpa ökenspridning, återställa förstörd mark och jord, inklusive mark som drabbats av ökenspridning, torka och översvämningar, samt sträva efter att uppnå en värld utan nettoförstörelse av mark.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

---

3 Svenska Miljömål³

Sveriges miljömålssystem innehåller ett generationsmål, sexton miljökvalitetsmål och ett tjugotal aktuella etappmål.

Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljökvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är därför vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. I målet står också att arbetet med att lösa de svenska miljöproblemen inte ska ske på bekostnad av att vi exporterar miljö- och hälsoproblem till andra länder.

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det finns även preciseringar av miljökvalitetsmålen. Preciseringarna förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet av målen.

Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. De visar vad Sverige kan göra och tydliggör var insatser bör sättas in. Etappmålen anger inte önskade tillstånd för miljön, utan de läggs fast i miljökvalitetsmålen med preciseringar. Etappmål har beslutats för miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan samt inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen och luftföroreningar.

Här nedan följer en sammanställning över de målområden under vilka det finns mål som träffar arbetet med Avfallsplanen.

3.1 Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

3.1.1 Generationsmålet innebär

Generationsmålet innebär att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska nås inom en generation efter att systemet infördes år 1999.

Miljöpolitiken ska bland annat fokusera på att:

- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.
- En god hushållning sker med naturresurserna.
- Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

3.2 Begränsad klimatpåverkan

---

³ miljomal.se

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

3.2.1 Precisering

Den globala medeltemperaturökningen begränsas till långt under 2 grader Celsius över förindustriell nivå och ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius över förindustriell nivå. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål.

3.2.2 Etappmål

Utsläpp av växthusgaser 2020, 2030 och 2040

- Utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 och gäller för de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Detta innebär att utsläppen av växthusgaser år 2020 ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i förhållande till 1990 års nivå. Minskningen sker genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som mekanismen för ren utveckling (CDM).
- Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn bör senast år 2030 vara minst 63 procent lägre än utsläppen år 1990. Högst 8 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.
- Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn bör senast år 2040 vara minst 75 procent lägre än utsläppen år 1990. Högst 2 procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.

Utsläpp av växthusgaser 2045

- Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå nettonollutsläpp får kompletterande åtgärder tillgodoses. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990.

Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter

- Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS) ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010.

3.3 Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

3.3.1 Precisering

Ingen av de beslutade preciseringarna har direkt bäring på avfallsplanen utan målet får tas i beaktande på ett övergripande plan.

3.3.2 Etappmål

Minskning av nationella utsläpp av luftföroreningar

Utsläpp av kväveoxider, svaveldioxid, flyktiga organiska ämnen, ammoniak och partiklar PM_{2,5} ska senast år 2025 motsvara de indikativa reduktionsnivåerna för år 2025 som framgår av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG.

3.4 Giffri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

3.4.1 Precisering

Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen

Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden.

Oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper

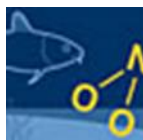
Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga.

3.4.2 Etappmål

Giffria och resurseffektiva kretslopp

Användningen av återvunna material ska vara säker ur hälso- och miljösynpunkt genom att återcirkulation av farliga ämnen så långt som möjligt undviks, samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. Detta uppnås genom en samlad åtgärdsstrategi inom EU, vilken senast 2018 resulterat i bland annat följande insatser:

- EU:s regelverk för avfall, kemikalier och varor är i huvudsak kompletterade och samordnade så att de styr mot giffria och resurseffektiva kretslopp.
- Principen om höga och likvärdiga krav på innehållet av farliga ämnen i nyproducerade och återvunna material är fastslagen genom beslut där så är lämpligt.

3.5 Ingen Övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

3.5.1 Precisering

Tillstånd i sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten

Sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

3.6 Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

3.6.1 Precisering

God ekologisk och kemisk status

Sjöar och vattendrag har minst god ekologisk status eller potential och god kemisk status i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

3.7 God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

3.7.1 Preciseringar

Hållbar samhällsplanering

Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.

Infrastruktur

Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.

Hållbar avfallshantering

Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

3.7.2 Etappmål

Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan

Insatser ska vidtas så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas så att även energi tas tillvara senast 2018.

Ökad resurshushållning i byggsektorn

Insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.

---

4 Lagstiftade mål

De lagstiftade målen är bindande för producenter men inte för oss som kommunalförbund. Det kan dock ändå vara bra att känna till dem och relatera till dem i arbetet med Avfallsplanen. Eftersom det är producentansvar för förpackningar så får vi inte taxefinansiera arbete med att samla in förpackningar genom fastighets- eller kvartersnära insamling.

4.1 Returpapper⁴

För returpapper gäller att målet är att materialåtervinningsgraden före den 1 januari år 2020 ska vara minst 75 procent och därefter minst 90 procent.

4.2 Förpackningar⁵

- Beträffande materialutnyttjandegrad för allt förpackningsavfall är målet minst 55 procent före den 1 januari år 2020 och därefter minst 65 procent.
- Beträffande förpackningsavfall av papp, papper, kartong, wellpapp är målet en materialutnyttjandegrad om minst 65 procent före den 1 januari år 2020 och därefter minst 85 procent.
- Beträffande förpackningsavfall av plast som inte är dryckesförpackningar är målet en materialutnyttjandegrad om minst 30 procent före den 1 januari år 2020 och därefter minst 50 procent.
- I fråga om förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av polymera material är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 90 procent.
- För förpackningsavfall av glas är målet en materialutnyttjandegrad om minst 70 procent före den 1 januari år 2020 och därefter minst 90 procent.
- För förpackningsavfall av metall som inte är dryckesförpackningar är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 70 procent före 1 januari 2020 och därefter minst 85 procent.
- I fråga om förpackningsavfall som är dryckesförpackningar av metall är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 90 procent.
- För förpackningsavfall av trä är målet att materialutnyttjandegraden ska vara minst 15 procent.
- När det gäller förpackningsavfall av andra material än de ovan angivna är målet en materialutnyttjandegrad om minst 15 procent.

4.3 Elavfall⁶

Temperaturregleringsutrustning och stor elutrustning (t.ex. tvättmaskiner)	Av det avfall som samlas in separat ska minst 85 procent återvinnas. Minst 80 procent ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
Bildskärmar	Av det avfall som samlas in separat ska minst 80 procent återvinnas. Minst 70 procent ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.
Liten elutrustning, t.ex. dammsugare m.m. samt liten it- och	Av det avfall som samlas in separat ska minst 75 procent återvinnas. Minst 55

---

⁴ Förordning (2018:1463) om producentansvar för returpapper.

⁵ Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar.

⁶ Förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning.

---

telekommunikationsutrustning, exempelvis mobiltelefoner och routrar.	procent ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas..
Lampor: Raka lysrör, lågenergilampor, lysrörslampor, LED-lampor, lågtrycksnatriumlampor samt högtrycksnatriumlampor, metallhalogenlampor och andra urladdningslampor med hög intensitet	Av det avfall som samlas in separat ska minst 80 procent materialåtervinnas..

4.4 Bygg- och Rivningsavfall⁷

Senast år 2020 ska förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall vara minst 70 viktprocent. (Samma som etappmålet)

4.5 Skrotbilar⁸

Minst 95 procent av bilens vikt ska återanvändas eller återvinnas, varav minst 85 procent av bilens vikt ska utgöras av återanvändning eller materialåtervinning.

---

⁷ Direktivet för avfall (2008/98/EG).

⁸ Förordningen (2007:185) om producentansvar för bilar

5 Nationella Avfallsplanen 2012-2017⁹

Alla EU:s medlemsländer ska enligt direktivet för avfall ha avfallsplaner. Länderna ska också ta fram särskilda program för förebyggande av avfall. I Sverige har Naturvårdsverket ansvar för att ta fram den nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande av avfall (83 § Avfallsförordningen).

Sverige har kommit relativt långt med att minska miljöpåverkan från avfallshanteringen. Trots det finns det en hel del kvar att göra. Exempelvis ökar mängden avfall och resurserna i avfallet skulle kunna utnyttjas bättre.

Sveriges avfallsplan innehåller mål och åtgärder för fem prioriterade områden. Planen innehåller också exempel på vad vi behöver göra för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och EU:s avfallshierarki.

Planens prioriterade områden:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder.

För att nå målen i planen krävs samarbete mellan en rad aktörer: kommuner, myndigheter, näringslivet och forskarsamhället. Avfallsplanen lyfter fram vad enskilda aktörer behöver göra för att nå målen. Till planen finns också en miljökonsekvensbeskrivning och ett dokument som beskriver konsekvenserna för olika aktörer, av de åtgärder som föreslås i planen.

Arbetet med nästa avfallsplan har påbörjats. Den ska gälla 2018-2023 och också innehålla nästa avfallsförebyggande program.

Här nedan följer en sammanställning över de målområden under vilka det finns mål som träffar arbetet med Avfallsplanen.

5.1 Hantering av avfall inom bygg- och anläggningssektorn

I bygg- och anläggningssektorn uppstår och används stora mängder avfall. Genom att förebygga, förbereda för återanvändning och materialåtervinna avfallet i högre grad kan betydande miljövinster uppnås. Avfallsdirektivets mål om återanvändningen och materialåtervinningen av bygg- och rivningsavfall visar att EU prioriterar frågan.

Byggnads- och rivningsavfall

I byggnads- och rivningssektorn uppstår stora mängder blandat avfall som i högre grad skulle kunna återanvändas och materialåtervinnas. Sektorn ger dessutom upphov till betydande mängder farligt avfall. Enligt avfallsstatistiken från 2008 utgörs tio procent av farligt avfall.

För att på sikt förbättra hanteringen krävs att byggmaterialet tillverkas så att det går att separera och sortera, att innehållet av farliga ämnen begränsas och att informationen om vilka material och byggprodukter som byggts in i en byggnad görs tillgänglig.

⁹ Sveriges avfallsplan 2012-2017, Naturvårdsverkets rapport 6502, maj 2012 naturvardsverket.se

---

5.1.1 Mål

Senast år 2020 ska förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall vara minst 70 viktprocent.

5.2 Avfall i anläggningarbeten

Materialåtgången vid byggande av vägar och andra anläggningar är betydande. Här finns goda möjligheter att utnyttja lämpligt avfall som uppstår i andra verksamheter och på så sätt minska uttaget av jungfruligt material. Återvinningen av avfall får dock inte innebära att föroreningar tillförs anläggningar i sådan grad att de utgör en risk för människors hälsa eller miljön.

5.2.1 Mål

Den miljö- och hälsomässigt säkra användningen av avfall och material i anläggningarbeten ska öka.

5.3 Hushållens avfall

Det finns en betydande potential att minska miljöpåverkan genom att utnyttja resurserna i hushållens avfall bättre. Mängderna av hushållens avfall ökade dramatiskt under 1900-talet. Att förebygga detta avfall är en stor utmaning. Återanvändning är här ett viktigt spår, om produkter stannar längre i "konsumtionsfären" genereras mindre avfall.

Inom kategorin hushållens avfall finns flera av de avfallsströmmar som under sin livscykel ger upphov till störst klimatpåverkan. Exempel är el- och textilavfall. Inom samtliga områden finns stor potential att minska miljö- och klimatpåverkan. Enligt EU:s avfallsdirektiv (2008/98/ EG) ska förberedandet för återanvändning och materialåtervinning av avfallsmaterial, som ska omfatta åtminstone papper, metall, plast och glas från hushåll, öka till totalt minst 50 procent år 2020.

Hushållens avfall är allt från vanligt köksavfall, förpackningar, leksaker, batterier och kläder till mer skrymmande saker som trädgårdsavfall, möbler och vitvaror (grovavfall). Avfallet varierar både till karaktär och till sammansättning. Det medför i sin tur varierande krav på insamling och behandling.

5.3.1 Återanvändning och förberedelse för återanvändning

Återanvändningen av hushållens avfall ska öka, bland annat genom att det ska bli enklare för hushållen att lämna material och produkter till återanvändning eller till förberedelse för återanvändning.

5.3.2 Textilier

Återanvändning av textilier och materialåtervinning av textilavfall ska öka.

5.3.3 Materialåtervinning och insamling

Materialåtervinning av hushållens avfall ska öka och minst 90 % av hushållen ska vara nöjda med insamlingen.

5.3.4 Elavfall och batterier

Insamlingen av elavfall till materialåtervinning ska öka, speciellt för smått elavfall.

5.3.5 Nedskräpning

Nedskräpning ska minska i städer, i naturområden och längs kuster.

5.4 Resurshushållning i livsmedelskedjan

Ökad hushållning med resurser i livsmedelskedjan kan ge stora samhällsekonomiska och miljömässiga vinster. Att hushålla med resurserna handlar om att ta vara på och återvinna den näring och energi som finns i det avfall som uppstår vid produktion och konsumtion av livsmedel. Hushållning handlar också om att se till att den mat som produceras inte slängs i onödan.

5.4.1 Minskat matavfall

Matavfallet ska minska.

5.4.2 Återvinning av växtnäring och energi från matavfall

Senast år 2018 ska minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara.

5.5 Avfallsbehandling

Avfall består ofta av många olika ämnen och material som kan orsaka betydande miljöpåverkan om avfallet inte behandlas på rätt sätt. Därför ställs höga krav på behandlingsmetoder och skyddsåtgärder för anläggningar som behandlar avfall. Tillsyn över anläggningarna är ett viktigt instrument för att kontrollera att kraven uppfylls.

5.5.1 Bilskrotning

Alla uttjänta fordon ska lämnas till auktoriserad bilskrotare och sanering och demontering av uttjänta fordon ska förbättras.

5.5.2 Nedlagda deponier

Risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska. Alla kommuner och länsstyrelser ska ha identifierat, inventerat och riskklassat alla nedlagda deponier.

5.5.3 Kontroll av utsläpp till luft från avfallsförbränning

Anläggningar som förbränner avfall ska ha kontinuerlig provtagning av utsläpp av dioxiner och furaner.

5.5.4 Bränder i avfallslager

Allt avfall ska lagras och kontrolleras på ett sådant sätt att bränder i avfallslager inte uppstår.

5.5.5 Illegal export av avfall till andra länder

Det ska inte förekomma några illegala transporter av avfall från Sverige.

6 Miljö- och Klimatrådet¹⁰

I Västmanlands län bildades ett Miljö- och klimatrådet av landshövdingen år 2016 med syfte att vara en övergripande plattform och drivande kraft i länets hållbarhetsarbete. Detta inkluderar tio av våra tolv kommuner som återfinns inom Västmanlands läns gränser. I rådet samverkar företrädare för Västmanlands läns myndigheter, kommuner, näringsliv, organisationer och akademi som genom sin verksamhet har stor betydelse för länets miljöutveckling. Rådet består för närvarande av omkring 40 aktörer. Till rådet kopplas även företrädare för miljöförbund, nätverk och ideella organisationer. Rådet ska vara en förstärkande kraft i miljö- och klimatarbetet där organisationer och nätverk ska kunna få stöd att genomföra sitt miljö- och klimatarbete. På motsvarande sätt ska rådet även stötta initiativ som tar tillvara på de affärsmöjligheter som den globala omställningen till ett hållbart samhälle erbjuder.

Här nedan följer en sammanställning över de målområden under vilka det finns mål som träffar arbetet med Avfallsplanen.

6.1 Vision

Västmanland ska vara en miljö- och klimatförebild år 2030.

6.2 Konsumtionen ska vara resurseffektiv utifrån ett livscykelperspektiv

Vi ska vara ett föregångslän kring cirkulär ekonomi och digitalisering.

1. Minskade avfallsmängder, i synnerhet farligt avfall.
2. Försumbart matsvinn längs hela livsmedelskedjan.
3. Kunskap och engagemang om hållbarhets- och livsstilsfrågor.

6.3 Produktionen och tillväxten ska vara hållbar inom ramen för våra naturtillgångar

För att hållbart hushålla med naturresurser i länet och vår påverkan utanför länets gränser så måste vi nå en nivå där förbrukningen av resurser inte överskrider produktionen.

1. Resurseffektiv produktion av livsmedel, varor och tjänster.
2. Begränsade utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

6.4 Klimatpåverkan ska minska och luften ska vara ren

För att hålla den globala temperaturökningen så långt under två grader som möjligt och minska risken för farlig klimatpåverkan behöver nettoutsläppen (av växthusgaser) på sikt upphöra.

1. Fossilfria person- och godstransporter.
2. Ledande klimatsmart och innovativ teknikutveckling.
3. Ökad användning av digital teknik.

---

¹⁰ miljoochklimatradet.se

Bilaga 2

Nulägesbeskrivning

Innehåll

1	Allmänt om nulägesbeskrivningen	3
2	Regionen - basfakta	4
2.1	Geografi, demografi och boendeformer	4
2.1.1	Boendeformer	5
2.1.2	Befolkningsutveckling och framskrivning.....	6
2.2	Markanvändning	7
3	Näringsliv	8
4	Avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar	8
4.1	Hushållsavfall och därmed jämförligt avfall.....	10
4.1.1	Farligt avfall	10
4.1.2	Mat- och restavfall	10
4.1.3	Grovavfall	11
4.1.4	Latrin.....	11
4.1.5	Slam och avfall från små avlopp	12
4.1.6	Fettavskiljarslam.....	12
4.1.7	Med hushållsavfall jämförligt avfall från verksamheter.....	12
4.2	Avfall från verksamheter som inte omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar	13
4.2.1	Avfall från privata verksamheter.....	13
4.2.2	Avfall från kommunala verksamheter	13
4.3	Avfall som omfattas av producentansvar.....	14
4.3.1	Förpackningar och tidningar	15
4.3.2	Däck.....	16
4.3.3	Batterier	16
4.3.4	Bilar.....	16
4.3.5	Elektronik- och elavfall.....	17
4.3.6	Läkemedel	17
5	Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall	17
5.1	Anläggningar som drivs av VafabMiljö Kommunalförbund	18
5.1.1	Gryta avfallsstation	18
5.1.2	VafabMiljös övriga avfallsstationer	19
5.1.3	Energiåtervinning i Norska, Köping.....	20
5.2	Andra anläggningar.....	20
5.2.1	Avfallsförbränning.....	20
5.2.2	Behandling av farligt avfall	20
5.2.3	Återvinning av järn- och metallsrot	20

---

1 Allmänt om nulägesbeskrivningen

Denna nulägesbeskrivning omfattar läget i regionen omfattande de tolv kommuner som är medlemmar i VafabMiljö Kommunalförbund. Nulägesbeskrivningen utformas med utgångspunkt från att planen ska ses som ett strategiskt styrdokument, varför Nulägesbeskrivningen hålls begränsad i omfattning och detaljeringsgrad. Beskrivningen delas in i tre huvudsakliga delar:

- Förhållanden i regionen och dess kommuner som påverkar avfallets mängd och sammansättning, bl.a.
  - Antal invånare
  - Antal hushåll fördelat på boendeform
  - Regionens näringslivsstruktur
- Beskrivning av avfall som kommunen ansvarar för enligt avfallsförordningen, bl.a.
  - Var avfallet uppkommer
  - Insamlingssystem
  - Insamlade avfallsmängder och hantering enligt avfallshierarkin
- Beskrivning av avfall från medlemskommunernas verksamheter som inte är hushållsavfall, bl.a.
  - Vilka verksamheter som omfattas
  - Vilka avfallstyper som omfattas
  - Hur avfallet sorteras, återvinns eller behandlas
- Avfall som Förbundet och dess kommuner inte ansvarar för
  - Avfall som omfattas av producentansvar
  - Övrigt avfall som kommunerna inte ansvarar för
- Anläggning för återvinning och bortskaffande av avfall
  - Egna anläggningar
  - Andra anläggningar som behövs för att omhänderta det avfall som Förbundet och dess kommuner ansvarar för

Tyngdpunkten läggs i hög grad på att beskriva det avfall som kommunen ansvarar för, medan de övriga delarna beskrivs mer översiktligt. En förändring som inträffat i och med bildandet av kommunalförbundet, är att Förbundets ansvar, i och med den Förbundsordning som fastlagts, i praktiken utökats till att omfatta även det verksamhetsavfall som uppkommer i de kommunala verksamheterna.

Uppgifter i dokumentet kommer uppdateras med uppgifter för 2018 inför beslutsversionen av Avfallsplanen

---

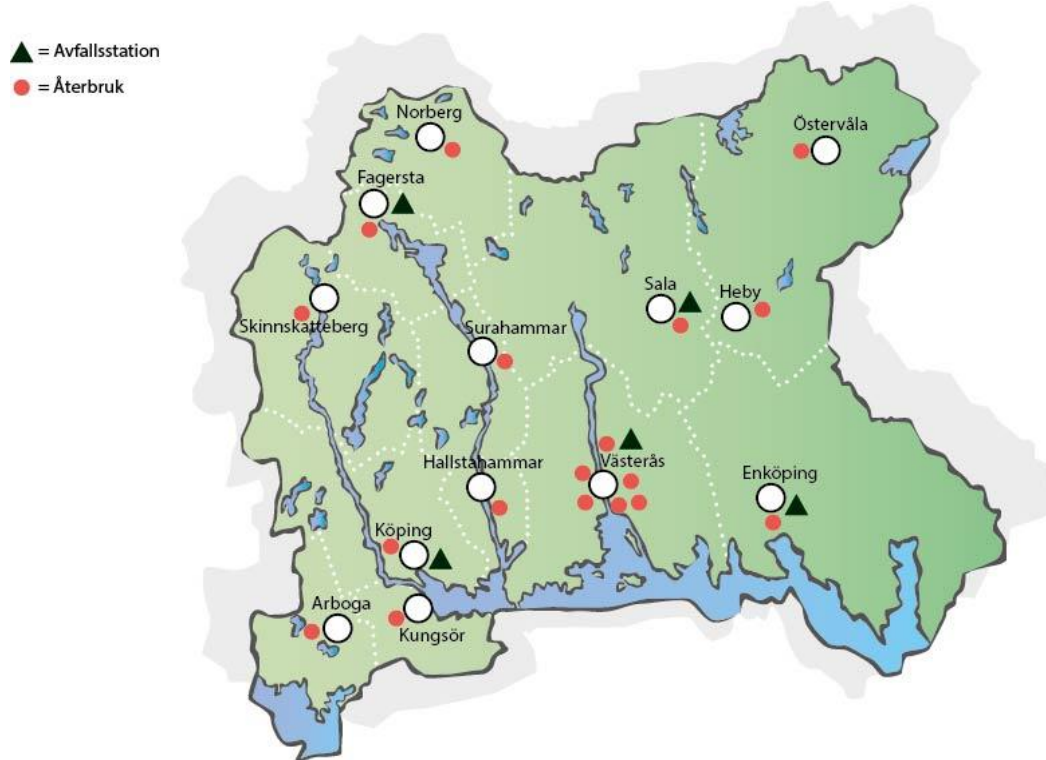
2 Regionen - basfakta

Till de viktigaste faktorerna som påverkar utvecklingen av avfallets mängd och sammansättning hör befolkningsutvecklingen med avseende på antal invånare, antal hushåll, boendeform mm.

2.1 Geografi, demografi och boendeformer

VafabMiljö Kommunalförbund omfattar tolv kommuner vilka täcker en yta av 7550 km². I regionen bor ca 330 000 personer (2018). Folkmängden i regionen visar på stor spridning mellan kommunerna. Störst är Västerås med över 150 000 invånare (ca 45%), och minst är Skinnskatteberg med ca 4 400 invånare (ca 1,3%). Störst till ytan är Enköping och minst är Hallstahammar. Regionens yta faller inom en i huvudsak kvadratisk form med ca 90 km sida.

Karta över VafabMiljö-regionen

Tio av kommunerna hör till Västmanlands län och två kommuner, Enköping och Heby, hör till Uppsala län. Regionen gränsar till Stockholms, Södermanlands, Örebro, Dalarnas och Gävleborgs län.

Tabell 1

Befolkning 2018 och tätortsgrad 2015* (källa: scb.se)		
Kommun	Antal invånare (st)	Tätortsgrad (%)
Arboga	14 138	82
Enköping	44 429	69
Fagersta	13 464	91
Hallstahammar	16 186	88
Heby	13 910	61
Kungsör	8 667	79
Köping	26 268	83
Norberg	5 795	80
Sala	22 816	70
Skinnskatteberg	4 429	60
Surahammar	10 088	89
Västerås	152 078	94
Regionen	332 268	85

* Statistik över tätortsgrad endast vart 5:e år

2.1.1 Boendeformer

Boendeformerna i de olika kommunerna varierar stort. Västerås och Fagersta har lägst andel småhus, medan andelen i Heby och Skinnskatteberg uppgår till nära nog det dubbla. Det omvända förhållandet råder naturligtvis när det gäller andel lägenheter i flerbostadshus. Variationen i struktur påverkar i hög grad val av logistiska lösningar för insamlingen av hushållsavfall.

Tabell 2

Antal hushåll samt andel hushåll efter boendeform 2018 (källa: scb.se)									
Kommun	Småhus ägande	Småhus bostadsrätt	Småhus hyresrätt	Flerbostadshus bostadsrätt	Flerbostadshus hyresrätt	Special- bostad	Övrigt	Uppgift saknas	Antal hushåll (st)
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	
Arboga	45,7	1,6	3,2	11,0	33,2	2,6	1,2	1,4	6 789
Enköping	48,8	1,4	1,1	16,9	20,3	4,4	2,3	4,7	19 677
Fagersta	39,8	0,7	0,6	35,7	17,5	3,2	1,0	1,5	6 556
Hallstahammar	48,7	0,8	1,4	10,1	31,4	2,8	1,2	3,6	7 563
Heby	68,4	1,3	4,3	5,9	13,7	1,7	0,9	4,0	6 395
Kungsör	60,0	2,4	2,8	1,1	27,6	1,6	1,2	3,2	3 907
Köping	40,9	0,9	1,4	17,7	34,0	2,5	1,4	1,1	12 470
Norberg	54,2	0,7	0,8	14,6	25,5	1,9	1,1	1,2	2 851
Sala	52,9	1,8	5,0	8,1	26,2	2,2	1,3	2,3	10 662
Skinnskatteberg	67,0	0,0	4,4	7,0	15,4	1,8	1,7	2,7	2 218
Surahammar	59,8	1,1	1,4	16,1	16,2	3,4	0,5	1,6	4 639
Västerås	32,8	1,0	0,9	29,1	28,9	4,1	1,5	1,6	69 553
Regionen	44,0	1,1	1,7	20,5	25,4	3,6	1,7	2,0	153 280

Fritidshus

Antalet fritidshus i en kommun påverkar uppkommen mängd hushållsavfall i hög grad. Den statistiskt redovisade mängden avfall i förhållande till antalet hushåll eller folkbokförda i respektive kommun kan därför komma att variera mellan kommunerna. Den avfallsmängd som påverkas är inte enbart restavfall och matavfall, utan sannolikt i än högre grad det avfall som uppkommer till följd av renovering och ombyggnad. Belastningen på Återbruken kan därför i vissa kommuner bli påtagligt förändrad under sommarsäsongen, då fritidshusen används som flitigast.

Nedanstående tabell är avsedd att ge en översiktlig bild över förhållandet mellan antalet fritidshus och antalet hushåll där de boende är folkbokförda i kommunen. Det finns naturligtvis boende i en kommun som har fritidshus i samma kommun, men tabellen tar inte hänsyn till detta. Den procentsiffra som anges, ska inte ses som en delmängd av summan av fritidshus och hushåll, utan mer ge en vägledning om förhållandet mellan de två kategorierna.

Tabell 3

Antal fritidshus i förhållande till antal hushåll 2018 (källa:scb.se)			
Kommun	Antal hushåll (st)	Antal fritidshus (st)	Antal fritidshus i förh. till antal hushåll
Arboga	6 789	771	11%
Enköping	19 677	2 417	12%
Fagersta	6 556	765	12%
Hallstahammar	7 563	170	2%
Heby	6 395	1 685	26%
Kungsör	3 907	330	8%
Köping	12 470	1 141	9%
Norberg	2 851	544	19%
Sala	10 662	1 654	16%
Skinnskatteberg	2 218	1 205	54%
Surahammar	4 639	414	9%
Västerås	69 553	2 618	4%
Regionen	153 280	13 714	9%

2.1.2 Befolkningsutveckling och framskrivning

I början av 2017 passerade Sveriges befolkning 10 miljoner invånare. Under 2016 såg vi den största folkökningen någonsin i Sveriges historia. Den relativa folkökningen för regionen var 1,44 %, vilket ligger nära riksgenomsnittet.

I ett längre perspektiv har folkökningen i regionen varit mer stabil för de flesta av regionens kommuner.(se tabell 3). Tydliga undantag är Enköping och Västerås, där folkmängden vardera har ökat med ca 23% under de senaste 25 åren. Även i Sala och Heby har folkmängden ökat men i mindre omfattning. I de övriga kommunerna har folkmängden minskat och mest påtagligt i kommunerna Norberg, Skinnskatteberg och Surahammar.

Tabell 4.

Befolkningsutveckling 1990-2018 samt framskrivning 2030 (källa: scb.se samt Region Västmanland, Uppland m fl)

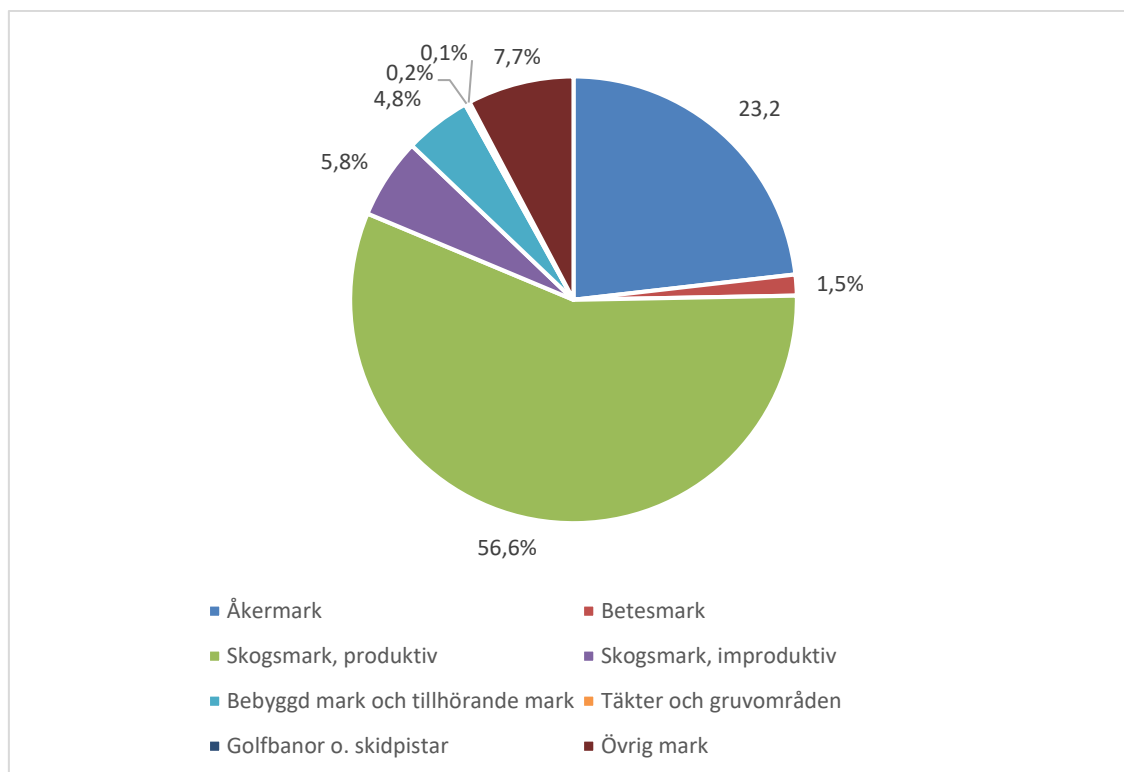
Kommun	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018	Framskrivn. 2030 ¹
Arboga	14 622	14 554	13 870	13 380	13 285	13 858	14 138	14 400
Enköping	34 862	36 453	36 606	38 422	39 759	41 893	44 429	49 300
Fagersta	13 756	13 355	12 381	12 270	12 443	13 286	13 464	13 100
Hallstahammar	16 628	16 072	15 064	14 955	15 175	15 645	16 186	16 400
Heby	13 595	13 944	13 653	13 634	13 382	13 594	13 910	14 200
Kungsör	8 472	8 365	8 148	8 303	8 089	8 343	8 667	8 800
Köping	26 444	26 137	24 763	24 646	24 905	25 557	26 268	26 500
Norberg	6 665	6 503	5 939	5 866	5 723	5 803	5 795	6 200
Sala	21 820	22 074	21 548	21 446	21 535	22 109	22 816	22 900
Skinnskatteberg	5 343	5 262	4 855	4 761	4 445	4 472	4 429	4 800
Surahammar	11 381	11 107	10 340	10 196	9 949	9 985	10 088	10 400
Västerås	119 761	123 728	126 328	131 934	137 207	145 218	152 078	176 800
Regionen	293 349	297 554	293 495	299 813	305 897	319 763	332 268	363 800

¹ Rapport: Framskrivningar av befolkning och sysselsättning i östra Mellansverige, april 2017 (Region Västmanland, Uppland, m fl)

2.2 Markanvändning

Regionen är som ett Sverige i miniatyr, med mer tätbefolkade områden i Mälardals- och Hjälmarrregionen, och mer glesbefolkade områden i norr. I syd, väst och ost finns mer åkermarksareal, medan större arealer skogsmark finns i nordväst och nordost.

Figur 1. Markanvändning i regionen (SCB 2015)

---

3 Näringsliv

Antal arbetsställen med anställda uppgick enligt senast tillgängliga uppgifter (2017) till ca 12 000. Därutöver finns ca 22 000 arbetsställen utan anställda, huvudsakligen i form av enskild firma och liknande.

Av de närmare 130 000 yrkesverksamma i regionen återfinns drygt 46 000 inom den offentliga sektorn och närmare 80 000 i det privata näringslivet. Inom näringslivet dominerar tillverkningssektorn, handel, byggsektorn och olika företagstjänster. Inom den offentliga sektorn dominerar vård och omsorg, utbildning och offentlig förvaltning.

Regionen har en omfattande industrihistoria, från de många järnbruken längs Kolbäckån till dagens högteknologiska exportindustri. Skogen och järnet har i hög grad präglat regionens bergslagsdel, medan de agrara näringarna har gjort sig mer gällande i Sala och Mälardalen.

Det som i hög grad präglar mängden och sammansättningen av avfall från regionens företag är avfallsflödena från växande handelsområden. Regionens snabbt ökande befolkning ställer krav på fler bostäder, vilket även avspeglar sig i avfallsflödena från byggsektorn. Den tillverkande industrin domineras av några större industriföretag, som ABB, Sandvik/Kanthal, Volvo, Seco Tools, Bombardier, Systemair, Westinghouse m fl. I regionen ökar etableringen av logistikföretag som också sätter sin prägel på näringslivet.

4 Avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar

Enligt miljöbalken 15 kap. 20§ ansvarar kommunen för att hushållsavfall avfall samlas in och bortskaffas. Avfall som uppkommer i hushållen men omfattas av producentansvar ingår inte i kommunernas ansvar. Med hushållsavfall avses bl a matavfall och restavfall, men även latrin och slam. Även grovavfall från hushåll som möbler, cyklar, trädgårdsavfall samt farligt avfall inklusive elavfall utanför producentansvaret omfattas.

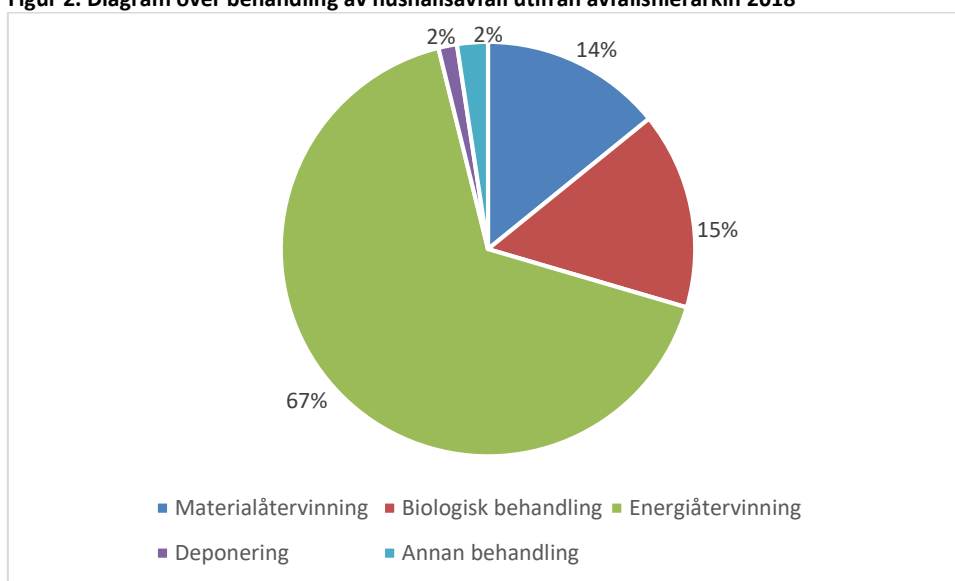
Avfall som uppkommer i olika verksamheter – till exempel industri, handel, bygg– men som betraktas som jämförligt med hushållsavfall omfattas också av det kommunala ansvaret. Dit hör avfall från t.ex. caféer, restauranger, personalmatsalar, personalutrymmen, dagrum, väntsalar och andra allmänna utrymmen.

I följande tabell redovisas hur respektive kategori av hushållsavfall omhändertagits enligt avfallshierarkin.

Tabell 5. Mängder och omhändertagandeformer för olika kategorier av hushållsavfall (ton/år) exkl. avfall från små avlopp, 2017. Källa AvfallWeb

	Material- återvinning	Biologisk behandling	Energiåtervin- ning	Deponering	Annan behandling	Totalt
Farligt avfall					3 338	3 338
Matavfall		16 909				16 909
Restavfall			50 534			50 534
latrin		57				57
Textil						-
Grovavfall	19 679	4 394	41 997	2 007		68 077
Summa	19 679	21 360	92 531	2 007	3 338	138 915

Figur 2. Diagram över behandling av hushållsavfall utifrån avfallshierarkin 2018

4.1 Hushållsavfall och därmed jämförligt avfall

4.1.1 Farligt avfall

Farligt avfall från hushåll samlas nästan uteslutande in genom Återbruken, VafabMiljös system med 18 återvinningscentraler samt den mobila återvinningscentralen. Hushållen har även möjlighet att få det farliga avfallet hämtat vid fastigheten, men något mer systematiserat insamlingsystem i denna form finns inte i någon av medlemskommunerna. Den omfattande service med många avlämningsplatser och generösa öppettider som Återbruken innebär, medför att spontan efterfrågan på ett fastighetsnära insamlingsystem från hushållen saknas.

4.1.2 Mat- och restavfall

Sedan den 1 november 2017 ansvarar Vafab Miljö Kommunalförbund för såväl insamling- som behandling av hushållsavfall i samtliga medlemskommuner.

Insamlingsverksamheten för mat- och restavfall sker nästan uteslutande samordnat genom två-facksfordon, och dessa kan vara antingen sidlastande eller baklastande. Matavfall töms i det ena av fordonets fack och restavfall i det andra. Avfallet töms på två skilda lagringsplatser vid den mottagande anläggningen.

Insamlingen bedrivs sedan oktober 2018 med entreprenör i regionens västra del (Arboga, Fagersta, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Norberg, Skinnskatteberg och Surahammar). Från mars 2019 sköts insamlingen av entreprenör även i den östra delen (Enköping, Heby och Sala). Verksamheten drivs i egen regi i Västerås kommun.

Matavfall

Matavfall som samlas in genom det kommunala ansvaret uppkommer i både hushåll och verksamheter.

I hushåll och verksamheter samlas matavfallet upp i papperspåsar av olika storlek för att sedan läggas i separata insamlingskärl.

Matavfall har samlats in separat sedan 1996, och behandlades inledningsvis genom kompostering på Gryta avfallsstation, Västerås. Några år senare påbörjades även verksamhet med reaktor-kompostering vid Isätra avfallsstation, Sala. Sedan 2005 förs det insamlade matavfallet till VafabMiljös rötningsanläggning på Gryta avfallsstation som producerar biogas för fordonsdrift och rötrest för närliggande odlingsarealer.

Med hjälp av effektiva styrmedel som avfallstaxan samt information till skolor, berörda verksamheter och hushåll har regionens kommuner i samarbete med VafabMiljö stimulerat till utsortering och därigenom åstadkommit en stadigt ökande insamlingsvolym i hela regionen fram till 2016, då vikande mängder börjat noteras.

Matavfall kan, efter anmälan till berörd myndighet, även omhändertas på den egna fastigheten genom hemkompostering. I en av regionens kommuner, Surahammar, finns även möjligheten att installera avfallskvarn, varvid matavfallet tillförs det kommunala avloppsnätet och omhändertas vid reningsverket.

Restavfall

Restavfall är det avfall som uppkommer när hushållen sorterat ut matavfall, avfall som omfattas av producentansvar, grovavfall och farligt avfall. Restavfall som omfattas av det kommunala

---

ansvaret finns även i form av det avfall från verksamheter som är jämförbart med hushållsavfall.

Det insamlade restavfallet töms vid någon av VafabMiljös avfallsanläggningar i regionen och omlastas för att föras till någon av de avfallsförbränningsanläggningar som VafabMiljö tecknat avtal med. Den största mängden behandlas i Mälarenergis anläggning i Västerås. Övriga mottagare är VafabMiljös egen förbränningsanläggning i Köping samt, t.o.m. juni 2019, Fortums förbränningsanläggning Brista i Sigtuna kommun.

I restavfallet finns fortfarande en betydande mängd matavfall och förpackningar som inte har sorterats ut.

Osorterat avfall

I flera av regionens kommuner finns också möjlighet att ha ett abonnemang, där man osorterat lägger mat- och restavfall i samma kärl. Genom att använda taxan som styrmedel, och sätta en förhållandevis hög avgift för osorterat avfall, har antalet hushåll som väljer detta alternativ reducerats till under 5%.

Det osorterade avfallet samlas in, transporteras, omlastas och slutbehandlas på samma sätt som restavfallet.

4.1.3 Grovavfall

Grovavfall är det skrymmande avfall som inte kan hanteras i insamlingssystemet för kärl och säck. Som exempel kan nämnas trädgårdsavfall, trä, skrot, större papplådor, plastmöbler, soffor och sängar, gips och isolering, mm.

Det dominerande insamlingssystemet för grovavfall i regionen, är det gemensamt finansierade systemet av återvinningscentraler, s.k. Återbruk, som VafabMiljö började bygga ut i mitten av 90-talet. Det finns minst ett Återbruk i varje kommun. I Västerås kommun finns sex stycken, och i Heby kommun finns två med alternerande öppettider.

Utöver systemet med Återbruk finns också möjlighet för hushåll/fastighetsägare att få sitt grovavfall hämtat vid fastighetsgräns mot en särskild avgift, något som hittills varit en angelägenhet för varje enskild kommun.

4.1.4 Latrin

Det kommunala ansvaret omfattar även latrin. Hämtning av latrin från torrklosetter förekommer även om omfattningen minskar kontinuerligt. För insamling av latrin använder hushållen engångskärl i plast som delas ut till abonnenterna inför sommarsäsongen. Latrin hämtas normalt endast under sommarperioden, men kan budas under övriga delen av året. Insamling av latrin sker idag genom entreprenör.

Latrin från hela regionen körs till anläggning för våtkompostering, där ovidkommande material sorterar bort. Latrinet hygieniseras därefter för spridning på mark för energigrödor.

Ett antal andra toalettlösningar har med tiden utvecklats, såsom mulltoa och förbränningstolett, där fastighetsägaren själv slutligt omhändertar avfallet genom efterkompostering, vilket minskar de arbetsmiljöproblem som uppkommer i samband med hantering av latrinkärl. Sådant omhändertagande kan erhållas efter ansökan till ansvarig kommunal nämnd.

4.1.5 Slam och avfall från små avlopp

Slam från små avlopp omfattas av det kommunala ansvaret. Den största mängden är slam från slamavskiljare och slutna avloppstankar, men ökade krav på kompletterande rening har medfört att tömning av fosforfilter och minireningsverk blir allt vanligare.

Slam från små avlopp tas huvudsakligen om hand vid reningsverken i respektive kommun i regionen. En del av det slam som uppkommer i Enköping körs till särskilda slamdammar, där slammet hygieniseras i ungefär ett år för att sedan bidra som växtnäring på närliggande åkerareal. En tredjedel av det slam som uppkommer i Västerås förs till en REVAQ-certifierad anläggning för återföring av växtnäring från slam. Omhändertagande anläggningar och mängder framgår av tabell 6 nedan.

För annat avfall från små avlopp som fosforfiltermaterial har kommunerna i samarbete med VafabMiljö påbörjat ett arbete för att fånga upp de flöden som finns och föra filtermaterialet till mottagare som kan återvinna den fosfor som finns i materialet.

Sala och Heby kommuner har inte överlämnat ansvar till Förbundet när det gäller insamling och omhändertagande av slam.

Tabell 6

Omhändertagande av slam från små avlopp 2018		
Kommun	Anläggning	Mängd (m ³ , ca)
Arboga	Reningsverk Arboga	2000
Enköping	Slamdammar, 4st	18600
Fagersta	Reningsverk Aspen	2100
Hallstahammar	Reningsverk Mölntorp	4300
Kungsör	Reningsverk Kungsör	1100
Köping	Reningsverk Norsa	5000
Norberg	Reningsverk Persbo	2300
Skinnskatteberg	Reningsverk Skinnskatteberg	2500
Surahammar	Reningsverk Surahammar	1600
Västerås	Kungsängsverket samt Tomta slambassänger	12000

4.1.6 Fettavskiljarslam

Fettavskiljarslam från verksamheter samlas in och omhändertas av VafabMiljö.

Fettavskiljarslammet förs huvudsakligen till VafabMiljös biogasanläggning i Västerås för produktion av biogas för fordonsdrift och rötrest för tillförsel av växtnäring på närliggande odlingsarealer.

Undantag är Sala och Heby kommuner som inte har överlämnat avsett ansvar till Förbundet när det gäller insamling och omhändertagande av fettavskiljarslam.

4.1.7 Med hushållsavfall jämförligt avfall från verksamheter

En del av avfallet som omfattas av kommunalt ansvar kommer, som nämnts, från olika verksamheter som skolor, restauranger, kontor och vårdinrättningar.

I den utsträckning verksamheterna har ett omfattande avfallsflöde, så använder man ofta containrar eller komprimatorbehållare som lastbärare för brännbart eller osorterat avfall. Det kan ses som en praktisk lösning för näringsidkaren, men motverkar ofta utsortering av matavfall för biologisk behandling.

4.2 Avfall från verksamheter som inte omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar

4.2.1 Avfall från privata verksamheter

Verksamhetsavfall utgör en stor del av allt avfall som uppstår. Det är inget homogent avfall, eftersom sammansättningen beror på verksamhetens art. Det kan exempelvis röra sig om processavfall från industrier, jord- och schaktavfall, bygg- och rivningsavfall eller elavfall. Även förpackningsmaterial och farligt avfall kan vara verksamhetsavfall, liksom matavfall från livsmedelsindustrier.

Privata verksamheter måste själva se till att det avfall som inte omfattas av kommunalt renhållningsansvar kan transporteras och behandlas på ett miljöriktigt sätt och verksamhetsavfall samlas därför in och behandlas via entreprenörer på uppdrag av den enskilda verksamheten. Företagen är skyldiga att omhänderta sitt förpackningsavfall separat och leverera det till producenternas insamlingssystem.

Det finns ingen sammanställd information om mängder och typer av verksamhetsavfall som uppkommer i VafabMiljös medlemskommuner. Det är därför inte möjligt att presentera exakta uppgifter, men i tabellen nedan listas några privata anläggningar som hanterar stora avfallsmängder.

4.2.2 Avfall från kommunala verksamheter

VafabMiljö ansvarar utöver enligt förbundsordningen för omhändertagande av medlemskommunernas verksamhetsavfall, inklusive avloppsrenings slam, såvitt inte medlemskommunen beslutar annat och överenskommelse om detta träffas med Förbundet. Några kommuner har undantagit delar av det avfallet i sina fullmäktigebeslut men för de flesta ingår det.

Enligt Miljöbalken har dock kommunerna som verksamhetsutövare alltid kvar det formella ansvaret för det avfall som uppstår inom sin egen organisation oavsett vad det är för kategori enligt regelverken och förordningarna. Utöver det avfall som uppstår inom den egna verksamheten uppstår avfall i verksamheter som utförs av andra aktörer på uppdrag av kommuner.

Även avfall som omfattas av producentansvar uppkommer i de kommunala verksamheterna och ska sorteras ut ur övrigt avfall och lämnas till insamlingssystem som tillhandahålls av producenterna.

VafabMiljö omhändertar en del av det kommunala verksamhetsavfallet men det finns även andra aktörer som samlar in och tar hand om medlemskommunernas verksamhetsavfall.

Det handlar exempelvis om:

- Byggavfall; trä, metallskrot, kabelskrot, plastavfall, gips, isolering, tegel, betong, porslin, fönster, dörrar, inredningar, sanitetsprodukter, ackumulatortankar, varmvattenberedare

-
- Schakt- och mineraliskamassor tex jordar, sten, grus och sand
  - Förorenade massor tex jordar, sten, grus och sand
  - Avfall från allmänna platser som parker, gator och torg tex papperskorgar, hundlatrin, nedskräpning, träd, grenar, ris, gräsklipp, löv, sopsand, dikesrens, kantskärning, stolpar, betongfundament, asfalt, snö från snöröjning
  - Övergivna båtar, bilar, husvagnar, cyklar mm
  - Saneringsuppdrag - Större dumpat avfall t.ex trädgårdsavfall, träpallar, tv-apparater, däck
  - Gatubrunnsslam
  - Avloppsreningsslam
  - Produkter av plast, metall, papper, glas som inte omfattas av producentansvar
  - Möbler, inredning, bruksföremål
  - Arbetskläder och andra textilier
  - Verktyg, maskiner, fordon
  - Träförpackningar och lastpallar
  - Kontorspapper
  - Planglas
  - Farligt avfall, tex kemikalier, oljerester, färgrester, städprodukter,
  - Smittförande avfall
  - Skogsavfall; stubbar, gallringsrester
  - Sand från infiltrationsbassänger
  - Stallgödsel, uttjänat foder
  - Restprodukter från förbränningsanläggningar

I samband med framtagandet av denna avfallsplan har det inte varit möjligt att genomföra en närmare analys av hur medlemskommunerna hanterar det avfall som uppstår i den egna verksamheten och/eller som uppstår i verksamheter som utförs av andra aktörer på uppdrag av kommuner. Fokus kommer att ligga på att under de närmaste åren ta fram en handlingsplan som omfattar kartläggning, åtgärdsplan och genomförande av åtgärder gällande det avfall som uppkommer i kommunernas verksamheter.

4.3 Avfall som omfattas av producentansvar

Producentansvar innebär att tillverkare eller importörer av varor har en skyldighet att se till att avfall samlas in, transporteras bort, återvinns, återanvänds eller bortskaffas på ett sätt som kan krävas för en miljö- och hälsomässigt godtagbar avfallshantering. Producentansvar innebär ansvar för varans hela livscykel, inklusive design, produktion och omhändertagande av avfall. Genom att ge producenterna ansvaret för omhändertagande av uttjänta produkter är tanken att de ska stimuleras att framställa mer resurssnåla produkter.

Lagstiftningen om producentansvar innebär även en skyldighet för konsumenterna att källsortera och lämna tillbaka förbrukade varor och förpackningar. Idag omfattar producentansvaret returpapper, förpackningar (wellpapp, kartongförpackningar, plastförpackningar, träförpackningar, metallförpackningar och glasförpackningar), däck, batterier, bilar, elutrustning och läkemedel.

Tabell 7. Avfall som omfattas av producentansvar år 2018. Insamlade mängder i VafabMiljös medlemskommuner. Källa: AvfallWeb, producenter och VafabMiljö

Material	Mängd, ton
Returpapper	7 248
Pappersförpackningar	3 639
Plastförpackningar	1 916
Metallförpackningar	502
Glasförpackningar	6 526
Kyl/frys	902
Vitvaror	1 230
Småbatterier	53
Lysrör och lågenergilampor (gasurladd)	45
Diverse elektronik	2 423
Professionell elektronik	50
Övriga ljuskällor, glödlampor	17

4.3.1 Förpackningar och tidningar

Enligt bestämmelserna i *Förordningen (SFS 2014:1073) om producentansvar för förpackningar* och *Förordningen (SFS 2014:1074) om producentansvar för returpapper* sker insamling av förpacknings- och tidningsavfall genom producenternas försorg.

Producenterna har i sin tur gett Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) i uppdrag att ansvara för insamlingen och för att lämpligt insamlingsystem ska finnas i kommunerna. VafabMiljö har ansvar för att informera invånarna om var de kan lämna förpacknings- och tidningsavfall och hur man sorterar och vad återvinningen leder till.

I VafabMiljös medlemskommuner sker insamling av förpacknings- och tidningsavfall genom återvinningsstationer (ÅVS) och på Återbruket som är regionens återvinningscentraler (ÅVC). I Sala finns dessutom de så kallade Omstarterna – miljöstationer där anslutna hushåll kan lämna såväl vanliga sopor som förpackningar och tidningar.

Behållare för insamling av följande fraktioner finns vanligen:

- Glasförpackningar (färgat/ofärgat glas)
- Metallförpackningar
- Plastförpackningar
- Pappersförpackningar
- Returpapper (tidningsavfall)

Tabell 8. Antal återvinningsstationer och återvinningscentraler (Återbruk) i VafabMiljös medlemskommuner. Uppgifterna avser år 2018.

Kommun	Antal	Antal
	återvinningsstationer	återvinningscentraler
Arboga	10	1
Enköping	15	1
Fagersta	8	1
Hallstahammar	9	1
Heby	11	2
Kungsör	6	1
Köping	14	1
Norberg	8	1
Sala	45*	1
Skinnskatteberg	6	1
Surahammar	11	1
Västerås	39	6
Totalt	182	18

*Insamling i kommunens Omstart-system samordnat med hushållsavfall. Varierande antal materialslag på de olika platserna

---

Insamlat **glas** sorteras och färgat glas delas upp i brunt och grönt glas. Glaset krossas och används som råvara i nya produkter. Glas kan återvinnas hur många gånger som helst utan att kvaliteten försämras.

Insamlade **metallförpackningar** sorteras och stål skiljs från aluminium bland annat med hjälp av kraftiga magneter. Stålförpackningarna smälts ner och blir till nytt stål. Konservburkar och kapsyler blir till järnvägsräls, motordelar och armeringsjärn, som bland annat används till broar. Aluminiumförpackningarna smälts ned och gjuts till aluminiumtackor som används som ny råvara. Kaviartuber och andra aluminiumförpackningar blir till olika motordelar. Aluminium kan användas om och om igen och vid återvinning sparar man hela 95 procent energi, i jämförelse med framställning av nytt aluminium.

Plastförpackningar består av många olika ämnen, eftersom olika plaster har olika kemiska sammansättningar. De återvinns därför var för sig och blir ny råvara som säljs vidare till företag som tillverkar plastprodukter. Stor mängd plast energiutvinns i dagsläget.

Pappersförpackningar av kartong och wellpapp blir nya förpackningar. Pappersfibrer är starka och kan återanvändas upp till 6-7 gånger. När fibrerna är utslitna går de till energiåtervinning (förbränning). Detta gäller även för insamlade **tidningar** och annat papper, som används vid produktion av nytt papper. Uppemot hälften av råvaran i nytt papper kan bestå av returfiber. Det nya papperet används exempelvis till tidningar, men även till toalett- och hushållspapper.

4.3.2 Däck

Återvinningen av uttjänta däck enligt *Förordningen (SFS 1994:1236) om producentansvar för däck* sköts sedan 1994 av Svensk Däckåtervinning AB. Insamlingsgraden är hög och varje år sedan 1995 har mellan 90 och 100 procent av alla uttjänta däck samlats in.

Insamling sker via återförsäljare, men däck tas också emot på vissa Återbruk. Uppemot 70 procent av däcken används för att tillverka klipp, granulat eller pulver. Återvunnet däckmaterial i form av granulat används bland annat till sport- och lekytor, blandas in i asfalt för att bland annat minska buller, samt till dränering och vattenrening. Den övriga mängden insamlade däck används i cementindustrin, respektive som temperaturhöjare i kraftvärmeverk. Någon tillförlitlig statistik på kommunnivå över återvunna däck har inte kunnat erhållas.

4.3.3 Batterier

Insamling och återvinning av batterier sker enligt *Förordning (SFS 2008:834) om producentansvar för batterier*. I lagstiftningen delas batterier in i tre grupper: Industriebatterier, bilbatterier och bärbara batterier. För batteriinsamlingen i Sverige ansvarar producentansvarsbolagen El-Kretsen och BlyBatteriRetur. Bärbara batterier, det vill säga småbatterier från hushåll och mindre verksamheter samlas in via affärer som säljer batterier och via Återbruken. Eftersom det finns många typer av batterier sorteras de efter insamling och återvinns på olika sätt. Metaller som exempelvis bly, järn och kobolt återvinns, men farliga ämnen som kvicksilver ska fasa ut ur kretsloppet tas omhand på annat sätt. Även batterisyran i bilbatterier återvinns. Övriga material går till energiåtervinning (förbränning). Någon tillförlitlig statistik på kommunnivå över återvunna blybatterier har inte kunnat erhållas.

4.3.4 Bilar

I producentansvaret för bilar enligt *Förordning (SFS 2007:185) om producentansvar för bilar* ingår att producenterna ska tillhandahålla lämpliga mottagningsystem för uttjänta bilar. Producenten ansvarar för att minst 95 % av bilens vikt återanvänds eller återvinns. BilRetur är

---

tillverkarnas nätverk för att hantera den uttjänta bilen och på deras webbplats finns länkar till bildemonterare som är godkända av Länsstyrelsen.

Mottagna bilar saneras på farligt avfall som exempelvis oljor och glykol. Även batterier, rutor, däck, fälgar och delar som kan återanvändas saneras. Resten av bilen sönderdelas och sorteras i olika fraktioner. Metaller går vidare till ett smältverk för att bli ny stål- och aluminiumråvara som används i nyttillverkning av bilar. Stoppning från bilstolar och tyger från inredningen går till energiåtervinning. Någon tillförlitlig statistik på kommunnivå över mängd skrotade bilar har inte kunnat erhållas.

4.3.5 Elektronik- och elavfall

Enligt *Förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning*, samt *Förordning (2000:208) om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer* ska butiker som säljer elutrustning ta emot uttjänt elektronik- och elprodukter till insamling. För alla försäljare av elutrustning, oavsett storlek, gäller principen en mot en. Det innebär att försäljaren är skyldig att ta emot uttjänt elutrustning när konsumenten köper en ny produkt av samma typ eller med samma funktion. Större butiker, som har en försäljningsyta avsedd för konsument-elutrustning på 400 m² eller större, är kraven på att ta emot elavfall högre. Dessa större butiker ska förutom principen en mot en enligt ovan, även ta emot konsumentelavfall av mindre storlek. Dit räknas elavfall som inte på någon ledd överskrider 25 cm. Det gäller även om konsumenten inte köper något. Exempel på elavfall som får lämnas är mobiler, batteridrivna leksaker, mindre köksredskap som elvispar och vattenkokare.

Elavfall kan även lämnas till Återbruken, eller i vissa fall hämtas vid fastighet mot en avgift.

Det insamlade elavfallet sorteras och farliga ämnen som exempelvis freoner i kylskåp avlägsnas och tas om hand. Därefter krossas avfallet och glas, plast och metaller sorteras ut och återvinns. I Sverige finns det två godkända insamlingssystem för konsumentelektronikavfall: El-Kretsen och Recipo.

4.3.6 Läkemedel

Alla apotek är skyldiga att ta emot läkemedelsavfall och se till att avfallet transporteras bort och i övrigt hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt, enligt *Förordningen (SFS 2009:1031) om producentansvar för läkemedel*.

5 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om de anläggningar som Förbundet bedömer vara nödvändiga för att förebygga och hantera det avfall som omfattas av det kommunala ansvaret, men i viss mån även för det avfall som faller inom regionen, men som inte omfattas av det kommunala ansvaret.

Inom den region som VafabMiljö Kommunalförbund omfattar finns anläggningar som hanterar avfall och som bedrivs i VafabMiljös regi såväl som med andra huvudmän. Förbundet äger och ansvarar för driver självt sex avfallsanläggningar, varav en omlastningsanläggning, samt 18 Återbruk i regionen. Tre av Återbruken är belägna på avfallsanläggningar.

5.1 Anläggningar som drivs av VafabMiljö Kommunalförbund

De viktigaste anläggningarna som drivs av Förbundet är följande:

5.1.1 Gryta avfallsstation

Gryta avfallsstation etablerades redan 1969 som en deponianläggning. Avfallanläggningens totala anläggningsyta (arrendeytan) är ca 105 ha. Översiktiga kartor över anläggningen redovisas i bilagorna 1 och 2.

Verksamheten på Gryta avfallsanläggning omfattade under 2017 i huvudsak:

- Sortering, krossning och siktning av industri-, hushålls-, bygg- och rivnings-, trädgårds- samt grovavfall
- Mellanlagring och omlastning av hushålls- och industriavfall
- Mottagning av hushållens grovavfall samt farligt avfall vid en särskild återvinningscentral, s.k. Återbruk
- Sortering och balning av wellpapp samt tidningar
- Strängkompostering av park- och trädgårdsavfall
- Mellanlagring och sortering av farligt avfall och förorenade jordar
- Strängkompostering av oljeförorenade massor under Goretex-duk
- Sluten kompostering av oljeförorenade massor genom extern entreprenör (EcoTec)
- Mottagning och behandling av oljehaltigt vatten
- Deponering av avfall på Deponi 2009
- Rening av lakvatten i en SBR-anläggning
- Gasutvinning och leverans av metangas till gaspannor
- Biogasproduktion

Biogasanläggning

I biogasanläggningen sker rötning av matavfall från hushåll och restauranger, fettavskiljarslam och ensilerad vallgröda genom anaerob nedbrytning. Vid nedbrytningen produceras biogas och biogödsel. Gasen uppgraderas till fordonsgaskvalitet, som levereras för drivmedel till bussar privatfordon vid sex tankställen i Västerås, Sala, Köping och Fagersta. Den producerade biogödseln levereras till lantbrukare för användning vid konventionell odling. Verksamheten vid biogasanläggningen består i huvudsak av följande delar:

- Förbehandling och hygienisering av avfall och vallgröda
- Utrustning för rötning av inkommande avfall
- Utrustning för uppsamling och uppgradering av producerad biogas
- Uppgraderingsanläggning för producerad biogas
- Ensilagelager och lager för flytande biogödsel
- Lager för flytande naturgas

Anläggningar och resurser för omhändertagande och mellanlagring av farligt avfall

Inom Gryta avfallsstation mellanlagras och bearbetas farligt avfall med följande resurser:

- Utomhuslager (ca 400 m²) och varmförråd för mellanlagring av styckegods och småkem
- Sorteringsutrymme för småkemikalier
- Lagrings- och behandlingsytor för förorenad jord
- Cisternresurser för oljor (150 m³) och emulsioner (50 m³)
- Mottagningsanläggning för oljehaltigt vatten, bensinstationsslam etc. med reningsanläggning (ultrafilter och jonbytare)
- Behållare för blybatterier samt färgburkar
- Komposteringsplatta för dukkompostering av oljeförorenad jord
- Behållare för elektronik
- Jordtvätt (sker kampanjvis av entreprenör)
- Deponi för farligt avfall

Mellanlagret för farligt avfall töms regelbundet genom transport till destruktion och/eller energiåtervinning alternativt egen upparbetning via oljestationen. Efter oljestationen leds vattnet till en reningsanläggning bestående av ultrafiltrering och jonbytare och vattnet avleds sedan till det kommunala reningsverket.

Sorteringsanläggning för papper, wellpapp, plast mm

Vid VafabMiljös sorteringsanläggning sorteras papper, wellpapp och plast till kvaliteter som säljs på både den svenska och internationella marknaden. De färdigsorterade fraktionerna pressas i balar för att åstadkomma optimala transportlösningar.

Materialet kommer från Återbruken, från fastighetsnära insamling av tidningar och förpackningar, från företagskunder inom framför allt handel, kontor och industri. En del av flödet kommer även från andra avfallsentreprenörer i regionen.

Deponi 2009

Inom anläggningen finns sedan 2009 en deponi för sådant avfall som inte kan återanvändas, material- eller energiåtervinnas. Deponi 2009 omfattar deponiceller både för icke-farligt avfall samt för farligt avfall. Lakvattnet från Deponi 2009 leds till anläggningens SBR-anläggning, där det renas i ett antal behandlingssteg och därefter leds till recipient.

5.1.2 VafabMiljös övriga avfallsstationer

VafabMiljö bedriver verksamhet vid ytterligare fyra avfallsstationer – Enköping, Fagersta, Köping och Sala.

På respektive anläggning finns en omlastnings- och sorteringsyta, lagringsytor för bland annat skrot och flis. Allt avfall som tas emot på anläggningen vägs och registreras samt dirigeras till avsedd plats. Inkommande avfall hanteras i huvudsak enligt följande:

- Brännbart avfall från hushåll och verksamheter omlastas och körs till Mälarenergis avfallsförbränningsanläggning i Västerås respektive Norsa avfallsförbränningsanläggning i Köping.
- Returträ flisas och levereras till Mälarenergis förbränningsanläggning för returträflis.
- Källsorterat bioavfall levereras för rötning i VafabMiljös biogasanläggning.
- Park- och trädgårdsavfall går i huvudsak till kompostering på Gryta avfallsanläggning i Västerås.
- Avfall som ska deponeras levereras till Gryta avfallsanläggning i Västerås.

I övrigt sker följande hantering på de olika anläggningarna:

- På anläggningen i Sala finns en så kallad membrankomposteringsanläggning för behandling av komposterbart material. Kompostering sker av utsorterat organiskt material från rest- och verksamhetsavfall.
- Utvinning av deponigas för leverans till energiutvinning i Enköping och Sala.
- Lakvatten från deponi samt vatten från behandlingsytor i Enköping och Fagersta avleds till lakvattenbehandling och sedan vidare till reningsverk för ytterligare rening.
- Lakvatten från deponi samt vatten från behandlingsytor i Köping och Sala förs till lakvattenbehandling i SBR-anläggning och sedan vidare till recipient/reningsverk.
- I Fagersta finns mellanlager för farligt avfall på anläggningen som en del av Återbrukets verksamhet.

Återbruken – VafabMiljös återvinningscentraler

Allmänhet och småföretag har möjlighet att lämna grovavfall och mindre mängder farligt avfall på Återbruket. Plats upplåts även på anläggningen för insamling av avfall som omfattas av

---

förordningen om producentansvar. Dessutom finns möjlighet att lämna avfall för återanvändning i container som töms av hjälporganisation.

Besökarna sorterar själva grovavfallet i containrar. Farligt avfall sorteras av VafabMiljös personal för att därefter mellanlagras i för avfallet avsedd behållare. Anläggningen är alltid bemannad vid öppethållande. VafabMiljö driver även ett mobilt Återbruk som besöker ett antal mindre tätorter i regionen enligt särskild turlista.

5.1.3 Energiåtervinning i Norsa, Köping

Till denna förbränningsanläggning förs det brännbara hushålls- och verksamhetsavfall som uppkommer inom kommunerna Arboga, Kungsör och Köping.

5.2 Anläggningar i kommunal planering

Bilaga 6 till Avfallsplanen har för avsikt att beskriva hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering. Dock saknas sådan redovisning för de flesta av förbundets medlemskommuner. Den gemensamma Avfallsplanen bör kunna ge bättre förutsättningar att få en likartad behandling av dessa uppgifter i de enskilda kommunernas plandokument.

5.3 Andra anläggningar

Här redovisas de viktigaste externa behandlingsanläggningar som VafabMiljö Kommunalförbund anlitar för avsättning av sina avfallsflöden.

5.3.1 Avfallsförbränning

Mälarenergi, Västerås

Till Mälarenergis avfallsförbränningspanna levereras restavfall från hushåll, brännbart avfall från företag samt brännbara delen från Återbruken. Restprodukter från anläggningens förbehandlingssteg återförs till VafabMiljö som sorterar dessa för återvinning och slutligt omhändertagande. Returträ från Återbruk och företag krossas och levereras till Mälarenergis returflispanna.

5.3.2 Behandling av farligt avfall

Fortum Waste Solutions

Det kemikalieavfall som samlas in från hushåll och företag kräver omhändertagande vid särskilda anläggningar. Fortum Waste Solutions omhändertar dessa avfallstyper genom högtemperaturförbränning, våtkemisk behandling samt återvinning av till exempel olja och vissa lösningsmedel.

5.3.3 Återvinning av järn- och metallskrot

Ragn-Sells och Stena Recycling

Inom regionen finns ett flertal anläggningar för sortering och återvinning av järn- och metallskrot. Ragn-Sells och Stena Recycling bedriver även verksamhet med fragmentering av järn- och metallskrot från hushåll och verksamheter. I processen krossas och sorteras skrot i olika materialkvaliteter genom magnet- och virvelströmsseparering.

**BILAGA 3
UPPFÖLJNING AV GAMLA AVFALLSPLANER**

UPPDRAG

282390C, Uppföljning av avfallsplaner

Titel på rapport:

Uppföljning av avfallsplaner inom VafabMiljö kommunalförbund

Status:

Rapport

Datum:

2018-10-05

MEDVERKANDE

Beställare:

VafabMiljö Kommunalförbund

Kontaktperson:

Linda Gårdstam

Konsult:

Julia Olah, Tyréns

Lovisa Wassbäck, Tyréns

Uppdragsansvarig:

Sara Malmgren, Tyréns

Kvalitetsgranskare:

Emelie Gyllenbreider, Tyréns

UPPFÖLJNING AV AVFALLSPLANER INOM VAFABMILJÖ KOMMUNALFÖRBUND

VafabMiljö kommunalförbunds tolv medlemskommuner har sedan tidigare varsin avfallsplan med olika mål och handlingsplaner. Det här dokumentet är en gemensam uppföljning av medlemskommunernas avfallsplaner.

Under år 2017 startade arbetet med att ta fram en för kommunalförbundet gemensam avfallsplan med syfte att formulera en gemensam inriktning på avfallshanteringen i medlemskommunerna. I samband med framtagandet av en ny avfallsplan ska, enligt Naturvårdsverkets föreskrifter¹ en uppföljning av de gamla avfallsplanerna utföras där det beskrivs hur mål och åtgärder i de föregående planerna följts upp samt resultatet av uppföljningen. Resultatet av uppföljningen är ett viktigt underlag vid framtagandet av den nya avfallsplanen. I uppföljningen redovisas kommunernas svar och åsikter på hur uppföljningen av mål och åtgärder har gått inom kommunens verksamhet fram till år 2018. Uppföljning av avfallsplanerna har baserats på tidigare uppföljningar som gjorts av planerna samt intervjuer med relevanta personer inom kommunerna, VafabMiljö kommunalförbund och VMFK. Alla kommuner har blivit tillfrågade att delta i uppföljningen. Intervjuerna har skett mellan juli till oktober år 2018.

Nedan följer en förteckning över avfallsplanerna inom VafabMiljö kommunalförbund som följts upp:

- **Enköpings kommun 2008 och framåt.** Antagen i kommunfullmäktige 2008-06-17. Reviderad 2011.
- **Heby kommun 2005–2009.** Antagen av kommunfullmäktige 2005-06-20
- **Skinnskatteberg 2005–2009.** Antagen av kommunfullmäktige 2005-06-13
- **Fagersta Norberg 2008–2017.** Antagen av kommunfullmäktige 2007-10-30 resp. 2007-11-05
- **Västerås 2014–2019.** Antagen i kommunfullmäktige 2014-06-04
- **Hallstahammar 2010–2015.** Antagen i kommunfullmäktige 2010-04-05
- **Köping, Arboga och Kungsör 2011–2016.**
- **Surahammar 1993.** Antagen i kommunfullmäktige 1993-11-23.
- **Sala 2004.**

Nedan presenteras en sammanställning av mål och åtgärder för respektive avfallsplan.

Symbolerna som använts för att visa om målen är uppnådda eller inte:

Målet är uppfyllt

Målet är delvis uppfyllt/pågående

Målet är inte uppfyllt

Målet är inte längre aktuellt/Underlag saknas

Sammanfattningsvis kan man genom intervjuerna se att avfallsplanerna inte har varit prioriterade inom kommunerna de senaste åren och det arbete som bedrivit senaste åren har skett inom den dagliga verksamheten utan något direkt engagemang. Dock har de flesta kommunerna ett högt genomförande av mål och åtgärder vilket visar på att planerna har haft en viss effekt. Att tänka på inför framtagandet av en ny plan är att tydliggöra ansvarsfördelningen av mål och åtgärder. Vem som ansvarar för vad och hur uppföljning av planen ska gå till. Detta är något som varit otydligt vid årets uppföljning.

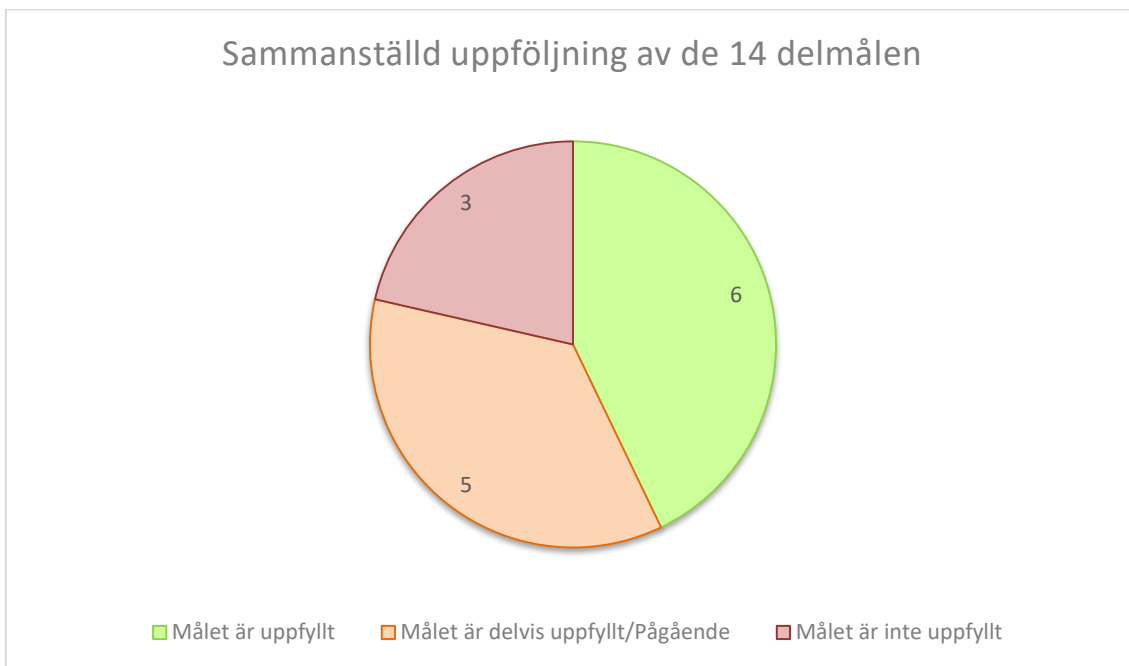
---

¹ Kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2), 14 §

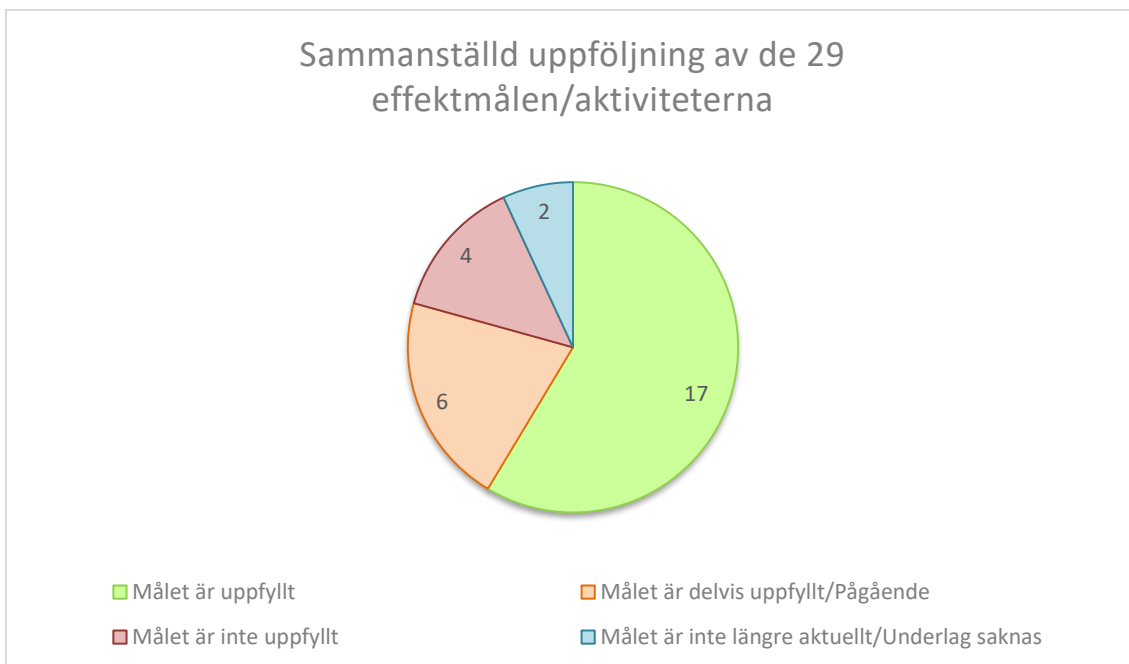
1.1 ENKÖPINGS KOMMUN

I Enköping kommuns avfallsplan från 2008 antogs 5 stycken inriktningsmål med 14 stycken underliggande delmål. Till dessa delmål finns 29 stycken effektmål/aktiviteter.

Nedan presenteras uppföljning av delmål och effektmål/aktiviteter för Enköping kommuns avfallsplan från uppföljningstillfällena år 2010, 2013 och 2018.

Figur 1. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 14 delmålen. Av dessa är ca 43 % uppfyllda.

Figur 2. Sammanställning av totalt måluppfyllnad av de 29 effektmål/aktiviteter. Av dessa är ca 59 % uppfyllda.

Inriktningssmål 1. Kommunen ska arbeta förebyggande genom att öka miljömedvetenheten och delaktigheten hos invånarna för att minska avfallshanteringens miljöpåverkan.			
Delmål	Effektmål/aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Vi ska sprida kunskap i Enköpings kommun för att påverka och öka miljömedvetenheten när det gäller avfall.	Skolinformation: Besök i klasser samt studiebesök.		2010: Till exempel Skräpa upp, miljökväll på Bergvretensskolan, sedvanlig skolinformation
	Årlig informationsbroschyr (Soptips)		Uppfylles årligen
	Medverkan vid mässor etc.		2010: Ex: Skräpa upp; Världsmiljödagen 2010 VafabMiljö kommunalförbund har medverkat vid mässor i Enköping
	Målinriktad information t.ex. till nya företag inom kommunen, kvalitetsuppföljning		Anordnat bytardagar, Tänk om – kampanj på renhållningsfordon där budskapet byttes med jämna mellanrum och följdes upp på hemsidan 2013-2015.
	Utveckla hemsidan till att innehålla mer information och fler digitala tjänster		Mer info har spridits men inte på hemsidan
	"Sopan - en film om återvinning" ska spridas inom och utanför kommunen		Uppfylld
Total uppfyllelse av delmålet:			Delvis uppfyllt enligt aktivitetsuppfyllnad.
2. Ekonomiska styrmedel ska användas för att motivera invånarna att medverka i det uppbyggda källsorteringssystemet. Renhållningstaxan ska utvecklas för att bidra ännu mer till ökad källsortering.	Erbjuda 4-veckorsintervall för restavfallet även för källsorterare		Enligt avfallstaxa 2016
	Minska skillnaden i avgift för abonnemang Mulljakt och Hemkompost		2010: En skillnad på 584kr. 2018: Vet inte vad det kostar idag.
Total uppfyllelse av delmålet:			Delvis uppfyllt enligt aktivitetsuppfyllnad. Dock syns en försämring i källsortering av bioavfall de senaste åren.
3. Andelen av hushållen som svarar att de alltid eller ofta medverkar i källsorteringsaktiviteter ska 2012 vara minst 78 %.	Översyn av befintliga källsorteringssystem med avseende på tillgänglighet, servicenivå och flexibilitet		2018: Har börjat ha mer dialoger med FTI. Pågående dialog.
	Målgruppsanpassad information till t.ex. brf: er och fastighetsägare		2010: Ej uppfyllt 2016: Info om att fallfrukt inte får hamna i gröna tunnan. Dela ut fettrattar för matolja.

Total uppfyllelse av delmålet:			Vafab Miljö kommunalförbunds undersökning 2013: 83 % lämnar förpackningar och tidningar, men bara 72 % sorterar bioavfall, alltid eller ofta.
4. Kommunen ska föregå med gott exempel vad gäller miljöriktig avfallshantering.	Ökad källsortering inom de kommunala verksamheterna		2018: Fick källsortering i gamla kommunhuset precis innan de evakuerade p.g.a. arbetsmiljöproblem. Idag sitter alla kommunverksamheter utspridda. Men det kommer hända jättemycket de närmaste 1-2 åren i och med införande av ledningssystem.
	Upphandling av avfallstjänster för kommunens olika verksamheter		2018: Behövs inte längre i och med förbundet. Kom inte till skott innan det. Men nu löst. När avtal går ut kommer VafabMiljö kommunalförbund att hantera frågan
Total uppfyllelse av delmålet:			2018: I och med omständigheterna att verksamheterna har varit tvungna att evakuera kommunhuset och sitter idag utspridda med olika fastighetsägare har man svårt att påverka avfallshantering i kommunen. Men det jobbas aktivt med att få till bra sortering vid alla verksamheter.

Inriktningsmål 2. Avfallshantering ska utgå från samhällets och kundernas krav på service, kvalitet, miljö och ekonomi.

Delmål	Effektmål/aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Avfallshantering ska utgå från samhällets och kundernas krav på service, kvalitet, miljö och ekonomi.	Införande av elektronisk tömningsregistrering för bättre kontroll och uppföljning av sophämtningen		2010: konstaterade man att aktiviteten inte blev bra. 2018: Osäkert om arbetet fortskridit
Total uppfyllelse av delmålet:			2013: 88,5 % säger att de är nöjda med insamlingen av avfall och 71,8 % säger att de är nöjda med insamlingen av bioavfall. 2018: Ingen mer uppföljning som känns till
2. År 2012 ska minst 68 % av allmänheten svara att de är nöjda (mycket bra eller ganska)	I samråd med producenterna verka för fler, renare och bättre		2018: Har ett nytt avtal med FTI om vem som är ansvarig för vad. FTI har kommit med

bra) med insamlingen av returpapper och minst 58 % svara att de är nöjda (mycket bra eller ganska bra) med insamlingen av förpackningar.	utformade återvinningsstationer		förslag på ny station. Dialog fortgår just nu.
Total uppfyllelse av delmålet:			2013: 61,4 % säger att de är nöjda med insamlingen av returpapper och 61,8 % säger att de är nöjda med insamlingen av förpackningar. 2018: Ingen uppföljning som känns till.
3. Renhållningsavgiften ska bibehållas på en låg nivå, vilket innebär att avgiften ska vara under medelnivån jämfört med andra kommuner som erbjuder ett liknande avfallshanteringssystem (d.v.s. insamling av matavfall samt motsvarande Återbruk).	Jämföra renhållningsavgiften med Nils Holgersson-index		2010: lägst i länet, näst lägst inom VafabMiljö kommunalförbund. Enköping 12:40 kr/m ² ; riksgenomsnitt 19:30 kr/m ² 2015: 14,08 krm ² ; VafabMiljö kommunalförbund mellan 16,55 och 30,6
	Jämföra renhållningsavgiften för ett normalt villahushåll med källsortering med de övriga kommunerna inom VafabMiljö kommunalförbund		
Total uppfyllelse av delmålet:			Nils Holgersson index på 12:40 kr/m ² , målet uppfyllt

Inriktningsmål 3. Resurshushållningen ska öka genom en balans mellan materialåtervinning, biologisk behandling, energiutvinning och deponering.			
Delmål	Effektmål/aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Avfallshanteringen ska utvecklas och bidra till en ökad resurshållning genom EU:s avfallshierarki	Informera om möjligheter till återanvändning, på hemsidan och Återbruket		På VafabMiljö kommunalförbunds hemsida informeras om återanvändning. På Återbruket ges möjlighet att lämna produkter för återanvändning (med tillhörande information, dock inga broschyrer eller liknande)
	Informationskampanj gentemot hemkomposterare		Genomfört som del av Handlingsprogrammet 2013
	Fortsätta utveckla behandlingsmetoder och hitta nya marknader för avfallet		Utförs kontinuerligt
Total uppfyllelse av delmålet:			Anses uppfyllt eftersom aktiviteterna är uppfyllda

2. Insamlingen av matavfall ska öka för att möta efterfrågan på biogas, för att ersätta fossila bränslen och handelsgödsel med biogas och biogödsel, samt för att få ett renare avfallsbränsle till förbränning.	Informationskampanj gentemot mulljägare för att öka mängden utsorterat matavfall		Var inte en del i handlingsprogrammet 2013. Mulljakten projektet är nu nedlagt.
	Mulljakten helt utbyggd på landsbygden		Uppfyllt
Total uppfyllelse av delmålet:			Insamlade mängder ökade fram till 2011, planade ut 2012 och har sedan dess minskat och är nu tillbaka på mängderna insamlade 2007. Även insamlade mängder per person har minskat sedan toppen 2012. Senare siffror finns inte att tillgå i kommunen

Inriktningsmål 4. Avfallshanteringen ska bedrivas utifrån ett hållbart perspektiv med avseende på miljö- och hälsoaspekter.			
Delmål	Effektmål/aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Insamlingen av farligt och skadligt avfall ska ligga på en hög nivå. Detta innebär att: - Så stor andel som möjligt av det farliga avfall som produceras ska lämnas till kommunens insamlingssystem. - Mängden farligt och skadligt avfall som hamnar i hushållens brännbara restavfall eller i avloppssystemet ska vara mycket liten. Vid plockanalys av restavfallet ska mängden skadligt och farligt avfall i restavfallet vara <0,2 viktsprocent av mängden sorterat restavfall.	Målinriktad info om farligt avfall, exempelvis i färg och el-affärer		Har inte gjorts
	Utreda Samlaren som ytterligare alternativ för insamling av farligt avfall.		2010: började kolla på frågan men arbetet lades ner. 2018: vet inte vad Samlaren är
Total uppfyllelse av delmålet:			Ingen ökning av mängden insamlat FA till Återbruket eller mobila återbruket har kunnat noteras mellan 2010 och 2015. Enligt senaste plockanalysen 2010 visar att andelen FA i restavfallet ligger mellan 0,3 och 0,8 % beroende på boende och abonnemang. 2018: osäkert om någon ytterligare plockanalys har utförts.

2. Avfallshanteringens påverkan på människors hälsa ska ständigt minskas, vilket innebär att teknik och system för hantering av hushållsavfall ska utvecklas med avseende på: - Arbetsmiljö - Miljöpåverkan - Trafiksäkerhet	Vid upphandlingar ställa ökade krav på entreprenörer beträffande trafiksäkerhet och miljöhänsyn		RenoNOrden 2012. Trafiksäkerheten ökar med nya bilar, Fartvarnare. Man har krav i latrinupphandling
	Utreda nedgrävda storbehållare för avfall		EHB grävde ner och körde. Kostnad i taxan fanns inte. Ingen utredning gjord.
Total uppfyllelse av delmålet:			Anses uppfyllt eftersom aktiviteterna är uppfylld
3. Gamla avslutade avfallsupplag ska tryggas ur miljösynpunkt	Fortsatt arbete med riskbedömning, kontrollprogram och sanering av nedlagda deponier		Första inventering 1985. Ca 2010 gjorde Länsstyrelsen MIFO 1-undersökningar av ett antal deponier i olika omgångar. 2018: Osäkert om vem som nu äger frågan om nedlagda deponier inom kommunen.
Total uppfyllelse av delmålet:			2018: Något som ramlade mellan stolarna när förbundet bildades. Man ändrade i delegationsordningen och undersöker i dagsläget hur och av vem frågan ska hanteras

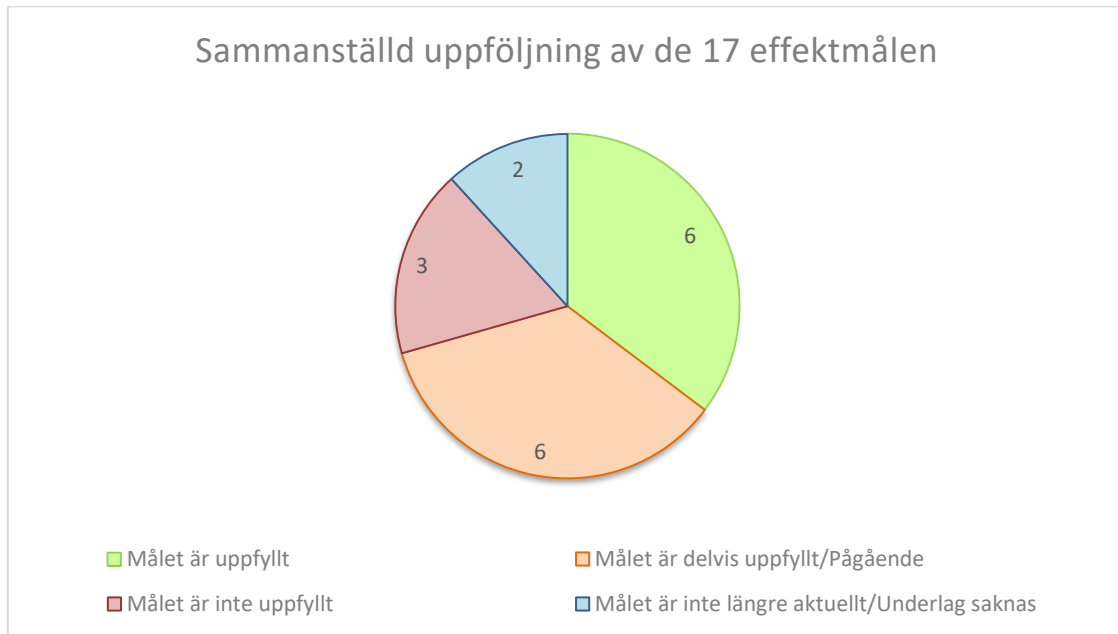
Inriktningsmål 5. Mark och utrymmen som krävs för en god avfallshantering ska tryggas genom den fysiska planeringen.

Delmål	Effektmål/aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Kunskapen ska spridas om kommunens riktlinjer för markanvändning och byggnadsutformning med hänsyn till avfallshanteringens behov.	Råd och anvisningar angående avfallsutrymmen resp. transportvägar för avfall ska delas ut vid bygglovsärenden		
	Information till anläggningsentreprenörer om kommunens regler för placering av enskilda avlopp		Finns några hämtställen med lång slangdragning. Entreprenörens problem. Har inte satt hämtstopp.
Total uppfyllelse av delmålet:			Anses uppfyllt eftersom aktiviteterna är uppfylld
2. Mark för olika typer av anläggningar för omhändertagande av avfall ska tillgodoses i den fysiska planeringen.	Vid plan- och bygglovsärenden ska avfallshantering beaktas m a p utrymmen och transportvägar för avfall, placering av returtorg, etc.		Pågående dialog mellan Rhv och MoS
Total uppfyllelse av delmålet:			Anses uppfyllt eftersom aktiviteten är uppfylld

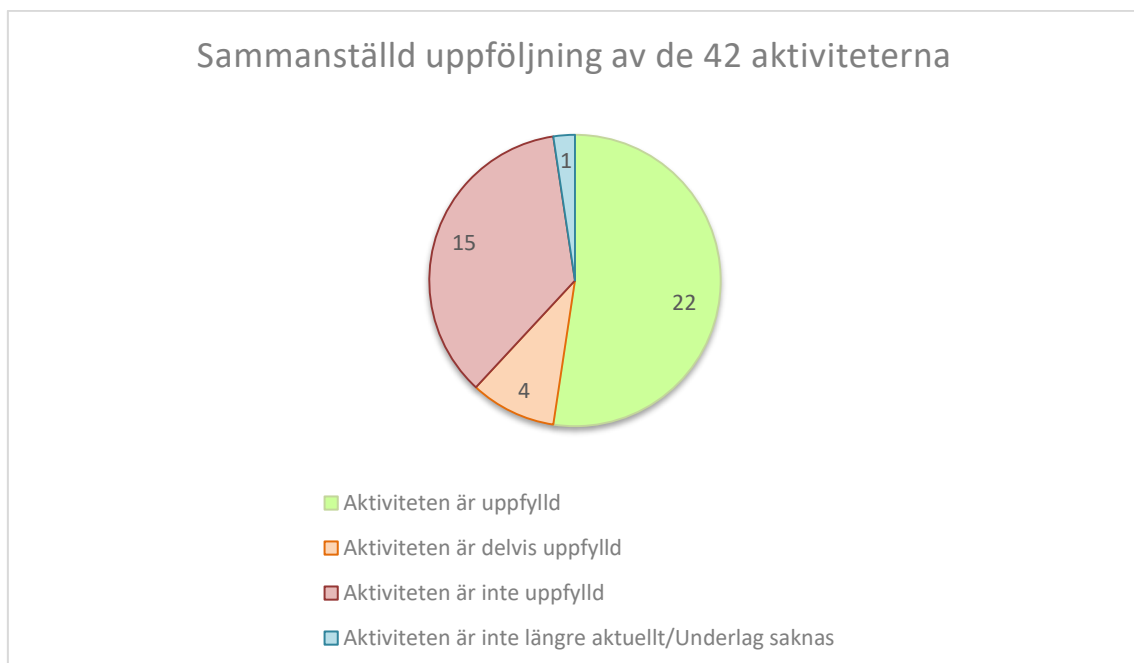
1.2 HEBY KOMMUN

I Heby kommuns avfallsplan från år 2005–2009 antogs 5 stycken inriktningsmål med 17 stycken underliggande effektmål. Till dessa effektmål finns 42 stycken aktiviteter.

Nedan presenteras uppföljning av effektmål och aktiviteter för Heby kommuns avfallsplan från uppföljningstillfällena år 2010, 2013 och 2018.

Figur 3. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 17 effektmålen. Av dessa är ca 35 % uppfyllda.

Figur 4. Sammanställning av totalt uppfyllnad av de 42 aktiviteterna. Av dessa är ca 52 % uppfyllda

Inriktningsmål 1. Bland Heby kommuns invånare ska vi arbeta förebyggande med att öka miljömedvetenheten och delaktigheten för att minska avfallshandlingens miljöpåverkan			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Vi ska sprida kunskap i Heby kommun för att påverka och öka miljömedvetenheten om avfallshandlingen	"Handla miljövänligt"-kampanjer		Kontinuerligt genom information i Cirkulera etc.
	Skolinformation, t.ex. besöka 400 elever/år		458 elever 2009. Dessutom Framtidskraften tillsammans med Sala-Heby Energi. 2015 endast 170 elever
	Informationsinsatser: skriftligt material, medverka vid mässor, miljödag, almanacka, målinriktad information, kvalitetsuppföljning m.m.		Uppfyllt
	Kretsloppspropositionen medför ev. att informationsansvaret för förpackningar faller på kommunerna		2018: Ej aktuellt
Total uppfyllelse av effektmålet:			Uppfyllt eftersom aktiviteterna är uppfyllda
2. Ekonomiska styrmedel ska användas för att motivera invånarna att medverka i det uppbyggda källsorteringssystemet.	Renhållningstaxan ska utvecklas så att fler väljer att vara med i källsorteringssystemet, t.ex. miljöstyrande taxa.		Ej uppfyllt. VafabMiljö kommunalförbunds taxa som gäller nu
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ej relevant sedan VafabMiljö kommunalförbund tog över
3. Andelen av allmänheten som svarar att de alltid eller ofta medverkar i källsorteringsaktiviteter ska 2007 vara minst 80 %.	Översyn av befintligt system m a p: tillgänglighet, servicenivå, flexibilitet, fler alternativ i taxan (t.ex. gemensamhetslösningar, FNI, delade abonnemang)		Ej troligt 2018: När det gäller abonnemang har vi inte riktigt rådighet över det längre
	Målgruppsanpassad information (T.ex. till nyinflyttade, hemkomposterare)		Ej troligt 2018: Ej troligt, är fortfarande ett problem. Har inte kunskap om det har skickats ut någon information
Total uppfyllelse av effektmålet:			Delvis uppfyllt: 87,2% (FA) 74,5% (matavfall)
4. 2007 ska allmänhetens acceptans till avfalls- och miljöfrågor ha ökat vid en jämförelse med 2002. 2002 var värdet 74 %.	Utreda varför vissa personer väljer att inte medverka i källsorteringssystemet		Tanken var att ur attitydstudien identifiera målgrupper att djupintervjua men det blev alltför komplicerat. 2018: VafabMiljö kommunalförbunds ansvar
	Attitydstudie		Gjort 2012 och något år innan.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Osäker hur detta följs upp.

Inriktningsmål 2. Avfallshandlingen ska utgå från samhällets och kundernas kvar på service, kvalitet, ekonomi och miljö.			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar

1. 2007 ska den samlade bedömningen vara att minst 75 % av allmänheten är nöjd (mycket eller ganska bra) med insamlingsystemet och som högst 10 % negativa (ganska eller mycket dåligt). 2002 var värdena 74 % resp. 9,8 %.	Utveckla samarbete med andra aktörer, t.ex. loppis-verksamhet, klädinsamling.		Heby samarbetar med Hela människan, Östervåla med Solrosen, som tar emot återanvändbart material i container på Återbruket. 2018: Utvecklas mer och mer. Kommer mer och mer. Rullar på bra.
	Upprätta policydokumentet "Insamling av förpackningar och returpapper, riktlinjer för producentansvar"		Ej troligt (skulle styra placering & utformning av AVS) 2018: Ingen policy som heter så eftersom vi inte jobbar med förpackningar. Ej troligt
	Utveckla samarbete med materialbolagen		Ej troligt
Total uppfyllelse av effektmålet:			2013: Positivt/negativt Insamling: 91%/tidningar: 74 %/9 % förpackningar: 73 %/10 % bioavfall: 61 %/4 % 2018: Matavfallet är det som är det stora problemet och där det behövs mycket information runt.
2. 2007 ska 70% av allmänheten vara av den åsikten att de har mycket eller ganska stora möjligheter att påverka sin avfallshantering. 2002 var värdet 65%.	Utreda möjligheten till vägning och registrering av kärnhämtning.		Ej troligt 2018: Registrering kommer i och med VafabMiljö kommunalförbunds övertagande
Total uppfyllelse av effektmålet:			2013: 60%
3. Renhållningsavgiften ska under perioden 2005-2009 ligga på en ekonomiskt motiverbar nivå vilket innebär att avgiften ska vara jämförbar med andra kommuner som erbjuder ett liknande avfallshanteringssystem d.v.s. utbyggd källsortering (insamling av bioavfall och Återbruk).	Utveckla ett renhållningskostnads-index för villahushåll.		Har inte gjorts
	Jämföra renhållningsavgiften med Nils Holgerssonindexet.		2012: plats 63 i riket, 15,8 kr/m ² jämfört med rikssnittet 19,6.
Total uppfyllelse av effektmålet:			2015: Nils Holgerssonindex Heby 17,02 kr/m ² VafabMiljö kommunalförbund mellan 14,08 kr/m ² och 30,6 kr/m ²
4. För att ständigt förbättra kommunens avfallshantering ur miljösynpunkt ska hanteringen senast år 2008 bedrivas av organisationer som arbetar efter ett	Vid upphandling av entreprenörer ska krav på certifierat miljöledningssystem anges i kravspecifikationen.		Är numera uppfyllt (VafabMiljö kommunalförbund är transportör)

certifieringsbart miljöledningssystem.			
Total uppfyllelse av effektmålet			Målet är uppfyllt eftersom aktiviteten är uppfylld

Inriktningsmål 3. Resurshushållningen ska öka genom en väl avvägd balans mellan materialåtervinning, biologisk behandling, energiutvinning och deponering			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
<p>1. Avfallshanteringen ska utvecklas och bidra till en ökad resurshushållning vilket innebär att avfallet ska behandlas efter dess inneboende egenskaper. Vilket innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009 ska andelen hushållsavfall som behandlas genom återvinning (materialåtervinning, biologisk behandling och energiutvinning) öka med 30 % av motsvarande mängd 2002. Restprodukter från behandlingen ska undvikas att deponeras. - Hushåll som har valt att hemkompostera sitt bioavfall ska sortera ut bioavfallet så att andelen bioavfall i restavfallskärlet uppfyller samma goda renhetsgrad, ca 10 vikt-%, som för hushåll med abonnemangskällsortering senast 2009. - Andelen deponirest från Återbruken ska vid utgången av 2009 vara minst 25 % lägre än motsvarande andel år 2002. - Systemstudier ska användas inför strategiska beslut rörande avfallshanteringen. 	Utökade insatser vid Återbruken, t.ex. extra personal		Under högsäsong förstärkt i Heby, i Östervåla inget behov.
	Informationskampanj till hemkomposterare		Ej uppfyllt
	Tillsyn av hemkomposterare		Ej uppfyllt
	Utreda möjligheten att anlägga en avfallsförbränningsanläggning i Västerås		Första utredningen avrådde men sedan gjordes en till och nu finns en sådan anläggning.

Total uppfyllelse av effektmålet			<p>- Så som målet är formulerat är det svårt att räkna på, men med tanke på de ringa mängder som numera deponeras får målet ändå anses vara uppfyllt.</p> <p>- Den renhetsgrad som uppmättes vid plockanalyserna 2010 var ca 40 % för hemkomposterare och 26–28 % för källsorterare. Tidigare plockanalys. Målet är således inte uppfyllt.</p> <p>- 5,58 % 2009 mot 20,97 % 2002 innebär en minskning med 73 %.</p>
<p>2. Insamlingen av bioavfall ska öka och avsättningen av biogas och bioavfall ska långsiktigt tryggas genom kvalitetssäkring av insamlings- och behandlingssystemen. Vilket innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Insamlad mängd bioavfall ska år 2009 uppgå till minst 80 % av den potentiellt tillgängliga mängden hos de hushåll som bor i fastigheter med insamling av bioavfall. - 2007 ska bioavfall ha en renhetsgrad om minst 99 vikt-%, relativt sorteringsanvisningarna. Det felsorterade materialet får ej innehålla glas eller farligt avfall. - Framställd kompost/rötrest ska senast 2007 vara certifierad enligt svenskt system och godkänd för ekologisk odling. - 2007 ska minst 75 % av producerade rötrest från källsorterat bioavfall spridas på mark som används för odling av grödor för livsmedelsproduktion. - 2007 ska minst 75 % av biogasen användas som fordonsbränsle. 	<p>Kampanj till hemkomposterare att erbjuda övergång till abonnemang källsortering.</p>		<p>Ej uppfyllt</p>
	<p>Upprätta en handlingsplan för att certifiera rötrest/kompost</p>		<p>Handlingsplan upprättad</p>
	<p>Arbeta för att livsmedelsbutiker, storkök och restauranger väljer att källsortera sitt bioavfall</p>		<p>Detta gör kvalitetssamordnaren</p>
	<p>Upprätta en handlingsplan för kvalitetssäkring: plockanalys, samarbete med högskolan, kvalitetssamordnare, rådgivning.</p>		<p>Har uppfyllts genom anställning av personal</p>

Total uppfyllelse av effektmålet			- Ej uppfyllt; ca 55 % 2010. - Ett mkt högt satt mål som inte helt uppfyllides; 2010 var renheten 98,25 %. 0,01 % farligt avfall och 0,00 % glas. - Uppfyllides men KRAV-certifieringen är numera borttagen. - Har inte följts upp - Finns ingen biogasproduktion i kommunen.
3. För att hushålla med de kommunala resurserna vid sluttäckning av deponier ska ett handlingsprogram för att utnyttja restprodukter t.ex. slam, aska, grönavfall och schaktmassor finnas framtaget senast 2005.	Upprätta ett handlingsprogram		Sådant material används vid sluttäckning (även om ett handlingsprogram förmodligen inte upprättats) 2018: EJ genomfört. Schaktmassor hanteras, läggs inte på deponi.
Total uppfyllelse av effektmålet			Tror inte att det finns något. Har inget handlingsprogram vad Heby vet. Slammet tas omhand, resterande är inget kommunen jobbar med eller har rådighet över

Inriktningsmål 4. Avfallshanteringen ska bedrivas utifrån ett hållbart perspektiv med avseende på miljö- och hälsoaspekter.			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Insamlingen av farligt och skadligt avfall ska hålla en hög nivå. Vilket innebär: - 2009 ska mängden farligt avfall från hushåll som lämnas till kommunens insamlingsystem hålla minst samma höga nivå som 2003, 21 kg/inv. - Mängden farligt och skadligt avfall från hushåll som hamnar i restavfallet eller i avloppssystemet ska vara mycket liten. Vid plockanalys av restavfallet ska mängden skadligt och farligt avfall i restavfallet vara < 0,2 vikt-% av mängden sorterat restavfall.	Utreda möjligheten att införa hushållsnära insamling av farligt avfall i Heby kommun. Om utredningen visar på positivt resultat ska system testas i Heby.		Ej uppfyllt
	Kampanj om att sortera farligt avfall		Tillsammans med Avfall Sverige
	Kampanj till olika branscher om farligt avfall		Kommunens monopol försvann men VafabMiljö kommunalförbund erbjuder säkerhetsrådgivning 2018: Kommunen hanterar inte farligt avfall längre
	Förbättra mottagningen av farligt avfall på Återbruken, t.ex. FA-bar		FA-bar har inte installerats men förbättringar har utförts de senaste åren.
	Information till invånarna om att inte göra sig av med farligt avfall via avloppet		Tillsammans med Avfall Sverige
Total uppfyllelse av effektmålet:			- Uppfyllt (om syftningsfelet korrigeras). 35,76 kg farligt avfall per hushåll samlades in 2009

			- Ej uppfyllt. 2010 var mängden farligt avfall i restavfallet 0,4-07 vikt-%.
2. 2009 ska användningen av fossila bränslen vid insamling av hushållsavfallet (köksavfall + Återbruken) minska med minst 40 % vid jämförelse med förhållandena 2002.	Utreda invånarnas transportvanor vid besök på Återbruken		Ej uppfyllt
	Vid upphandling av insamling av hushållsavfall ska krav finnas på sparsam körning, alternativa bränslen (gasfordon, bio-par, elhybridfordon)		Ej uppfyllt under programperioden. 2018: Förmodligen uppfyllt efter att VafabMiljö kommunalförbund tog över då de använder mycket biobränsle i sina fordon.
Total uppfyllelse av effektmålet:			2009 var målet inte uppfyllt. Dock kan det se annorlunda ut idag när VafabMiljö kommunalförbund har driften.
3. Deponier ska vara så utformade att de minimerar risken för påverkan på miljö och människors hälsa. Vilket innebär: - Senast 2008 ska deponier som avses utnyttjas därefter vara anpassade till deponeringsförordningens krav - Vid deponering ska kostnaden för efterbehandling ingå i mottagningsavgiften. - Gamla avslutade avfallsupplag ska tryggas från miljösynpunkt	Minst 10 ha av Grytadeponin ska vara avslutad 2009. (Senast 2024 ska hela deponin vara avslutad.)		Uppfyllt
	Ta fram ett förslag till framtida lakvattenbehandling vid Gryta avfallsupplag		Uppfyllt
	I översiktsplanen ska de två gamla deponierna Östervålatippen och Varmsättratippen inkl. skyddszoner markeras.		Ej uppfyllt
	Återställningsplan för södra delen av Gryta deponin, t.ex. "Ekopark"		Ej uppfyllt 2018: Ligger nu på VafabMiljö kommunalförbund
Total uppfyllelse av effektmålet:			2018: Alla deponier är avslutade, arbetet med MIFO fas 2 pågår. Har en deponi som det ska göras en slutrapport på och en som ska provtas sommaren 2018. Sanering kommer inte ske på någon av de.

Inriktningsmål 5. Mark och utrymmen som krävs för en god avfallshantering ska tryggas genom den fysiska planeringen.

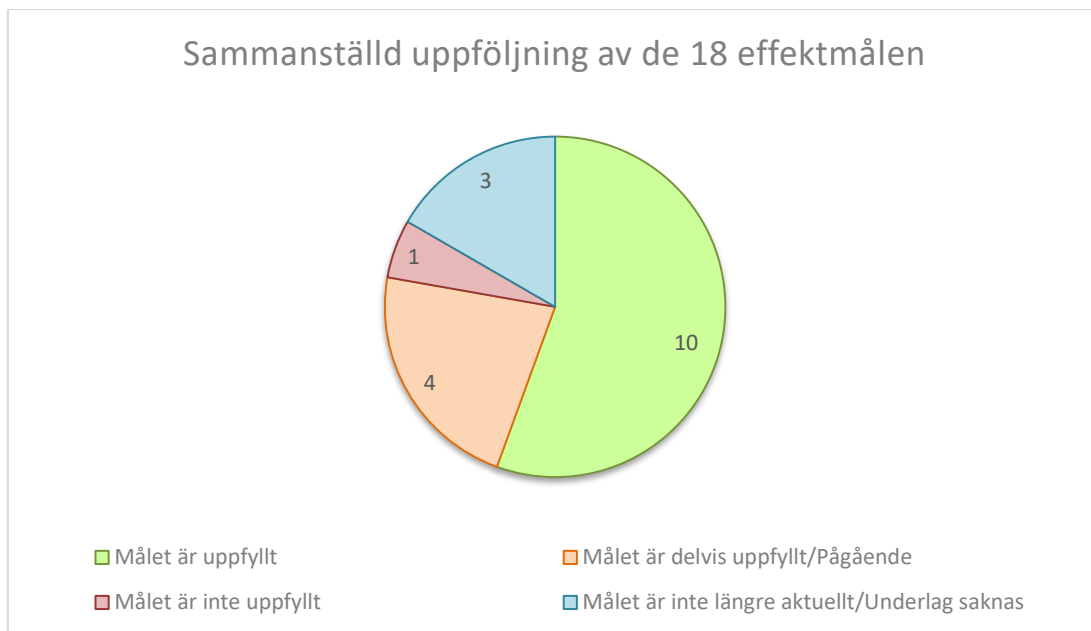
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Mark för olika typer av anläggningar för omhändertagande av avfall ska tillgodoses i den fysiska planeringen.	Inom den översiktliga planeringen ska områdena Gryta och Kallmora markeras som framtida områden för deponering		Gryta har utökats med en ny deponi, Kallmora är inte längre aktuellt
	Ytor för miljöbodas/källsortering pekas ut vid detaljplanläggning av nya bostäder		Möte har hållits men ansvarsfrågan är inte klargjord. Endast två detaljplaner för nya bostäder tagits fram de senaste 5 åren.

			2018: Kommunen har precis kommit igång med flera detaljplaner och där är frågan aktuell.
	Vid byggsamrådet ska avfallshanteringen beaktats m a p råd och anvisningar angående utrymmen och transportvägar för avfall.		Möte har hållits men ansvarsfrågan är inte klargjord. 2018: Nu för tiden utförs det.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Kommunen har precis kommit igång med flera detaljplaner, och där är frågan aktuell. Men när avfallsplanen gällde så var det nog ingen fråga som prioriterades då nästan inga detaljplaner togs fram.
2. Riktlinjer för markanvändning och byggnadsutformning med hänsyn till avfallshanteringens behov ses över i enlighet med PBL-kommitténs riktlinjer	Råd och anvisningar ang. utrymmen och transportvägar för soprum, sophus, återvinningsstationer ska upprättas		Sådan skrift har tagits fram av Avfall Sverige men den behöver anpassas till Heby
Total uppfyllelse av effektmålet:			Har inte tagit fram någon egen skrift.
3. Planmässiga förutsättningar för ett nytt regionalt avfallsupplag för kommunalt avfall ska finnas framtaget 2006 för att det nya upplaget ska vara etablerat 2008	Ansökan om tillstånd för en ny deponi enligt miljöbalken ska lämnas till Miljödömsstolen		Deponi 2009 på Gryta är i drift.
	Byggprocessen för deponin: projektering & upphandling resp. byggnation etapp 1		Deponi 2009 på Gryta är i drift.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Uppfyllt då aktiviteterna är uppfyllda

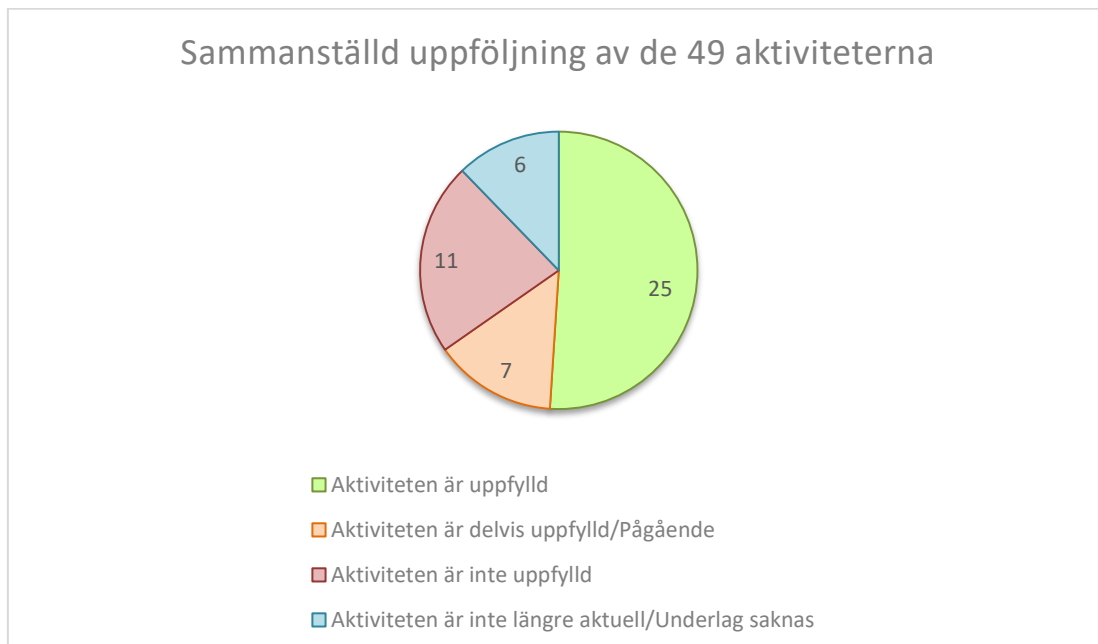
1.3 SKINNSKATTEBERG

I Skinnskattebergs kommuns avfallsplan från år 2005–2009 antogs 5 stycken inriktningsmål med 18 stycken underliggande effektmål. Till dessa effektmål finns 49 stycken aktiviteter.

Nedan presenteras uppföljning av effektmål och aktiviteter för Skinnskattebergs kommuns avfallsplan från uppföljningstillfällena år 2010, 2013 och 2018.

Figur 5. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 18 effektmålen. Av dessa är 56% uppfyllda

Figur 6. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 49 aktiviteterna. Av dessa är 51% uppfyllda

Inriktningssmål 1. Bland Skinnskattebergs kommuns invånare ska vi arbeta förebyggande med att öka miljömedvetenheten och delaktigheten för att minska avfallshanteringens miljöpåverkan			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Vi ska sprida kunskap i Skinnskattebergs kommun för att påverka och öka miljömedvetenheten om avfallshanteringen.	Ta fram en detaljerad handlingsplan för informationsarbete och uppdatera denna årligen.		Finns ingen framtagen
	Informationsinsatser: Soptips; 0222:an; Hemsidan (ev. via VafabMiljö kommunalförbunds hemsida); Målgruppsanpassad information (t.ex. invandrargrupper, särskilda områden, olika abonnemang); Kvalitetsuppföljning; Tillhandahålla informationsmaterial vid Återbruket samt vid hämtställen för bruna papperspåsar; Medverka med information om avfall och återvinning vid miljö- o byggnadsnämndens energikvällar; Informationsplatser (t.ex. bibliotek, kommunhusets entré).		Har gjort informationsinsatser runt Soptips, 0222:an kommundidning även till sommargäster. Men ingen målgruppsanpassad info har spridits. 2018: Läger ut information om avfallshandling på hemsidan ibland. Målgruppsanpassad info främst mot egna fastigheter i kommunen. Inte privata. Delar av åtgärderna är genomförda.
	Skolinformation om avfall, besöka ca 50 elever/år i genomsnitt.		Genomfört
	Skolinformation - studiebesök i Reningsverket med information om slam. Ca 50 elever/år i genomsnitt.		Genomfört
	Öppet hus på Reningsverket.		Inget allmänt öppet hus har genomförts
	Kretsloppspropositionen medför att informationsansvaret för förpackningar faller på kommunen (informera via till exempel Soptips, Gröna Draken, hemsidan, 0222:an)		2018: Har blivit en stor skillnad. Förut skötte vi det själva. Men nu går det till VafabMiljö kommunalförbund. I kommunens hemsida och 0222:an informera kommunen gärna om relevant info andra insatser är upp till VafabMiljö kommunalförbund.
	Total uppfyllelse av effektmålet:		

			kanaler som den interna kommundidningen 0222:an och kommunens hemsida.
2. Ekonomiska styrmedel ska användas för att motivera invånarna att medverka i det uppbyggda källsorteringssystemet.	Renhållningstaxan ska utvecklas så att fler väljer att vara med i källsorteringssystemet, t.ex. miljöstyrande taxa.		Översyn av taxan för ca 3-4 år sedan. Hemkompostering är fortfarande billigast, men det osorterade alternativet är dyrast och därför är det få som väljer det. 2018: Taxan satts tillsammans med VafabMiljö kommunalförbund men ändrades inget direkt.
	Ta fram och använd en modell för redovisning av innehållet i renhållningstaxan (fast-, rörlig-, och miljöavgift).		Fast och rörlig del, ingen miljöavgift.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Uppfyllt
3. Andelen av allmänheten som svarar att de alltid eller ofta medverkar i källsorteringsaktiviteter ska 2007 vara minst 72 %. 2002 var andelen 69 %	Översyn av befintligt system med avseende på tillgänglighet, servicenivå och flexibilitet; - fler alternativ i taxan (till exempel gemensamhetslösningar) - delade abonnemang (som valbart alternativ i taxan, ej undantag)		Ja, delade abonnemang och möjlighet till gemensamhetslösningar
	Fortsatt utbyggnad av separat insamling av organisk fraktion (inkl. landsbygd, flerbostadshushåll, fritidshus).		Utbyggt i hela Skinnskatteberg
	Målgruppsanpassad information.		2018: Ej uppfyllt
Total uppfyllelse av effektmålet:			77 % tidningar och förpackningar 67 % matavfall
4. 2007 ska allmänhetens acceptans till avfalls- och miljöfrågor ha ökat vid en jämförelse med år 2002. 2002 var värdet 69 %.	Attitydstudie		Har inte gjorts
	Utreda varför vissa personer väljer att inte medverka i källsorteringssystemet.		Ingen undersökning genomförd i VafabMiljö kommunalförbund regi
Total uppfyllelse av effektmålet:			Osäker på hur målet följs upp.

Inriktningmål 2. Avfallshanteringen ska utgå från samhällets och kundernas krav på service, ekonomi och miljö			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. 2007 ska den samlade bedömningen vara att minst 67 % av allmänheten i Skinnskatteberg ska vara nöjda med insamlingssystemet och som högst 11 % negativa. År 2002 var procentsatsen 66,3 % respektive 11,5 %.	Bibehålla samarbete med andra aktörer, t.ex. klädinsamling.		Klädinsamling två containrar i stan och numera även på återbruket. Inga arbetsmarknadsprojekt.
	Verka för att bibehålla antalet återvinningsstationer i kommunen.		Har bibehållits
	Utveckla samarbete med materialbolagen		2018: VafabMiljö kommunalförbund som har hand om återbruket. Sen finns återvinningsstationer som FTI har. Har dialog med VafabMiljö kommunalförbund och uppföljningar med FTI minst en gång per år.
Total uppfyllelse av effektmålet:			2013: 97 % positiva och 0 % negativa.
2. 2007 ska 70 % av allmänheten vara av den åsikten att de har mycket eller ganska stora möjlighet att påverka sin avfallshantering. 2002 var värdet 68 %.	Total uppfyllelse av effektmålet:		2013: 68 % 2018: Ingen senare mätning finns
3. Renhållningsavgiften ska under perioden 2005 - 2009 ligga på en ekonomiskt motiverbar nivå vilket innebär att avgiften ska vara jämförbar med andra kommuner som erbjuder ett liknande avfallshanteringssystem dvs. utbyggd källsortering (insamling av bioavfall och Återbruk)	Jämföra renhållningsavgiften med Nils Holgerssonsindexet		Ja, den kommer årligen. 19,72kr/m ²
	Jämföra renhållningsavgiften med det renhållningskostnadsindex för villahushåll som Renhållningsverket i Västerås avser att ta fram.		Nej, inte genomfört.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Jämförelse med Nils Holgersson undersökningen ger att Skinnskatteberg är jämförbar i regionen.
4. För att ständigt förbättra Skinnskattebergs kommuns avfallshantering från miljösynpunkt ska hanteringen senast år 2006 bedrivas av organisationer som arbetar efter ett	Vid upphandling av entreprenörer ska krav på certifierat miljöledningssystem anges i kravspecifikationen.		Från 2011 har VafabMiljö kommunalförbund ansvar för hämtning. Hämtning av slam upphandlades 2015 och då ställdes krav på miljöledningssystem eller i alla fall miljöbilar.

certifieringsbart miljöledningssystem.			
Total uppfyllelse av effektmålet:			

Inriktningsmål 3. Resurshushållningen ska öka genom en väl avvägd balans mellan materialåtervinning, biologisk behandling, energiutvinning och deponering

Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
<p>1. Avfallshanteringen ska utvecklas och bidra till en ökad resurshushållning vilket innebär att avfallet ska behandlas efter dess inneboende egenskaper. Detta innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009 ska andelen hushållsavfall från Skinnskatteberg som behandlas genom återvinning (materialåtervinning, biologisk behandling och energiutvinning) vara minst 85%. 2002 var motsvarande andel 54%. Restprodukter från behandling ska undvikas att deponeras (Vafab Miljö kommunalförbund), - Hushåll som har valt att hemkompostera sitt bioavfall ska sortera ut bioavfallet så att andelen bioavfall i restavfallskärlet högst utgör 15 vikt-%. - Andelen deponirest från Återbruken ska vid utgången av 2009 vara minst 25 % lägre än motsvarande andel år 2002 (kommunen och VafabMiljö kommunalförbund), - Systemstudier ska användas inför strategiska beslut rörande avfallshanteringen (VafabMiljö kommunalförbund). 	Utökade insatser vid Återbruken, t.ex. extra personal.		Inget svar
	Informationskampanj till hemkomposterare.		Ingen riktad kampanj. Har märkt att det har minskat antalet hemkomposterare. Nya hemkomposterare kommer till hela också. 2018: Ingen riktad information till dem
	Tillsyn av hemkomposterare (vid klagomål)		Miljö har inte gjort någon kampanj, men tillsyn efter efterfrågan.
	Utreda möjligheten att anlägga en avfallsförbränningsanläggning i Västerås.		Förbränningsanläggningen finns nu

Total uppfyllelse av effektmålet:		+	<ul style="list-style-type: none"> - Endast ca 4 % deponeras - 31 % av hemkomposterarnas restavfall utgjordes av bioavfall (plockanalys 2010) 2018: Osäker på om någon mer plockanalys är gjord. - 2004 var andelen deponirest 29 % (har inte tillgång till 2002 års siffror) och 2009 var deponiresten 3 %.
<p>2. Insamling av bioavfall ska öka och avsättningen av biogas och bioavfall ska långsiktigt tryggas genom kvalitetssäkring av insamlings- och behandlingssystemen. Vilket innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Insamlad mängd bioavfall ska 2009 uppgå till minst 80 % av den potentiellt tillgängliga mängden hos de hushåll som bor i fastigheter med insamling av bioavfall. - Andelen hushåll som bor i fastighet med insamling av bioavfall ska öka till minst 60 % senast 2009. - 2008 ska bioavfall ha en renhetsgrad om minst 99 vikt-%, relativt sorteringsanvisningarna. Det felsorterade materialet får ej innehålla glas eller farligt avfall. - Framställd kompost/rötrest ska senast 2007 vara certifierad enligt svenskt system och god-känd för ekologisk odling. (VafabMiljö kommunalförbund) - 2007 ska minst 75 % av producerade rötrest från källsorterat bioavfall 	Arbeta för att livsmedelsbutiker, storkök och restauranger väljer att källsortera sitt bioavfall.	+	Har varit runt till verksamheter och storkök.
	Planera och genomföra plockanalyser (ca 6st resp. år)	-	2010: En plockanalys har genomförts 2018: Ingen information om ytterligare plockanalyser är genomförda
	Planera och genomföra kvalitetssäkring och rådgivning.	+	Har jobbat med detta.

spridas på mark som används för odling av grödor för livsmedelsproduktion. (VafabMiljö kommunalförbund) - 2007 ska minst 75 % av biogasen (avloppsreningsverk och biogasanläggning) användas som fordonsbränsle. (VafabMiljö kommunalförbund)	Upprätta en handlingsplan för att certifiera rötresten/kompost.		Handlingsplan finns
Total uppfyllelse av effektmålet:			- Enligt plockanalysen 2010 samlades endast 49 % av tillgängligt bioavfall in. - Insamlingen är numera helt utbyggd. - Plockanalys 2010, renhetsgrad 99 %
3. För att hushålla med de kommunala resurserna vid sluttäckning av deponier ska ett handlingsprogram för att utnyttja restprodukter t.ex. slam, aska, grönavfall och schaktmassor finnas framtaget senast 2005.	Upprätta ett handlingsprogram.		Tror inte det. Dock används detta material ändå. 2018: Har utifrån de gamla deponier gjort en bedömning av vilka som behöver följas upp och åtgärdas. Tre deponier har ett handlingsprogram med åtgärder. Finns 12 deponier i kommunen. 5-6 som kollats upp och 3 av de har valts ut för åtgärd. Resten anses inte vara av intresse.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Fanns inte senast 2005 men nu år 2018 finns ett handlingsprogram för vissa av kommunens deponier.

Inriktningsmål 4. Avfallshanteringen ska bedrivas utifrån ett hållbart perspektiv med avseende på miljö- och hälsoaspekter			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Insamlingen av farligt och skadligt avfall ska hålla en hög nivå. Vilket innebär: - 2009 ska mängden farligt avfall från hushåll som lämnas till kommunens insamlingssystem hålla minst samma höga nivå som 2003, 13,1 kg/inv. - Mängden farligt och skadligt avfall från hushåll som hamnar i restavfallet eller i avloppssystemet ska vara mycket liten. Vid plockanalys av restavfallet	Kampanj om att sortera farligt avfall.		Genomförd 2009 i samarbete med Avfall Sverige
	Förbättra mottagningen av farligt avfall på Återbruken, t.ex. "farligt avfall bar", el-avfall.		FA-bar har inte införts, men förbättringar har skett de senaste åren.
	Information till invånarna om att inte göra sig av med farligt avfall via avloppet (via t ex 0222:an och hemsidan).		Via VafabMiljö kommunalförbund som haft artiklar i 0222:an, men ingen annan info från Tk. 2018: Samma som innan. Sker ca 2 ggr per år. Man informerar även om att inte tvätta blir på garageuppfarter m.m.

ska mängden skadligt och farligt avfall i restavfallet vara <0,2vikt- % av mängden sorterat restavfall.	Informera företag om farligt avfall (vid ordinarie tillsyn (egenkontrollen)).		Den som tidigare jobbade med tillsyn har slutat. Framåt kommer de jobbas med det. 2018: Tror att det utförs av VafabMiljö kommunalförbund
Total uppfyllelse av effektmålet:			- 2009 var insamlad mängd 35 kg/inv. - Plockanalys 2010 , Abonnemang Källsortering 1 % respektive Hemkompostering 0,3 % FA i restavfallet. 2018: Ingen ny info.
2. Under perioden 2004-2009 ska användningen av fossila bränslen vid insamling av hushållsavfall (köksavfall) vara minst 2 % lägre jämfört med förhållandena 2002.	Vid upphandling av insamling av hushållsavfall ska krav finnas på: - att fordon med minst Euroklass 4 används; - sparsam körning tillämpas; - inblandning av 2 % RME biofuel (rapsbaserat bränsle).		2018: Nu är det VafabMiljö kommunalförbund som har ansvaret och de kör med egna bilar som uppfyller målet.
	Utreda invånarnas transportvanor vid besök på Återbruken.		Ej genomfört. 2018: De som kommer till återbruken åker nog till största del bil. Dock ligger återbruket väldigt centralt i Skinnskatteberg. Skinnskatteberg försöker samla in lokalt för att minska transportererna
Total uppfyllelse av effektmålet:			Målet är uppfyllt
3. Avfallshanteringens påverkan på människors hälsa ska ständigt förbättras, vilket innebär att: - tekniker och system vid hantering av kommunalt avfall ska utvecklas med avseende på arbetsmiljö och med utgångspunkt från att risken för störningar ska vara låg.	Vid upphandling av insamling av hushållsavfall ska krav finnas på att: - Policydokument för personalen finns (tung lyft/drag, lukt, sporer). - Riskbedömning och handlingsplan för hämtställen genomförs.		VafabMiljö kommunalförbund har rutiner för hämtning av avfall. Någon riskbedömning och handlingsplan för hämtställen har troligtvis inte genomförts.
	Rådgivning för att motverka problem, t.ex. lukt (ev. i 0222:an).		Information om hur kärnen ska skötas i 0222:an
	Arbeta för att avfallshanteringen i Skinnskattebergs kommun endast i mycket ringa omfattning får påverka människorna och deras omgivningsmiljö genom t.ex. buller, lukt etc.		2018: Tycker att det fungerar bra. Brukar inte vara några större problem med lukt.

Total uppfyllelse av effektmålet:			Åtgärder utförs löpande
<p>4. Deponier ska vara så utformade så att de minimerar risken för påverkan på miljö och människors hälsa. Vilket innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gamla avslutade avfallsupplag ska tryggas ur miljösynpunkt. - Senast 2008 ska deponier som avses utnyttjas därefter vara anpassade till deponeringsförordningens krav, (VafabMiljö kommunalförbund) - Vid deponering ska kostnaden för efterbehandling ingå i mottagningsavgiften, (VafabMiljö kommunalförbund) 	Ta fram mer exakta koordinater för de 12 gamla avslutade upplagen inom kommunen.		Koordinater har tagits fram för 7 av 12 upplag (de som ingick i MIFO fas 1)
	Ta fram koordinater för Vätterskoga avfallsdeponi.		Har utförts
	Markera skyddszoner för gamla avfallsupplag vid framtagande av detaljplaner i områden där det finns gamla avfallsupplag.		Har inte varit aktuellt 2018: Om det blir aktuellt görs det. Ligger idag i områden som inte är detaljplanelagda
	Markera läget mer exakt samt markera skyddszoner för de gamla avfallsupplagen (12 stycken + Vätterskoga) i översiktsplanen.		Ej markerade i kartor, några är nämnda i text i Översiktsplanen.
	Avslutning och sluttäckning av Vätterskoga avfallsdeponi		Har utförts
Total uppfyllelse av effektmålet:			Endast sju av de tolv upplagen som nämnts i aktiviteterna ingick i MIFO-undersökning 2010. De som inte nämns är för små och har ingen direkt påverkan.

Inriktningsmål 5. Mark och utrymmen som krävs för en god avfallshantering ska tryggas genom den fysiska planeringen

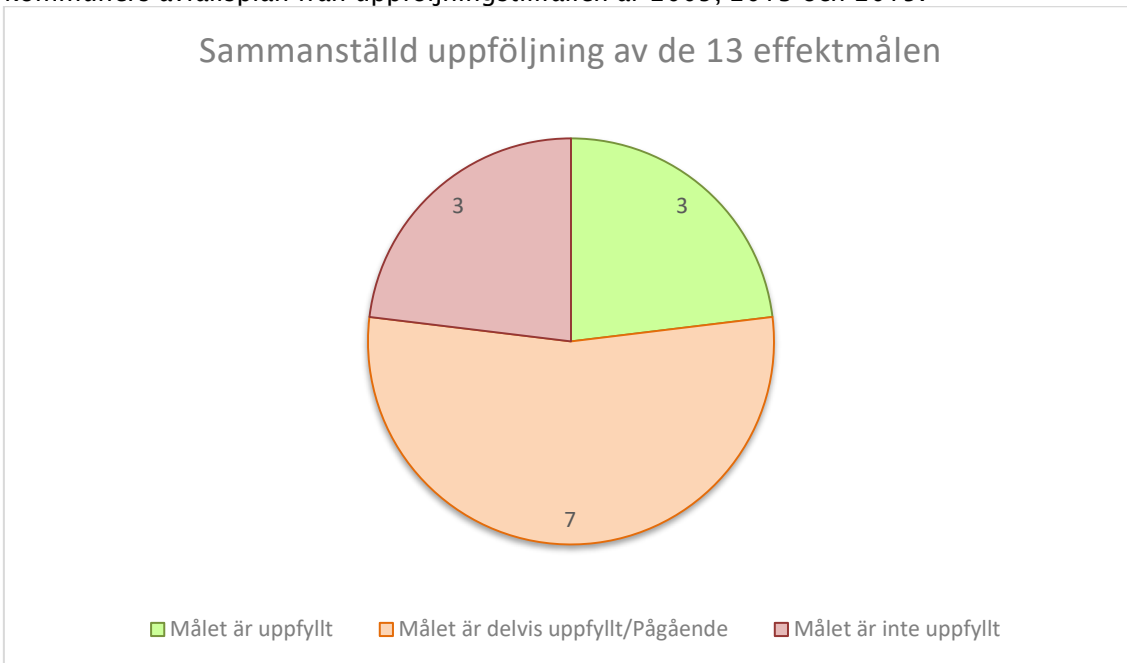
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Mark för olika typer av anläggningar för omhändertagande av avfall ska tillgodoseas i den fysiska planeringen.	Vid planering av nya bostadsområden samt vid utökad byggrätt (enkelt planförfarande) ska utrymmen reserveras för långt gående källsortering av återvinningsbara material, inkl. en ur hushållsavfallet utsorterad kompostfraktion. Härvid ska hela hanteringskedjan beaktas – från enskilt hushåll till gemensamma uppsamlingsplatser.		Nya bostadsområden har inte anlagts. Men kan bli aktuellt i framtiden då det kommer mer önskemål om bostäder
	Vid planering av nya industriområden ska utrymmen reserveras för långt gående källsortering av		Nya industriområden har inte anlagts. Men kan bli aktuellt i framtiden då det kommer mer önskemål om industritomter

	återvinningsbara material.		
	Behovet av återvinningsstationer beaktas vid nyplanering och detaljplaneläggs. Återvinningsstationer skall bygglov prövas.		Behov har inte funnit än så länge
	Vid byggsamrådet ska avfallshanteringen beaktas.		Väldigt lite som har byggts
Total uppfyllelse av effektmålet:			Effektmålet och aktiviteterna har inte varit aktuella för genomförande så länge som avfallsplanen har varit aktiv
2. Riktlinjer för markanvändning och byggnadsutformning med hänsyn till avfallshanteringens behov ses över i enlighet med PBL-kommitténs riktlinjer.	Framtagande av "Råd och anvisningar angående utrymmen och transportvägar för avfall" (kompletterad med insamling av köksavfall).		Ej genomfört 2018: Något man får tänka på om man gör nya detaljplaner så att det kommer med.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Har inte varit aktuellt för genomförande
3. Planmässiga förutsättningar för ett nytt regionalt avfallsupplag för kommunalt avfall ska finnas framtaget 2006 för att det nya upplaget ska vara etablerat 2008.	Ansökan om tillstånd för en ny deponi enligt miljöbalken ska lämnas till Miljödomstolen.		Tillstånd beräknas erhållas våren 2007.
	Byggprocessen för deponin: - projektering, upphandling - byggnation etapp 1		
Total uppfyllelse av effektmålet:			Aktiviteterna är genomförda så därför anses effektmålet vara genomfört.

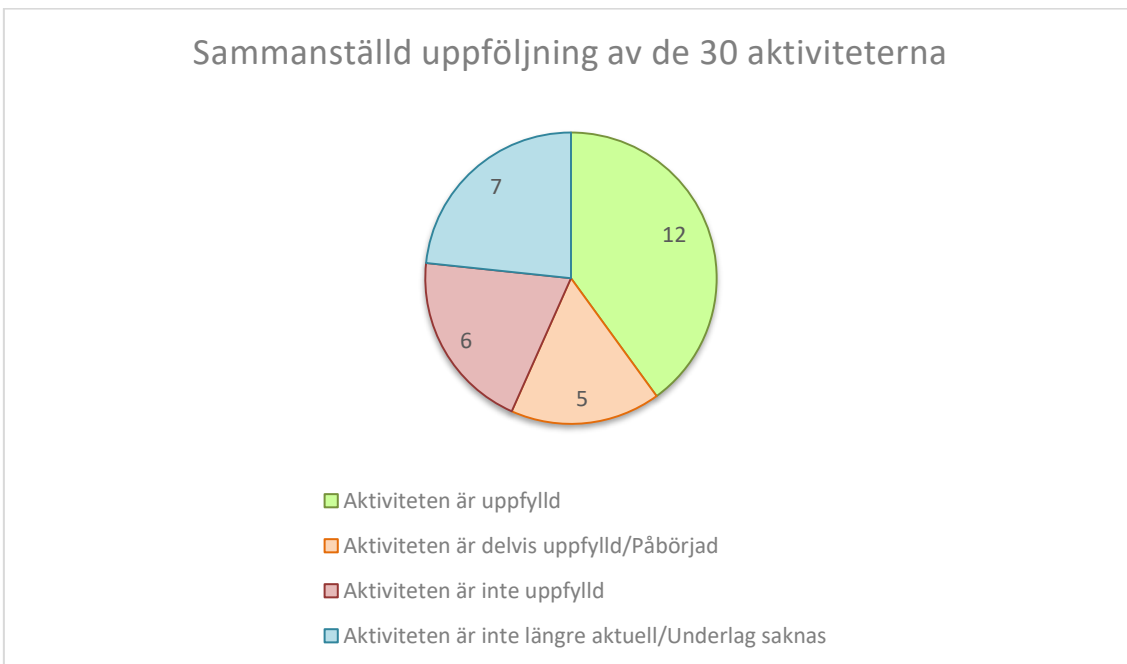
1.4 FAGERSTA OCH NORBERG

I Fagersta och Norberg kommuners avfallsplan från år 2005–2009 antogs 5 stycken inriktningsmål med 13 stycken underliggande effektmål. Till dessa effektmål finns 30 stycken aktiviteter.

Nedan presenteras uppföljning av effektmål och aktiviteter för Fagersta och Norberg kommuners avfallsplan från uppföljningstillfällena år 2009, 2013 och 2015.

Figur 7. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 13 effektmålen. Av dessa är 23% uppfyllda

Figur 8. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 30 aktiviteterna. Av dessa är 40% uppfyllda

Inriktningsmål 1. Kommunen ska arbeta förebyggande med att öka miljömedvetenheten och delaktigheten för att minska avfallshanteringens miljöpåverkan			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Vi ska sprida kunskap i Fagersta/Norberg kommun för att påverka och öka miljömedvetenheten när det gäller avfall.	Skolinformation: Besök i klasser samt studiebesök.		2015: 291 elever i Fagersta och Norberg
	Informationsbroschyr (Soptips)		Ges ut årligen
	Målinriktad information, kvalitets-uppföljning etc.		Inget svar
Total uppfyllelse av effektmålet:			Målet anses vara uppfyllt om aktiviteterna i handlingsprogrammet är genomförda.
2. Ekonomiska styrmedel ska användas för att motivera invånarna att medverka i det uppbyggda källsorteringssystemet.	Renhållningstaxan ska även fortsättningsvis stimulera till källsortering och dessutom utvecklas i enlighet med vad som		Det finns en miljöstyrning men den har inte utvecklats under de senaste åren.
	Bättre redovisning mot abonnenterna av de kostnader som täcks av renhållningstaxan		Fortfarande mycket rörigt
Total uppfyllelse av effektmålet:			Finns miljöstyrning som bidrar till att effektmålet uppfylls
3. Andelen av hushållen som svarar att de alltid eller ofta medverkar i källsorteringsaktiviteter ska 2012 vara minst 80 %.	Översyn av befintliga källsorteringssystem med avseende på tillgänglighet, servicenivå och flexibilitet		Inte uppfyllt
	Målgruppsanpassad information		Inte uppfyllt
Total uppfyllelse av effektmålet:			2013: Fagersta 88 % (prod.), 75 % (bioavfall) Norberg 81 % (prod.), 70 % (bioavfall) Målet följs upp genom VafabMiljö kommunalförbund attitydundersökning. År 2002 var motsvarande siffra 75 % i Fagersta mot 71 % i regionen.

Inriktningsmål 2. Avfallshanteringens ska utgå från samhällets och kundernas krav på service, kvalitet, ekonomi och miljö			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. År 2012 ska minst 90 % av allmänheten svara att de är nöjda (mycket bra/ganska bra) med	Upprätta och genomföra en informationsplan för källsortering av bioavfall		Inget svar

sophämtningen generellt och minst 80 % svara att de är nöjda (mycket bra /ganska bra) med insamlingen av komposterbart avfall.	Genom informationsaktivitet medverka till att entreprenör finns att tillgå för rengöring av avfallsbehållare		Inget svar
Total uppfyllelse av effektmålet:			2013: Fagersta 95 % (sophämtning), 78 % (bioavfall). Norberg 83 % (sophämtning), 65 % (bioavfall) Detta kontrolleras i en attityd- och beteendestudie som genomförs av VafabMiljö kommunalförbund vart 5:e år, nästa gång i år. År 2002 var motsvarande siffror 90 respektive 75 %.
2. År 2012 ska minst 90 % av allmänheten svara att de är nöjda (mycket bra/ganska bra) med insamlingen av returpapper och minst 70 % svara att de är nöjda (mycket bra/ganska bra) med insamlingen av förpackningar.	I samråd med producenterna verka för renare och bättre utformade återvinningsstationer		Förmodligen inget proaktivt arbete mer än årligt samråd med FTI.
Total uppfyllelse av effektmålet:			2013: Norberg 67 % (tidningar), 65 % (förpackningar) Fagersta 91 % (tidningar), 64 % (förpackningar) Detta kontrolleras i attityd- och beteendestudien som genomförs av VafabMiljö kommunalförbund. År 2002 var motsvarande siffror 91 respektive 66 %.
3. Renhållningsavgiften ska under perioden 2008-2017 bibehållas på en låg nivå, vilket innebär att avgiften ska vara under medelnivån jämfört med andra kommuner som erbjuder ett liknande avfallshanteringssystem (d v s insamling av bioavfall samt Återbruk).	Medverka i ett renhållningskostnadsindex för villahushållen som Renhållningsverket i Västerås verkar för		Inte uppfyllt
	Jämföra renhållningsavgiften för flerbostadshus med Nils Holgersson indexet		2015: Sverigesnitt 20,6 kr/kvm Fagersta 16,55 kr/kvm Norberg 18,07 kr/kvm VafabMiljö kommunalförbund mellan 16,55 och 30,6 kr/kvm
Total uppfyllelse av effektmålet			Då ett renhållningskostnadsindex inte tagits fram kan effektmålet inte anses var uppfyllt.

Inriktningmål 3. Resurshushållningen ska öka genom en väl avvägd balans mellan materialåtervinning, biologisk behandling, energiutvinning och deponering			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
<p>1. Avfallshanteringen ska utvecklas och bidra till en ökad resurshushållning genom att avfallet behandlas efter dess inneboende egenskaper. Detta innebär att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2009 ska andelen hushållsavfall som behandlas genom återvinning (materialåtervinning, biologisk behandling och energiutvinning), vara minst 85 %. År 2002 var motsvarande andel 75 %. - Deponering av restprodukter från behandlingen ska minimeras. - Hushåll som har valt att hemkompostera sitt bioavfall ska sortera ut bioavfallet så att andelen bioavfall i restavfallskärlet, senast år 2009, uppfyller samma goda renhetsgrad, ca 10 vikt-%, som för hushåll med abonnemang källsortering. - Andelen avfall från Återbruken, som deponeras, ska vid utgången av 2009 vara minst 25 % lägre än motsvarande andel år 2002. 	Utökade insatser vid Återbruken		Fler fraktioner har införts
	Informationskampanj gentemot hemkomposterare		Inget svar
	Tillsyn av hemkomposterare (vid klagomål)		Inget svar
Total uppfyllelse av effektmålet			<ul style="list-style-type: none"> - Deponering av hushållsavfallet är mellan 2-3 % (2015) - Plockanalys 2010, Fagersta 39 % bioavfall i restavfallet Norberg 40 % bioavfall i restavfallet - 2009: Fagersta 4 % Norberg 5 %

<p>2. Insamlingen av bioavfall ska öka och avsättningen av biogas och bioavfall ska långsiktigt tryggas genom kvalitetssäkring av insamlings- och behandlingssystemen. Detta innebär att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Insamlad mängd bioavfall ska år 2009 uppgå till minst 75 % av den potentiellt tillgängliga mängden hos de hushåll som bor i fastigheter med insamling av bioavfall. - År 2008 ska bioavfallet ha en renhetsgrad på minst 99 vikt-%, relativt sorteringsanvisningarna. Glas och farligt avfall får ej förekomma i bioavfallet. 	<p>Arbeta för att livsmedelsbutiker, storkök och restauranger väljer att källsortera sitt bioavfall</p>		<p>Detta gör kvalitetssamordnaren</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Framställd kompost/rötrest ska senast år 2007 vara certifierad enligt svenskt system, och godkänd för ekologisk odling (VafabMiljö kommunalförbund). - År 2008 ska minst 75 % av producerad rötrest från källsorterat bioavfall spridas på mark som används för odling av grödor för livsmedelsproduktion (VafabMiljö kommunalförbund). - År 2008 ska minst 75 % av producerad biogas användas som fordonsbränsle (VafabMiljö kommunalförbund). 	<p>Upprätta handlingsprogram för kvalitetssäkring av bioavfall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plockanalys - samarbete med högskolan - kvalitetssamordnare - rådgivning 		<p>Uppfyllt i och med anställning av personal i kommunerna.</p>
<p>Total uppfyllelse av effektmålet</p>			<p>Fagersta 97,5 % Norberg 97,4 %</p>

Inriktningsmål 4. Avfallshanteringen ska bedrivas utifrån ett hållbart perspektiv med avseende på miljö- och hälsoaspekter			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
<p>1. Insamlingen av farligt och skadligt avfall ska ligga på en hög nivå. Detta innebär att:</p>	<p>Kampanj om att sortera farligt avfall</p>		<p>VafabMiljö kommunalförbund tillsammans med Avfall Sverige</p>

<p>- År 2009 ska mängden farligt avfall från hushåll som lämnas till kommunens insamlings-system hålla minst samma höga nivå som 2006 (22,0 kg/invånare).</p> <p>- Mängden farligt och skadligt avfall från hushåll som hamnar i restavfallet eller i avlopps-systemet ska vara mycket liten. Vid plockanalys av restavfallet ska mängden skadligt och farligt avfall i restavfallet vara mindre än 0,2 vikt-% av mängden sorterat restavfall.</p>	Förbättra mottagningen av farligt avfall på Återbruken		FA-bar har inte installerats, men förbättringar har genomförts.
	Information till invånarna om att inte göra sig av med farligt avfall via avloppet		Inget svar
	Informera företag om farligt avfall		Inget svar
Total uppfyllelse av effektmålet			- 2009: Fagersta 34 kg/inv, Norberg 32 kg/inv 2015: Fagersta 24 kg/inv, Norberg 28 kg/inv - Fagersta 0,2 % FA i restavfallet Norberg 0,3 - 0,6 % FA i restavfallet
<p>2. Avfallshandlingens påverkan på människors hälsa ska ständigt minskas, vilket innebär att teknik och system för hantering av hushållsavfall ska utvecklas med avseende på:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbetsmiljö - Miljöpåverkan - Trafiksäkerhet 	Förbättrade rutiner för återrapportering och uppföljning av arbetsmiljöproblem i samband med sophämtning.		Har inte fungerat så bra i Fagersta Norberg. Osäkert om dokumenterade rutiner finns.
	Vid upphandling möjliggörs och krävs pris utifrån hämtning med sidlastare, vilket minimerar transporter och förbättrar arbetsmiljön		Uppfyllt
	Vid upphandling ställa krav på entreprenörer beträffande miljöhänsyn		VafabMiljö kommunalförbund kör i Fagersta/Norberg och har miljöledningssystem.
Total uppfyllelse av effektmålet			Då inte alla aktiviteter är uppfyllda är målet bara delvis uppfyllt
<p>3. Deponier ska vara så utformade att de minimerar risken för påverkan på miljö och människors hälsa. Det innebär att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Senast 2008 ska deponier som avses nyttjas därefter vara anpassade till deponeringsförordningens krav 	Ta fram ett förslag till framtida lakvattenbehandling vid Sänkmossens avfallsstation		Ska utredas. Tidplan är juni 2018.
	Sluttäckning av Sänkmossens avfallsstation		Arbete pågår, beräknas färdigt 2016 2018: Ingen information om sluttäckning är genomförd

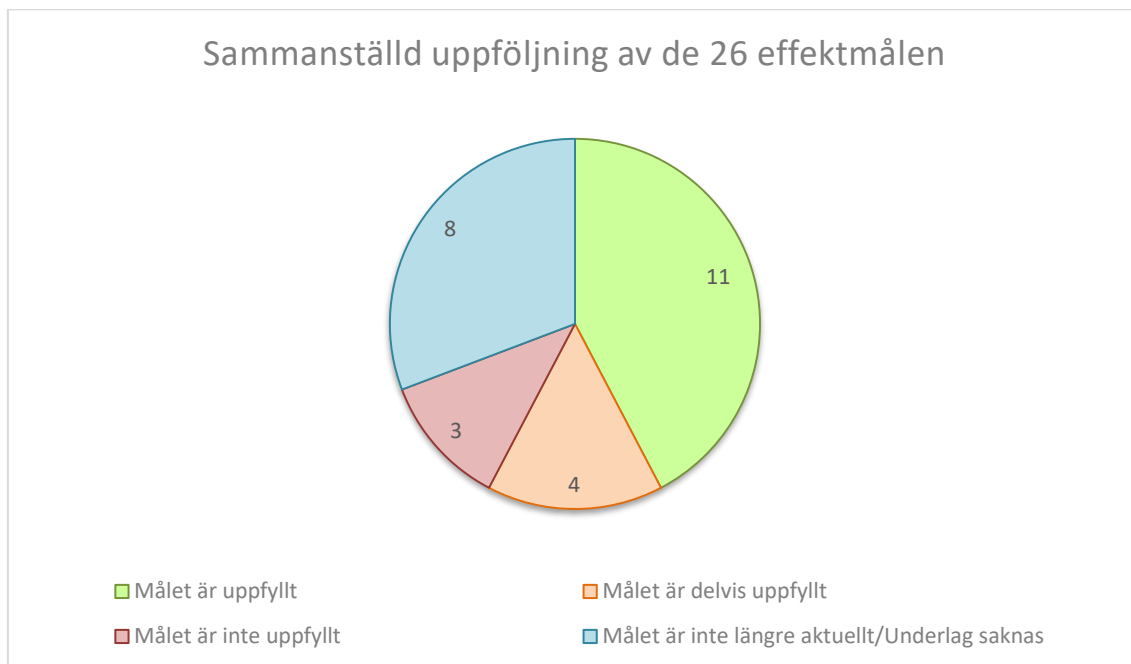
- Vid deponering ska kostnaden för efterbehandling täckas genom mottagningsavgifter - Gamla, avslutade avfallsupplag ska tryggas från miljösynpunkt	Fortsatt arbete med riskbedömning (MIFO steg 2) av gamla deponier		MIFO fas 2 undersökning genomfördes 2014 i både Fagersta och Norberg.
Total uppfyllelse av effektmålet			MIFO fas 2 undersökning genomfördes 2014 i både Fagersta och Norberg. Målet kan dock endast anses delvis uppfyllt eftersom deponierna inte är tryggade bara för att de är undersökta.

Inriktningssmål 5. Mark och utrymmen som krävs för en god avfallshantering ska tryggas genom den fysiska planeringen			
Effektmål	Aktiviteter	Uppfyllelse	Kommentar
1. Mark för olika typer av anläggningar för omhändertagande av avfall ska tillgodoses i den fysiska planeringen.	Inom den översiktliga planeringen ska områdena Gryta och Kallmora (Västerås) markeras som framtida områden för deponering av avfall från regionen		Uppfyllt
	Vid plan- och bygglovsärenden ska avfallshanteringen beaktas med avseende på utrymmen och transportvägar för avfall		Det finns relativt nybyggda områden som inte fungerar speciellt väl gällande avfallshantering (Fagersta).
Total uppfyllelse av effektmålet			Uppfyllt
2. Riktlinjer för markanvändning och byggnadsutformning med hänsyn till avfallshanterings behov ses över i enlighet med PBL-kommitténs riktlinjer.	Råd och anvisningar angående avfallsutrymmen och transportvägar för avfall ska upprättas		Har ej upprättats
Total uppfyllelse av effektmålet			EJ uppfyllt

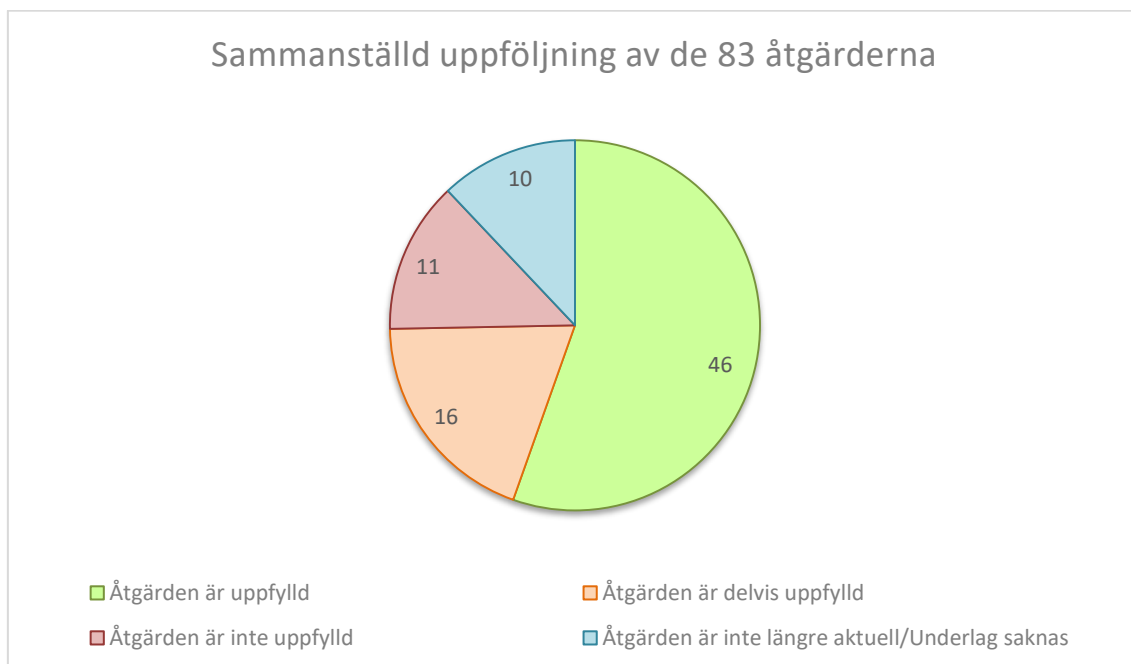
1.5 VÄSTERÅS

I Västerås stads avfallsplan 2014–2019 antogs 6 stycken Inriktningsmål. Till dessa mål finns 26 stycken effektmål och 83 stycken åtgärder.

Nedan presenteras uppföljning av effektmålen och åtgärderna för Västerås stads avfallsplan från år 2015, 2016 och 2018.

Figur 9. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 26 effektmålen. Av dessa är 42% uppfyllda

Figur 10. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 83 åtgärderna. Av dessa är 55% uppfyllda

Inriktningmål 1. Den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska minska			
Effekt mål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
	Utreda lämpliga förebyggande åtgärder riktade mot hushållens användning av kemikalier och hantering av farligt avfall.	+	<p>2015: Samordnas med Kemikaliehandlingsplanen</p> <p>2016: Har tagit fram åtgärder riktade mot hushållen för att förebygga användandet av kemikalier och därmed uppkomsten av farligt avfall. Bl.a. båtbottnfärger, lämpliga städkemikalier m.m.</p>
	Ställa krav vid upphandlingar enligt Västerås stads upphandlingspolicy med syfte att bidra till att minska avfallets mängd och farlighet.	+	<p>2015: Inget aktivt arbete kring att minska avfallets mängd (svårt). Krav kring farlighet finns. Återkommer 2015 (Handlingsplan för kemikalier beslutad av KF dec.2014) Ingen skrivning i förslag till upphandlingspolicy för närvarande.</p> <p>2018: Mindre projekt har genomförts för att minska avfall i IT-upphandling. Kontinuerligt arbete pågår utifrån stadens handlingsplan för kemikalier kring att minska inköp av farliga ämnen i varor och produkter vilket ger ett mindre farligt avfall.</p>
	Återkommande aktiviteter för att påverka attityder och vanor avseende återanvändning och hållbar konsumtion, till exempel information, matsvinnaktiviteter, prylbytdagar, loppisar.	+	<p>2015: TN: Informerat besökare på AVC Ångsgärdet under en eftermiddag/kväll i samband med Återvinningsveckan angående just återanvändning 2014-11-25. proAros vård och omsorg: Matsvinn Buf: Matsvinn</p> <p>2016: Pågår</p> <p>2018: Återkommande informationsinsatser. Skriver om det i infotidning, mässor och någon aktivitet under Avfall Sveriges vecka.</p>
	Utreda hur insamling, återanvändning och återvinning av textilier kan utvecklas.	+	<p>2015: Kontakter är tagna med ett antal kommuner för att samla in erfarenheter gällande textilåtervinning. Under våren 2015 hade man ett möte med Human Bridge för att kunna gå vidare med en fungerande insamling av textilier. Målsättning är att vi ska skall kunna starta ett försök under andra hälften av 2015</p> <p>2016: I regionen är förutsättningarna för textilåtervinning via containrar på Återbruken på plats genom samarbete med Human Bridge och Myrorna. I Västerås har det</p>

			nödvändiga samarbetet med en återvinnarpartner varit svåra att få till och textilinsamling i containrar finns ännu bara på ett Återbruk i kommunen (Skultuna). Dock är själva utredningen färdig.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Genomförd då åtgärderna är genomförda
År 2017 har matsvinnet inom Västerås stads egna eller upphandlade verksamheter inom förskola, skola och äldreomsorg minskat med minst 20 procent jämfört med år 2013	Gemensamma aktiviteter med proAros och BUF riktade mot skolor och äldreboenden avseende minskning av matsvinnet.		<p>2015: Med start januari-februari information till Vård och omsorgs ledning och därefter på enhetsmöten. Informationen är årligen återkommande beroende på förändring i verksamheten och i samband med nya enheter i Framtidens mat. Inom projektet Framtidens mat genomförs aktiviteter särskilt riktat till skola och förskola.</p> <p>2016: Utbildning och föreläsning i matsvinn kommer att ske under oktober 2016 för måltidsenhetens personal, samt annan personal som arbetar med matlagning.</p> <p>2018: Restaurangenheten BUF: Har pratat och informerat om matsvinn, kompetensdagar och APT:n mer eller mindre regelbundet under flera år. Inom den pedagogiska sidan av BUF: Fortbildningar har erbjudits och genomförts till personal och elever inom konceptet Framtidens Mat.</p>
	Genomföra mätningar av matsvinn.		<p>2015: Utarbetat en gemensam mall för mätning inom äldreomsorg. Mätning startar inom äldreomsorg i början av år 2015. Basnivån för Restaurangenheten/BUF 2014 är 18%.</p> <p>2016: Vård och omsorg: Mätning för köken inom Måltidsenheten kommer ske under hösten 2016</p> <p>Barn och utbildningsförvaltning: Mätning av matsvinn har gjorts sedan 2010 men det är först från 2014 enheten har mätt svinn på en så regelbunden nivå</p> <p>År 2014 var det totala matsvinnet inom BUF 17 % (ca 100 ton) av antalet serverade portioner. År 2015 är motsvarande siffra 11 % (ca 65 ton) halvåret för 2016 ligger kvar på 11%. Målsättningen är att komma under 10 % till 2017.</p>

			<p>2018: (Mäter både tallrikssvinn från matgästerna och kökssvinn. Inga vätskor är med i siffrorna. 2017 Ett resultat på 10 %. Matsvinnet i kommunen har nästan halverats sedan mätningarna startade.</p>
	Kommunicera resultatet av genomförda åtgärder för minskat matsvinn.	+	<p>2015: Resultat redovisas 4 ggr/år. På BUF redovisas resultatet i sambandmätningarna och då på daglig basis i restaurangen. På förskolan är informationen inte lika frekvent. Redovisas i nyhetsbrevet: I Framtidens mat Västerås</p> <p>2018: Har matsvinnssiffrorna med i styrkort och följekort som redovisas årligen. De aktiviteter vi gjort är främst att börja mäta varje dag. Det är den kanske viktigaste åtgärden då man sätter fingret på problemet och följer upp det regelbundet. Många av våra enheter redovisar svinnet i skolrestaurangen så att alla matgäster kan se resultatet och det översätts ofta till något mer begripligt än kilo eller kronor.</p>
	Ta fram och införa rutiner för att uppnå effekter av genomförda åtgärder avseende minskat matsvinn ska bli bestående.	+	<p>2015: Utifrån resultat utvärdera och förbättra de rutiner som finns. Arbetet påbörjas tidigast hösten 2015 och fortsätter löpande.</p> <p>2016: Vård och Omsorg: Utifrån resultat utvärdera och förbättra de rutiner som finns. Arbetet påbörjas tidigast hösten 2016 och fortsätter löpande.</p> <p>2018: Utmaningen nu är att komma ännu lägre än 10 %. Undersöker nya sätt att mäta då det kommit en del digitala verktyg under de senaste åren som skulle kunna vara aktuella.</p>
Total uppfyllelse av effektmålet:		+	Uppfyllt då åtgärderna är uppfyllda. Matsvinnet har minskat med 41%
Utbyggd återanvändning av grovavfall på Återbruken.	Genomföra utbyggnad på samtliga Återbruk med containrar för återanvändning av grovavfall i samverkan med frivilligorganisationer som säljer produkter vidare.	+	<p>2015: Kontakter med olika hjälporganisationer har tagits.</p> <p>2016: Insamling sker på Återbruken i Skultuna, Ångsgärdet och Stenby. Kontakter sker med hjälporganisationer och även arbetsmarknadsenheten på Västerås stad för att hitta möjliga</p>

			lösningar för att införa insamling även på övriga Återbruk i stan. 2018: Det är gjort. Har etablerat samarbete i samtliga kommuner med frivilliga organisationer som samlar in grovavfall för vidare försäljning.
	Utreda möjligheten att anlägga en Kretsloppspark eller liknande för återanvändning av i första hand byggdetaljer ur hushållens grovavfall. Placeras lämpligen på eller i anslutning till något av Återbruken.		2015: Arbetet med att utreda en möjlig Kretsloppspark eller liknande för i första hand byggmaterial påbörjas under våren 2015 2016: Kommer att genomföras som en del av den nya avfallsplanen. 2018: Läget är oförändrat
	Anlägga en Kretsloppspark om utredningen föreslår detta.		Se åtgärden ovan
	Undersöka möjligheten att erbjuda arbetstillfällen för personer med nedsatt arbetsförmåga inom verksamhet för återanvändning.		2016: Nämnden har utrett frågan och sammanställt en rapport (2015/478-KS) som skickats till KS. Nämndens slutsats är att det inte finns möjlighet att starta verksamhet för återanvändning inom dagligverksamheten för personer med funktionsnedsättning. Motiveringen är kostnaderna och att liknande verksamhet redan bedrivs inom AMA arbetsmarknad.
	Utreda konsekvenser av avfallsutredningens förslag avseende kommunernas engagemang i förberedelse för återanvändning.		2015: Ej påbörjat. 2016: Avvaktar regeringsbeslut i frågan. 2018: Nya förordningar är beslutade. Fortfarande oklart vilken roll kommunerna får. Avvaktar tills den frågan är klarlagd.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Genomförd
Farligt avfall ska inte förekomma i mat- och restavfall vid utgången av år 2019.	Återkommande information om farligt avfall.		2015: Webb, soptips – samordna med VafabMiljö kommunalförbund 2016: Pågår som del av den dagliga verksamheten. 2018: Kundtidningen. Haft samarbete med Västerås stad.
	Driva på utvecklingen och se över möjligheten till alternativa insamlingssystem för farligt avfall inklusive elektronikavfall och genomföra försök.		2015: Försök har genomförts 2014 med mobil miljöstation för insamling av farligt avfall (Kvicksund). Ingen permanent lösning av detta. Ny lagstiftning 2015. Affärer är skyldiga att ta emot elektronik

	Till exempel kan Samlaren eller liknande lösningar för elektronikavfall ställas såväl i butiker som på större arbetsplatser.		Mimer ska införa FNI av elavfall under 2015 2016: Mimer har infört elektronikinsamling i samtliga miljöbodas. Uppföljning av verksamheten pågår. Trippel (insamling av elektronik) erbjuds fastighetsägare. Affärskedjorna har egna system att ta emot elektronik och Samlaren har därmed blivit överflödig. 2018: Till nya avfallsplanen kommer ytterligare tjänster för farligt avfall.
	Utforma och genomföra en kampanj om farligt avfall.		2015: TN har ej genomfört någon kampanj 2014. 2016: Tema i Cirkulera, mässor och liknande angående kemikalier i varor. 2018: Pågår kontinuerligt
	Genomföra åtgärder enligt regionalt handlingsprogram för ökad källsortering. Till exempel utveckla samarbete med Avfall Sverige om möjligheterna kring hur informationen avseende farligt avfall kan spridas genom återförsäljare.		2015: Samordna med VafabMiljö kommunalförbund (handlingsprogrammet "ligger på is") 2016: Handlingsprogrammet "ligger på is". 2018: Handlingsprogrammet "ligger på is".
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen information
Andelen av kommunens invånare som vid utgången av år 2019 ska känna till vad farligt avfall är och hur det ska hanteras ska vara 97 procent.	Informera hushåll och fastighetsägare om farligt avfall.		2015: Samarbete med VafabMiljö kommunalförbund Web info 2018: Är främst hushåll informationen nått ut till
	Delta i nationella och regionala informationskampanjer om farligt avfall.		2015: Samarbete med VafabMiljö kommunalförbund (Avfall Sverige) 2018: Medverkar i Avfall Sveriges kampanjer.
	Informera om och uppmuntra olika målgrupper om lämpliga system gällande fastighetsnära insamling av farligt avfall inklusive elavfall.		2015: Samarbete med VafabMiljö kommunalförbund 2016: Ständigt pågående arbete genom information till fastighetsägare via kundbesök eller utvalda mässor. Har även FA-lösningar i "försäljningsportfölj" (trippeln). 2018: Det är ett ständigt pågående arbete
Total uppfyllelse av effektmålet:			Delvis, Ingen information om hur många men eftersom information sprids kontinuerligt görs det som kan.
Ateranvändningen och materialåtervinningen av icke-farligt bygg- och	I fysisk planering och bygglov beakta möjligheter till		2015: Förslag till kontrollplan vid rivning har tagits fram tillsammans med MKN.

rivningsavfall är minst 70 procent år 2020.	återanvändning och materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall.		Information om kontrollplan vid rivning ska läggas ut på stadens hemsida. 2016: Förslag till kontrollplan vid rivning har tagits fram tillsammans med MKN. Information om kontrollplan vid rivning ska läggas ut på stadens hemsida. Utbildning för kontrollansvariga planeras 2017.
	Införa rutiner för ökad kontroll av hanteringen av bygg- och rivningsavfall genom kompletta rivningsplaner och miljöinventeringar.		2015: Projektet har påbörjats 2016: Ansvaret borde flyttas till BN då vi ej har rådighet över deras arbete med att ta fram kompletta rivningsplaner och miljöinventeringar. De prioriterar inte denna aktivitet.
	Följa upp den faktiska hanteringen av icke-farligt bygg- och rivningsavfall.		Ej uppfyllt
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen uppföljning är gjord

Inriktning mål 2. Resurshushållning - De resurser som finns i avfallet ska tas till vara			
Effektmål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
	Utvärdera pågående försök med fastighetsnära insamling av matfett från hushåll.		2015: Se rapport "Miljötratten-hushållsnära insamling av matolja. Försök i Vallby 2012-2014. Ett samarbete mellan VafabMiljö kommunalförbund, Mälarenergi och Mimer. 2016: Klar. ME har delat ut ca 2000 st. till Bostadsrättsföreningar + på event och fortlöpande på IKEA. Uppskattad insamlad mängd matolja ca 400 l år 2015 Finns ett stort intresse för Miljötrattar.
	Genomföra åtgärder enligt VafabMiljö kommunalförbunds pågående utredningsarbete om möjligheten att minska deponiresten från Återbruken genom att exempelvis samla in gips för återvinning		2015: Under 2014 har ett försök med utsortering av Gips från deponiresten utförts på en av våra Återbruk. Försöket ligger till grund för vidare utredningsarbete under våren 2015. 2016: Samtliga Återbruk i Västerås ska ha containrar för gips (för återvinning) 2017.
	Utreda och ta fram förslag på ett miljö- och resurshushållningsmässigt långsiktigt hållbart omhändertagande av sorteringsrester och aska från den nya samförbränningsanläggningen		2015: En rapport håller på att sammanställas 2016: Idag återanvänds alla askor i någon mening genom att användas som anläggningsmaterial, till sluttäckning av deponier eller återställande av kalkbrott. Mälarenergi har satt ytterligare

			fokus på askfrågan genom att lyfta den i pågående strategiarbete. En rapport finns framtagen med förslag till fortsatt hantering och utveckling av askhanteringen.
	Upprätta ett handlingsprogram för resurshushållning av överskottsmassor som bland annat kan användas vid sluttäckning av stadens egna nedlagda deponier.		2015: Kontakt genom VafabMiljö kommunalförbund. 2016: Behovet av handlingsprogram utreds, 2018: Diskussioner har förts med VafabMiljö kommunalförbund under 2017 och 2018 kring möjlighet att vara en part i kommunens massahantering
	Anpassa stadens kommunikationsarbete till de förändrade förutsättningar som Mälarenergis samförbränningsanläggning innebär.		2015: VafabMiljö kommunalförbund/Mälarenergi/K S 2016: Frågan är inte längre aktuell. Den handlade till en början om att hantera luktproblemen.
	Delta i regionala och nationella kampanjer om återvinning, till exempel Avfall Sveriges och El-Kretsens kampanjer		2015: VafabMiljö kommunalförbund har under året deltagit i ett antal kampanjer gällande återvinning under 2014 t.ex. Håll Sverige Rent kampanjen i samarbete med TN. Under Minska avfallet veckan hösten 2014 gjorde VafabMiljö kommunalförbund med tillsammans med TN insatser för att informera besökare på Återbruken om möjligheten och nyttan med att lämna material till återanvändning och återvinning 2016: Reklamfilm, Miljönärenannons m.m. 2018: Medverkar när det anordnas.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Vissa åtgärder är genomförda
Mängden matavfall i restavfallet från abonnemang Källsorterat ska senast 2019 minst halveras.	Information till hushåll och verksamheter om sortering av matavfall.		2015: Riktad info till fastighetsägare, webb, soptips med samarbete med VafabMiljö kommunalförbund. Miljö och hälsa informerar vid inspektioner (informationsblad) 2016: Pågår 2018: Utförs kontinuerligt i Cirkulera tidningen. Har gjort medskick med faktura
	Informationskampanj riktad till Källsorteringsabbonenter för att stimulera till effektivare utsortering av matavfallet.		2015: Kampanj i samarbete med VafabMiljö kommunalförbund, "Matjakten" Kampanj via SLV 2016: Ingen specifik kampanj 2016. 2018: Planerar för en kampanj 2019

	Genomföra åtgärder enligt regionalt handlingsprogram för ökad källsortering. Till exempel genom att ha gemensamma diskussioner i regionen för att få fram riktlinjer och principer som utgör en grund för att styra arbetet med avfallsfrågor mot ännu högre kvalitet och ökat resursutnyttjande samt att aktivera fastighetsägare och fastighetsskötare		<p>2015: Status för det regionala handlingsprogrammet (VafabMiljö kommunalförbund – ligger på is)</p> <p>2016: Handlingsprogrammet "ligger på is".</p> <p>2018: Handlingsprogrammet "ligger på is".</p>
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen känd mätning finns
År 2019 ska matavfallet ha en renhetsgrad om minst 99 viktprocent, relativt sorteringsanvisningarna. Det felsorterade materialet får inte innehålla glas eller farligt avfall.	Information till hushåll och verksamheter om sortering av matavfall.		<p>2015: Riktad information kan skickas ut till hushåll och verksamheter, webb, annonser</p> <p>2016: Pågår</p> <p>2018: Utförs kontinuerligt, med i Cirkulera tidningen. Har gjort medskick med faktura</p>
	Kvalitetskontroll och återkoppling till fastighetsägare enligt upprättade rutiner.		<p>2015: I samarbete med kvalitetssamordnare på VafabMiljö kommunalförbund</p> <p>2016: Kvalitetskontrollen av bioavfall kommer att ses över i och med att VafabMiljö kommunalförbund har blivit ett kommunalförbund. Kontroll sker idag framförallt via avvikelser från chaufför och produktion.</p> <p>2018: I samarbete med Mimer. Sedan 2016 har kvaliteten på matavfallet försämrats avsevärt. Ser just nu över kvalitetsarbetet och då speciellt kring matavfallet tillsammans med Mimer.</p>
	Genomföra åtgärder enligt regionalt handlingsprogram för ökad källsortering. Till exempel genom att utveckla samverkan i regionen samt att utveckla informationsarbetet.		<p>2015: Status för det regionala handlingsprogrammet (VafabMiljö kommunalförbund – ligger på is)</p> <p>2016: Handlingsprogrammet "ligger på is".</p> <p>2018: Handlingsprogrammet "ligger på is".</p>
Total uppfyllelse av effektmålet:			Kvaliteten på matavfallet uppfyller inte målet.
Mängden förpackningar och tidningar i hushållens restavfall ska senast 2019 minst halveras.	Informationsinsats angående återvinningsstationerna.		<p>2015: Utskick vid nytt abonnemang samt soptips, webb</p> <p>2016: Pågår</p> <p>2018: Det är ett ständigt pågående arbete genom VafabMiljö kommunalförbunds kommunikationskanaler, Cirkulera, webben, sociala medier</p>

			samt deltagande på mässor och aktiviteter.
	Utreda möjligheter till utveckling av fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar och tidningar.		2015: Utredning i samarbete med VafabMiljö kommunalförbund. Utredning avseende kommunernas ansvar tillsatt av miljödepartementet i maj 2015. Skall vara klart 31 mars 2016. 2016: Utredning inom Avfall Sverige via Pia-gruppen som sammanställer läget i Sverige. 2018: Nya förordningar är beslutade. Fortfarande oklart vilken roll kommunerna får. Avvaktar tills den frågan är klarlagd.
	Informationsinsatser för ökad källsortering.		2015 och 2018: Se ovanstående aktiviteter
	Utreda konsekvenser av avfallsutredningens förslag avseende kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och tidningar.		2015: Utredning i samarbete med VafabMiljö. Utredning tillsatt av miljödepartementet i maj 2015. Skall vara klart 31 mars 2016. Ansvarig Mia Torpe 2016: Utredningen klar och överlämnad till regeringen för ställningstagande. VafabMiljö kommunalförbund avvaktar resultat från detta. 2018: Nya förordningar är beslutade. Fortfarande oklart vilken roll kommunerna får. Avvaktar tills den frågan är klarlagd.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen information
Vid utgången av år 2019 ska samtliga restauranger, storkök och livsmedelsbutiker ha utsortering av matavfall för biologisk behandling genom främst rötning för framställning av biogas och biogödsel. Gäller både hushållsavfall och med hushållsavfall jämförligt avfall från verksamheter.	Projekt för att stimulera ökad utsortering av matavfall hos verksamheter		2015: Genomförd 2014, fortsättning 2015 Ett informationsblad om sortering av matavfall och matsvinn (gemensamt TN och MKN) och ett blad om sorteringsutrustning har tagits fram. 36 inspektioner med fokus på utsortering av matavfall och frityrfett i storhushåll har genomförts september 2014. Informationsbladen har spridits till de storkök som inspekterats. Tekniska kontoret och miljö- och hälsoskyddsförvaltningen gjorde den 19 maj 2015 ett gemensamt utskick till 348 storkök. Utskicket kommer att följas upp med inspektioner i höst.
	Projekt för att öka utsortering av matavfall från återstående verksamheter (som idag		2015: Tillsammans med kvalitetssamordnare på VafabMiljö kommunalförbund. Under 2014 togs underlag fram på

	har abonnemang Osorterat).		verksamheter med abonnemang osorterat. Projektet pågår. 2016: Genomförs som löpande arbete, dock inte projekt. Vid kundbesök går kundens hantering igenom med mål att få så rena fraktioner som möjligt.
	Projekt för att utveckla metoder för insamling och behandling av förpackat livsmedel.		2015: Försök sommaren 2014 med olika material. Under 2014 har bl.a. tester utförts med högtryckspress för förbehandling av förpackat livsmedel för framställning av substrat för biogasproduktion. Under året har dessutom lösningar genomförts för omhändertagande av livsmedelsavfall (till dels förpackat) från livsmedelsindustrin i staden. Lösningen tillämpas för närvarande i full skala. Inom ramen för nämnda EU-projekt pågår dessutom studier för uppförande av en ny biogasanläggning i Västerås baserad på bl.a. förpackat livsmedelsavfall.
	Utreda konsekvenser av avfallsutredningens förslag avseende ansvaret för avfall från verksamheter.		2015: Avvaktar beslut på statlig nivå om vad som händer med avfallsutredningen 2016: Utredningens förslag i denna del är för närvarande inte aktuell.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Inga siffror finns om alla storkök, restauranger eller livsmedelsbutiker har utsortering men flera projekt har gjorts för att främja det därför anses målet vara delvis.
Samtliga kommunala verksamheter ska ha infört källsortering av matavfall, restavfall och producentansvarsmaterial vid utgången av år 2015.	Ta fram och genomföra ett handlingsprogram för källsortering i de kommunala verksamheterna. Rapporteras till arbetsgruppens uppföljningsmöte.		2015: Handlingsprogram finns inte med kartläggning och aktiviteter har utförts.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen information
Antalet abonnemang Osorterat ska minst halveras till utgången av år 2019 jämfört med år 2011.	Riktad skriftlig information till abonnenter med abonnemang Osorterat om fördelarna med abonnemang Källsorterat.		2015: Riktat utskick till abonnenter 2014 med abonnemang Osorterat 2016: Inget specifikt utskick till alla abonnenter med Osorterat under 2015/16 2018: Skickar ut till alla nya och förordrar abonnemang Källsorterar samt poängterar vikten av det

			abonnemanget. Inget speciellt utskick till de som idag har osorterat, de är inte så många kvar som har det abonnemanget.
	Genomföra åtgärder enligt regionalt handlingsprogram för ökad källsortering. Till exempel utformning och genomförande av informationskampanj.		2015: Status för det regionala handlingsprogrammet (VafabMiljö kommunalförbund - ligger på is) 2018: Handlingsprogrammet "ligger på is".
Total uppfyllelse av effektmålet:			Eftersom det i princip bara är gamla abonnemang som fortfarande har osorterat anses målet uppfyllt. De allra flesta nya abonnenter väljer Källsorterat
År 2015 tas minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp tillvara och återförs till produktiv mark, varav minst hälften till åkermark. För 2010 är siffran ca 42 procent för Västerås.	Ta fram en plan för ökad återvinning av fosfor ur avloppsslam		2015: Idag återvinns avloppsslammet (dvs fosfor) från Västeråsarna. Ca 80 % sprids på åkermark och återstoden används i olika anläggningsjordar. 2016: En rapport finns framtagen där det föreslås att vi bör gå mot en revaq-certifiering av Kungsängsverkets slam i avvaktan på kommande reglering av slamhantering (ännu inte klart).
	Utreda möjligheter till omhändertagande och finansiering av förbrukade markbäddar, filtermassor, fosforfällor och liknande från enskilda avlopp.		2016: Denna fråga har ännu inte utretts. 2018: Har påbörjat arbetet med kartläggning av vilka kunder som har fosforfällor (gäller de 10 kommuner som lämnat över ansvaret för slam från enskilda avlopp till VafabMiljö kommunalförbund). Under 2019 kommer en större upphandling för både transport och omhändertagande
Total uppfyllelse av effektmålet:			Målet är uppfyllt

Inriktningsmål 3. Hälsa och miljö - Avfall ska hanteras på ett säkert sätt med avseende på hälsa och miljö			
Effektmål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
	I tillsynsplaneringen särskilt beakta verksamheternas hantering av farligt avfall och genom tillsyn kontrollera att farligt avfall hanteras på ett miljöriktigt sätt.		2015: Under 2014 har bedrivits till tillsyn på anmälnings- och tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter med inriktning avfallshantering. Tillsyn i projektform har skett på verksamheter inom vattenskyddsområden och på golfbanor, tandläkarmottagningar m fl. Även i tillsynen av förskolor och skolor samt solariesalonger har hantering av farligt avfall tagits upp 2014.

			2016: Vid regelbunden tillsyn på miljöfarliga verksamheter behandlas förvaring och hantering av avfall och farligt avfall.
Arbets-skador och olyckor med personskada vid insamling ska inte förekomma.	Inventera arbetsmiljö och risker vid insamling, innefattande - förekomst av lyft (till exempel latrinkärl) - dragvägar - vändmöjlighet för fordon	+	2015: Entreprenörmöten, i samband med revisioner Slam: En broschyr "Råd och regler för enklare tömning av enskilt avlopp" har tagits fram och distribuerats till samtliga slamkunder under 2014. I samarbete med entreprenören har en kartläggning utförts och ett antal problem-hämtställen rapporterats in. Brev har skickats till dessa fastighetsägare med uppmaning om att vidta åtgärd. SITA har under hösten -14 genomfört ett projekt gällande arbetsmiljö för slamchaufförer, rapport från detta kommer inom kort. 2016: Jobbar med detta kontinuerligt som en del av den dagliga driften. 2018: Jobbar med det kontinuerligt
	Ålägga fastighetsägare att vidta åtgärder där brister [vid insamling] uppmärksammats.	+	2015, 2016, 2018: Kontinuerligt arbete i den dagliga verksamheten
Total uppfyllelse av effektmålet:		+	Uppfyllt
Vid utgången av år 2014 ska ansvaret för samtliga deponier avslutade efter 1969 och som uppmärksammats i den MIFO 2-utredning som planeras i regionen, för de deponier som ingick i den nyligen avslutade MIFO 1-utredningen, vara klarlagt och beslutat.	Utreda och fatta beslut om ansvaret för Lundatippen (Lugna gatan) och dess efterbehandlingsåtgärder.	+	Klar 2015
	Utreda ansvaret för kommunala deponier som uppmärksammas i den MIFO 2-utredning som planeras i regionen, för de deponier som ingick i den nyligen avslutade MIFO 1-utredningen.	+	Klar
	Genomföra klarläggande undersökningar för eventuella beslut om skyddsåtgärder för kommunala deponier och som uppmärksammas i den planerade MIFO 2-utredningen.	+	Klar

Total uppfyllelse av effektmålet:			Då aktiviteterna är uppfyllda anses målet vara uppfyllt
-----------------------------------	--	---	---

Inriktningsmål 4. Ekonomi, service och kvalitet - Avfallshanteringen ska svara upp mot samhällets och kundernas kvar på ekonomi, service och kvalitet.			
Effektmål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
År 2014 ska den samlade bedömningen vara att minst 90 procent av allmänheten ska vara nöjda med insamlingssystemet och som högst 2 procent negativa. Denna nivå ska minst bibehållas till år 2019. År 2010 var motsvarande värden 89 procent och 4 procent. Enligt Omnibus undersökning.	Årligen återkommande Omnibus-undersökning med samma frågor för att mäta kommuninvånarnas attityder när det gäller avfalls- och återvinningsfrågor. Resultaten presenteras i uppföljningsgruppen.		Genomförs årligen
	Med utgångspunkt från senaste Omnibusundersökningen ta fram förslag på samt vidta åtgärder för att skapa positivare attityder när det gäller avfalls- och återvinningsfrågor, där undersökningen visar på sämre resultat.		<p>2015: Utredning klar, analys kvarstår</p> <p>2016: Ingår i kommunikationsstrategi som håller på att tas fram.</p> <p>2018: Omnibusundersökning görs i Västerås stad. Kommunikationsstrategi tas fram under nästa år. Tittar på alla punkter där vi har rådighet över. Det som är sämst är insamling av Farligt avfall och elavfall. Har jobbat med det genom Mimer.</p>
	Följa upp svarstider vid telefonkontakt med kundtjänst.		<p>2015: Uppföljning genomförs var 3:e månad.</p> <p>2016: Följer upp svarstider för samtliga kommuner varje månad.</p> <p>2018: Följs upp löpande. Kommer även införa en FAQ funktion för att höja kvaliteten på kundtjänst</p>
	Följa upp missade tömningar och ge återkoppling till fastighetsägaren.		<p>2015: Uppföljning av missade tömningar och återkoppling sker löpande genom avvikelssystem.</p> <p>2016: Pågår som del av den dagliga verksamheten.</p> <p>2018: Utförs och återkopplar när de får det hämtat.</p>
	Införa tömningsregistrering i syfte att underlätta kvalitetssäkring och uppföljning.		<p>2015: Projektet med tömningsregistrering i område väst som startades under 2014 kommer att slutföras under 2015. EDP Mobile togs i drift i oktober, Samtek använder detta system för planering, tömningsregistrering och avvikelshantering. Område Öst ej infört p.g.a. budgetrestriktioner 2015.</p> <p>2016: Pågår</p> <p>2018: För närvarande utreds metod för tömningsregistrering. Planen är att införa registrering så snart effektiv, ekonomisk och</p>

			robust metod identifierats och utvärderats.
	Utreda och anpassa statistikinsamling för att kunna vara med i Avfall Sveriges statistik, exempelvis nöjd-kund-indexkostnad per invånare.		2015: Ses över under 2015 2016: Ses över under 2016 2018: Har inte gjort något nöjdhetsindex till avfall web. Men ska utveckla och jobba med det
Total uppfyllelse av effektmålet:			Resultatet av Omnibus undersökningen visar på ett resultat mellan 78-90 % för ganska bra till mycket bra. Lägst hade insamling av farligt avfall och högst insamling av matavfall. Personer som upplever insamlingen mycket dåligt ligger mellan 1-2%
Västerås renhållningstaxa ska ligga på en nivå som inte överstiger genomsnittet för svenska kommuner	Inventera fastigheter och hämtningsställen och vidta åtgärder för att samtliga fastigheter ska betala renhållningsavgift.		2015: Inventering pågår. 2018: Ingen information
	Följa upp entreprenadavtal och leverantörsfakturer.		2015: 2015 Samtek och Sita Via granskning av fakturer och entreprenadsrevision 2016: Pågår som del av den dagliga verksamheten. 2018: Pågår kontinuerligt
	Se över renhållningstaxans styreffekter och hur önskat utfall kan åstadkommas tillsammans med information.		2015: Klart för 2016 2016: Totalöversyn av taxan pågår som en del av att ta fram gemensamma taxor och föreskrifter för samtliga kommuner i VafabMiljö kommunalförbund. 2018: Totalöversyn av taxan pågår som en del av att ta fram gemensamma taxor och föreskrifter för samtliga kommuner i VafabMiljö kommunalförbund.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen information.

Inriktningsmål 5. Mark och utrymmen. Mark och utrymmen som krävs för en god avfallshantering ska tryggas.

Effektmål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
	Införa rutiner för att säkerställa att avfallsfrågor beaktas i detaljplane- och lovskedet.		2015 och 2016: Ingår som rutin i detaljplane- och lovprocessen.
	Vid översikts- och detaljplanering beakta behovet av mark för återvinningscentraler under de närmaste 15 åren.		2015 och 2016: Ingår som rutin i översikts- och detaljplaneprocessen.

Total uppfyllelse av effektmålet:			
I alla nya detaljplaner för nya bostadsområden ska det senast 2014 finnas utrymme reserverat för gemensamma avfallslösningar. Gäller grupper om fem hushåll eller fler.	Införa rutiner för planering av gemensamma avfallslösningar.		2015 och 2016: Ingår som rutin i detaljplaneprocessen.
	Reservera plats för gemensam avfallslösning i detaljplanen för varje planerat nytt bostadsområde.		2015 och 2016: Ingår som rutin i detaljplaneprocessen.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Uppfyllt då åtgärderna är uppfyllda
Västerås stad ska verka för att invånarna i Västerås tätort ska ha högst 400 meter till en avlämningsplats för utsorterade förpackningar och tidningar.	Utreda och ta fram förslag till avlämningsplatser för förpackningar och tidningar.		2015: Träff med FTI årligen. Utredning tillsatt av miljödepartementet avseende framtida ansvar för förpackningar och tidningar.
	Utreda konsekvenser av avfallsutredningens förslag avseende kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och tidningar.		2015: Avvaktar beslut på statlig nivå om vad som händer med avfallsutredningen 2016: Avvaktar regeringsbeslut i frågan. 2018: Nya förordningar är beslutade. Fortfarande oklart vilken roll kommunerna får. Avvaktar tills den frågan är klarlagd.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Inga uppgifter
Vid utgången av år 2019 ska samtliga avlämningsplatser i Västerås anpassas till stadsbilden.	Uppdatera riktlinjerna för utformning av insamlingssystem inklusive avlämningsplatser för förpackningar och tidningar.		2015: Frågan har behandlats av kontorsledningen. Tidplan inte satt än. 2016: Riktlinjerna har inte uppdaterats än. 2018: Ansvaret har gått över till stadsledningskontoret
	Utreda konsekvenser av avfallsutredningens förslag avseende kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och tidningar.		2015: Utredning tillsatt av miljödepartementet i maj 2015. Skall vara klart 31 mars 2016. Ansvarig Mia Torpe 2016: Avvaktar regeringsbeslut i frågan. 2018: Nya förordningar är beslutade. Fortfarande oklart vilken roll kommunerna får. Avvaktar tills den frågan är klarlagd.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ej uppfyllt
Vid utgången av år 2019 ska samtliga vägar som inte uppfyller kraven på framkomlighet och värdningsmöjlighet vid avfallsinsamling vara identifierade och åtgärder vidtagna.	Inventera hämtningsförhållanden med avseende på framkomlighet och ta fram förslag på åtgärder där det finns brister.		2015: Framkomlighet ingår i projektet. En broschyr "Råd och regler för enklare tömning av enskilt avlopp" har tagits fram och distribuerats till samtliga slamkunder under 2014. I samarbete med entreprenören har

			en kartläggning utförts och ett antal problem-hämtställen rapporterats in. Brev har skickats till dessa fastighetsägare med uppmaning om att vidta åtgärd. SITA har under hösten -14 genomfört ett projekt gällande arbetsmiljö för slamchaufförer, rapport från detta kommer inom kort. 2016: Arbetsmiljöarbete pågår löpande 2018: Pågår kontinuerligt
	Vidta åtgärder avseende de hämtningsställen där brister uppmärksammats.		2015 och 2018: Se ovanstående
Total uppfyllelse av effektmålet:			Uppfyllt då målen är uppfyllda

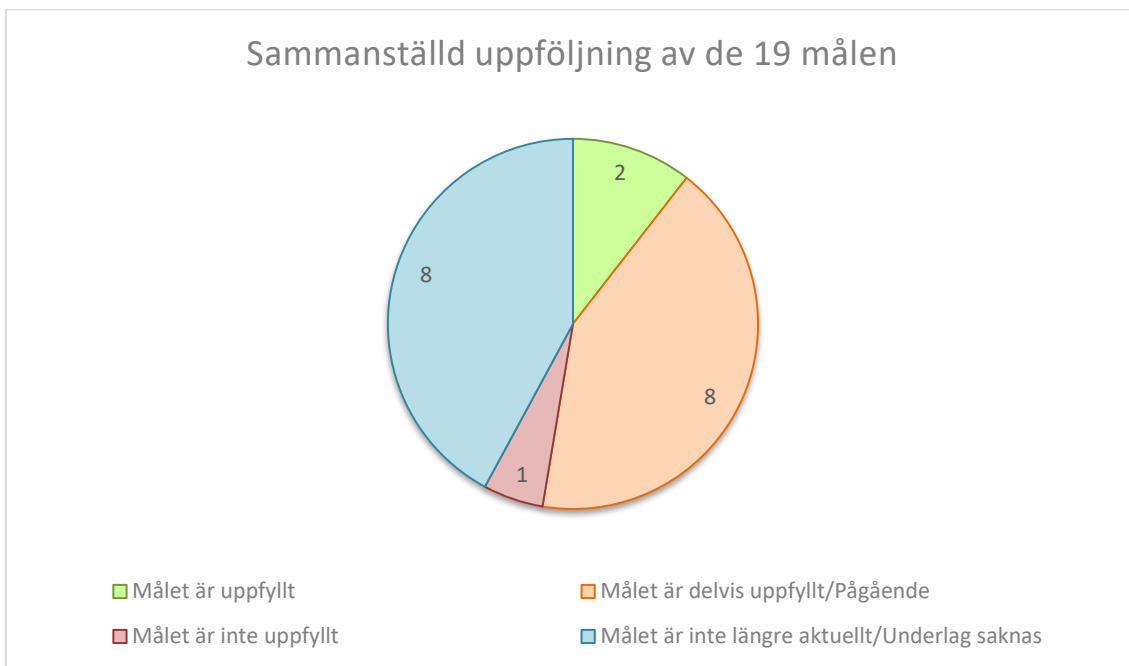
Inriktning mål 6. Nedskräpning - Nedskräpningen i Västerås ska minska			
Effektmål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
Senast år 2019 har nedskräpningen i stadsmiljön minskat med minst 20 procent jämfört med år 2014.	Genomföra mätningar av nedskräpning för att Västeråsarna ska känna trygghet och stolthet för staden. Detta med SCB:s metodik som underlag och utgångspunkt för fortsatt arbete mot nedskräpning. Mätningarna genomförs enligt kommunens program för mätning av nedskräpning.		2015: Ingen mätning i år (2015)
	Samla intressenter för samverkan till utarbetande av handlingsplaner och aktiviteter för att minska nedskräpningen i samhället.		2016: En samverkansgrupp med representanter från olika förvaltningar (miljö-och hälsa, tekniska kontoret och stadsledningskontoret) har initierat ett samarbete med gymnasieskolorna i Västerås City (det finns 11 stycken i Västerås).
	Utreda hur papperskorgar, andra behållare, fordon et cetera för skräpinsamling kan utvecklas avseende estetisk utformning, tillgänglighet, tömningsteknik och logistik.		Inget svar
	Genomföra försök med papperskorgar, andra behållare, fordon et cetera för skräpinsamling.		Inget svar
	Delta i regionala och nationella kampanjer, till exempel Skräpplockarveckan.		2016: Västerås stad deltar sedan 10 år i HSR:s nationella skräpplockarevent. 2016 deltog mer än 10 000 barn från olika

			skolor i Västerås i utmaningen. Återbruket på Stenby bidrog med utdelning av material till alla skolor.
	Arbeta aktivt inom skolan med attityder till nedskräpning.		2015: BUF: Detta görs tillsammans med skoinformatörerna.
	Aktiviteter och informationsinsatser i bred samverkan med intressenter i city i syfte att väcka debatt och engagemang.		2015: Pågår
	Miljöcertifiering av publika evenemang.		2015: Klart (diplomerade, Cityfestivalen) 2016: För tredje året i rad har en miljöcertifierad Cityfestival anordnats. Finns fortfarande förbättringspotential.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen känd mätning finns
Senast år 2019 har nedskräpningen i tätortsnära grönområden minskat jämfört med år 2015	Information till hushåll och fastighetsägare om vilka tjänster som erbjuds för omhändertagande av trädgårdsavfall och vilka regler som gäller i syfte att motverka exempelvis dumpning av trädgårdsavfall. Exempel på prioriterade målgrupper kan vara villasamfälligheter och stugföreningar.		2015: Web.info. 2016: Broschyr (Änglamarksbroschyren) är framtagen tillsammans med Tk.
	Följa upp klagomål på nedskräpning till följd av exempelvis dumpning av trädgårdsavfall och i vissa fall vidta åtgärder. Exempel på åtgärder kan vara riktad information till närmast berörda, skyltning eller städning.		2015: Information 2016: I tillsynen följs de inkomna klagomålen och nedskräpningar som handlar om trädgårdsavfall eller dumpning upp. Broschyrer och ett gemensamt brev är framtaget.
Total uppfyllelse av effektmålet:			Ingen känd mätning finns

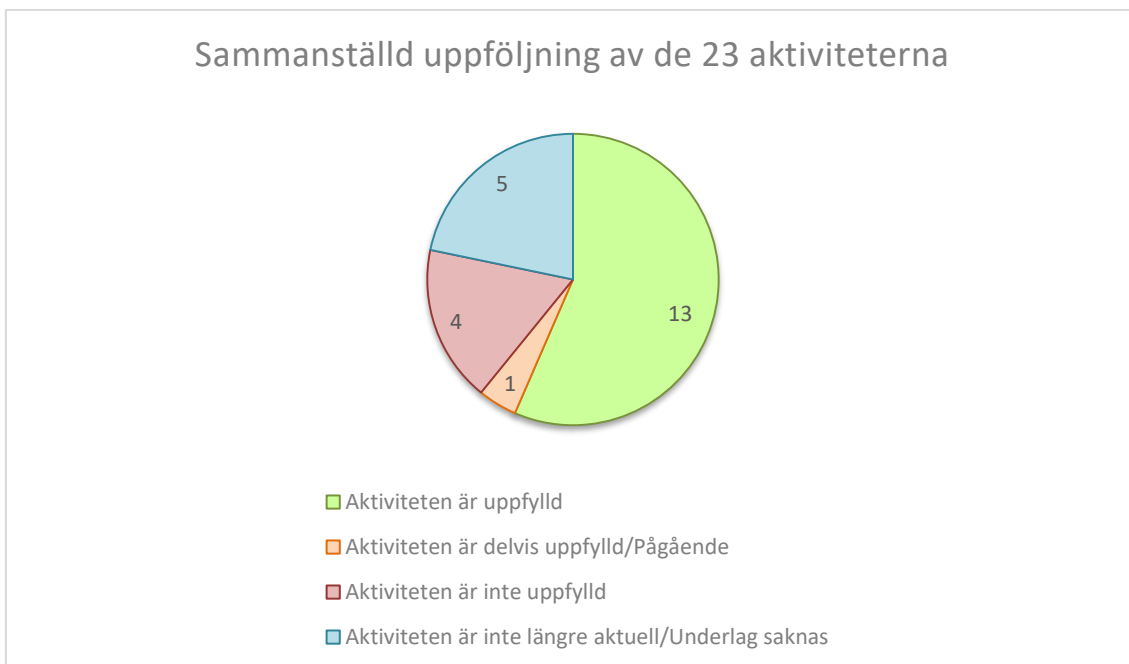
1.6 KÖPING, ARBOGA OCH KUNGSÖR

I Köping, Arboga och Kungsör kommuners avfallsplan från år 2011–2016 antogs 19 stycken mål med 23 stycken tillhörande aktiviteter.

Nedan presenteras uppföljning av mål och aktiviteter för Köping, Arboga och Kungsör kommuners avfallsplan från uppföljningstillfällena år 2016 och 2018.

Figur 11. Sammanställning av total måloppfyllnad av de 19 målen. Av dessa är 11% uppfyllda

Figur 12. Sammanställning av total måloppfyllnad av de 23 aktiviteterna. Av dessa är 57% uppfyllda

Uppföljning av målen i Köping, Arboga och Kungsörs avfallsplan

Område	Mål	Uppfyllelse	Kommentar
Organisation, Management, m.m.	En kostnadseffektiv och miljöanpassad renhållning		Förbundets ansvar
	Påverka FTI AB att utveckla möjligheten att lämna återvinningsmaterial		Arboga har jobbat mycket med detta. Vissa problem med att få till platser för nya stationer. Man har inte kommit fram med bygglov på de platser man föreslagit.
	Nöjda kunder		VafabMiljö kommunalförbunds ansvar men kundnöjdhetsmätning genomförd år 2016
	Ökat erfarenhetsutbyte med andra kommuner		VafabMiljö kommunalförbunds ansvar eftersom de styr det strategiska arbetet. Erfarenhetsutbytet inom avfallsområdet har de skött
	En kunnig och välutbildad personal		VafabMiljö kommunalförbunds ansvar. En av anledningarna varför VafabMiljö kommunalförbund fick ta över ansvaret.
Taxor	Rättvis och lättförståelig renhållningstaxa		VafabMiljö kommunalförbund har tagit fram den senaste taxan.
Återvinning	Kommuninvånarna får en god service på återbruken		Har varit mycket klagomål denna vår på Återbruket i Arboga. VafabMiljö kommunalförbund har följt upp med att svara på insändare bland annat. Hoppas på införandet av ett nytt återbruk då det som finns idag är underdimensionerad för att öka servicen för kommuninvånarna.
	Mängden förpackningar som sorteras från hushållsavfallet ökar		I Kungsör och i Arboga har mängden förpackningar ökat mellan perioden 2010-2015, men inte i Köping.
	Kommunen medverkar till att FTI AB erbjuder god service när det gäller återvinningsstationer		Försöker jobba aktivt med FTI.
	Återvinningsgraden av verksamhetsavfall samt grovavfall ökar.		Inget svar, 2018: Anser att det är VafabMiljö kommunalförbunds ansvar nu
Farligt avfall	Allt farligt avfall från hushåll ska källsorteras och samlas in		Inget svar, 2018: Anser att det är VafabMiljö kommunalförbunds ansvar nu
	Hushållen ska göras medvetna om vad farligt avfall är och hur det ska hanteras		Inget svar, 2018: Anser att det är VafabMiljö kommunalförbunds ansvar nu
Miljöriktig och kostnadseffektiv avfallsbehandling	Att behandla kommunernas avfall med långsiktiga hållbara system		Inget svar, 2018: Anser att det är VafabMiljö kommunalförbunds ansvar nu
	Att andelen avfall till deponi minskar.		Inget svar, 2018: Anser att det är VafabMiljö kommunalförbunds ansvar nu
Matavfall	Att källsorterat matavfall inom regionen gradvis ökar till ca 60 kg/inv. och år.		Mängden bioavfall ökade fram till 2012 men har sedan gått ned och var 2015 54 kg/inv. 2018: Inga senare siffror finns.

Norsa avfallsanläggning	Att erbjuda god service inom ramen för gällande tillstånd		Inget svar
	Att verka för ökad återvinning av anläggningsmaterial och annat verksamhetsavfall		Inget svar
Slam och latrin	Ett omhändertagande av slam och latrin, som tillgodoser krav på teknik och miljö på både kort och lång sikt		Arboga har tecknat ett avtal med VafabMiljö kommunalförbund om omhändertagandet av slam.
Nedlagda avfallsupplag	Senast år 2011 har de avfallsupplag som kan utgöra potentiella miljörisiker undersökts i enlighet med MIFO.		Jobbar aktivt med detta i Arboga. Har utförts en inventering. Har totalt sex gamla deponier. 2 har blivit nerklassade. 4 i riskklass 2. Pågår ett arbete med de 4 deponierna. En deponi jobbas aktivt med gällande kontrollplan och uppföljningsplan. De andra ligger på turordning efter det i överenskommelse med tillsynsmyndighet.

Uppföljning av aktiviteterna i Köping, Arboga och Kungsörs avfallsplan		
Aktivitet	Uppfyllelse	Kommentar
1. Framtagande av nyckeltal inom lämpliga områden (mängder, kostnader, etc.). Lämpliga indikatorer väljs och följs upp regelbundet som mått på verksamhetens utveckling.		Klar
2. Uppföljning av kundmärkningar		Pågår
3. Stimulera fastighetsbolagen att utveckla grovsoprum samt utrymmen för farligt avfall		Ej aktuellt, ej genomförd pga. andra lösningar.
4. Kompetensutveckling av personalen.		Genomfört
5. Uppföljning av undantag och förslag till ändrad renhållningstaxa för abonnenter med obetydlig eller obefintlig avfallsmängd.		Abonnemang "Utglesad hämtning" finns.
6. Utredning av renhållningstaxan som syftar till att skapa en taxamodell med önskvärd styrande effekt (minskad andel blandat avfall, ökad andel bioavfall och återvinning).		Utförd, miljöstyrande taxa, utvecklingsbar.
7. Framtagning och utskick av nya informationsblad som når samtliga invånare. På VMKF's hemsida finns information som dateras upp fortlöpande.		Utförd, pågår. Även info via hemsida.
8. Fördjupad information beträffande farligt avfall genom utskick och på VMKF's hemsida.		Utförd via utskick samt info på hemsida.
9. Utvärdering av olika system för insamling av farligt avfall från hushållen. Syftar till att värdera systemens kostnad och effektivitet (insamlad mängd).		Ej utförd, pga. kostnad samt tillståndskrav.
10. Nedlagda deponier samt berörda markområden införs i kommunernas ÖP		Finns inritade i karta i Arboga ÖP från 2009 Finns med i text i Kungsör ÖP från 2014 Ej med i Köping ÖP från 2012

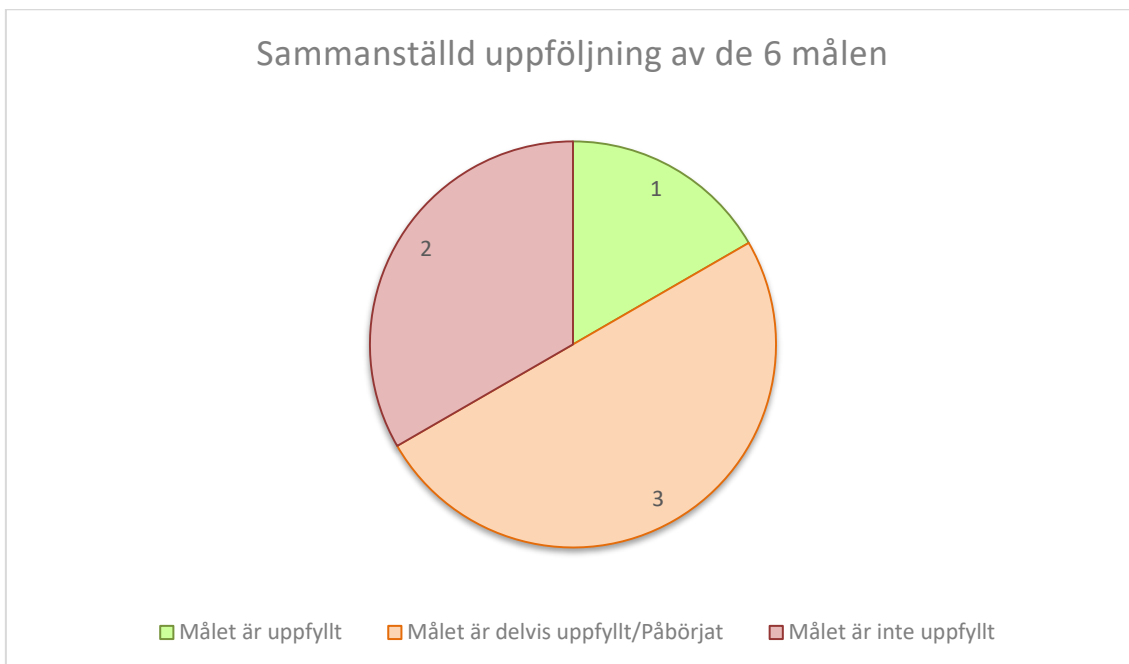
(för de deponier som är nedlagda efter 16/7 2001 markeras geologisk barriär).		
11. Råd och anvisningar tas fram för omhändertagande av filterrester från fosforering vid enskilda avlopp.		Ej klart.
12. VMKF får i tillämpliga fall rollen som remissinstans i samband med byggnadslovsärende samt planering av nya områden rörande transportvägar, utrymmen mm för avfall och producentansvarsmaterial.		Pågår
13. Rutiner tas fram och fastställs för granskning av bygglov och bygganmälan från renhållningssynpunkt.		Ingen information
14. Avs. Bergtorpets deponi i Kolsva: Sluttäckning, kontrollprogram mm genomförs i enlighet med inlämnad (ännu ej godkänd) avslutningsplan.		Ingen information
15. Avs. Kallstenstippen i Arboga: Sluttäckning enligt avslutningsplan efter att deponin har slutanvänts.		I Arboga finns en plan för sluttäckning. Jobbar upp i nivå för att kunna täcka denna
16. Avs. Gräsötippen i Köping: Sluttäckning enligt inlämnat förslag till miljökontoret.		Avslutad och täckt.
17. Avs. nedlagda deponier i Köping: Himmata, Hyllåsen, Vitön, Cementa, Svinskogen, Kolsva bruksdeponi samt Åsby barktipp. Undersökning genomförs enligt MIFO fas 1.		MIFO fas 1 på samtliga utom Åsby barktipp. Däremot även på Hässjamossen, Sjtullen norra och Sjtullen södra.
18. Avseende nedlagda deponier i Arboga; Gamla Kallstenstippen, Kobergstippen, Strömsnästippen, Brattbergstippen, (okänt namn) Strömsnäs 1:1, Mekens tipp, Torpstångstippen, Ekeby tipp, Åsbytippen, Sätterbotippen samt (okänt namn) Tyringe 1:23. Undersökning genomförs enligt MIFO fas 1.		MIFO fas 1 är klara. Nu jobba vidare med 4 deponier inom riskklass 2. De andra får ingen direkt åtgärd
19. Avs. nedlagda deponier i Kungsör: Tegelludden, Uddhagen, Skäfrunatippen, Torpatippen, Ekudden och Valskog. Undersökning genomförs enligt MIFO fas 1.		
20. Med utgångspunkt från att grovavfall i flerfamiljshus ska kunna tas om hand separat, formuleras lokala regler för utformning av grovsoprum.		Ej genomfört, ej aktuellt.
21. Policy tas fram för hur kommunerna ska agera ifråga om installation av köksavfallskvarnar.		Ej aktuellt. Nej från samtliga kommuner.
22. De mål som kommunerna satt upp för avfallshanteringen kommer att följas upp år 2012 resp. 2014.		Ej genomfört.
23. Att utreda vilken typ av specialfordon som kan uppfylla kraven på insamling av hushållsavfall i Köping Arboga och Kungsörs kommuner. Detta med anledning av gator och gränder etc. som i dag inte uppfyller kraven på att framföra		Ej genomfört. Viss anpassning VMK i Arboga. pratat mycket om i upphandling.

eller vända insamlingsfordon av normal standard på. I dessa områden tvingas man backa med risk för tillbud/olyckshändelser. Arbetsmiljöverkets krav: fordonet får endast backas vid vändning där sikten är fri.		
---	--	--

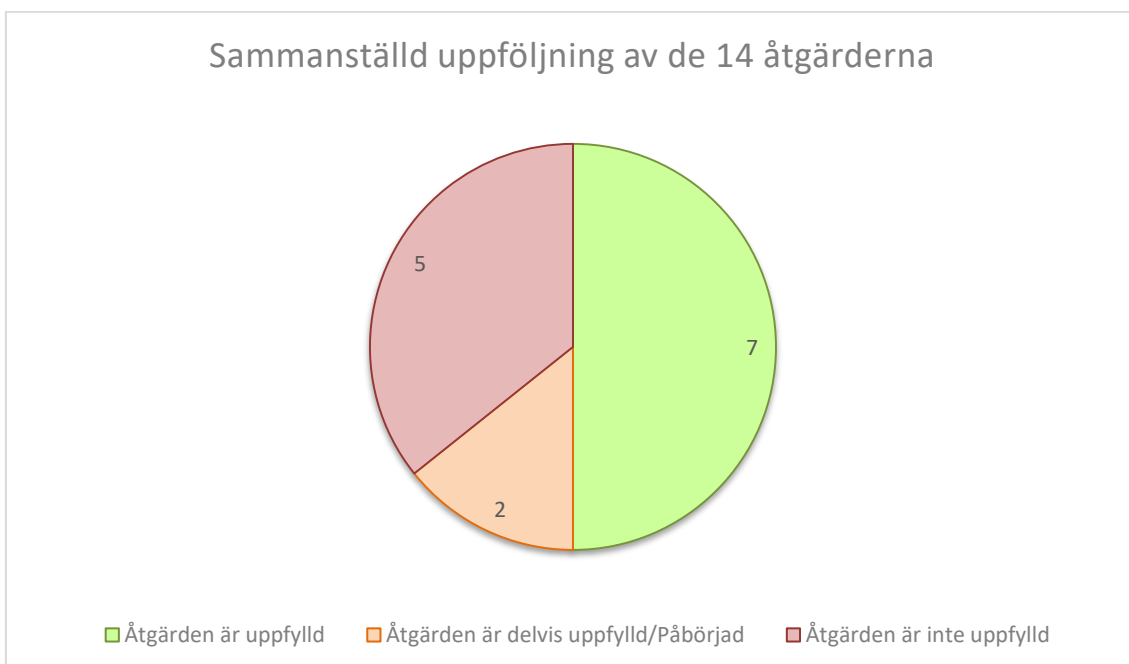
1.7 HALLSTAHAMMAR

I Hallstahammar kommuns avfallsplan från år 2010–2015 antogs 6 stycken mål. Till dessa mål finns 14 stycken åtgärder.

Nedan presenteras uppföljning av mål och åtgärder för Hallstahammar kommuns avfallsplan från uppföljningstillfällena år 2016 och 2018.

Figur 13. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 6 målen. Av dessa är 17% uppfyllda

Figur 14. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 14 åtgärderna. Av dessa är 50% uppfyllda

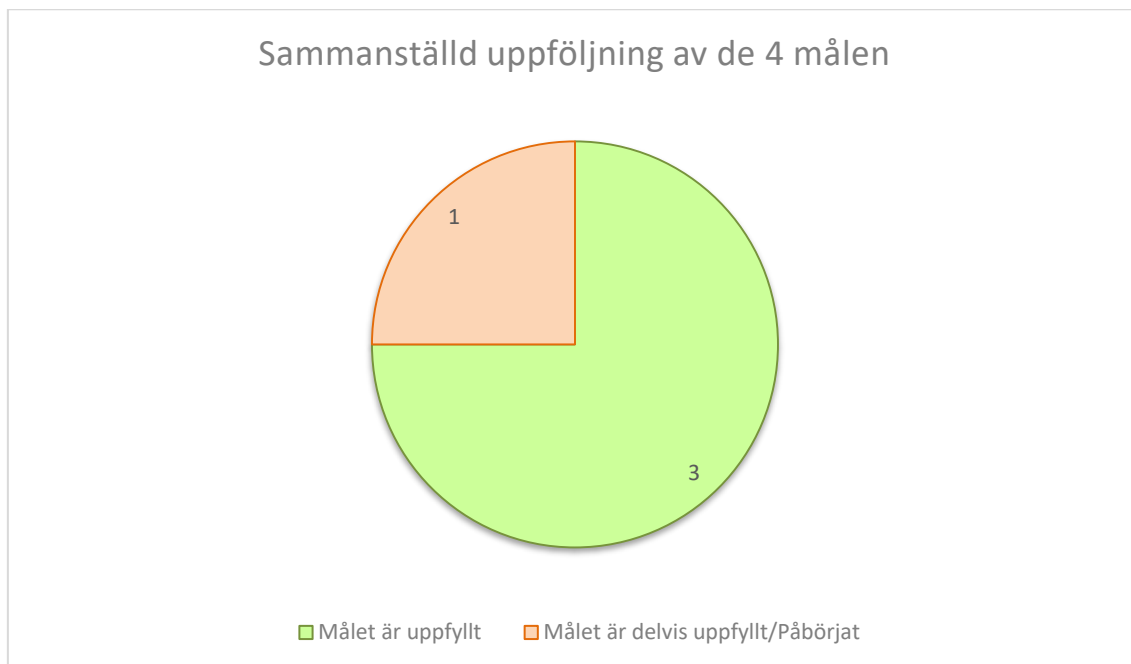
Uppföljning av mål och åtgärder i Hallstahammars avfallsplan			
Mål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
1. Minska avfallshanteringens miljöpåverkan genom att öka miljömedvetenhet och delaktighet.	Motivera hushållen till källsortering av bioavfall så att man 2015 kommer upp i en utsorterad mängd som motsvarar ca 25 % av totalmängden per hushåll (Idag utsorteras ca 18 %)		Ingen plockanalys har utförts
	Ny taxamodell tas fram med en taxedifferentiering som på ett bättre sätt motsvarar kommunens miljöambitioner		Liten justering. Det har blivit lite dyrare med hemkompostering. Ingen effekt på antalet hemkomposterare. 18 % dyrare med osorterat.
	Förbättra rutiner för kvalitetssäkring av bioavfall till exempel avseende plockanalyser, löpande sorteringskontroll samt olika former av riktad information.		Uppfyllt i och med att personal anställdes. Har varit ute och kollat sortering, hur det såg ut i bruna tunnan. Chaufförer har rapporterat tillbaka om de sett fel då riktad info. Inte så många. Till nyinflyttade skickas info om sortering. Även soptipps årligen. Dock inget aktivt arbete med att förbättra rutiner. Ingen plockanalys.
Total uppfyllelse av målet:			Delvis uppfyllt
2. De resurser som finns i avfallet ska tas till vara	Kommunen och FTI skall samråda i frågor som rör insamlingssystemet. Samråd sker en gång per år.		Uppfylld
Total uppfyllelse av målet:			
3. Avfallshanteringen ska utgå från samhällets och kundernas krav på service, kvalitet, ekonomi och miljö	Uppföljning av renhållningsavgiftens kostnadsutveckling med hjälp av Avfall Sveriges webportal "Avfall Web" samt Nils Holgersson undersökningen		Har lagt in i Avfall Web. Nils Holgersson undersökningen har också gjorts.
	En mer omfattande utvärdering och analys skall genomföras av de attitydundersökningar som ombesörjs av VafabMiljö kommunalförbund.		Enkätundersökning skickades ut 2014 i egen regi. Kundnöjdhet. Folk var nöjda. Underlaget har inte använts vidare. Ingen djupare analys av VafabMiljö kommunalförbunds undersökning. 2018: Gjort en del undersökningar och fått bra resultat på de.
Total uppfyllelse av målet:			Delvis uppfyllt
4. Avfall ska hanteras på ett säkert sätt med avseende på människors hälsa och miljö	Kampanj genomförs som syftar till en bättre fungerande hemkompostering.		Ingen kampanj har genomförts

Total uppfyllelse av målet:			Inte uppfyllt
5. Avfallshanteringen ska bedrivas utifrån ett hållbart perspektiv med avseende på miljö- och hälsoaspekter	Rutiner tas fram och fastställs för granskning av bygglov och bygganmälan från renhållningssynpunkt.		Har inte fungerat. Bygglov har inte fått mer än en remiss på 2,5 år.
	Gamla avfallsupplag markeras i översiktsplanen		Finns inte markerat i Översiktsplanen. Mifo klassning finns dock som gjorts av någon konsult men är gjord efter att Översiktsplanen antogs.
	Uppdatering av riskbedömningen för Syratippen Lyckan (Tuna 1:21)		Bygg och miljö har tillsammans med Länsstyrelsen arbetat med den.
	Uppdatering av riskbedömningen för Soptippsbacken (Tuna 1:21). Kontrollprogrammet revideras.		Uppdaterad
	Uppdatering av riskbedömningen för Herrevad 6:15).		Uppdaterad
Total uppfyllelse av målet:			Delvis uppfyllt
6. Mark och utrymmen som krävs för en god avfallshandling ska tryggas genom den fysiska planeringen	Råd och anvisningar tas fram för vägledning från avfallshandlings-synpunkt vid ny- och tillbyggnad		Bygger på Avfall Sveriges handbok. Inte spridd alls. Är inte fastställd i kommunfullmäktige. Skulle ha legat som bilaga. Har inte tagits fram. Dokumentet var aldrig med i avfallsplanen. Ingen bilaga.
	När tillståndsprövningen är klar etableras schaktmassetippen vid Stånggårdskärret enligt bestämmelserna i deponiförordningen		Innan sommaren 2016 ska det vara klart. Rena massor. Ingen kontroll. Bom som står öppen. Ansvar för schaktmassetippen följer inte med till VafabMiljö kommunalförbund.
Total uppfyllelse av målet:			Inte uppfyllt

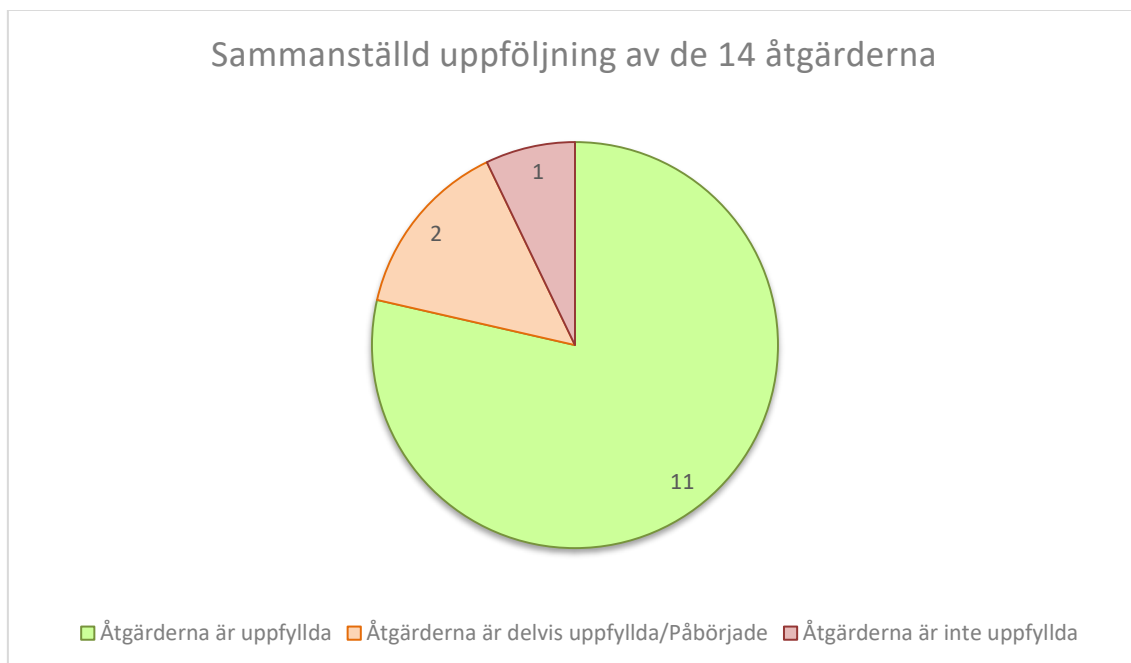
1.8 SURAHAMMAR

I Surahammar kommuns avfallsplan från år 1993 antogs 4 stycken övergripande mål. Till dessa mål finns 14 stycken åtgärder.

Nedan presenteras uppföljning av de övergripande målen och aktiviteter för Surahammar kommuns avfallsplan från två olika uppföljningstillfällen.

Figur 15. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 18 effektmålen. Av dessa är 75% uppfyllda.

Figur 16. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 18 effektmålen. Av dessa är 79% uppfyllda.

Uppföljning av mål och åtgärder i Surahammars avfallsplan			
Mål	Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
1. Mängden avfall ska minska med minst 50 % fram till år 2000 (baserat på förhållandena år 1991)	Bygga återvinningscentral för grovavfall		Återbruket i Surahammar byggdes 1995
	Konsekvensutredning om källsortering		Genomfördes av dåvarande VafabMiljö kommunalförbund 1995-1996
	Utredning om kommunalt ansvar		Genomfördes av dåvarande VafabMiljö kommunalförbund 1995
	Information och rådgivning om källsortering		Görs via väggalmanacka, hemsida, komposthandboken, skolinformatörer
	Differentierad renhållningstaxa		Taxan som fastslogs 1997 premierade inte källsortering men lade grunden för källsortering. 2018: Taxan är helt överlämnad till VafabMiljö kommunalförbund.
	Källsorteringslösningar vid planering av nya bostadsområden		Har inte genomförts 2018: Har aldrig överförs till kommunen. Nya bostadsområden har man inte byggt de senaste 13 åren. Men i ett område kollar man nu på om man ska införa ett gemensamt källsorteringshus.
	Rivningsplaner för rivningsobjekt		Uppfyllt
Total uppfyllelse av målet:			Mängden restavfall har minskat med 53 %.
2. Slam från kommunens reningsverk skall ha en sådan kvalitet att det ska kunna utnyttjas som jordförbättringsmedel utan risk för hälsa och miljö.	Kartlägga utsläpp från industrin till avloppsnetet		Dels genom projekt Slamkvalitet, dels via kontinuerlig kartläggning av utsläpp
	Information om kemiska produkter vid miljötillsynsarbete		Uppfyllt
	Information till hushållen om miljövänligare produkter		Via väggalmanackan, studiebesök vid reningsverket
Total uppfyllelse av målet:			Efter kompostering används slammet som jordförbättringsmedel, bl.a. för kommunens energiskog.
3. Avfallets innehåll av farligt/skadligt avfall skall minska	Återbruket skall kompletteras med insamling av FA		Uppfyllt
	Insamling av kyl- och frys		Uppfyllt
	Kontinuerlig information till hushållen om miljöfarligt avfall		Görs via väggalmanacka, hemsida, info till företagen via VafabMiljö kommunalförbund
Total uppfyllelse av målet:			Alla aktiviteter är uppfyllda så därför bör målet ses som uppfyllt.
4. Hantering och slutbehandling av avfall skall uppfylla högt ställda krav beträffande	Genomföra åtgärdsprogrammet för gamla avfallsupplag som upprättades efter inventeringen 1984		Åtgärdsprogrammet genomfördes inte, men Surahammar deltog i den länsomfattande inventeringen enligt MIFO fas 1 2010 och MIFO fas 2 2014.

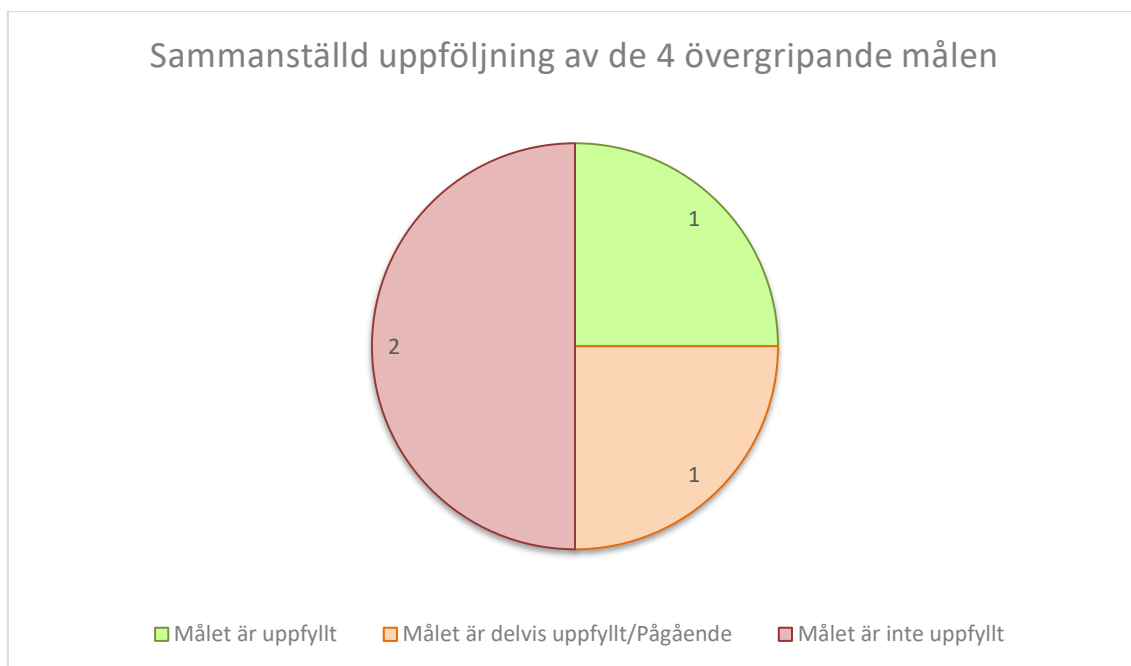
arbetsmiljö och yttre miljöskydd			2018: Var med i inventeringen. Det är VafabMiljö kommunalförbund som ska bekosta deponierna. Är en landsomfattande diskussion där man inte är överens hur den ska hanteras. Jobbar inte aktivt med MIFO.
Total uppfyllelse av målet:		●	Eftersom aktiviteten inte är genomförd kan inte målet anses vara uppfyllt.

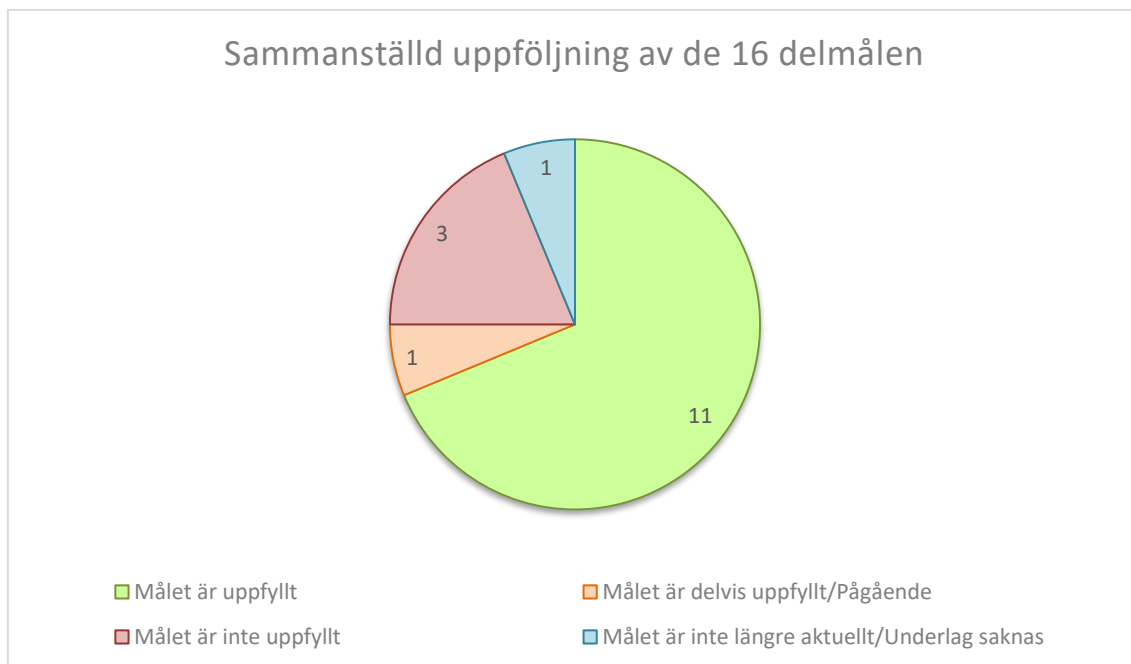
1.9 SALA

I Sala kommuns avfallsplan från år 1993 antogs 4 stycken övergripande mål. Till dessa mål finns 16 stycken delmål och 28 stycken åtgärder.

Nedan presenteras uppföljning av de övergripande målen, delmålen och åtgärderna för Sala kommuns avfallsplan från ett tillfälle.

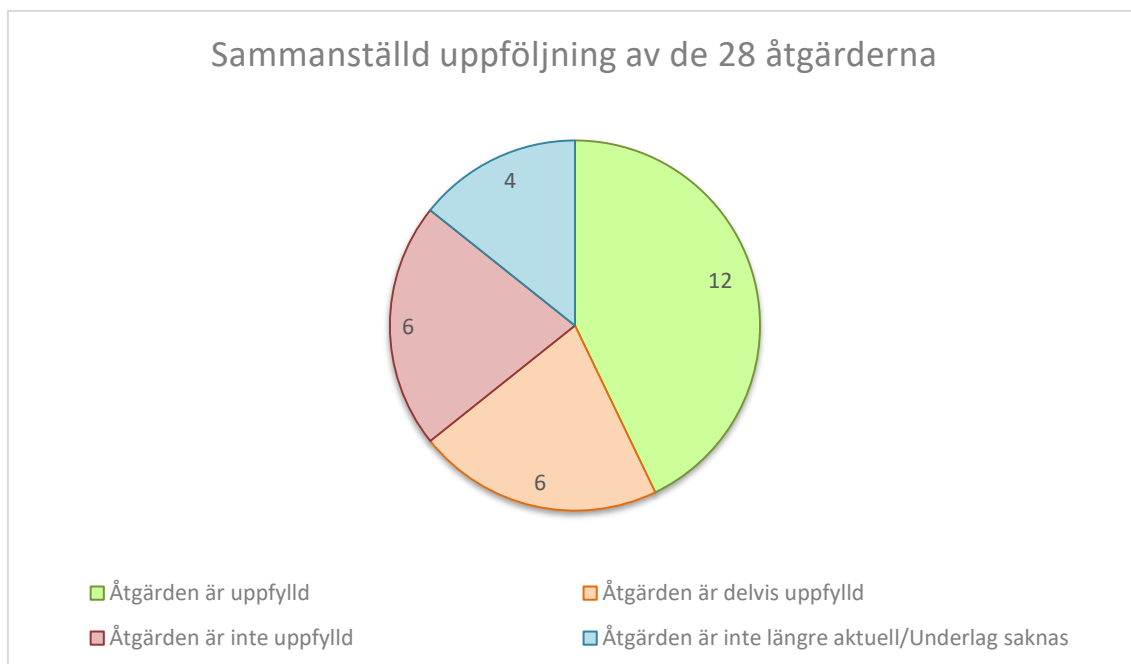

Figur 17. Sammanställning av total måluppfyllnad av 4 övergripande målen. Av dessa är 25% uppfyllda.

Figur 18. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 16 delmålen. Av dessa är 69% uppfyllda.

Sammanställd uppföljning av de 28 åtgärderna

Figur 19. Sammanställning av total måluppfyllnad av de 28 åtgärderna. Av dessa är 43 % uppfyllda.

Uppföljning av de övergripande målen i Sala kommuns avfallsplan		
Övergripande mål	Uppfyllelse	Kommentar
1. Avfallsmängden ska minskas	—	Inte uppfyllt
2. Avfallet ska befrias från miljöskadliga ämnen	—	Inte uppfyllt
3. Behandlingstekniken ska utvecklas	+	Uppfyllt
4. Gamla avfallsupplag ska tryggas ur miljösynpunkt	○	Delvis uppfyllt

Uppföljning av delmålen i Sala kommuns avfallsplan		
Delmål	Uppfyllelse	Kommentar
Hämtning och mottagning av utsorterade fraktioner från hushåll och företag	+	Har skett
Ökad information och utbildning till kommunens invånare	+	Jämfört med 2004 borde informationen ha ökat. När alla säckar skulle bytas ut gjordes mycket informationsinsatser 2010/2011. Årlig broschyr, soptipps, infoskyltar på omstarter.
Kampanjer för att ändra beteendet och minska produktionen av avfall	+	Samarbete med VafabMiljö kommunalförbund: Salamässan, info på Återbruket. Deltagit i Avfall Sveriges kampanjer
Generellt tillstånd för kompostering av trädgårdsavfall	+	Uppfyllt
Tillåtet att kompostera hushållsavfall inom fastighet eller brukningsenhet	+	Anmälningsskyldighet. Förenklat för fastighetsägaren.
Återvinningscentraler fasta och mobila	+	Uppfyllt
Återvinningsstationer för källsorterat hushållsavfall och sk producentmaterial	+	Uppfyllt
Genom taxesättning belöna enskild arbetsinsats för sortering	+	Osorterat är dyrt

Vid ny- och ombyggnad ordna för långt gående källsortering		På senare tid ställs krav.
Ekofrågorna ska närmare knytas till information om avfallshantering		Kopplat till Sala ekokommun
Slamkvalité som möjliggör återföring till jordbruk, skogsbruk eller grönytesektorn		Diskussion om att föra tillbaka till åkermark, slam från enskilda hushåll.
Kampanjer för avfallssnåla produktval		Inte uppfyllt
Branschkampanjer för förbättrad källsortering, insamling och hantering av företagsavfall		Inte uppfyllt
Utbildning och kompetenshöjande åtgärder för personal inom avfallshantering		Uppfyllt
Utveckling av kommunens miljökontroll		Inget svar
Skapa en kommunal kontroll av företags avfallshantering		Naturlig del av tillsyn

Uppföljning av åtgärderna i Sala kommuns avfallsplan		
Åtgärder	Uppfyllelse	Kommentar
Renhållningsordning anpassas till förslagen i avfallsplaneringen		Renhållningsordning från 2011. Uppdaterad för att förenkla kompostering, övergång till kärl från säck.
Differentierade renhållningstaxor som premierar återvinning och källsortering		Taxan är miljöstyrande
Enskild kompostering av trädgårdsavfall ska uppmuntras.		Ej aktuellt
Vid planering av nya och ombyggnad av äldre bostadsområden ska utrymmen reserveras för långt gående källsortering av återvinningsbara material, inkl. en utsorterad kompostfraktion. Hela hanteringskedjan från hushåll till avlämningsplats ska beaktas.		Försöker bli mer involverade. Dock inte stående remissinstans vid bygglovsärenden.
Vid planering av nya och ombyggnad av äldre industriområden ska utrymmen reserveras för långt gående källsortering av återvinnbara material.		Inte involverad i verksamhetsavfall.
Delta på evenemang som exempelvis mässor, marknader mm och genomförande av egna evenemang informationer.		Till exempel Salamässen både enskild och tillsammans med VafabMiljö kommunalförbund
Ordning av informationsplatser, broschyrer och information på kommunens hemsida		Uppfyllt
Återkommande informera om renhållningen och återvinningsresultat		I bokslut till kommunledning, dock inte till kommuninvånare.
Projekt vid skolor, barnstugor, dagis o liknande, omfattande inventering, källsortering och framtag. av miljöpolicy		Städdagar vid skolor i egen regi och tillsammans med Städa Sverige. Kemikalieprojekt i skolor från tillsynssidan. Alla skolor har källsortering
Återanvändning eller återvinning av bygg- och rivningsavfall i möjligaste mån.		Strömsbacka var tidigare en återvinning av bygg och rivningsavfall som drevs i kommunal regi. Dock inte längre sedan 2010.

Insatser för kontroll av utsläpp från bilvårdsanläggningar. Utbyte eller slutning av processen.		Inget svar
Insatser för kontroll av utsläpp från industrier. Utbyte eller slutning av processen.		Inget svar
Löpande information till hushåll och industri om vikten av att inte kvitt bli farliga ämnen via avloppet.		Inget svar
Fortsätta tungmetallspårningen i avloppsledningsnätet, med koncentration på främst kadmium.		Inte uppfyllt
Förnya avtal med VafabMiljö kommunalförbund om mottagning av slam för kompostering och användning som täckmaterial.		Inte uppfyllt
Utreda möjligheter till utvinning av näringsämnen ur slammet, främst fosfor.		Inte uppfyllt
Hushållens användning av kemikalier ska stimuleras mot övergång till mindre miljöskadliga produkter.		Inte mer än Avfall Sveriges kampanj. Riktlinjer vid upphandling av kemikalier vid skola och förskola.
Insamling av hushållens farliga avfall med mycket hög servicenivå.		Återbruket har bra insamling. Kan beställa budning av FA.
Information och hjälp till företag och hushåll för ett bra omhändertagande av farligt avfall. Skärpt tillsyn enligt miljöbalken.		Hänvisa till VafabMiljö kommunalförbund och hushåll till Återbruket
Verka för lokal och småskalig teknik för behandling av restprodukter. Lokala sorterings- och komposteringsresurser.		Kommunen sålde hemkomposteringsanläggningar. Dock inte längre.
Källsortering i minst tre fraktioner Organisk, deponi och brännbar		Full sortering finns
Utökning av fasta avlämningsplatser för utsorterade fraktioner för återvinning		Många omstarter
Tillåtet med enskild transport av hushållsavfall inom egen fastighet eller brukningsenhet.		Får köra sopor till omstarten
Bearbetning av källsorterat material för lokal återanvändning/återvinning		Strömsbacka arbetsmarknadsåtgärder.
Löpande avstämning av genomförda åtgärder för avfallshantering ur miljö- och nyttjarperspektiv.		Bokslutsredovisning
All personal ska genom fortlöpande utbildning och information ha erforderlig kunskap och kompetens för verksamheten		Uppfyllt
Senast 2005 ska gamla avfallsupplag ha fastställda åtgärdsprogram. Åtgärder behövs i första hand vidtas för upplagen Lergroparna, Hyttskogen och Möklinta.		Upplagen ingick i MIFO fas 1 undersökningen 2010.
Skyddszon för äldre avfallsupplag fastställs och införs i kommunens översiktsplan		Gällande ÖP från 2001, ny håller på att tas fram. 2018: Inget svar

Bilaga 4

Nedlagda deponier

1 Utförda undersökningar – En återblick

Redan 1977 uppmanade Naturvårdsverket landets samtliga kommuner att ägna ökad uppmärksamhet åt äldre deponier och deras eventuella effekter på miljön. Skälet var att man konstaterat att äldre, nedlagda deponier fått ta emot produkter och ämnen som även på lång sikt kan innebära risker för hälsa och miljö.

Inom dåvarande Vafab-regionen genomfördes därför under 1984-1985 en inventering av då kända objekt. Arbetet, som i huvudsak utfördes av kommunernas miljökontor, inriktades i första hand på att dokumentera deponiernas lägen och i möjligaste mån klarlägga vilka avfallstyper som tillförts anläggningarna. Någon genomarbetad riskbedömning genomfördes således inte. Totalt identifierades 143 deponier varav flertalet klassificerades som måttligt till ringa miljöpåverkande.

Som en direkt följd av kartläggningen utfördes städkampanjer och vattenundersökningar vid flertalet av de objekt som bedömts som mest miljöpåverkande. I några fall upprättades kontrollprogram för uppföljning av deponiernas miljöpåverkan och i något enstaka fall vidtogs även direkta miljöförbättrande åtgärder, som anläggande av diken och pumpstationer för uppsamling och avledning av lakvatten för behandling.

Som en del i den regionala avfallsplaneringen (1991-1994) bildades en regional projektgrupp under ledning av Vafab för arbetet med de nedlagda deponierna. I ett första steg genomfördes en översyn och översiktlig värdering från miljösynpunkt av de 143 objekt som identifierats vid den tidigare kartläggningen. Värderingen resulterade i att 33 deponier kunde urskiljas som objekt med särskilt stora förutsättningar för oönskad påverkan på omgivningen och som därför bedömdes som angelägna att riskbedöma från miljösynpunkt.

I ett andra steg utfördes hösten 1992 en översiktlig riskklassificering enligt den s.k. Östgötamodellen för dessa 33 objekt. Av dessa bedömdes miljöpåverkan från 18 st vara begränsad i sådan omfattning att ytterligare undersökningar eller åtgärder inte ansågs motiverade. För resterande 15 objekt föreslogs ytterligare undersökningar för närmare klarläggande av den faktiska påverkan på omgivningarna. Arbetet samordnades och finansierades i sin helhet av Vafab.

Framkomna förslag till fortsatta undersökningar och miljöskyddsåtgärder arbetades in i de kommunala avfallplanernas handlingsprogram. Det fortsatta arbetet förutsattes således utföras av kommunerna. Vafab gavs dock i uppdrag att för kommunernas räkning samordna upphandlingen av föreslagna undersökningar på de 15 särskilt utpekade objekten. Undersökningarna genomfördes 1995 och resulterade i att skyddszoner och förslag till kontrollprogram togs fram för varje objekt. Arbetena finansierades av respektive kommun, i samtliga fall genom skattemedel.

På uppmaning av länsstyrelsen och de lokala miljökontoren i Västmanlands län genomfördes 2010-2011 en förnyad inventering och riskklassificering av gamla deponier i länet enligt Naturvårdsverkets metodik för förorenade markområden (MIFO). Syftet var att värdera samtliga deponier enligt Fas 1 i MIFO-metodiken, vilken innebär att det med utgångspunkt från orienterande studier ställs upp hypoteser om vilka föroreningar som kan förväntas, deras möjliga utbredning och hur människa och miljö kan exponeras. Studien som samordnades av VafabMiljö omfattade totalt 96 deponier i samtliga kommuner i Västmanlands län. Arbetet finansierades av respektive kommun

och med skattemedel. Enköping och Heby kommuner deltog inte utan omfattades istället av motsvarande undersökningar genomförda av länsstyrelsen i Uppsala län.

Som framgår av Tabell 1 nedan resulterade studien i att flertalet av de undersökta deponierna kom att klassas som tillhöriga riskklasserna 2 och 3, d.v.s. med bedömd stor respektive måttlig risk för påverkan på människors hälsa och miljön.

Tabell 1 Riskklassning enligt MIFO Fas 1

Kommun	Totalt antal	Riskklass 1 Mycket stor risk	Riskklass 2 Stor risk	Riskklass 3 Måttlig risk	Riskklass 4 Liten risk	Kan ej riskklassas
Arboga	10	-	6	4	-	-
Enköping	36	4	15	17	-	-
Fagersta	2	-	2	-	-	-
Hallstahammar	5	-	3	2	-	-
Heby	16	-	5	7	4	-
Kungsör	6	-	5	1	-	-
Köping	9	-	5	4	-	-
Norberg	8	-	2	6	-	-
Sala	10	-	4	6	-	-
Skinnskatteberg	7	-	5	2	-	-
Surahammar	8	-	5	3	-	-
Västerås	30	-	11	11	1	7
TOTALT:	148	4	69	63	5	7

För de objekt som bedömdes som mest angelägna att undersöka närmare utarbetades förslag till fortsatta kontrollåtgärder enligt MIFO Fas 2. Under ledning och samordning av VafabMiljö gjordes under 2013 en gemensam upphandling av föreslagna undersökningar för totalt 27 deponier, som kommunerna själva identifierat som särskilt prioriterade, i samtliga kommuner utom Enköping, Hallstahammar och Köping. Enköping har under senare tid utfört motsvarande undersökningar på egen hand. I Hallstahammar förutsågs inget behov av fortsatta undersökningar, medan Köping valde att avstå från deltagande i avvaktan på en planerad ansvarsutredning rörande aktuella objekt i kommunen.

Arbetet som utfördes 2014-2015 resulterade i att följande deponier omklassificerades från riskklass 2 till riskklass 3:

Kungsör:	Valskog och Skäfruna
Norberg:	Grindbo och Kolningsberg
Skinnskatteberg:	Korphyttan
Surahammar:	Ekorrället
Västerås:	Tortuna och Bäckebo

För övriga, nedan angivna, 19 objekt föreslogs ytterligare undersökningar som underlag för ställningstagande om eventuell omklassning eller förslag till direkta miljöskyddsåtgärder.

Arboga	Koberg, Hjälmarsvik
Fagersta	Kottmossen och Gölmosse
Heby	Molnebo
Kungsör	Uddhagen, Ekudden och Tegeludden

Norberg	Bennebo
Sala	Möklinta
Skinnskatteberg	Prästskogsvägen
Surahammar	Hagatippen och Harkärstippen
Västerås	Alvesta 1:8, Alvesta 7:1, Lötbo, Skälby, Tibble och Västra Verken

2 Nuläge

Samtliga kommuner i regionen har under oktober 2017 kontaktats angående nuläget beträffande de nedlagda deponierna. Resultatet redovisas kortfattat i Tabell 2 nedan.

Redovisade vidtagna åtgärder är i allt väsentligt föranledda av ovan nämnda utredning som utfördes 2014-2015, med undantag för Enköping, Hallstahammar och Köping som valde att inte delta i utredningen.

Tabell 2 Vidtagna åtgärder med anledning av utredning 2014 (MIFO Fas 2)

Kommun	Vidtagna åtgärder på gamla deponier
Arboga	Deltog med två objekt (Hjälmarsvik och Koberg) i den gemensamma studien. Uppföljande kontrollprov har utförts vid Hjälmarsvik, för tillsynsmyndighetens ställningstagande till ev. omklassificering eller behov av ytterligare undersökningar.
Enköping	Uppgifter har inte kunnat inhämtas.
Fagersta	Föreslagna undersökningar på de två deponier (Kottmossen och Gölmosse) som ingick i utredningen har utförts.
Hallstahammar	Deltog ej i utredningen. Efterbehandlingsåtgärder har dock genomförts på samtliga tre objekt som tidigare klassificerats som tillhöriga riskklass 2. Vid Herrevadstippen har all verksamhet avslutats och nyligen deponerade massor borttransporterats. Mölntorpstippen har städats och sluttäckts. Någon uppföljande riskbedömning har ännu inte gjorts. Båda deponierna bedöms dock kunna omklassificeras till riskklass 3.
Heby	Deltog i den gemensamma studien med ett objekt (Molnebo). Detta är i enlighet med utredningens förslag sluttäckt och sluttäckningsmassorna kvalitetskontrollerade och godkända. Uppföljande kontrollprogram är under utarbetande.
Kungsör	Tegeludden, en av de två deponier som klassificerades som tillhöriga riskklass 2, har sommaren/hösten 2017 sanerats för planerad bostadsbebyggelse. Avfall och förorenade massor har avlägsnats och transporterats till godkänt omhändertagande.
Köping	Deltog ej i utredningen i avvaktan på ansvarsutredning för aktuella objekt. En MIFO Fas 2-undersökning har dock gjorts i på ett objekt (Bergtorpet) som underlag för beslut om sluttäckningsåtgärder. Under 2018/2019 har tillsynsmyndigheten vidare utrett och kompletterat tidigare MIFO-fas 1 för ett antal deponier samt genomfört ansvarsutredning för ett antal deponier.
Norberg	Samtliga tre undersökta deponier (Grindbo, Kolningsberg och Bennebo) klassificerades som tillhöriga riskklass 3 och utan behov av ytterligare undersökningar.
Sala	Deltog i utredningen med en deponi (Möklinta). Kompletterande miljöundersökningar har utförts under 2017. Resultaten som väntas föreligga under december 2017 kommer att ligga till grund för en förnyad riskbedömning.
Skinnskatteberg	Föreslagna undersökningar för tre deponier (Häktet Bäcka, Korphyttan och Prästskogsvägen) pågår för närvarande.
Surahammar	För de två deponier (Hagatippen och Harkärstippen) som båda placerades i gränslandet mellan klass 2 och 3, har föreslagna undersökningar ännu inte påbörjats.
Västerås	Under 2015/2016 utfördes geofysiska undersökningar (resistivitet och IP) på samtliga 7 objekt som placerats i riskklass 2 i den gemensamma studien. Undersökningarna syftade till att identifiera utströmnings-/läckagevägar för lakvatten,

---

som underlag för en närmare riskklassificering av objekten. Undersökningarna resulterade i att tre objekt (Västra Verken, Alvesta 1:8 och Tibble) omvärderades till riskklass 3.
Beträffande övriga fyra objekt rekommenderades fortsatta undersökningar. Undersökningarna, som fortfarande pågår, indikerar att i vart fall två av dessa (Lötbo och Alvesta 7:1) bör kunna överföras till riskklass 3.
Beträffande de två återstående objekten (Skälby och Lunda) är det fortfarande oklart om vilka ställningstaganden de pågående undersökningarna kan komma att leda till. Samtliga nedlagda deponier i kommunen, utöver Skälby och Lunda, är eller bedöms således komma att klassificeras som tillhöriga riskklass 3.

Av sammanställningen framgår, att med några undantag, har föreslagna undersökningar enligt 2014 års MIFO Fas 2-utredning utförts eller kommer att utföras inom kort. Hittills har inga objekt identifierats där påverkan på omgivningarna är av sådan art och omfattning att några mer omfattande miljöskyddsåtgärder bedöms vara motiverade. Däremot har ytterligare 7 deponier kunnat eller bedöms kunna omklassas från riskklass 2 till riskklass 3.

En aktuell sammanställning beträffande nuläget för samtliga objekt i regionen redovisas i Appendix 1. Av denna framgår bl.a:

- Deponins läge.
- Under vilken tid verksamheten bedrivits.
- Deponins utbredning och volym.
- Vilka avfallslag som deponerats.
- Aktuell riskklass enligt MIFO 1 och i förekommande fall enligt MIFO 2.

3 Ansvar och finansiering

Gamla deponier i VafabMiljö-regionen har under årens lopp varit föremål för ett flertal undersökningar av olika slag. Efter en inledande kartläggning i mitten av 80-talet genomfördes i början och mitten av 90-talet riskbedömningar av de från miljösynpunkt mest angelägna objekten. Undersökningarna utfördes och finansierades av dåvarande Vafab inom ramen för den regionala avfallsplaneringen. Syftet härmed var att snabbt komma igång med studierna som således finansierades via bolagets avgifter till kommunerna och därmed ytterst genom renhållningsavgifter.

Undersökningarna resulterade i en klassning av objekten från miljösynpunkt, förslag till skyddsområden och för flera av de undersökta objekten förslag till fortsatta undersökningar. Resultat och rekommendationer inkluderades i de kommunala avfallplanerna och ansvaret för det fortsatta arbetet överläts därmed till kommunerna.

De enskilda kommunerna har därefter också svarat för det fortsatta arbetet och i de flesta fall med anlitan av VafabMiljö för samordning av gemensamma upphandlingar av miljöundersökningar.

För att närmare precisera ansvarsfrågan kring det fortsatta arbetet med de gamla deponierna i regionen beslutade direktionen för VafabMiljö den 17 december 2015:

- att kommunerna fortsättningsvis behåller ansvaret för att utföra och bekosta nödvändiga undersökningar och efterbehandlingsåtgärder vid de gamla avfallsupplag där kommunen varit verksamhetsutövare,
- att arbetena finansieras med skattemedel samt

att VafabMiljö för kommunernas räkning och mot självkostnad tillhandahåller stöd vid upphandling och genomförande av nämnda undersökningar och åtgärder. I egenskap av ansvarig för genomförande av den kommunala avfallsplaneringen ansvarar VafabMiljö härutöver för insamlande och sammanställning av de uppgifter rörande gamla deponier som ska redovisas i avfallsplanen.

4 Pågående och planerade åtgärder

Av kommunerna redovisade pågående och planerade åtgärder vid regionens nedlagda deponier framgår av Tabell 3. Vilka deponier som tas med i sammanställningen är upp till varje kommun att avgöra. Utöver redovisade aktiviteter uppges inga ytterligare undersökningar/åtgärder vara aktuella för närvarande.

Tabell 3 Pågående och planerade åtgärder

Kommun	Pågående och planerade åtgärder
Arboga	En uppföljande undersökning, med syfte att fastställa spridningsvägar för vattenburna föroreningar, kommer inom kort att genomföras vid Koberg. Härutöver förutses att kompletterande undersökningar kommer att genomföras under de närmaste åren vid de tre återstående deponierna som ingick i utredningen – Mekens tipp, Strömsnästippen och Torpstångstippen i nämnd ordning.
Enköping	Uppgifter har inte kunnat inhämtas.
Fagersta	Efter föreläggande av tillsynsmyndigheten våren 2017 utarbetas för närvarande åtgärdsplaner för de två undersökta deponierna (Kottmossen och Gölmossen). Arbetet utförs av extern sakkunnig.
Hallstahammar	Vid Stånggårdskärret pågår täckning och avslutningsåtgärder inom deponiområdet. Tätande lermassor påförs successivt vid tillgång.
Heby	Miljökontoret har förelagt tekniska kontoret att utföra miljöundersökningar och riskbedömning av Varmsätradeponin. Provtagningsprogram kommer att tas fram inom kort. Avslutningsplan och kontrollprogram för Molnebodeponin är under utarbetande. Åtgärdsutredning för Gädtsjö mosse pågår.
Kungsör	Ekudden/Uddhagen placerades i undersökningen 2014 i riskklass 2, med förslag till kompletterande undersökningar. Några sådana är för närvarande inte planerade, men kan komma att aktualiseras framöver.
Köping	Klassa om objekt utifrån genomförda utredningar samt i förekommande fall allt eftersom gå vidare utifrån genomförda ansvarsutredningar
Norberg	Efter föreläggande av tillsynsmyndigheten våren 2017 utarbetas för närvarande åtgärdsplaner för de tre undersökta deponierna (Grindbo, Kolningberg och Bennebo). Arbetet utförs av extern sakkunnig.
Sala	Ansvarsutredningar pågår för de ytterligare tre objekt (Brobacke, Lergroparna och Sättra Brunn) som tidigare bedömts tillhöriga riskklass 2. Därefter kan kompletterande undersökningar/åtgärder komma att aktualiseras.
Skinnskatteberg	Föreslagna undersökningar för tre deponier (Häktet Bäcka, Korphyttan och Prästskogsvägen) som tidigare utretts, pågår för närvarande.
Surahammar	Föreslagna undersökningar vid Hagatippen och Harkärstippen har ännu inte påbörjats, men kan komma att aktualiseras i framtiden.
Västerås	Inom Lundatippen pågår undersökningar av avfallets utbredning och mäktighet, som underlag för beslut om eventuell omDispositionering och sluttäckning av deponiområdet. Beträffande Skälbytippen pågår en ansvarsutredning.

Sammanfattningsvis kan konstateras:

- att undersökningar med anledning av utförd MIFO Fas 2-utredning fortfarande pågår vid tre objekt;
- att framtagande av undersökningsprogram pågår för ett objekt;

- att framtagande av åtgärdsprogram för sluttäckning/efterbehandling pågår för sex objekt;
- att sluttäckning och efterbehandling pågår vid ett objekt;
- att resultat från utförda undersökningar vid fem objekt är föremål för tillsynsmyndighetens granskning och beslut om omklassificering eller behov av ytterligare undersökningar alternativt sluttäcknings-/efterbehandlingsåtgärder;
- att ansvarsutredningar pågår eller bedöms behöva genomföras för nio objekt; samt
- att framtagande av undersökningsprogram, enligt kommunernas bedömning, kan komma att aktualiseras inom de närmaste åren för 15-20 objekt.

Kommunerna bedömer i dagsläget att som mest 15-20 objekt kan komma att bli föremål för fortsatta undersökningar under de närmaste 5 åren. Kostnaden härför kan erfarenhetsmässigt grovt uppskattas till som mest i storleksordningen 2-2,5 MSEK. Omfattningen därefter och på sikt är däremot svårbedömd och bl.a. avhängig eventuella initiativ från miljömyndigheterna. Även beträffande efterbehandlingsåtgärder är den framtida omfattningen mycket svårbedömd. För närvarande pågår endast enklare sluttäckningsåtgärder vid två objekt. Skulle däremot mer långtgående krav komma att ställas, exempelvis i likhet med de krav som ställs på nyligen avslutade deponier, blir de ekonomiska konsekvenserna betydande.

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Arboga	Gamla Kallstenstippen	Schaktmassor, byggavfall, mindre mängd hushållsavfall	2		F.n. motocrossbana
Arboga	Kobergstippen	Hushållsavfall, industriavfall, byggavfall	2	2	
Arboga	Strömsnästippen	Schaktmassor, bilskrot	2		Viss verksamhet pågår fortfarande
Arboga	Brattbergstippen	Schaktmassor (i huvudsak leror)	3		
Arboga	Gammal tipp	Hushållsavfall, industriavfall från Arboga tryckeri	3		
Arboga	Mekens tipp	Hushållsavfall, industriavfall	2		
Arboga	Torpstångstippen	Hushållsavfall, rivningsavfall, schaktmassor	2		F.n. motocrossbana
Arboga	Ekebytippen	Hushållsavfall, rivningsavfall, schaktmassor	3		
Arboga	Tyringe latrintipp	Latrin	3		
Arboga	Hjälmarsvik	Hushållsavfall, trädgårdsavfall	2	2-3	
Arboga	Åsbytippen	Uppgift saknas	Uppgift saknas		
Arboga	Säterbotippen	Uppgift saknas	Uppgift saknas		
Enköping	Generellt för Enköpings deponier: Tillsynsmyndigheten kommer att göra tillsyn på deponierna hösten 2019. Därefter kommer en plan att tas fram för de åtgärder som myndigheten vill att kommunledningskontoret gör för att minska/förebygga olägenheter för människors hälsa och miljö.				
Enköping	Svedia Dental	Medicintekniska produkter (Dentala avtryckningsmaterial, tandcement)	2		
Enköping	Romberga	Schaktmassor, viss dumpning av annat avfall	2		Delar av området bebyggt
Enköping	Flostatippen	Hushållsavfall, viss dumpning av oljefat, bilskrot m.m.	1		Inom vattenskydds- och fornminnesområde
Enköping	Kabe-/Rombergatippen	Schaktmassor, trädgårdsavfall, asfalt m.m.	2		Planerad parkeringsyta

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Enköping	Kärrby	Hushållsavfall, glaskross från Fagerdals Bryggeri	3		
Enköping	Berga 1:3	Rivningsavfall (Dumpning och eldning av rivningsvirke)	3		Nära riskklass 2
Enköping	Gästre 7:3	Hushållsavfall	3		
Enköping	Gästre 15:1	Hushållsavfall	3		F.n. åkermark
Enköping	Mätteby S:2	Hushållsavfall	3		
Enköping	Österunda-Skälby	Hushållsavfall	3		
Enköping	Österunda-Ål	Hushållsavfall, trädgårdsavfall	3		Nära riskklass 2
Enköping	Biskopskulla-Rönna	Hushållsavfall	3		Tre mindre deponier
Enköping	Fröslunda 3:20	Schaktmassor, asfaltrester	3		
Enköping	Rymningen 8:6	Hushållsavfall	3		
Enköping	Litslena-Viggeby	Hushållsavfall	3		2-3 mindre deponier
Enköping	Vallby	Hushållsavfall	3		Två deponier
Enköping	SV om Vallby kyrka	Hushållsavfall	3		
Enköping	Bryggholmen	Hushållsavfall, byggavfall m.m.	2		Inom Naturreservat, Natura 2000-område
Enköping	Hammarby 10:1	Hushållsavfall	3		Två deponier, varav den största uppstädad
Enköping	Biskopskulla-Viggeby	Järnskrot (okynnstippning)	3		
Enköping	Berga 1:9	Hushållsavfall	2		Inom inre vattenskyddsområde, högt naturvärde
Enköping	Grillby	Uppgift saknas	2		
Enköping	Höjatippen	Uppgift saknas	2		
Enköping	Åkersbergstippen	Uppgift saknas	1		
Enköping	Torslunda, Vappeby	Uppgift saknas	2		
Enköping	Fanna	Uppgift saknas	1		

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Enköping	Gröngarnstippen (Nya Bryggan)	Uppgift saknas	1		
Enköping	Fjärdhundratippen	Uppgift saknas	2		
Enköping	Eklundatippen	Uppgift saknas	3		
Enköping	Simtuna	Uppgift saknas	2		
Enköping	Lillkyrkatippen	Uppgift saknas	2		
Enköping	Myrbytippen	Uppgift saknas	2		
Enköping	Vappatippen	Uppgift saknas	2		
Enköping	Salnecketippen	Uppgift saknas	3		
Enköping	Rymningen	Uppgift saknas	2		
Enköping	Hummelstatippen	Uppgift saknas	2		
Fagersta	Kottmossen	Hushållsavfall, industriavfall	2	2	Bränntipp. Nära riskklass 3
Fagersta	Gölmossen	Slam från ARV, slakteriavfall, avgiftat cyanidslam, oljeskadad jord m.m.	2	2	F.n. jaktskyttebana
Hallstahammar	Soptippsbacken	Hushållsavfall	3		Ingen åtgärd nödvändig
Hallstahammar	Herrevadstippen	Glas, burkar	2		Kontrollera brunn, avsluta tippning
Hallstahammar	Mölnortippen	Glas, burkar	2		Uppstädning, kontroll av närliggande brunnar
Hallstahammar	Oxelbytippen (privat)	Gjutsand, bildäck, ev. glas/burkar	3		Kompletterande täckning
Hallstahammar	Duvhällarna	Rena schaktmassor			Verksamhet pågår fortfarande
Hallstahammar	Duvhällarna	Hushållsavfall, schaktmassor	2		Sluttäckt, men kompletterande täcklager tillförs. Sluttäckning av släntbranter

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Hallstahammar	Lyckan (ev. delvis ansvarig, ansvarsutredning pågår)	Hydroxidslam, metaller			Ansvarsutredning pågår
Heby	Molnebo	Hushållsavfall, schaktmassor, industriavfall	3	3	
Heby	Varmsättratippen	Hushållsavfall, schaktmassor	2		Numera motocrossbana
Heby	Rävsjödeponin	Hushållsavfall, industriavfall	2	3	
Heby	Ösby deponiområde	Schaktmassor, rivningsavfall, hushållsavfall	3		Utfyllning av äldre lergravar
Heby	Österbo	Hushållsavfall, slam från ARV	3		
Heby	Gäddsjö mosse	Kromhaltigt slam från Tärnsjö Ånggarveri och Tärnsjö ARV	2		
Heby	Östervålatippen	Hushållsavfall, schaktmassor	2		Ca 20 000 m3 hushålls-, ca 70 000 m3 schakt
Heby	Gammelbo, Morgongåva	Hushållsavfall, färgrester. Bl.a. avfall från AB Westeråsmaskiner			
Heby	Stormossen	Schaktmassor, bilsrot	3		
Heby	Axsjögruvan	Skrotsten, varp, hushållsavfall	3		Två igenfyllda gruvhål
Heby	Tärnsjö gruvhål 1	Hushållsavfall (Okynnesdumpning)	4		Inom yttre vattenskyddsområde
Heby	Tärnsjö gruvhål 2. Tärntippen	Hushållsavfall, trädgårdsavfall	2		Inom yttre vattenskyddsområde
Heby	Tärnsjö gruvhål 3. Skatgruvan	Schaktmassor, trädgårdsavfall, grovavfall	4		Avfallet avlägsnat
Heby	Tärnsjö gruvhål 4	Schaktmassor	4		
Heby	Tärnsjö gruvhål 5	Schaktmassor (huvudsakligen), hushållsavfall, trädgårdsavfall	3		
Heby	Tärnsjö gruvhål 7	Schaktmassor, sprängsten, bark	4		
Heby	Tärnsjö gruvhål 8	Trädgårdsavfall, hushållsavfall, schaktmassor	3		Inom yttre vattenskyddsområde

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Kungsör	Skäftrunatippen	Hushållsavfall, industriavfall, slam från ARV	2	3	F d grustäkt
Kungsör	Torpatippen	Hushållsavfall	3		
Kungsör	Ekudden	Hushållsavfall, industriavfall	2	2	
Kungsör	Uddhagen	Hushållsavfall, industriavfall, schaktmassor	2	2	
Kungsör	Valskogstippen	Hushållsavfall	2	3	Vattenskyddsområde
Kungsör	Tegeluddens deponi	Industriavfall, schaktmassor	2	1	
Köping	Himmetatippen	Hushållsavfall, slakteriavfall, trädgårdsavfall	3		Ev. pågående tippning av slakteriavfall och trädgårdsavfall
Köping	Svinskogen	Hushållsavfall, industriavfall	3		
Köping	Cementatippen	Industriavfall, grovavfall, byggavfall	2		
Köping	Hässjamossen	Industriavfall, inkl farligt avfall, från Kohlsva Jernverks AB	2		
Köping	Hyllåsen	Slagg, stoft, slam och avfallssand från Kohlsva Jernverks AB	2		
Köping	Vitön-Malmön	Industriavfall	3		
Köping	Kolsva Bruksdeponi, flera deponier	Industriavfall, främst gjuteriavfall	2		
Köping	Hörnberga	Avfall från sågverk, främst bark	2		
Köping	Gräsödeponin	Hushållsavfall och industriavfall	3		Utredning genomförd men ännu ej kommunicerad.

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Norberg	Grindbotippen	Hushållsavfall, industriavfall, div. kemikalier	2	3	Har brunnit genom självantändning. Utredning för att ta fram lämpliga åtgärder för deponin pågår (2019).
Norberg	Byggavfallstipp vid Noren	Grovavfall	3		Bränntipp
Norberg	Olsbotippen	Schaktmassor, mindre mängd hushålls- och industriavfall	3		
Norberg	Klackberg				
Norberg	Kolningberg	Troligen hushållsavfall, industriavfall	2	3	Vattenfyllt gruvhål Utredning för att ta fram lämpliga åtgärder för deponin pågår (2019).
Norberg	Bennebotippen	Hushållsavfall	3	3	Utredning för att ta fram lämpliga åtgärder för deponin pågår (2019).
Norberg	Grönlund	Hushållsavfall	3		
Norberg	Rönningstorpet	Hushållsavfall	3		
Sala	Brobacke soptipp	Hushållsavfall, avfall från lantbruk och trävaruindustri m.m.	2		
Sala	Hyttskogen	Hushållsavfall, industriavfall, metallhydroxidslam m.m.	3		
Sala	Lergroparna	Hushållsavfall, industriavfall, (sannolikt) farligt avfall	2		F.n. industriområde
Sala	Lånsta schaktmassetipp	Schaktmassor	3		
Sala	Möklinta	Avfall från lantbruk och trävaruindustri inkl farligt avfall	2	2-3	

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Sala	Nystrand	Hushållsavfall	3		
Sala	Ransta soptipp	Hushållsavfall, industriavfall, spillolja, färgrester	3		
Sala	Salbohedtippen	Hushållsavfall, avfall från lantbruk, avfall från trävaruindustri m.m.	3		
Sala	Sätrabrunns soptipp	Hushållsavfall, avfall från lantbruk m.m.	2		
Sala	Västerfärnebotippen	Hushållsavfall, spillolja, färgrester	3		Bränntipp. Nära riskklass 2
Skinnskatteberg	Holmen Karmansbo	Bytipp för Karmansbo	3		
Skinnskatteberg	Färna	Verksamhetsavfall från Domänverket, jordbruksavfall	3		
Skinnskatteberg	Prästskogsvägen	Hushållsavfall	2	2	
Skinnskatteberg	Häktet Bäcka	Anrikningstipp för oljor från Bäckegruvan	2		
Skinnskatteberg	Udden Bäckegruvan	Hushållsavfall, latrin	2		
Skinnskatteberg	Korphyttan	Hushållsavfall	2	3	
Skinnskatteberg	Industriområdet ASSI	Industriavfall, fiberslam, bark	2		
Surahammar	Hagatippen	Hushållsavfall, byggavfall, avfall från livsmedelsaffärer, slam från ARV, bilskrot m.m.	2	2-3	
Surahammar	Harkärrstippen	Schaktmassor, byggavfall	2	2-3	
Surahammar	Lönnbromossen	Hushållsavfall	3		
Surahammar	Ramnäs bruks byggavfallstipp	Hushållsavfall, byggavfall, trädgårdsavfall, bilskrot	2		
Surahammar	Ekorrfallet	Hushållsavfall	2	3	
Surahammar	Brännmossen	Byggavfall	2		
Surahammar	Virso byggavfallstipp	Schaktmassor, byggavfall	3		F d grustäkt
Surahammar	Virso hushållsavfallstipp	Hushållsavfall	3		

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Västerås	Lundatippen (Lugna gatan)	Hushållsavfall, farligt avfall	2	2	
Västerås	Gillbotippen	Hushållsavfall, byggavfall, schaktmassor	3		
Västerås	Björkstapippen	Hushållsavfall, byggavfall	3		
Västerås	Tingtatippen	Schaktmassor, skrot	3		
Västerås	Hälla stg 3393	Schaktmassor, skrot	3		F d grustäkt
Västerås	Hälla stg 3205	Uppgift saknas	Har ej kunnat bedömas		F d grustäkt
Västerås	Hälla stg 3223, 3225 och 3226	Hushållsavfall, skrot	3		F d grustäkt
Västerås	Tibbletippen	Schaktmassor, byggavfall, bilskrot, "tjäravfall"	2	2	F d grustäkt
Västerås	Skälbytippen	Schaktmassor, rivningsavfall, inslag av farligt avfall	2	2	F d grustäkt
Västerås	Alvesta 1:8	Schaktmassor	2	2	F d grustäkt
Västerås	Alvesta 3:1	Schaktmassor, rivningsavfall	Har ej kunnat bedömas		F d grustäkt
Västerås	Alvesta 7:1	Hushållsavfall, oljefat, plastdunkar med misstänkt farligt avfall	2	2	F d grustäkt
Västerås	Alvesta 4:1	Schaktmassor	3		F d grustäkt
Västerås	Byggtipp Brunnby	Schaktmassor, bygg- och rivningsavfall	Har ej kunnat bedömas		F d grustäkt
Västerås	Fågelbacken	Hushållsavfall, möjligen industriavfall och farligt avfall	4		Deponin avlägsnad

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Västerås	Kvistbergatippen	Hushållsavfall	3		
Västerås	Tortunatippen	Hushållsavfall, schaktmassor	2	3	Inom skyddsområde för vattentäkt. Under fotbollsplan
Västerås	Vedbobacken	Schaktmassor, byggavfall	3		F.n. skidbacke
Västerås	Skultuna Centrum	Hushållsavfall	3		
Västerås	Bäckebotippen	Gjuteriavfall, byggavfall, schaktmassor	2	3	
Västerås	Skultuna vid Svartån	Byggavfall	Har ej kunnat bedömas		
Västerås	Västra Verken	Hushållsavfall, byggmassor, schaktmassor, ev farligt avfall	2	3	
Västerås	Lötbotippen	Hushållsavfall, byggavfall, schaktmassor	2	2	
Västerås	Gnällan	Metallhydroxidslam, schaktmassor	2		
Västerås	Skultuna 29	Byggavfall, trädgårdsavfall, tegel, stenar m.m.	Har ej kunnat bedömas		
Västerås	Skultuna 30	Gjuteriavfall	Har ej kunnat bedömas		
Västerås	Skultuna Bruks sågverk	Bark och sågspån	2		
Västerås	Dingtuna idrottsplats	Byggavfall, schaktmassor, hushållsavfall	3		
Västerås	Asea Finnsletten	Sot från metallgjuteri	Har ej kunnat bedömas		
Västerås	Stadsäga 2636	Gjuterisand, sot	3		F d grustäkt

Appendix 2 – Nedlagda deponier där Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Arboga	Stentippen/Säterbotippen	Industrideponi, Schaktmassor enl. gamla databasen. Dumpn av ytbehandlingsbad.	Uppgift saknas	Uppgift saknas	Tillsynsmyndighet: Generalläkaren, ev. delat tillsynsansvar. Finns även i lista över kommunala deponier. Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Arboga	Gamla Kallstenstippen/ Kallstenstippen	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	3 ¹		Detta objekt berör den gamla, nedlagda deponin. Det finns även en pågående verksamhet, se relaterat objekt Kallstenstippen. Tillsynsmyndighet: Delat. Lst gamla delen och Kn nya pågående delen. Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Arboga	Gammal tipp - Hjälmarsvik	Industrideponier	3 ²		Huvudstudie avslutad - ingen åtgärd
Enköping	Nedlagd deponi intill Flostatippen	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	1		Inom vattenskydds- och fornminnesområde. Förstudie pågående
Fagersta	Uddnästippen	Industrideponier	2		Objektet ingår i samlingsobjektet Fagersta Bruks Industriområde. En

¹ Annan metodik ligger till grund för bedömningen

² Utredning

Appendix 2 – Nedlagda deponier där Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
					gemensam riskklassning har gjorts för hela området. Riskklass är inlagd på respektive ingående enskilda objekt och ej inlagd på objektet Samlingsobjekt Fagersta Bruks Industriområde. Förstudie pågående
Fagersta	Slaggdeponin Norra industriområdet	Industrideponier			Objektet ingår i samlingsobjektet Fagersta Bruks Industriområde. En gemensam riskklassning har gjorts för hela området. Riskklass är inlagd på respektive ingående enskilda objekt och ej inlagd på objektet Samlingsobjekt Fagersta Bruks Industriområde. Huvudstudie avslutad - åtgärd ej påbörjad
Fagersta	Sänkmossen	Industrideponier	3		Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad
Hallstahammar	Rallstaverken (Sandvik Kanthal)	Sekundära metallverk	1		Delåtgärd avslutad - uppföljning ej klar
Hallstahammar	Kanthals deponi	Industrideponier	1		Sluttäckning pågår

Appendix 2 – Nedlagda deponier där Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Hallstahammar	Syratippen Lyckan	Industriedeponier Hydroxidslamdeponi i drift mellan 1963 och 1976. Avfallet härrör från tråddrageriet.	1 ³		Huvudstudie avslutad - åtgärd ej påbörjad
Heby	Söråsbo Schaktmassedeponi	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - ingen åtgärd
Heby	Lapphällarna	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - ingen åtgärd
Heby	Tärnsjö gruvhål 6	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - ingen åtgärd
Heby	Virkesupplag Skommaråsen	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - ingen åtgärd
Kungsör	Kungsörs Ångsåg och snickerifabrik	Industriedeponier - spåntipp Sågverk utan dopning eller impregnering	3		Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad
Köping	Cementatippen	Industri-, grov-, och rivningsavfall	2		Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad
Köping	Valsta motocrossbana	Avfallsdeponier - inert, schaktmassedeponier	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - ingen åtgärd
Norberg	Spännarhyttan	Järn-, stål- och manufaktur	3		Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad
Sala	Sörskogstippen schaktmassor	Jord, grus, bergmassor, betong, asfalt, sand samt tegel	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad

³ Enl. utredning

Appendix 2 – Nedlagda deponier där Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn

Kommun	Obj namn	Innehåll	Riskklass (MIFO 1)	Riskklass (MIFO 2)	Kommentarer
Skinnskatteberg	ASSI avfallsugn Klockargården	Anläggning för farligt avfall. Mottagning, mellanlagring, sortering av avfall industriavfall	2		Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad
Skinnskatteberg	Vätterskogatippen	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Surahammar	Schaktmassetipp Ramnäs	Industrideponi. Schaktmassor	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Surahammar	Ramnäs soptipp	Avfallsdeponier - icke farligt, farligt avfall	3		Inventering avslutad - ingen åtgärd
Västerås	Gryta, gammal deponi	Anläggning för farligt avfall	Uppgift saknas		Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Västerås	Västerås Hamn (västra hamnen)	Hamnar - handelstrafik med miljöfarliga varor Utfyllnad av cementstabiliserad kolaska, deponerade nickeltackor, sannolikt även annat deponerat.			Åtgärd pågående

1 Minimera					
Mål 1.1 Avfallsmängderna ska minska med 7 % per person 2030 jämfört med 2020.					
Delmål:					
<ul style="list-style-type: none"> - Minskning med 1 % per person till 2022. - Minskning med 4 % per person till 2026. 					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner¹
2022 har minst 30 familjer deltagit i minimeringsmästarna eller liknande.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
2022 sker samarbete med influencers för att ändra konsumtionsmönster.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
2022 informerar och inspirerar VafabMiljö invånare att minska sitt matsvinn.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
VafabMiljö agerar på nationell arena för att påverka förpackningsindustrin.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
Minst 10 butiker är miljömärkta 2022. Butiker och företag uppmuntras att Miljönärmärka sig. De som har märkningen uppmärksammas.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-

¹ Bedömd kostnadsnivå för kommunerna är indelad enligt följande: Låg: 0-30 000 kr per år, medel: 30 000-100 000 kr per år, hög: över 100 000 kr per år

1 Minimera

Mål 1.1 Avfallsmängderna ska minska med 7 % per person 2030 jämfört med 2020.

Delmål:

- Minskning med 1 % per person till 2022.
- Minskning med 4 % per person till 2026.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner ¹
Från och med 2020 deltar VafabMiljö i Europa minskar avfallet veckan.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	

1 Minimera					
Mål 1.2 Kommunalt verksamhetsavfall ska minska 2030 jämfört med 2020.					
Aktivitet	Ansvarig utförare²	Ansvar uppföljning²	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 ska avfall i kommunala verksamheter identifieras.	VafabMiljö tar fram underlag. Respektive kommun bistår med information.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom förbundets uppdrag	Tid för den personal som arbetar med identifieringen.	Låg
2021 tas åtgärdsplan fram baserat på identifiering ovan.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i nätverket.	Låg
Nätverk etableras mellan kommunerna för att minimera avfall.	VafabMiljö leder nätverket. Kommunerna ansvarar för resurssättning i form av deltagande personal.	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i nätverket. Ska på sikt minska kostnader.	Låg
2020 etableras nätverk mellan kommunerna för att minimera avfall vid upphandling.	VafabMiljö leder nätverket. Kommunerna ansvarar för resurssättning i	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i nätverket.	Låg

² För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

1 Minimera					
Mål 1.2 Kommunalt verksamhetsavfall ska minska 2030 jämfört med 2020.					
Aktivitet	Ansvarig utförare²	Ansvar uppföljning²	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
	form av deltagande personal.				
2022 har samtliga kommuner sett över inköpsrutiner i syfte att förebygga avfall vid upphandling.	Respektive kommun. Metod kan tas fram inom nätverket.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.		Tid för resurs som utför arbetet.	Låg
2026 har 10 verksamheter testat konceptet Avfallssnål, förskola, skola och äldreboende.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	Tid för bemanning i eventuellt deltagande kommuner. Projektet kan leda till minskade kostnader.	Låg
Senast 2022 finns infomaterial för hur olika typer av kommunala verksamheter kan minska sitt avfall.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet		-

1 Minimera					
Mål 1.3 Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 50% till 2030 jämfört med 2021.					
Delmål:					
- Minskning med 40 % till 2026.					
Aktivitet	Ansvarig utförare³	Ansvar uppföljning³	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Nätverk etableras mellan kommunerna för att minska matsvinnet i kommunala verksamheter.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i nätverket.	Låg
Senast 2021 har Livsmedelsverkets mätmetod införts och en första mätning genomförts.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i projektet.	Låg
2021 finns koncept för att arbeta med matsvinn i kommunala verksamheter.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i projektet. Ska på sikt minska kostnader då mindre mat slängs.	Låg

³ För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

1 Minimera					
Mål 1.4 Användningen av engångsartiklar och förpackningar ska minska.					
Delmål:					
<ul style="list-style-type: none"> - Senast 2022 är samtliga kommuner i regionen Kranmärkta. - Senast 2022 använder minst tolv butiker matavfallspåsar som fruktpåsar - 					
Aktivitet	Ansvarig utförare⁴	Ansvar uppföljning⁴	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Kranmärkning införs.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i projektet.	Låg
Tolv dagligvaruhandlare som är villiga att ingå i projektet identifieras. Därefter byts plastpåsar ut mot papperspåsar.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-

⁴ För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

2 Återanvända					
Mål 2.1 År 2030 ska minst 80 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning och enkelt att konsumera medvetet.					
Delmål:					
<ul style="list-style-type: none"> - År 2022 ska minst 60 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning - År 2026 ska minst 70 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning. - År 2022 ska minst 60 % av invånarna ange att de tycker att det är enkelt att konsumera medvetet och att de vet var de kan handla begagnade produkter. - År 2026 ska minst 70 % av invånarna ange att de tycker att det är enkelt att konsumera medvetet och att de vet var de kan handla begagnade produkter. 					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 beslutas om plan för etablering av Återbruk 2.0.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram plan inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i planen.	-	-
2020 är det möjligt att lämna saker för återanvändning på Mobila Återbruket.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
2022 har samarbete utvecklats för att identifiera affärsområden där människor långt från arbetsmarknaden kan arbeta med att förbereda avfall för återanvändning.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	Initialt tid för deltagare i projektet.	Låg

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2022 finns koncept etablerat i samtliga kommuner för att dela eller låna sportutrustning.	Respektive kommun.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	-	Initialt tid för deltagare i projektet. Eventuella kostnader får preciseras i underlag för koncept.	Låg
Informationsinsatser sker för att styra mot medveten konsumtion.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
2022 sker samarbete med influencers för att sprida budskap om hur man kan återanvända material.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	

2 Återanvända

Mål 2.2 Senast 2030 uppger 90 % av invånarna att de vet var de ska lämna använda textilier för återanvändning och återbruk och anser de att det är enkelt att konsumera textilier medvetet.

Delmål:

- År 2022 upplever minst 70 % av invånarna att det är enkelt att lämna textilier för återanvändning och återbruk.
- År 2026 upplever minst 80 % av invånarna att det är enkelt att konsumera textil medvetet och att de vet var de kan handla begagnade textilier.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Insamlingsplatser ses över och informationsinsatser sker återkommande.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
Information med återkoppling om miljöfordelar med att återanvända återkommer.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
Samarbete utvecklas med entreprenörer som utvecklar nya saker från avfall.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
VafabMiljö bistår kommunerna med avtal med organisationer som samlar in textil	VafabMiljö				Låg

2 Återanvända					
Mål 2.3 Senast 2026 ska samtliga kommuner ha ökat återanvändningen inom de egna verksamheterna.					
Delmål:					
- Senast 2022 ska samtliga kommuner ha etablerat ett internt bytessystem för möbler och annan lämplig utrustning.					
Aktivitet	Ansvarig utförare⁵	Ansvar uppföljning⁵	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Kommunerna ansluter sig till färdiga system eller utvecklar nya.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i projektet. Eventuellt kostnader för IT-system beroende på hur kommunen väljer att genomföra detta.	Låg-medel
2020 etableras nätverk för att arbeta med krav på återanvändande vid upphandling.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i nätverket.	Låg
Senast 2026 ses hantering av elektronik över för att öka återanvändandet.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	Tid för deltagare i projektet.	Låg

⁵ För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

2 Återanvända					
<p>Mål 2.4 År 2026 har alla lovpliktiga rivningar som genomförs i regionen en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande.</p> <p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Senast 2022 har rutiner införts i samtliga kommuner för ökad information av hantering av bygg- och rivningsavfall genom krav på kontrollplaner. 					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Rutiner för rivningsplaner införs.	Respektive kommun.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	-	Tid för framtagande av rutin.	Låg
2 Återanvända					
<p>Mål 2.5 Återanvändningen av sopsand som används i kommunerna för halkbekämpning ska öka till 2026 jämfört med 2020.</p> <p>-</p>					
Aktivitet	Ansvarig utförare⁶	Ansvar uppföljning⁶	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
En anläggningsstrategi tas fram, som inkluderar hantering av sopsand.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet?	Tid för deltagare i projektet.	Låg

⁶ För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

3 Återvinna

Mål 3.1 Senast 2030 sorteras 60% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner

Delmål

- Senast 2022 sorteras 49% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.
- Senast 2026 sorteras 55% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.
- Senast 2021 har 60% av bostadsfastigheterna tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar
- Senast 2020 ökar utsorterat matavfall med 5% per år.
- Senast 2022 återvinns 50% av plasten som samlas in vid Återbruken.
- Senast 2022 återvinns 90% av planglas som samlas in.
- Senast 2026 återvinns 50% av isoleringen som samlas in.
- Senast 2030 återvinns 90% av isoleringen som samlas in.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Renhållningstaxa och Föreskrifter som styr mot ökad utsortering tas fram och beslutas. Taxa och föreskrifter gäller från och med 2020.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2020 finns strategi för ökad utsortering av matavfall och förpackningar från restavfallet.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 har pilotprojekt genomförts med Mälarenergi i syfte att minska förpackningar i restavfallet.	VafabMiljö och Mälarenergi	VafabMiljö. Mälarenergi bistår med information till övergripande uppföljning.	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2020 är nära samarbete etablerat med producenterna för att utveckla insamling av förpackningar.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2020 finns strategi för ökad utsortering fastighets/kvarternära.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-
Utvecklingsprojekt identifieras tillsammans med MDH.	VafabMiljö och MDH	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Materialströmmar ur grovavfallet identifieras som kan återvinnas.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Aktör som kan ta emot och hantera plast från grovavfall resurseffektivt och miljöriktigt identifieras.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 finns metoder för att få planglas tillräckligt rent för att återvinnas.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Åtgärder vidtas så att isolering samlas in torrt och rent.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2022 har information tagits fram riktad till de som lämnar isolering vid Återbruken.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

3 Återvinna

Mål 3.2 Senast 2030 nyttjas fosfor ur avlopp på bästa möjliga sätt.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2022 har en strategi tagits fram för bästa möjliga avsättning av de fosforhaltiga material VafabMiljö ansvarar för.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

3 Återvinna					
Mål 3.3 Senast 2030 ska 100% av biogödseln från biogasproduktionen återföras till åkermark.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2021 är utredning klar som visar på möjligheter att KRAV märka biogödseln.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
3 Återvinna					
Mål 3.4 Senast 2022 är förutsättningarna för att etablera en anläggning för framställning av biokol framtagna					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Utreda förutsättningarna för att etablera en biokolanläggning	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
3 Återvinna					
Mål 3.5 Hantering av massor sker samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 antas en anläggningsstrategi för VafabMiljö.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet.	-	-

			Kostnad för genomförande preciseras i strategin.		
2022 fastställs strategi för masshantering i regionen av VafabMiljös direktion.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun bistår med sakkompetens. ⁷	VafabMiljö. Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning. ⁸	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

4 Energiåtervinna

Mål 4.1 Senast 2030 energiåtervinns 35% av insamlat hushållsavfall genom förbränning.

Delmål:

- År 2022 energiåtervinns 45% av insamlat hushållsavfall.
- År 2026 energiåtervinns 39% av insamlat hushållsavfall.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Samma aktiviteter som under mål 3.1	Samma ansvarige som under mål 3.1	Samma ansvar för uppföljning som under mål 3.1	Samma kostnader som under mål 3.1	-	-

⁷ För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

4 Energiåtervinna					
Mål 4.2 År 2023 avsätts 3% av askorna från energiåtervinning högre i avfallshierarkin jämfört med 2018.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Under perioden har Mälarenergi undersökt två nya metoder att hantera askor.	Mälarenergi	Mälarenergi	-	-	-

4 Energiåtervinna					
Mål 4.3 År 2021 finns kapacitet för framställning av 40 GWh biogas där såväl gas som biogödsel har full avsättning.					
Delmål:					
<ul style="list-style-type: none"> - Senast 2021 är utsläppen av metan från biogasanläggningen högst 3 % av producerad mängd. - Senast 2021 är utbytet av rötbar substans i biogasanläggningen minst 90 %. - Den specifika biogasproduktionen (m³ biogas/ton avfall) ska öka med minst 10 % 2021 jämfört med 2018. 					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Vid halvårsskiftet 2020 är projektet klart och anläggningen redo att tas i drift.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 finns strategi för att höja kvalitet på utsorterat material.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-
VafabMiljö kommer agera för att höja status på biogas som drivmedel.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

4 Energiåtervinna

Mål 4.4 Senast 2020 drivs VafabMiljös och dess entreprenörers fordon fossilfritt.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Säkerställs genom krav vid upphandlingar.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

5 Deponera					
Mål 5.1 Senast 2030 deponeras mindre än 1% av insamlat material från hushåll.					
Delmål:					
<ul style="list-style-type: none"> - Senast 2022 återvinns 90 % av planglas som samlas in från hushåll. - Senast 2026 återvinns 50 % av isoleringen som samlas in. - Senast 2030 återvinns 90 % av isoleringen som samlas in. - Senast 2022 har ytterligare minst två avfallsslag identifierats som kan avsättas på annat sätt än genom deponering. 					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 finns metoder för att få planglas tillräckligt rent för att återvinnas. (Samma aktivitet som i mål 3.1)	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet	-	-
Åtgärder vidtas så att isolering samlas in torrt och rent. (Samma aktivitet som i mål 3.1)	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Åtgärder vidtas så att isolering samlas in torrt och rent (Samma aktiviteter som i mål 3.1)	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
VafabMiljö arbetar aktivt med omvärldsbevakning för att identifiera två materialslag som kan hanteras på annat sätt än genom deponering.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

5 Deponera					
Mål 5.2 Senast 2026 finns plan för hur samtliga VafabMiljös sluttäckta deponier ska användas⁸.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Plan för användning av VafabMiljös sluttäckta deponier tas fram.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i planen.	-	-

5 Deponera					
Mål 5.3 Senast 2022 finns en handlingsplan för att minska antalet bränder på VafabMiljös anläggningar					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Handlingsplan tas fram med metoder för hantering av avfall för snabb identifiering men även med förslag på investeringar för att snabbt upptäcka bränder.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i planen.	-	-

⁸ Målet gäller de deponier VafabMiljö har ansvar för.

5 Deponera					
Mål 5.4 Senast 2026 samlas förorenat vatten från VafabMiljös avfallsanläggningar upp och hanteras miljö- och resursmässigt hållbart.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2022 finns strategi för att miljö- och resursmässigt arbeta med förorenat vatten.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

5 Deponera					
Mål 5.5 Senast 2030 omhändertas all deponigas från VafabMiljös deponier som är möjlig att samla upp på ett sådant sätt att utsläpp av metan till atmosfären förhindras					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2022 finns strategi för miljö- och resursmässigt hållbart arbete med diffusa utsläpp av metangas från VafabMiljös deponier.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-
VafabMiljö arbetar aktivt med frågan om diffusa utsläpp av metangas och bidrar till nationell utveckling.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

5 Deponera					
Mål 5.6 Senast 2040 utgör inte nedlagda deponier något hot mot människors hälsa eller miljö					
Delmål:					
<ul style="list-style-type: none"> - Senast 2022 ska ansvarsförhållandet ha klarlagts för samtliga deponier tillhöriga MIFO riskklass 1 och 2. - Senast 2026 ska åtgärdsplaner ha tagits fram för deponier tillhöriga MIFO riskklass 1 och 2. - Senast 2040 ska samtliga deponier inom riksklass 1 och 2 vara åtgärdade. - 					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Respektive kommun behöver vidta nödvändiga åtgärder och tillsätta de resurser som krävs, personellt och monetärt.	Respektive kommun.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	-	Tid för egen personal och eventuellt konsultkostnader för utredningar.	Total kostnad beror på varje kommuns enskilda förutsättningar och kan inte anges här. Kostnaderna bedöms dock generellt sett bli mycket höga.

6 Nedskräpning					
Mål 6.1 Nedskräpningen ska minska med 50 % 2030 jämfört med 2020.					
Delmål:					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Kompletteras med uppgifter från kommunerna					

6 Nedskräpning					
Mål 6.2 Senast 2022 åtgärdas anmälningar om nedskräpning/dumpning skyndsamt.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Rutiner tas fram senast 2021.	Respektive kommun.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.		Kostnaden uppskattas till arbetsinsats i den egna kommunens verksamhet. Eventuellt kan kostnader tillkomma avseende tekniskt stöd. Kostnad för uppföljning blir av administrativ karaktär i form av tidsåtgång för varje kommun.	Låg/medel

7 Kommunal planering

Mål 7.1 Senast 2022 är VafabMiljö en självklar samarbetspartner i framtagande av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument.

Delmål:

- Senast 2022 är VafabMiljö remissinstans i samtliga Översiktsplaner, Fördjupade Översiktsplaner samt Detaljplaner i förbundets medlemskommuner.
- Senast 2024 inkluderas avfallshantering i samtliga Översiktsplaner, Fördjupade Översiktsplaner samt Detaljplaner i förbundets medlemskommuner.
- Senast 2022 uppstår inga problematiska hämtställen vid nyproduktion.
- Senast 2021 har 60% av bostadsfastigheterna tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Senast 2022 har VafabMiljö besökt förvaltningar för stads- och samhällsbyggnad i samtliga medlemskommuner.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun tar sin del av ansvaret. ⁹	VafabMiljö. Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning. ¹¹	Inom ordinarie verksamhet.	Initialt tid för möten och avstämningar.	Låg
Senast 2021 upprättas rutiner hos samtliga medlemskommuner och VafabMiljö för att säkerställa remittering.	VafabMiljö projektleder. Respektive kommun tar sin del av ansvaret. ¹¹	VafabMiljö. Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning. ¹¹	Inom ordinarie verksamhet.	Initialt tid för att upprätta rutiner.	Låg

⁹ För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
2020 har pilotprojekt genomförts med Mälarenergi i syfte att minska förpackningar i restavfallet. (Samma aktivitet som för mål 3.1 Återvinna.)	VafabMiljö och Mälarenergi	VafabMiljö. Mälarenergi bistår med information till övergripande uppföljning	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2020 är nära samarbete etablerat med producenterna för att utveckla insamling av förpackningar. (Samma aktivitet som för mål 3.1 Återvinna.)	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

7 Kommunal planering					
Mål 7.2 Senast 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande.					
Delmål:					
- År 2022 har rutiner införts i samtliga kommuner för ökad kontroll av hantering av bygg- och rivningsavfall genom krav på rivningsplaner.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Rutiner för kontrollplaner införs (samma aktivitet som för mål 2.4).	Respektive kommun.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.	-	Tid för framtagande av rutin.	Låg
Möjlighet till återanvändning och materialåtervinning beaktas i fysisk planering och beviljande av bygglov (samma aktivitet som för mål 2.4).	Respektive kommun.	Respektive kommun bistår med information till övergripande uppföljning.		Tid för framtagande av rutin.	Låg

8 Farlighet i avfallet					
Mål 8.1 Mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt ska minska					
Mål 8.2 Senast 2030 har tio informationsaktiviteter riktade till hushåll genomförts med syfte att höja kunskapen om vad som är farligt avfall och hur det ska hanterats					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Från 2022 genomförs en informationsaktivitet per år riktat mot olika målgrupper.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
8 Farlighet i avfallet					
Mål 8.3 Metoder för att ta emot farligt avfall vid Återbruken har utvecklats så att säkerheten ökar till 2026 jämfört med 2020.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Från och med 2020 genomförs utbildning regelbundet för medarbetare vid Återbruk om farligt avfall.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Strategi för att öka säkerheten då farligt avfall lämnas vid Återbruk tas fram till 2022.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

8 Farlighet i avfallet

Mål 8.4 Möjligheterna att lämna farligt avfall har ökat med 50 % 2030 jämfört med 2020.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Strategi för att öka antalet platser att lämna farligt avfall tas fram till 2024.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram strategi inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

8 Farlighet i avfallet

Mål 8.5 Kunskapen om hur man hanterar farligt avfall har ökat med 70 % i verksamheter inom kommunerna som ger upphov till farligt avfall år 2030 jämfört med 2020.

Delmål:

- 2026 genomför 50 % av verksamheterna utbildningen och finns i ett program med regelbundet återkommande fortbildning.
- 2030 genomför 70 % av verksamheterna utbildningen och finns i ett program med regelbundet återkommande fortbildning.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Enkät skickas till kommunala verksamheter under 2021 för att få ett utgångsläge.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Kartläggning genomförs senast 2021 för att identifiera berörda verksamheter. Samordnas med framtagande av andra utbildningar.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Utbildningspaket specifikt riktad till målgrupper tas fram.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

9 Kundperspektivet

Mål 9.1 Senast 2030 är 90% av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö

Delmål:

- Senast 2022 är 85% invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.
- Senast 2026 är 87% invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.
- Senast 2030 är 90% invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Från och med 2020 genomförs kundundersökningar vartannat år i samtliga medlemskommuner.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

9 Kundperspektivet

Mål 9.2 År 2030 är självservice utvecklad jämfört med 2020

Delmål:

- Senast 2022 kan kunder få svar på frågor dygnet runt med hjälp av FAQ lösning.
- Senast 2022 har kunder digitalt stöd för att förbereda sitt besök på Återbruket.
- Senast 2020 öppnar VafabMiljös första Återbruk med obemannade öppettider.
- År 2026 har antalet frågor till kundservice minskat med 50% jämfört med 2020.
- Senast 2026 väljer 90% av de nya kunderna abonnemang via Mina sidor.
- Senast 2026 beställs 75% av tjänsterna via Mina sidor.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Mina Sidor ska utvecklas till 2022 så att abonnemangsväl och tjänster kan hanteras där.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2022 ska system finnas så att påminnelser kan fås via e-post eller sms.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Digital lösning för FAQ tas fram senast 2022.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
2020 beslutas om plan för etablering av Återbruk 2.0.	VafabMiljö	VafabMiljö	Initial kostnad att ta fram plan inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i planen.	-	-

9 Kundperspektivet					
Mål 9.3 Senast 2030 genomför 5% av myndiga kommuninvånare en internetbaserad utbildning per år					
Delmål:					
- Senast 2026 har 5% av kommuninvånarna genomfört utbildningen.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Utbildningspaket tas fram.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Då utbildningen är framtagen ska den marknadsföras.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

9 Kundperspektivet					
Mål 9.4 Senast 2022 finns en strategi för systematiskt digital återkoppling.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Strategi ska tas fram över hur digital återkoppling ska ske systematiserat.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-

9 Kundperspektivet					
Mål 9.5 Senast 2026 genomför 50% av förskolorna i regionen aktiviteter om avfallshantering					
- Senast 2022 har en utbildning tagits fram och marknadsförs.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Tas fram tillsammans med övrigt utbildningspaket.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

9 Kundperspektivet					
Mål 9.6 Senast 2022 får 75% av regionens skolor i åk 1-6 information av skolinformatörer varje år.					
-					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Senast 2020 har strategi för skolbesök uppdaterats.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet. Kostnad för genomförande preciseras i strategin.	-	-
Senast 2022 har plan för uppföljning tagits fram.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

9 Kundperspektivet					
Mål 9.7 Senast 2030 är samarbetet mellan VafabMiljö och de kommunala bostadsbolagen väl utvecklat.					
Delmål:					
- Senast 2026 genomförs BoSkola hos samtliga kommunala fastighetsbolag.					
Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Senast 2020 öppnar en webshop med informationsmaterial.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Senast 2024 finns koncept för kommunikation med boende.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-
Senast 2024 finns koncept för BoSkola tillgänglig för eget genomförande.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

10 Ekonomiska och finansiella mål

Mål 10.1 VafabMiljö ska ha en långsiktigt stabil ekonomi.

Mål 10.2 Från och med 2020 ska det kommunala avfallsuppdraget årligen ha en ekonomi i balans.

Delmål:

- År 2020 tillämpar VafabMiljö en långsiktigt hållbar taxekonstruktion.
- År 2020 tillämpar VafabMiljö en taxa som skapar årlig balans för det kommunala avfallsuppdraget.

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Taxan följs upp mot kostnader inför varje år.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

10 Ekonomiska och finansiella mål

Mål 10.3 Från och med 2021 ska det årliga resultatet i kommunalförbundets avfallsverksamhet som inte omfattas av det kommunala uppdraget uppgå till minst 5 procent av den verksamhetens totala intäkter.

-

Aktivitet	Ansvarig utförare	Ansvar uppföljning	Kostnad VafabMiljö	Insats kommuner	Bedömd kostnadsnivå kommuner
Produktområden följs upp och utvärderas efter lönsamhet löpande.	VafabMiljö	VafabMiljö	Inom ordinarie verksamhet.	-	-

---

Bilaga 6

Kartläggning av kommunernas översiktsplaner

VafabMiljö

	Utpekade områden i karta till översiktsplanen	Avfallshantering beskriven i översiktsplanen	Giltighetstid för översiktsplanen
Västerås	Ja, deponier. Både befintlig och framtida lokalisering	Grytas nya deponi förväntas täcka behovet de närmsta 50 åren. Gamla deponin har tagits ur bruk. Återbruken har brist på utrymme.	Till 2026 med utblick mot 2050
Enköping	Deponier finns utpekade i en karta för verksamheter med omgivningspåverkan. Dock är ingen deponi aktiv i dagsläget.	Vid detaljplanering av nya bebyggelseområden ska utrymmen som krävs för en god avfallshantering tryggas. Enköpings hushållsavfall går till Annelunds avfallsanläggning för omlastning eller behandling. Enköping arbetar för förbättrad källsortering av hushållsavfall med t.ex. system för matavfall, lättillgängliga återbruk för grovavfall och farligt avfall, samt fasta avlämningsplatser för förpackningsavfall.	Till 2030
Arboga	Saknas	Finns en återvinningscentral (Norra ågatan) i Arboga och sedan några mindre återvinningsstationer. Behovet av en ny central i kommunen är stort. En lokaliseringsstudie är gjord och ny föreslagen placering är i slutet av Tegelvretsvägen. Öka kommuninvånarnas möjlighet till fastighetsnära avfallsinsamling i samverkan med VafabMiljö Arbeta vidare för att utveckla återbruket i Arboga	Utblick mot 2030
Fagersta	ÖP: Tekniska anläggningar är utmarkerade (inte specificerade vad det är för något). I FÖP för Fagersta stad 2017 finns avfalldeponi utmarkerad samt återvinningsstation	ÖP: Komposterbart avfall samt restavfall körs till Sänkmossens avfallsstation för kompostering respektive förbränning men ska avvecklas. FÖP: Fokuserar på tillgängliga och väl fungerande anläggningar för återvinning, där lokaliseringen utgår från användarnas behov. Återvinning finns på ett antal ställen inom Fagersta. Pågår arbete med att hitta nya lokaliseringar för en del av dessa.	Från 2007 och aktualitetsförklarades 2013 FÖP Fagersta stad 2017
Hallstahammar	Saknas	Arbetar för att avfallet ska minska. Hushållsavfall körs till Gryta. Vid Trångfors finns en återvinningscentral. Deponier finns vid Stena-Gotthards och Sandviks anläggningar. En ny deponi planeras vid Duvhällarna från internt avfall. Kring återvinningscentralen och stationer säkerställa att verksamheter inte tillåts som kan medföra krav på inskränkningar i avfallshanteringen.	Från 2011
Heby	Saknas Avloppsrenings- och vattenverk utpekade.	För att åstadkomma en långsiktig hållbar avfallshantering är det mycket viktigt att frågan behandlas vid planläggning och ges utrymme redan i tidiga skeden av en detaljplaneprocess. Riktlinjer: Vid planläggning och lovgivning ska	Från 2013

		hänsyn tas till möjligheterna att ordna en långsiktigt hållbar hantering av hushållsavfall. Riktlinjer och mål i den regionala och kommunala avfallsplanen är vägledande vid planläggning och lovgivning.	
Kungsör	Ja befintlig återvinning.	Endast generellt om avfall och avfallshierarkin, att Vafab ansvarar för behandling av kommunens avfall och Västra Mälardalens Kommunalförbund står för insamling och transport. Hushållsavfallet samlas in i två fraktioner, brännbart och bioavfall.	Från 2015
Köping	Ja i antagande handling finns befintliga återbruket och återvinningstationer utpekade.	Hänvisar ansvaret till Västra Mälardalens kommunalförbund när det gäller insamling, transport och behandling av hushållsavfall. Hänvisar till VafabMiljö när det gäller behandling av avfallet och driften av Återbruket. Pekar ut behov av fler återvinningsstationer (14st) som en åtgärd i antagandehandlingen. Avfallet förbränns på Norsa avfallsanläggning. Bioavfall lastas om på Norsa och transporteras till Västerås för att bli biogas.	Från 2012
Norberg	Saknas	Nämner inget om avfall. Norra Västmanlands kommunaltekniskförbund ansvarar för teknisk försörjning inom Norberg.	Från 2011
Sala	Saknas	Plan för Sala ekokommun. Nämner kort om avfall. Sala är en förhållandevis liten kommun och strävar därför efter att finna lämpliga småskaliga lösningar på avfallshanteringen. I plan för Sala stad finns riktlinjer som säger att vid planering och utformning av bebyggelse och tomtmark ska hänsyn tas till sopfordons framkomlighet samt behov av utrymmen för sopsortering. Avfall ska hanteras på ett säkert sätt med avseende på hälsa och miljö. Avfallshanteringen ska svar upp emot samhällets och kundernas krav på ekonomi, service och kvalitet. Finns en deponi som tar emot schaktmassor i Sala, Sörskogstippen. Finns behov av en ny deponi, dels för att tillhandahålla kommunens invånare och exploatörer men även för kommunens egen förvaltning.	Beslutat under 2018 att ta fram en ny översiktsplan den gamla från 2002. Finns en plan för Sala stad som är från 2014
Skinnskatteberg	Saknas	Önskat läge, Avfallsmängderna i kommunen är minimala genom effektiv sortering och återbruk i kretslopp. Kommunala riktlinjer – Kommen ska arbeta för att utveckla återanvändning och återvinning i alla kommunala verksamheter. Vid planläggning av bostadsområden ska frågor om lämplig avfallshantering behandlas. Gamla avfallsupplag bör kartläggas och lämpliga åtgärder bör vidtas för att skydda miljön.	Från 2014

Surahammar	I befintlig ÖP från 1991 finns karta med nuvarande och avslutade tippar, finns även tabell med namn, avfallstyp och år för verksamheten. I den nya finns just nu inga nya anläggningar utpekade eller reserverad mark för detta. Om det ska kompletteras ytterligare och förtydliga får framtida samråd utvisa. I FÖP för Ramnäs finns en befintlig återvinning markerad + en föreslagen plats för sopcontainrar.	Ingen information från gällande ÖP I utkastet till nya ÖPn skriver man generellt om avfallshantering inom kommunen. Att Vafab sköter avfallet på uppdrag av kommunen. Man arbetar för en ökad resurshushållning. Utsläpp från avfallshantering ska minska.	Ny översiktsplan beräknas komma ut på samråd våren 2019. Gamla från 1991
Region Västmanland/Länsstyrelsen i Västmanland	Saknas	Nämner inget om avfallshantering RUP	RUP 2014–2020 Ska ta fram en RUS för 2030

Bilaga 7

Dialog om framtidens avfallshantering

VafabMiljö

Innehåll

1	Dialog om framtidens avfallshantering	3
1.1	Bakgrund.....	3
2	Kommunikationen	3
2.1	Mål med kommunikationen.....	3
2.2	Våra intressenter.....	3
2.3	Kampanjsajt.....	4
2.4	Aktiviteter.....	4
2.4.1	Möten med allmänheten.....	4
2.4.2	Workshops med politiker och tjänstemän.....	5
2.4.3	Kundfokusgrupper.....	5
2.4.4	Medarbetare.....	6
2.4.5	Övriga intressenter.....	6
3	Synpunkter från intressenterna	6
3.1	Insamling och sortering.....	6
3.2	Nedskräpning.....	7
3.3	Återbruk.....	7
3.4	Återanvändning och återvinning.....	7
3.5	Minska avfallet.....	7
3.6	Övrigt.....	8

1.1 Bakgrund

En betydande del av arbetet med att ta fram en ny avfallsplan, gemensamma taxor och föreskrifter handlar om att föra dialog med organisationens intressenter. Under 2017 genomfördes ett omfattande dialogarbete. Syftet med dialogen har varit att få ett brett samhällsperspektiv och förankring. En gedigen förankring skapar förutsättningar för en bra beslutsprocess och för att den färdiga planen blir ett reellt verktyg i arbetet med ständiga förbättringar avfallshanteringen i regionen. Intressentdialog, samråd, ska även ske enligt 12 kap 6 § i miljöbalken i samband med framtagandet av avfallsplaner.

2 Kommunikationen

2.1 Mål med kommunikationen

Kommunikationen ska under dialogfasen stödja projekt- och effektmålen för det övergripande Avfallsplanearbetet. Målsättningen med kommunikationen var att:

- involvera våra intressenter
- främja dialogen
- få in synpunkter
- bli kända i medlemskommunerna
- leda till god förankring
- förändra beteenden för att komma högre i avfallstrappan

För att nå målen tog vi fram ett kommunikationspaket bestående av:

- en egen webbsida, kampanjsajt, för avfallsplanearbetet
- utställningsmaterial, tält
- vykort för att få in synpunkter
- presskommunikation
- mötesmetoder och mötesdesign

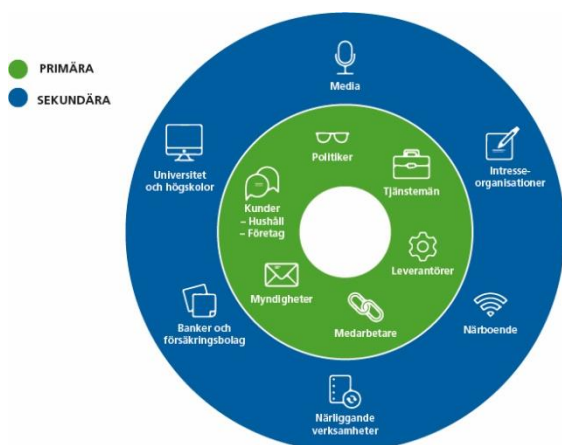
Materialet fick ett eget manér med bäring på VafabMiljös grafiska profil och mallar togs fram för informationsblad och presentationer. För att sticka ut i kommunikationsbruset samt för att väcka intresse för framtidens avfallshantering valde vi att föra dialogen under epitetet Let's talk rubbish.

2.2 Våra intressenter

Det är många som har direkta och indirekta intressen i förbundets verksamhet. En intressent kan vara en enskild person, en grupp eller en organisation. De kan vara primära eller sekundära beroende på vilken relation de har till VafabMiljö. Under Dialogen har vi haft fokus på att träffa

---

förbundets primära intressenter. Av de sekundära intressenterna har vi träffat ett antal intresseorganisationer.

2.3 Kampanjsajt

VafabMiljö publicerade en kampanjsajt med syfte att samla och publicera information om arbetet men framförallt för att kunna ta emot synpunkter och frågor. Sajten länkades från vår webb, men den fick även en egen domänadress. Sajten och möjligheten att lämna synpunkter marknadsfördes under samtliga aktiviteter under dialogarbetet.

Synpunkterna kategoriserades på sajten i följande grupper:

- Insamling/sortering
- Nedskräpning
- Våra Återbruk
- Återanvändning/Återvinning
- Minska avfallet
- Övrigt

De som lämnade synpunkter kunde välja att vara anonyma, men de kunde också be om att bli kontaktade av VafabMiljö.

2.4 Aktiviteter

Ett stort antal aktiviteter genomfördes under dialogåret. Vår strategi var att så långt som möjligt använda oss av befintliga möten och evenemang.

2.4.1 Möten med allmänheten

VafabMiljö har sett resan mot en ny avfallsplan som en möjlighet att skapa intresse, höja kunskapsnivån och förändra beteenden kring miljö- och avfallsfrågor i hela regionen.

Representanter från VafabMiljö har träffat allmänheten på följande platser i respektive kommun:

Arboga	Skräpplockardagen i Bergmansparken
Köping	Bissen Brainwalk, Fastighet 2017
Enköping	Enköpingsmässan, Mobila Återbruket i Fjärdhundra och Örsundsbro
Hallstahammar	Tillsammansdagen
Sala	Sala-mässan
Surahammar	Suradagarna
Västerås	Cityfestivalen och Höstkroken
Kungsör	Återbruket Kungsör
Fagersta	Återbruket Fagersta
Norberg	Återbruket Norberg
Heby	Återbruket Heby och Östervåla
Skinnskatteberg	Återbruket Skinnskatteberg

På de större evenemangen har vi deltagit med vårt utställningsmaterial där avfallstrappan och diskussioner kring densamma varit central, likaså att få in synpunkter till avfallsplanarbetet. Intresset för avfallsfrågorna har varit stort.

2.4.2 Workshops med politiker och tjänstemän

VafabMiljös direktion bjöds in till ett par separata workshops om den nya avfallsplanen, gemensamma taxor och föreskrifter.

Vi genomförde även workshops i samtliga tolv medlemskommuner. Deltagandet och intresset var stort och såväl politiker som tjänstemän bjöds in. Dialogen avslutades med en gemensam workshop där representanter från samtliga kommuner var med. En gedigen förankring hos politiker och tjänstemän är en förutsättning för en bra beslutsprocess. Det är också viktigt att den färdiga planen blir ett reellt verktyg i arbetet med ständiga förbättringar av regionens avfallshantering.

2.4.3 Kundfokusgrupper

För att ta reda på vad olika kundgrupper efterfrågar, deras attityder kring avfallsfrågor och till VafabMiljö bjöd vi in till kundfokusgrupper. Samtalen leddes av två konsulter från Tyréns. Projektgruppen följde samtalen via Skype. Deltagare rekryterades från hela regionen. Dock lyckades inte boende i Arboga och Skinnskatteberg rekryteras till grupperna.

Följande grupper deltog:

- boende i villa
- boende i flerbostadshus
- boende på landsbygd
- unga vuxna

I grupperna deltog mellan 8 - 15 personer. Två av fokusgrupperna genomföres i Sala och två i Hallstahammar. Resultatet från kundfokusgrupperna är dokumenterat i rapporten *Kundfokusgrupper för ny avfallsplan i VafaMiljö-området*.

2.4.4 Medarbetare

VafabMiljös medarbetare bjöds in till dialog. Medarbetare på Återbruken, uppdelade i små och stora Återbruk, bidrog med erfarenhet och framtids tankar. Chaufförer och andra medarbetare på Transport träffades för att fokusera på insamling av avfall. Övriga medarbetare bjöds in till en gemensam workshop.

2.4.5 Övriga intressenter

VafabMiljö har också träffat kommunala bostadsbolag, privata fastighetsägare och intresseorganisationer såsom Hyresgästföreningen och Fastighetsägarna.

Media bjudits in till ett antal aktiviteter och informerats via pressmeddelanden. Det har genererat ett antal artiklar, men intresset har varit relativt lågt. Den färdiga avfallsplanen och nya taxor kommer troligen att skapa ett större intresse från media.

3 Synpunkter från intressenterna

Vi ser resan mot en ny avfallsplan som en möjlighet att skapa intresse, höja kunskapsnivån och förändra beteenden kring miljö- och avfallsfrågor. När dialogen nu snart är till ända kan konstateras VafabMiljö att det finns ett stort allmänintresse för avfallsfrågor och för att skapa en hållbar framtid.

Under dialogåret fick VafabMiljö, via aktiviteter och kampanjsajten, in cirka 700 synpunkter. Synpunkterna fördelades enligt nedan:

Insamling/sortering	149
Nedskräpning	70
Våra Återbruk	214
Återanvändning/Återvinning	59
Minska avfallet	90
Övrigt	116
<u>Totalt, antal</u>	<u>699</u>

Här nedan följer en sammanfattning av synpunkterna.

3.1 Insamling och sortering

”Det ska vara lätt att göra rätt” är en devis som ofta återkommer. Många önskar att kunna sortera och lämna sina förpackningar i nära anslutning till hemmet genom antingen flerfackskärl, färgsortering eller miljöbod. ”Osorterat” borde inte vara ett alternativ i taxan, eftersom det inte bör gå att kunna köpa sig fri från att sortera. Flera vill även kunna välja att ha ett trädgårdsavfallsabonnemang. Vad det gäller matavfallspåsar så vill några att vi erbjuder

---

kompostpåsar i bionedbrytbar plast/majspåsar istället för påsar i papper. Andra vill ha möjlighet att dela kärl med sin granne och några vill kunna välja utglesad hämtning.

3.2 Nedskräpning

För att nedskräpningen ska minska borde det införas pant på fler varor och produkter. Pant borde även införas på fimpas som är det vanligaste skräpet i tätorter. Högre böter för nedskräpning bör införas. Flertalet synpunkter handlar om sopkorgar och möjligheter till sortering i det offentliga rummet. Sopsortering bör vara möjligt även vid allmänna papperskorgar. Dessutom borde det finnas fler papperskorgar totalt sett och de borde dessutom vara säkra för skadedjurs intrång.

VafabMiljö bör bli en tydligare aktör när det gäller nedskräpning och samarbetet med kommunerna, företag och privatpersoner bör öka. Krafttag bör tas med information med syfte att ändra beteenden och attityder. Vi bör jobba med informationskampanjer och samarbeta med snabbmatsvarukedjorna. Det kom även synpunkter om höja priset för plastpåsar.

3.3 Återbruk

Återbruken är en viktig plats för sortering av avfall, tycker våra kunder. Därför är det viktigt att personalen är tillgänglig när hjälp behövs. I dagsläget är trafiksituationen på flertalet Återbruk dålig och det finns önskemål om fler filer för att underlätta trafiken. Återbruken skulle kunna vara en plats för återanvändning i större utsträckning än vad som är fallet i dag. Förslag har kommit in om att ändra placeringen på containrar; placera containers för återanvändning före containrar för återvinning. En idé som lämnats är att det vore bra om man fick ta saker med sig från Återbruket också. Vi bör se över skyltningen och möjligheten att redan hemma kunna planera för i vilken ordning de olika fraktionerna ska slängas. Information om vad som händer med avfallet efterfrågas också. Överlag är man nöjd med öppettiderna men vissa justeringar efterfrågas.

3.4 Återanvändning och återvinning

Många goda förslag och idéer har lämnats när det gäller återanvändning och återvinning. Bland annat tycker flera att VafabMiljö kan ge tips på hur vi kan återanvända och även på andra sätt möjliggöra återanvändning. Till exempel borde en lista på olika second handbutiker finnas tillgängliggöras på VafabMiljös hemsida. Bytesbibliotek/Återvinningsbibliotek borde bli mer utbredd och kanske återfinnas på flertalet Återbruk. Flera vill även kunna handla second hand på Återbruken. En åsikt som återkommer är att det måste bli billigare att reparera än att köpa nytt. Kvaliteten måste öka. Släng inte saker, ge bort istället och laga trasiga kläder. Inför bibliotek på tågstationer, lämna en bok och ta med en ny på resan. Köp inte plastpåsar utan använd en befintlig påse.

3.5 Minska avfallet

När det gäller att minska avfallet anser flera att VafabMiljö ska fortsätta inspirera och utmana till att göra bra miljöval samt möjliggöra för att lämna saker till återanvändning vid Återbruken. I övrigt har det mest kommit förslag som har att göra med beteendeförändringar när det gäller konsumtion. Låna eller hyr istället för att köpa. Pant på flera saker än flaskor och burkar bör införas. Inför pant på systembolaget igen. Påverka förpackningsindustrin att göra smartare och färre förpackningar. Vi måste ta reda på varför en del har stort behov av att shoppa. Smaka och lukta på maten för att minska matsvinnet. Tvätta och återvinn små plastpåsar. Vi måste höja statusen på secondhand.

3.6 Övrigt

Under rubriken Övrigt har det kommit in åsikter av olika karaktär. Men många synpunkter har handlat om information och vikten av att informera. Vi bör berätta om varför vi ska sortera och göra det på flera olika språk. Informationen om vad renhållningstaxan innehåller bör förbättras. Skapa filmer som visar vad som händer med avfallet. Kundtidningen *Cirkulera* är bra. Någon anser att vi ska lobba mer för biogasen. Öka samarbetet med andra kommuner, sortera i fler fraktioner, t ex smink tycker en annan. Tänk på slam och fett i avfallsplanen anser en tredje och VafabMiljö kan försöka påverka producenter gällande förpackningar anser ytterligare någon. Påverka för at RUT-avdrag införs på sorterings- och avfallstjänster, gör lite lobbying på Skatteverket för det.

VafabMiljö konstaterar att avfallsfrågorna berör och intresset är stort hos våra intressenter, oavsett ålder och boendeform.

Bilaga 8

Miljökonsekvensbedömning

VafabMiljö

RAPPORT
**MKB AVFALLSPLAN VAFABMILJÖ
KOMMUNALFÖRBUND 2020–2030**

UPPDRAG

282390, Miljöbedömning Avfallsplan

Titel på rapport:

MKB avfallsplan VafabMiljö Kommunalförbund 2020-2030

Status:

Rapport

Datum:

2018-11-22

MEDVERKANDE

Beställare:

VafabMiljö Kommunalförbund

Kontaktperson:

Linda Gårdstam

Konsult:

Tyréns AB

Uppdragsansvarig:

Sara Malmgren

Handläggare:

Ulrika Thörnblad

Emelie Gyllenbreider

Kvalitetsgranskare:

Lovisa Wassbäck

ICKE-TEKNISK SAMMANFATTNING

En ny avfallsplan håller på att tas fram av VafabMiljö Kommunalförbund. Avfallsplanen omfattar samtliga kommuner i Västmanlands län samt Heby och Enköpings kommun i Uppsala län. VafabMiljö Kommunalförbund tar fram avfallsplanen och genomför löpande avstämningar med berörda kommuner inom kommunalförbundet.

Enligt 6 kapitlet 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan som krävs i lagen också göra en miljöbedömning av planen om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Detta ska utföras för att miljöhänsyn ska arbetas in i planen så planen gynnar en hållbar utveckling. VafabMiljö Kommunalförbund har beslutat att genomförandet av avfallsplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan och att en miljöbedömning därför ska utföras. Miljöbedömningen har skett enligt 6 kapitlet i miljöbalken som började gälla 1 januari 2018. I en miljöbedömning tas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) fram, vilket är föreliggande dokument. Bedömningen av de betydande miljöeffekter som avfallsplanen kan antas medföra har skett avseende avfallsplan daterad 2018-11-22.

Ett nollalternativ för en avfallsplan är den situation som skulle uppstå om en ny avfallsplan med tillhörande mål inte skulle antas. För VafabMiljö Kommunalförbund innebär det att de 12 ingående kommunernas arbetar enligt tidigare gällande avfallsplaner. Det är inte något alternativ att fortsätta arbeta efter de gamla avfallsplanerna och därför bedöms nollalternativet inte relevant att jämföra planförslaget med.

Planförslaget utgår från EU:s avfallshierarki och innehåller totalt 10 målområden med huvudmål, delmål och aktiviteter. Målområdena är *minimera, återanvända, återvinna, energiutvinna, deponera, nedskräpning, kommunal planering, farlighet i avfallet, kundperspektivet* samt *ekonomiska och finansiella mål*.

Miljökonsekvenserna av avfallsplanen har bedömts utifrån miljöaspekterna *människors hälsa, luft, bebyggelse, vatten, hushållning med naturresurser och energi, klimatfaktorer, mark samt natur- och kulturmiljö*. Majoriteten av avfallsplanens mål, delmål och aktiviteter bedöms bidra till en positiv miljöpåverkan. Den största osäkerheten i bedömning av miljöpåverkan är om planförslaget innebär att transporter kommer att öka eller minska. Mål finns för att minska miljöpåverkan från transporter genom optimering av transportrutter, fossilfri fordonsflotta och ökad biogasproduktion. Avfallsplanen skulle kunna ge en negativ konsekvens för miljöaspekterna människors hälsa, luft och bebyggelse beroende på om transportarbetet ökar eller inte. En negativ konsekvens skulle även kunna uppstå för aspekterna mark, natur- och kulturmiljö beroende på hur mycket nytt markanspråk planens genomförande innebär och hur det nya markanspråket hanteras för att minska påverkan på miljön. För resterande aspekter bedöms planförslaget bidra till en positiv påverkan på miljön.

Planförslaget har även bedömts utifrån de nationella miljö kvalitetsmål som anses mest relevanta för planförslaget. De målen är begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag samt god bebyggd miljö. Genomförandet av avfallsplanen bedöms varken bidra till eller försämra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålen frisk luft och ingen övergödning. Avfallsplanen bedöms bidra till uppfyllandet av resterande miljö kvalitetsmål.

Utöver arbetet med planen i årliga verksamhetsplaner kommer utvärdering och även uppdatering av avfallsplanen ske år 2022, 2026 samt 2030. Vid uppföljningarna kan nya mål tillkomma och det är viktigt att utvärdera miljöpåverkan av de samt att de nya

målen inkluderas i framtida uppföljningar. De mål som kan bidra till negativ miljöpåverkan till följd av risk för ökade transporter bör följas upp mer noggrant. Det är även av stor vikt att följa upp att de strategier och planer som ska framarbetas enligt målen i avfallsplanen tas fram och att de är verkningsfulla.

Sammantaget bedöms avfallsplanen ge en positiv påverkan på miljön då den strävar efter att minska miljöpåverkan från avfallshanteringen inom de 12 kommunerna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ICKE-TEKNISK SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING.....	6
2 OM MILJÖBEDÖMNINGEN	6
2.1 AVGRÄNSNING	6
2.2 BEDÖMNINGSGRUNDER.....	7
2.3 MILJÖKVALITETSNORMER.....	7
2.4 MILJÖKVALITETSMÅL.....	7
2.4.1 AGENDA 2030	7
2.4.2 NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL	8
2.4.3 REGIONALA MILJÖMÅL.....	8
2.4.4 LOKALA MILJÖMÅL.....	9
2.5 SAMRÅD.....	9
3 AVFALLSPLANEN.....	9
3.1 AVFALLSPLANENS SYFTE	9
3.2 AVFALLSPLANENS INNEHÅLL	9
3.3 FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA RELEVANTA PLANER.....	11
4 NULÄGESBESKRIVNING	12
5 ALTERNATIV	14
6 MILJÖKONSEKVENSER.....	14
6.1 MÄNNISKORS HÄLSA, LUFT OCH BEBYGGELSE	14
6.2 VATTEN.....	16
6.3 MARK, NATUR- OCH KULTURMILJÖ.....	16
6.4 KLIMATFAKTORER.....	17
6.5 HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER OCH ENERGI	17
7 SAMLAD BEDÖMNING OCH MÅLUPPFYLLELSE.....	19
7.1 SAMMANFATTNING AV BEDÖMNINGARNA.....	19
7.2 BEDÖMNING AV PLANFÖRSLAGET PÅVERKAN PÅ MILJÖKVALITETSMÅLEN OCH MILJÖKVALITETSNORMERNA.....	20
8 FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER.....	21
9 UPPFÖLJNING AV ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA MILJÖPÅVERKAN.....	22
10 REFERENSER.....	22

1 INLEDNING

Varje kommun ska enligt 15 kapitlet 41 § miljöbalken ha en avfallsplan som tillsammans med kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering utgör kommunens renhållningsordning. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet.

En ny avfallsplan håller på att tas fram av VafabMiljö Kommunalförbund. Avfallsplanen omfattar samtliga kommuner i Västmanlands län samt Heby och Enköpings kommun i Uppsala län. VafabMiljö Kommunalförbund tar fram avfallsplanen och genomför löpande avstämningar med berörda kommuner inom kommunalförbundet.

Enligt 6 kapitlet 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan som krävs i lagen också göra en miljöbedömning av planen om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Detta ska utföras för att miljöhänsyn ska arbetas in i planen så att den gynnar en hållbar utveckling. VafabMiljö Kommunalförbund har beslutat att genomförandet av avfallsplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan och att en miljöbedömning därför ska utföras. Miljöbedömningen har skett enligt 6 kapitlet i miljöbalken som började gälla 1 januari 2018. I en miljöbedömning tas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) fram, vilket är föreliggande dokument. Bedömningen av de betydande miljöeffekter som avfallsplanen kan antas medföra har skett avseende avfallsplan daterad 2018-11-22.

Syftet med miljöbedömningen är enligt 6 kapitlet miljöbalken att "integrera miljöaspekter i planering och beslutfattande så att en hållbar utveckling främjas". Miljöhänsyn ska med andra ord arbetas in i planen. Under processen ska en MKB arbetas fram där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra ska beskrivas.

2 OM MILJÖBEDÖMNINGEN

2.1 AVGRÄNSNING

Avgränsning i tid: År 2020–2030 (planens giltighetstid).

Avgränsning geografiskt: Kommunerna som ingår i Kommunalförbundet det vill säga Arboga, Fagersta, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Norberg, Sala, Skinnskatteberg, Surahammar, Västerås, Heby och Enköpings kommun.

Avgränsning miljöaspekter: De miljöaspekter som beskrivs i MKB:n har bedömts vara de som är relevanta i 6 kapitlet 2 § miljöbalken. Den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan medföra bedöms gälla följande miljöaspekter:

- Människors hälsa
- Luft
- Vatten
- Mark
- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Klimatfaktorer

- Hushållning med naturresurser och energi
- Bebyggelse

Avfallsplanen bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan för miljöaspekten Landskap. Det beror på att planen inte bedöms medföra att nya områden tas i anspråk för nybyggnation av större anläggningar till exempel en ny avfallsanläggning. Brand och andra olyckor kommer att behandlas i tillstånd och anmälan för verksamheter.

Miljöaspekterna kan påverkas såväl negativt som positivt av avfallsplanen, vilket utreds i miljöbedömningsprocessen och redovisas i MKB:n.

En miljöbedömning med MKB görs i enlighet med miljöbalken. Arbetsmiljö omfattas inte av miljöbalken. Det finns en hänvisning i 3 §, 1 kap, miljöbalken till arbetsmiljölagen (1977:1160) där sådana frågor ska hanteras. Denna MKB hanterar därför inte arbetsmiljöfrågor.

2.2 BEDÖMNINGSGRUNDER

Bedömningen av miljökonsekvenser har utförts utifrån de mål, delmål och åtgärder som planen beskriver, vilka antas genomföras inom planperioden. Miljökonsekvenserna, både positiva och negativa, beskrivs för de miljöaspekter som identifierats i kapitel 2.1 och för vilka planen antas kunna innebära betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kapitlet 11 § ska även hänsyn tas till relevanta miljö kvalitetsmål. Därför utförs en bedömning hur avfallsplanens genomförande inverkar på de nationella miljö kvalitetsmålen som bedöms relevanta för planen enligt kapitel 2.4. Avfallsplanens genomförande stäms även av mot de miljö kvalitetsnormer som presenteras i Miljöbalken 5 kap, se kapitel 2.3.

Bedömningarna beskrivs övergripande utifrån vad som har bedömts rimligt med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad och den kunskap som finns tillgänglig. Det går till exempel inte att avgöra exakta rutter för avfallstransporter vilket gör att resonemang om bullerstörning, klimatpåverkan och luftföroreningar med nödvändighet blir behäftade med stora osäkerheter och måste föras övergripande.

2.3 MILJÖKVALITETSNORMER

Miljö kvalitetsnormer (MKN) har fastställts av regeringen inom ett antal områden för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. De kan gälla hela landet eller för ett begränsat geografiskt område. Normerna är styrmedel för att på sikt uppnå miljömålen och de flesta av miljö kvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU. Miljö kvalitetsnormerna finns reglerade i miljöbalkens 5:e kapitel.

Det finns idag miljö kvalitetsnormer (MKN) för buller, luft och vattenkvalitet samt för fisk- och musselvatten. För luft innebär miljö kvalitetsnormen värden för vissa ämnen som inte ska överskridas, medan miljö kvalitetsnormerna för vatten innebär bestämmelser om kvalitén på miljön i en vattenförekomst vid en viss tidpunkt. När det gäller buller är miljö kvalitetsnormen en målsättningsnorm som innebär att "det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa".

2.4 MILJÖKVALITETSMÅL

2.4.1 AGENDA 2030

Den 25:e september 2015 beslutade FN om Agenda 2030 för hållbar utveckling som innehåller 17 globala mål och 169 delmål. Målen ska genomföras i samtliga FN:s medlemsländer, däribland Sverige. Respektive myndighet har kartlagt hur Agenda 2030 förhåller sig till Sveriges miljö kvalitetsmål. En delegation har även tillsatts för att ta fram ett förslag på en övergripande handlingsplan för Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Slutredovisningen ska ske i mars 2019 med förslag på hur arbetet fortsatt ska bedrivas. (Statens offentliga utredningar, 2018)

2.4.2 NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL

Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och innebär att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser (Naturvårdsverket, 2018). Detta förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang.

Etappmålen ska tydliggöra de samhällsförändringar som är nödvändiga för att samhället ska nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet (Naturvårdsverket, 2018).

Miljö kvalitetsmålen anger det tillstånd i den svenska miljön som samhällets miljöarbete ska leda till (Naturvårdsverket, 2018). Alla miljö kvalitetsmål påverkas av avfallsplanen men de miljö kvalitetsmål som är markerade med fet stil bedöms ha särskild betydelse för planförslaget:

1. Begränsad klimatpåverkan	10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
2. Frisk luft	11. Myllrande våtmarker
3. Bara naturlig försurning	12. Levande skogar
4. Giftfri miljö	13. Ett rikt odlingslandskap
5. Skyddande ozonskikt	14. Storslagen fjällmiljö
6. Säker strålmiljö	15. God bebyggd miljö
7. Ingen övergödning	16. Ett rikt växt- och djurliv
8. Levande sjöar och vattendrag	
9. Grundvatten av god kvalitet	

2.4.3 REGIONALA MILJÖMÅL

VÄSTMANLANDS LÄN

I Västmanlands län bildades ett Miljö- och klimatråd 2016 med syfte att vara en övergripande plattform och drivande kraft i länets hållbarhetsarbete (Miljö- och Klimatrådet Västmanland, 2018). Rådet inkluderar tio av VafabMiljö's tolv kommuner.

Här nedan följer en sammanställning över de målområden under vilka det finns mål som berör arbetet med Avfallsplanen.

Konsumtionen ska vara resurseffektiv utifrån ett livscykelperspektiv

1. Minskade avfallsmängder, i synnerhet farligt avfall.
2. Försumbart matsvinn längs hela livsmedelskedjan.
3. Kunskap och engagemang om hållbarhets- och livsstilsfrågor.

Produktionen och tillväxten ska vara hållbar inom ramen för våra naturtillgångar

1. Resurseffektiv produktion av livsmedel, varor och tjänster.
2. Begränsade utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Klimatpåverkan ska minska och luften ska vara ren

1. Fossilfria person- och godstransporter.
2. Ledande klimatsmart och innovativ teknikutveckling.
3. Ökad användning av digital teknik.

UPPSALA LÄN

I Uppsala län bildades ett miljö- och klimatråd år 2017. Några regionala mål har inte påträffats.

2.4.4 LOKALA MILJÖMÅL

Alla 12 kommuner har egna lokala miljömål som de strävar efter att uppfylla. Eftersom avfallsplanen är övergripande för regionen så beaktas inte de lokala miljömålen för respektive kommun i MKB:n.

2.5 SAMRÅD

Ett avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen i Västmanlands län och Länsstyrelsen i Uppsala län den 17:e september 2018. Samråd har även hållits med de 12 kommuner som ingår i kommunalförbundet och som därmed fick möjlighet att yttra sig angående MKB:ns avgränsning.

3 AVFALLSPLANEN

Planförslaget utgår från EU:s avfallshierarki (2008/98/EG) som anvisar att prioriteten i avfallsarbetet bör vara, i fallande ordning, förebyggande, återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och deponering.

3.1 AVFALLSPLANENS SYFTE

Avfallsplanens syfte är att bidra till att det avfall som uppstår inom VafabMiljö Kommunalförbunds region hanteras i enlighet med EU:s avfallshierarki och att en förflyttning sker uppåt i avfallshierarkin. Vidare är syftet med avfallsplanen att uppnå förbättringar och bidra till uppfyllandet av de mål som avfallsplanen berör enligt *Bilaga 1 Mål som berör Avfallsplanen*.

3.2 AVFALLSPLANENS INNEHÅLL

Planförslaget utgår från EU:s avfallshierarki och innehåller totalt 10 målområden med huvudmål, delmål och aktiviteter. Alla steg i avfallshierarkin utgör ett eget målområde det vill säga, *minimera, återanvända, återvinna, energiutvinna och deponera*. Utöver målområdena som utgår från EU:s avfallshierarki tillkommer målområdena *nedskräpning, kommunal planering, farlighet i avfallet, kundperspektivet samt ekonomiska och finansiella mål*.

1. Minimera

1.1 Avfallsmängderna ska minska med 7 % per person 2030 jämfört med 2020.

1.2 Kommunalt verksamhetsavfall ska minska 2030 jämfört med 2020.

1.3 Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 90 % från 2023 till 2030.

1.4 Matsvinn från restauranger och dagligvaruhandeln ska minska 2030 jämfört med 2020.

1.5 Användningen av engångsartiklar och förpackningar ska minska.

2. Återanvända

2.1 År 2030 ska minst 80 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning och enkelt att konsumera medvetet.

2.2 Senast 2030 uppger 90 % av invånarna att de vet var de ska lämna använda textilier för återanvändning och återbruk och anser de att det är enkelt att konsumera textilier medvetet.

2.3 Senast 2024 ska samtliga kommuner ökat återanvändningen inom de egna verksamheterna.

2.4 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen kontrollplaner där resurshushållning tagits i beaktande.

2.5 2022 återanvänds minst 80 % av sopsanden som används i kommunerna för halkbekämpning.

3. Återvinna

- 3.1 Senast 2030 sorteras 60 % av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.
- 3.2 Senast 2030 nyttjas fosfor ur avlopp på bästa möjliga sätt.
- 3.3 Senast 2030 ska 100 % av biogödseln från biogasproduktionen återföras till åkermark.
- 3.4 Hantering av massor sker samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023.

4. Energiutvinna

- 4.1 Senast 2030 energiutvinns 35% av insamlat hushållsavfall genom förbränning.
- 4.2 2023 avsätts 3 % av askorna från energiutvinning högre i avfallshierarkin jämfört med 2018.
- 4.3 2021 finns kapacitet för framställning av 40 GWh biogas där såväl gas som biogödsel har full avsättning.
- 4.4 Senast 2020 drivs fordonsflottan i regionen fossilfritt.

5. Deponera

- 5.1 Senast 2013 deponeras mindre än 1% av insamlat material från hushåll.
- 5.2 Senast 2026 finns plan för hur samtliga sluttäckta deponier ska användas.
- 5.3 Senast 2022 finns en handlingsplan för att minska antalet bränder på anläggningarna.
- 5.4 Senast 2026 samlas förorenat vatten från avfallsanläggningar upp och hanteras miljö- och resursmässigt hållbart.
- 5.5 Senast 2030 omhändertas all deponigas som är möjlig att samla upp på ett sådant sätt att utsläpp av metan till atmosfären förhindras.
- 5.6 Senast 2030 utgör inte nedlagda deponier något hot mot människors hälsa eller miljö.

6. Nedskräpning

- 6.1 Nedskräpningen ska minska med 50 % 2030 jämfört med 2020.
- 6.2 Senast 2022 åtgärdas anmälningar om Nedskräpning/Dumpning skyndsamt.
- 6.3 Senast 2022 ska samtliga kommuner ska ha en strategi för papperskorgar i offentlig miljö.
- 6.4 Från och med 2022 genomförs deltagande i Vi Håller Rent samordnat inom regionen.
- 6.5 Senast 2030 ska samtliga invånare ha kunskap om var avfall ska lämnas.
- 6.6 Senast 2024 ska återbruken ska vara tillgängliga i större utsträckning.

7. Kommunal planering

- 7.1 Senast 2024 är VafabMiljö en självklar samarbetspartner i framtagande av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument.
- 7.2 Senast 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen rivningsplaner där resurshushållning tagits i beaktande.

8. Farlighet i avfallet

- 8.1 Mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt ska minska.
- 8.2 Senast 2030 har tio informationsaktiviteter riktade till hushåll genomförts med syfte att höja kunskapen om vad som är farligt avfall och hur det ska hanterats.
- 8.3 Metoder för att ta emot farligt avfall vid Återbruken har utvecklats så att säkerheten ökar till 2024 jämfört med 2020.
- 8.4 Möjligheterna att lämna farligt avfall har ökat med 50 % 2030 jämfört med 2020.
- 8.5 Kunskapen om hur man hanterar farligt avfall har ökat med 70 % i verksamheter inom kommunerna som ger upphov till farligt avfall år 2030 jämfört med 2020.

8.6 Mängden farligt avfall som går till energiutvinning har minskat 2030 jämfört med 2020.

8.7 Senast 2023 hanteras massor samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande..

9. Kundperspektivet

9.1 Senast 2030 är 90 % av invånarna nöjda med och har förtroende för VafabMiljö.

9.2 År 2030 är självservice utvecklad jämfört med 2020.

9.3 År 2030 är verksamheten i större utsträckning kundanpassad jämfört med 2020.

9.4 Senast 2022 kompetensutvecklas medarbetare på VafabMiljö på ett systematiserat sätt inom avfallsområdet.

9.5 Senast 2030 genomför 5 % av myndiga kommuninvånare en internetbaserad utbildning varje år.

9.6 Senast 2026 finns en interaktiv beskrivning av Gryta Avfallsstation tillgänglig för allmänheten.

9.7 Senast 2022 finns en strategi för systematiskt digital återkoppling.

9.8 Senast 2026 genomför 50 % av förskolorna i regionen aktiviteter om avfallshantering.

9.9 Senast 2022 har 75 % av regionens skolor i åk 1-6 besök av skolinformatörer per år.

9.10 Senast 2030 är samarbetet mellan VafabMiljö och de kommunala bostadsbolagen väl utvecklat.

10. Ekonomiska och finansiella mål

10.1 VafabMiljö ska ha en långsiktigt stabil ekonomi.

10.2 Från och med 2020 ska det kommunala avfallsuppdraget årligen ha en ekonomi i balans.

10.3 Senast 2030 uppgår soliditeten till över 15 %.

10.4 Senast 2030 är skuldsättningsgraden under 10.

3.3 FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA RELEVANTA PLANER

Avfallsplanen, som är en form av styrdokument, både påverkar och påverkas av andra planer och program. Sådana planer och program som bedöms kunna påverka avfallsplanen eller där avfallsplanen kan utgöra underlag bedöms bland annat vara:

- Översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner
- Detaljplaner
- Program för bostadsförsörjningen i kommunerna
- Energi- och klimatprogram
- Miljöprogram

4 NULÄGESBESKRIVNING

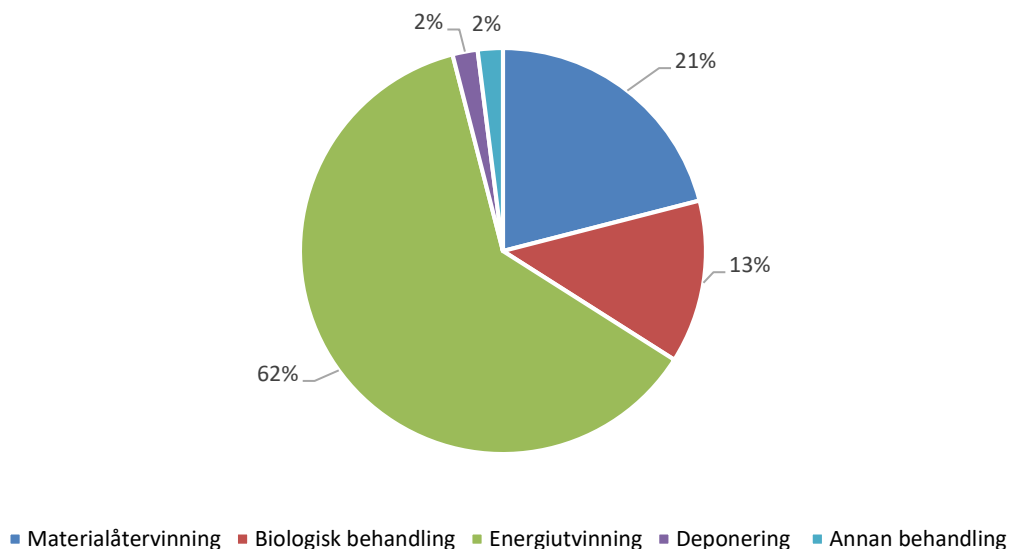
De uppgifter som redovisas här är en sammanfattning av mer utförliga uppgifter som redovisas i övriga bilagor till avfallsplanen.

VafabMiljö Kommunalförbund omfattar tolv kommuner och år 2018 cirka 330 000 invånare. Tio av kommunerna tillhör Västmanlands län och två tillhör Uppsala län. Folkmängden i kommunerna varierar, störst är Västerås kommun med över 150 000 invånare (cirka 45 %) och minst är Skinnskattebergs kommun med cirka 4 400 invånare (cirka 1,3 %). I ett längre perspektiv har folkmängden i regionen varit stabil för de flesta av kommunerna men för vissa kommuner har folkmängden ökat eller minskat. Störst till ytan är Enköpings kommun och minst är Hallstahammars kommun.

Boendeformerna i de olika kommunerna varierar. Västerås och Fagersta har lägst andel småhus och högst andel flerbostadshus medan Heby och Skinnskatteberg har störst andel småhus och lägst andel flerbostadshus. Inom näringslivet dominerar tillverkningssektorn, handel, byggsektorn och olika företagstjänster.

En kommun har ansvaret för att ta hand om det hushållsavfall, och därmed jämförligt avfall, som uppstår i kommunen. Hushållsavfall är det avfall som uppstår i hushållen till exempel köksavfall, latrin och slam. Dessutom räknas grovavfall och farligt avfall som uppstår i hushållen som hushållsavfall. Kommunen har även ansvaret för det avfall som uppstår i de kommunala verksamheterna till exempel sopsand. Hur hushållsavfallet som uppstår i regionen per år behandlas presenteras i *Figur 1*.

Behandling av hushållsavfall i regionen (157 570 ton/år)

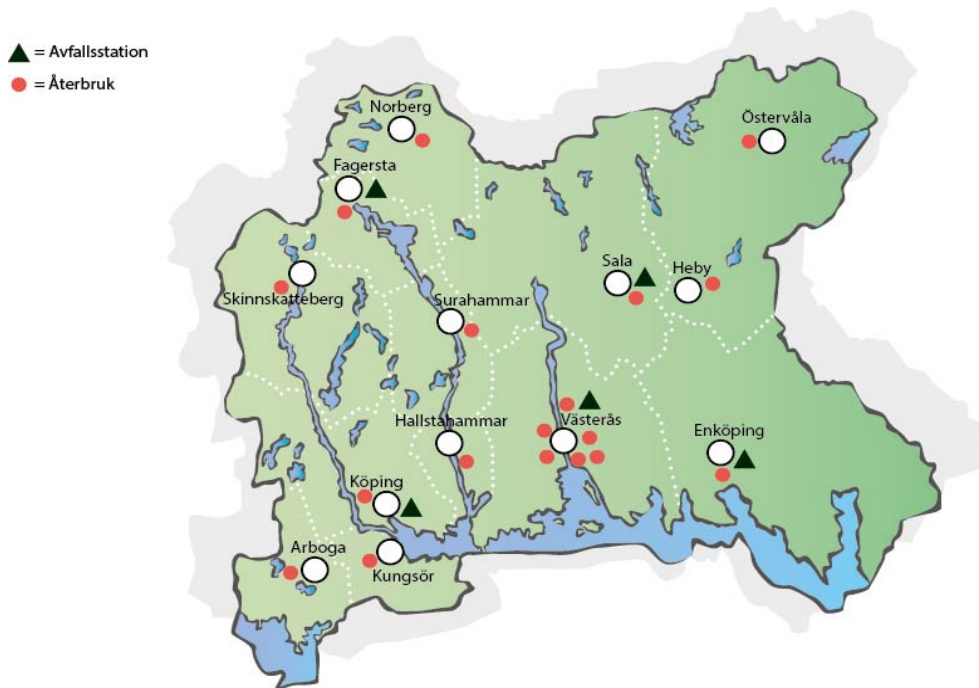

Figur 1. Behandling av hushållsavfall inom VafabMiljö Kommunalförbund.

VafabMiljö driver avfallsanläggningen Gryta avfallsstation. Verksamheten på avfallsanläggningen omfattar bland annat produktion av biogas, omhändertagande och mellanlagring av farligt avfall, sortering av t.ex. papper, wellpapp och plast samt deponi. VafabMiljö bedriver verksamhet vid ytterligare fyra avfallsstationer, Enköping, Fagersta, Köping och Sala. På respektive anläggning finns en omlastnings- och sorteringsyta och lagringsytor för bland annat skrot och flis. På Salas avfallsstation finns även en membrankomposteringsanläggning.

VafabMiljö kallar sina återvinningscentraler för Återbruk och totalt finns 18 stycken i regionen. På Återbruken kan grovavfall, farligt avfall, avfall för återanvändning och producentansvarsmaterial lämnas. VafabMiljö driver även ett mobilt Återbruk som besöker ett antal mindre tätorter i regionen enligt särskild turlista.

Avfallsanläggningarna och Återbrukens placering geografiskt i regionen presenteras i *Figur 2*.

Figur 2. Karta över var avfallsstationer (avfallsanläggningar) och Återbruk (återvinningscentraler) inom regionen är placerade geografiskt.

Matavfallet samlas in separat genom utsortering av hushållen i särskilda papperspåsar. Matavfall och fett från fettavskiljare som sorterats ut separat behandlas genom rötning till biogas och biogödsel. Biogasen uppgraderas till fordonsgas och biogödsel levereras till lantbrukare för användning vid konventionell odling. Biogasanläggningen är lokaliserad på Gryta avfallsstation.

För alla kommuner förutom Arboga, Kungsör och Köping skickas restavfall från hushåll, brännbart avfall från företag och Återbruken till förbränningsanläggningen som drivs av Mälarenergi i Västerås. Motsvarande fraktioner från kommunerna Arboga, Kungsör och Köping skickas till Norsa avfallsförbränningsanläggning i Köping.

Det avfall som omfattas av producentansvaret (tidningar, förpackningar, el-avfall, läkemedel, däck med mera) ingår inte i kommunens ansvar. Detta samlas huvudsakligen in via producenternas insamlingssystem.

Annat avfall som kommunen inte ansvarar för är verksamhetsavfall som inte är jämförligt med hushållsavfall. Verksamhetsutövaren ansvarar för omhändertagandet av det avfallet.

5 ALTERNATIV

I en miljökonsekvensbeskrivning ska ett nollalternativ finnas för att möjliggöra en jämförelse av konsekvenserna av den föreslagna åtgärden mot att inte göra någon planerad förändring.

Ett nollalternativ för en avfallsplan är den situation som skulle uppstå om en ny avfallsplan med tillhörande mål inte skulle antas. Nollalternativet innebär att de 12 ingående kommunerna arbetar enligt respektive kommuns tidigare gällande avfallsplaner. Det skulle innebära att avfallshanteringen i de berörda kommunerna skulle fortsätta i enlighet med nuvarande planer, där flera är i behov av uppdatering, och vilket bland annat skulle innebära avsaknad av en långsiktig och förankrad målbild. Det skulle sannolikt medföra större risk för kortsiktiga beslut, svårigheter för den kommunala avfallsverksamheten att samverka i det strategiska arbetet med andra kommunala förvaltningar och en otydlighet i kommunikationen med invånare och verksamheter. Det skulle innebära risk för att gå miste om den strategiska kraft som avfallsplanering innebär när det gäller att arbeta för långsiktig förändring för att minska avfallsmängderna och avfallets farlighet. En avfallsplan ska enligt avfallsförordningen (2011:927) ses över var fjärde år och vid behov uppdateras. Att inte ha en giltig avfallsplan innebär att gällande lagstiftning inte efterföljs.

Det är inte något alternativ att fortsätta arbeta efter de gamla avfallsplanerna och därför bedöms nollalternativet inte relevant att jämföra planförslaget med.

6 MILJÖKONSEKVENSER

Här beskrivs bedömd betydande miljöpåverkan av avfallsplanens mål och åtgärder. Ambitionen är att göra beskrivningen så konkret som möjligt med hänsyn till avfallsplanens detaljeringsgrad. Eftersom avfallsplanen i stora delar ligger på en policynivå och rör alla 12 kommuner blir detaljeringsgraden i många fall översiktlig. Detaljerade miljöbedömningar kommer att utföras i samband med anmälningar eller tillståndsansökningar för enskilda verksamheter, till exempel nya Återbruk.

Beskrivningen av miljöeffekterna och konsekvenserna utförs för de miljöaspekter för vilka betydande miljöeffekter bedöms kunna uppstå, se kapitel 2.1.

Avfallshantering i sig är i grunden en positiv miljöåtgärd och avfallsplanen kommer att utgå från EU:s avfallshierarki. Avfallshantering kan delas in i delprocesser. Dessa processer kan var och en, eller i samspel, ge upphov till olika miljöpåverkan. Det kan vara svårt att bedöma hur olika processer samspelar med varandra t.ex. om processerna tillsammans ger ett ökat eller minskat transportbehov.

6.1 MÄNNISKORS HÄLSA, LUFT OCH BEBYGGELSE

Avfallshanteringen kan bidra med utsläpp av föroreningar till luft och påverkan på bebyggelsemiljön vilket både ger en påverkan på miljön samt människors hälsa. På grund av att de tre aspekterna har en koppling till varandra så behandlas alla tre aspekter tillsammans.

Många mål och aktiviteter i avfallsplanen behandlar avfallsminimering vilket ger ett mindre transportbehov av både råvaror, nya produkter samt avfall. Färre transporter ger i sin tur upphov till mindre utsläpp av luftföroreningar och buller vilket är positivt för människors hälsa. Däremot kan en ökad återvinning av material bidra till fler transporter vid avfallshanteringen eftersom fler fraktioner ska samlas in separat, vilket kräver fler besök av fordon i bostadsområdet, och fraktionerna ska transporteras till separata återvinningsanläggningar som ofta ligger längre bort geografiskt jämfört med förbränningsanläggningen. En ökad utsortering av material till återvinning innebär globalt sett att utsläppen av växthusgaser till luft minskar på grund av att nyttan av att återvinna är större än det ökade transportarbetet som krävs för att samla in allt material separat enligt exempelvis (Ambell, Björklund, & Ljunggren Söderman, 2010) och (Gyllenbreider & Odencrants, 2017). Lokalt sett kommer dock det ökade transportarbetet att ge ökade utsläpp till luft t.ex. partiklar från däck och en ökad frekvens på antal fordon som trafikerar bostadsområdena vilket ökar mängden buller i tid. Det går inte utifrån avfallsplanen att bedöma om transportarbetet kommer öka eller minska till följd av målen och aktiviteterna. Viktiga faktorer som styr transportökningen eller transportminskningen vid förändrad avfallshantering är typ av insamlingssystem, placering av anläggningar och rutter för transporter. Avfallsplanen har bland annat mål för att optimera transportrutter vilket förmodligen kommer minska påverkan från transporter på människors hälsa och luft.

Ett annat mål i avfallsplanen som minskar påverkan på människors hälsa och luft är att fordonsflottan avsedd för avfallshantering ska bli fossilfri och drivas av de förnyelsebara drivmedlen HVO och/eller biogas. Båda drivmedlen ger ett lägre utsläpp av koldioxid till luft jämfört med användning av fossil diesel och bidrar därför till en lägre global miljöpåverkan. Användningen av biogas istället för fossil diesel ger även ett lägre utsläpp av kväveoxider och partiklar medan HVO ger samma lokala påverkan på människors hälsa och miljön som fossil diesel. Vid val av drivmedel behöver därför hänsyn tas till om syftet är att minska den globala och/eller lokala påverkan från transporter. Försiktighet uppmanas även gällande vilka substrat som används vid tillverkning av HVO för att inte konkurrera med matproduktion eller bidra till skövling av regnskog.

Avfallsplanen har mål för återföring av fosfor till åkermark genom att återföra näringsämnen i avloppsslammet. Det finns även mål för att biogödsel, som är en produkt från rötning av matavfall, ska återföras till åkermark för att ta tillvara på näringsämnen. Både biogödsel och avloppsslam innehåller varierande grad av tungmetaller och andra föroreningar till exempel läkemedelsrester och mikroplaster som kan påverka människors hälsa via den odlade maten vi äter. Biogödsel från matavfall innehåller generellt lägre halter av de ämnen jämfört med mineralgödsel. För att minska spridningen av föroreningar från avloppsslammet ska en strategi tas fram för bästa avsättning av fosforinnehållet, där den statliga utredningen¹ om förbud mot användande av slam på åkrar kommer att beaktas. En aktivitet i avfallsplanen är även att utreda möjligheterna att KRAV-märka biogödseln för att säkra avsättning för biogödsel även i framtiden.

Mål och aktiviteter för att öka insamlingen av farligt avfall, plast m.m. finns i avfallsplanen vilket minskar människors exponering av skadliga ämnen t.ex. mikroplaster. Många mål och aktiviteter behandlar även nedskräpning vilket bidrar till en mer tilltalande bebyggelsemiljö som också är positivt för människors hälsa och välbefinnande.

---

¹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/07/utredning-ska-foresla-forbud-mot-spridning-av-avloppsslam-pa-akrar-och-krav-pa-atervinning-av-fosfor/>

I avfallsplanen finns en plan för nedlagda deponier vilket innebär att åtgärder sätts in, för de deponier som klassats i de högsta riskklasserna, som bland annat syftar till att minska påverkan på människors hälsa. Åtgärderna kommer både minska risken för att människor kommer i direktkontakt med avfallet och begränsa påverkan på vatten som i sin tur påverkar människors hälsa.

Avfallsplanens mål och aktivitetens påverkan från lukt är aktuellt att beakta vid om- eller nybyggnation av nya anläggningar samt vid val av insamlingsystem. Påverkan från lukt behandlas i tillstånd och anmälningar för verksamheter och kan inte bedömas utifrån avfallsplanen.

Ett mål i avfallsplanen är att VafabMiljö ska vara en samarbetspartner i framtagandet av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument hos de 12 kommunerna. Syftet är att få en samsyn på regler och riktlinjer för avfallshanteringen. Att ha ett inflytande vid den strategiska planeringen i kommunerna är en förutsättning för att nå de övriga målen i avfallsplanen och för att tillgodose en god bebyggelsemiljö.

6.2 VATTEN

Anläggningar och deponier kan bidra till utsläpp av föroreningar som ger en påverkan på vatten. I avfallsplanen finns en plan för nedlagda deponier vilket innebär att åtgärder sätts in, för de deponier som klassats i de högsta riskklasserna, som bland annat syftar till att minska påverkan på vatten. Avfallsplanen innehåller även framtagandet av en strategi för att hantera förorenat vatten, både lakvatten och annat vatten, från avfallsanläggningarna. Vid etablering av nya anläggningar kommer påverkan på vatten att hanteras i tillstånd eller anmälan för den aktuella verksamheten.

Avfallsplanens mål och aktiviteter behandlar en ökad insamling av till exempel farligt avfall och plast. Det minskar risken för att avfallslagen inte hanteras korrekt och att föroreningar sprids till vatten. Avfallsplanen innehåller även mål för att öka återanvändning och återvinning av material vilket kan innebära både en minskad användning av och påverkan på vatten globalt sett, till exempel så är odling av bomull för textilproduktion vattenintensiv och medför ofta utsläpp av kemikalier.

Avfallsplanens mål kan bidra till att minska mängden transporter och bidrar till att öka användningen av drivmedlet biogas istället för fossil diesel, både via målet om ökad biogasproduktion samt fossilfri fordonsflotta. Det medför minskade utsläpp av kväveoxider till luft och därmed nedfallet av kväve i vatten som bidrar till övergödning och försurning.

6.3 MARK, NATUR- OCH KULTURMILJÖ

Vid nya markanspråk kan en påverkan på natur- och kulturmiljö uppstå varför de tre aspekterna behandlas under samma avsnitt.

Återföring av näringsämnen till exempel fosfor från avloppsslam och via biogödsel minskar behovet av mineralgödsel. Som nämnts ovan innehåller avloppsslam och biogödsel varierande grad av tungmetaller och andra föroreningar. Innehållet kan påverka markens ekosystem negativt. Avfallsplanen innehåller åtgärder för att minska spridningen av föroreningar till åkermark.

Avfallsplanens mål innebär framtagandet av en anläggningsstrategi för att identifiera behovet av att ut- eller avveckla nuvarande anläggningar samt etablering av nya anläggningar. Att avfallsplanen är gemensam för flera kommuner ger ökade möjligheter att samverka i planeringen och att öka trycket på att integrera avfallsfrågorna i exempelvis översiktsplaneringen. På så sätt kan avfallsplanen bidra till

ett effektivare markutnyttjande. Ombyggnation eller etablering av nya anläggningar, även mindre anläggningar till exempel insamlingsplatser för textilier, innebär nytt markanspråk. Att ta ny mark i anspråk innebär att en alternativ verksamhet inte kan använda samma mark och att natur- och kulturmiljö kan påverkas negativt. Ombyggnationer eller nyetableringars påverkan på mark, natur- och kulturmiljö kommer hanteras i respektive verksamhets tillstånd eller anmälan och kan inte bedömas i denna MKB. I regionen finns tillgång till mobilt Återbruk vilket är positivt för påverkan på mark.

Avfallsplanens mål och aktiviteter behandlar en ökad insamling av till exempel farligt avfall och plast samt åtgärder för minskad nedskräpning. Det minskar risken för att avfallsslagen inte hanteras korrekt och att föroreningar sprids till mark. Många mål och aktiviteter i avfallsplanen behandlar även nedskräpningsproblematiken och kan bidra till att mindre mängd avfall och skadliga ämnen, till exempel mikroplaster, hamnar i naturen.

En plan för hur ytor på sluttäckta deponier ska användas ska tas fram enligt avfallsplanen. Syftet är att undersöka om det går att skapa miljöer som bidrar till den biologiska mångfalden och skapa möjlighet för rekreativitet i områdena. Om de sluttäckta deponierna kan användas för dessa ändamål så är det positivt för markanvändningen och naturmiljön.

6.4 KLIMATFAKTORER

Enligt tidigare förda resonemang är det utifrån avfallsplanens mål och aktiviteter omöjligt att avgöra om avfallsplanen innebär att transportarbetet kommer öka eller minska. Men det finns åtgärder för att minska antalet och utsläppen från transporter till exempel via mål om ruttoptimeringar, fossilfri fordonsflotta och mobilt Återbruk. Planförslaget innehåller även mål för att minska matsvinnet vilket får en direkt påverkan på transportarbetet i form av minskade transporter. Genom att mer mat äts istället för att slängas behöver mindre mat produceras och därmed behöver en mindre mängd mat transporteras. Detsamma gäller de mål som behandlar återanvändningen av material t.ex. textilier vilket minskar både resursförbrukningen samt produktion och transport av nya produkter. Mål finns även för att öka den fastighets-/kvarternära insamlingen av avfall vilket minskar hushållens beroende av bil för att transportera avfall till återvinningsstationer och Återbruk. Genom att effektivisera transporterna och byta till fossilfria drivmedel minskar utsläppen av växthusgaser.

Avfallsplanen innehåller vidare mål för att öka produktionen av biogas från det insamlade matavfallet. Biogasen som produceras i regionens biogasanläggning ersätter användningen av fossila drivmedel som till exempel diesel. Biogasproduktionen bidrar därmed till minskade utsläpp av växthusgaser. I avfallsplanen finns även mål om att ta fram en strategi för att arbeta med att minska utsläppen av metan från deponier vilket är positivt då metan är en starkare växthusgas än koldioxid.

I avfallsplanen finns också mål för att minska användningen och öka återvinningen av plast. Det bidrar till att plastförpackningar i restavfallet minskar och därmed att mindre plast skickas till avfallsförbränning. Det bidrar till att utsläppen från avfallsförbränningen består av mindre fossil koldioxid förutsatt att plasten inte ersätts av ett annat fossilt bränsle. Sammantaget bedöms ett uppfyllande av planens mål innebära en positiv konsekvens avseende påverkan på klimatfaktorer.

6.5 HUSHÅLLNING MED NATURRESURSER OCH ENERGI

Avfallsplanen är uppbyggd efter och utgår ifrån EU:s avfallshierarki. Genom att arbeta enligt avfallshierarkin används våra resurser mer resurseffektivt. Eftersom planen utgår

från avfallshierarkin så finns många mål och aktiviteter för att minimera mängden avfall, öka återanvändningen, öka återvinningen och minska mängden avfall som deponeras. Målen och aktiviteterna bidrar till att vi använder de resurser vi har tillgång till på ett mer resurseffektivt sätt och att en mindre mängd jungfruligt material behöver användas.

Det finns mål och aktiviteter för att öka utsorteringen av producentansvarsmaterialet och matavfall från restavfallet och därmed minska mängden avfall som skickas till energiutvinning. Målen är helt i enlighet med EU:s avfallshierarki men det är viktigt att det avfall som inte längre används som bränsle vid förbränning ersätts av ett likvärdigt eller bättre bränsle, utsläppsmässigt. Till exempel så är det negativt för miljön om det alternativa bränslet är kol eller olja, som är ändliga resurser, och positivt om det alternativa bränslet är biobränsle vilket är förnyelsebart.

I avfallsplanen finns mål för att öka mängden biogas och biogödsel som produceras från det insamlade matavfallet. Genom att röta matavfallet kan biogasen som produceras ersätta fossila drivmedel och återföringen av fosfor till åkermark via biogödseln innebär att mindre av den ändliga resursen behöver brytas. Avfallsplanen innehåller även mål och aktiviteter för att minska mängden matsvinn och få invånarna i regionen att äta maten istället för att slänga den, vilket är mer resurseffektivt. Men målet att öka biogasproduktionen genom att öka mängden substrat i form av matavfall kan vara motsägelsefullt mot målet att minska matsvinnet. Planens intention är att öka insamlingen av matavfall samtidigt som matsvinnet minskar och konflikt ska därför inte uppstå. Men om planens mål inte nås kan det finnas en risk för konflikt då det minskade matsvinnet kan leda till att en mindre mängd matavfall samlas in och kan användas som substrat vid biogasproduktion. Det är då viktigt att säkra biogasproduktionen genom att ha alternativa substrat till matavfallet tillhands eller ytterligare förbättra verkningsgraden på biogasanläggningen.

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH MÅLUPPFYLLELSE

7.1 SAMMANFATTNING AV BEDÖMNINGARNA

I *Tabell 1* redovisas en samlad bedömning av konsekvenserna för genomförandet av planförslaget. Förutsättningen för bedömningarna av planförslaget är att alla åtgärder och strategidokument beskrivna i planen vidtas/tas fram.

Bedömningen av miljöaspekterna sammanfattas i tabellen med figurer enligt följande:

- Negativ konsekvens
- Positiv konsekvens
- Ingen konsekvens

Tabell 1. Samlad konsekvensbedömning.

Miljöaspekt	Planförslag	Kommentar planförslaget
Människors hälsa, luft och bebyggelse	 	Planförslaget bidrar förmodligen till en positiv konsekvens för miljöaspekterna. Men det kan bidra till en negativ konsekvens beroende på om transportarbetet ökar eller minskar totalt sett till följd av målen och aktiviteterna, vilket inte går att säga utifrån avfallsplanens detaljeringsgrad. Planen innehåller däremot flera mål och aktiviteter för att minska miljöpåverkan från transportererna t.ex. optimering av transportrutter och fossilfri fordonsflotta
Vatten		Avfallsplanen innehåller mål för att minska påverkan på vatten t.ex. strategi för att hantera förorenat vatten, åtgärder för nedlagda deponier, ökad biogasproduktion samt ökad insamling av farligt avfall och plast.
Mark, natur- och kulturmiljö	 	Planförslaget bidrar förmodligen till en positiv konsekvens för miljöaspekterna. Det är dock bland annat beroende av de nya markanspråken hanteras för att minska påverkan på miljön, vilket inte kan bedömas utifrån planen. Eftersom avfallsplanen är gemensam för flera kommuner innebär det ökade möjligheter att samverka i planeringen vilket kan bidra till ett effektivare markutnyttjande. Avfallsplanen innehåller även mål och aktiviteter för att begränsa påverkan på mark, natur- och kulturmiljö.
Klimatfaktorer		Avfallsplanen innehåller mål för att minska påverkan på klimatet i form av ökad produktion av biogas, optimering av transportrutter, ökad återvinning av plast samt fossilfri fordonsflotta. Planförslaget kan ge en negativ konsekvens för miljön om transportarbetet ökar.
Hushållning med naturresurser och energi		Planförslaget utgår ifrån EU:s avfallshierarki som bygger på att resurser används mer resurseffektivt. På grund av det så bidrar majoriteten av avfallsplanens mål och aktiviteter till en ökad hushållning med naturresurser.

7.2 BEDÖMNING AV PLANFÖRSLAGET PÅVERKAN PÅ MILJÖKVALITETSMÅLEN OCH MILJÖKVALITIETSNORMERNA

En bedömning av hur planförslagets genomförande påverkar miljö kvalitetsmålen redovisas i *Tabell 2*.

Bedömningen av miljö kvalitetsmålen sammanfattas med figurer enligt följande:

Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet

Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna till att uppnå målet

Nej, förslaget bedöms bidra till att målet inte uppnås

Tabell 2. Planförslagets konsekvenser för de miljö kvalitetsmål som bedöms beröras av planens genomförande.

Miljö kvalitetsmål	Planförslag	Planförslaget påverkan på möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålen
Begränsad klimatpåverkan		I avfallsplanen finns mål för att minska utsläpp av växthusgaser t.ex. avfallsförebyggande, optimering av transportrutter, fossilfri fordonsflotta och ökad biogasproduktion. Planförslaget bedöms därför bidra till uppfyllandet av målet.
Frisk luft		Det går inte att bedöma om transportererna ökar eller minskar till följd av planförslaget varför det är svårt att bedöma om avfallsplanen bidrar eller försämrar möjligheten att uppnå miljö kvalitetsmålet. Åtgärder finns för att begränsa transporterernas påverkan till luft t.ex. fossilfri fordonsflotta och ökad biogasproduktion.
Giftfri miljö		Avfallsplanens mål och aktiviteter bedöms bidra till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet på grund av ökad insamling av farligt avfall och plast samt mål för nedskräpning. Biogödseln och avloppsslammet som sprids till åkermark kan innehålla föroreningar som inte bör spridas i vår miljö men strategier ska tas fram/finns för att minska spridningen av föroreningarna.
Ingen övergödning		Beroende på om transportarbetet ökar eller minskar till följd av avfallsplanen så påverkas övergödningen negativt eller positivt till följd av utsläpp av kväveoxider. Åtgärder finns för att minska utsläpp av kväveoxider t.ex. ökad biogasproduktion, ökad användning av biogas och optimering av transportrutter. Spridning av biogödsel och avloppsslam på åkermark kan även bidra till övergödning beroende på hur mycket som används och beroende på vilket avsättningsområde kvävet och fosfor skulle ha om de inte spreds på åkermark.
Levande sjöar och vattendrag		Avfallsplanen bedöms bidra till att miljö kvalitetsmålet uppfylls då åtgärder finns för

Miljökvalitetsmål	Planförslag	Planförslaget påverkan på möjligheten att uppnå miljökvalitetsmålen
		att minska påverkan på vattenförekomster från deponier, strategi för hantering av förorenat vatten samt ökad insamling av farligt avfall och plast.
God bebyggd miljö		Planförslaget bedöms bidra till uppfyllandet av miljökvalitetsmålet eftersom många mål hanterar nedskräpningsproblematiken och eftersom VafabMiljö ska vara en samarbetspartner i den strategiska planeringen hos respektive kommun. Avfallsplanen bidrar till förbättrade möjligheter för invånarna att vara en del av en hållbar avfallshantering vilket bidrar till en god bebyggd miljö.

När det gäller påverkan på MKN för vatten går det utifrån avfallsplanens detaljeringsgrad inte att bedöma påverkan på ytvattenstatus och möjligheten att uppnå god ytvattenstatus för berörda vattenförekomster. MKN för vatten kommer bedömas i samband med tillstånd och anmälan för verksamheter.

Mälaren finns med i Naturvårdsverkets förteckning över fiskevatten som behöver skyddas eller förbättras för att upprätthålla livskraftiga fiskbestånd (NFS 2002:6) och omfattas av MKN för fisk och musselvatten. Bedömning av påverkan på MKN för fisk- och musselvatten kommer också att bedömas i samband med tillstånd och anmälan för verksamheter.

Enligt tidigare förda resonemang så går det inte att avgöra om avfallsplanens mål och aktiviteter ger en ökning eller minskning av transporter. Det går därmed inte att avgöra om transporterna bidrar till att riktvärden för buller eller MKN för luft kommer att överskridas lokalt. MKN för luftkvalitet är tvingande och får inte överskridas. Sannolikt är avfallstransporternas påverkan liten i relation till de transporter som ändå utförs i kommunen, men dessa frågor bör följas upp för de enskilda anläggningarna och i planeringen av rutter för hämtning.

8 FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

VafabMiljö planerar för åtgärder i planen för att minska påverkan på de betydande miljöaspekterna som lyfts i MKB:n. Utöver de föreslagna åtgärderna föreslås även:

VafabMiljö rekommenderas att överväga andra certifieringssystem och åtgärder för att säkerställa att spridningen av tungmetaller och andra föroreningar via avloppsslam och biogödsel begränsas. Andra åtgärder kan vara att inkludera information om att lämna läkemedel i producenternas insamlingsystem i planerade informationsinsatser för att minska risken för att läkemedelsrester hamnar i avloppsslam och biogödsel.

Det är viktigt att beakta lokalisering av nya anläggningar och insamlingsplatser. Nya etableringar bör placeras för att minimera transportarbetet och möjliggöra åtkomst med till exempel cykel. Genom målet om att VafabMiljö ska vara en samarbetspartner vid framtagande av kommunala planer, program och strategiska dokument kan aspekter likt lokalisering påverkas i större grad. Förslagsvis kan transporter ingå som en punkt i all kommunal planering.

Avfallsplanens mål och delmål behöver avspeglas i den nya renhållningstaxan och de nya föreskrifterna som ska gälla för hela förbundet.

9 UPPFÖLJNING AV ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA MILJÖPÅVERKAN

Utöver arbetet med planen i årliga verksamhetsplaner kommer utvärdering och även uppdatering av avfallsplanen ske år 2022, 2026 samt 2030. Vid uppföljningarna kan nya mål tillkomma och det är viktigt att utvärdera miljöpåverkan av de samt att de nya målen inkluderas i framtida uppföljningar.

De mål som kan bidra till negativ miljöpåverkan till följd av risk för ökade transporter bör följas upp mer noggrant.

Det är av stor vikt att följa upp att de strategier och planer som ska framarbetas enligt målen i avfallsplanen tas fram och att de är verkningsfulla.

10 REFERENSER

Ambell, C., Björklund, A., & Ljunggren Söderman, M. (2010). *Potential för ökad materialåtervinning av hushållsavfall och industriavfall*. Stockholm: Kungliga Tekniska Högskolan.

Gyllenbreider, E., & Odencrants, S. (2017). *En miljö- och kostnadsjämförelse av insamlingssystem för källsortering närmare hushållen*. Linköping: Linköpings Universitet.

Miljö- och Klimatrådet Västmanland. (2018). Hämtat från Miljö- och Klimatrådet Västmanland: <http://miljoochklimatradet.se/>

Naturvårdsverket. (2018). Hämtat från Sveriges Miljömål: <http://sverigesmiljomal.se/>

Statens offentliga utredningar. (2018). Hämtat från Agenda 2030-Delegationen: <https://agenda2030delegationen.se/>

Bilaga 9

Social Konsekvensanalys

VafabMiljö

RAPPORT
**SOCIAL KONSEKVENSANALYS AV
VAFABMILJÖS AVFALLSPLAN**

2018-11-20

UPPDRAG 282390, Miljöbedömning Avfallsplan
Titel på rapport: Social konsekvensanalys av VafabMiljös Avfallsplan
Status: Leverans
Datum: 2018-11-20

MEDVERKANDE

Beställare: VafabMiljö AB
Kontaktperson: Linda Gårdstam

Konsult: Emelie Gyllenbreider, Tyréns
Sarah Isaksson, Tyréns
Martin Menke, Tyréns

Uppdragsansvarig: Sara Malmgren, Tyréns
Kvalitetsgranskare: Sarah Isaksson, Tyréns
Sara Malmgren, Tyréns

SAMMANFATTNING

Social hållbarhet handlar om att tillgodose jordens och alla människors möjlighet till att uppfylla sina behov. Det socialt hållbara samhället är ett samhälle som är jämlikt och jämställt där människor har en god hälsa och lever ett gott liv utan orättfärdiga skillnader. Kommuner bär ett stort ansvar för samhällsutvecklingen och för att den sociala hållbarheten ska bli relevant bör den tydligt definieras och omsättas i praktiken utifrån de behov och förutsättningar som finns.

En social konsekvensanalys (SKA) har utarbetats i samband med framtagandet av VafabMiljös nya avfallsplan med syfte att inkludera det sociala perspektivet vid utformningen av avfallsplanen. En workshop har hållits med representanter från kommunerna som ingår i VafabMiljö samt med representanter från VafabMiljö. Under workshopen diskuterades vad en socialt hållbar avfallshantering är utifrån de sociala värdena vardagsliv, sammanhållning, identitet, trygghet och rättvisa, jämlikhet och jämställdhet, samt vilka utmaningar som VafabMiljö står inför. Grupper med olika behov och förutsättningar identifierades och diskuterades utifrån en geografisk kartläggning som beskrev deras utbredning. Att ta hänsyn till de olika grupperna och anpassa insamlingssystemen samt rikta informationsinsatser till de specifika grupperna och områdena är viktigt.

Flertalet av de målområden som tagits fram har en koppling till social hållbarhet. Det är viktigt att få in det sociala perspektivet i de detaljerade mål och åtgärder som ska tas fram. Genom att anpassa avfallshanteringen och information efter de identifierade grupperna och deras förutsättningar, de sociala värdena och VafabMiljös utmaningar kan resultatet av avfallshanteringen styras i rätt riktning och bli socialt hållbar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	5
1.1	SYFTE.....	5
1.2	AVGRÄNSNINGAR.....	5
1.3	VAFABMILJÖ.....	5
1.4	SOCIAL HÅLLBARHET OCH AVFALLSHANTERING.....	6
1.5	METOD FÖR SOCIAL KONSEKVENSANALYS.....	7
2	SOCIALT HÅLLBAR AVFALLSHANTERING ENLIGT VAFABMILJÖ	9
2.1	VARDAGSLIV.....	9
2.2	SAMMANHÅLLNING.....	9
2.3	IDENTITET.....	10
2.4	TRYGGHET.....	10
2.5	RÄTTVISA, JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET.....	11
3	KARTLÄGGNING AV FÖRUTSÄTTNINGAR	13
3.1	GRUPPER.....	13
3.2	GEOGRAFISK KARTLÄGGNING.....	15
4	UTMANINGAR FÖR VAFABMILJÖ	16
4.1	KOMMUNERNA HAR OLIKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	16
4.2	ÅLDRADE BEFOLKNING.....	16
4.3	OLIKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LANDSBYGD OCH TÅTORT.....	16
4.4	MÅLGRUPPSANPASSAD INFORMATION.....	16
4.5	INSAMLINGSSTÄLLENS PLACERING OCH TILLGÄNGLIGHET.....	17
4.6	NEDSKRÄPNING.....	17
4.7	ÅTERANVÄNDA.....	18
4.8	CIRKULÄR EKONOMI.....	18
5	HUR INKLUDERAS SOCIAL HÅLLBARHET I AVFALLSPLENEN?	19
5.1	MÅLOMRÅDE 1 - MINIMERA.....	19
5.2	MÅLOMRÅDE 2 - ÅTERANVÄNDA.....	20
5.3	MÅLOMRÅDE 3 - ÅTERVINNA.....	21
5.4	MÅLOMRÅDE 4 - ENERGIUTVINNA.....	22
5.5	MÅLOMRÅDE 5 - DEPONERA.....	22
5.6	MÅLOMRÅDE 6 - KOMMUNAL PLANERING.....	23
5.7	MÅLOMRÅDE 7 - KUNDPERSPEKTIVET.....	23
5.8	MÅLOMRÅDE 8 - FARLIGHET I AVFALLET.....	24
5.9	MÅLOMRÅDE 9 - EKONOMISKA OCH FINANSIELLA MÅL.....	25
5.10	MÅLOMRÅDE 10 - NEDSKRÄPNING.....	25
6	SLUTSATS	26
7	REFERENSER	28
8	BILAGOR	29

1 INLEDNING

VafabMiljös verksamhetsidé är:

"På uppdrag av våra medlemskommuner tillhandahåller och utvecklar vi avfallstjänster för alla som bor och verkar i VafabMiljö-regionen. Tillsammans med våra kunder och andra aktörer arbetar vi för att skapa ett hållbart samhälle."

VafabMiljö vill enligt verksamhetsidén skapa ett hållbart samhälle vilket innefattar både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Detta behöver speglas i den avfallsplan för VafabMiljö som är under framtagande år 2017–2018.

För att ta hänsyn till den sociala dimensionen av hållbarhet kopplat till avfallsplanen har verktyget social konsekvensanalys (SKA) använts. En social konsekvensanalys (SKA) är ett verktyg för att systematisera arbetet med sociala frågor. Poängen med SKA är att i alla skeden skapa kunskap kring vilka som det planeras för, vilka behov och önskningar de har samt vilka prioriteringar som behöver utföras. Genom att genomföra en SKA vid framtagandet av den nya avfallsplanen för VafabMiljö får kommunerna en tydlig social förankring av visioner och mål, och därmed bättre förutsättningar för en funktionell avfallsplan, anpassad för dem den berör.

1.1 SYFTE

Framtagandet av SKA:n syftar till att:

- Integrera social hänsyn vid utformandet av avfallsplanen.
- Kartlägga vilka huvudsakliga grupper som är berörda av de förändringar som avfallsplanen innebär.
- Lyfta fram de grupper där särskild hänsyn behöver tas. Det kan vara med anledning av till exempel särskilda behov, särskilt inflytande eller att de tidigare förbisetts.
- Analysera vilka positiva och negativa effekter de föreslagna målen och åtgärderna i avfallsplanen har för de valda grupperna.
- Anpassa och formulera mål och åtgärder med hänsyn till de valda grupperna.
- Ge kunskap om hur avfallsplanens intentioner kan implementeras och kommuniceras i dessa grupper.

SKA:n kommer också att fungera som ett stöd i det fortsatta, löpande arbetet med att ta fram mer specifika åtgärder kopplade till den färdiga avfallsplanen.

1.2 AVGRÄNSNINGAR

Målgrupperna i analysen omfattar kommunernas invånare. Här omfattas alltså inte verksamheter eller entreprenörer.

Analysen kommer att utgå från de mål och åtgärder som är föreslagna i avfallsplanen och de grupper som identifierats under workshop med VafabMiljö och representerade medlemskommuner.

1.3 VAFABMILJÖ

VafabMiljö arbetar med avfallshantering och återvinning och är ett Kommunalförbund bildat av kommunerna i Västmanlands län:

- Västerås
- Köping
- Sala
- Fagersta
- Hallstahammar

- Arboga
- Surahammar
- Kungsör
- Norberg
- Skultuna

samt två kommuner i Uppsala län:

- Heby
- Enköpings

Inom VafabMiljö bor cirka 330 000 människor och cirka 16 000 företag som genererar avfall. VafabMiljös uppdrag är att ta hand om detta avfall på ett miljöriktigt sätt. Målet är i första hand att avfallsmängderna ska minskas, det återstående avfallet ska betraktas som en resurs och återvinnas så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt. VafabMiljö arbetar även med att transportera avfall från industrier och företag. VafabMiljö driver 18 Återbruk (Återvinningscentraler) runt om i regionen varav sex stycken finns i Västerås. Där kan privatpersoner lämna grovavfall och sitt farliga avfall och el-avfall (VafabMiljö, 2018).

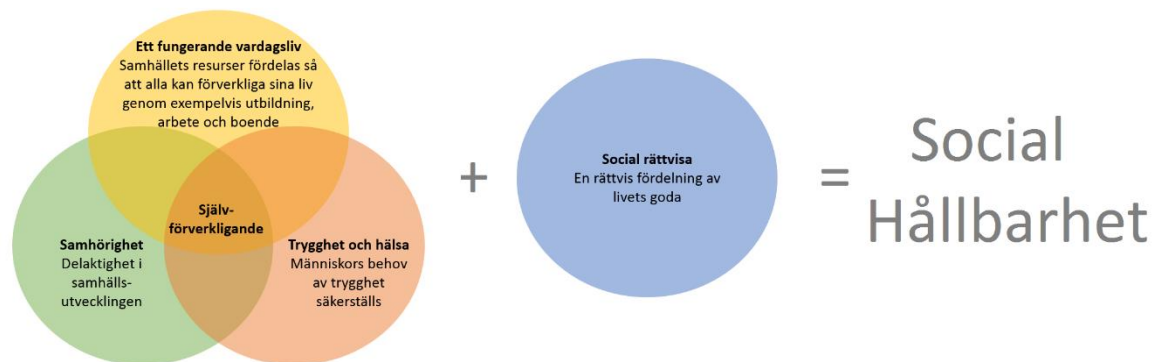
1.4 SOCIAL HÅLLBARHET OCH AVFALLSHANTERING

Med hållbar utveckling menas en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Social hållbarhet är en av tre dimensioner av en hållbar utveckling. Flertalet av FN:s globala mål behandlar den sociala dimensionen av hållbarhet.

Social hållbarhet handlar om att tillgodose jordens och alla människors möjlighet till att uppfylla sina behov. Välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov är centrala delar för den sociala hållbarheten. Det socialt hållbara samhället är ett samhälle som är jämlikt och jämställt där människor har en god hälsa och lever ett gott liv utan orättfärdiga skillnader. Kommuner bär ett stort ansvar för samhällsutvecklingen och för att den sociala hållbarheten ska bli relevant bör den tydligt definieras och omsättas i praktiken utifrån de behov och förutsättningar som finns. En förutsättning för social hållbarhet är att samhället:

- Utformas och anpassas utifrån de grupper som har störst behov.
- Bidrar till att alla människor inkluderas oavsett bakgrund.
- Säkerställer de mänskliga rättigheterna och tillgodoser alla människors grundläggande behov.

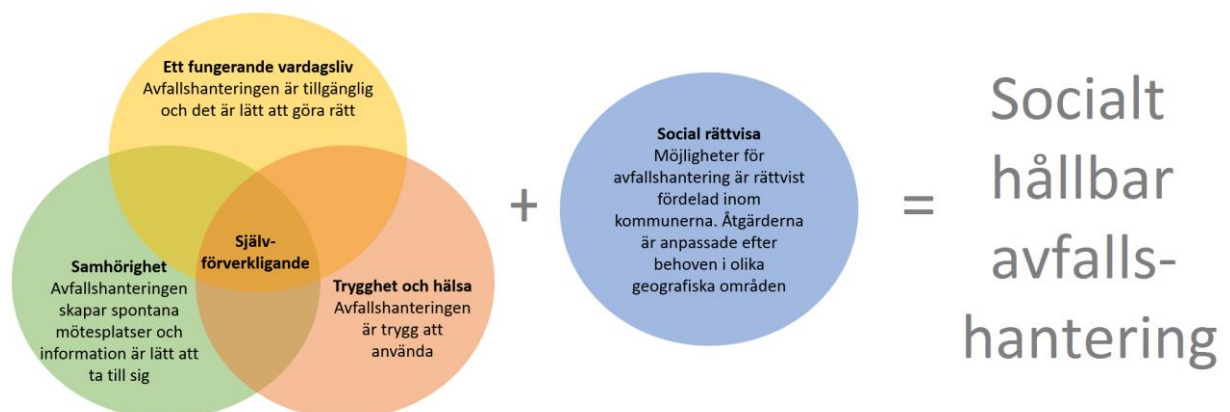
Social hållbarhet kan beskrivas enligt *Figur 1*. Social hållbarhet kan jämföras med en känsla av välbefinnande genom att en möjlighet till självförverkligande finns. Självförverkligande handlar om mänsklig strävan som en förutsättning för ett gott liv. Självförverkligande kan i sin tur definieras vidare i tre begrepp som tillsammans utgör en definition av social hållbarhet; samhörighet, ett fungerande vardagsliv och trygghet. Utöver dessa tre begrepp finns social rättvisa som spänner över alla de tre och handlar om att resurser ska vara rättvist fördelat i samhället. Den sociala rättvisan påverkar hela vårt samhälle eftersom det ofta styr var människor bor men även människors självkänsla. I förlängningen påverkar det även bland annat inkomstnivå, bilinnehav men även hälsa och livsvillkor.

Figur 1. Definitionen av social hållbarhet.

Begreppet social hållbarhet kan även specificeras till att beröra avfallshantering, se *Figur 2*. Nedan har definitionen anpassats till avfallshantering för VafabMiljö. En socialt hållbar avfallshantering är:

- tillgänglig och gör det är lätt att göra rätt.
- skapar spontana mötesplatser och information om hanteringen är lätt att ta till sig
- trygg att använda
- rättvist fördelad inom kommunerna och åtgärderna är anpassade efter olika geografiska områdens behov

Figur 2. Definitionen av socialt hållbar avfallshantering.

1.5 METOD FÖR SOCIAL KONSEKVENSANALYS

En social konsekvensanalys (SKA) är en analysmodell som på ett systematiskt sätt identifierar viktiga sociala aspekter på en viss geografisk plats. Modellen har sin utgångspunkt i människor och samspelet människor emellan, med särskild hänsyn till människors olika livssituationer och behov. Det finns ingen lagstiftning eller praxis för vad som ska redogöras i en SKA. En SKA regleras därför av planeringens skede, geografisk skala och de specifika sociala utmaningarna som finns på en plats.

Poängen med en SKA, i alla skeden, är att skapa kunskap kring vilka vi planerar för, vilka behov och önsknings de har, samt vilka prioriteringar som behöver utföras. En SKA är både en arbetsprocess och ett dokument. Arbetsprocessen syftar till att påverka under planeringen så att de beslut som tas inte påverkar människor som berörs negativt. I dokumentet beskrivs arbetsprocessen, de beslut som tagits och olika konsekvenser. Arbetsprocessen bör därför vara betydelsefullare än det dokument som arbetsprocessen beskrivs i. De sociala frågorna ska därför integreras i planeringsprocessen så att dessa finns med som en röd tråd (Trivector, 2015).

Workshop med VafabMiljö

Denna SKA har tagits fram under pågående arbete med VafabMiljös avfallsplan och fokuserar på att göra en övergripande screening av de sociala utmaningar och värden som är viktiga att lyfta i planeringen. Detta dokument är resultatet av en workshop där syftet var att analysera kommunerna som ingår i VafabMiljö utifrån metoden för social konsekvensanalys. Under workshopen identifierades utmaningar som är kopplade till avfallsplanering inom kommunerna inom VafabMiljö. Utifrån de identifierade utmaningar diskuterades hur VafabMiljö kan integrera sociala aspekter i avfallsplanens mål. Workshopen har varit ett viktigt underlag i arbetet med SKA:n. Förutom att vara underlag i arbetet med SKA:n, gav den deltagarna kunskap om hur de sociala frågorna kan integreras i avfallsplanering. Medverkande på workshopen var kommunerna Arboga, Köping, Enköping, Heby, Surahammar och Västerås. Kommunerna Fagersta, Hallstahammar, Kungsör, Norberg, Sala och Skinnskatteberg kunde inte närvara vid workshopen. Från VafabMiljös organisation deltog Avfallsplanerare, Avfallstrateger och kommunikationschef. För att uppnå ett bra resultat av arbetet med social hållbarhet bör det finnas med i planeringsprocessens alla faser. Fortsatt arbete med resultatet av denna workshop är därför viktigt.

2 SOCIALT HÅLLBAR AVFALLSHANTERING ENLIGT VAFABMILJÖ

Under workshopen diskuterades en socialt hållbar avfallshantering kopplat till de sociala värdena vardagsliv, sammanhållning, identitet, trygghet och rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. De sociala värdena beskrivs inledningsvis var för sig följt av vad som framkom under workshopen kopplat till respektive sociala värde.

2.1 VARDAGSLIV

Den byggda miljön kan på många sätt påverka människors förutsättningar till ett fungerande vardagsliv. Viktigt i vardagen är att enkelt och snabbt kunna ta sig till och även mellan de funktioner som människor behöver i vardagen, vilket kan inkludera arbete, skola, fritidsaktiviteter, service och handel för vardagsinköp. Andra väsentliga funktioner är grönområden, lekplatser samt kollektivtrafik. Närhet mellan hemmet och de vardagliga funktionerna stärker människors välbefinnande och livskvalitet då det ger förutsättningar till en god balans mellan arbete och fritid (Stockholms läns landsting 2015).

Under workshopen framkom tillgänglighet och enkelhet som två viktiga aspekter för ett fungerande vardagsliv. Avfallshanteringen bör vara en del av vardagslivet och ske naturligt mellan de vardagliga aktiviteterna, som att handla mat eller lämna barnen på förskolan. Utformningen av avfallshanteringen bör stödja människors olika faser i livet och ta hänsyn till att allas vardag inte ser likadan ut. Människor har olika livsstil, livssituation och behov. För människor som är äldre, har funktionsnedsättning eller som använder barnvagn är det viktigt att miljön utformas på ett tillgängligt sätt utan exempelvis nivåskillnader eller alltför branta lutningar. Det är även viktigt att avfallshanteringen är väl anpassad till omgivningen och smälter in som en naturlig del i stadsmiljön.

Alla invånare bör ha tillgång till sorteringsmöjligheter av rest- samt matavfall och producentansvarsmaterial i närheten av bostaden för att förenkla avfallshanteringen i vardagen. Olika områden behöver även olika servicenivåer för tillgång till exempelvis återbruk. Vissa områden där många saknar bil kan mobilt återbruk behövas för att förenkla vardagslivet, medan i andra områden kan invånarna enkelt ta sig till återbruket och är således inte i behov av ett mobilt återbruk. Istället kan närhet och öppettider på återbruken vara viktigare för personer med tillgång till bil.

2.2 SAMMANHÅLLNING

Sammanhållning handlar om människors möjligheter att mötas, vilket kan ske genom attraktivt utformade sammankopplingar mellan områden. På så vis kan människor från olika områden mötas i vardagen, till skillnad från att leva isolerade från varandra. Sammankoppling kan ses som en av de främsta stadsbyggnadsåtgärderna för att minska rumslig segregation och dess negativa effekter (Olsson & Larberg; Göteborgs stad 2011 S2020 2016). Sammanlänkning av områden med olika sociala förutsättningar ger särskilt positiva effekter för socialt värdeskapande då det kan leda till ett stärkt socialt kapital och tillitsfulla relationer mellan människor av olika bakgrund (Stockholms läns landsting 2015).

Under workshopen framkom vikten av att alla invånare ska ha samma möjligheter. Fördelningen av resurser i staden ska vara någorlunda rättvis gällande väsentliga funktioner. Oavsett om personerna är bosatta i staden eller på landsbygden är samma möjlighet till utsortering av avfall viktig. Samtidigt är det viktigt att ta hänsyn till att olika hushåll och olika personer har olika förutsättningar vilket bör beaktas vid utformningen av lösningarna. Det är viktigt att alla invånare känner en delaktighet och är inkluderade samt att avfallshanteringen skapar inbjudande platser samt mötesplatser.

2.3 IDENTITET

Ett områdes identitet kan innehålla flera beståndsdelar. Den fysiska miljön är en del, medan den sociala miljön och den mening som människor tillskriver miljön också har stor betydelse (Gustavsson & Elander 2016; Göteborgs stad 2011). Den fysiska miljöns attribut kan delvis påverka människors uppfattning om platsen. Det byggda kan väcka intresse och upplevas tilltalande genom exempelvis detaljer, färgval och form och en variation av miljöer i området. Identiteten handlar om hur platsen eller området särskiljer sig från andra platser. Vid nybyggnation handlar det mycket om vad som redan finns på och kring platsen och huruvida det ska följas, stärkas eller brytas. Byggnaders och platsers karaktär ges naturligt genom en blandning av funktioner (Göteborgs stad 2011).

För socialt värdeskapande, såsom en känsla av stolthet eller livskvalitet i ett område, bör människor känna en samhörighet med området och att platsen överensstämmer med deras egen identitet. Det är dock svårt att exakt förutse hur ett område upplevs och används och det kan förändras över tid. Bebyggelsemiljöer som idag uppfattas av utomstående och boende som oattraktiva eller som inte stämmer överens med en invånares egen identitet kan leda till en avsaknad av samhörighet eller flytt därifrån (Gustavsson & Elander 2016).

På workshopen framkom vikten av att inkludera de boende vid utformningen av avfallshanteringen i området. De boende har oftast den bästa uppfattningen av vad som fungerar och inte fungerar i området. Genom att skapa en förankring hos hushållen ökar användarvänligheten och möjligheten att ta fram ett system som fungerar i vardagen. Förankringen kan även bidra till att ett gemensamt ansvar för avfallshanteringen skapas vilket kan bidra till att minska nedskräpningen. Genom att inkludera de boende är det enklare att skapa målgruppsanpassade lösningar och information. Barnfamiljer, äldre och nyanlända är exempel på grupper som kräver målgruppsanpassade lösningar. Det är viktigt att beakta den framtida utvecklingen av området och om andra grupper av människor kommer bo i området i framtiden, till exempel genom ett generationsskifte.

2.4 TRYGGHET

Otrygga miljöer upplevs ofta som svårorienterbara, ensliga, mörka, har dålig sikt, obefolkade eller obevakade. Kvinnor, barn och äldre är grupper som i större utsträckning upplever otrygghet i den offentliga miljön och framförallt på kvällen eller då det är mörkt. Rädslan för brott, våld eller övergrepp kan leda till konsekvenser för individers rörelsemönster eller rörelsefrihet (Cruse Sondén et al. 2016).

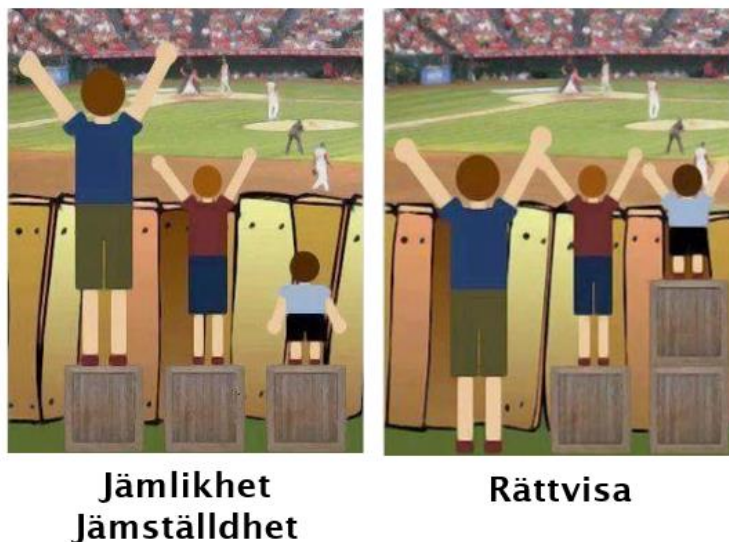
Den byggda miljön kan förebygga upplevelsen av otrygghet och därmed främja trygghet genom stadsbyggnadsåtgärder. Det handlar om att med åtgärder säkra god sikt genom bland annat: god belysning, fria siktlinjer och undvikande av snåriga buskar och träd. Närhet är också en viktig faktor, då en kort väg att gå hem från exempelvis träningen, bussen eller tunnelbanan kan göra att den upplevda tryggheten stärks. Det kanske mest viktiga för den upplevda tryggheten är närvaron av andra människor som skapar "ögon" på gatan. Detta kan ske genom blandade funktioner samt aktiviteter under olika tider på dygnet (Gehl 2010). Trygghet kan även främjas genom att samla människor till få större stråk, till skillnad från att sprida ut människor till flera ensliga vägar (Cruse Sondén et al. 2016). Fönster mot gatan leder till en passiv övervakning, något som kan öka känslan av att vara sedd (Gehl 2010).

För barn handlar det inte endast om en upplevd trygghet i utomhusmiljöer, utan faktisk säkerhet. Säkerhetsrisken är främst associerad till trafik. Barn är de största brukarna av utemiljön i närområdet och den utgör en viktig del i barnens utveckling. Barns lek begränsas inte endast till lekplatser utan sker även på andra platser såsom på gator och torg i närområdet eller längs skolvägar. Dock kan rädslan för trafik hos antingen barnet eller föräldrarna leda till att barnets rörelsefrihet begränsas, något som i förlängningen kan leda till en försämrad hälsa och livskvalitet (Björklid 2015). Det är viktigt att det i närhet till bostaden möjliggörs säkra platser där barn kan leka fritt.

Under workshopen framkom vikten av att skapa hållbara lösningar över tid. Lösningarna för avfallshandling bör utformas med fokus på att skapa trygga miljöer. Detta kan utföras genom öppna miljöer med god belysning för att undvika mörka utrymmen samt undvika trånga utrymmen. Att placera avfallshandling på en central och välbesökt plats i området samt att ge ut rätt information ansågs även viktigt. Säkerhetsaspekten lyftes även under workshopen och placeringen av avfallshandling spelar stor roll ur säkerhetssynpunkt. Genom att placera den strategiskt kan renhållningsfordonen slippa trafikera barntäta områden med risk för olyckor. Dock så kan det innebära att avfallshandling placeras på en plats lite utanför området där färre människor vistas, vilket kan skapa en minskad trygghet.

2.5 RÄTTVISA, JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET

Samhället består av resurser så som infrastruktur, bostäder, arbetsplatser och samhällsservice. Fördelningen av resurser påverkar hela samhället eftersom det ofta styr var människor väljer att bo och arbeta. En orättvis fördelning av samhällets resurser påverkar människors självkänsla och i förlängningen även inkomstnivå, bilnehav och valbara arbetstillfällen. Social rättvisa handlar om en strävan mot en jämn fördelning av sociala nyttor i samhället för olika grupper och geografiska områden.

Figur 3. Visar förhållandet mellan jämställdhet, jämlikhet och rättvisa.

Figur 3 visar förhållandet mellan jämlikhet, jämställdhet och rättvisa. Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan könen och att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet. jämlikhet handlar om alla individers lika värde. Men det är skillnad på jämlikt och rättvis. Det som är jämlikt är kanske inte alltid rättvist, precis som med exemplet i **Figur 3**. En jämlik fördelning av lådorna till vänster i bilden innebär inte att alla har samma förutsättningar. En rättvis fördelning innebär att lådorna fördelas så att alla får samma förutsättningar, även om en part inte får samma resurser, i detta fall lådor för att kunna se på matchen (Trivector, 2015).

Under workshopen diskuterades vikten av att anpassa avfallshandling utefter de förutsättningarna som finns i samhället. Alla människor ska ha rätt till samma sorteringsmöjlighet oavsett i vilken kommun eller var i kommunen de är bosatta. Det gäller både tillgången till fastighetsnära insamling av producentansvarsmaterial samt tillgång till återbruken. För att skapa en rättvis tillgång till återbruken behöver till exempel invånare

utan bil ha tillgång till mobila återbruk. Insamlingsystemen behöver även vara tillgänglighet- och målgruppsanpassad, det ska vara lätt att källsortera och lätt att förstå. Det innebär att källsorteringen behöver anpassas till exempel genom att undvika nivåskillnader och placera insamlingskärl på olika höjder så även barn, funktionshindrade och äldre kan hantera sitt avfall.

3 KARTLÄGGNING AV FÖRUTSÄTTNINGAR

En social konsekvensanalys (SKA) ska synliggöra olika grupper i samhället och beskriva hur de påverkas i samband med exempelvis samhällsbyggande. För att bedöma konsekvenser av ett planförslag bör effekterna ställas i relation till respektive grupps eller geografis förutsättningar och levnadsförhållanden i stort, inklusive miljökonsekvenser och ekonomiska effekter. Det är särskilt intressant att notera om olika konsekvenser systematiskt tenderar att gynna eller missgynna någon grupp eller geografi (Trivector, 2015).

3.1 GRUPPER

Under workshopen diskuterades olika grupper som särskilt behöver belysas i avfallsplanen och i utformning av avfallshanteringen. Dessa grupper med tillhörande förutsättningar och behov redovisas i Tabell 1. Att identifiera grupper på det här sättet är betydelsefull eftersom avfallsplanen påverkar olika människor på olika sätt. Det är viktigt att ta hänsyn till de olika behoven vid utformning av målen i avfallsplanen.

Två grupper finns inom alla de grupper som nämns i tabellen, dessa är:

- **Personer med funktionsnedsättning** samt **barn** kan ha ökat behov av tillgänglighet och trygghet. De finns inom de flesta grupper.
- **Kvinnor** upplever oftare otrygghet än män i den offentliga miljön. De har därför ett ökat krav på trygghet vid utformning. Kvinnor finns representerade inom alla grupper.

Tabell 1. Grupper med tillhörande förutsättningar och behov som är viktiga att ta hänsyn till vid framtagande av avfallsplanen och utformning av avfallshanteringen i kommunerna redovisas nedan.

Grupp	Förutsättningar	Behov för avfallshantering	Avfallets karaktär
Barnfamiljer med små barn 0-6 år	- Stort hushåll - Lite tid	- Enkla lösningar - Närhet till sortering - Barn är i behov av tydlighet och trygghet - Nå ut med information till både barn och vuxna	- Stora avfallsmängder - Blöjor - Kläder
Barnfamiljer med äldre barn 7 - 16 år	- Stort hushåll - Lite tid	- Enkla lösningar - Närhet till sortering - Barn är i behov av tydlighet och trygghet - Nå ut med information till både barn och vuxna	- Stora avfallsmängder - Elektronikavfall - Kläder
Äldre 65+ år	- Vanligt med ensamhushåll - Hemtjänst - Kan ha vana av att ta vara på resurser och återanvända. - Bor ofta kvar på landsbygden	- Tydlig information som även når hemtjänstpersonal eller anhöriga som hjälper till med avfallshanteringen - Behöver större text i informationsmaterial - Kan finnas osäkerheter i att hantera tekniska lösningar - Kan ha särskilda behov gällande tillgänglighet	- Medicinskt avfall - Engångsmaterial - Beroende på behov, antingen mindre mängder då det är ensamhushåll eller större mängder i form av exempelvis blöjor.

Grupp	Förutsättningar	Behov för avfallshantering	Avfallens karaktär
Utländsk bakgrund	- Kan ha bristande språkkunskap i svenska	- Kan ha svårigheter att ta till sig information på grund av språk- och kulturbarriärer. - Kan ha större behov av service och information för att få förståelse kring avfallshantering för att använda insamlingssystemet på avsett sätt	- Andra typer av avfall - Importerade produkter och förpackningar från hemländer, där produkt och förpackningar kan behöva speciell hantering
Hushåll utan tillgång till bil	- Svårare att ta sig till Återbruk och AVS - Svårare att transportera hem större saker och kan därmed vara i mindre behov av att bli av med avfall	- Behöver information om alternativ till återbruken, till exempel hämtning vid fastighet och mobilt återbruk	- Inga specifika avfallstyper utan en begränsning i rörelsemönster
Ensamhushåll	- Bor ofta i lägenhet - Ofta utan tillgång till bil	- Svårt att fylla avfallspåsarna. Kan uppleva att matavfallspåsarna inte fylls i den takt som de behöver slängas	- Mindre avfall än större hushåll - Vid god ekonomi konsumeras och köps mat ute. Kan ge mindre matavfall och mer förpackningsavfall i form av engångsartiklar. - Studenter bor ofta i ensamhushåll och bedöms ha mindre avfallsmängder.
Äganderätter/småhus	- Har ofta bil	- Kan enkelt ta sig till återbruket	- Trädgårdsavfall - Stora mängder avfall - Avfall från renoveringar
Boende på landsbygden och öar	- Övergår mer och mer från fritidshus till permanentboende - Blandning av permanent- och fritidsboende - Många äldre bor på landsbygden	- Behöver ha möjlighet till sortering av avfall - Både boenden och avfallshämtare behöver god tillgänglighet	- Risk för nedskräpning - Varierande avfallsmängder beroende på årstid
Unga vuxna	- Bor ofta i städerna/tätorterna	- Behöver en smidig lösning för avfallshantering som inte tar för mycket tid	- Mindre avfall än större hushåll - Konsumerar och köper mat ute. Kan ge mindre matavfall och mer förpackningsavfall i form av engångsartiklar.

3.2 GEOGRAFISK KARTLÄGGNING

En geografisk kartläggning av de kommuner som ingår i VafabMiljö har genomförts med syfte att analysera de olika gruppernas geografiska fördelning.

Olika grupper i samhället är inte slumpmässigt utspridda utan det finns alltid mer eller mindre tydliga geografiska kluster vilka går att härleda till gruppernas sociodemografiska sammansättning. Kartläggningen utgör således ett underlag för att identifiera var i VafabMiljös område som grupper med olika förutsättningar och behov med avseende på avfall är koncentrerade.

I den geografiska kartläggningen ingick följande indikatorer:

- Andel barn (0-6 år)
- Andel äldre (65 år eller äldre)
- Andel utlandsfödda (andel födda utanför EU)
- Andel äganderätter
- Bilinnehav (personbilar/hushåll)
- Befolkningstäthet (invånare/km²)

På grund av det geografiska områdets storlek så är kartorna för indikatorerna ovan bifogade som bilagor. Undersökningsområdet täcker in samtliga kommuner i Västmanlands län plus Enköpings kommun och Heby kommun vilka tillhör Uppsala län. Västerås kommun har flest invånare, medan Sala har störst areal. I kartläggningen sticker framförallt Västerås tätort med omgivande mindre tätorter ut. Här finns tydliga mönster med höga andelar barnfamiljer (bilaga sid. 1) i perifera småhusområden och i närliggande mindre tätorter som även har en hög andel småhus/äganderätter (bilaga sid. 4). Den äldre befolkningen (bilaga sid. 2) är mer utspridd men de flesta av områdena med en hög andel äldre ligger inom Västerås tätort. Andelen utlandsfödda (bilaga sid. 3) är som högst i Västerås tätorts västra delar. Andelen äganderätter är låg inom tätorten och är istället den dominerande upplåtelseformen i de mindre tätorterna. Bilinnehavet (bilaga sid. 5) följer i mångt och mycket samma mönster som det för äganderätterna, lågt i Västerås tätort och sedan högre utanför. Enköping och Sala tätorter har mönster som påminner om Västerås även om skalan och kontrasterna är mindre.

Mer övergripande mönster för hela utredningsområdet är att andelen utlandsfödda (bilaga sid. 3) över lag är väldigt låg utanför tätorterna, bilinnehavet är lågt i de flesta centralorter, undantaget Surahammar och Skinnskatteberg. Andelen äganderätter (bilaga sid. 4) är hög i mindre tätorter och på landsbygden. Andelen äldre (bilaga sid. 2) är oftast högst i centralorterna, dock finns vissa undantag som, Tärnsjö, Morgongåva, Möklinta, Västerfärnebo, Virsbo och Kvicksund som alla är mindre tätorter med en hög andel äldre. När det gäller andelen äldre utanför tätort så varierar andelen tämligen mycket inom utredningsområdet. I Västerås och Enköpings kommuner så är andelen äldre utanför tätort genomgående låg. I Sala är andelen låg i kommunens södra delar men betydligt högre i norr och nordväst. Heby, Norberg, Fagersta och Skinnskattebergs kommuner har alla höga andelar äldre boende utanför tätort. Andelen barn (bilaga sid. 1) utanför tätort är generellt sett låg. Undantag är delar av Enköping, Västerås, Köpings och Skinnskattebergs kommuner, vilka alla har mindre områden med en högre andel barn utanför tätort.

4 UTMANINGAR FÖR VAFABMILJÖ

I detta kapitel presenteras resultatet utifrån de grupper som identifierats (se avsnitt 4.1 Grupper) och den geografiska kartläggningen (se avsnitt 4.2 Geografisk kartläggning) samt de utmaningar som deltagarna identifierade under workshopen.

4.1 KOMMUNERNA HAR OLIKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Kommunerna som ingår i VafabMiljö har olika demografi vilket bland annat kan utläsas från den geografiska kartläggningen. Störst skillnad i demografi gällande befolkningssammansättning och livssituation är det mellan tät- och glesbefolkade områden. Skillnaderna skapar olika förutsättningar för avfallshanteringen i respektive kommun. Skillnaderna bidrar även till att olika kommuner har olika utmaningar kopplat till avfallshanteringen. Kommunerna har sedan tidigare även haft olika arbetssätt för att skapa en god avfallshantering i kommunen och har olika erfarenheter av vad som fungerar respektive inte fungerar.

4.2 ÅLDRADE BEFOLKNING

Sveriges åldrande befolkning är en utmaning som ställer krav på samhället, inte minst avfallshanteringen. Orsakerna till detta är både en minskad andel yngre till följd av låg fruktsamhet och en hög och ökande medellivslängd (Karolinska institutet, 2016). En trend som kommunerna ser är att många äldre stannar kvar i sina hus på landsbygden istället för att flytta in till tätorterna. Äldre kan ha en begränsad möjlighet att hantera sitt avfall, till exempel så kan det vara tungt att dra ut kärlet dit renhållningsfordonet kan hämta det. De kan behöva hjälp i hemmet av anhöriga eller hemtjänstpersonal. Hemtjänstpersonalens vårdar de äldre i hemmet men hjälper även till med andra vardagliga sysslor. Hemtjänsten behöver få information om hur de ska sköta avfallshanteringen hos brukarna och ges tid för att källsortera avfallet. Att hemtjänstpersonalen ska ägna tid åt att sortera avfall istället för att lägga tid på att vårda brukarna kan vara motsägelsefullt. De har ofta begränsat med tid och behöver därför ett system som är enkelt och kräver lite tid. Den äldre befolkningen är utspridd inom kommunerna men de flesta av områdena med en hög andel äldre ligger inom Västerås tätort. Både Enköping och Västerås har låg andel äldre utanför tätorterna. Heby, Norberg, Fagersta och Skinnskattebergs kommuner har alla höga andelar äldre boende utanför tätort. Tärnsjö, Morgongåva, Möklinta, Västerfärnebo, Virsbo och Kvicksund är mindre tätorter inom kommunerna med en hög andel äldre.

4.3 OLIKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LANDSBYGD OCH TÄTORT

En utmaning för VafabMiljö är att landsbygd respektive tätort har olika förutsättningar för avfallshanteringen. Utmaningen ligger i att kommunerna behöver ge sina invånare samma förutsättningar för avfallshanteringen oavsett var de är bosatta. I tätorten är det lättare för VafabMiljö att hämta avfall från flertalet hushåll medan landsbygden präglas av längre avstånd och ibland svåråtkomliga bostäder. Kommunerna ser en ökad trend att fritidshus övergått till permanentboende. De hushållen behöver nu ges samma förutsättningar för avfallshanteringen som andra permanentboende i kommunen. Det kan vara utmanande med till exempel sämre bärighet på vägarna, vilket påverkar effektiviteten av avfallshanteringen samt arbetsmiljö för de som hämtar avfallet. Troligtvis kommer fortsatt permanentning av fritidshus att ske. Det är viktigt att kunna erbjuda samma service för gällande avfallshantering för både landsbygd och tätort eftersom otillgänglig service är negativt för landsbygden då det försvårar vardagen för de boende samt minskar landsbygdens attraktivitet för personer som kan tänka sig att flytta dit.

4.4 MÅLGRUPPSANPASSAD INFORMATION

För att skapa beteendeförändringar är information och kunskap ett viktigt verktyg. Anpassningarna behöver inte enbart ske genom att information tillhandahålls på olika språk, utan också genom vilka kanaler som används för att sprida informationen. I vissa

områden kan det finnas större utmaningar än andra när det gäller att skapa förutsättningar för beteendeförändringar genom information.

Hos invånare med utländsk bakgrund kan kultur- och språkskillnader skapa barriärer för att ta till sig information om hur avfallshanteringen fungerar. För dessa personer kan det finnas barriärer i att förstå hur avfallssystemet fungerar, vad som ska hanteras, hur det ska sorteras och vart det ska lämnas. I områden med stor andel utlandsfödda är det viktigt med målgruppsanpassad information som trycka material med mycket bilder för att underlätta för personer som inte förstår svenska att finna logiken och bättre orientera sig. Detta informationsmaterial kan även fastighetsägarna använda sig av. I områden med hög andel med utländsk bakgrund kan det vara en fördel om det finns samarbete med de lokala föreningarna för att nå ut med sitt budskap så som idrottsföreningar, kulturföreningar, SFI och bibliotek. Det krävs dock ett arbete för att etablera kontakt med sådana aktörer. Andelen utlandsfödda är som högst i Västerås tätorts västra delar och över lag är väldigt låg utanför tätorterna.

Andra grupper som kräver målgruppsanpassad information är den äldre befolkningen. De kan exempelvis vara i behov av information med större text. Som nämnts tidigare har den äldre befolkningen ofta hjälp av hemtjänstpersonal som behöver ta del av information gällande avfallshanteringen och få tydliga instruktioner om vad de behöver göra med brukarens avfall. Kommunikationen kan anpassas även till barn genom att skapa informationsmaterial med bilder och färger. Detta gör att informationen blir lättare att ta till sig även för andra människor.

4.5 INSAMLINGSSTÄLLENS PLACERING OCH TILLGÄNGLIGHET

Bilnehavet är lågt i de flesta centralorter med undantag för Surahammar och Skinnskatteberg. Ytterligare en utmaning är att återbruk är svårtillgängliga för personer som inte har tillgång till egen bil men behöver besöka återbruken. För att öka tillgängligheten för dessa hushåll kan mobila återbruk användas eller kommunen erbjuda lådcyklar att låna. Mobila återbruk är till exempel viktiga för rörelsehindrade och äldre personer som kan ha svårt att ta sig till platser långt ifrån deras boende. Dessutom kan en sådan miljöstation med rätt utformning skapa förutsättningar för att bli en mötesplats för människor.

Det behöver även bli enklare för hushållen att källsortera matavfall och producentansvarsmaterial. Fler hushåll behöver erbjudas någon form av fastighetsnära insamling vilket förenklar vardagslivet. Genom att flytta källsorteringen närmare hushållen kan nedskräpningen i kommunerna minska då det blir enklare att bli av med avfallet. Det är dock viktigt att ha trygghet och målgrupp i åtanke när insamlingssystemen utformas så att hushållen använder sig av systemet.

Det är också viktigt att skapa trygga platser där människan kan lämna avfall. Detta gäller till exempel den fysiska utformningen av avfallsutrymmen, återvinningstationer och återbruk. Det handlar om att skapa logiska system på platsen och logiska strukturer på väg till och från platsen där insamlingssystemet finns för att skapa en vilja att utnyttja det. Upplevelsen av trygghet är avgörande för var vi rör oss och hur vi rör oss. Det påverkar vilka aktiviteter vi kan delta i, hur vi mår och vilka möjligheter vi har att möta och umgås med andra människor. Hur trygg du upplever att du är påverkas bland annat av faktorer som etnicitet, ålder, funktionsnedsättning, socioekonomiska förutsättningar och kön. Det finns stora skillnader i upplevelsen av trygghet mellan kvinnor och män, ungdomar och äldre, rörliga och mindre rörliga, eller mellan andra grupper i samhället, vilket skapar olika förutsättningar för dessa grupper att leva sina liv.

4.6 NEDSKRÄPNING

Under workshopen framkom att nedskräpning är ett ökande problem i såväl tätorts- och glesbygdskommunerna. Inom tätorterna handlar det om att avfallet inte läggs i

papperskorgarna utan hamnar på marken. I Glesbygden handlar det om dumpning av hushållsavfall i till exempel papperskorgar och dumpning av exempelvis rivningsmaterial, bilar och möbler i skogsområden. Deltagarna diskuterade att de olika kommunerna kan finna gemensamma lösningar för offentliga tätortsnära miljöer, till exempel smarta papperskorgar, för att minska nedskräpningen. Smarta papperskorgar är utrustade med teknik som exempelvis pressar ihop innehållet så att mer avfall får plats samt skickar signaler när det är dags för tömning. Genom att avfallshanteringen blir mer effektivare minskar även nedskräpningen.

En orsak till nedskräpning kan vara avfall som dumpats på otillåten avskild plats när soprum inte har funnits tillgängligt i närheten. I dessa fall går det att koppla problematiken till behovet av fungerande avfallshantering. Till exempel så behövs rätt form av avfallsabonnemang, tillgänglighet till avfallsutrymmen samt information om var avfallet ska lämnas. Under workshopen framkom bland annat ett behov av att gemensamt identifiera specifika platser där nedskräpning ofta sker och tillsammans diskutera åtgärder för dessa.

4.7 ÅTERANVÄNDA

Återanvändningen behöver öka och de boende i VafabMiljös kommuner behöver få mer kunskap i vad som kan återanvändas. Det handlar om att få invånarna att reflektera över om de saker som de vill slänga fortfarande kan användas eller vara värdefullt för någon annan. För att öka återanvändningen behöver det bli enklare att dels lämna material till återanvändning samt att köpa eller låna begagnade prylar. Hushåll som inte har tillgång till bil kan ha det svårt att lämna sina gamla saker till återanvändning på återbruken. Därför är mobilt återbruk en lösning för dessa områden så att hushållen enklare kan lämna ifrån sig materialet. Hushåll med sämre socioekonomiska förutsättningar har ett ökat behov av att konsumera återanvända varor. Det är därför viktigt att återbruk och second hand butiker finns tillgängliga inom alla VafabMiljös kommuner.

4.8 CIRKULÄR EKONOMI

Cirkulär ekonomi är en ekonomi som bygger på ett kretsloppsperspektiv. Cirkulär ekonomi är en viktig del för att Sverige ska klara generationsmålet; *"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser"* (Naturvårdsverket 2018). Målet innebär att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Styrmedel och åtgärder för att lösa miljöproblemen i Sverige ska utformas så att Sverige inte exporterar miljöproblem. Avfallshanteringen är en viktig del för att skapa en cirkulär ekonomi. Det handlar både om produktutveckling och att omvandla avfall till resurser samt ett ändrat konsumentbeteende. Naturvårdsverket (2017) menar att om en cirkulär ekonomi ska vara möjlig behövs också information om produkter, till exempel om innehåll av farliga ämnen och möjligheter till återanvändning genom reparation och uppgradering eller i andra hand materialåtervinning. Informationen är en förutsättning för att konsumenter och andra ska kunna göra miljömässiga val. Det ökar också möjligheterna till återanvändning och återvinning, att producera material av god kvalitet, utan innehåll av farliga ämnen.

Verksamheter och produktionsprocesser kommer i framtiden också behöva dra nytta av varandras restprodukter och restmaterial. Cirkulär ekonomi kan komma att påverka synen på konsumtion då det i framtiden kan bli vanligare att tjänster och funktioner prioriteras hos privatpersoner istället för produkter. Ett gemensamt brukande och ägande av produkter ökar deras användning så att de kan nyttjas i högre grad. Återbruk bör även också bli vanligare och andra åtgärder som förlänger produkters livscykel genom reparation och uppgradering. På så vis kan cirkulär ekonomi skapa beteendeförändringar så som att människor vill leva med spartanskt och minimalistiskt. Det är viktigt för VafabMiljö att arbeta mot generationsmålet och ta fram åtgärder som främjar ett kretsloppsperspektiv. Ett sådant arbete kräver ett ständigt förändringsarbete.

5 HUR INKLUDERAS SOCIAL HÅLLBARHET I AVFALLSPLANEN?

Under workshopen diskuterades det hur de då framtagna målområdena idag är kopplade till social hållbarhet samt hur de sociala utmaningarna och möjligheterna kan inkluderas i målen. Genom att identifiera vilka sociala aspekter som är viktiga för kommunen kan den nya avfallsplanen bättre inkludera det sociala perspektivet. Hur väl sociala aspekter har inkluderats i avfallsplanen redogörs för i avsnittet måluppfyllnad i anslutning till respektive målområde.

5.1 MÅLOMRÅDE 1 – MINIMERA

Minskade avfallsmängder inom olika fraktioner är en viktig del för att skapa ett hållbart samhälle som tar tillvara på jordens resurser. För att uppnå det behövs ökad kunskap och medvetenhet kring avfallshantering och konsumtion. Det behöver vara enkelt för människor att göra val i vardagen som förebygger avfall. Till exempel se till att Second hand butiker får lika attraktiva lägen om andra affärer och uppmana till användning av flergångsförpackningar. Det är även viktigt att uppmana till initiativ likt Fritidsbanken där barn kan låna utrustning till diverse sporter. Samtidigt måste det finnas en vilja bland kommuninvånarna, något som exempelvis kan skapas genom att visa på vinsterna av minskade mängder avfall, både ekonomiskt och miljömässigt. Det kan även vara av värde att bryta ner det på individnivå för att invånarna lättare kan relatera till hur de själv kan vinna på det.

Konsumtionssamhället är benämningen på det levnadsätt i främst västvärlden som innebär att vi producerar och konsumerar mer och mer varor och tjänster. Påverkan på miljön har vuxit i takt med den ekonomiska tillväxten och handeln har haft avgörande betydelse för att främja välståndet. Konsumtionen påverkar målområdet. Om konsumtionen i samhället ökar riskerar även mängden avfall öka och därmed även behov av fungerade avfallshantering som gynnar miljön. Det finns skillnader i konsumtion mellan olika grupper. Den äldre generationen kan utmärkas av att de är mindre benägna att konsumera varor och tjänster i samma takt som den yngre. Den yngre generation lever mer i ett slit-och-släng-samhälle där de modernaste och nyaste prylarna är mer attraktiva och därför byts tillhörigheterna ut i en snabbare takt jämfört med den äldre generationen. Om nya generationer anammar ett slit-och-släng tänk väntas målet bli svårare att nå. För att ändra på ett beteende behövs, som nämnts ovan, en ökad kunskap och påvisade vinster av att förebygga avfall. Som motkrafter till konsumtionssamhället finns en ökad miljömedvetenhet och att produkttillverkare gör mindre och lättare att sortera förpackningar. Beteendeförändringar går som en röd tråd genom flera av målområdena och åtgärder för dessa är viktiga för genomförande av avfallsplanen i sin helhet.

5.1.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

I målen och handlingsplanen för att minimera avfallsmängderna lyfts flera aspekter som går att koppla till arbetet för en socialt hållbar avfallshantering. Som ett övergripande mål lyfts vikten av att påverka invånarna (konsumenterna) gällande avfallsförebyggande. Något som går väl ihop med det som beskrivs i SKA:n, att beteendeförändringar är viktiga för genomförande av avfallsplanen i sin helhet.

På en individnivå planeras en tävling för att minska avfallet där minst 30 familjer ska ha deltagit 2022. I SKA:n lyfts barnfamiljer som en av de mer känsliga grupperna i samhället när det kommer till anpassning av avfallshantering. De behöver enkla lösningar som finns nära till hands och som är säkra för barnen, därför är det bra med en tävling anpassad för hela familjen.

Vidare ska informations- och budskapsspridning ske via influencers och olika kanaler (fysiska, digitala och tryckta). För att skapa beteendeförändringar är information och

kunskap ett viktigt verktyg. Men för att den ska nå ut krävs också att informationen är målgruppsanpassad vilket VafabMiljö fångar in genom att använda sig utav olika kanaler.

Möjlighet till förbättring

Majoriteten av delmålen och aktiviteterna för att minimera uppkomsten av avfall fördelas på en högre nivå i samhället. Det handlar om till exempel framtagandet av olika åtgärdsplaner, strategier och dokument inom VafabMiljö och medlemskommunerna samt nätverkande mellan kommunerna. En farhåga är att arbetet stannar just där och mest blir "green speak", lovord om en mer miljövänlig hantering för att marknadsföra sig men som inte leder till agerande. Till exempel att en åtgärdsplan tas fram och att det då upplevs som att ett delmål är avklarat och därmed avslutat. Det viktiga arbetet tar vid efter framtagandet av åtgärdsplanen med förankringen av den bland allmänheten. För att underlätta det steget kan en idé vara att ta med representanter från allmänheten redan i framtagandet av olika åtgärdsplaner och strategier. I SKA:n lyftes just vikten av att inkludera de boende vid utformningen av avfallshanteringen för att på så vis påverka människors uppfattning.

5.2 MÅLOMRÅDE 2 - ÅTERANVÄNDA

För att öka mängden material som återanvänds är en ökad kunskap och medvetenhet central. Det behöver vara enkelt för invånarna att återanvända genom att köpa second hand, laga saker eller lämna sina egna prylar för återanvändning. För att kunna lämna material till återanvändning behöver invånarna ha tillgång till insamlingsplatser. För de personer som inte kan ta sig till en insamlingsplats på ett enkelt sätt behöver till exempel mobila insamlingslösningar ordnas. Det är även viktigt att kartlägga de grupper som är i störst behov av att handla second hand kanske på grund av en sämre ekonomi eller en vilja att värna om miljön. Genom att placera second hand butiker eller till exempel fritidsbanker närmare dessa hushåll ökar tillgängligheten. Samtidigt så behöver fler grupper bli upplysta om både de ekonomiska och miljömässiga fördelarna med att återanvända.

Genom att skapa platser dit invånarna kan gå för att få hjälp att reparera sina saker kan återanvändningen skapa både arbetsmöjligheter och mötesplatser. Om det blir enklare och billigare för hushållen att reparera sina trasiga saker så kan det gå före inhandling av nya. Om invånarna samtidigt får en god service och bidrar till att fler personer får möjlighet att gå till ett arbete kan det motivera till att återanvända sina saker.

5.2.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

En etablering av ett Återbruk 2.0 planeras där placering och utseende ska ses över. Platsen där det går att lämna saker för återanvändning ska möta kunden direkt när den besöker Återbruken tillsammans med en representant som hjälper till att avgöra vad som går att återanvända. Just kunskap om vad som går att återanvända är något som saknas och ska förbättras genom detta. Försäljningen av återvunnet material ska också bli mer nischad för att bli mer lättillgänglig och förstälilig för allmänheten, till exempel en byggvaruhandel som säljer återbrukat byggmaterial som placeras i närheten av befintliga byggvaruhandlare.

Alla har dock inte möjlighet att själva ta sig till platserna för inlämning av återanvändbara ting. Därför finns ett Mobilt Återbruk vilken fånga in fler grupper i samhället att delta. Genom återanvändning i en så kallad fritidsbank får även fler möjlighet att delta i aktiviteter, till exempel hushåll med sämre socioekonomiska förutsättningar som har ett större behov av att konsumera återanvända varor. Fler platser för handel av återanvända saker kan också skapa arbetstillfällen för människor långt ifrån arbetsmarknaden.

Även här ska information spridas via olika typer av kanaler och influencers för att nå ut till så många och olika målgrupper som möjligt.

Möjlighet till förbättring

Det är viktigt att insamlingsplatserna är attraktiva utifrån flera aspekter. En aspekt som tycks falla bort i avfallsplanen är att insamlingsställena med fördel även kan fungera som en mötesplats. Ur ett socialt perspektiv är det viktigt att platsen upplevs som trygg för att vilja vistas där och en välbesökt plats bidrar till trygghet. Ett exempel skulle kunna vara att anlägga ett café i anslutning till Återbruken för att på så sätt skapa en naturlig mötesplats.

Insamlingsställena för återanvändningsbara ting kan med fördel placeras ihop med andra redan befintliga funktioner. På så sätt kan allmänheten ägna sig åt återanvändning samtidigt som de ska göra något annat, till exempel en bokbytar-bokhylla på en tågstation.

5.3 MÅLOMRÅDE 3 - ÅTERVINNA

Liksom för övriga målområden handlar detta mål om att fokusera på människan och skapa möjligheter att göra rätt på ett enkelt sätt. Genom att skapa en avfallshantering som upplevs enkel och trygg att använda kommer fler också att nyttja systemet så som det är avsett. Viktigt även här är att ta hänsyn till de grupper som är identifierade i SKA:n och göra insatser för dessa specifikt men även för kommuninvånarna i stort. Det kommer att behöva upprättas fler och tätare placerade utrymmen och platser för att lämna utsorterat avfall och för att lämna och hämta saker för återbruk. Platsernas lokalisering i förhållande till andra målpunkter är också en faktor att väga in gällande trygghet. Lokalisering i redan befintliga rörelseträk där människor redan rör sig naturligt är att föredra istället för undanskymda platser. En annan åtgärd är att arbeta med mobila återbruk som placeras närmare hushållen.

Genom att skapa tillgängliga insamlingsplatser som alla kan nyttja på avsett sätt skapar också en större trygghet men även samhörighet och förståelse mellan olika grupper i samhället. På grund av att kvinnor är mer otrygga än män är det viktigt att ha ett jämställdhetsperspektiv vid bedömning om en insamlingsplats som exempelvis en återvinningsstation är trygg eller inte.

Mer specifikt gällande utformning är det också viktigt att tänka ur ett barnperspektiv, exempelvis genom att undvika tunga lock och vassa föremål. För containrar på återvinningsbruk är det viktigt med en utformning som förhindrar barn att komma in i dem. Behovet av att tillfredsställa kraven på säkerhet, tillgänglighet och trygghet kan stå i konflikt med varandra. Till exempel skulle användningen av containrar och behållare som är låga öka tillgängligheten, men kunna komma att stå i konflikt med kravet på barnsäkerhet. Ett sätt att lösa problemet kan vara att finna en annan placering och se till att behållarna går att låsa. Det är också viktigt att inte göra containrar eller liknande klättrvänliga.

Att använda skyltar på ett informativt och lättförståeligt sätt är ett viktigt inslag men system och strukturer bör också utformas så tydligt att de är så självförklarande som möjligt. För att öka utsorteringen av olika avfallsfraktioner och skapa en medvetenhet kring vikten av att sortera ut de olika avfallslagen är det även viktigt med lättillgänglig och tydlig information. Det är viktigt att beakta vilka grupper som kommer att använda insamlingssystemet.

Vid stadsplanering är det viktigt att dessa aspekter kommer med tidigt i processen för att kunna beakta dem ordentligt. Genom att tänka nytt och sträva efter nya lösningar kan det skapa en trygg och trivsam miljö där det också finns lättillgängliga insamlingssystem som invånarna vill och kan använda. Detta gör att VafabMiljö med berörd kommun tillsammans måste arbeta för att skapa en avfallshantering där man vill vistas och känner sig trygg så att avfallshanteringen fungerar som det är tänkt.

Konkurrensen om stadens och bostadsmiljöns fysiska utrymme är stor, såväl utomhus som inomhus. Det är många intressen och funktioner som ska samsas och få plats. I dessa möjliga intressekonflikter är det viktigt att skapa lösningar för att flera funktioner kan samsas på en plats. En del i att skapa en fungerande avfallshantering som ger en positiv

upplevelse i form av samhällsservice kan vara att göra insamlingsplatserna till mötesplatser genom att integrera dem i bostadsmiljön eller staden. På så sätt kan insamlingsplatserna bli en mer självklar del att vistas på och inte ett extramoment att utföra. Genom att skapa mötesplatser kommer insamlingsplatserna också att bidra till trygghet då fler vistas där och det blir en trevligare miljö att vara i. För att få till detta krävs kreativa lösningar för utformningen.

5.3.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

Här lyfts det tydligt fram att strategier för kommunikation och utförande ska utformas så att de kan tas emot av den målgrupp den riktar sig till. Detta genom till exempel olika tekniska lösningar, samarbeten och återkoppling till kund (allmänheten). På så sätt blir spektrumet brett över vilka som kan ta del av informationen samt utföra aktionen, att återvinna.

En strategi för ökad utsortering på en fastighets- och kvartersnära nivå lyfts specifikt vilket är mycket bra ur både tillgänglighets- och trygghetsperspektiv. Det ska vara lätt att göra rätt och finns möjlighet för utsortering nära hemmet ökar chansen att fler tar sig dit. Är det nära hemmet är också chansen större att man upplever det som tryggt och trivs därför med att gå dit.

Möjlighet till förbättring

Som nämnts ovan är det mycket bra att en ökning av kvarters- och fastighetsnära insamling planeras. Dock skulle en förankring bland de boende med representanter därifrån redan i planeringsstadiet göra det ännu bättre. Inkluderande i utformningen av avfallshanteringen är en viktig aspekt för få in de boendes kunskap om vad som fungerar, och inte, i området och på så vis ta fram ett system som fungerar i vardagen.

Vad gäller strategin för att öka andelen hushållsavfall som återvinns kan den utvecklas mer utifrån ett trygghets- och tillgänglighetsperspektiv. Där utgångspunkten är att olika grupper har olika behov gällande utformning, information och tillgång till platser för avfallshantering. Som nämnts ovan ger en välbesökt plats trygghet och placering där människor redan rör sig naturlig är bra. Avfallshantering som alla kan nyttja skapar även trygghet i sig samt samhörighet och förståelse mellan olika grupper. Det är därmed viktigt att tidigt i planeringsprocessen av staden väga in placering av dessa funktioner och planera ihop de med andra funktioner i samhället för att skapa lättillgängliga system som invånarna vill besöka, något som kan förtydligas i avfallsplanen. Hänsyn bör även tas till att landsbygd respektive tätort ger olika förutsättningar för avfallshanteringen. Målet ska vara att oberoende av var invånarna bor så ska de ha samma förutsättningar för att hantera sitt avfall. Förändrad avfallshantering på landsbygden ställer även fler krav på tillgängligheten för transport på mindre vägar och dess bärighet vilket inte tas upp i planen, även det kan med fördel förtydligas.

Trygghetsperspektivet hanterar även säkerhet och då främst ur ett barnperspektiv. Containerar är spännande föremål som går att klättra på och in i, att utforma dessa barnsäkert samtidigt som de är tillgängliga för alla andra kan vara motsägelsefull men går att lösa.

5.4 MÅLOMRÅDE 4 - ENERGIUTVINNA

Detta målområde fokuserar på en verksamhet och inte det sociala perspektivet.

5.5 MÅLOMRÅDE 5 - DEPONERA

Detta målområde fokuserar på en verksamhet och inte det sociala perspektivet.

5.6 MÅLOMRÅDE 6 – NEDSKRÄPNING

För att en plats ska vara inbjudande, trygg och tillgänglig är det viktigt med orienterbarhet och tydlighet. Genom att minska nedskräpningen i stadsmiljön kan ökad trygghet uppnås och området känns mer trivsamt att vistas i. Här är det viktigt att VafabMiljö dels jobbar för att skapa ett insamlingssystem som är lätt att använda samt att VafabMiljö arbetar för att kommunicera ut hur systemet ska användas. Ett enkelt insamlingssystem och kommunikation kan leda till att avfallet hamnar på rätt plats istället för att dumpas på en otillåten plats.

5.6.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

Nedskräpning som i sin tur leder till ytterligare nedskräpning och otrygga och otrygga platser ska till 2030 ha minskat med 50 % jämfört med 2019. Skärpmätningar kommer göras för att jämföra utvecklingen samt visa på problematiken vilken kan komma att öka förståelsen bland allmänheten.

En årlig kampanj kommer att genomföras för att synliggöra de vanligaste kategorierna av avfall för att på så sätt lära och förmå kommuninvånarna att slänga det i papperskorgen istället för på marken. Tillsammans med detta ska en strategi kring placering av papperskorgar i offentlig miljö tas fram vilket kommer underlätta för invånarna att göra rätt.

Barn och unga kommer kunna delta i en årlig kampanj från den ideella stiftelsen Håll Sverige Rent där de uppmuntras till städning i utemiljöer. Planen är att samtliga skolor inom medlemskommunerna ska delta vilket kommer fånga in stora delar av den viktiga målgruppen.

Löpande informationsarbete för att öka kunskapen bland invånarna planeras. En förutsättning för att kunna ändra beteendet kring avfallshantering. Även tillgängligheten till Återburken ska öka. Här lyfts specifikt att det framförallt ska ske i de mindre orterna. Ett viktigt perspektiv då oavsett var du bor, landsbygd eller tätort, ska ha samma förutsättningar för avfallshantering för att skapa en rättvis avfallshantering.

Möjlighet till förbättring

De aspekter som tas upp för målområdet tas även upp i avfallsplanen.

5.7 MÅLOMRÅDE 7 – KOMMUNAL PLANERING

I planeringsstadiet av kommunernas utveckling är det viktigt att i ett tidigt skede väga in avfallshanteringen och tillhörande aspekter. Dels för att den ska anpassas in i den fysiska planeringen med hänsyn till trygga och lättillgängliga insamlingsplatser, dels för att få fram bra och hållbara arbetssätt att förhålla sig till. Ett samarbete mellan VafabMiljö och medlemskommunerna är viktigt för att kunna förbättra kommuninvånarnas möjligheter till en socialt hållbar avfallshantering.

Kommunen kan även ha en annan typ av kontakt med allmänheten som VafabMiljö kan ta tillvara på. Till exempel om kommunen styr riktade aktiviteter till allmänheten kan VafabMiljö delta och både samla in samt sprida information kring avfallshantering.

5.7.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

I målen beskrivs att avfallshanteringen behöver komma in tidigt i processerna för att inte riskera fördyrande situationer eller olägenheter för människors hälsa och miljö. Det beskrivs även att hanteringen ska placeras nära fastigheter. Mål som kan kopplas till vikten av att behandla avfallshanteringen i den fysiska planeringen. Även behovet av olika utformning på avfallshanteringen lyfts.

Ett mål är också att VafabMiljö ska bli en självklar samarbetspartner i framtagandet av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument.

Möjlighet till förbättring

Avfallsplanens mål och aktiviteter skulle kunna utvecklas mer kring vilket samarbete som skulle kunna drivas. Att ta in allmänheten i samarbetet kan ge nya perspektiv och information.

Behovet av olika utformning på avfallshanteringen med hänsyn till boendeform och täthet lyfts. Detta skulle kunna utvecklas mer genom att även väga in de boendes perspektiv, vilka som bor i de olika boendeformerna och vilka olika behov de har.

5.8 MÅLOMRÅDE 8 - FARLIGHET I AVFALLET

Även för målområde 8 är det viktigt att se till människan och skapa ett insamlingssystem som gör det lätt att göra rätt. Genom att göra insamlingssystemen tillgängliga och placera dessa nära bostadsområden eller andra områden där människor rör sig, kan ofta leda till bättre hantering av farligt avfall. Det kan även vara av värde att skapa en större kunskap och medvetenhet kring varför det är viktigt att hantera farligt avfall på ett korrekt sätt. En ökad medvetenhet kan leda till en minskad användning av produkter som klassas som farligt avfall.

För att öka kunskapen kring farligt avfall och vart det ska lämnas behöver VafabMiljö rikta rätt informationsinsatser och fokusera på de grupper som har identifierats i denna SKA för att anpassa informationen. Ett exempel på detta är att ta hänsyn till de kultur- och språkbarriärer som finns i staden. Även barn och äldre är grupper som kan behöva målgruppsanpassad information. Genom att skapa ett insamlingssystem anpassat efter målgruppen kan mängden farligt avfall i restavfallet minska ytterligare. Det är i och med en ökad kunskap och medvetenhet som beteendeförändringar kan ske.

5.8.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

För att nå målet om att minska mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt lyfts, ur ett socialt perspektiv, delmål om ökad kunskap och vilja samt ökad möjlighet att lämna farligt avfall. Att öka kunskapen och viljan ringar in behovet av en beteendeförändring.

Kundernas, alltså allmänhetens, kunskap om vad som klassas som farligt avfall ska öka genom årliga informationsaktiviteter så som öppna föreläsningar och informationskampanjer som riktas till olika målgrupper. Här är det bra att olika målgrupper lyfts och att informationen behöver utformas olika beroende på målgruppens behov.

Säkerhetsperspektivet lyfts så att hanteringen av det farliga avfallet kan ske utan risk. En trygg avfallshantering är en förutsättning för att invånarna i kommunen ska besöka platsen och lämna det som behövs på rätt sätt. Möjligheterna att lämna farligt avfall ska även öka genom fler platser och obemannade stationer som är öppna dygnet runt. Detta gör hanteringen mer lättillgänglig för allmänheten genom flexibla tider samt kortare avstånd till närmsta Återbruk, vilket gör det lätt att göra rätt.

Möjligheter till förbättring

Hur Återbruken ska utformas för att vara tillgängliga och samtidigt säkra för olika typer av målgrupper lyfts inte. Till exempel hur insamlingen ska vara säker ur ett barnperspektiv samtidigt som den är tillgänglig för en rullstolsburen person.

5.9 MÅLOMRÅDE 9 – KUNDPERSPEKTIVET

Att få nöjda kunder innebär att förstå hushållens behov och möta dessa. För att få nöjda kunder är det viktigt att se till att uppfylla de sociala värdena; ett fungerande vardagsliv, sammanhållning, identitet, trygghet och rättvisa, jämlikhet och jämställdhet vid utformning av avfallshanteringen. Det är självklart svårt att tillgodose alla enskilda intressen men genom att beakta de sociala värdena och behoven kan en avfallshantering som är mer anpassad efter invånarna skapas vilket medför att den används i större utsträckning. Kommunikation och förmedling av kunskap till kommunernas invånare kan även skapa en vilja och medvetenhet vilket ökar förutsättningarna att tillsammans verka för att målen i avfallsplanen ska uppnås. Att skapa tekniska förutsättningarna som gör det lätt att göra rätt är ett sätt att tillgodose kundperspektivet och kan ge en avfallshantering som går i riktning mot de satta målen i avfallsplanen. VafabMiljö behöver ta fram åtgärder om hur de ska arbeta med kundperspektivet.

5.9.1 MÅLUPPFYLLNAD

Bra

Kundundersökningar med frågor om avfallshantering kommer genomföras vartannat år i samtliga kommuner för att kunna jämföra utvecklingen. Utvecklingen av självservice ses som ett viktigt steg i rätt riktigt där kunderna får möjlighet att hantera tillgängliga tjänster, få tillgång till information, återkoppling etc. när helst det passar de. Mycket av utvecklingen kretsar kring digitalisering vilket ökar anpassningsgraden till majoriteten av invånarna, tillgång till rätt information som gör det lätt att göra rätt och samtidigt vilja till det.

Det planeras även för ett mer kundanpassat VafabMiljö genom utbildning för såväl medarbetare som kunder samt andra aktörer. Även för detta avsnitt ska en strategi tas fram för ökad fastighets- och kvartersnära insamling som ska inkludera alla typer av boenden.

Som nämnts tidigare är kunskap en viktig beståndsdel för att nå en beteendeförändring kring avfallshantering. Ett mål är därför att myndiga kommuninvånare ska få en tillgänglig och attraktiv internetbaserad utbildning för att öka förståelsen för betydelsen samt komplexiteten i avfallshantering som ska marknadsföras. Tillsammans med den ska även en utbildning för att få tillträde till obemannade Återbruk genomföras.

Skolor ska få utbildningspaket inom avfallshantering vilket fångar in även den yngre befolkningen. Genom samarbete med de kommunala bostadsbolagen får de koncept för hur de ska kommunicera med de boende där olika kulturer och social gruppers behov tagit i beaktande. BoSkola är information riktad till nyanlända som förväntas bo i flerfamiljshus i Sverige där avfallshanteringen ska finnas tillgänglig.

Möjligheter till förbättring

Fortsatt lyfts satsningar för att öka kvarters- och fastighetsnära insamling, dock saknas förankringen även här till de boende. Om de kan få med boenderepresentanter i planeringen inkluderas deras kunskap samt identitet i utformningen vilken ökar chansen för ett större användningsantal. En digitaliserad utveckling passar många men långt ifrån alla. Till exempel saknas tillvägagångssätt för att fånga in den äldre befolkningen.

Ett fokus på kampanjer och evenemang för att inkludera kunderna mer kan också inneha förbättringar. Dels för att just inkludera och skapa kundkontakt och dels för att visa på avfallshantering som något positivt och roligt.

5.10 MÅLOMRÅDE 10 – EKONOMISKA OCH FINANSIELLA MÅL

Detta målområde behandlar enbart den ekonomiska dimensionen av hållbarhet och inte den sociala.

6 SLUTSATS

Den sociala konsekvensanalysen fokuserar på den enskilda individens behov och ska bidra till att inkludera det sociala perspektivet i avfallsplanen samt avfallsplaneringen. Under workshoppen framkom många bra åsikter om hur en socialt hållbar avfallshantering kopplat till de sociala värdena vardagsliv, sammanhållning, identitet, trygghet och rättvisa, jämlikhet och jämställdhet kan uppnås hos kommunerna som ingår i VafabMiljö. Genomgående är trygghet, enkelhet och tillgänglighet viktiga att beakta vid planering av avfallshanteringen. Avfallshanteringen behöver anpassas så att den är tillgänglig för alla, enkel att förstå samt trygg att använda. Övergripande handlar det om att alla invånarna ska ha samma möjligheter trots att de har olika förutsättningar. För att uppfylla kommuninvånarnas behov och ge de samma möjligheter är det viktigt att beakta de grupper som identifierats under workshoppen samt rikta åtgärder och informationsinsatser anpassat till dessa grupper. Utifrån den geografiska kartläggningen går det att urskilja ett visst mönster för utbredningen av de olika grupper som underlättar för inriktning av åtgärder och informationsinsatser.

VafabMiljö står samtidigt inför en rad utmaningar som behöver beaktas för att få till en fungerande avfallshantering. Dels är en utmaning att hålla ihop alla kommuner som har skillnader i demografi och olika erfarenhet av tidigare avfallsplanering. Samtidigt finns det en utmaning i att åstadkomma beteendeförändringar genom utformning av insamlingssystem där hänsyn tas till de identifierade grupperna, målgruppsanpassad information och åtgärder för att öka återanvändningen. Andra utmaningar är den åldrande befolkningen där specifika informationsinsatser krävs för hemtjänstpersonal och skillnaderna mellan landsbygd och tätort där en möjlighet till samma förutsättningar för avfallshanteringen behöver skapas. Genom att vara medveten om sina utmaningar kan åtgärder på ett effektivare sätt planeras in i avfallsplanen för att vända utmaningarna till möjligheter. Att tillgodose avfallshanteringen på landsbygden är också viktigt, särskilt när fritidshus omvandlas till permanentboende.

Flerparten av de målområden som tagits fram har en koppling till social hållbarhet. Det är viktigt att få in det sociala perspektivet i de detaljerade mål och åtgärder som ska tas fram. För målområdena är även kunskap och medvetenhet om konsumtion och avfallshantering hos kommuninvånarna viktigt för att kunna påverka i rätt riktning. Genom att anpassa avfallshanteringen och information efter de identifierade grupperna och deras förutsättningar, de sociala värdena och VafabMiljös utmaningar kan resultatet av avfallshanteringen styras i rätt riktning och bli socialt hållbar.

6.1 MÅLUPPFYLLNAD

Avfallsplanen har fångat upp mycket av det som identifierats som viktigt under de workshops som genomförts och som SKA:n redovisar, om än på en mycket översiktlig nivå. Vikten av en beteendeförändring hos invånarna får stort fokus och planeras att nås genom kunskapsspridning, utbildning och kommunikation. Avfallsplanen anger att kommunikationen ska vara målgruppsanpassad och ske genom flera olika kanaler för att nå ut till så många som möjligt och på så sätt ändra fler beteenden. Målgrupperna skulle med fördel kunna definieras vissa gånger för att på så sätt fånga in de målgrupper som kan vara i mer behov av den sortens hjälp.

Anpassning till olika målgrupper är ett bra och genomgående tema i hela Avfallsplanen men skulle som sagt kunna göras tydligare och mer definierat även vad gäller utformning, anpassning och placering av avfallshanteringen. Detta gäller även ur ett trygghets- och säkerhetsperspektiv. Olika målgrupper har olika behov som bör tillgodoses för att underlätta avfallshanteringen.

Flera mål innefattar vikten av att placera avfallshanteringen kvarters- och fastighetsnära, vilket gör det lätt att göra rätt och är mycket bra. För att ta fram väl fungerande strategier för detta skulle med fördel de boende kunna involveras mer i processen.

Många delmål och aktiviteter fördelas på en högre nivå i samhället inom VafabMiljö och medlemskommunerna. En farhåga är att arbetet stannar just där och mest blir "green speak", lovord om en mer miljövänlig hantering för att marknadsföra sig men som inte leder till agerande. Att involvera kommuninvånarna tidigt i framtagandet av olika strategier etcetera kan tillföra mer platskunskap och på så sätt göra dem bättre anpassade till rådande förhållanden och på så sätt skapa en mer socialt hållbar avfallshantering.

7 REFERENSER

Björklid, Pia (2015) "Forskning om barn och trafik"
http://www.trafikverket.se/contentassets/6ea0704deb6d4711b259b88a1d3bf127/forskning_om_barn_och_trafik_pia_bjorklids_forskningsammansattning.pdf

Cruse Sondén, Gerd; Olsson, Sören & S2020 (2016) "Trygghet och öppenhet", Göteborgs stad [online] <http://stadsutveckling.socialhallbarhet.se/trygghet-och-oppenhet/>

Gehl, Jan (2010) "Cities for people", Washington: Island Press

Gustavsson, Eva & Elander, Ingemar (2016) "Sustainability potential of a redevelopment initiative in Swedish public housing: The ambiguous role of residents' participation and place identity" i Progress in Planning 103(2016)1-25

Göteborgs stad (2011) "[SKA] Social konsekvensanalys. Människor i fokus 1.0"
http://goteborg.se/wps/wcm/connect/7a225b9b-821e-435d-80ba-f3fba09fd443/OPA_SKA.pdf?MOD=AJPERES

Olsson, Sören; Larberg, Vanja & S2020 (2016) "Hälsa och gröna stadsmiljöer", Göteborgs stad [online] <http://stadsutveckling.socialhallbarhet.se/halsa-och-grona-stadsmiljoer/>

Karolinska Institutet (2016) "Den åldrande befolkningen", <https://ki.se/imm/den-aldrande-befolkningen>

Naturvårdsverket (2017) "Cirkulär ekonomi" <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Cirkular-ekonomi/>

Naturvårdsverket (2018) "Generationsmålet" <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Sveriges-miljomal/Generationsmalet/>

Statistiska centralbyrån (2016) Rutstatistik från Statistiska centralbyrån med rutor om 25x250 meter inom tätort och rutor om 1 000x1 000 meter utanför tätort.

Stockholms läns landsting (2015) "Spårväg Syd. Flemingsberg-Skärholmen-Älvsjö. Social konsekvensbeskrivning" <http://www.sll.se/Global/Verksamhet/Kollektivtrafik/Alla-projekt/Sparvag-syd/Bilagor/Social%20konsekvensbeskrivning%20Sparvag%20syd.pdf>

Trivector (2015) "Analys av införande av krav på social konsekvensbeskrivning i infrastrukturplaneringen". Trivector Traffic. Rapport 2015:39, Version 1.1

VafabMiljö (2018) "Om VafabMiljö" <http://vafabmiljo.se/om-vafabmiljo/>

8 BILAGOR

Kartorna som beskrivs i kapitel fyra presenteras här i följande ordning:

- Andel barn (0-6 år)
- Andel äldre (65 år eller äldre)
- Andel utlandsfödda (andel födda utanför EU)
- Andel äganderätter
- Bilinnehav (personbilar/hushåll)
- Befolkningstäthet (invånare/km²)

Samrådsredogörelse Avfallsplan 2020

Datum
2019-09-10

UTKAST till Direktionen 190926

Innehållsförteckning

1	Samråd och remiss	4
1.1	Samråd - genomförande	4
1.2	Kungörande och utställning	4
1.3	Remissinstanser	5
1.4	Remissvar	5
1.5	Förändringar efter utställning och samråd	5
2	Synpunkter från kommunerna.....	7
2.1	Arboga kommun, kommunfullmäktige.....	7
2.2	Enköpings kommun, kommunstyrelsen	12
2.3	Fagersta kommun, kommunstyrelsen, Norbergs kommun, kommunstyrelsen	16
2.3.1	Norra Västmanland kommunalteknikförbund	16
2.3.2	Västmanland-Dalarna miljö- och byggnadsnämnd.....	19
2.4	Hallstahammars kommun, kommunstyrelsen	19
2.4.1	Bygg- och miljöförvaltningen	20
2.4.2	Barn- och ungdomsförvaltningen.....	21
2.4.3	Socialnämnden.....	23
2.4.4	Tekniska nämnden	24
2.5	Heby kommun, samhällsbyggnadsnämnden	35
2.6	Kungsör kommun, kommunstyrelsen.....	41
2.7	Köpings kommun, kommunstyrelsen	42
2.8	Norberg kommun, kommunstyrelsen	45
2.9	Sala kommun, kommunstyrelsen	45
2.10	Skinnskatteberg kommun, kommunstyrelsen	47
2.11	Surahammars kommun, kommunstyrelsen.....	61
2.12	Västerås stad, kommunstyrelsen	63
3	Synpunkter från kommunala bolag m.fl.....	69

3.1	Bostads AB Mimer	69
3.2	Sala Heby, Bygg- och miljönämnden	69
3.3	Surahammar, Bygg- och miljönämnden	69
3.4	Miljö- och konsumentnämnden, Västerås stad	70
3.5	Mälarenergi	73
3.6	Sala Heby Energi	79
3.7	Västerås Marknad och Näringsliv AB.....	79
3.8	Västra Mälardalens myndighetsförbund	79
3.9	Köpings kommun, Samhällsbyggnadsnämnden.....	80
4	Synpunkter från övriga remissinstanser	82
4.1	Länsstyrelsen i Västmanlands län.....	82
4.2	Länsstyrelsen i Uppsala.....	83
4.3	Hyresgästföreningen.....	84
4.4	Naturskyddsföreningen Fagersta	84
4.5	Trafikverket Region Öst.....	87
5	Synpunkter från utställning från allmänhetens granskning.....	88
6	Revidering av avfallsplanen	95

1 Samråd och remiss

Innan kommunen antar renhållningsordningen (avfallsplan och föreskrifter om avfallshantering) ska kommunen, enligt 15 kap 42 § miljöbalken:

- på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av renhållningsordningen, och
- ställa ut ett förslag till renhållningsordning för granskning under minst fyra veckor.

Kommunen ska informera om utställningen på sin webbplats före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslagets huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem som synpunkter ska lämnas.

Enligt 15 kap 43 § miljöbalken ska kommunen när den antar renhållningsordningen ta hänsyn till de synpunkter som har kommit fram i samrådet.

Denna bilaga utgör en samlad redogörelse över utfört samråd och inkomna synpunkter i samband med upprättande av ny avfallsplan för VafabMiljös medlemskommuner.

1.1 Samråd - genomförande

Ett omfattande dialogarbete ligger till grund för avfallsplanen och arbetet med att ta fram avfallsplanen började 2017 då projektet Dialogen startades (se avfallsplanens Bilaga 7). Inom projektet genomfördes workshops med politiker och tjänstepersoner i samtliga kommuner där underlag för vad som ska ingå i avfallsplanen togs fram. Dessutom genomfördes aktiviteter i samtliga kommuner för att möta allmänheten i olika så kallade fokusgrupper. Synpunkter kunde även lämnas via en kampanjsajt. Inom Dialogen lämnades ungefär 700 synpunkter på olika sätt.

Under 2018 fortsatte arbetet med workshops där samtliga delar av VafabMiljös egen organisation erbjöds möjlighet att bidra till framtagandet vid olika tillfällen. Utöver detta har även kommunala fastighetsbolag genom nätverk lämnat synpunkter som tagits tillvara i utvecklandet av planen. För mål och åtgärder beträffande nedskräpning bjöds berörda tjänstepersoner i samtliga kommuner in till workshop där underlag arbetades fram, dessa åtgärder har senare ändrats i dialog med samrådsorgan och politiker till att varje kommun själv tar fram de aktiviteter man vill genomföra.

Avstämningar om inriktning har gjorts löpande under 2018 med förbundets direktion, medlemsråd och samrådsorgan.

Förslaget till avfallsplan skickades på remiss till samtliga kommuner under december 2018 och remisstiden sträckte sig till april 2019.

1.2 Kungörande och utställning

Förslaget till renhållningsordning, dvs avfallsplan och avfallsföreskrifter, ställdes ut i var och en av medlemskommunerna i minst fyra veckor under perioden januari – april 2019. Utställningen föregicks av beslut från respektive kommunfullmäktige och kungjordes på kommunernas webbplatser. Under utställningen kunde allmänheten och andra intressenter lämna synpunkter på förslaget till avfallsplan och föreskrifter. I samband med utställning skickades avfallsplanen även till organisationer, fastighetsägare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av renhållningsordningen.

Under utställningstiden besökte personal från VafabMiljö arrangemang för allmänheten i Hallstahammar, Kungsör, Köping, Sala och Skinnskatteberg.

1.3 Remissinstanser

Bland annat följande aktörer fick förslaget till ny renhållningsordning för synpunkter:

- Medlemskommunerna, dvs Arboga, Enköping, Fagersta, Hallstahammar, Heby, Kungsör, Köping, Norberg, Sala, Skinnskatteberg, Surahammar och Västerås
- Kommunala bostadsbolag, energibolag och VA-huvudmän
- Länsstyrelserna i Uppsala och Västmanlands län
- Politiska partier

En komplett distributionslista finns i Appendix 1.

1.4 Remissvar

Remissvar kom från samtliga kommuner, båda länsstyrelserna, Hyresgästföreningen Hallstahammar och Surahammar, Mälarenergi, Naturskyddsföreningen Fagersta, Bostads AB Mimer och Trafikverket.

Ungefär 300 synpunkter inkom från kommuner, kommunala bolag m.fl. och ca 100 synpunkter lämnades av intresseorganisationer m.fl. Dessutom inkom drygt 30 synpunkter från allmänheten under utställningen.

Kommunernas frågor och synpunkter diskuterades under våren 2019 vid ett antal temaspecifika workshops där tjänstemän från medlemskommuner respektive VafabMiljö deltog. De frågor som behandlades i detalj var framförallt nedskräpning, matavfall och matsvinn.

Med utgångspunkt i ovanstående bearbetades avfallsplanen ytterligare innan den lades fram till beslut i VafabMiljös direktion och därefter i respektive kommun under hösten 2019.

1.5 Förändringar efter utställning och samråd

De synpunkter som har inkommit har lett till vissa förändringar i planen. Den största strukturella förändringen är att de två kapitlen med avfallsplanens mål respektive handlingsplan slagits ihop till ett kapitel. Detta motiveras med att många remissvar ansåg att texter upprepades i de två kapitlen.

En annan förändring innebär att avfallsplanens mål renodlas till att handla enbart om hushållsavfall och därmed jämförligt avfall samt om kommunalt verksamhetsavfall. Orsaken är att många remissinstanser ansåg att gränsdragningen mellan mål avseende hushållsavfall respektive verksamhetsavfall var otydlig.

Förtydliganden har gjorts, framförallt då det gäller ansvarsfördelningen mellan VafabMiljö och kommunerna, som tidigare upplevdes som oklart beskriven enligt flera remissvar. Avsnitt om hur intäkter från avfallstaxan får användas har också lagts till.

I Bilaga 5, Ansvar och kostnader har layouten i tabellerna förändrats för att öka läsbarheten. Dessutom har en kostnadsuppskattning lagts till.

Många av synpunkterna från kommunen avsåg antalet mål som ansågs för stort och ett antal mål har tagits bort, medan andra har omformulerats.

Borttagna mål (numrering avser avfallsplanens remissversion):

3.1.3/4.1.3 ”Matsvinn från restauranger och dagligvaruhandel ska minska 2030 jämfört med 2020”

Motivering: avfallsplanen ska fokusera på hushåll och kommunala verksamheter i nuläget.

3.6.3/4.6.3 ”Senast 2022 ska samtliga kommuner ha en strategi för papperskorgar i offentlig miljö”.

Motivering: Återkoppling från kommunerna vid Workshop juni 2019 där det framkom att målet ansågs alltför detaljstyrande.

3.6.4/4.6.4 ”Från och med 2022 genomförs deltagande i Vi Håller Rent samordnat i regionen”

Motivering: För att genomföra samordning behövs resurser för nedskräpning och finansiering för detta har inte kunnat säkerställas. Respektive kommun har därför själv ansvar för att formulera mål om hur nedskräpning ska förebyggas och begränsas.

3.6.5/4.6.5 ”Senast 2030 ska myndiga invånare ha kunskap om var avfall lämnas”.

Motivering: Antalet mål under målområdet nedskräpning var för stort.

3.8.6/4.8.6 ”Mängden farligt avfall som går till energiutvinning har minskat 2030 jämfört med 2020”

Motivering: Energiåtervinning är i vissa fall en bra behandlingsmetod för farligt avfall och mängderna utsorterat farligt avfall kommer förhoppningsvis att öka, då kan inte mängderna som förbränns minska.

3.9.3/4.9.3 och 3.9.4/4.9.4: ”År 2030 är verksamheten i större utsträckning kundanpassad jämfört med 2020”.

Motivering: Anses av kommuner vara interna mål för VafabMiljö

3.9.6/4.9.6 ”Senast 2026 finns en interaktiv beskrivning av Gryta Avfallsstation tillgänglig för allmänheten”.

Motivering: Flera kommuner emotsatte sig detta mål.

4.1.4 Användning av engångsartiklar och förpackningar ska minska. Delmål: ”Från 2022 används inte engångsbestick, -glas, -muggar och -tallrikar av plast i kommunala verksamheter” utgår.

Lagstiftning om förbud kommer att implementeras enligt EU-beslut och separat mål för detta område anses då onödigt.

Omformulerade mål:

3.1.2/4.1.2 ”Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 90 % till 2030 jämfört med 2023”

Ny formulering (nytt mål 1.3): ”Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 50 % till 2030 jämfört med 2021.”

Motivering: Återkoppling från workshop med representanter från kommunerna. De flesta skolkök m.fl. jobbar redan med att minska matsvinn och det anses inte möjligt att minska så mycket som 90 %. Basår rättas (felskrivning).

3.2.4/4.2.4 och 3.7.2/4.7.2. ”År 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen en kontrollplan där resurshushållningen tagits i beaktande”.

Ny formulering (nytt mål 2.4 respektive 7.2): ”År 2024 har alla **lovpliktiga** rivningar som genomförs i regionen...”. Delmålet justeras till att kommunerna ska informera om hantering av bygg- och rivningsavfall, inte kräva kontrollplaner.

3.6.2/4.6.2 (nytt mål 6.2): ”Senast 2022 åtgärdas anmälningar om nedskräpning/dumpning skyndsamt”. Aktiviteter har ändrats så att kommunen tar fram en rutin, i stället för att åtgärder specificeras i planen.

Motivering: återkoppling från kommunerna vid workshop juni 2019

3.2.5/4.2.5: ”År 2022 återanvänds minst 80% av sopsanden som används i kommunerna för halkbekämpning”

Ny formulering: (nytt mål 2.5) ”Återanvändningen av sopsand som används i kommunerna för halkbekämpning ska öka”. Ett förtydligande om att VafabMiljö kan samordna arbetet har lagts till.

Motivering: Kommuner ifrågasätter att sand ska transporteras långt (det är dock inte avsikten med målet) och flera kommuner anser sig ha en bra hantering redan och att det inte bör finnas någon speciell procentsats för målet. Några kommuner ifrågasätter också att VafabMiljö ska få tillgång till sanden. Målet handlar inte om att någon ska ha tillgång till sanden utan att återanvändandet ska öka.

Dessutom har ett nytt mål angående utredning av förutsättningarna för att etablera anläggningar för biokolsframställning lagts till (mål 3.4).

Arbetet med bilagorna 8 och 9 - Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) respektive Social konsekvensanalys (SKA) planerades att ske i en iterativ process där MKB/SKA i ett första skede skulle sammanställas inför remiss och samråd. Då planen arbetas om med anledning av inkomna synpunkter skulle MKB respektive SKA arbetas om. Under samråd och utställning har dock endast ett fåtal kommentarer rört MKB och SKA och dessa har inte varit av sådan art att de har motiverat att MKB/SKA skulle arbetas om.

Den reviderade avfallsplanen skickades i oktober 2019 till respektive medlemskommun för granskning. Därefter beslutas avfallsplanen i respektive kommunfullmäktige under våren 2020.

2 Synpunkter från kommunerna

Samtliga inkomna synpunkter redovisas i denna samrådsredogörelse. Efter framförda synpunkter finns svar och kommentarer från VafabMiljö i kursiv stil.

I detta avsnitt listas de synpunkter som inkommit från medlemskommuners kommunfullmäktige eller kommunstyrelse. I avsnitt 3 återfinns synpunkter från övriga kommunala instanser, kommunala bolag, föreningar m.fl., medan övriga remissinstansers svar finns i avsnitt 4. Synpunkter från allmänheten återfinns i avsnitt 5.

2.1 Arboga kommun, kommunfullmäktige

Arboga kommun ser positivt på att avfallsplanen tar avstamp i avfallstrappan och belyser vikten av arbetet med att minimera avfallet.

Avfallsplanen är väl disponerad med mål inom respektive steg i avfallstrappan, dock är antalet mål och delmål för många. För att avfallsplanen ska vara möjlig för medlemskommunerna att arbeta utifrån samt följa upp måste målen vara färre till antalet och mer generellt formulerade. Detta är också en förutsättning för att målen ska kunna synkroniseras mot respektive medlemskommuners redan befintliga mål- och styrdokument.

Svar: Målen och delmålen ses över. Antal mål och delmål kommer att minska.

Område 1.3 Uppföljning

Kommentar: Avfallsplanen saknar redovisning för hur målen och aktiviteterna ska följas upp, både när detta ska ske och på vilket sätt. Det behöver förtydligas vilket basår planen utgår från då utgångsläget kan variera från kommun till kommun.

Tidplanen för målen behöver ses över så att den är rimlig i förhållande till renhållningsordningens antagande samt att det finns en rimlighet i att genomföra samtliga åtgärder som har föreslagits för respektive år.

Svar: I stycke 1.3 anges att planen ska följas upp 2022, 2026 och 2030. I Bilaga 5 anges vilken organisation som är ansvarig och om andra organisationer förväntas bistå vid uppföljningen. Metod för hur uppföljning ska ske på mer detaljerad nivå tas fram i samband med att aktiviteten detaljplaneras. Basår och metod tas i de flesta fall fram för respektive mål när arbetet påbörjas.

I Bilaga 5 Ansvar och kostnader redovisas enbart vem som är ansvarig för uppföljningen. Det hänvisas även på flera ställen att planer och strategier ska arbetas fram. Det som saknas är kostnaden för genomförande av dessa samt om dessa påverkar kommunerna ytterligare i både tid och kostnad.

Svar: En uppskattning av kostnaderna läggs till i Bilaga 5.

Då planer och strategier tas fram kommer även ambitionsnivå och arbetssätt behöva diskuteras. Det är viktigt att kommunen är med i det inledande arbetet med att ta fram planer och strategier så att det blir tydligt vad som är en rimlig arbetsbörda. Viktigt att ha i åtanke är ju också att alla kommuner inte behöver göra allt.

Område 1.4 Ekonomiska förutsättningar

Kommentar: Förklaringen om hur målen ska finansieras är otydlig. Avfallsplanens mål innehåller en blandning av verksamhetsmål och mål mot privatpersoner. I sista stycket står det att en viss del av den affärsmässiga vinsten kan användas för att utveckla verksamheten oavsett om det är hushållsavfall eller verksamhetsavfall. Avfallsplanen saknar en tydlig redovisning om vilka taxor/intäkter/vinster som ska bekosta genomförandet av avfallsplanens mål och aktiviteter.

Svar: Enligt NFS 2017:2 3 § ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som VafabMiljö ansvarar för. Detta inkluderar hushållsavfall men också kommunalt verksamhetsavfall. Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera sådant avfall som VafabMiljö inte ansvarar för, i den utsträckning VafabMiljö kan påverka detta. Både kommunalt verksamhetsavfall och övrigt verksamhetsavfall härrör från det arbete som bedrivs. Exempel kan vara bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och massor. Avfallstaxan får endast användas för kostnader som uppstår i samband med hantering av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall och inte för verksamhetsavfall, oavsett om det är kommunalt eller ej.

Avfallsplanen revideras så att enbart hushållsavfall (och därmed jämförligt avfall) samt kommunalt verksamhetsavfall inkluderas.

Område 2.1 Insamling

Kommentar: Arboga kommun ser positivt på flera av de exempel som lyfts om den framtida avfallshanteringen, bl.a. mer flexibel och kundanpassad avfallshantering med ökade samtransporter.

Det bör förtydligas att fordon som används bör anpassas för den miljön de verkar i. Den gamla stadskärnan i Arboga med sina smala gator och gränder är en extra känslig miljö, där bör fordonens storlek vara anpassade så att de kan verka på ett tillfredställande sätt.

Svar: VafabMiljö håller med, där det finns kulturhistoriska värden används specialfordon. Avsnitt 2.1. avser en framtidsexposé, där de självkörande robotar m.m. som beskrivs i ännu större utsträckning är anpassade efter förutsättningarna på respektive plats. Det förtydligas i texten att hänsyn ska tas till känsliga miljöer.

Område 3.1 Minimera

Mål 3.1.3 ”Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 90 % från 2023-2030”

Kommentar: Målet på nationell nivå är att matsvinnet ska minska med 50 % till år 2030. Redan idag pågår ett aktivt arbete inom kommunens kostverksamhet med att minska matsvinnet och Arboga kommun har egna politiska målsättningar inom området.

År 2023 kommer det arbete som bedrivs hunnit än längre, vilket innebär att målet om 90 % minskning blir orealistiskt att arbeta mot för de kommuner som bedriver ett aktivt arbete redan idag. Ett mer realistiskt mål skulle exempelvis vara att matsvinnet inte får överstiga 10 %. Ambitionsnivå och formulering behöver justeras. I delmålen kan vidare läsas att utfallet 2024, 2026 och 2028 ska jämföras mot år 2021. Förslagsvis jämförs utfallet istället mot startår för målet, det vill säga 2023.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte) och basår ändras till 2021.

Område 3:2 Återanvända

Mål 3.2.5 ”År 2022 återanvänds minst 80 % av sopsanden som används i kommunerna för halkbekämpning.”

Kommentar: En återanvändning av sanden som innebär tvättning är en kostsam åtgärd. Vilken kostnad kommer kommunen få om VafabMiljö ska rena sopsanden? Målet föreslås utgå.

Svar: Efter diskussion med samrådsorganet har vi beslutat att behålla målet, men formulera om det med innebörden att återanvändningen ska öka.

Kostnader för behandling återspeglas i kostnaden för inköp av återanvänd sopsand. Målsättningen är att kostnaderna ska hållas så låga som möjligt. Det är inte troligt att det blir nödvändigt att tvätta sanden.

Område 3:3 Återvinna

Mål: 3.3.4 ”Hantering av massor sker samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023.”

Kommentar: I bilaga 5 ”Ansvar och kostnader” föreslår VafabMiljö Kommunalförbundet att en heltidsresurs tillsätts inom förbundet för att arbeta samordnat med masshantering. Resursbehovet bedöms till ca 600 000 kr och finansiering föreslås fördelas på kommunerna enligt fördelningsnyckeln (Arboga 4,53 %).

VafabMiljö Kommunalförbund har idag inget ansvar inom området och det finns även en privat marknad kommunerna kan vända sig till när det gäller masshantering. Arboga kommun har inte behov av en samordnad resurs för masshantering och anser att målet ska utgå.

Svar: Massor med varierande föroreningsgrad kan uppstå inom kommunal verksamhet. Det är då en typ av kommunalt verksamhetsavfall och enligt förbundsordningen, 3 § är VafabMiljö ansvarig för omhändertagande av detta avfall. Flertalet kommuner har uttryckt en önskan om samordning av detta avfall. För att samordning ska kunna ske måste finansiering lösas. Taxemedel kan ej användas för denna typ av avfall.

Område 3:4 Energiutvinna

Mål 3.4.3 ”2021 finns kapacitet för framställning av 40 GWh biogas där såväl gas som biogödsel har full avsättning”

Kommentar: Arboga kommun önskar en redovisning av ekonomin inom detta område, vilka fördelar finns med biogasframställningen och hur kommer eventuella intäkter kollektivet tillgodo?

Svar: Avfallsplanen kompletteras med fördelar med biogasframställning samt nationella mål på området. Redovisningen av ekonomin återfinns i VafabMiljös årsredovisning.

Mål 3.4.4. ”Senast 2020 drivs fordonsflottan i regionen fossilfritt”

Kommentar: Avser målet VafabMiljös fordonsflotta eller kommunernas? Om kommunernas fordonsflotta inkluderas är tidsaspekten ej rimlig.

Svar: VafabMiljös fordonsflotta avses, detta förtydligas.

Område 3:5 Deponera

Mål 3.5.4 ”Senast 2026 samlas förorenat vatten från avfallsanläggningar upp och hanteras miljö- och resursmässigt hållbart.”

Kommentar: I det fall Arboga kommuns inerta deponi faller under benämningen avfallsanläggning bör målet förtydliga att det gäller Vafabs avfallsanläggningar.

Svar: Det förtydligas att det är VafabMiljös egna deponier som avses.

Mål 3.5.6 ”Senast 2030 utgör inte nedlagda deponier något hot mot människors hälsa eller miljö.”

Denna målsättning med delmålet att samtliga deponier inom riskklass 1 och 2 ska vara åtgärdade innebär stora ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Arboga har flera nedlagda deponier och för vissa av dessa pågår utredning enligt överenskommelse med tillsynsmyndighet. Det finns i dagsläget ingen färdig analys av vilka åtgärder som krävs, kostnad och tidplan. Delmålet bör utgå.

Svar: I NFS 2017:2 § 15 anges att uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön vid nedlagda deponier ska ingå i en avfallsplan. Målet kan därför inte utgå. Däremot ändras målet till 2040.

Område 3:6 Nedskräpning

I bilaga 5 ”Ansvar och kostnader” föreslår VafabMiljö Kommunalförbund att en heltidsresurs tillsätts inom förbundet för att arbeta samordnat med nedskräpning. Resursbehovet bedöms till ca 550 000 kr och finansiering föreslås fördelas på kommunerna enligt fördelningsnyckeln (Arboga 4,53 %).

Ansvar för nedskräpning enligt gatuhållningslagen är inte överflyttat till VafabMiljö utan ligger alltjämt kvar i respektive kommun. Nedskräpning ryms heller inte inom definitionen för avfall i miljöbalkens 15 kapitel och inkluderas därför inte i det ansvar som identifieras i VafabMiljös styrande dokument. De mål som föreslås i avfallsplanen innebär ett ökat arbete för kommunerna. Ska resurser tillsättas för nedskräpning behöver dessa därför prioriteras till kommunernas egna arbete och ansvar inom området. Arboga kommun förutsätter att samordning av information och kampanjer kan ske med befintliga resurser så att samarbetet mellan kommun och kommunalförbund kan fungera på ett effektivt sätt.

Svar: Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) 4 § ska en avfallsplan innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Eftersom taxemedel endast får användas för hantering av hushållsavfall och nedskräpning inte inkluderas i detta begrepp kan samordning inte ske med finansiering via taxemedel. Vid workshop med medlemskommunerna 190612 om hantering av remissvar gällande nedskräpning konstaterades att samtliga kommuner är duktiga på att hantera daglig nedskräpning men att det strategiska arbetet med att förebygga skulle effektiviseras genom samordning. Finansiering måste dock finnas för att denna typ av samordning ska kunna ske.

Målet omformuleras och den samordnande tjänsten stryks ur planen. I stället ansvarar respektive kommun själv för att ta fram en plan för de aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

Mål 3.6.2 ”Senast 2022 åtgärdas anmälningar om nedskräpning/dumpning skyndsamt.”

Kommentar: Kommunens ansvar inom detta område hanteras redan utifrån de tillgängliga resurser kommunen har. Målet bör utgå.

Svar: Innebörden av målet är att samtliga kommuner ska ha en rutin för att skyndsamt hantera nedskräpning. Rutinen kan skilja sig mellan kommunerna. Det är bra att Arboga redan hanterat detta och kanske redan idag uppfyller målet, men det kan finnas kommuner som inte har kommit lika långt i arbetet med nedskräpning.

Mål 3.6.4 ”Från och med 2022 genomförs deltagande i Vi Håller Rent samordnat inom regionen.”

Kommentar: Arboga kommun deltar årligen i kampanjen och har tidigare efterfrågat ett ökat deltagande från VafabMiljö Kommunalförbund, bland annat gällande utdelning av säckar. Arboga kommun ser positivt på att VafabMiljö Kommunalförbund lyfter fram en samordning.

Svar: VafabMiljö välkomnar detta, men vill betona att för att samordning ska kunna ske behöver medel avsättas för en gemensam resurs. Enligt kommunernas önskemål stryks den samordnade tjänsten ur planen.

Mål 3.6.6 ”Senast 2024 ska Återbruken vara tillgängliga i större utsträckning.”

Kommentar: En viktig målsättning är också att det ska finnas goda förutsättningar att lämna in avfall i form av moderna återbruk i medlemskommunerna.

Svar: VafabMiljö håller med om detta, se mål 4.2.1.

Område 3:8 Farlighet i avfallet

Mål 3.8.7 ”Senast 2023 hanteras massor samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande.”

Kommentar: Upprepning. Ett mål för masshantering med snarlik formulering finns redan medtagen under område 3.3 Återvinna, se kommentar.

Svar: Målet är detsamma och har påverkan på båda målområdena, men stryks från 3.8.7 respektive 4.8.7 för att skapa tydlighet.

Område 3.10 ekonomiska och finansiella mål

Målet bör kompletteras med en skrivning om att VafabMiljö ska effektivisera sina resurser och se över sina utgifter. Att endast belysa taxans konstruktion som en anpassning till VafabMiljös ekonomi blir missvisande.

Svar: Målområdet kompletteras med en skrivning om effektivisering.

Område 4.1 Minimera

Mål 4.1.4 ”Användningen av engångsartiklar och förpackningar ska minska”

Kommentar: EU-parlamentet har beslutat att förbjuda engångsartiklar i plast inom unionen från och med år 2021.

Svar: Målet utgår.

Område 4.7 Kommunal planering

Mål 4.7.1 ”Senast 2024 är VafabMiljö en självklar samarbetspartner i framtagande av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument”

Kommentar: Det som beskrivs i förslaget till mål är en intern arbetsrutin mellan medlemskommun och kommunalförbund och hör inte hemma som ett mål i avfallsplanen.

Svar: I Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) § 9 står det: "Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering. "VafabMiljö anser att målet förtydligar hur arbetet med fysisk planering ska ske.

Övrigt

Till framtida processer liknande denna önskar Arboga kommun att dokument förankras internt i kommunen och att synpunkter revideras innan dokument förmedlas till allmänheten.

Svar: VafabMiljö tar till sig detta.

2.2 Enköpings kommun, kommunstyrelsen

Positiv ansats kring minskat avfall som utgår ifrån avfallstrappan

Enköping tycker att det är positivt att kommunalförbundet tagit fram ett förslag till avfallsplan som ska gälla för alla medlemskommuner. Att planen byggs upp kring avfallstrappan är positivt och Enköpings kommun ställer sig bakom ansatsen att arbeta aktivt med avfallstrappan och minska avfallet så tidigt som möjligt.

Svar: VafabMiljö välkomnar detta.

Inför slutgiltigt beslutsförslag av avfallsplanen till kommunfullmäktige ska dialog och förankring av planen och dess konsekvenser ske mellan Enköpings kommun och VAFAB.

Svar: VafabMiljö instämmer i synpunkten. Förankring har skett såväl med samrådsorganet, med särskilt berörda tjänstepersoner (nedskräpning och matavfall), med direktionen som medlemsrådet.

Mål och uppföljningsstrukturen är för omfattande

Avfallsplanens målsättningar är ambitiösa och planen innehåller ett stort antal mål (totalt 123 mål och delmål). Enköpings kommun anser att det inte är hanterbart att ha så många mål. Målen måste dessutom vara uppföljningsbara genom realistiska arbetsinsatser för alla inblandade parter.

Detta perspektiv förstärks även av det pågående utvecklingsarbetet som just nu bedrivs kring kommunens styrmodell, ett arbete som syftar till att förenkla och på ett tydligt sätt visa vilka mål som är de mest prioriterade just nu. Enköpings kommun ser svårigheter med att synka avfallsplanens mål med den kommunala målstyrningen på ett tydligt sätt utifrån dess nuvarande omfattning.

Svar: Antalet mål minskar efter inkomna remissynpunkter. Exempelvis stryks mål som avser verksamhetsavfall som inte är kommunalt. Avfallsplanen avser 12 kommuner och kan därmed inte vara kommunspecifik för någon. För att nå en rimlig arbetsbelastning är det viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteterna som bidrar till genomförandet av planen.

Exempel på mål som bör ses över:

- Matsvinn (3.1.3) – Viktigt område men inte ett realistiskt mål. Detta då det inte går att få ner matsvinnet hur mycket som helst då det finns andra värden att ta hänsyn till, till exempel värdet av att laga mat från grunden.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte).

- Engångsartiklar (3.1.5) och Återvinna fosfor (3.3.2) – båda områdena utreds och kan komma att regleras nationellt eller på EU-nivå och behövs därför inte i den regionala planen.

Svar: När det gäller engångsartiklar utgår målet. När det gäller fosfor kommer bästa möjliga avsättning att behöva utredas oavsett vad den statliga utredningen kommer fram till med avseende på användning av slam på åkrar, eftersom det är endast en av flera möjliga tekniska lösningar respektive användningsområden som utreds.

- Återanvända sopsand (3.2.5) – bra ambition men många frågetecken som måste redas ut innan det kan beslutas, till exempel ekonomiska och praktiska förutsättningar då materialet har en begränsad livslängd.

Svar: Återanvändning är endast möjlig om det är miljömässigt och ekonomiskt försvarbart. Svar på dessa frågor kommer att klargöras när strategin tas fram.

- Nedskräpning (3.6.1) och invånarens kunskap (3.6.5) – Bra ambitioner men för omfattande arbete/resurser krävs för att kunna följa upp målet i sin nuvarande form.

Svar: Skräpmätning är det vedertagna arbetssättet för att följa upp nedskräpning. I detta förslag nyttjas samma personer i samtliga 12 kommuner och kostnaden delas mellan kommunerna, vilket innebär att arbetet sker så resurseffektivt som möjligt.

Delmålen och aktiviteterna i sin tidigare form utgår dock och respektive kommun formulerar sina egna delmål och plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

Uppföljning av invånares kunskap sker genom enkätundersökning till invånare, vilken samordnas med VafabMiljös kundundersökning. Det anses därför inte kräva mycket extra resurser för uppföljning

- Strategi för sopkorgar (3.6.3), Vi håller Rent (3.6.4) - målen är för detaljerade eller icke relevanta och föreslås utgå.

Svar: Målet för sopkorgar utgår. Målet angående Vi håller rent: Vid workshop för målrevidering 190612, med efterföljande möjlighet att lämna synpunkter på mötesanteckningar, framkom att kommunerna tyckte att målnivåerna ska behållas till översyn av avfallsplanen genomförs 2022. Målet avser hela VafabMiljö-regionen.

Målet utgår dock då respektive kommun ansvarar för att ta fram plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

Ytterligare en synpunkt kopplat till mål och uppföljning är att konsekvenserna av planens genomförande eller icke-genomförande inte är tydligt beskrivet i miljökonsekvensbeskrivningen.

Svar: Nollalternativet, dvs att avfallsplanen inte antas och genomförs innebär att respektive kommun skulle ha kvar sina gamla planer, alternativt anta egna kommunala planer. Då miljöbedömningen genomfördes ansågs sannolikheten för detta som låg.

Förbundets ansvar kvarstår och kan inte läggas tillbaka på kommunen

Tanken med kommunalförbundet var att lämna över ansvaret för avfall för att därigenom frigöra tid och skapa en mer effektiv hantering och organisation av avfallshanteringen inom regionen. I förslaget till avfallsplan har mycket av arbetet bollats tillbaka till kommunen vilket motverkar syftet med förbundet.

Enköpings kommun har haft svårt att värdera hur mycket kommunala resurser som kommer krävas för att förverkliga planen då ansvarsfördelningen inte alltid är tydligt beskriven. Utifrån det som går att utläsa gör Enköping bedömningen att kommunens organisation och ekonomiska förutsättningar tyvärr inte ligger i linje med förslaget.

Svar: I enlighet med förbundsordningen ansvarar VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär bland annat att VafabMiljö tar fram förslag till avfallsplan. För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet, såsom arbete med matsvinn i skolor och förskolor, samordnar VafabMiljö arbetet men kommunerna behöver delta aktivt.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Detta förtydligas i texten.

Exempel på frågor där VafabMiljö lägger ansvar på kommunen eller prioriterar kommunens verksamhet:

- Nedlagda deponier (3.5.6) – ansvarsfördelningen för gamla deponier behöver utredas/klargöras ytterligare och åtgärder/tidplaner vara realistiska och ligga i linje med kommunens långsiktiga planering.

Svar: VafabMiljö håller med om att ansvar behöver utredas och klargöras i enlighet med mål 3.5.6 (ny 5.6). Målåret har flyttats enligt önskemål från kommunerna. Ansvar för nedlagda deponier har dock alltid legat på kommunerna, ingen förändring av detta sker i och med denna avfallsplan.

- Hantering av massor (3.3.4) – kommunens verksamhetsavfall är en resurs som kommunen lagrar och håller för framtida mark- och anläggningsarbeten, inte ett material som VafabMiljö kan ha tillgång till.

Svar: Enligt 3 § förbundsordningen ska VafabMiljö omhänderta kommunernas verksamhetsavfall. Dessutom ska avfallsplanen beskriva hur kommunens verksamhetsavfall ska tas omhand. VafabMiljös omhändertagande ska ske på ett resurseffektivt sätt, vilket mycket väl kan innebära att massorna tas omhand i den egna kommunen, men de kan även nyttjas kommungränsöverskridande.

- Snabb hantering av nedskräpning (3.6.2 och 4.6.2) – detta mål är helt beroende av kommunens resurser för tillsyn och utförande, nuvarande skrivning bedöms inte realistisk för Enköpings kommun.

Svar: Innebörden av målet är att samtliga kommuner ska ha en rutin för att skyndsamt hantera nedskräpning. Rutinen kan skilja sig mellan kommunerna och målet har därför formulerats om.

- Fastighetsnära insamling (3.7) – Det är oklart vem som ska stå för marken för dessa ytor. Det behöver klargöras om det åligger kommunen att upplåta, lösa in och drifta denna mark.

Svar: Enligt förpackningsförordningen, Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, ska ett system etableras där hämtning erbjuds från 60% av bostadsfastigheterna 2021 och 100 % av bostadsfastigheterna 2025. Hur systemet kommer att se ut är ännu inte avgjort och det går därför inte att tydliggöra hur markfrågan ska lösas. Förmodligen kommer olika typer av insamlingssystem bli aktuella.

- Nedskräpning (4.6) – det är positivt att VafabMiljö samordnar informationskampanjer men det är olämpligt att erbjuda sina tjänster i form av städning då det ska upphandlas enligt LOU.

Svar: VafabMiljö har inte för avsikt att erbjuda tjänster i form av städning, vilket heller inte varit aktuellt i något av avfallsplanens mål.

En annan ansvarsfördelning som behöver ses över är det som krävs enligt lagstiftning inom kommunalförbundets taxefinansierade ansvarsområde och det som utgör affärsverksamheten. Dessa två delar blandas i avfallsplanen och behöver särskiljas.

Avfallsplanen revideras så att enbart hushållsavfall (och därmed jämförligt avfall) samt kommunalt verksamhetsavfall inkluderas.

Aktiviteter som berör hushållsavfall kan finansieras med taxemedel, men om VafabMiljö har ett överskott från sin övriga verksamhet kan även detta nyttjas. Taxan kan dock aldrig finansiera det som rör övrig avfallsverksamhet. Dessa ekonomier särredovisas noga vilket kan ses i VafabMiljös årsredovisning.

Läsbarheten och tydligheten kring tolkningar måste öka

Layouten och språket i dokumenten är inte tillräckligt läsvänlig för att en bred målgrupp ska kunna läsa och förstå planens innehåll. Dokumenten behöver klarspråkas om planen ska få det genomslag som är tänkt.

Svar: Planen kommer att kompletteras med mer lättillgänglig information, dels på webben, dels i en populärversion avsedd för allmänheten. VafabMiljös uppfattning är att vi därmed uppfyller språklagen (2009:600).

Komplettera gärna bilaga 5 med samma numrering som målen och handlingsplanen för att öka läsbarheten.

Svar: Detta justeras

Särskilt yttrande från Ingvar Magnusson

I planens underlag saknar jag mål, allmänna synpunkter, eventuell affärsidé (relaterade till exempelvis värdefulla jordartsmetaller) och aspekter på etik och moral kopplade till insamling och slutlig hantering av ett växande elektronikavfall.

Svar: Det finns inget särskilt avsnitt om elektronikavfall. Men det ingår dels under målområdet för farligt avfall då detta avfallsslag ibland kan vara farligt avfall. Det inkluderas även i de mål och aktiviteter som berör Återbruk 2.0 då elektronikavfall är ett av de avfallsslag som hanteras där. I kommande revideringar kan ett specifikt målområde eventuellt tillkomma. Producentansvar råder dock för elavfall, och det är i första hand producenterna som ska tillhandahålla insamlingssystem för elavfall.

2.3 Fagersta kommun, kommunstyrelsen, Norbergs kommun, kommunstyrelsen

2.3.1 Norra Västmanland kommunalteknikförbund¹

Avfallsplanen är väl utförd med tydliga uppdelningar, övergripande målområden, utformade huvudmål med delmål och aktiviteter, det är tydligt visat vem som ska ha ansvaret och hur man tänkt att nå huvudmålet.

Kommentarer angående planen i sig:

- Mål 1.2 finns ej med i Bilaga 5: Ansvar och kostnader

Svar: Detta justeras.

- Mål 2.5 finns ej med i Bilaga 5: Ansvar och kostnader

Svar: Detta justeras.

---

¹ Norra Västmanlands kommunalteknikförbunds synpunkter ingår i både Fagerstas och Norbergs remissvar

- Mål 9.5 i Bilaga 9: Social Konsekvensanalys, överensstämmer inte med kapitel 3 Mål samt Bilaga 5: Ansvar och kostnader.

Svar: VafabMiljö ser över formuleringarna.

- Mål 10.3 saknas i Bilaga 9: Social Konsekvensanalys

Svar: Målområde 10, ekonomiska och finansiella mål, behandlar endast ekonomiska mål varför de ej redovisas i den sociala konsekvensanalysen.

- Mål 4.2 angående askorna som bildas, har naturvårdshandläggaren ett förslag som vi hoppas ni tittar närmare på, att kunna återföra askorna till skogsbruksmark.

Svar: Ansvaret för målet ligger hos Mälarenergi. VafabMiljö förmedlar kontakten.

Kommentarer angående de mål som kommunen ansvarar för, en nulägesanalys:

- Mål 1.3: Matsvinnet skall minska med 90% från 2023-2030.

Idag har vi inget mål angående matsvinnet, vi har däremot ett övergripande mål i vår Energi och Klimatstrategi som handlar om klimatsmart mat och minska miljöpåverkan inom livsmedelssektorn. Kostchefen i Norbergs Kommun tror att det är ett för högt satt mål och att det kommer bli svårt att minska det tallrikssvinn som kunderna lämnar. Lättare är det att minska det kökssvinn som förekommer. Idag mäter man tallrikssvinn på skolor ca 1 gång per termin.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte). Målet avser matsvinn i hela VafabMiljö-regionen.

- Mål 1.5: Användningen av engångsartiklar och förpackningar ska minska.

Enligt Norberg kommuns administratör använder inte Norbergs kommunhus engångsartiklar, det finns även ett politiskt beslut att inte använda engångsartiklar vid kommunfullmäktigesammanträden. De engångsartiklar som beställs in av verksamheterna själva finns ingen information om, dock finns det utrustade kök för varje verksamhet.

Att Kranmärka kommunen är ett annat delmål, idag beställs inget vatten på flaska. Förslaget att kranmärka kommunen kommer att komma i en skrivelse angående vilka projekt man skall ingå i Miljö och Klimatrådet ifrån Energi- och Klimatstrategien.

Svar: Det är bra att kommunen redan nått en del av målen, då behöver inte ytterligare arbete läggas på dessa mål. Målet om engångsartiklar i plast utgår.

- Mål 2.3: Senast 2024 ska samtliga kommuner ha ökat återanvändningen inom de egna verksamheterna.

Enligt Områdeschefen för Kommunservice hämtas gamla möbler av Björnligan som bedömer om produkten är tjänlig. I så fall förvaras den till behov finns. Enligt IT-strategen bedöms elektronik- och IT-produkter av en tekniker ifall den är uttjänt eller inte. Om produkten fungerar så kan den återanvändas. Om inte skickas den iväg på dekonstruktion och återvinning. Telefoner skickas dock iväg direkt, men om produkten anses tjänlig, säljs den vidare.

Svar: Det är bra att kommunen redan nått en del av målen, förhoppningsvis kan andra kommuner dra nytta av Fagerstas erfarenheter i detta samarbete.

- Mål 2.4: 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen rivningsplaner där resurshushållning tagits med i beaktande.

Vid upphandling så begär man vid de få rivningar som görs, att materialet sorteras, dock återanvänds inget.

Svar: Det är bra att det första steget - att sortera avfallet - är uppfyllt. Målet är dock att materialet även ska återanvändas.

- Mål 2.5: År 2022 återanvänds minst 80% av sopsanden som används i kommunerna för halkbekämpning.

Idag är det för dyrt att tvätta den sand som har använts till halkbekämpning. Gatuchefen på NVK har genomfört provtagningar på sanden och bedömt att man kan använda den till skyddsutfyllningar, vilket också görs.

Svar: Återanvändning är endast möjlig om det är miljömässigt och ekonomiskt försvarbart. Svar på dessa frågor kommer att klargöras när strategin tas fram. Efter diskussion med samrådsorganet har vi beslutat att behålla målet, men formulera om det med innebörden att återanvändningen ska öka.

- Mål 5.6: 2030 utgör inte nedlagda deponier något hot mot människors hälsa eller miljö.

NVK har en pågående utredning för att åtgärda tre av åtta deponierna (Grindbotippen, Kolninberg och Bennebotippen) som finns i Norbergs kommun.

Svar: Informationen läggs till i Bilaga 4.

- Mål 6.2: Anmälningar om nedskräpning/dumpning åtgärdas skyndsamt 2022.

I dag kommer anmälan in till felanmälan för kommunen eller NVK som skickar ut uppdrag till den ansvarige.

- Mål 6.3: Samtliga kommuner ska ha en strategi för papperskorgar i offentlig miljö 2022.

Enligt Gatuchefen på NVK finns idag en karta över kommunens papperskorgar eftersom de töms regelbundet. Vid byggandet av en ny offentlig plats planeras papperskorgar in, det finns dock ingen strategi.

Svar: Målet utgår

- Mål 6.4: Deltagande i Vi Håller Rent genomförs samordnat inom regionen från och med 2022.

Enligt Förvaltningschef för skolorna är alla förskolor med och skräpplockar, dock endast Kjällskolan och inte Centralskolan. Målet att alla skolor också skall vara med tycker Förvaltningschefen är svårt att genomföra, då det är svårt att få tonåringar att plocka skräp.

Att kommunen skall vara med i Håll Sverige Rent är ett annat delmål, det är vi inte idag. Detta kommer att kosta 5000kr per år.

Svar: Det är ett högt ställt mål, men på tio års sikt tror vi att det är möjligt att nå då många skolor och förskolor redan i dag deltar.

Målet utgår dock då respektive kommun ansvarar för att ta fram plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

Sammanfattning:

Förutom de kommentarer som står överst finns kommentaren att mål 1.3 samt 6.4 är för högt satta. Målen som finns i avfallsplanen kommer även att medföra ökade kostnader för medlemskommunerna.

Svar: Mål 1.3 omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte). Målet avser matsvinn i hela VafabMiljö-regionen.

Mål 6.4: Vid workshop för målrevidering 190612, med efterföljande möjlighet att lämna synpunkter på mötesanteckningar, framkom att kommunerna tyckte att målnivåerna ska behållas till översyn av avfallsplanen genomförs 2022. Målet avser hela VafabMiljö-regionen.

Avfallsplanen kommer i vissa delar att medföra ökade kostnader, men även effektiviseringar och därmed lägre kostnader.

2.3.2 Västmanland-Dalarna miljö- och byggnadsnämnd²

På grund av kort remisstid har V-Dala ej möjlighet till att yttra sig över de delarna av förslaget.

2.4 Hallstahammars kommun, kommunstyrelsen

Avfallsplanen tydliggör ett utvecklingsbehov gällande system och processer för avfallshantering. Målsättningen i planen bidrar också tydligt till en framtida hållbar avfallshantering, om uppsatta mål uppfylls. För vissa målområden förutsätter utvecklingen samverkan mellan förbundet och medlemskommunerna vilket sannolikt ställer krav på ökat engagemang för avfallsfrågor i medlemskommunerna. Hur resurskrävande detta ”merarbete” blir är svårt att utläsa.

Svar: Bilaga 5 kompletteras med en uppskattning av kostnader för aktiviteter. När det gäller resurser i form av arbetstid är det viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteter så att respektive kommuns arbetsbörda blir rimlig. I detta skede finns möjlighet att påverka ambitionsnivå i respektive kommun.

Hallstahammars kommun har inlett ett övergripande hållbarhetsarbete med utgångspunkt i Agenda 2030 och de globala målen. Här identifieras samverkan mellan kommunen, regionen, näringslivet och civilsamhället m.fl. som en nödvändighet för att nå framgång. Här måste också VafabMiljö Kommunalförbund vara en självklar samarbetspartner, vilket också föreslås i avfallsplanen under målområdet kommunal planering. I kommunens kartläggning av utmaningar som är kopplade till de globala målen, noteras bland annat brist på kunskap om material- och kemikalieflöden som ger upphov till avfall/farligt avfall. Utmaningar finns också gällande hållbar offentlig upphandling. Detta är områden som avfallsplanen lyfter som lämpliga samverkansområden mellan förbundet och medlemskommunerna. Avfallsarbetet kan på så sätt bli en naturlig del av kommunens lokala Agenda 2030-arbete.

---

² Västmanland -Dalarna miljö- och byggnadsnämnds synpunkter ingår i både Fagerstas och Norbergs remissvar.

Svar: VafabMiljö delar kommunens uppfattning.

I bilaga 1 till avfallsplanen Mål som berör Avfallsplanen redovisas de globala målen inom Agenda 2030 och de nationella miljö kvalitetsmålen. Här skulle tydligheten öka om förbundets, och därmed medlemskommunernas, huvudsakliga utmaningar kopplas till respektive mål. Detta kan exempelvis ske genom en extra kolumn i mål- och aktivitetskatalogen i bilaga 5, där redovisning lämpligen sker gällande vilka globala och nationella mål som de olika aktiviteterna påverkar.

Svar: Hela avfallsplanen bidrar till att klättra i avfallstrappan, Agenda 2030, samt de nationella miljö kvalitetsmålen. De flesta av avfallsplanens mål berör både kommunernas och VafabMiljös verksamheter.

Bilaga 1 redogör för de globala, nationella och regionala mål som avfallsplanen berörs av. Vi har valt att se helheten och att inte koppla varje mål, delmål och aktivitet till de övergripande målen, då detta skulle minska läsbarheten av dokumentet.

I förslaget till avfallsplan föreslås flera namngivna projekt som kommunen och dess nämnder förväntas genomföra. Det kan inte vara VafabMiljö ensidigt som beslutar vilka projekt som ska bedrivas inom kommunen. Professionella inom respektive uppdrag ansvarar för det som ryms inom sitt uppdragsområde. Eventuella projekt mellan kommunen sker genom samverkan och utifrån de förutsättningar som råder inom respektive kommun och dess nämnder.

Svar: Det är kommunfullmäktige som beslutar om avfallsplanen. VafabMiljö är ansvarig för strategisk planering. Här måste en samverkan ske. Viktigt att komma ihåg är att planen gäller hela regionen och att förutsättningar skiljer sig mellan kommuner. Alla kommuner behöver inte genomföra alla delar i planen. Det är också viktigt att kommunerna deltar i planeringen av projekten, så att en rimlig arbetsbörda och resursutnyttjande säkerställs.

De kommunala nämnderna har granskat underlaget och lämnat synpunkter utifrån deras specifika kompetensområde. Kommunstyrelsen ställer sig bakom nämndernas yttranden.

2.4.1 Bygg- och miljöförvaltningen

I sammanfattningen skriver Vafab Miljö att man tagit över den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Lämpligare formulering är förslagsvis att myndighetsutövning direkt kopplad till insamling och behandling av avfall som följer av 15 kap Miljöbalken delas med kommunerna.

Svar: Texten i sammanfattningen är i enlighet med förbundsordningen och kvarstår därför.

Bygg- och miljönämnden ställer sig frågande till om målen för deponier, speciellt mål 3.5.5 och mål 3.5.6 kommer vara möjliga att uppnå. Det är även oklart vem som ansvarar för och har tillsynsansvaret för att målen blir uppfyllda. I bilaga 5, under målen och delmålen för deponier, står i många fall att Vafab Miljö ansvarar för att ta fram planer för målen och att Vafab Miljö står för de initiala kostnaderna att ta fram dessa planer och strategier. Ingenstans står det om vem som ansvarar för att utföra åtgärderna samt vad kostnaden för dessa åtgärder blir. Det finns en risk med att Vafab Miljö ställer för höga krav i åtgärdsplanen som kommunen sedan inte kan uppfylla eller bekosta.

Svar: Avsnittet om deponier förtydligas så att det tydligt framgår när VafabMiljös anläggningar avses och när kommunernas nedlagda deponier avses. 3.5.5 (ny 5.5) avser VafabMiljös deponier

och 3.5.6 (ny 5.6) avser nedlagda deponier som kommunerna ansvarar för att åtgärda och därmed ska bekosta.

Bilaga 5 till avfallsplanen

För att det ska bli tydligt i bilagan bör Vafab Miljö skriva ut målens punkter/nummer som står i texten i avfallsplanen.

Svar: Detta justeras.

I bilagan hänvisar Vafab Miljö ibland till en tidigare punkt när det gäller ansvarig utförare och ansvar. Vafab Miljö borde skriva ut vem som är ansvarig samt ansvarig utförare för varje punkt i bilagan och inte hänvisa till en tidigare punkt.

Svar: Detta justeras så långt möjligt. I de fall en justering påverkar läsbarheten negativt har hänvisning behållits.

2.4.2 Barn- och ungdomsförvaltningen

Synpunkter på förslaget för förskolor och grundskolor

Enligt förslaget ska senast 2018 minst 50% av matavfallet från storkök sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara där minst 40% behandlas så även energi tas tillvara. Matavfall sorteras i dagsläget i bruna soppåsar, finns det bioterias sopbod så sorteras det i ett kärl. Det slängs inget matavfall i vanliga sopor.

Svar: Bra att utsorteringen av matavfall fungerar bra! I andra kommuner kan dock sorteringen fungera sämre och målet avser samtliga VafabMiljös kommuner och det är då dessa kommuner som behöver arbeta med målet.

År 2024 har enligt förslaget 10 verksamheter testat konceptet ”Avfallsnål”. Konceptet har sin grund från Göteborgs stad. I möjligaste mån kan konceptet genomföras i vår kommun. Engångsartiklar i plast kan fasa ut och ersättas av motsvarande i papper och trä. Bättre produkter väntas komma på sikt. Utbyte av pappershanddukar på toaletterna mot handdukstork medför kostnad och underhåll.

Svar: Konceptet kan anpassas efter lokala förutsättningar och just handdukstork måste inte införas. Konceptvalet ligger i framtiden och kommunerna kommer att involveras efter intresse och behov. Målet är satt så att de verksamheter som vill vara med kan vara det, eftersom det rör sig om totalt 10 verksamheter. Ingen kommer alltså att tvingas delta.

Matsvinnet i kommunala verksamheter ska enligt förslaget minska med 90% till år 2030. Det kommer att bli svårt att uppfylla. Enligt livsmedelslag måste livsmedel kastas när det har varit ute i exempelvis matsal eller varit uppvärmd en gång. Antalet tillagade portioner måste då helt motsvara antalet ätande barn och elever. Valbarheten med alternativa rätter och en varierad grönsaksbuffé leder alltid till rester. En del rester kan sparas men inte då de varit ute i serveringen. Vissa luncher serveras rester. En svårighet är att beräkna hur stora portioner barn och elever behöver för att bli mätta. Måltidsenheten jobbar sen år tillbaka

med att mäta matavfall. Matsvinnsmätning genomförs två gånger per år. Måltidspersonalen är målmedvetna gällande matsvinn och arbetar med det dagligen i sin planering.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte). Målet avser matsvinn i hela VafabMiljö-regionen. Formuleringen av målet och åtgärder har tagits fram tillsammans med representanter för de flesta medlemskommuner vid workshop 20190612.

Senast 2022 deltar 80% av förskolor och skolor i projekt ” Vi håller rent” Det är bara möjligt att genomföra utifrån förskolor och skolors förutsättningar med tanke på undervisningstid, trygghet och säkerhet för barn- och elever. I någon större omfattning kan man inte räkna med att barn och elever är ute och plockar skräp. Fokus bör vara skolområdet, tematiskt kopplat till undervisningen. Till viss del plockar barn och elever redan skräp på raster, på fritids, i klassrummet m.m. och avfalls sorterar.

Svar: VafabMiljö delar denna synpunkt, men många skolor och förskolor har hittat modeller för att delta i kampanjen.

Målet utgår dock då respektive kommun ansvarar för att ta fram plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

Senast 2024 ska enligt förslaget verksamheterna öka återanvändningen av möbler och annan lämplig utrustning. Möbler och utrustning slits ofta hårt innan de byts ut. Under många år har skolor sparat på begagnade möbler i källare och andra utrymmen som inte är avsedda för lagerhållning. Möbler som aldrig kommer till användning för de är utslitna och oergonomiska etc. Utrymmen för möbelförvaring finns inte på skolorna. De möbler som är användbara kommer redan till användning och erbjuds andra verksamheter.

Vi ställer oss frågande till att laga begagnade möbler. Inom förvaltningen finns ingen sådan kompetens eller personal att tillgå. Det måste finnas en ekonomisk vinning i förhållande till tidsåtgång. När det gäller t.ex. elprodukter går elsäkerheten före. Medarbetarna får inte laga elprodukter.

Svar: En avvägning måste förstås göras angående när det är värt att återanvända och laga möbler m.m. Det är positivt att Hallstahammar redan har ett system där användbara möbler kommer till nytta. Eftersom Hallstahammar redan har ett fungerande system har man ju redan bidragit till målluppfyllnaden och behöver naturligtvis inte arbeta mer med målet, utan kan fokusera på andra aktiviteter.

Projektet ”Svinnbra” som drivs av MDH bidrar till att barn och elever ska lära sig att minska matsvinnet. Enligt förslaget ska projektet sprida information med konkreta tips genom informatörer. Information är bra men ev kostnader för projektet framgår inte av förslaget.

Svar: Mål 4.1.3 utgår och därmed utgår även deltagande i projektet som aktivitet i avfallsplanen.

Förslaget föreslår att senast 2026 ska 50% av förskolorna genomföra aktiviteter om avfallshantering. Innan dess ska en utbildning genomföras. Inget mer står om den hur den ska planeras och genomföras. Förskolans barn hjälper till att källsortera idag.

Svar: Planering och genomförande beskrivs i avsnitt 4.9.8, utförs av VafabMiljö och erbjuds personal i pedagogisk verksamhet. De utbildningar som VafabMiljö erbjuder bekostas av VafabMiljö

Av förslaget framgår att senast 2022 ska 75% av regionens skolor åk 1 - 6 få information av skolinformatörer årligen. Det framgår att senast 2020 ska det finnas en strategi för skolbesöken. Kostnaden för genomförande ska preciseras i strategin.

Svar: Ja, kostnaden preciseras i strategin och kommer inte att belasta skolorna. Skolinformatörerna bekostas av VafabMiljö

Många av förslagen ska verkställas inom förskolans och grundskolans verksamhetsram. Förskolan och skolan har i sitt uppdrag att arbeta med miljöfrågor. En del förslag stämmer väl in i det arbetet. Det får dock inte ta över förskolans och grundskolans andra uppdrag och måste kunna finansieras i de fall det medför merkostnader.

Förskolan och skolan har ett pedagogiskt uppdrag med undervisning som är tidsstyrt. Schemaavbrytande aktiviteter t.ex. temadagar får inte bidra till att eleverna tappar sin garanterade undervisningstid. Läroplanen för förskolan och grundskolan styr hur tiden fördelas mellan ämnesområden och ämnen. Läroplanen styr därför hur miljöarbetet kan integreras i undervisningen,

Förskolan och skolan ser positivt på barnens miljöarbete för ett hållbart samhälle.

2.4.3 Svar: VafabMiljö instämmer med synpunkten. Socialnämnden

Det råder lite tvivel om att det behövs "krafttag" för att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle och denna Avfallsplan etc är en viktig del i detta arbete. Målen och ambitionerna är därför också höga i denna skrivning.

För att få denna plan att få genomslagskraft krävs att övergripande planering och kontinuerliga åtgärdsplaner tar denna avfallsplan i beaktande och att aktiviteter planeras och sätts.

Socialnämnden har inget att erinra mot de föreslagna målsättningarna som både måste anses som nödvändiga och dessutom tämligen väl avvägda.

För socialnämndens del innebär dessa målsättningar en rad utmaningar i form av kompetens- och resursbehov som måste mötas över tid.

Målet att år 2024 (delmål) minska matsvinnet med 20%, 2026, med 40% och 2028 med 80%, och 90% 2030 jämfört med 2021 är ett oerhört viktigt mål som utöver de rent "miljömässiga" effekterna också kan vara bra för ekonomin. Socialnämnden är dessutom positiv till att delta i ett arbete där verksamheterna ska återanvända och återvinna i större utsträckning än i dag för en långsiktig hållbarhet.

Det behövs i exemplet inkontinenshjälpmedel ske en produktutveckling för att kunna nå delar av målen. Utmaningen ligger här i "hygienkrav" och lagstiftning kontra tillgängliga produkter på marknaden. Dessutom kan den ökade volymen brukare (demografin) under kommande år göra jämförelser över tid mer utmanande och därför något att ta hänsyn till vid kommande uppföljningar.

Svar: VafabMiljö instämmer. Produkter behöver utvecklas på många sätt för att möta krav på hållbarhet. När det gäller exemplet äldreboende finns erfarenheter från andra kommuner där avfallsminskning vid äldreboenden kunnat genomföras med på marknaden befintliga produkter.

Socialnämnden tycker att det är mycket positivt att Vafabmiljö har genomfört en social konsekvensanalys av denna avfallsplan. I denna analys lyfts den åldrande befolkningen fram som en utmaning som måste mötas av samhället och av Vafabmiljö. Analysen beskriver problematiken i att äldre kan ha svårigheter i att hantera sitt avfall, tex att flytta ut sopkärnen när renhållningsfordonet ska hämta avfallet i din villa etc. De äldre kan behöva hjälp av vänner eller anhöriga för detta och dessutom anför analysen att den kommunala hemtjänsten kan behöva utbildning i detta för att kunna bistå de äldre i vissa fall. Socialnämnden vill i detta sammanhang påtala det faktum att den absoluta majoriteten av de äldre inte är kunder eller bli kunder i den kommunala hemtjänsten. Dessutom torde det inte vara välavvägt att använda hemtjänstpersonalens arbetstid till avfallshantering i större utsträckning eftersom de (personalen) redan idag är en "bristvara" som kommer att accentueras. Därmed är troligen denna utmaning större än analysen ger ske av. Det behövs också en metodutveckling hos Vafabmiljö för att underlätta avfallshanteringen framledes som anpassas till hela kundgruppen. Särskild hänsyn behöver tas till gruppen äldre men också alla personer med olika typer av funktionsnedsättningar i den fortsatta planeringen för att inte skapa oönskat resultat.

Socialnämndens yttrande är begränsat till att endast kommentera de delar i planen som nämnden har rådrukt kring.

Svar: VafabMiljö delar remissynpunktens åsikt och kommer i så stor utsträckning som möjligt att anpassa insamlingsystem för en åldrande befolkning.

2.4.4 Tekniska nämnden

Generella synpunkter

Positivt att förlägga framåtsyftande texter i huvuddokumentet och övriga delar i bilagor för att tydliggöra de planerade strategierna utan att störa läsaren med exempelvis texter om styrande mål och nulägesbeskrivningar. Positivt även med en ytterst tydlig koppling mellan avfallsplanen och avfallstrappan liksom att varje målområde inleds med en beskrivande text av målområdet. Det är även en stor fördel att VafabMiljö lyfter sådant ansvar som inte ligger inom ramen för avfallstaxan, såsom nedskräpning och masshantering, då detta med största sannolikhet kan skötas på ett mer effektivt sätt genom ett regionalt samarbete.

Tekniska förvaltningen anser att målformuleringar bör ses över så de med lätthet kan följas upp, ex. ange i största möjliga mån jämförelse år, mängder, precisera vilken typ av avfall eller anläggningar som avses och notera även gärna med en enhet hur det ska följas upp liksom när uppföljning ska ske och på vilket sätt. Likaså bör tidplanen för målen ses över så att den är rimlig i förhållande till renhållningsordningens antagande samt att det finns en rimlighet i att genomföra samtliga åtgärder som har föreslagits för respektive år. Mål och åtgärder behöver även ses över i förhållande till vad de kostar samt vilket utfall de eventuellt kan ge och därefter göra en rimlighetsavvägning om målet/åtgärden ska kvarstå. Se även över detaljeringsgraden av formuleringar, i vissa fall (ex. 4.6.2) så är detaljeringsgraden alltför hög för den fas som frågorna befinner sig i nu.

Svar: Nuläget bedöms vid den första revideringen av planen 2022. För det fall målnivåerna anses orimliga kan de revideras då. Vid revidering efter remissinstansernas synpunkter har möjligheterna till valbarhet diskuterats och undersökts i såväl workshops som möten med samrådsorganet. Målnivåerna avser hela VafabMiljö-regionen.

Tekniska förvaltningen anser att ansvaret för genomförandet av avfallsplanen behöver vara mycket tydligt. Tekniska förvaltningen anser att den resurs som tidigare arbetade med avfallsfrågor inom kommunen har förflyttats till VafabMiljö och därmed följer att både kompetensen, den personella resursen samt budgeten (taxeintäkten) för denne återfinns hos VafabMiljö och arbetet med att genomföra avfallsplanen därmed åligger VafabMiljö. Respektive kommun skall givetvis vara en del av genomförandet men VafabMiljö skall ansvara för det huvudsakliga arbetet. Det är av högsta prioritet att ansvarsfördelningen är mycket tydlig då det är en ambitiös plan med högt uppsatta mål och ett mycket stort antal mål, delmål och åtgärder och för att nå målen krävs en samsyn över vem som gör vad.

Svar: I enlighet med förbundsordningen ansvarar VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär bland annat att VafabMiljö tar fram förslag till avfallsplan. För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet, såsom arbete med matsvinn i skolor och förskolor, samordnar VafabMiljö arbetet men kommunerna behöver delta aktivt.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Många av aktiviteterna i planen utgörs av framtagande av strategier och planer. I denna process är det mycket viktigt att kommunerna deltar så att respektive kommuns arbetsbörda blir rimlig.

Ansvarsfördelningen förtydligas i texten.

Tekniska förvaltningen noterar att det är omöjligt för förvaltningen att bedöma rimligheten i vissa mål och åtgärder då en nulägesstatus saknas.

Svar: Då nulägesbild saknas följs planen upp redan efter två år. Då kommer nuläget att vara tydligare och det blir enklare att göra en bedömning av målnivåernas rimlighet, varpå målen kan komma att revideras.

Administrativt bör samtliga dokument följa samma mall, textstorlek, logga, etc. för att ge ett enhetligt intryck. Särskilt viktigt då dokumentet sannolikt kommer att nyttjas av allmänheten. Vidare bör i de fall som samtliga kommuner presenteras (i ex. bilagor och tabeller) alltid redovisas i samma ordningsföljd (ex. bokstavsordning) för att underlätta för läsaren. Förse även gärna tabeller som sträcker sig över flera sidor samma rubriksättning.

Svar: VafabMiljö håller med. Så långt möjligt inordnas kommunerna i samma ordningsföljd (bokstavsordning). I de fall bilagorna är framtagna av konsulter har deras grafiska profil bibehållits.

Till framtida processer av liknande art önskar Tekniska förvaltningen att dokument förankras internt i kommunen och att synpunkter revideras innan dokument förmedlas till allmänheten.

Svar: VafabMiljö tar till sig detta.

Tekniska förvaltningen anser att förslaget bör förtydligas avseende de mål och åtgärder som strikt ingår i det kommunala ansvaret och det som anses ligga utanför detta. Detta som ett steg för att dels separera dessa delar både ur lagstiftningssynpunkt och ur synvinkeln att

---

vissa delar kan vara mera aktuella för Kommunalförbundet (taxefinansierat) medan andra delar kan vara aktuella för VafabMiljö's privata verksamhet (avgifts- eller skattebaserat). Detta är också ett led i att skapa större möjligheter att få ett beslut om antagande av renhållningsordningen då det kan ge kommunerna större valmöjlighet avseende det som är tvingande respektive det som är frivillig då intresset för det som inte är krav enligt lag kan skilja sig mellan kommunerna.

Svar: Enligt NFS 2017:2 3 § ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som VafabMiljö ansvarar för. Detta inkluderar hushållsavfall men också kommunalt verksamhetsavfall. Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera sådant avfall som VafabMiljö inte ansvarar för, i den utsträckning VafabMiljö kan påverka detta. Både kommunalt verksamhetsavfall och övrigt verksamhetsavfall härrör från själva verksamheten. Exempelvis kan vara bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och massor. Avfallstaxan får endast användas för insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall och inte för verksamhetsavfall.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

De mål som rör verksamhetsavfall (ej kommunalt verksamhetsavfall) kommer att tas bort från planen.

Ansvarsområden och lagkrav förtydligas i texten.

Huvuddokument

Förteckning över bilagorna och dess innehåll saknas.

Svar: En förteckning läggs till

1. Inledning

Tydliggör och utveckla i stycke 2 att ”VafabMiljö erbjuder även olika typer av avfallslösningar till företag” avser en privat del av verksamheten då den kopplingen inte är självklar.

Svar: Ett förtydligande görs i det inledande stycket.

1.2 Avgränsningar Innebär i stycke 2 ”I framtida uppföljningar kommer även verksamhetsavfall kunna inkluderas där VafabMiljö Kommunalförbund utgör en aktör även om kommunen inte har rådighet över avfallet” att VafabMiljö har för avsikt att använda statistik över det verksamhetsavfall som VafabMiljö samlar in som privat aktör i ett kommunalt avfallsarbete? Om så är fallet önskar Tekniska förvaltningen belysa frågan om sekretess kring sådana uppgifter.

Svar: VafabMiljö hanterar såväl verksamhetens behov av sekretess som GDPR enligt gällande lagstiftning.

1.3 Uppföljning Första uppföljningen är satt till två år och därefter till ett fyraårsintervall. Tekniska förvaltningen anser att intervallen bör vara tätare för att i ett tidigt skede kunna identifiera avvikelser och rätta till dessa i god tid som en strategi för en hållbar utveckling.

Svar: Enligt föreskrifterna för en avfallsplan (NFS 2017:2) ska uppföljning ske vart fjärde år. Förslaget med tätare uppföljning i början av perioden beror på att målsättningarna kan behöva kalibreras då samarbetsformerna är nya. Inom respektive projekt kommer uppföljning att ske tätare, men den övergripande utvärderingen av hela planen görs var fjärde år. Statistik rörande avfallsmängder m.m. redovisas dock varje år.

1.4 Ekonomiska förutsättningar stycke 2, ”Det är inte möjligt att ta ut skatt från kommuninvånare då denna kompetens inte är överförd till kommunalförbundet.” Det är inte kompetensen som inte är överförd utan befogenheten.

Svar: Ordet kompetens används här i den juridiska bemärkelsen (Kompetens är i juridiska sammanhang befogenheten att avgöra ett visst ärende eller att utföra vissa uppgifter.) Eftersom ordet kan skapa missförstånd byts det ut.

1.4 Ekonomiska förutsättningar stycke 2, förtydliga att det handlar om att VafabMiljö mot särskild ersättning kan utföra uppdrag åt kommunerna istället för ”Dock kan VafabMiljö utföra arbete på uppdrag av kommunerna förutsatt att ett avtal finns mellan kommun och kommunalförbund.”

Svar: Formuleringen ändras.

1.4 Ekonomiska förutsättningar stycke 5, Tekniska förvaltningen ställer sig frågande till om det är möjligt att blanda ekonomi från ett kommunalförbund med en privat verksamhet.

Svar: VafabMiljö har möjlighet att använda sitt överskott från den icke-taxefinansierade verksamheten till verksamhet som kan gynna kommunerna. Dock får taxan aldrig subventionera konkurrensutsatt verksamhet.

1.5 Övrigt stycke 2, Tekniska förvaltningen uppmärksammar att kommunens övergripande planering och årliga verksamhetsplaner i kommunen ska ta avfallsplanen i beaktande och att aktiviteter planeras och resurssätts vilket, förutom för Tekniska förvaltningen, även gäller särskilt för exempelvis förvaltningarna inom vård och omsorg, skola samt bygg- och miljö. Tekniska förvaltningen anser att VafabMiljö bör se över förslaget avseende vilka mål och åtgärder som ska flyttas från förslaget till VafabMiljös egen verksamhetsplan såsom exempelvis utbildning av VafabMiljös egen personal.

Svar: Målen ses över.

2. Framtidsexposé – en utblick om avfallshantering i ett framtida samhälle

2.1 Insamling Tekniska förvaltningen ser mycket positivt på flera av de exempel som lyfts om den framtida avfallshanteringen, bl.a. att avfallshanteringen bör göras mera flexibel och kundanpassad då detta är något som efterfrågas redan idag, att transporter optimeras och samtransporter kan ske, att avfallsutrymmen utformas på ett sätt som ökar tryggheten och säkerheten, att källsorteringen sker närmare hemmen, att återvinningscentralen får en ökad roll och ett större användningsområde och att klimatförändringarna beaktas även i avfallsperspektivet.

Svar: VafabMiljö delar synpunkten.

2.2 Avfall är en eftertraktad resurs Tekniska förvaltningen ser mycket positivt att avfall beaktas som eftertraktad resurs istället för att det är en kvittblivningsfråga.

Svar: VafabMiljö delar synpunkten.

2.2 Avfall är en eftertraktad resurs stycke 3, Tekniska förvaltningen anser att det här kan vara lämpligt att kommentera att Regeringen lagt fram förslag om att göra FNI (fastighetsnära insamling) till en norm vilket kan underlätta för avfallslämnaren och påverka avfallssystemet med ÅVS:er (återvinningsstationer) i sin helhet.

Svar: Information om den nya förordningen om förpackningar (2018:1462) återfinns bland annat under mål 3.3 och 4.3.

2.2 Avfall är en eftertraktad resurs stycke 4, ”På textilsidan erbjuder de klädaffärer som finns kvar rabatt för de som lämnar in textil för återanvändning eller återvinning...” Tekniska förvaltningen anser att detta kan uppmuntra till ökad konsumtion och ser inte detta som en lämplig beskrivning av ett framtida samhälle. Utöver detta förekommer det redan idag vilket ytterligare talar för att det inte beskriver en framtid. Ett alternativ kanske kan vara att beskriva på vilket sätt att det lönar sig att laga textilier.

Svar: Framtidsexposén kompletteras med en skrivning om att butiker erbjuder pant för textilier.

2.2 Avfall är en eftertraktad resurs stycke 5, 6 och 7, Mycket positivt att återvinning av plast berörs då detta är något som efterfrågas redan idag och att VafabMiljö även beskriver ett kretslopp där avfallshanteringen beaktas redan i produktionsled. Bra att VafabMiljö beaktar ett längre perspektiv och belyser olika alternativ för biologiskt avfall. Positivt också att belysa hur digital teknik kan användas i syfte att göra avfall mera attraktivt.

Svar: VafabMiljö delar synpunkten.

3.1 Minimera

3.1.3 Precisera om målet avser allt matsvinn eller om VafabMiljö gör skillnad på sådant svinn som vanligtvis inte kan undvikas (ex. ben och skal) och sådant svinn som kan undvikas (ex. pasta och grönsaker).

Svar: VafabMiljö gör skillnad på matsvinn och matavfall och skillnaden mellan matsvinn och matavfall förtydligas.

3.1.5 Bra att förklaringen i fotnot två finns med för ökad förståelse. Ange en förklaring till ”Kranmärkt” i fotnot och inte endast en hänvisning till en hemsida. Tekniska förvaltningen reagerar på delmålet om att använda matavfallspåsar som fruktpåsar. Syftet är tydligt, att minska användningen av engångsartiklar och tanken är god, men detta bygger på att insamlingssystemet med ”bruna påsar” bedöms vara kvar över tid och Tekniska förvaltningen har uppfattat det som att VafabMiljö har som intention att se över insamlingssystemet och även vara en föregångare i branschen varför det kan uppfattas som att man i och med detta mål förutsätter att ”bruna påsarna” ska finnas kvar inom ramen för avfallsplanens gällande och Tekniska förvaltningen undrar därför om detta stämmer?

Svar: Förklaring till Kranmärkt finns i 4.1.5 och kommer att presenteras vid målet eftersom kapitel 3 och 4 slås ihop.

Eftersom det i dagsläget inte finns några planer på att sluta använda papperspåse för matavfall anser VafabMiljö att det är rimligt att använda papperspåsar för frukt och grönt tills vidare.

3.2 Återanvända

3.2.1 Tekniska förvaltningen anser att målet bör höjas till 90% samt att begreppet "medvetet" bör utvecklas.

Svar: Vad som avses med "medvetet" förtydligas i och med att kapitel 3 och 4 slås ihop.

Målnivån ligger kvar på minst 80 % då övriga remissinstanser inte ansett att målet bör skärpas.

Målets formulering ger utrymme för enskilda kommuner att sikta högre.

3.2.5 Sopsand är att betrakta som farligt avfall och för att återanvända denna krävs en kostsam tvätt av materialet. Målet på att 80% av sopsanden ska återanvändas redan 2022 är högt ställt. Hur tänker sig VafabMiljö denna hanteringen för att det ska vara ekonomiskt försvarbart?

Svar: Återanvändning är endast möjlig om det är miljömässigt och ekonomiskt försvarbart. Svar på dessa frågor kommer att klargöras när strategin tas fram. Efter diskussion med samrådsorganet har vi beslutat att behålla målet, men formulera om det med innebörden att återanvändningen ska öka.

3.3 Återvinna•

3.3.1 Tekniska förvaltningen anser att målet bör höjas. Vidare önskar Tekniska förvaltningen att belysa att delmålet om att öka utsorteringen av matavfall med 5% bör ställas i relation till mål om minskade avfallsmängder och minskat matsvinn då dessa mål kan bli varandras motpoler. Tekniska förvaltningen ställer sig frågande till varför inte mer än 50% av insamlad plast och isolering ska återvinnas, om det beror på återvinningsmöjligheter?

Svar: Målet är väl avvägt och baserat på såväl nationell som regional statistik samt VafabMiljös erfarenheter. Ungefär en tredjedel av restavfallet utgörs idag av matavfall och ungefär en tredjedel utgörs av förpackningar. Målet är att dessa avfallsslag inte ska förekomma i restavfallet.

Det stämmer förstås att maten i första hand ska ätas upp och det får förtydligas att det i första hand är matavfallet, dvs det som inte går att äta (skal, kaffesump etc) som avses när mängden insamlat matavfall ska öka och målen då kan bli varandras motpoler. Det kommer dock förmodligen att dröja lång tid innan den brytpunkten är uppnådd, med tanke på matavfalllets sammansättning i dagsläget.

När det gäller plast ser vi i dagsläget inte att andra plastprodukter än trädgårdsmöbler och sträckfilm kan återvinnas. Målen kan komma att skärpas om förutsättningarna ändras. Avsättningsmöjligheterna då det gäller isolering är inte utvecklade ännu, men målet till 2030 är att 90 % av isoleringen ska återvinnas (se 4.3.1).

3.4.4. Målet bör förtydligas avseende om det är VafabMiljös egen fordonsflotta eller kommunens fordonsflotta som avses. Om även kommunens fordonsflotta inkluderas noteras

det att för Hallstahammar kommuns del konverteras fordonsflottan för att kunna drivas med HVO-bränsle men att det kan finnas risk för bränslebrist.

Svar: VafabMiljös fordonsflotta avses, detta förtydligas.

3.5.1. Delmålen är till största del samma delmål som för ”Återvinna” och Tekniska förvaltningen anser att det kan finnas ett värde i att ha andra mål för detta målområde. Dock anser Tekniska förvaltningen att delmålet om att identifiera avfallsslag som kan avsättas på annat sätt är mycket positivt.

Svar: Eftersom aktiviteten bidrar till att minska deponering men öka återvinningen finns delmålen på båda platserna för att tydliggöra att båda målområdena berörs.

3.5.6 Avses endast de deponier som vid planens antagande har klassats enligt MIFO?

Svar: Nej, 3.5.6 avser samtliga nedlagda deponier som kommunerna ansvarar för.

3.6.4 Tekniska förvaltningen ser det som mycket positivt att kampanjer inom Håll Sverige Rent samordnas regionalt då detta varit efterfrågat, dock ställer sig förvaltningen frågande till om det är rimligt att 100% av alla skolor och förskolor deltar i Håll Sverige Rent. Notering: Hallstahammars kommun deltar redan idag i Håll Sverige Rent.

Svar: Det är ett högt ställt mål, men på tio års sikt tror vi att det är möjligt att nå då många skolor och förskolor redan i dag deltar.

Målet utgår dock då respektive kommun ansvarar för att ta fram plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

3.6.6 På vilket sätt kommer Återbruken att vara mera tillgängliga, ex. fysiskt, öppettider?

Svar: En särskild plan för utformning och tillgänglighet kommer att tas fram, se mål 4.2.1.

3.7.1 VafabMiljö önskar sig som en självklar samarbetspartner i samhällsplaneringen vilket är positivt. Tekniska förvaltningen önskar motsvarande förhållningssätt för kommunens roll, exempelvis avseende öppettider för Återbruket, vid utformning av avfallsutrymmen och vid genomförande av avfallsutredningar. Vidare anser Tekniska förvaltningen att det är sent att avfallshanteringen senast 2024 ska inkluderas i samtliga fysiska planer. Se över formuleringen av delmålet om att senast 2021 har 60% av bostadsfastigheterna tillgång till fastighetsnära insamling om det verkligen är det som står som avses.

Svar: VafabMiljö vill gärna samarbeta med samtliga medlemskommuner och välkomnar kommunens vilja till ökat samarbete.

Eftersom målet om 60% ligger i linje med det som anges i den nya förpackningsförordningen (2018:1462) kvarstår det.

3.8.7 Förtydliga att det handlar om förorenade massor i annat fall kan detta mål anses placerat under fel målområde.

Svar: Målet är detsamma som 3.3.4 och har påverkan på båda målområdena, men stryks från 3.8.7 respektive 4.8.7 för att skapa tydlighet.

3.9 Kundperspektivet

3.9.5 Tekniska förvaltningen ställer sig frågande till syftet med utbildningen och om detta är praktiskt genomförbart.

Svar: Syftet med utbildningen är dels att höja kompetensnivån, men även att ge tillträde till de obemannade återbruken. Utbildningen kommer att vara webbaserad.

3.9.7 Tekniska förvaltningen önskar att målet utvecklas avseende vad som ska återkopplas.

Svar: Förklaringen finns i 4.9.7. Genom att kapitel 3 och 4 slås ihop kommer förklaringen att finnas i samband med målet.

3.9.10 Tekniska förvaltningen ställer sig frågande till ett tvingande delmål om att hänvisa alla kommunala fastighetsbolag till en shop om materialet i shoppen kostar pengar.

Svar: Målet utgår, men möjligheten att köpa informationsmaterial från webbshoppen kvarstår.

3.10 Ekonomiska och finansiella mål

3.10.2 Tekniska förvaltningen anser att det är av högsta prioritet att målet kompletteras med en skrivning om att VafabMiljö ska effektivisera sina resurser och se över sina utgifter. Att endast belysa taxans konstruktion som en anpassning till VafabMiljös ekonomi blir direkt felaktigt. Likaså bör skrivningen om att det årliga resultatet i kommunalförbundets övriga verksamhet uppgå till minst 5% av verksamheten tas bort då den delen av verksamheten inte är intressant ur det kommunala perspektivet. Om det inte tas bort bör det skrivas om så att det tydligt framgår vad som avses.

Svar: Målområdet kompletteras med en skrivning om effektivisering. Mål 4.10.3 om att det årliga resultatet i kommunalförbundets övriga verksamhet ska uppgå till minst 5% av verksamhetens totala intäkter medför att kommunalförbundet kan bygga upp en stabil ekonomi, vilket till exempel minskar kommunens ekonomiska risktagande som borgenär. Detta borde vara av intresse för medlemskommunerna och bör därför ingå i den övergripande avfallsplanen.

4. Handlingsplan

Tekniska förvaltningen anser att det är av högsta prioritet att säkerställa handlingsplanen avseende både tidsaspekten för alla mål som helhet, om det är möjligt att genomföra enligt samtliga mål och inte bara varje delmål för sig, samt även beakta det faktum att i mindre kommuner är det vanligt att det är en och samma tjänsteman som kan komma att bli berörd av flera olika mål vilket medför att det kan anses som orimligt att denna person ska delta i flertalet nätverk.

Svar: Aktiviteterna ska ske i de verksamheter som berörs, till exempel förvaltningarna inom vård och omsorg, skola samt bygg- och miljö. Det är därför viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteter för att arbetsbördan ska bli rimlig.

Alla kommuner måste inte delta i samtliga arbetsgrupper. Exempelvis behöver inte alla kommuner vara representerade i framtagandet av material för en informationskampanj, men alla kommuner kan använda materialet.

4.2.5 Beskriver lite närmare hur man tänker sig återvinningen av sopsand, men det hade kunnat framgå ännu tydligare hur det ska finnas ett ekonomiskt incitament för de kommuner som lämnar sin sopsand till Vafab. Hur har man tänkt sig detta och vem äger den bearbetade sopsanden?

Svar: Då sopsand som uppstår i kommunal verksamhet är ett kommunalt verksamhetsavfall ingår det i VafabMiljös ansvar för omhändertagande i enlighet med förbundsordningen. Återanvändning

---

är endast möjlig om det är miljömässigt och ekonomiskt försvarbart. Svar på dessa frågor kommer att klargöras när strategin tas fram. Efter diskussion med samrådsorganet har vi beslutat att behålla målet, men formulera om det med innebörden att återanvändningen ska öka.

4.3.4 Beskriver ett samordnat agerande när det gäller massor i regionen. En årsarbetare planeras att anställas och ska finansieras genom skattemedel från kommunerna. Detta bör vara valbart och kan i så fall erbjudas som en option till VafabMiljös huvuduppdrag.

Svar: Massor med varierande föroreningsgrad är en typ av kommunalt verksamhetsavfall och enligt förbundsordningen, 3 § är VafabMiljö ansvarig för omhändertagande av detta avfall. Flertalet kommuner har uttryckt en önskan om samordning av detta avfall. Möjligheten till varierande nyttjandegrad av den samordnande funktionen ses över. För att samordning ska kunna ske måste finansiering lösas. Taxemedel kan ej användas för denna typ av avfall.

4.10.3 Tekniska förvaltningen vill, utöver övriga kommentarer om att ekonomin, påpeka likställighetsprincipen och självkostnadsprincipen.

Svar: Båda dessa principer ligger till grund för avfallstaxans struktur.

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning

Komplettera med uppgifter om mängder i tabellerna.

Svar: Tabellerna kompletteras.

Bilaga 4 Nedlagda deponier

Revidering med information enligt nedan:

Kommunala deponier, Hallstahammars kommun							
Namn	Avfallstyp	Nedlagd	Avslutad	Sluttäckt	Avslutningsbesked	Klassning enl MIFO 1	Åtgärd som krävs enl. genomförd undersökning
Duvhällarna	rena schaktmassor	nej	nej	-	-	-	-
Duvhällarna	hushållsdeponi/sc haktmassor	ja	ja	ja, men kompletterande täcklager tillförs	?	2	sluttäckning av slantbranter
Mölintorpstippen	glas, burkar	ja	ja	ja	ja (Lst)	2	uppstädning, kontroll av närliggande brunnar
Oxelbytippen (privat)	gjutsand, bildäck, ev. glas/burkar	ja	?	?	?	3	kompletterande täckning
Soptippsbacken	hushållsavfall	ja	ja	ja	nej (krävs ej enl. Miljöskyddslagen)	3	ingen åtgärd nödvändig
Herrevadstippen	glas, burkar	ja	?	?	?	2	kontrollera brunn, avsluta tippning
Lyckan (ev. delvis ansvarig, AU pågår)	hydroxidslam, metaller	ja	ja	nej	?	?	ansvarsutredning pågår

Svar: Revidering görs.

Bilaga 5 Ansvar och kostnader

Generellt behöver det förtydligas vad som menas när det står angivet att VafabMiljö projektleder och respektive kommun bistår med sakkompetens, Tekniska förvaltningen önskar ett förtydligande av vilken organisation som genomför arbetet.

Svar: Förtydliganden görs så långs möjligt. Generellt sett utförs kommunernas arbete inom ordinarie verksamhet.

Komplettera bilagan med numrering av målen så att läsning underlättas.

Svar: Detta justeras

Bilaga 6 Kartläggning av kommunernas översiktsplaner

Ny ÖP under framtagande. Tydliggör rubrik "Utpekade områden i karta till översiktsplanen" så att det tydligt framgår vad som avses. Deponin på Duvhällarna är

driftsatt och tar emot både interna och externa massor. Tydliggör att det är återvinningsstationer som avses.

Svar: Bilaga 6 uppdateras.

Bilaga 8 MKB

Ändra rubrik till ”Miljökonsekvensbeskrivning”

Svar: Rubriken ändras till den slutliga versionen av avfallsplanen.

Tekniska förvaltningen önskar att undersökningen redovisas.

Svar: Eftersom miljökonsekvensbeskrivning bedöms nödvändig behöver inte behovsbedömningen redovisas, enligt § 17 NFS 2017:2. Detta eftersom behovsbedömning är viktig för att se att man inte på ett förenklat sätt kommit fram till att miljökonsekvensbedömning ej behövs.

Tekniska förvaltningen önskar att miljöbedömningen (och därmed MKB:n) revideras efter att avfallsplanen har reviderats. Att MKB:n hänvisar till en viss version av avfallsplanen talar för att miljöbedömningsprocessen inte har gått till på det sätt som tänkt – att det ska ske parallellt med avfallsplanprocessen och ske ett utbyte däremellan. Det generellt begränsade beskrivningarna i MKB:n är dessutom väl avgränsat för planens omfattning och innehåll. Om det gedigna arbete som inkluderas i en miljöbedömningsprocess ska framgå av MKB:n bör MKB:n utvecklas

Svar: Syftet med lagstiftningen för miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning är framförallt att försäkra sig om att negativ påverkan på miljön tas i beaktande och minimeras. Syftet med en avfallsplan är att minska mängden avfall och minska den miljöpåverkan som uppstår vid behandling av avfall. Av den anledningen görs en beskrivning på en övergripande nivå.

2.1 Avgränsningar Tekniska förvaltningen anser att avgränsningen bör utökas för miljöaspekten ”Luft” då transporter är en parameter som kan påverka miljöaspekten i stor omfattning och avfallsanläggningarna är oftast ej placerade i den egna kommunen utan kräver längre transporter än så, i vissa fall även utomlands.

Svar: MKB:n beskriver miljökonsekvenserna på en övergripande nivå och "Luft" har hanterats på samma sätt som övriga miljöaspekter. Transporter behandlas exempelvis i avsnitt 6.1 där det anges att avfallsplanen har mål för att optimera transportrutter. Denna optimering har för avsikt att minska antalet transporter, vilket leder till minskad miljöpåverkan. Som anges i avsnitt 9 bör dock mål för transporter följas upp extra noggrant.

2.2 Bedömningsgrunder Tekniska förvaltningen önskar ta del av en bedömning av sannolikheten att alla mål, delmål och åtgärder genomförs/uppnås samt hur det påverkar miljöbedömningen om så inte blir fallet.

Svar: Miljökonsekvensbeskrivningen har gjorts på en övergripande nivå där en förutsättning är att planen följs. För det fall stora avvikelser upptäcks vid uppföljning får de miljökonsekvenser som uppstår beskrivas i ett senare skede.

2.3 Miljökvalitetsnormer Säkerställ att påverkan av dessa bemöts i MKB-dokumentet.

Svar: Påverkan på miljökvalitetsnormer beskrivs på en övergripande nivå eftersom MKB:n har gjorts på en övergripande nivå. Att MKN innehålls säkerställs i tillstånd för exempelvis

anläggningar och kommer dessutom då det är relevant att tas i beaktande då planens aktiviteter genomförs.

2.5 Samråd Tekniska förvaltningen önskar en redovisning av vad som framkom av samrådet om MKB:n avgränsning och innehåll.

Svar: En sammanställning över svar på avgränsningssamrådet kommer skickas till Tekniska förvaltningen i Hallstahammar.

5. Alternativ Tekniska förvaltningen uppfattar bedömningen av alternativ som alltför begränsat, och i vissa fall felaktigt, beskrivet. Att avfallsplanen inte är uppdaterad betyder inte att den är ogiltig.

Svar: De alternativ som beskrivs är de som ansågs som rimliga som nollalternativ. För det fall en kommun som har en avfallsplan som är tidsbegränsad måste ett nytt beslut om planen fattas om den ska fortsätta att gälla.

6. Miljökonsekvenser Tekniska förvaltningen anser inte att MKB:n motsvarar att "Ambitionen är att göra beskrivningen så konkret som möjligt med hänsyn till avfallsplanens detaljeringsgrad." utan att MKB:n är väl generellt hållen och bör utvecklas. Likaså stämmer Tekniska förvaltningen inte in med att "avfallsplanen i stora delar ligger på en policynivå" utan anser tvärtom att den är väl detaljerad för sitt syfte. Tekniska förvaltningen anser att det är mycket viktigt att ett så viktigt dokument som en regional avfallsplan miljöbedöms på ett sätt som motsvarar planens dignitet varför Tekniska förvaltningen önskar att miljöbedömningen utvecklas avseende ovanstående samt kompletteras med beskrivande texter av själva miljökonsekvenserna samt på vilket sätt miljöbedömningsprocessen har bidragit till en "miljövänlig" avfallsplan och de vägval som gjorts under processen.

Svar: Syftet med lagstiftningen för miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning är framförallt att försäkra sig om att negativ påverkan på miljön tas i beaktande och minimeras. Syftet med en avfallsplan är att minska mängden avfall och minska den miljöpåverkan som uppstår vid behandling av avfall. Av den anledningen görs en beskrivning på en övergripande nivå.

8. Förebyggande åtgärder Utveckla och beskriv fler åtgärder för att förebygga negativa konsekvenser av avfallsplanens genomförande.

Svar: Den eventuella negativa miljöpåverkan avfallsplanens åtgärder kan ge upphov till hanteras inom ramen för respektive åtgärd.

2.5 Heby kommun, samhällsbyggnadsnämnden

Det övergripande intrycket är att avfallsplanen och föreskrifterna är väl genomarbetade och uppfyller sina syften. Målen är ambitiösa men nödvändiga för att skapa ett hållbart samhälle. Heby kommun ställer sig därför positiv till avfallsplanen och föreskrifterna. Vi har några kommentarer som vi härmed vill delge Förbundet, och några frågor som vi behöver få svar på innan den slutgiltiga planen antas.

Generella kommentarer

Det övergripande intrycket är att avfallsplanen är väl genomarbetad och väl uppfyller de syften som ansetts, och kommer att skapa en gemensam avfallsplan och bidra till att nå de mål som finns inom avfallsområdet. Det är många och tuffa mål som kräver mycket handling och resurser för att bli verklighet. Avfallsplanen är tydlig i sitt upplägg, har satt höga och nödvändiga mål, och har lyckats sammanfatta en stor mängd information på ett begripligt sätt. Planen innehåller många mål och delmål, men trots detta är planen lättläst och överskådlig. Vi uppskattar att planen delats upp i ett huvuddokument och bilagor. Det finns mycket värdefull information i bilagorna, bland annat om hur planen förhåller sig till de globala målen och de svenska miljömålen. Det är också bra att planen följer på avfallshierarkins principer.

För Hebys del är det viktigt att avfallsplanen stämmer med våra övergripande mål och visioner. Avfallsplanen berör flera områden som också är utpekade i våra övergripande inriktningar, vilket är en förutsättning för att planen och kommunens verksamheter ska kunna samordnas. Kommunen har effektmål kopplade till inriktningsmålen, och där kan vi också tydligt se kopplingar till delar av avfallsplanen, exempelvis vad gäller matsvinn. Målen och aktiviteterna som föreslås i avfallsplanen kommer att integreras i den mån det går med befintliga kommunala planer och i arbetet med att implementera Agenda 2030 i kommunen. Även de mål, åtgärder och aktiviteter som föreslås i den nya regionala energi- och klimatstrategin, med Färdplan för ett hållbart län, som kommunen kommer att anta som sina egna under sommaren 2019, måste samordnas med avfallsplanen. Planen visar utvecklingsmöjligheter i Heby kommuns fysiska planering, bland annat behöver kartläggning och beaktande i planer utvecklas. Kommunen är och blir berörd exempelvis vid alla ingrepp i den fysiska miljön, vilket i detta fall rör allt från mass- och avfallshantering till informationsinsatser. Genom att hantera resurser klokare och mer samordnat, och därmed minska avfall, så utvecklas samhället i Heby kommun i linje med kommunens vision och inriktningar.

Det finns flera områden där kommunen ännu inte har några mål eller planer som knyter an till avfallsplanen eller där våra nuvarande mål måste uppdateras, främst när det gäller ambitionsnivån. Den viktigaste frågan när det gäller att minska avfallet verkar gälla kommunikation, så vi ser att vi kommer få ett närmare samarbete framöver för att kunna genomföra målen i planen

Önskemål om förtydliganden

För att göra planen tydligare vore det bra om lagstyrda mål och aktiviteter pekats ut tydligare.

Ibland svårt att veta när man skriver "kommunens ansvar" om man menar kommunens eller Förbundets ansvar nu när man är kommunalförbund, exempelvis i meningen "Avfallsplanen ska bland annat innehålla uppgifter om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet."

Svar: Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som VafabMiljö ansvarar för. Detta inkluderar hushållsavfall men också kommunalt verksamhetsavfall. Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera sådant avfall som VafabMiljö inte ansvarar för, i den utsträckning VafabMiljö kan påverka detta. Avfallsplanen ska också innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning. Utöver detta finns inget detaljerat lagkrav på vilken krav av åtgärder som avfallsplanen ska innehålla. Mål och åtgärder kan därför variera mellan olika avfallsplaner.

Detta ses över och förtydligas i den mån det är möjligt. Just detta citat avser kraven som naturvårdsverket ställer på avfallsplaner (NFS 2017:2).

Framtidsexposén är som tanke, men kan bli svår att förhålla sig till för gemene man, och det är oklart om den ska det uppfattas som fiktion eller framtida mål. Kanske kan detta avsnitt bidra till att göra Förbundet mer progressivt och satsa på att starta lokala testprojekt för nya avfallshanteringsstrategier.

Svar: Framtidsexposén är en vision, syftet med den är att få läsaren att höja blicken och tänka nytt kring avfallshantering.

Avfallsplanen är uppdelad i tio övergripande målområden där målen först beskrivs. Sedan följer ett kapitel med handlingsplanen kopplad till målen. Detta blir till viss del en upprepning av målkapitlet, och det är i handlingsplanen som många mål beskrivs i sin helhet, så det vore kanske bäst att lägga in aktiviteterna direkt vid målen och inte separera dem i två olika kapitel.

Svar: Kapitel 3 och 4 slås ihop, så att handlingsplan och mål ligger tillsammans

Vi vill också trycka på att vi kommuner i Uppsala län också ingår i ett miljö- och klimatråd numera, och att länsstyrelsen har tagit fram en regional strategi för energi- och klimat för Uppsala län, tillsammans med en Färdplan för hållbart län. Tag kontakt med Anna Karlsson, Malin Larsson och Aino Inkinen på Länsstyrelsen i Uppsala län för samordning av mål och aktiviteter.

Svar: Kontakt med Länsstyrelsen in Uppsala län togs inför framtagandet av avfallsplanen. Då fanns inget material att ta del av. Mål och aktiviteter kan samordnas vid kommande uppföljning.

En stor fråga för kommunen är hur arbetet med målen ska finansieras inom den kommunala verksamheten eftersom det kommer att bli nya arbetsuppgifter, främst vad gäller samverkan, uppföljning och information. Den frågan har tagits upp med Förbundet, men behöver diskuteras ytterligare.

Svar: Åtgärder i planen genomförs inom ordinarie kommunal verksamhet, såsom arbete med matsvinn i skolor och förskolor. VafabMiljö samordnar arbetet men kommunerna behöver delta aktivt.

Ansvarsfördelningen mellan VafabMiljö och kommunerna diskuteras löpande.

Samarbete med Mälarenergi nämns upprepade gånger i underlagen, men hur ser samarbetet ut med andra energibolag som exempelvis Sala-Heby energi? Vi känner till att det förekommer samarbeten, är det några av dem som bör formuleras som mål eller aktiviteter?

Svar: Det restavfall som behandlas genom energiåtervinning förbränns i Mälarenergis anläggning. De ansvar därför för mål angående askor och är en samarbetspartner när det gäller att minimera mängden förpackningar som går till förbränning, då de fr.a. inte vill få in plast i förbränningsanläggningen.

Sala-Heby energi har i sitt remissvar inte haft något att erinra.

Minimera

Förbundet och kommunerna har inte rådighet över produktion av varor eller invånarnas konsumtion men vi kan bidra till produktutveckling genom upphandling, genom att göra fler tjänster digitala, tänka mer i termer av tjänster än produkter, genom att informera medborgare och genom att föregå med gott exempel. Information och beteendeförändringar är viktiga delar, så det vore bra med mål kopplade också till dessa mer mjuka frågor.

Svar: Förbunden delar dessa åsikter och har därför föreslagit flera mål där kommunernas invånare ska informeras i syfte att exempelvis avfallsminimera, styra mot medveten konsumtion, att dela och låna utrustning, samt att återanvända.

3.1.1 Fråga: Vilka avfallsmängder menar man här, är det de totala eller de som Förbundet ansvarar för (alltså ej förpackningar)?

Svar: Målet omfattar matavfall, restavfall, grovavfall och farligt avfall. Detta förtydligas.

3.1.2. Förslag: Sätt gärna en procentsats för enklare uppföljning.

Svar: Kommunalt verksamhetsavfall består av många olika typer av avfall, varför en samlad procentsats inte blir representativ. När verksamhetsavfallet har identifierats och kvantifierats kan avfallsplanen kompletteras med procentsatser vid revidering av planen.

3.1.3. Förslag: Flera har reagerat på att matsvinn ska mätas först från 2023 och föreslagit att 2020 sätts som startår eftersom mycket arbete pågår redan nu. I avsnitt 4.1.2. förklaras varför man valt 2023 som är startår, men det gör att vi som arbetar med detta i dagsläget får svårare att nå målet i ett senare skede. Ett förslag är att sätta ett mål om exempelvis max gram svinn/portion eller liknande.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte) och basår ändras till 2021.

3.1.5 Förslag: Delmålet om matavfallspåsar som fruktpåsar behöver ytterligare delmål till 2024 och 2028. Delmålet om att begränsa användningen av engångsartiklar måste kanske revideras efter kommande EU-beslut.

Svar: Ytterligare delmål kan läggas vid revidering av avfallsplanen då projektet har utvärderats.

Målet om engångsartiklar utgår

4.1.3 Förtydligande: Skriv in det som gäller för kommunerna i Uppsala län också.

Svar: Målet utgår då verksamhetsavfall som ej kommer från kommuner tills vidare exkluderas ur avfallsplanen.

Återanvända

Koppling till cirkulär ekonomi och kretslopp av material och energi behöver införlivas mer i alla delar i samhället, därför är målen i detta avsnitt mycket bra och viktiga.

Svar: VafabMiljö delar Heby kommuns åsikt.

3.2.5. Fråga: Det finns företag som ser en marknad i återanvändning av sopgrus, så frågan är vem som ska ansvara för denna fråga. Förbundet, kommunerna eller företag?

Svar: Då sopsand som uppstår i kommunal verksamhet är ett kommunalt verksamhetsavfall ingår det i VafabMiljös ansvar för omhändertagande i enlighet med förbundsordningen. Affärsmodellen kan innebära att VafabMiljö säljer ett tvättat material till en privat aktör som blandar det med annat material för att framställa och sälja sopsand.

4.2.5. Förslag: Det är viktigt att belysa de eventuella målkonflikter som kan uppstå mellan å ena sidan materialåtervinning och å andra sidan klimatpåverkan från exempelvis transporter av material.

Svar: Ja, detta kommer att tas i beaktande i den strategi som tas fram ang. sopsand.

Återvinna

Det är mycket välkommet med mål inom detta område, även mjukare mål om information och beteendeförändringar skulle kunna bidra till de mer hårda återvinningsmålen.

Svar: VafabMiljö instämmer.

3.3.1. Förslag: Dela upp detta i två punkter där den ena reglerar mål för hushållens sorteringsgrad och den andra reglerar mål för återvinningsgraden i insamlat material. I den senare bör mål anges för samtliga insamlingsfraktioner.

Svar: Målet är satt så att VafabMiljö har rådighet över det. Eftersom VafabMiljö inte har rådighet över återvinningsgraden av insamlat material kan mål om detta inte ingå i avfallsplanen. Detta ansvar åligger producenterna.

3.3.1. Fråga: Är 60% ett tillräckligt skarpt mål till 2030?

Svar: Ja, målet är väl avvägt och baserat på såväl nationell som regional statistik samt VafabMiljös erfarenheter. Ungefär en tredjedel av restavfallet utgörs idag av matavfall och ungefär en tredjedel utgörs av förpackningar. Målet är att dessa avfallsslag inte ska förekomma i restavfallet.

3.3.2 Förtydligande: Formuleringen ”på bästa sätt” kommer att göra att det blir svårt att följa upp detta mål.

Svar: Målet är allmänt formulerat för att ta hänsyn till det arbete som görs ang. fosfor på nationell nivå.

I kommande uppföljningar ska målet konkretiseras

4.3.2. Heby och Sala kommun är undantagna från hämtning av slam och fett, och sköter detta i egen regi. Kommunen vill trycka på att vi önskar fortsätta med detta i framtiden, däremot är vi positiva till att samarbeta om närings- och energiutvinning från avloppsslammet från Heby kommun.

Svar: VafabMiljö noterar önskemålet och samarbetar gärna.

Energiåtervinna

3.4.1. Förtydligande: När man ser detta mål så undrar man om detta är ett ambitiöst mål eller inte, och svaret på det får man i 4.4.1. Detta är ett exempel på när det vore bra om handlingsplanen låg tillsammans med målen då handlingsplanen gör målet mer förståeligt.

Svar: Kapitel 3 och 4 slås ihop, så att handlingsplan och mål ligger tillsammans

3.4.4. Förtydligande: Här undrar man vilken fordonsflotta som avses, och svaret kommer i 4.4.4. Återigen vore det bra om målen hängde samman med handlingsplanen.

Svar: VafabMiljös fordonsflotta avses, detta förtydligas. Kapitel 3 och 4 slås dessutom ihop så att handlingsplanen presenteras direkt i anslutning till målen.

Deponera

3.5.2. Förtydligande: Specificera att det endast gäller Förbundets egna deponier om så är fallet.

Svar: Detta förtydligas.

Nedskräpning

Frågan om en attraktiv miljö som också är långsiktigt hållbar är mycket viktig. Eftersom ansvarsfrågan vad gäller nedskräpning är komplicerad så det behövs mer diskussioner om vem som gör vad och hur arbetet ska finansieras.

Förslag: I handlingsplanen är det inte realistiskt att få till de tider som föreslås för att åtgärda anmälningar om nedskräpning. Det är också oklart exakt vad som menas med ”åtgärda anmälningar” så det är bra om det konkretiseras.

Svar: Innebörden av målet är att samtliga kommuner ska ha en rutin för att skyndsamt hantera nedskräpning. Rutinen kan skilja sig mellan kommunerna och målformuleringen har reviderats.

Kommunal planering

Kommunens mark- och planeringsenhet styrker och uppmuntra ansatsen och modet att sätta upp konkreta mätbara mål med givna delmål och aktiviteter inom detta område. Målen i avfallsplanen stämmer väl överens med Heby kommuns intentioner.

I översiktsplaneringen möjliggörs och förverkligas Heby kommuns hållbara utveckling, mark- och planeringsenheten håller därför med om att avfalls- och resurshanteringen i framtiden ska ha en självklar plats i detta. Med anledning av detta ställer sig mark- och planeringsenheten mycket positiva till avsnitt 3.7 och 4.7 om kommunal planering. För enhetens del går detta att införliva tidigare än 2022.

Besök, rutiner och samsyn är synnerligen välkommet, då vi ser ett behov av samordning och kompetensutbyte om hur vi integrerar avfalls- och resurshantering på bästa sätt i den fysiska planeringen.

Svar: Målet anger det år då åtgärderna senast ska vara införda och arbetet kommer att påbörjas successivt. Dock är målåret satt så att samtliga 12 kommuner har nått målet.

3.7.1. Förslag: Mycket viktigt att få till så sätt ett tidigare målar för detta.

Svar: Målet anger det år då åtgärderna senast ska vara införda och arbetet kommer att påbörjas successivt. Dock är målåret satt så att samtliga 12 kommuner har nått målet.

4.7.1. Förslag: Borde införas redan 2019 eftersom det rent konkret handlar om att lägga till Förbundet på en sändlista.

Svar: Målet anger det år då åtgärderna senast ska vara införda och arbetet kommer att påbörjas successivt. Dock är målåret satt så att samtliga 12 kommuner har nått målet.

4.7.2. Fråga: Innefattar detta även privatpersoner eller bara företag och verksamheter?

Svar: Det gäller privatpersoner och kommunal verksamhet.

Farlighet i avfallet

Detta avsnitt innehåller många mål men inte så mycket information, här skulle man också förstå målen bättre om avsnittet med handlingsplanen låg i anslutning till målen.

Svar: Strukturen görs om, kapitel 3 och 4 slås ihop.

3.8.1. Förslag: Detta mål bör specificeras och delmål införas så att det går att följa upp bättre.

Svar: Detta förtydligas genom att kapitel 3 och 4 slås ihop.

3.8.2. Fråga: Gäller målet tiokampanjer totalt eller per kommun?

Svar: Målet avser tio aktiviteter, som alla omfattar samtliga kommuner inom förbundet. Detta förtydligas

4.8.5. Förslag: Bör genomföras tidigare, målet bör skärpas.

Svar: Målet är formulerat för att nå en rimlig målnivå ur VafabMiljös perspektiv.

Kundperspektivet

Detta är en viktig fråga eftersom våra medborgare måste få de service de förväntar sig. Missnöjda kunder hör av sig till kommunen och ger oss (obetalt) merjobb. En bra dialog mellan kommunen och Förbundet vid förändringar och tidigt vid problem är viktigt.

Svar: VafabMiljö håller med om detta.

3.9.2. Förslag: Delmål om nätverk för nedskräpning och upphandling kanske ska ligga under nedskräpning och 3.1 eller 3.2.

Svar: 3.9.3 utgår. Nätverk för upphandling återfinns i 3.1 (minimering). 4.6.1 utgår då respektive kommun ansvarar för att ta fram plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning.

3.9.4. Förslag: Bör ske direkt, borde vara obligatoriskt från start.

Svar: VafabMiljö delar synpunkten, men strukturen behöver definieras för att det ska kunna ske systematiskt.

3.9.6. Förslag: Borde komma tidigare och finnas för samtliga. Kanske en schematisk snarare än just en för Gryta?

Svar: Målet utgår

En kommentar om detta är att det måste finnas många återbruk med generösa öppettider för att vara lätt att göra rätt, och att digitala löningar ska utformas för att ge praktisk effekt, information är viktig, men inget självändamål.

Svar: VafabMiljö håller med om detta.

4.9.10. Förslag: Samarbetet mellan Förbundet och fastighetsbolagen bör också vara prioriterat och ges ett tidigare målår.

Svar: Målet ska vara uppfyllt senast 2030, men inget hindrar att det genomförs tidigare. Redan nu har nätverk etablerats.

Ekonomiska och finansiella mål

Här vill vi upprepa våra kommentarer till förslaget på ny avfallstaxa.

En fråga som kommunen önskar svar på är kring de kostnader som vi i kommunerna har som egentligen borde belasta taxekollektivet, det vill säga kostnader som vi idag finansierar med skattemedel. Taxan ska beräknas enligt självkostnadsprincipen men idag inkluderas alltså inte de kostnader som kommunerna har. Det svar vi tidigare har fått är att kommunerna i huvudsak arbetar med kommunens eget ansvar, alltså arbete som inte ska inkluderas i taxan, och att arbetet som kanske borde inkluderas i taxan endast utgör en liten del. Det vore intressant att beräkna dessa kostnader och ta upp denna diskussion igen eftersom kommunen och Förbundet har olika syn på om vi har kostnader som borde föras över till taxekollektivet.

Svar: Frågan har inte direkt påverkan på avfallsplanen, utan måste hänvisas till annat forum.

Tanken är att aktiviteterna i avfallsplanen ska utföras inom ordinarie verksamhet i respektive förvaltning.

En annan fråga gäller resultatutjämningsfonden som för Hebys del cirka 6,2 miljoner kronor. Det finns ett starkt önskemål från Förbundet att tömma alla kommunspecifika utjämningsfonder för att övergå till en gemensam utjämningsfond. Det är stor skillnad på hur stora de olika medlemskommunernas fonder är, Heby kommuns är störst både relativt och totalt sett. På något sätt ska dessa pengar återbetalas till Hebyborna. Förslaget är att rabattera Hebybornas taxor under några år till dess att fonden är tömd. Kommunen har tidigare bett Förbundet att räkna på detta och komma med ett förslag på hur det skulle kunna se ut, och vi önskar att detta införs i taxan innan den antas.

Svar: Frågan har inte direkt påverkan på avfallsplanen, utan måste hänvisas till annat forum.

Beslut om princip för återbetalning av resultatutjämningsfond tas i direktionen under hösten 2019.

2.6 Kungsör kommun, kommunstyrelsen

Kungsörs kommun anser generellt att en gemensam avfallsplan för alla kommuner är en bra idé.

Avfallsplanen är väl genomarbetad och är väl tillämpningsbar i kommunens årliga målsättning.

2.7 Köpings kommun, kommunstyrelsen

Dokumentets uppställning och innehåll är mycket tydligt och trevligt presenterat. Det är positivt att planen utgår från EU:s direktiv som beskriver hur avfall ska hanteras och behandlas, den så kallade avfallshierarkin och att dokumentet är upplagt enligt denna (minimera, återanvända, återvinna, energiutvinna, deponera).

Målen i kapitel 3 är i huvudsak relevanta och bra. De mål som har formulerats har VafabMiljö och kommunerna god rådighet över och/eller målen går att följa upp.

Under ekonomiska förutsättningar anges att vissa aktiviteter i planen kan komma att skattefinansieras enligt fördelningsnyckel. Kommunen behöver förtydligande av vad detta kan omfatta och inflytande över vilka aktiviteter som kommunen vill medverka i och finansiera.

Svar: De målområden och kostnader som ej kan finansieras av taxan är preciserade i Bilaga 5. De områden som avses är nedskräpning (4.6.1) och massor (4.3.4). Aktiviteter om nedskräpning utgår då respektive kommun ansvarar för att ta fram plan för aktiviteter som ska genomföras i syfte att förebygga och begränsa nedskräpning. När det gäller samordning av massor behöver finansiering lösas för att samordning ska ske. Angående mål 3.1.3 om matsvinn i kommunala verksamheter så finns sedan 2019 ett nationellt verktyg som tagits fram av livsmedelverket för att mäta svinn, eftersom alla kommuner har mätt lite olika fram till nu. Beroende på vilken nivå man börjar på kan målet att minska matsvinnet med 90% mellan 2023 och 2030 bli orealistiskt för kommuner som redan arbetar aktivt med frågan.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte). Målet avser matsvinn i hela VafabMiljö-regionen. Vid workshop för målrevidering 190612 framkom att kommunerna välkomnar Livsmedelsverkets mätmetod som en gemensam modell.

Delmålet i 3.1.5 att engångsbestick etc. inte ska användas i kommunala verksamheter kan tidigareläggas.

Svar: Målet om engångsartiklar utgår.

För att kunna följa upp mål 3.2 så behöver man veta hur stor del av invånarna i Köping som idag anser att det är lätt att lämna saker för återvinning. Tar VafabMiljö fram utgångsvärdet? Vidare är det intressant att veta vad VafabMiljö avser att göra för att få en mer exakt mätbarhet för hushållsavfallet (brännbart, bio och deponi).

Svar: Utgångsvärde tas fram genom frågor i den kundundersökning som VafabMiljö kommer att genomföra vartannat år.

Målet avser hela VafabMiljös region, men uppgifter kommer även att kunna presenteras för respektive kommun.

Metoder för att mäta avfallsmängden sker på en övergripande nivå i samband med insamlingen då varje sopbil vägs innan tippning.

I delmålen i 3.3.1 hoppas vi att man avser att det är hushållets avfall som sorteras, inte hushållets medlemmar.

Svar: Ja, det är en felskrivning som ska rättas.

Det är inte helt tydligt om ni avser VafabMiljös egen fordonsflotta i mål 3.4.4. om fossilfri fordonsflotta.

Svar: VafabMiljös fordonsslotta avses, detta förtydligas.

I kapitel 3.5 om deponering anges det i ett delmål att samtliga deponier inom riskklass 1 och 2 ska vara åtgärdade senast 2030.

Delmålet är inte realistiskt tidsatt då Köping har 6 st deponier i riskklass 2. Vi räknar med att täcka en deponi i taget samt att varje deponi tar 5-10 år att sluttäcka. För att täcka en deponi behövs det stora mängder massor och vi anser inte att det är ekonomiskt rimligt eller miljömässigt motiverat att köpa in jungfruliga massor för detta ändamål. Vi avser att samla in massorna över tid i vår anläggningsverksamhet och för att klara detta kommer vi att använda vårt mellanlager för jord. Med denna lösning kan vi vara klara 2050.

Svar: Målår ändras till 2040 efter dialog med samrådsorganet.

Det kan behöva förklaras för läsare vad begrepp och projekt som exempelvis "Vi håller rent" (3.6.4) och "BoSkola" (3.9.10) är för något.

Svar: Vi håller rent förklaras i 4.6.4 och Boskola i 4.9.10. Genom att kapitel 3 och kapitel 4 slås ihop kommer förklaringen att finnas vid målet. Mål 4.6.4 utgår dock.

Delmålen under 3.7.1 och aktiviteterna i 4.7.1 om att VafabMiljö alltid ska vara remissinstans och att avfallshantering ska inkluderas i samtliga planer kan för Köpings kommuns del tidigareläggas eftersom det inte ska vara några problem att uppnå de delmålen.

Svar: Målet anger det år då åtgärderna senast ska vara införda och arbetet kommer att påbörjas successivt. Dock är målåret satt så att samtliga 12 kommuner har nått målet.

Delmålet om att inga problematiska hämtställen ska uppstå vid nyproduktion är enklare att uppnå vid nyproduktion utifrån nya detaljplaner men kan vara problematiskt vid nyproduktion som baseras på en äldre detaljplan som togs fram med äldre metoder för avfallshantering i beaktande.

Svar: Ja, men frågan måste bevakas så att det blir möjligt att hämta avfall med bra arbetsmiljö även i denna typ av nyproduktion. Detta kan uppnås genom att VafabMiljö är remissinstans vid bygglov.

Delmålet om att 60% ska ha tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar senast 2021 kan vi inte bedöma om det är rimligt.

Svar: Målet om 60% ligger i linje med det som anges i den nya förpackningsförordningen (2018:1462) och ska enligt lagstiftaren uppnås.

Delmål 3.7.2 och punkt 4.7.2 handlar att alla rivningar som genomförs i regionen ska ha en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande. Här vill vi påpeka att det finns ett undantag i Plan- och bygglagen 10:18 som gör att kontrollplaner inte alltid upprättas vid enklare rivningar. Köpings kommun brukar ändå be om en redovisning av vart olika rivningsavfall är tänkt att hanteras. Köpings Bostads AB ser också positivt på kontrollplaner för bygg- och rivningsavfall om de krävs i samband med rivningslov och bygganmälan.

Svar: Undantaget i PBL behöver inte nyttjas och målet syftar till att samtliga kommuner följer den princip som Köping redan arbetar efter. Flertalet mål i avfallsplanen är av sådan art att kommunerna har kommit olika långt i sitt arbete. De som har kommit längre kan dela med sig av sina erfarenheter till dem som inte har kommit lika långt.

Med ordet resurshushållning i 3.7.2 antar vi att ni syftar på högre grad av återanvändande av material istället för återvinning. Eftersom detta inte finns med i Plan- och bygglagen kontrollsystem

så är det inget vi kan ställa krav på, men det finns ingenting som hindrar att vi informerar om avfallshierarkin och ställer frågan om man har funderat på återanvändning.

Svar: Målet formuleras om enligt följande:

År 2024 har alla lovpliktiga rivningar som genomförs i regionen en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande. Delmålet omformuleras till att kommunen ska ge råd i stället för att ställa krav på hantering av rivningsmaterial. Aktiviteten angående beaktande av materialåtervinning av bygg- och rivningsavfall vid bygglovgivning utgår.

För mål 3.8.5 kan man förtydliga för vem, vilken verksamhet som målet om ökad kunskap om avfall är formulerat? Kommunala verksamheter, företag eller medborgarna? 70 % jämfört med vad/när? Tar Vafab fram utgångsvärdet och hur avser man att mäta och följa upp detta?

Svar: Målet handlar om kommunala verksamheter, vilket förtydligas. Ytterligare preciseringar kommer att göras då den kartläggning som föreslås i målet har genomförts.

Avsnittet 3.10 innehåller ekonomiska och finansiella mål som snarare hör hemma i ägardirektiv än i en avfallsplan.

Svar: Kommunalförbundet har inte ägardirektiv, utan förbundsordningen reglerar förhållandet till medlemmarna. Eftersom kommunalförbundet är nybildat är de ekonomiska förutsättningarna av relevans för medlemskommunerna då målen syftar till minskad ekonomisk risk för kommunerna.

Under 4.2.5 anges att sanden som används för halkbekämpning ska återanvändas till minst 80 % år 2020. Vidare anges det att kommunerna kan lämna sopsanden till VafabMiljö för bearbetning.

Köpings Bostads AB kan vara positiva till att sopsanden återanvänds om metoderna för rening av sopsanden är effektiva och ekonomiskt hållbara. I Köping använder kommunen sopsanden i vår anläggningsverksamhet istället för att köpa in nya anläggningsmassor. Om vi körde sopsanden till Västerås så skulle det bli väldigt mycket lastbilstransporter mellan Köping och Västerås, vilket inte är så miljövänligt. Återanvändning är därför inte aktuellt i vårt fall.

Svar: Återanvändning är endast möjlig om det är miljömässigt och ekonomiskt försvarbart och långa transporter ska undvikas. Till exempel kan man använda sig av en mobil tvättanläggning. Efter diskussion med samrådsorganet har vi beslutat att behålla målet, men formulera om det med innebörden att återanvändningen ska öka.

I 4.3.4 anges det att hanteringen av massor ska ske samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023. ”För att effektivt samordna och utveckla arbetet med hantering av massor avsätts resurser till en samordnande funktion med syfte att serva och samtliga medlemskommuner. Resursen motsvarar en årsarbetare, placeras på VafabMiljö och finansieras av skattemedel från kommunerna.” VafabMiljö Kommunalförbund finansieras delvis med ekonomiska resurser från kommunerna. Det behövs en tydligare beskrivning varför en sådan tjänst inte kan finansieras inom förbundets befintliga ekonomiska ramar.

Svar: Avfallsplanen avgränsas till hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall. Taxan kan inte användas till kommunalt verksamhetsavfall och ett förtydligande om detta görs i avfallsplanen. En självbärande affärsmodell för massor kommer att tas fram, men i uppstartsskedet behövs annan finansiering. Samordning kan ske först då finansiering finns.

Vidare anges det att en strategi för hantering av massor i regionen behöver tas fram och att strategin ska tas fram i samarbete med Miljö- och hälsoskyddsförvaltningarna i de olika kommunerna. Detta för att få en samsyn om ett miljömässigt korrekt resursutnyttjande av massor.

För att ha ett effektivt resursutnyttjande av massor behöver man ha ett mellanlager vilket vi har i Köping. Vi har nyligen anlagt ett mellanlager för jord, sten, trä och betong för upp till 30 000 ton som täcker behoven för Köpings kommun. Det är därför inte aktuellt att stadigvarande transportera massor över kommungränserna i vår region eftersom det varken är god ekonomisk hushållning eller miljövänligt med långa transporter. Vi är även av det skälet negativa till att finansiera en dylik tjänst.

Vi delar uppfattningen att en strategi för hanteringen av massor i regionen behöver tas fram. Här skulle även de tekniska förvaltningarna eller bolagen i kommunerna kunna vara namngivna som de naturliga samarbetsparterna i denna fråga. De tekniska förvaltningarna och bolagen har lång erfarenhet av masshanteringsens alla sidor och borde därför vara de huvudsakliga samarbetsparterna när strategin tas fram.

Svar: I såväl framtagande som genomförande av en regional masshanteringsstrategi behöver samarbete ske mellan VafabMiljö och Tekniska förvaltningar och Miljö och hälsa i respektive kommun. Omhändertagandet ska ske på ett resurseffektivt sätt, vilket mycket väl kan innebära att massorna tas omhand i den egna kommunen, men de kan även nyttjas kommungränsöverskridande.

Att formalisera kommunernas planering av papperskorgar i offentlig miljö i en strategi så som föreslås i 4.6.3 kan anses lite överambitiöst.

Svar: Målet utgår

Köpings Bostads AB anser att ambitionen i 4.9.10 är något lågt satt. Ett väl utvecklat samarbete bör kunna komma tillstånd i god tid före 2030, vår önskan är att ett väl utvecklat samarbete kommer tillstånd redan till 2022. Dessutom önskar vi mer samverkan och ett mer aktivt arbete från VafabMiljö och bostadsbolaget med att överföra kunskap och skapa intresse för att förmå bostadshyresgästerna att sortera rätt och utöka utsortering.

Svar: Målet ska vara uppfyllt senast 2030, men inget hindrar att det genomförs tidigare. Redan nu har nätverk etablerats och samarbete kring ökad utsortering påbörjats.

2.8 Norberg kommun, kommunstyrelsen

Synpunkterna från kostchefen, Norra Västmanlands Kommunaltjänstförbund och Västmanland-Dalarna miljö- och byggnadsnämnd antas att tillsammans utgöra kommunens svar på remissen (Se även kap 2.3).

Ett förbehåll lämnas mot avfallsplanens avsnitt 6.2 gällande renhållningstaxan.

Svar: Avsnitt 6.2 beskriver principerna för renhållningstaxan. Beslut om taxan fattas separat från beslut från avfallsplanen.

Hushåll som har hemkompostering och alltså inte använder de bruna kärnen ska inte debiteras för dem och därmed betala för en tjänst som inte brukas.

Svar: Frågan har inte direkt påverkan på avfallsplanen, utan måste hänvisas till annat forum.

Det är inte realistiskt att minska matsvinnet med 90 procent.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte). Målet avser matsvinn i hela VafabMiljö-regionen.

2.9 Sala kommun, kommunstyrelsen

Sala blev tidigt en ekokommun och har haft en lång tradition av att arbeta med miljömässigt hållbar samhällsutveckling. Den egna avfallshanteringen får vi idag till stor del hjälp med från VafabMiljö kommunalförbund men Vi ska fortsatt se vårt ansvar som en del i förbundet samt försöka påverka för att hanteringen ska bli så resurseffektiv som möjligt.

För att planen ska få genomslagskraft krävs att övergripande planering och årliga verksamhetsplaner i de olika organisationerna tar avfallsplanen i beaktande och att aktiviteter planeras och resurssätts. Den föreslagna Avfallsplanen innehåller mål Även för de områden inom avfallshanteringen som inte ingår i 15kap Miljöbalken och för dessa har kommunen fortsatt behållit ansvaret. Det handlar exempelvis om mål för minimerad nedskräpning samt hantering av äldre nedlagda deponier och medlemskommunerna åläggs att ta fram nedskräpningsplaner med tillhörande åtgärder samt att vi senast år 2030 ska ha åtgärdat de äldre nedlagda deponier som bedömts utgöra en risk för människors hälsa eller miljön, för Salas del är det två deponier som kommer bli aktuella.

Sala kommun vill också påminna om den pedagogiska utmaning som medlemskommunerna står inför i och med att avfallsplanen förespråkar en minimering av matavfallet med 90 procent inom kommunala verksamheter. Ett mål som kan jämföras med det nationella matsvinnsmålet på 50 procent minskat matsvinn. Samtidigt som kommunens hemkomposterare blivit av med möjligheten till taxeavdrag för hemkompostering.

Svar: Frågan har inte direkt påverkan på avfallsplanen, utan måste hänvisas till annat forum.

VafabMiljö håller med om att det är en stor pedagogisk utmaning att få människor att minska avfallsmängderna och matsvinnsmålet har justerats i enlighet med vad som framkommit på workshop med representanter från kommunerna och är nu 50 %.

Sala kommun vill se fossilfria transporter inom kommunen på sikt och idag möjliggörs det till stor del av den biogasanläggning som finns centralt i Sala och där bränslets ursprung är matavfall. Eftersom grundregeln inom avfallshandling är att avfallet helst ska minimeras, det vill säga att vi i det här fallet ska eftersträva att äta upp de livsmedel som motsvarar en tredjedel av de globala klimatutsläppen, så ser Vi att vi på sikt behöver se på fler källor till förnybart bränsle.

Svar: VafabMiljö håller med om detta. Avfallsplanens mål syftar till att det matavfall som uppstår ska rötas. Alternativa substrat för rötning identifieras på annat sätt.

**Övrigt- Ett förtydligande yttrande kring Avfallsplanens mål 3.1.3 sid 13:
Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 90 % från 2023 till 2030.**

I måltidsenheten i Sala kommun har det sedan 2014 arbetats intensivt i ett samarbete med SLU för att minska det årliga matsvinnet som uppstår i olika delar av våra verksamheter. I och med att vi har många tillagningskök som tillagar mat från grunden kan matavfallet (även oätliga avfallet som skaldelar, ben m.m.) bli stort. Vi har under årens lopp successivt sett att det årliga matsvinnet har minskat rejält. Det behövs ett ständigt pågående arbete och kommunikation med alla våra gäster. Vi har även i arbetet med ny livsmedelsupphandling tagit med ett nytt tänk att ge livsmedelsproducenterna möjlighet att leverera varor med en kortare hållbarhetstid för att inte "knuffa tillbaka" matsvinnet till produktionsledet. Vi anser att det är ett orimligt högt satt mål under perioden. Vi förslår att den nationella handlingsplanen utifrån Livsmedelsstrategin som fastställdes under våren 2018 för att uppnå det globala hållbarhetsmålet med att halvera matsvinnet till 2030 kan vara mer rimligt att nå.

Vi föreslår därför följande delmål:

År 2024 ska matsvinnet från kommunernas storkök för skolor och omsorgsverksamhet ha minskat med 20% jämfört med 2021.

År 2026 ska matsvinnet från kommunernas storkök för skolor och omsorgsverksamhet ha minskat med 40% jämfört med 2021.

År 2028 ska matsvinnet från kommunernas storkök för skolor och omsorgsverksamhet ha minskat med 45% jämfört med 2021

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte) och basår ändras till 2021.

2.10 Skinnskatteberg kommun, kommunstyrelsen

Avfallsplanen är pedagogiskt bra upplagt med avfallstrappans steg i fokus. Positivt är också att avfallsplanen är framåtriktande och övriga bilagor är beskrivning av bakåtliggande arbete.

Målen ligger på en övergripande nivå och är inte nedbrutet på alla 12 medlemskommunerna. Saknar en redovisning på basåret per kommun och på helheten. Därmed är det svårt att veta om målen ligger på en rimlig nivå.

Svar: Nuläget bedöms vid den första revideringen av planen 2022. För det fall målnivåerna anses orimliga kan de revideras då. Vid revidering efter remissinstansernas synpunkter har möjligheterna till valbarhet diskuterats och undersökts i såväl workshops som möten med samrådsorganet. Målnivåerna avser hela VafabMiljö-regionen.

Aktiviteterna är för detaljerade och för många. Flera av aktiviteterna kräver kommunala resurser, oftast genom deltagande i nätverk, eller att kommunen bistår med information eller sakkompetens. Några av aktiviteter kräver kostnadsfördelning av IT-stöd eller projektledare. Skinnskattebergs kommun är förbundets minsta kommun med ca 400 anställda i kommunen. För oss är det svårt att frigöra tid för vårt deltagande i olika nätverk eller att bistå med information eller sakkompetens.

Svar: Målen ses över. Bilaga 5 kompletteras med en uppskattning av kostnader för aktiviteter. När det gäller resurser i form av arbetstid är det viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteter för att arbetsbördan ska bli rimlig. Alla kommuner behöver inte delta i alla arbetsgrupper.

1.3 Uppföljning - Avfallsplanen saknar redovisning för hur målen och aktiviteterna ska följas upp, både när detta ska ske och på vilket sätt. I Bilaga 5 *Ansvar och kostnader* redovisas enbart vem som är ansvarig för uppföljningen.

Svar: I stycke 1.3 anges att planen ska följas upp 2022, 2026 och 2030. I Bilaga 5 anges vilken organisation som är ansvarig och om andra organisationer förväntas bistå vid uppföljningen. Metod för hur uppföljning ska ske på mer detaljerad nivå tas fram i samband med att aktiviteten detaljplaneras.

I bilaga 5 hänvisar man på flera ställen till att planer och strategier ska arbetas fram. Det som saknas är kostnaden för genomförande av dessa samt om dessa påverkar kommunerna ytterligare i både tid och kostnad.

Svar: Kompletteringar görs så långt möjligt med uppskattade kostnader. Specificerade kostnader tas fram då strategierna tas fram. Vid framtagandet av strategier är det fullt möjligt att påverka ambitionsnivå och därmed resursbehov.

Hur lyder sekretessen gällande mätning av verksamhetsavfall?

Svar: I de fall sekretess krävs presenteras statistik på anonym och aggregerad nivå. Avfallsmängder mäts och kontrolleras dock på samma sätt som övrigt avfall.

1.4 Ekonomiska förutsättningar – Förklaringen om hur målen ska finansieras är otydlig. Kommunalförbundet har tidigare visat att bokslutet särredovisar resultatet på två poster, KAV (kommunala avfallsuppdraget, alltså avfallstaxan) och övrigt avfall (tex avfallstjänster till verksamheter, masshantering). Avfallsplanens mål innehåller en blandning av verksamhetsmål och mål mot privatpersoner. Sista stycket skriver att en viss del av den affärsmässiga vinsten kan användas för att utveckla verksamheten oavsett om det är hushållsavfall eller verksamhetsavfall. Avfallsplanen saknar en tydlig redovisning om vilka taxor/intäkter/vinster som ska bekosta genomförandet av avfallsplanens mål och aktiviteter.

Förslagsvis borde avfallsplanen delas in i två delar, KAV och övrigt avfall.

Svar: Avfallsplanen revideras så att enbart hushållsavfall (och därmed jämförligt avfall) samt kommunalt verksamhetsavfall inkluderas.

Aktiviteter får finansieras med taxemedel i de delar som handlar om hushållsavfall. Men om VafabMiljö har ett överskott från sin övriga verksamhet kan även detta användas.

Tredje stycket ”Taxan ska täcka...kostnader för deponering och sluttäckning av deponier” vad är det för deponier som avses? Kommunen är tvungna att bekosta sluttäckningen själva utan att få finansiering genom avfallstaxan.

Svar: Taxemedel avsätts årligen för att bekosta sluttäckning och efterbehandling av de sex deponier VafabMiljö ansvarar för (Sänkmossen, Annelund, Isätra, Gryta, Norsa och Vätterskoga) i enlighet med principer för avslutningsåtgärder för avfallsupplag som antogs av styrelsen och ägarkommunerna i anslutning till att budget för 2012 fastställdes.

1.5 Övrigt – Avfallsplanens samplanering med kommunens verksamhetsplaner och resursfördelning är ett tidskrävande arbete då avfallsplanen berör flera sektorer, som tex kost, byggnation och skola.

Svar: VafabMiljö delar denna uppfattning eftersom aktiviteterna ska ske i de verksamheter som berörs, till exempel förvaltningarna inom vård och omsorg, skola samt bygg- och miljö. Det är därför viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteter för att arbetsbördan ska bli rimlig.

Alla kommuner måste inte delta i samtliga arbetsgrupper. Exempelvis behöver inte alla kommuner vara representerade i framtagandet av material för en informationskampanj, men alla kommuner kan använda materialet.

4.0 Handlingsplan - Skinnskattebergs kommun vill att handlingsplanens genomförande säkerställs avseende både tidsaspekten för alla mål som helhet, om det är möjligt att genomföra enligt samtliga mål och inte bara varje delmål för sig, samt även beakta det faktum att i mindre kommuner är det vanligt att det är en och samma tjänsteman som kan komma att bli berörd av flera olika mål vilket medför att det kan anses som orimligt att denna person ska delta i flertalet nätverk.

Svar: Eftersom målområdena berör många olika delar i en kommun är bedömningen att målnivåerna är rimliga. Det finns dock full förståelse för att kommunerna har olika förutsättningar avseende resurser för avfallsplanarbetet. Tanken är dock att arbetet sker i varje berörd förvaltning och inte på en övergripande strategisk nivå i kommunen.

Alla kommuner behöver inte delta i framtagandet av allt underlag, men kan ändå nyttja resultatet.

Handlingsplanen saknar mål och aktiviteter på vad kommunalförbundet VafabMiljö själva ska göra för att uppnå målen. Text så saknas beskrivning och åtgärder för framtida transportflöden ut ett effektiviserings- och miljömässigt perspektiv.

Svar: I avfallsplanen återfinns en mängd delmål och aktiviteter riktade till VafabMiljös interna arbete. De rör allt från information och utveckling av alternativa behandlingsmetoder för att öka återvinningen till lakvattenhantering och deponigas. Kompletterande mål om transportflöden kan läggas till vid uppföljning 2022.

4.1 Minimera

<p>Avfallsmängderna ska minska med 7 % per person 2030 jämfört med 2020.</p>	<p>Målet saknar redovisning av basåret samt hur uppföljningen kommer att redovisas. Avfallsplanen saknar förtydligande om vad som menas med avfall, är det hushållsavfall eller verksamhetsavfall som avses? <i>Svar: Basåret är 2020 och mängden avfall kommer att utgå från detta år. Målet rör hushållsavfall, grovavfall och farligt avfall. Ett förtydligande angående detta görs.</i></p> <p>Flera av aktiviteterna lägger stort ansvar på kommunen. Kommunen har inte alltid resurser att avsätta för dessa aktiviteterna. <i>Svar: Det är viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteter för att arbetsbördan och resursanvändningen ska bli rimlig. Alla kommuner behöver inte delta i framtagandet av allt underlag, men kan ändå nyttja resultatet.</i></p> <p>Aktiviteter som avser verksamhetsavfall ska inte bekostas av avfallstaxan. Särredovisa gärna aktiviteter för invånarna för sig och aktiviteter för verksamhet för sig. De aktiviteter som berör kommunalförbundets arbete mot invånarna i kommunerna är bra, kanske för detaljerade i en plan som ska gälla i 10 år.</p> <p><i>Svar: De aktiviteter som berör verksamhetsavfall som inte är kommunalt verksamhetsavfall utgår. Målet om kundnöjdhet ses över.</i></p>
<p>Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska med 90% till 2030 jämfört med 2023.</p>	<p>Målet saknar redovisning av basåret samt hur uppföljningen kommer att redovisas. Vad menas med matsvinn, köksrens vid tillagning eller gästens matavfall, vilken del ska minskas och hur mäter vi detta?</p>

	<p><i>Svar: Basår kommer att vara 2021. Vid workshop för målrevidering 190612 framkom att kommunerna välkomnar Livsmedelsverkets mätmetod som en gemensam modell. Skillnaden mellan matsvinn och matavfall förtydligas.</i></p>
<p>Matsvinn från restauranger och dagligvaruhandeln ska minska 2030 jämfört med 2020.</p>	<p>Hur bekostas målarbetet? Flera av aktiviteterna är en verksamhetsfråga.</p> <p><i>Svar: Målet utgår, eftersom avfallsplanen i nuläget omfattar hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall, men inte övrigt verksamhetsavfall.</i></p>
<p>Användningen av engångsartiklar och förpackningar ska minska.</p>	<p>Hur bekostas målarbetet? Flera av aktiviteterna är en verksamhetsfråga. Aktiveter som att använda kompostpåse som förpackning vid inköp av frukt och grön känns fel, kompostpåse behöver inte vara en framtida lösning för matavfall.</p> <p><i>Svar: Målet om engångsartiklar i plast utgår.</i></p> <p><i>Eftersom det i dagsläget inte finns några planer på att sluta använda papperspåse för matavfall anser VafabMiljö att det är rimligt att använda papperspåsar för frukt och grönt tills vidare.</i></p>

4.2 Återanvända

<p>År 2030 ska minst 80 % av invånarna uppge att de tycker att det är enkelt att lämna saker för återanvändning och enkelt att konsumera medvetet.</p>	<p>Återbruk 2.0, ser kommunen fram emot. Återbruket idag är underdimensionerad, särskilt sommartid. Planen saknar en otydlig genomförandeplan för förbättrade Återbruk i kommunerna. Otydligt vilka aktiviteter som bekostas av avfallstaxan.</p> <p>Retuna i Eskilstuna har företag som köper och säljer varor från återbruket. Ett unikt koncept där regler är strängt reglerade och beprövade utifrån lagstiftningen.</p> <p>Kommunen har redan ideella föreningar som lånar ut sportutrustning. Behöver inte vara en kommunal verksamhet.</p> <p><i>Svar: Ett projekt angående utveckling av Återbruken startar 2019 och där kommer en detaljerad plan att tas fram.</i></p> <p><i>Förtydliganden angående finansiering görs i bilaga 5 och avfallsplanen avgränsas till att endast inkludera hushållsavfall och därmed jämförligt avfall samt kommunalt verksamhetsavfall.</i></p> <p><i>Utlåning av utrustning för fritidsverksamhet kan ske via såväl ideella föreningar som via kommunen. I planen är uttrycket att möjligheten ska finnas i samtliga medlemskommuner.</i></p>
<p>Senast 2030 uppger 90 % av invånarna att de vet var de ska lämna använda textilier för återanvändning och återbruk och anser de att det är enkelt att konsumera textilier medvetet.</p>	<p>Stödja kommunerna med få avtal med seriösa företag för klädinsamling.</p> <p><i>Svar: VafabMiljö tycker att det är ett bra förslag och lägger till en aktivitet under delmålet att upprätta avtal med seriösa insamlare.</i></p>
<p>Senast 2024 ska samtliga kommuner ökat återanvändningen inom de egna verksamheterna.</p>	<p>Hela målområdet tas bort. Ingår inte i kommunalförbundets uppdrag. Möbler och elektronik är inte klassat som avfall i detta mål.</p> <p><i>Svar: Enligt Naturvårdsverkets föreskrift om avfallsplaner (NFS 2017:2) ska det finnas mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som kommunen ansvarar för. Återanvändning av möbler och elektronik i kommunal verksamhet är ett exempel på detta.</i></p>

<p>År 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen rivningsplaner där resurshushållningen tagits i beaktande.</p>	<p>Målet går inte att uppfylla till 100 % eftersom lagstiftningen ger undantag till fastigheter som verken kräver bygglov eller bygganmälan.</p> <p><i>Svar: Formuleringen ändras till att omfatta alla lovpliktiga rivningar.</i></p>
<p>År 2022 återanvänds minst 80% av sopsanden som används i kommunerna för halkbekämpning</p>	<p>Hela målområdet tas bort. Ingår inte i kommunalförbundets uppdrag. Att transportera sanden till Västerås för tvätt och sedan tillbaka är mycket resurskrävande. Tveksamt om miljövinsten överväger resurskraven.</p> <p><i>Svar: Då sopsand som uppstår i kommunal verksamhet är ett kommunalt verksamhetsavfall ingår det i VafabMiljös ansvar för omhändertagande i enlighet med förbundsordningen. Återanvändning är endast möjlig om det är miljömässigt och ekonomiskt försvarbart. Att transportera sanden långa sträckor för tvätt är förmodligen inte ekonomiskt försvarbart och därmed inte en metod som bör tillämpas. Svar på dessa frågor kommer att klargöras när strategin tas fram. Efter diskussion med samrådsorganet har vi beslutat att behålla målet, men formulera om det med innebörden att återanvändningen ska öka.</i></p>

4.3 Återvinna

Senast 2030 sorteras 60% av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.	<p>Ambitiösa och tydligt riktade mål (alltså invånarna och inte verksamheter)</p> <p>Bra att producenterna finns med som en aktivitet. Bra aktiviteter som tydligt leder invånarna framåt i avfallstrappan</p> <p>Här är det viktigt att kommunalförbundet får ett bra samarbete med producentansvaret och därmed följer nya kraven gällande fastighetsnära insamling.</p> <p>Samarbetet med MdH hur gagnar det invånarna?</p> <p><i>Svar: Genom forskning kan metoder för ökad återvinning, ökad återkoppling, enklare sätt att sortera rätt m.m. utvecklas i syfte att underlätta invånarnas avfallshantering. VafabMiljö kan också få ökad förståelse för beteendefrågor, vilket ökar förutsättningarna att göra det lätt att göra rätt.</i></p>
Senast 2030 nyttjas fosfor ur avlopp på bästa möjliga sätt.	Bra
Senast 2030 ska 100% av biogödseln från biogasproduktionen återföras till åkermark.	Bra
Hantering av massor sker samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023.	Bra

4.4 Energiutvinna

Senast 2030 energiutvinns 35% av insamlat hushållsavfall genom förbränning.	Bra
2023 avsätts 3% av askorna från energiutvinning högre i avfallshierarkin jämfört med 2018.	Bra
2021 finnskapacitet för framställning av 40 GWh biogas där såväl gas som biogödsel har full avsättning.	Bra
Senast 2020 drivs fordonsflottan i regionen fossilfritt.	Bra

4.5 Deponera

Senast 2030 deponeras mindre än 1% av insamlat material från hushåll.	Bra
---	-----

Senast 2026 finns plan för hur samtliga sluttäckta deponier ska användas.	Målet avser bara Vafabs deponier. Hur ska dessa bekostas? <i>Svar: Drift och skötsel av sluttäckta deponier finansieras med taxemedel till och med 2057. Övriga aktiviteter beslutas om i budget inför varje verksamhetsår.</i>
Senast 2022 finns en handlingsplan för att minska antalet bränder på anläggningarna.	Bra
Senast 2026 samlas förorenat vatten från avfallsanläggningar upp och hanteras miljö- och resursmässigt hållbart.	Gäller målet samtliga deponier? <i>Svar: Målet gäller samtliga avfallsanläggningar där VafabMiljö är ansvariga. Avfallsanläggning är ett vidare begrepp än deponi. Detta förtydligas i texten</i>
Senast 2030 omhändertas all deponigas som är möjlig att samla upp på ett sådant sätt att utsläpp av metan till atmosfären förhindras.	Gäller målet samtliga deponier? <i>Svar: Målet gäller samtliga avfallsanläggningar där VafabMiljö är ansvariga. Avfallsanläggning är ett vidare begrepp än deponi. Detta förtydligas i texten</i>
Senast 2030 utgör inte nedlagda deponier något hot mot människors hälsa eller miljö.	Kommunen är tvungna att bekosta sluttäckningen själva utan att få finansiering genom avfallstaxan. År 2035 känns mer rimligt om genomförandeplanen ska vara klar 2026. <i>Svar: Målår ändras till 2040 efter dialog med samrådsorganet.</i>

4.6 Nedskräpning

Avsnittet ingår inte i kommunalförbundet åtagande och ska inte heller ingå i en avfallsplan. Förutsättningarna för nedskräpning varierar mycket stort mellan förbundet 12 medlemskommuner. Skinnskatteberg som minsta kommun har nära till invånarna och nära till både beslut och åtgärd för hur ni ska arbeta med att minska nedskräpningen.

Noterat: Skinnskatteberg hade ingen deltagare med när Nedskräpning diskuterades vid en workshop.

Svar: Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall (NFS 2017:2) 4 § ska en avfallsplan innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Aktiviteterna utgår dock då varje kommun tar fram egna för att nå målet.

Nedskräpningen ska minska med 50 % 2030 jämfört med 2020.	
Senast 2022 åtgärdas anmälningar om nedskräpning/dumpning åtgärdas skyndsamt.	Kommunen har rutin för nedskräpning <i>Svar: Innebörden av målet är att samtliga kommuner ska ha en rutin för att skyndsamt hantera nedskräpning. Rutinen kan skilja sig mellan kommunerna. Målet gäller samtliga kommuner och man har kommit olika långt i arbetet i kommunerna. Om en rutin redan finns behöver inte en ny rutin tas fram.</i>
Senast 2022 ska samtliga kommuner ha en strategi för papperskorgar i offentlig miljö.	Kommunens papperskorgar är redan strategiskt placerade. Att byta ut papperskorgarna till sorteringskorgar är en kostnadskrävande insats. <i>Svar: Målet utgår</i>
Från och med 2022 genomförs deltagande i Vi Håller Rent samordnat inom VafabMiljö-regionen.	Detta arbete kan kommunens genomföra själva utan samordning av kommunalförbundet <i>Svar: Arbetet får större genomslag och kan underlättas och samordnas effektivare om samarbete sker. Målet utgår dock eftersom kommunerna själva ansvarar för att ta fram egna aktiviteter för att förebygga och begränsa nedskräpning.</i>
Senast 2030 ska samtliga invånare ha kunskap om var avfall ska lämnas.	Flytta målet till 4.3 Återvinna <i>Svar: Målet flyttas enligt förslag</i>
Senast 2024 ska Återbruken vara tillgängliga i större utsträckning.	Flytta målet till 4.2.1 <i>Svar: Målet utgår då det ingår i utredning om återbruk som finns i 4.2.1.</i>

4.7 Kommunal planering

Senast 2024 är VafabMiljö en självklar samarbetspartner i	Innebär målet att kommunen behöver skriva om sina översiktsplaner och detaljplaner innan 2024?
---	--

framtagande av relevanta kommunala planer, program och strategiska dokument.	<i>Svar: Nej, befintliga planer och program behöver ej revideras. Målet avser nya planer.</i>
Senast 2024 har alla rivningar som genomförs i regionen rivningsplaner där resurshushållning tagits i beaktande.	Vad ska materialet återvinnas till? <i>Svar: Det beror på materialslag och funktionalitet. Exempel: En fungerande diskbank kan återanvändas, medan gammalt tegel kanske blir fyllnadsmassor och gips kan återvinnas till nytt gips.</i>

4.8 Farligt avfall

Mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt ska minska.	Bra
Senast 2030 har tio informationsaktiviteter riktade till hushåll genomförts med syfte att höja kunskapen om vad som är farligt avfall och hur det ska hanterats.	Incitamentet? Hur mycket av arbetet är planerat att läggas på kommunen? <i>Svar: Informationsaktiviteterna genomförs i syfte att nå målet att mängden farligt avfall som hanteras fel ska minska. Insatserna är kommunövergripande och genomförs av VafabMiljö</i>
Metoder för att ta emot farligt avfall vid Återbruken har utvecklats så att säkerheten ökar till 2024 jämfört med 2020.	Ta bort målet. Är ett internt mål inom arbetsmiljöområdet. <i>Svar: Målet handlar om övergripande säkerhet för både kunder och medarbetare och får därför stå kvar.</i>
Möjligheterna att lämna farligt avfall har ökat med 50 % 2030 jämfört med 2020.	Hur ska detta genomföras? Längre öppettider på Återbruken? Införa mobila miljöstationer i områden som saknar närhet till Återbruken? <i>Svar: Detta kommer att framgå av den strategi som kommer att tas fram.</i>
Kunskapen om hur man hanterar farligt avfall har ökat med 70 % i verksamheter inom kommunerna som ger upphov till farligt avfall år 2030 jämfört med 2020.	Ta bort målet eller förtydliga att detta inte ingår i avfallstaxans grundavgift. Är en verksamhetsfråga. <i>Svar: Avfallsplanen omfattar även kommunernas verksamhetsavfall, målet kvarstår därför. Observera dock att då detta handlar om verksamhetsavfall ingår det inte i avfallstaxans grundavgift.</i>
Mängden farligt avfall som går till energiutvinning har minskat 2030 jämfört med 2020.	Bra
Senast 2023 hanteras massor samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande.	Bra

4.9 Kundnöjdhet

Senast 2030 är 90% av invånarna nöjda med och har förtroende för oss.	<p>Två mål i en mening. Vem är "oss"?</p> <p><i>Svar: Målen hänger så tätt ihop att VafabMiljö anser att de kan rymmas inom samma formulering. Med "oss" avses VafabMiljö. Detta förtydligas</i></p>
År 2030 är självservice utvecklad jämfört med 2020.	<p>Långt mål på hela 10 år.</p> <p><i>Svar: Ja, men delmål till 2020, 2022 och 2026.</i></p>
År 2030 är verksamheten i större utsträckning kundanpassad jämfört med 2020.	<p>Ett internt mål hos VafabMiljö. Ta bort målet eller utveckla genom att kundanpassningen även gäller underleverantörer/entreprenörer/transportörer.</p> <p><i>Svar: Målet utgår</i></p>
Senast 2022 kompetensutvecklas medarbetare på VafabMiljö på ett systematiskt sätt inom avfallsområdet.	<p>Ett internt mål hos VafabMiljö. Ta bort målet eller utveckla genom att kundanpassningen även gäller underleverantörer/entreprenörer/transportörer.</p> <p><i>Svar: Eftersom VafabMiljö är den organisation som ansvarar för samtliga kommuners avfallshantering anses målet relevant för en kommunal avfallsplan.</i></p>
Senast 2030 genomför 5% av myndiga kommuninvånare en internetbaserad utbildning per år.	<p>Ta bort målet eller skriv om. Incitament saknas. Inför Återbruks-körkort för de som ska besöka obemannade Återbruk.</p> <p><i>Svar: Utbildningen ingår i de krav som kommer att ställas på invånare som ska få tillträde till obemannade återbruk. Dock är utbildningen öppen även för andra och båda målgrupperna ingår i de 5 % som ska delta i utbildningen.</i></p>
Senast 2026 finns en interaktiv beskrivning av Gryta Avfallsstation tillgänglig för allmänheten.	<p>Ta bort målet, kostar mer än det smakar.</p> <p><i>Svar: Målet utgår</i></p>
Senast 2022 finns en strategi för systematiskt digital återkoppling.	<p>Otydligt mål, vad ska målet syfta till?</p> <p><i>Svar: Återkoppling är ett sätt att öka förtroende och att ge incitament till att göra rätt och VafabMiljö anser därför att det är ett viktigt mål. Hur återkopplingen ska gå till kommer att framgå av strategin.</i></p>
Senast 2026 genomför 50% av förskolorna i regionen aktiviteter om avfallshantering.	<p>Målen saknar tydlighet vad gäller mått och vilka effekter som verksamheten kan mäta över tid.</p> <p><i>Svar: Det är generellt sett svårt att mäta effekter av kunskapshöjande aktiviteter, men sannolikheten att barnen agerar rätt i framtiden ökar, varför insatsen anses värdefull.</i></p>

<p>Senast 2022 får 75% av regionens skolor i åk 1–6 information av skolinformatörer per år.</p>	<p>Målen saknar tydlighet vad gäller mått och vilka effekter som verksamheten kan mäta över tid.</p> <p><i>Svar: Det är generellt sett svårt att mäta effekter av kunskapshöjande aktiviteter, men sannolikheten att barnen agerar rätt i framtiden ökar, varför insatsen anses värdefull</i></p>
<p>Senast 2030 är samarbetet mellan VafabMiljö och de kommunala bostadsbolagen väl utvecklat.</p>	<p>Ta bort målet, saknar incitament för hyresgästerna. Viktigt att väga in nya kraven om hushållsnära insamling.</p> <p><i>Svar: Incitamenten för hyresgästerna är höga då korrekt avfallshantering medför lägre kostnader och ökar trivseln.</i></p>

UTKAST

4.10 Ekonomiska och finansiella

VafabMiljö ska ha en långsiktigt stabil ekonomi.	På KAV eller totala ekonomin? <i>Svar: För den totala ekonomin.</i>
Från och med 2020 ska det kommunala avfallsuppdraget årligen ha en ekonomi i balans.	Hur stor andel av vinsten från "övrigt avfall" ska ingå i avfallsplanens genomförande av mål och delmål? <i>Svar: Denna andel kan inte anges, eftersom den beror på många olika parametrar, såsom ambitionsnivå i strategier som beslutas med anledning av planen, överskottets storlek och underskottets storlek för den kommunala verksamheten.</i>
Från och med 2021 ska det årliga resultatet i kommunalförbundets avfallsverksamhet som inte omfattas av det kommunala uppdraget uppgå till minst 5 procent av den verksamhetens totala intäkter.	Här behövs ett förtydligande om vad som ingår i respektive avfallspost ("övrigt avfall och KAV) och i förhållande till avfallsplanens mål och delmål. Hur stor är procenten 2018? Vad är syftet med uppdelningen? Vilken del ingår i kommunalförbundet och som direktionen har rådighet över? Blanda inte dessa två verksamheter – ta bort målet. <i>Svar: Direktionen är hela kommunalförbundets högsta beslutande organ och har rådighet över hela verksamheten. Redovisningsmässigt måste taxefinansierad verksamhet särredovisas, då den endast får användas för ändamålsbestämd verksamhet. Eftersom kommunalförbundet är nybildat är de ekonomiska förutsättningarna av relevans för medlemskommunerna då målen syftar till minskad ekonomisk risk för kommunerna av den anledningen finns målområdet i avfallsplanen. För detaljerade frågor om ekonomi hänvisas till årsredovisningen.</i>
Senast 2030 uppgår soliditeten till över 15%.	På KAV eller totala ekonomin? <i>Svar: För den totala ekonomin.</i>
Senast 2030 är skuldsättningsgrad en under 10.	På KAV eller totala ekonomin? <i>Svar: För den totala ekonomin.</i>

5.0 Framtida insamlingssystem och anläggningar - En större andel av avfallet omfattas av producentansvaret och här har kommunalförbundet en viktig roll i att förstärka samarbetet med dem. Varje kommuns service gällande återvinningscentraler behöver optimeras på bästa sätt för att skapa hushållsnära möjligheter till källsortering. Det vi menar med hushållsnära i detta fall är att även landsbygden behöver ha tillgång till återvinningscentraler i sin närhet. Mobila återvinningscentraler behövs för att minska transporterna och skapa möjlighet för billösa invånare.

Svar: VafabMiljö har ett mobilt återbruk som är mycket populärt, men också förenat med kostnader. Det används i de kommuner där avståndet till Återbruk är störst. Möjligheten att öka tillgången till mobilt återbruk bedöms löpande, en mer genomgripande bearbetning genomförs i samband med utredning om Återbruken enligt 4.2.1.

6.2 Renhållningstaxan - Avfallsplanen saknar redovisning på hur avfallsplanens aktiviteter kommer att påverka avfallstaxans grundavgift samt hur mycket av vinsten från övrigt avfall, se förklaring under 1.4, överförs till målarbetet. 2020 års avfallstaxa är framräknad en självkostnadsprincip. Vi tolkar detta som att de aktiviteter som berör privatpersoner och som ska genomföras under 2020 ingår då i avfallstaxan och de aktiviteter som berör verksamheter bekostas av vinsten från övrigt avfall, se förklaring under 1.4. Avfallstaxan för kommande år är inte redovisade vilket också gör det svårt att veta om kostnaden för målen och aktiviteterna innebär en höjning av taxan eller om de redan är inkluderade i 2020 års taxa.

Svar: Avfallsplanen revideras så att enbart hushållsavfall (och därmed jämförligt avfall) samt kommunalt verksamhetsavfall inkluderas. Aktiviteter kan finansieras med taxemedel, men om VafabMiljö har ett överskott från sin övriga verksamhet kan detta användas. Avfallstaxans nivå framöver beror till stor del på hur väl målen uppnås. En stor andel av kostnader i taxan utgörs av behandling av restavfall, minskar dessa mängder så som anges i planen kan taxan förhoppningsvis ligga kvar på liknande nivåer. Kostnader för att nå målen är inkluderade i taxan.

6.4 Andra åtgärder i syfte att nå beteendeförändringar, nudging - Beteendeförändring genom nudging kan med framgång leda till positiva förändringar. Här är det viktigt att inte låsa sig i redan bestämda åtgärder utan använd metoden nudging på bästa sätt genom att kartlägga befintliga beteendemönster och därefter lägga in rätt nudge-metod. (6.4)

Svar: VafabMiljö håller med om detta.

2 Bilagor till avfallsplan

Bilaga 1 Mål som berör avfallsplanen – inget att erinra

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning – saknar redovisning om säsonsboende i kommunerna.

Svar. Nulägesbeskrivningen kompletteras med uppgifter om säsonsboende.

Bilaga 3 Uppföljning av gamla avfallsplaner – inget att erinra

Bilaga 4 Nedlagda deponier – Sluttäckning av deponier är en mycket stor kostnad för en liten kommun. Tyvärr finns inget finansiellt stöd från avfallstaxan.

Svar: Målar ändras till 2040, eftersom sluttäckning är kostsam och tidskrävande för kommunerna.

Bilaga 5 Ansvar och kostnader – se kommentarer i avfallsplanen

Bilaga 6 Kartläggning av kommunernas översiktsplaner – inget att erinra

Bilaga 7 Dialog om framtidens avfallshantering – inget att erinra

Bilaga 8 Miljökonsekvensbedömning – Dokumentet är tyvärr tunt och saknar en mer fördjupande bedömning.

Svar: Syftet med lagstiftningen för miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning är framförallt att försäkra sig om att negativ påverkan på miljön tas i beaktande och minimeras. Syftet med en avfallsplan är att minska mängden avfall och minska den miljöpåverkan som uppstår vid behandling av avfall. Av den anledningen görs en beskrivning på en övergripande nivå.

Bilaga 9 Sociala konsekvensanalys - inget att erinra

2.11 Surahammars kommun, kommunstyrelsen

För att kunna utläsa om målen är rimliga i respektive kommun behövs det finnas en redovisning om nuläge per kommun. Utan det går det inte att avgöra om föreslagna mål är rimliga. För att det ska finnas en möjlighet att samtliga 12 kommuner med olika förutsättningar och viljeinriktningar ska kunna enas om en gemensam plan bör planen förslagsvis delas upp på två delar. Ett basblock som alla kommuner ser som rimligt att vara med och driva samt mer avancerade projekt där de kommunerna med önskemål och möjlighet kan delta.

Svar: Nuläget bedöms vid den första revideringen av planen 2022. För det fall målnivåerna anses orimliga kan de revideras då. Vid revidering efter remissinstansernas synpunkter har möjligheterna till valbarhet diskuterats och undersökts i såväl workshops som möten med samrådsorganet. Någon fungerande modell för valbarhet har dock inte hittats. Det har dock tydliggjorts att alla kommuner inte behöver delta i samtliga arbetsgrupper, men ändå kan nyttja allt framtaget material.

Det är även ett problem att många av åtgärderna är kostnadsdrivande men man kan inte se de tydliga motiven och effekterna av dessa kostnader.

Svar: De åtgärder som är kostnadsdrivande har tydlig miljöförbättrande effekt, såsom sluttäckning av deponier, utvinning av deponigas och uppsamling och hantering av lakvatten. Många åtgärder kommer också att minska kostnader, exempelvis minskat matsvinn och minskade mängder restavfall.

Några av de mål och delmål som föreslås i handlingsplanen bedömer vi ligger delvis utanför kommunalförbundets ansvarsområde och regleras i den kommunala verksamheten på andra sätt.

Svar: I enlighet med förbundsordningen ansvarar VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär bland annat att VafabMiljö tar fram förslag till avfallsplan.

Enligt NFS 2017:2 3 § ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som VafabMiljö ansvarar för. Detta inkluderar hushållsavfall men också kommunalt verksamhetsavfall. Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera sådant avfall som VafabMiljö inte ansvarar för, i den utsträckning VafabMiljö kan påverka detta. Både kommunalt verksamhetsavfall och övrigt verksamhetsavfall härrör från själva verksamheten. Exempel kan vara bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och massor. Avfallstaxan får endast användas för insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall och inte för verksamhetsavfall.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Detta förtydligas i texten.

Eftersom det kommunala avfallsansvaret förts över till kommunalförbundet behövs ansvarsfördelningen mellan förbundet och medlemskommunerna beskrivas ännu tydligare. I flera åtgärder nämns kommunerna som ansvarig för utförande eller uppföljning. Detta behöver tydliggöras så att inte frågor som kommunerna fört över i kommunalförbundet återförs till kommunerna.

Svar: I enlighet med förbundsordningen ansvarar VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär bland annat att VafabMiljö tar fram förslag till avfallsplan. För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet, såsom arbete med matsvinn i skolor och förskolor, samordnar VafabMiljö arbetet men det krävs att kommunerna aktivt deltar.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Detta förtydligas i texten.

Aktiviteterna är för detaljerade och för många. Flera av aktiviteterna är kostnadsdrivande för kommunerna då de kräver kommunala resurser, personella eller ekonomiska. Speciellt då det skapas kostnadsdrivande moment bör en möjlighet till deltagande utifrån resurser och viljeriktning införas för varje kommun.

Svar: Målen ses över och antalet kommer att minska. Bilaga 5 kompletteras med en uppskattning av kostnader för aktiviteter. När det gäller resurser i form av arbetstid är det viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteter för att arbetsbördan ska bli rimlig. Alla kommuner behöver heller inte delta i alla aktiviteter, man kan ändå nyttja det material som arbetas fram.

Avfallsplanen bör delas in 2 delar, det som krävs enligt lagstiftning inom kommunalförbundets taxefinansierade ansvarsområde och det som utgör affärsverksamhet inom VafabMiljö Kommunalförbund. Detta då det saknas en tydlighet i vad som ingår i kommunalförbundets ansvar/ekonomi och det som ligger i affärsverksamhet. Taxefinansierad verksamhet och affärsverksamhet blandas i avfallsplanen och behöver särskiljas. Detta är speciellt viktigt då det inte är självklart att kommunerna kan delta i projekt som är kopplade hårt till affärsdelen.

Svar: Enligt NFS 2017:2 3 § ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som VafabMiljö ansvarar för. Detta inkluderar hushållsavfall men också kommunalt verksamhetsavfall. Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera sådant avfall som VafabMiljö inte ansvarar för, i den utsträckning VafabMiljö kan påverka detta. Både kommunalt verksamhetsavfall och övrigt verksamhetsavfall härrör från själva verksamheten. Exempel kan vara bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och massor. Avfallstaxan får endast användas för insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall och inte för verksamhetsavfall.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

De mål som rör verksamhetsavfall (ej kommunalt verksamhetsavfall) kommer att tas bort från planen.

Detta förtydligas i texten.

Beskrivning och åtgärder för kommunalförbundets verksamhet som bidrar till övergripande miljömål saknas. Till exempel saknas beskrivning och åtgärder för framtida transportflöden ut ett effektiviserings och miljömässigt perspektiv. Ruttplanering och optimering osv.

Svar: Detta är en viktig aspekt och VafabMiljö och dess entreprenörer arbetar ständigt för att effektivisera rutten och minimera transporter. Samtidigt innebär det nya regelverket om fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper (2018:1462 och 2018:1463) att den fastighetsnära insamlingen ska öka. Om möjligt bör förstås hämtningen av rest- och matavfall

respektive förpackningar samordnas. Hur detta ska ske är ännu inte känt och det är därför inte möjligt att i nuläget beskriva detta i detalj.

Det saknas även förslag på åtgärder som skulle kunna ha stor påverkan på kommuninvånarnas insamlingsmöjlighet. Förslag på dessa är att arbeta mer med exempelvis mobila återvinningscentraler för att minska transporter och skapa möjlighet för billösa invånare. Samt mobil miljöstation, det vill säga, lastbil med kemist där man kan lämna sitt farliga avfall.

Svar: VafabMiljö har ett mobilt återbruk som är mycket populärt, men också förenat med kostnader. Det används i de kommuner där avståndet till Återbruk är störst. Möjligheten att öka tillgången till mobilt återbruk bedöms löpande.

Avfallsplanen tar inte heller upp de förändringar som sker inom producentansvaret och hur de kan påverka avfallsarbetet.

Svar: De nya förordningarna kommer framförallt att påverka insamling och mängder restavfall. I avfallsplanen tas de nya förordningarna om producentansvar (2018:1462 och 2018:1463) i beaktande i avsnitt 4.3.1 (3.3.1) och 4.7.1 (3.7.1), samt under målen om minskat restavfall och ökad utsortering av förpackningar.

Arbetet med nedskräpning upplevs ta stor plats i planen och ges stort utrymme i relation till dess totala miljöpåverkan. Andra för miljön viktiga områden har getts förhållandevis mindre utrymme.

Svar: Det framkommer med tydlighet i NFS 2017:2 att mål och åtgärder för att motverka nedskräpning ska finnas i en avfallsplan, därför har det fått ett eget avsnitt. Vid revidering kommer dock delmål att strykas och kommunen tar själv fram aktiviteter för att nå målet.

Målen som handlar om utbildning, speciellt av kommuninvånare saknar incitament. Hur är det tänkt att de ska genomföras? Viktigt att det skapas möjligheter även för personer som inte är intresserade av frågan att ta till sig av informationen.

Svar: För att få tillgång till obemannade återbruk behöver en utbildning genomföras. Utöver ökad kunskap är incitamentet ökad tillgång till återbruken. Ytterligare incitament kan utvecklas över tiden.

2.12 Västerås stad, kommunstyrelsen

Kompletterande synpunkter utöver de generella nedan

Att det måste tas fram servicemål gentemot kund och att taxorna ska upplevas som relevanta och försvarbara av kunderna.

Att det ska uppmuntras med återanvändning men att VafabMiljö inte själva ska bedriva verksamheten som konkurrerar på marknaden.

Att planer och strategier ska kostnadsberäknas och begränsas.

Att tydliggöra kommunerna som beställare och VafabMiljö som utförare.

Svar: Servicemål gentemot kund återfinns i avsnitt 4.9 Kundperspektivet, där det övergripande målet är att senast 2030 ska 90 % av invånarna vara nöjda med och ha förtroende för VafabMiljö.

I enlighet med förbundsordningens 3 §, 4:e stycket får förbundet tillhandahålla tjänster som hör samman med verksamhetsområdet till andra än medlemmarna. Sådan verksamhet ska vila på affärsmässig grund och vara förenlig med den kommunala kompetensen. I enlighet med ovanstående bedriver VafabMiljö verksamhet på konkurren utsatt marknad, till exempel när det gäller farligt avfall och förorenade massor.

Avfallsplanen är framtagen i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) och kostnadsberäkning så långt det i dagsläget är möjligt. De planer och strategier som föreslås som aktiviteter kommer att kostnadsberäknas och tidsättas när de tas fram.

VafabMiljö är ett självständigt kommunalförbund med direktionen som högsta beslutande organ, kommunen är inte beställare utan en av tolv medlemmar i förbundet.

GENERELLA SYNPKTER

Avfallsplanen är pedagogiskt upplagd med en bra struktur där kopplingen mellan avfallsplanen och avfallstrappan är tydlig.

Hur VafabMiljö Kommunalförbunds verksamhet ska utvecklas för att bidra till att klättra i avfallstrappan, bidra till Agenda 2030 samt de nationella miljö kvalitetsmålen skulle kunna tydliggöras genom några mål och åtgärder. Vilket också kan bidra till att kopplingen mellan den framtidsbild som beskrivs tidigt i avfallsplanen och de mål och aktiviteter som finns i planen blir tydligare.

Svar: Hela avfallsplanen bidrar till att klättra i avfallstrappan, Agenda 2030, samt de nationella miljö kvalitetsmålen. De flesta av avfallsplanens mål berör både kommunernas och VafabMiljös verksamheter. Många remissvar indikerar att antalet mål i avfallsplanen är för många och det är i nuläget inte aktuellt att lägga till fler mål.

Bilaga 1 redogör för de globala, nationella och regionala mål som avfallsplanen berörs av. Vi har valt att se helheten och att inte koppla varje mål, delmål och aktivitet till de övergripande målen, då detta skulle minska läsbarheten av dokumentet.

Eftersom det kommunala avfallsansvaret förts över till kommunalförbundet skulle ansvarsfördelningen mellan förbundet och medlemskommunerna kunna beskrivas ännu tydligare. I flera åtgärder nämns kommunerna som ansvarig för utförande eller uppföljning. Detta behöver tydliggöras så att inte frågor som kommunerna fört över i kommunalförbundet återförs till kommunerna.

Svar: I enlighet med förbundsordningen ansvarar VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär bland annat att VafabMiljö tar fram förslag till avfallsplan. För genomförande av planens åtgärder inom ordinarie kommunal verksamhet, såsom arbete med matsvinn i skolor och förskolor, samordnar VafabMiljö arbetet men kommunerna behöver delta aktivt. Detta förtydligas i Bilaga 5

Basår och jämförelsenivåer för angivna målnivåer behöver finnas för att kunna bedöma målens ambitionsnivå. Det är omöjligt för Västerås stad att bedöma rimligheten i mål och åtgärder då en nulägesstatus i många fall saknas.

Svar: Jämförelsenivåer finns i dagsläget inte för alla mål i samtliga kommuner. Dessa tas fram under planens första period och vid behov revideras målnivåerna.

Arbetet med nedskräpning upplevs ta stor plats i planen och ges stort utrymme i relation till dess totala miljöpåverkan. Andra för miljön viktiga områden har getts förhållandevis mindre utrymme.

Svar: Det framkommer med tydlighet i NFS 2017:2 att mål och åtgärder för att motverka nedskräpning ska finnas i en avfallsplan, därför har det fått ett eget avsnitt. Vid revidering kommer dock delmål att strykas och kommunen tar själv fram aktiviteter för att nå målet.

Några av de mål och delmål som föreslås i handlingsplanen bedömer vi ligger delvis utanför kommunalförbundets ansvarsområde och regleras i den kommunala verksamheten på andra sätt.

Svar: I enlighet med förbundsordningen ansvarar VafabMiljö för strategisk planering av frågor kring avfallshantering och de uppgifter rörande insamling och behandling av avfall samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken. Det innebär bland annat att VafabMiljö tar fram förslag till avfallsplan.

Enligt NFS 2017:2 3 § ska avfallsplanen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera det avfall som VafabMiljö ansvarar för. Detta inkluderar hushållsavfall men också kommunalt verksamhetsavfall. Enligt NFS 2017:2 ska avfallsplanen även innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera sådant avfall som VafabMiljö inte ansvarar för, i den utsträckning VafabMiljö kan påverka detta. Både kommunalt verksamhetsavfall och övrigt verksamhetsavfall härrör från själva verksamheten. Exempel kan vara bygg- och rivningsavfall, farligt avfall och massor. Avfallstaxan får endast användas för insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall och inte för verksamhetsavfall.

Nedskräpning räknas inte som avfall och ansvaret för att finansiera och arbeta med nedskräpning är därmed inte överflyttat till VafabMiljö. Dock ska en avfallsplan enligt NFS 2017:2 4 § innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

Detta förtydligas i texten.

HANDLINGSPLANENS ÅTGÄRDER

Minimera

Föreslagen åtgärd om att kartlägga kommunernas verksamhetsavfall kan bli både tidsödande och ineffektiv. Vi föreslår istället att förbundet med sin kompetens kan ge kommunerna upphandlingsstöd och de verktyg de behöver för att kunna utveckla kraven i upphandling och inköpsprocessen. Detta tror vi kan ge bättre möjligheter för god avfallshantering i slutändan genom att vi i tidigt skede skapar förutsättningar för återanvändning, återvinning och minimering av avfall för olika produktgrupper.

Svar: En av de föreslagna åtgärderna för att bland annat minimera avfallsmängderna är att arbeta med upphandling. Här får kommunerna tillsammans med VafabMiljö tillsammans arbeta fram de verktyg som behövs. Detta ersätter dock inte kartläggning av kommunernas verksamhetsavfall som behöver utföras inom varje kommunal verksamhet för att effektivt kunna jobba med mål och åtgärder.

Delmålet om att samtliga kommuner 2022 ska vara Kranmärkta, s 22, är ett bra mål men vår bedömning är att det ligger utanför kommunalförbundets ansvarsområde och hör inte hemma i avfallsplanen.

Svar: Eftersom det handlar om avfallsminimering av avfall som uppstår i kommunala verksamheter kan målet finnas i avfallsplanen.

Västerås stad har ett väl utarbetat arbete med att minska matsvinnet i stadens verksamhet och välkomnar höga ambitioner i det regionala samarbetet. Däremot är det viktigt att gemensamma målsättningar är förenliga med befintlig verksamhet. Förslaget innebär att svinnet ska sänkas med 10 % per år fram till 2028. Västerås stad har under de senaste åren arbetat intensivt med att reducera svinnet. Att, från den nivå som enheten nu nått, ytterligare reducera svinnet med 90 %, bedöms inte som genomförbart. Det skulle utifrån nuvarande mätmetod innebära svinn på mellan 1-2 % i tex Barn- och utbildningsförvaltningens restaurangenhet. Verksamheten har bedömt att man realistiskt skulle kunna minska med 30-40 % från nuvarande nivå, det vill säga ett svinn på 6-7 %. Ett alternativ till att sätta relativa mål i procent kunde vara att sätta ett faktiskt mål på en viss

maximal svinnandel. Grundskolenämnden bedömer att det är en fördel, men kan vara tidskrävande att få alla medlemskommuner att använda samma mätmetod gällande svinn vid måltidsverksamhet.

Svar: Målet omarbetas så att ambitionsnivån överensstämmer med nationell målsättning (nationellt mål finns ännu inte). Målet avser matsvinn i hela VafabMiljö-regionen. Vid workshop för målrevidering 190612 framkom att kommunerna välkomnar Livsmedelsverkets mätmetod som en gemensam modell.

En utfasning av engångsartiklar av plast till 2022 ser vi som fullt möjlig då det idag finns många bra alternativ på marknaden. Visst behov av engångsartiklar kan dock behöva finnas i vissa verksamheter av hälsoskäl, vid haverier eller strömavbrott osv vilket måste beaktas.

Svar: Målet om engångsartiklar i plast utgår.

Målet att minst 12 butiker 2022 ska använda matavfallspåsar som fruktpåsar uppfattar vi som väl försiktigt satt.

Svar: Målet utvärderas vid revidering av avfallsplanen 2022 och skärps eventuellt.

Återanvända

Förslaget att öka återanvändningen av möbler och elektronik i de kommunala verksamheterna är positivt. Ett system för återanvändning av möbler är redan under uppbyggnad i Västerås stad. En ökad återvinning även för elektronik är vi positiva till under förutsättning att behov och krav på hantering säkerställs vid upphandling.

Förslaget om att senast 2022 införa rutiner i samtliga kommuner för ökad kontroll av hantering av bygg- och rivningsavfall genom krav på kontrollplaner är bra. Detta hanteringssätt görs redan idag i Västerås stad. Inför en rivning görs alltid en miljöinventering och därefter en rivningsplan. Syftet med miljöinventeringen är att kontrollera om bygg och rivningsavfall innehåller föroreningar. Efter det att resultatet från inventeringen inkommit upprättas en rivningsplan. Denna plan styr om material går att återanvända eller om materialet ska omhändertas på grund av föroreningar.

Svar: VafabMiljö håller med.

Målet om att till 2022 återanvända minst 80 % av sopsanden som används i kommunerna för halkbekämpning, s 31, är en fråga för respektive kommun att hantera. Om ett samarbete ska etableras för detta är det viktigt att inkludera både Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen samt den förvaltning som är ansvariga för vinterväghållningen i respektive kommun.

Svar: Då sopsand som uppstår i kommunal verksamhet är ett kommunalt verksamhetsavfall ingår det i VafabMiljös ansvar för omhändertagande i enlighet med förbundsordningen.

Aktiviteten kompletteras med att samarbete även ska ske med förvaltning som ansvarar för vinterväghållning.

Västerås är positiva till möjligheten för förskolor att kunna nyttja utsorterade giftfria avfallsprodukter i förskolornas pedagogiska arbete.

Återvinna

Hantering av massor föreslås ske samordnat av Kommunalförbundet för ett effektivt resursutnyttjande senast 2023, s 34. Vi ser att tidsperspektivet i denna fråga är alldeles för generös. Frågan har diskuterats under lång tid och Västerås stad anser att frågan nu måste hanteras skyndsamt, och inte genom att skjuta upp en strategi till 2022. Västerås stad anser också att Kommunalförbundet bör utveckla en affärsmodell som löser samordningsfrågan utan att kostnaden belastar kommunerna. Viktigt att poängtera är att det inom Västerås och Mälardalen förekommer naturligt höga halter av tungmetaller. Vi har högre bakgrundsnivåer i jämförelse med landet i

övrigt. Detta medför att Mälardalen och Västerås alltid överskrider riktvärdena för vissa tungmetaller. Massorna är då inte att betrakta som förorenade utan de har en naturlig förhöjd bakgrundshalt. Förhöjda halter innebär inte automatiskt att någon risk för negativ miljöpåverkan föreligger.

Svar: VafabMiljö är medvetna om att frågan är angelägen och betonar att målet innebär att samordning ska ske senast 2023. En självbärande affärsmodell för dessa massor kommer att tas fram, men i uppstartsskedet krävs resurser. För att hitta bästa möjliga avsättning ur såväl miljöskyddsperspektiv som resurshushållning behöver dialog ske med Miljö- och hälsa. Dock behöver denna samordning finansieras. Taxemedel kan ej användas till denna typ av samordning.

Energiutvinna

En produkt som har stor potential för att kunna användas av kommunernas verksamheter mfl är biokol. Här saknar vi ett resonemang och en åtgärd om att utreda förutsättningarna för tekniken att förädla avfall till biokol.

Svar: Mål och åtgärd för Biokol har införts under rubriken återvinna.

På s 37 lyfts målet om att senast 2020 driva fordonsflottan i regionen fossilfritt. Eldrivna fordon i stadsmiljön skapar tex bättre förutsättningar för god stadsplanering då de genererar mindre utsläpp och buller. Det saknas ett resonemang kring eldrivna avfallsfordon. Det saknas också mål som säkerställer en fossilfri fordonsflotta utan inblandning av naturgas.

Svar: Det finns för- och nackdelar med samliga drivmedel för fordon. Viktigast är dock att fordonsflottan drivs fossilfritt. Fordonsflottan för VafabMiljös avfallshantering drivs med biogas, eftersom VafabMiljö producerar biogas och vill bidra till cirkulära flöden. Självklart ska inblandningen av naturgas vara så liten som möjligt och är något vi ständigt eftersträvar. Resonemang kring eldrift kan komma att aktualiseras i kommande revideringar av avfallsplanen.

Avfallshantering är en transportintensiv verksamhet som har stor påverkan på stadens trafikflöden, människors hälsa, säkerhet och miljö. Det skulle vara önskvärt att avfallsplanen på ett tydligare sätt beskriver vilka åtgärder som planeras för att minska och effektivisera transporterna utifrån fler av ovanstående perspektiv.

Svar: Detta är en viktig aspekt och VafabMiljö och dess entreprenörer arbetar ständigt för att effektivisera rutter och minimera transporter. Samtidigt innebär det nya regelverket om fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper (2018:1462 och 2018:1463) att den fastighetsnära insamlingen ska öka. Om möjligt bör förstås hämtningen av rest- och matavfall respektive förpackningar samordnas. Hur detta ska ske är ännu inte känt och det är därför inte möjligt att i nuläget beskriva detta i detalj.

Nedskräpning

Avfallsplanens mål att nedskräpningen ska minska med 50% år 2030 jämfört med år 2010 är ett mycket ambitiöst mål. Västerås stad har sedan länge arbetat med att minska nedskräpningen. Beteendefrågor är svåra att påverka och vi ser att det skulle behövas långt fler åtgärder än kampanjer och papperskorgar för att nå målet. Men Västerås stad välkomnar alla nya inspel och ser fram emot samarbeten med VafabMiljö på området.

Svar: Det är ett ambitiöst mål och då avfallsplanen följs upp kan målnivån revideras om målnivån upplevs orealistisk. Delmål och aktiviteter kommer att strykas och kommunen tar själv fram aktiviteter för att nå målet i enlighet med resultat av dialog med samrådsorgan då finansiering ej finns för samordning hos VafabMiljö.

För delmålet med en årlig samordnad kampanj saknas vart ansvaret för denna ligger. Västerås stad anser att det är VafabMiljö som är bäst lämpad att samordna en regional kampanj.

Svar: VafabMiljö håller med, men det förutsätter att kommunerna bistår med resurser.

Aktiviteten som föreslår att respektive kommun till 2021 ska ta fram en rutin för att skyndsamt åtgärda anmälningar om nedskräpning och dumpning är inte möjlig för Västerås stad. Förutsättningarna för åtgärdande av nedskräpning och dumpning regleras i befintliga driftsupphandlingar och inkluderar i nuläget inte de ledtider som anges i avfallsplanen. En sådan ambitionshöjning måste inkluderas i kravspecifikationen vid upphandlingar av nya driftsavtal när de befintliga går ut. Att införa dessa åtgärdstider under pågående avtalsperiod skulle medföra betydande kostnadsökningar.

Svar: Innebörden av målet är att samtliga kommuner ska ha en rutin för att skyndsamt hantera nedskräpning. Rutinen kan skilja sig mellan kommunerna och därmed följa respektive kommuns upphandling. Vid kommande upphandling kan rutinen omarbetas och kraven skärpas.

Vidare föreslås att samtliga kommuner ska ha en strategi för papperkorgar i offentlig miljö. Västerås arbetar med ambitionen att minska antalet styrdokument. Strategin för papperskorgar bör inarbetas i befintliga styrdokument och måste tas fram i dialog mellan stadens olika förvaltningar.

Svar: Målet utgår

Kommunal planering

När strategin för lämpliga metoder för avfallshämtning, som nämns på s 44, ska tas fram är oklart. Då den är av stor vikt för den kommunala planeringen bör den tas fram så snart som möjligt. Exempelvis möjliggör ett system med sopsug nya förutsättningar för planeringen liksom smartare placering av miljöbodas/insamlingsplatser.

Svar: Denna strategi beror i stor utsträckning på hur producenterna har för avsikt att uppfylla kraven i förpackningsförordningen (2018:1462). VafabMiljö har för avsikt att samarbeta med producenterna. VafabMiljö vill även innan strategin är framtagen ha ett nära samarbete med kommunerna för att tillsammans identifiera bästa möjliga lösning i det enskilda fallet.

Utformning och placering av framtida återbruk kräver noggrann planering i syfte att minska och optimera trafikflödena, minska påverkan på människors hälsa, säkerhet och miljö. En tydlig tidplan och målsättning för framtida återbruk i regionen kan bidra till bättre förutsättningar för samarbete och genomförande.

Svar: VafabMiljö håller med om detta, vilket framgår av konceptet som ska tas fram enligt 4.2.1

3 Synpunkter från kommunala bolag m.fl.

3.1 Bostads AB Mimer

Generellt håller avfallsplanen en hög ambitionsnivå vilket välkomnas, vi har inga kommentarer till planen på annat sätt än att vi saknar en målsättning om att skapa tydliga incitament för ett förbättrat beteende hos invånarna. Planen är sedan konkretiserad i föreskrifterna som tydligare fördelar ansvaret mellan Förbundet och intressenterna.

Svar: Incitament för att ändra beteende kan vara av olika karaktär. Ett sådant styrmedel är taxan där VafabMiljös förslag tydligt styr mot ett miljöriktigt agerande. Ett annat incitament är en ren och trevlig närmiljö. Detta finns det mål för när det gäller nedskräpning. Ytterligare incitament kan utvecklas i de olika aktiviteter som ska genomföras.

3.2 Sala Heby, Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden anser att de utskickade handlingarna är bra och genomarbetade dokument som innehåller högt ställda mål. Det finns tydliga kopplingar till såväl det nationella målarbetet som till hållbarhetsperspektivet i miljöbalken och plan- och bygglagen. Det är bra att dokumenten tar fasta på avfallstrappan, dvs. ett samhälle där man övergår från att deponera och energianvända till att istället återvinna, återanvända och minimera avfallet. Det är en stor, men nödvändig samhällsutmaning att genomföra den omställningen. Bygg- och miljönämnden har inga synpunkter på de utskickade handlingarna utom i de avsnitt som handlar om slamhantering och ansvarsfördelningen enligt bilaga 3 i föreskrifterna.

Svar: VafabMiljö noterar detta. Eftersom Sala ansvarar för sitt slam från små avlopp själva behöver inte kommunen beröras av föreskrifterna i dessa delar.

3.3 Surahammar, Bygg- och miljönämnden

För punkterna 4.2.4 samt 4.7.2 ställer sig nämnden positiv till att inkomna rivningsärenden ska ha en kontrollplan där resurshushållning tagits i beaktande.

När det gäller punkt 4.3.4 ställer sig nämnden positiv till att VafabMiljö tillsätter en person som har för avseende att arbeta med masshantering i medlemskommunerna.

Svar: VafabMiljö välkomnar Bygg- och miljönämndens synpunkt men vill tydliggöra att finansiering behövs för att detta arbete. Storleksordning tydliggörs i Bilaga 5.

För punkt 4.5.6 ställer sig nämnden positiv till att arbetet med att nedlagda deponier genom planen blir prioriterat.

För punkt 4.6.2 anser nämnden att detta redan genomförs då det inom kommunen finns ett välfungerande samarbete. Någon ytterligare insats från VafabMiljö angående nedskräpning anser nämnden inte att kommunen är i behov av.

Svar: Förhållandena varierar i kommunerna, vissa kommuner kan ha nått målen redan och får då fokusera på att nå övriga mål.

För punkt 4.7.1 anser nämnden att det är rimligt att VafabMiljö är remissinstans vid sådana ärenden där det kan vara av intresse för VafabMiljö, t.ex. vid lokalisering av avfallsinsamling av hushållsnära avfall samt färdvägar till och från dessa.

Svar: Ja, VafabMiljö bör vara remissinstans vid relevanta ärenden så som övergripande planer men även bygglov. Vilka ärenden som kan vara av relevans kan vid en första anblick vara svåra att avgöra. VafabMiljö har för avsikt att träffa samtliga kommuner för att se hur detta mål kan uppnås för just den kommunen.

3.4 Miljö- och konsumentnämnden, Västerås stad

Generella synpunkter

Dokumentet är i grunden bra strukturerat med avfallstrappan som utgångspunkt. Det blir i avsnitt 4 en viss upprepning, med liknande beskrivning av målen i avsnitt 3 samt i bilaga 5, Ansvar och kostnader. Vissa aktiviteter återfinns under flera mål.

Svar: I den reviderade planen kommer kapitel 3 och 4 att slås ihop för att undvika upprepning.

Utgångsvärden eller jämförelseår saknas nästan genomgående vilket gör det svårt att bedöma målen och ambitionen. Det blir svårt att veta om målen ligger på en rimlig nivå.

Svar: Målnivåerna har satts utifrån uppskattningar. Då planen följs upp om två år har uppgifter samlats in och revideringar av mål kan göras.

Vissa stora bilder och rubriker gör att Avfallsplanen ibland blir svår att följa. Till exempel är det svårt att veta att sidan 9 är en framtidsutblick. Det skulle behövas en inledande text som förtydligar det.

Svar: Avsikten med exposén förtydligas.

I inledningen på sidan 5 och i sammanfattningen står det att "VafabMiljö kommunalförbund har tagit över ansvaret för den strategiska planeringen... samt den myndighetsutövning som åligger kommunerna enligt 15 kap Miljöbalken från medlemskommunerna". I första hand är det respektive kommuns miljönämnd eller motsvarande som har tillsynsansvaret enligt 15 kap Miljöbalken.

VafabMiljö kommunalförbund har dock ansvaret för att fatta vissa beslut enligt Föreskrifter för avfallshantering.

Svar: VafabMiljö har tagit över den myndighetsutövning som åligger kommunerna i enlighet med 15 kap när det gäller avfallshantering. Västerås miljö- och konsumentnämnd har helt rätt i att inget tillsynsansvar är överflyttat till kommunalförbundet. Ett förtydligande görs om att tillsynsansvaret ligger kvar hos kommunerna.

Mål och Handlingsplan

4.1.1 Aktiviteten behöver förtydligas och kanske skrivas om. Diskussionen i texten säger bland annat "allt från stallgödsel till blöjor vid servicehem" vilket låter vilseledande, att blöjor vid ett servicehem måste minimeras.

Svar: Formuleringen ses över.

4.1.3 Västerås stad har jobbat mycket med matsvinn flera år. Målen och aktiviteterna måste vara realistiska. De bör formuleras på ett annat sätt.

Svar: Mål och aktiviteter angående matsvinn kommer att revideras i enlighet med vad som framkommit på workshop med kommunerna 190612 med möjlighet att lämna synpunkter på anteckningarna

4.1.4 Kranmärkning är en aktivitet som bör förtydligas, då begreppet inte är beskrivet.

Svar: En förklaring finns på nästkommande sida.

Återanvända

4.2.2 Målen för återbruk av textilier anser förvaltningen har en för låg ambitionsnivå.

Svar: Målen är formulerade så att det handlar om att de "senast" och "minst" ska uppnås. Beteendefrågor är bland de svåraste att ändra varför målen anses realistiska. För det fall de nås tidigare är det positivt.

4.2.4 Bygg- och rivningsavfall är ett viktigt avfall att ta hand om. Det bör vara tydligt vilken kommunal nämnd som ansvarar för aktiviteten.

Svar: Placering av ansvar och benämning av olika nämnder skiljer sig åt mellan olika kommuner varför detta inte tydliggjorts i planen, men i samarbete med kommunerna kommer detta att tydliggöras.

4.2.5 Att återanvända sopsanden är en användning av avfall för anläggningsändamål i vissa fall på grund av att sanden är så pass förorenad att den inte kan användas utan vissa restriktioner.

Svar: VafabMiljö instämmer med synpunkten. För att avgöra vilken sand som kan användas var ska strategin för detta tas fram i nära samarbete med Miljö- och hälsa i de olika kommunerna

Återvinna

4.3.1 Begreppet planglas behöver beskrivas.

Svar: En förklaring läggs till

4.3.4 Att ta fram en strategi för masshantering i regionen bör prioriteras. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen ser behovet både för staden och för andra aktörer samt ser att arbetet med att ta fram strategin behöver påskyndas.

Svar: För att få till en strategi behöver samarbete ske mellan kommuner och andra aktörer. Målet är realistiskt satt och formulerat som "senast 2023". Arbetet kommer dock påbörjas snarast och för det fall målet uppnås tidigare är det bara positivt. Framtagande av strategi behöver dock finansiering, avfallstaxan kan inte användas för denna typ av avfall.

Energiutvinna

4.4.2 Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen ser det positivt att askor kan användas i nya metoder vilket ger en förflyttning av avfallet i avfallshierarkin. Askor är ett avfall som behöver anmälas till miljö- och konsumentnämnden för att användas till exempel som anläggningsändamål.

Svar: VafabMiljö delar Västerås miljö- och konsumentnämnds synpunkt att askor är ett avfall och då dessa används som anläggningsmaterial ska det anmälas. Detta är fallet med flertalet åtgärder i planen. Dock har inte de juridiska aspekterna för varje åtgärd skrivits ut utan hanteras då varje enskild aktivitet genomförs. Askorna uppstår inom Mälarenergis verksamhet varför de är ansvarig verksamhetsutövare i detta fall. Avfallsplanen ska dock omfatta kommunalt verksamhetsavfall varför det finns mål med i för detta avfallsslag. Målet kommer ursprungligen från Mälarenergi.

4.4.4 Vems fordonsflotta avses i punkten? Är det endast avfallstransporter eller alla kommunala transporter?

Svar: VafabMiljö och dess upphandlade transporter avses, detta förtydligas

Deponera

4.5.4 och 4.5.5 Det bör förtydligas i texten vilka deponier mål och åtgärder berör? Omfattas nedlagda deponier eller bara deponier i drift?

Svar: Det är endast VafabMiljös anläggningar som avses. Detta förtydligas i delmålet.

Nedskräpning

Nedskräpning är inte bara problem som rör trevnad. Nedskräpning är också ett stort miljöproblem med spridning av till exempel plast.

Svar: VafabMiljö delar denna synpunkt.

Kommunen ansvarig för gatuhållningslagen enligt både 2 och 4 §§.

Svar: Detta förtydligas.

4.6.2 Aktiviteterna att ta fram rutiner för att skyndsamt åtgärda anmälningar om nedskräpningar bör förtydligas. Vem ska ta kostnaderna. Ambitionerna och prioriteringarna måste förtydligas.

Svar: Målen om nedskräpning kommer att ses över då varje kommun ansvarar för att ta fram egna mål för nedskräpning.

4.6.3 Strategi för papperskorgar anser förvaltningen vara en aktivitet.

Svar: Målet utgår.

4.6.5 Senast 2030 ska myndiga invånare ha kunskap om var avfall ska lämnas, inklusive delmål, anser förvaltningen vara ett mål med låg ambitionsnivå.

Svar: Eftersom målet inkluderar alla typer av avfall, även sådant som inte är enkelt att sortera rätt anses målnivåerna rimliga.

Kundperspektivet

4.9.5 Är det realistiskt att 5 % av befolkningen genomför en internetbaserad utbildning varje år till 2026.

Svar: VafabMiljö gör bedömningen att det är realistiskt då utbildningen kopplas samman med tillgången till obemannade Återbruk.

Bilaga 2

På sidan 14 och 15 i tabell 6 och 7 saknas värden i tabellerna.

Svar: Tabellerna har kompletterats med uppgifter för 2018, som inte fanns tillgängliga när remissversionen av avfallsplanen togs fram.

3.5 Mälarenergi

Mälarenergi tycker att förslaget till avfallsplan är bra. Den största vinsten med planen ligger i en gemensam plan för samtliga 12 kommuner. En gemensam avfallsplan för regionen skapar samordningsvinster och ökar förutsättningen för att driva avfallsfrågor generellt. En gemensam plan ökar också möjligheterna till samarbete och samverkan inte bara mellan kommunerna utan också med andra aktörer.

Mälarenergi önskar dock se uttryck för ett mer aktivt uppströmsarbete i avfallsplanen. Att öka sorteringsgrad och återvinning räcker inte för att nå visionen om ett samhälle utan eller med mycket lite avfall då mycket av det material som vi använder idag inte är möjligt att cirkulera, eller kan endast cirkuleras i begränsad omfattning. Om vi ska kunna uppnå ett framtida samhälle utan avfall behöver vi också sluta använda och byta ut vissa material redan i produktionen. Mälarenergi och VafabMiljö har tillsammans god kunskap och kännedom om vilka material som förorsakar problem och skulle mer aktivt kunna driva ett substitutionsarbete uppströms.

Svar: VafabMiljö tycker att förslaget är mycket intressant och samarbetar gärna med Mälarenergi i dessa frågor. Då planen revideras kan den eventuellt kompletteras med mål inom området.

Mälarenergi har redan idag ett bra samarbete med VafabMiljö men vi ser gärna ett utökas och utvecklas. T ex ser vi gärna ett ökat samarbete för att ta fram lösningar för att bättre nyttiggöra vissa avfallsströmmar, uppnå bättre sortering av hushållsavfallet samt för att driva påverkansarbete uppströms i avfallstrappan, också för utbyte av material. T ex stötta kommunerna i upphandlingsfrågor och föra dialog med detaljhandel och producenter lokalt/regionalt i syfte att byta ut vissa material.

Svar: VafabMiljö tycker att förslaget är mycket intressant och samarbetar gärna med Mälarenergi i dessa frågor. Då planen revideras kan den eventuellt kompletteras med mål inom området.

Sammantaget är föreslagna aktiviteter ambitiösa och omfattande, det kommer att kräva både tid och resurser av framförallt kommunerna själva. Mälarenergi har svårt att överblicka om det är rimligt att kunna genomföra alla aktiviteter och projekt som listas. Bland aktiviteterna blandas också stort och smått vilket kan vara till avfallsplanens nackdel som styrande dokument. Det är viktigt att planen håller fokus på det som bidrar till målen på riktigt. Detta sagt med respekt för svårigheten att inte alltid veta vilken effekt ett visst projekt/aktivitet har på utvecklingen.

Svar: Avsikten är att många olika delar av kommunerna ska involveras i arbetet. Endast på det sättet kan målen uppnås. Planen kommer följas upp vid tre tillfällen innan målåret uppnås. Då kan mål revideras om behov uppstår.

Specifika kommentarer

Nedan följer specifika kommentarer på de olika avsnitten/bilagorna, de föreslagna målen och aktiviteterna.

Förslag till avfallsplan

Minimera

3.1.1 Avfallsmängderna ska minska med 7 % per person 2030 jämfört med 2020.

Mälarenergi saknar motivering till valet av 7 %.

Ett förslag är att ange mål i kg per person istället för procentsats, då detta är en siffra som är lätt att följa och ett nationellt medel redovisas från branschen årligen.

Mälarenergi ser gärna en skarpare skrivning i ingressen och av målet, då det är helt nödvändigt att vi minskar mängden avfall i alla led.

Svar: VafabMiljö delar remissvarets synpunkt att det är nödvändigt att minska mängden avfall men att ändra beteenden är mycket svårt. Det är därför en stor utmaning att ens nå den ambitionsnivå som anges. Målnivån är en bedömning av vad som kan vara möjligt att uppnå utifrån den konsumtion som prognostiseras i kombination med vilka avfallsmängder som uppstår i samband med denna konsumtion. För det fall målet nås tidigare än 2030 finns ingen anledning att sluta arbetet. Målet kan skärpas vid återkommande uppföljningar.

3.1.2 och 3.1.4

Saknar delmål här, de finns däremot med i Handlingsplanen

Svar: Kapitel 3 och 4 kommer att slås ihop, då försvinner denna mismatch.

3.1.3 Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska...

Olika basår anges i mål (2023) och delmål (2021). Se även 4.1.2
Målet är högt ställt - 90 %. Oklart om föreslagna aktiviteter är tillräckliga.

Svar: Felskrivning i rubriken rättas till - basår ska vara 2021.

Målnivån ses över.

3.1.5 Användning av engångsartiklar och förpackningar ska minska.

Delmålet om Kranmärkning är bra och i linje med vad Mälarenergi driver.

Senast 2024 startar projekt för att begränsa användningen av engångsartiklar... - detta är redan på gång idag och bland annat dagligvaruhandeln driver frågan. Mälarenergi ifrågasätter därför om detta bör vara prioriterat i avfallsplanen. Prioritera hellre att driva frågan inom den kommunala verksamheten, vilket också är ett av övriga delmål.

Svar: Målet kommer utgå då avfallsplanen begränsas till att endast omfatta hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall i detta läge.

Handlingsplan

4.1.1 Avfallsmängderna ska minska...

Det är otydligt vad kartläggningen ska omfatta, gäller det allt avfall även det som inte samlas in av VafabMiljö idag?

Svar: Allt avfall som uppstår i kommunerna kartläggs för att identifiera vad som har potential att minska av olika anledningar. Denna åtgärd handlar om att framförallt arbeta med kommunernas verksamhetsavfall men inkluderar även därmed jämförligt hushållsavfall.

4.1.2 Matsvinnet i kommunala verksamheter ska minska...

Olika basår anges i mål (2023) och delmål (2021). Se även 3.1.3

Svar: Felskrivning i rubriken rättas till - basår ska vara 2021.

Återanvända

Mål

3.2.5 År 2022 återanvänds minst 80 % av sopsanden...

Återanvändning av sopsanden är en viktig fråga men det är otydligt om målet avser all sand som används i kommunerna eller bara den sand som sprids av kommunerna. Målet är också väldigt högt ställt. Är det ens möjligt mot bakgrund av vad som sägs i förutsättningarna, d v s att sanden lämnas till VafabMiljö?

Svar: Målet formuleras om. Den sand som klassas som kommunalt verksamhetsavfall inkluderas i målet.

Återvinna

Mål

3.3.1 Senast 2030 sorteras 60 % av hushållsavfallet i återvinningsbara fraktioner.

Bra och ett viktigt mål för att uppnå målet om ökad materialåtervinning och minska andelen som går till energiåtervinning. Men rimmar målet med målet om högst 35 % till energiåtervinning?

Svar: Ja. För att endast 35 % ska gå till energiåtervinning krävs att minst 60 % sorters i återvinningsbara fraktioner.

Senast 2022 återvinns 50 % av plasten... - otydligt då det inte framgår vad som avses med återvinns. Mälarenergi utgår från att det är materialåtervinning som åsyftas. Mälarenergi ser gärna ett utökat samarbete med VafabMiljö kring plastfrågan.

Svar: Ett förtydligande görs så att det framgår att det är materialåtervinning som avses.

VafabMiljö är positiv till ökat samarbete.

3.3.2 Senast 2030 nyttjas fosfor ur avlopp på bästa möjliga sätt

Delmålet är bra och ligger i linje med nationella mål och Mälarenergis mål.

3.3.4 Hantering av massor sker samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande senast 2023.

Frågan är angelägen och målet bör tidigareläggas.

Svar: För att få till en strategi behöver samarbete ske mellan kommuner och andra aktörer. Målet är realistiskt satt och formulerat som "senast 2023". Arbetet kommer dock påbörjas snarast och för det fall målet uppnås tidigare är det bara positivt.

Handlingsplan

4.3.1 Senast 2030 sorteras 60 % av hushållsavfallet...

Mälarenergi ser gärna ett ökat samarbete med förbundet i ambitionen att öka materialåtervinningen, både vad gäller kunskapsutbyte och att finna lösningar för avsättning av specifika avfallsströmmar.

Svar: VafabMiljö tycker att förslaget är mycket intressant och samarbetar gärna med Mälarenergi i dessa frågor. Då planen revideras kan den eventuellt kompletteras med mål inom området.

4.3.2 Senast 2030 nyttjas fosfor ur avlopp...

Målet ligger i linje med vad Mälarenergi jobbar med, slamstrategier etc. Bra att det här förtydligas vem som är ansvarig för vad.

Det bör förtydligas att avloppsslammet har fler fördelar än bara innehåll av fosfor som motiverar en spridning direkt på åkermark. Avloppsslammet innehåller t ex också kväve och mullbildande ämnen som bidrar positivt till åkermarken.

Svar: Den beskrivande texten under delmålet kompletteras med de fördelar som återges i remissvaret.

Det bör betonas vikten av att samverka med alla VA-huvudmän, då vi som har ett undantag också tar fram slamstrategier etc. Se även kommentar till renhållningsföreskrifterna 2 § pkt 13.

Svar: Texten kompletteras med en skrivning om att samarbete ska ske med VA-huvudmän där så är lämpligt under mål 4.3.2.

Skriv enskilda avlopp istället för små avlopp för att undvika otydlighet.

Svar: Begreppet små avlopp är det som används i avfallsföreskrifterna, liksom hos Havs- och vattenmyndigheten och är lämpligare eftersom avloppen inte nödvändigtvis är enskilda. Begreppet förklaras i texten.

Namnge utredningen rätt ”Giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam” och hänvisa till den i not 28, istället för som nu ett pressmeddelande från regeringen.

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2018/07/dir.-201867/>

Utredningen förväntas redovisas före årsskiftet 2019/2020 inte i september.

Svar: Texten under aktiviteten och fotnoten justeras i enlighet med remissvaret.

Energiåtervinna

Mälarenergi ser gärna att ett och samma begrepp används genomgående – energiåtervinning och inte energiutvinning.

Svar: Justeras så att begreppet energiåtervinning används genomgående.

Mål

3.4.1 Senast 2030 energiåtervinns 35 % av insamlat hushållsavfall genom förbränning.

Målet bör uttryckas som högst 35 %

Svar: Ja, detta förtydligas

3.4.2 2023 avsätts 3 % av askorna från energiåtervinning högre i avfallshierarkin jämfört med 2018.

Bra och i linje med Mälarenergis mål.

3.4.4 Senast 2020 drivs fordonsflottan i regionen fossilfritt

Bra och i linje med Mälarenergis mål.

Svar: Bra. Texten kommer dock förtydligas med att det är VafabMiljö och dess upphandlade transporter som avses.

Handlingsplan

Gammal bild, Block 6 (bränsleberedning och avfallspannan) är inte ens med på bilden. Kontakta Mälarenergi för en ny bild.

Svar: Bilden byts ut.

4.4 Energiåtervinna

Ta gärna med information om att Västerås avloppsreningsverks bidrag av rötgas till biogasanläggningen är väsentlig och svarar för ca 40 % av den totala rågasen.

Svar: Inledande texten till avsnittet om Energiåtervinning kompletteras i enlighet med detta.

4.4.1 Senast 2030 energiåtervinns...

Senast 2030 energiåtervinns högst 35 % av insamlat ...

Svar: Det förtydligas att högst 35 % går till förbränning.

4.4.2 2023 avsätts 3 % av askorna...

Mälarenergi är ansvarig för detta delmål men ser gärna ett samarbete med förbundet i detta arbete.

Svar: VafabMiljö är gärna en samarbetspartner till Mälarenergi i denna fråga.

Deponera

Mål

3.5.1 Senast 2030 deponeras mindre än 1 % av insamlat material från hushållen

Är insamlat material från hushåll samma sak som avfall från Återbruk, som det uttrycks längre ned på samma sida "När vi når 2030 ska mindre än 1 % av avfallet på våra Återbruk deponeras."?

Svar: Nej, insamlat material från hushållen inkluderar hushållsavfall, farligt avfall och grovavfall.

Av dessa avfallsslag är det endast farligt avfall och grovavfall som lämnas på Återbruken.

Däremot deponeras inte hushållsavfall eller farligt avfall då dessa fraktioner behandlas/destrueras genom energiåtervinning. Målet är dock satt för den totala mängden avfall. Citatet kan korrigeras eller utgå.

3.5.2 Senast 2026 finns plan för hur samtliga sluttäckta deponier ska användas.

Vid sluttäckning av deponier bör i första hand återvunnet material användas. Detta är i linje med målet om effektivt resursutnyttjande av massor, 3.3.4

Svar: Ja, detta stämmer och så sker också när deponier sluttäcks. Men målet handlar om hur deponin ska användas då den är sluttäckt. Det är en stor yta som kan vara till nytta för samhället på många sätt.

3.5.4 Senast 2026 samlas förorenat vatten från avfallsanläggningar upp och hanteras miljö- och resursmässigt hållbart.

Bra, vi behöver hjälpas åt att värna våra recipienter och vårt dricksvatten.

3.5.6 Senast 2030 utgör inte nedlagda deponier något hot mot människors hälsa eller miljö.

Ta bort hot och skriv "risk" för människors hälsa eller miljö.

Svar: Målformuleringen ändras i enlighet med förslaget.

Handlingsplan

4.5.4 Senast 2026 samlas förorenat vatten...

Mälarenergi har valt att Revaqcertifiera Kungsängsverket i syfte att öka möjligheterna för ett sluta kretsloppet och återföra slammet till jordbruksmark. Certifieringen blev klar i augusti 2018. Detta ställer också krav på lakvattnet.

En potential finns att bränna lakvatten då Mälarenergis avfallsbränsle ibland håller för låg fukthalt för optimal förbränning.

Svar: VafabMiljö tar sig denna information och återkommer om det blir aktuellt med en sådan lösning.

Nedskräpning

Mälarenergi ser positivt på att denna fråga lyfts in i Avfallsplanen. Framförallt bör längre gående sortering eftersträvas även i offentliga miljöer som t ex badplatser, parker och parkeringsytor.

Svar: VafabMiljö delar synpunkten men konstaterar att mål om utsortering i offentlig miljö inte återfinns i avfallsplanen. Ett sådant mål kan komma då planen följs upp och revideras.

Farligt avfall

Mål

3.8.1 Mängden farligt avfall som sorteras och hanteras felaktigt ska minska och 3.8.6 Mängden farligt avfall som går till energiåtervinning har minskat 2030 jämfört med 2020.

Mälarenergi instämmer i att mängden farligt avfall som hanteras felaktigt ska minska då det finns fraktioner som idag går till förbränning som inte bör göra det. T ex är batterier är ett växande problem, idag slängs dessa ofta i restavfallet och går då till energiåtervinning.

Mälarenergi anser dock att det kan finnas ett motsatsförhållande mellan dessa mål. Även om det farliga avfallet idag innehåller material som bör kunna materialåtervinnas så finns en risk att mängden farligt avfall ökar då man ökar kunskapen och möjligheten för hushållen att lämna in farligt avfall. Troligen kommer energiåtervinning att vara en viktig behandlingsmetod för vissa fraktioner av farligt avfall även i framtiden och det är därför inte självklart att andelen farligt avfall som går till energiåtervinning därmed minskar.

Svar: VafabMiljö delar åsikten. Målet 4.8.6 utgår för närvarande.

3.8.7 Senast 2023 hanteras massor samordnat och med ett effektivt resursutnyttjande.

Mälarenergi anser att frågan är så pass angelägen att målet bör tidigareläggas.

Svar: För att få till en strategi behöver samarbete ske mellan kommuner och andra aktörer. Målet är realistiskt satt och formulerat som "senast 2023". Arbetet kommer dock påbörjas så snart finansiering av samordning finns. För det fall målet uppnås tidigare är det bara positivt.

Kundperspektivet

Mål

3.9.4 Senast 2022 kompetensutvecklas medarbetare på VafabMiljö...

Mälarenergi ifrågasätter om detta mål verkligen hör hemma i avfallsplanen då det är en intern fråga för VafabMiljö hur de sköter sin egen kompetensförsörjning.

Svar: Målet utgår

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning

Tabell 6 och 7 saknar innehåll (sid 14 och 15).

Svar: Tabellerna har kompletterats med uppgifter för 2018, som inte fanns tillgängliga när remissversionen av avfallsplanen togs fram.

5.1.3 och 5.2.1

VafabMiljö refererar till sin egen anläggning som Energiåtervinning medan Mälarenergis anläggning refereras till som Avfallsförbränning. Mälarenergi och branschen i sin helhet använder begreppet Energiåtervinning vilket bör användas även här.

Svar: Detta justeras så att begreppet energiåtervinning används genomgående.

3.6 Sala Heby Energi

Sala Heby Energi meddelar att de inte har något att erinra.

3.7 Västerås Marknad och Näringsliv AB

Västerås Marknad och Näringsliv AB meddelar att de avstår från att yttra sig.

3.8 Västra Mälardalens myndighetsförbund

En nulägesanalys, för varje kommun, som grund bör göras innan man sätter mål i %. Annars kanske målet redan är uppnått eller kanske orimligt.

Svar: I de fall en procents har angetts har en sådan analys gjorts på hela regionen, eftersom målen avser samtliga kommuner. I andra fall görs en sådan analys inför första revidering 2022. I vissa fall har också procentsatsen justerats efter diskussioner med kommunerna vid workshop. Det gäller exempelvis för målen avseende matsvinn och sopsand.

3.4.1 Svårt mål då man vill minska mängden hushållsavfall genom bättre sortering. Då borde målet med förbränning bara gälla restavfall och frågan är om det är lämpligt med ett mål gällande detta i huvudtaget.

Svar: Målet förtydligas - det ska stå att maximalt 35 % förbränns.

3.4.2 Svårt att förstå

Svar: Förtydligas genom att kap. 3 och 4 slås ihop så att den förklarande texten kommer direkt vid målet.

3.5.1 Borde inte dessa delmål tas upp under återvinning i stället.

Svar: Jo, de återfinns även under ny numrering 3.1.

3.6.6 Lågt satta mål, borde vara 100 % nu!

Vi tolkar det som att synpunkten avser mål 3.6.5 (att myndiga invånare ska ha kunskap om var avfall ska lämnas). Det målet utgår. Om det är 3.6.6. som avses (Återbruken ska vara tillgängliga i större utsträckning) så ingår det numera i mål 2.1

4.1 Projekt ”identifiera olämpliga förpackningar” skulle vara bra.

Det är mycket fokus på att minska matsvinnet, det är bra, men VMMF tror att affärer och restauranger behöver hjälp att sortera det avfall som uppkommer på rätt sätt, hur sorteras t.ex. dryck och rått kött. Många butiker har även problem med att folk rotar runt i sopkärlen och sprider avfall.

Svar: Det är bra idéer, men de blir inte aktuella i den här versionen av avfallsplanen, eftersom den begränsas till hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall.

4.2.2 Att återanvända och återbruka textilier. Det borde framgå att materialåtervinning också är ett alternativ.

Svar: Det är ett alternativ för textilier som inte kan återanvändas. De informationsinsatser som planeras kan inkludera den informationen för att höja medvetandet om att även trasiga textilier bör samlas in separat.

4.6 VafabMiljö har en målsättning om att nedskräpningar ska åtgärdas inom 1 till 14 dagar beroende på typ. VMMF ifrågasätter befogenheten och rimligheten att sätta handläggningstider för en annan myndighets arbete. Mål är bra, men de måste vara rimliga. Handläggning sker alltid skyndsamt.

Svar: Målet har formulerats om enligt överenskommelse på workshop med representanter för kommunerna. Det är kommunerna som genom fullmäktige beslutar om planen, VafabMiljö kan därför inte sätta handläggningstider för någon annan myndighet och har heller inte avsett att göra detta.

3.9 Köpings kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

Det är positivt att planen utgår från EU:s direktiv som beskriver hur avfall ska hanteras och behandlas, den så kallade avfallshierarkin och att dokumentet är upplagt enligt denna (minimera, återanvända, återvinna, energiutvinna, deponera). Avfallsplanen är ett omfattande material men upplevs lätt att läsa. Mål och delmål är ambitiösa men är, som planen uttrycker, nödvändiga för att uppnå syftet med EU:s direktiv.

Det är svårt att bedöma rimligheten i de procentsatser/mätetal som satts att mäta avfallsplanens mål och delmål då vi inte har något att jämföra med. Vi förlitar oss dock på att förankring av procentsatser/mätetal är välgrundade utifrån nationell och internationell ambitionsnivå.

VafabMiljö Kommunalförbund finansieras delvis med ekonomiska resurser från kommunerna. Enligt avfallsplanen föreslås ytterligare ekonomisk förstärkning från kommunen, enligt fördelningsnyckel, för att finansiera en tjänst som ska samordna arbetet kring bland annat masshantering och nedskräpning. För att bedöma om förslaget är positivt eller inte behövs en tydligare beskrivning varför en sådan tjänst inte kan finansieras inom förbundets befintliga ekonomiska ramar och om tjänsten ska arbeta med flera av de projekt som nämns i olika sammanhang i planen.

Svar: Eftersom det inte finns lagligt stöd att använda intäkter från avfallstaxan för exempelvis nedskräpning behöver medel skjutas till från annat håll. Av denna anledning föreslås att skattepengar används.

För flertalet av målen/delmålen aktiviteter förväntas även kommunen bidra med personella resurser i form av tid. För kommunalt deltagande är det viktigt att projekten har både god framförhållning och god resursplanering för att ha möjlighet att delta. Vilken kompetens som ska delta från kommunen i de olika aktiviteterna/projekten är svår att bedöma utifrån beskrivningarna. Det är därför också svårt att avgöra om kompetensen och tiden finns i kommunen.

Svar: Det är viktigt att kommunerna deltar i planeringen av aktiviteterna för att hitta en rimlig ambitionsnivå för respektive kommun.

Bilaga 4-Nedlagda deponier

Tabell 1, sid. 2

Utifrån arbetet som genomförts av miljökontoret under 2018 har konstaterats att deponierna Sjtullen norra och Sjtullen södra blandats ihop med andra objekt. Antalet objekt bör således utifrån detta arbete vara 9 för Köpings del då även Gräsödeponin bör läggas till i listan. Arbetet har också inneburit vissa justeringar gällande bedömning kring riskklass för objekten. Rapporterna har dock ännu inte kommunicerats och skickats till länsstyrelsen för uppdatering av riskklasser.

Svar: Tabellen ändras i enlighet med remissvaret.

Tabell 2, sid. 3

Komplettera texten med att tillsynsmyndigheten under 2018/2019 vidare utrett och kompletterat tidigare MIFO-fas 1 för ett antal deponier samt genomfört ansvarsutredning för ett antal deponier.

Svar: Texten ändras i enlighet med remissvaret.

Tabell 3, sid. 5

Ersätta text med ”Klassa om objekt utifrån genomförda utredningar samt i förekommande fall allt eftersom gå vidare utifrån genomförda ansvarsutredningar.” (Eller liknande text.)

Svar: Texten i tabellen ändras för Köpings del i enlighet med remissvaret.

Tabellen på sid. 7 och framåt

För Köpings del bör Sjtullen norra och södra tas bort samt att Gräsödeponin bör läggas till. Klassningarna får stå kvar då vi inte hunnit hantera det arbetet än utifrån rapporterna som tagits fram.

Svar: Texten ändras i enlighet med remissvaret.

4 Synpunkter från övriga remissinstanser

4.1 Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen ser mycket positivt på att den kommunala avfallsplaneringen görs samlat och redovisas i en gemensam renhållningsordning för samtliga kommuner i länet. En samlad planering och gemensamma föreskrifter ger goda förutsättningar för en effektiv avfallshantering. Dessutom underlättas den översyn och uppdatering av avfallsplanen som ska göras minst vart fjärde år.

Länsstyrelsen anser att avfallsplanen behöver kompletteras med ytterligare uppgifter om verksamhetsavfall, förpackningar, returpapper samt nedlagda deponier. Detta för att uppfylla de krav som gäller på innehållet i kommunala avfallsplaner.

Länsstyrelsens motivering

Av 15 kap. miljöbalken, avfallsförordningen (2011:927) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) framgår vad en kommunal avfallsplan ska innehålla. Bland annat ska vissa uppgifter om avfall som kommunerna inte ansvarar för (s.k. verksamhetsavfall) redovisas. I den gemensamma avfallsplanen anges att VafabMiljö har valt att inte prioritera att redovisa uppgifter om verksamhetsavfall. VafabMiljö hänvisar till att detta i stället kan tas med vid framtida uppdateringar av avfallsplanen.

Svar: VafabMiljö hänvisar till svar under respektive rubrik nedan.

Av bestämmelserna om krav på innehåll i kommunala avfallsplaner framgår också att avfallsplanen ska innehålla särskilda avsnitt om förpackningar och returpapper samt information om platser för insamling av förpackningsavfall och returpapper. Länsstyrelsen konstaterar att avsnitt om förpackningar och returpapper saknas i den förslagna planen.

Svar: Ett avsnitt om förpackningar och tidningar finns i Bilaga 2 (Nulägesbeskrivning). Tabellerna 6 och 7 uppdateras med information som inte fanns tillgänglig när remissversionen av avfallsplanen togs fram.

Avsnitt 4.3 berör förpackningar. Hur insamlingen ska gå till kan i dagsläget inte beskrivas, eftersom det nya systemet ännu inte finns på plats. (se Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar). Mål 3.3.1, 3.7.1, 3.9.3, (4.1.4) berör förpackningar.

En kommunal avfallsplan ska även innehålla uppgifter om nedlagda deponier. För varje nedlagd deponi ska en bedömning av risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön redovisas. Detta gäller för samtliga nedlagda deponier inom regionen oavsett vem som har varit verksamhetsutövare för deponin. I den gemensamma avfallsplanen anges att VafabMiljö har valt att inte inkludera och redovisa uppgifter om nedlagda industrideponier. I stället hänvisas till att uppgifter om dessa deponier finns hos Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan inte garantera att de uppgifter som krävs enligt bestämmelserna om avfallsplanering finns i Länsstyrelsens databas över föroreningsskadade områden, det s.k. EBHstodet. Länsstyrelsen bidrar dock gärna med de uppgifter som finns tillgängliga vid förfrågan.

Svar: Planen kompletteras med de nedlagda industrideponier som återfinns i Länsstyrelsens databas över föroreningsskadade områden.

I bilaga 4 till avfallsplanen redovisas uppgifter om de nedlagda deponier i regionen som Vafab har valt att inkludera. Här hänvisas till en sammanställning i bilaga 1 där bland annat deponins läge,

---

under vilken tid verksamheten har bedrivits samt deponins utbredning och volym ska framgå. Bilagan saknas i det underlag som har lämnats till Länsstyrelsen.

Svar: Det är tabellen på sidan 7 i Bilaga 4 som avses, detta ska förtydligas.

4.2 Länsstyrelsen i Uppsala

Miljöbedömning

Länsstyrelsen delar VafabMiljö kommunalförbunds (Vafab) uppfattning att avfallsplanen ska utgöra betydande miljöpåverkan i den mening som avses i miljöbedömningsförordningen.

Avgränsningar

Länsstyrelsen anser att Vafab bör kunna ge förslag på hur uppgifter om företagets avfall kan hämtas in och redovisa underlag från kommunerna om verksamhetsavfall som redan är kända trots att verksamhetsavfall är lägre prioriterat i denna avfallsplan.

Svar: Eftersom avfallsplanen har begränsats till hushållsavfall och kommunalt verksamhetsavfall görs inte denna redovisning i den första versionen av avfallsplanen. Det kan dock bli aktuellt att komplettera med dessa uppgifter vid revidering av planen.

Uppgifter om producentansvarsavfall ska redovisas i särskilt avsnitt enligt avfallsförordningens 76 a och 76 b §§.

Svar: Ett avsnitt om förpackningar och tidningar finns i Bilaga 2 (Nulägesbeskrivning). Tabellerna 6 och 7 uppdateras med information som inte fanns tillgänglig när remissversionen av avfallsplanen togs fram.

Avsnitt 4.3 berör förpackningar. Hur insamlingen ska gå till kan i dagsläget inte beskrivas, eftersom det nya systemet ännu inte finns på plats. (se Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar). Mål 3.3.1, 3.7.1, 3.9.3, (4.1.4) berör förpackningar.

Bilaga 4, nedlagda deponier

Bilagan bör innehålla alla kända nedlagda deponier i respektive kommun, gärna redovisade på karta. Vilka uppgifter som bör redovisas framgår av Naturvårdsverkets vägledning.

Länsstyrelsen delar inte Vafabs uppfattning att det räcker med att redovisa de deponier där kommunen är verksamhetsutövare eller där ansvaret är otydligt. Det är både bra och lämpligt att kommunen genom avfallsplanen har en samlad bild av samtliga nedlagda deponier i kommunen oavsett huvudman.

När det gäller Enköpings kommun saknas helt uppgifter om vidtagna och planerade åtgärder för de deponier kommunen ansvarar för. Heby kommun redovisar nuläget för planerade åtgärder. I enlighet med 15 § i Naturvårdsverkets föreskrifter, NFS 2017:2, behöver avfallsplanen kompletteras med uppgifter om planerade och vidtagna åtgärder för att förebygga olägenheter för människors hälsa eller miljön för varje deponi kommunen ansvarar för innan planen fastställs.

Svar: Planen kompletteras med de nedlagda industrideponier som återfinns i Länsstyrelsens databas över föroreningsskadade områden. Generellt för Enköpings deponier: Tillsynsmyndigheten kommer att göra tillsyn på deponierna hösten 2019. Därefter kommer en plan att tas fram för de åtgärder som myndigheten vill att kommunledningskontoret gör för att minska/förebygga olägenheter för människors hälsa och miljö.

Bilaga 6, avfallsanläggningar i kommunal planering

Redovisningen bör konkretiseras. Nuvarande skrivningar är för allmänt hållna. Avfallsplanen ska innehålla beskrivning av om behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering.

För Enköpings kommun bör exempelvis arbetet med det nya avloppsreningsverket kort redovisas.

Svar: Nulägesbeskrivningen (Bilaga 2) kompletteras med en sammanfattning av Bilaga 6 som utgör en kartläggning av hur kommunerna hanterat platser för avfallshantering i sina planer och program. Nulägesbeskrivningen kompletteras även med en sammanställning av regionens avloppsreningsverk där avloppsslam hanteras.

Övriga synpunkter

Det blir en utmaning för landets kommuner att hitta en bra lösning för omhändertagande av slam från avloppsreningsverk där fosfor tas tillvara. Kommunerna bör avsätta resurser för att jobba med frågan.

Svar: VafabMiljö håller med Länsstyrelsen om detta.

Under många år har slam från avloppsreningsverk använts till bland annat sluttäckning av gamla deponier. Detta användningsområde kommer att minska drastiskt under de närmaste åren eftersom de flesta äldre deponier nu är avslutade.

En offentlig utredning, M2018:08 Utredning om giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam, kommer redovisas under år 2019. Utredningens uppdrag är att föreslå utformning av förbud mot spridning av avloppsslam på jordbruksmark med krav om återföring av fosfor. Uppdraget innebär också att redovisa teknikutveckling avseende fosforutvinning ur avloppsslam, utreda om etablerings- och investeringsstöd är motiverade för de tekniska lösningar som krävs, föreslå fortsatt uppströmsarbete, göra en samhällsekonomisk konsekvensanalys samt redovisa alternativa handlingsvägar.

Svar: VafabMiljö bevakar detta.

4.3 Hyresgästföreningen

Hyresgästföreningen i Hallstahammar och Surahammar: Vi hade inget att säga ang. remiss till Vafab. Vi är nöjda med vårans sopsortering på våra områden i Hallstahammar / Surahammar.

Hyresgästföreningen i Västerås svarar att de inte har några särskilda invändningar angående remiss 2019/0164-VKF-1512.

4.4 Naturskyddsföreningen Fagersta

Först: En eloge för ett heltäckande arbete kring en avfallsplan med många olika komponenter. Dessa planer tenderar dock att bli alltför övergripande och generella för att man skall kunna tränga igenom alla argument och avvägningar.

Från början kan man anse att en gemensam avfallsplan för VAFAB:s geografiska område inte indikerar de olika delarna i regionen och de olika förutsättningarna. Tätorterna har sina omständigheter som kräver en typ av lösning, medan den övriga delen av länet har andra

omständigheter. I perspektivet ”Hela Länet skall leva”, bör man nog börja arbeta mycket mer flexibelt än det som beskrivs i planen.

Svar: VafabMiljö tar till sig detta och kommer ta hänsyn till kommunernas varierande förutsättningar då de olika aktiviteterna genomförs.

Målgruppen kan delas i två delar, de kommunala verksamheterna och de andra. Därmed kan man utan problem ställa höga krav på hanteringen av avfall i den kommunala verksamheten, vilket också kan bli goda exempel för de andra verksamheterna att ta in. De högt satta målen för de kommunala verksamheterna bör nog övervägas, för att få förståeliga och gripbara mål för de offentligt anställda.

Svar: VafabMiljö håller med om att det är viktigt att målen förankras i de kommunala verksamheterna.

Eftersom mycket upphandlas i kommunerna, måste upphandlingarna utvecklas, gärna i samverkan mellan kommuner, regioner och nationellt. Med tanke på den totala volymen i Sverige, kan kravställning i upphandlingar också förändra producenter och leverantörer i sitt tänkande.

Svar: VafabMiljö håller med om att kravställning vid upphandlingar är mycket viktiga och i delmål 3.9.3 ingår aktiviteten skapa nätverk i medlemskommunerna inom området upphandling.

Planen inleds med en utopisk framtidsexposé av morgondagen. Den skrivningen känns realistisk och kan lätt kritiseras för att inte vara uppnåelig; speciellt eftersom de konkreta ambitionerna och åtgärderna inför år 2030, d v s 11 år framåt, är så pass begränsade. Att sedan målen på många områden känns mer jordnära, borde lyftas fram i början. För de flesta är avfallet en väldigt fysisk produkt att hantera, låt då även framtiden beskrivas på samma sätt.

Svar: Avsikten med exposén är att förmå läsaren att vidga perspektivet och försöka skapa en bild av ett samhälle där avfall cirkulerar och hanteras på ett helt annat sätt än idag. Därefter kommer själva planen med mer konkreta och uppnåeliga mål.

Incitament behövs för att folk ska ändra beteende.

Idag finns en uppbyggd infrastruktur kring sortering och hantering av vårt avfall, detta hanteras väl av de flesta invånarna. För en förändring måste det finnas bättre infrastruktur och incitament av olika slag för den som redan sorterar och använder dagens system. Hur ska återvinning förenklas för den enskilda fastighetsägaren, för villaägaren eller hyresgästen? Och tar man in dimensionen tätort och landsbygd, måste man åtminstone lokalt tänka kring detta. Man kanske skall tänka olika och flexibelt över regionen? Vi hittar väldigt få sådana incitament, utan avfallshanteringen är gjord utifrån VAFA:s perspektiv och få konkreta åtgärder (förutom informationsinsatser) nämns för att öka sopsorteringen.

Svar: De nya förordningarna om producentansvar och förpackningar (Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar) innebär att fler kommer att få fastighetsnära insamling av dessa avfallstyper. Hur systemet kommer att implementeras är inte klart ännu och besked väntas från Naturvårdsverket under 2019. Av den anledningen kan inte insamlingssystemen beskrivas närmare.

Det behövs en skrivning om konkreta incitamentet för att minska avfallet, en enklare sopsortering nära hemmet; en känsla att man med enkla medel kan minska klimatpåverkan mm.

Digitaliseringens förtjänster, vilka tar stort utrymme i planens kundperspektiv, må vara en bra informations- och kommunikationskanal, men sophanteringen är och förblir materiella ting som kräver fysisk förflyttning och hantering, vilken behöver bli enklare. Vi efterlyser fler konkreta åtgärder för att just förenkla och effektivisera sopsorteringen. Andra regioner har t ex flerkärslösningar (8 fack utanför varje bostadshus) som gör återvinning enkelt. Arbeta t ex med de kommunala verksamheterna som förebild för att skapa goda vanor, där finns mycket att göra med relativt enkla medel. Att t ex kontinuerligt arbeta med detta i skolan ger ett mycket bättre avtryck än en informatör som kommer en gång då och då, vad som behövs är en attitydförändring över tid och här finns många små praktiska saker som kan inkluderas i det dagliga arbetet. I planen under kundperspektivet nämns konkreta insatser för barn i lägre åldrar. Behovet av insatser för ungdomar i högstadie- och gymnasieålder är minst lika stort.

Det är också brådskande att få med de privata fastighetsägarna att förenkla och stimulera en effektiv sopsortering för de boende i flerfamiljshus. I vissa kommuner är allmännyttan mycket liten och effekterna blir mycket mindre om fokus läggs på kommunala fastighetsbolag när dessa knappt existerar och man låter den privata sektorn inte hänga med i utvecklingen.

Svar: De nya förordningarna om producentansvar och förpackningar (Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar) innebär att fler kommer att få fastighetsnära insamling av dessa avfallstyper. Hur systemet kommer att implementeras är inte klart ännu och besked väntas från Naturvårdsverket under 2019. Av den anledningen kan inte insamlingssystemen beskrivas närmare. Samarbete med fastighetsägare är en viktig parameter i detta. Av den anledningen har VafabMiljö initierat nätverk med kommunala fastighetsbolag. När detta arbete är etablerat kan vi gå vidare och utveckla samarbete även med de privata aktörerna.

Infrastruktur, transporter och utvecklingsmöjligheter

Idag finns det två centraler i regionen för förbränning av avfall. Det innebär transporter mellan den enskilda tunna och dessa centraler. Vi saknar en analys av dessa transporter och den miljöpåverkan som då erhålls. Vad finns det för alternativ?

Svar: I dagsläget finns inget alternativ till avfallsförbränning av restavfall varför denna analys inte anses nödvändig för framtagande av planen. Dock är ambitionen att så lite som möjligt ska transporteras till dessa anläggningar utan istället ska sorteras ut och materialåtervinnas eller återanvändas.

Återbruken kan bedömas som väl fungerande idag, fortsatt och utveckla dessa så att de används i ökad omfattning. Kanske skulle en enhet för ytterligare sortering/återanvändning av det material som lämnas till dessa kunna vara positivt för miljön. Och ge arbetstillfällen. Med förfinade separationsprocesser kan säkert mer återanvändas, men det krävs en specialistfunktion för detta.

Svar: Återbruken fungerar idag men kommer att utvecklas, se mål 3.2 och 3.9.

Konkreta mål

Vad gäller målområdena och procentsatserna som anger ambitionen för dessa, är det anmärkningsvärt att ambitionen att minska just mängden farligt avfall inte konkretiseras med procentsats som de andra målområdena. Minskning av farligt avfall borde prioriteras högre än att den bara ska minska.

Svar: Att det saknas en procentsats ska inte tolkas som att målet är lägre prioriterat. VafabMiljö delar Naturskyddsföreningens åsikt att det är mycket viktigt att minska mängden farligt avfall. Men

att sätta ett mål att mängden farligt avfall ska minska skulle kunna vara kontraproduktivt såtillvida att om mindre mängder farligt avfall lämnas in till VafabMiljö så uppfylls målet även om de istället slängs i skogen. Det farliga avfall som uppstår ska lämnas in till VafabMiljö även om det betyder att mängderna farligt avfall ökar. Genom olika informationsinsatser är avsikten att det farliga avfallet till att börja med ska hanteras korrekt. Så är det inte i dagsläget. Farligt avfall påträffas ibland i bland annat restavfall.

De konkreta procentsatserna bör tillsammans utgöra 100%. Om vi ska uppnå att mindre än 1% av insamlat material deponeras, behöver de andra två posterna öka. (60% återvinning + 35 % energiutvunnet hushållsavfall utgör tillsammans endast 95%. + 1% deponering. Var tar övriga 4% hushållsavfall vägen?)

Svar: De övriga 4 % utgörs av farligt avfall från hushållen. Den stora mängden av detta består av elektronikavfall som i stor utsträckning återvinns. För det farliga avfallet finns inget siffersatt mål då detta skulle kunna bli kontraproduktivt.

4.5 Trafikverket Region Öst

Trafikverket ser positivt på ambitionen att minska avfallsmängderna för då skapas förutsättningar till att minska transportbehovet.

Trafikverket Region Öst har inget att erinra i ärendet under förutsättning att statlig infrastruktur inte påverkas negativt, varken trafiksäkerhetsmässigt eller drift- och underhållsmässigt, av åtgärder föranledda av den nya renhållningsordningen.

Svar: Den statliga infrastrukturen kommer inte att påverkas

5 Synpunkter från utställning från allmänhetens granskning

Under utställningstiden inkom ungefär 30 synpunkter från privatpersoner. De lämnades dels in skriftligen direkt vid utställningen, dels via webben. Synpunkter har också framförts på samrådsmöten, se Bilaga 7 – Dialog om framtidens avfallshantering. Samtliga kommentarer som lämnats skriftligen under utställningsperioden är samlade i detta kapitel.

Eftersom det inkommit många synpunkter rörande vissa frågor, exempelvis komposter, har frågorna grupperats ämnesområdesvis i sammanställningen nedan. I de fall samma typ av synpunkt inkommit från flera personer har också samma svar lämnats.

De personer som lämnade sina kontaktuppgifter fick svar på sina frågor och synpunkter i samband med utställningen då detta efterfrågades i synpunkten.

Textil

Invånare i Fagersta kommun: Ser inget om hur textilavfall skall samlas in och återvinnas

Svar: I målområde 2.2 Återanvända finns mål för insamling av textilier samt vilka aktiviteter som är kopplade till målet. Bland annat ska insamlingsplatser i kommunerna ses över och informationsinsatser ska återkommande genomföras för att informera om var textilier kan lämnas och vilka aktörer VafabMiljö samarbetar med.

Invånare i Skinnskattebergs kommun: Jag tycker att vi borde återanvända mer och inte köpa så mycket nytt. Vi kan göra detta genom att som jag sa inte köpa så mycket nytt som kläder och sådant.

Vi kan till exempel köpa våra kläder på loppis, eller så kan man ärva kläder från en storebror eller syster. Om alla återanvänder lite mer så behöver det inte tillverkas nya saker. Och vi sparar på jordens resurser.

Svar: Tack för synpunkten, VafabMiljö instämmer!

Invånare i Norberg: Det saknas en klädbytarlokal där alla kan lämna in kläder som inte längre används och få kläder som andra har lämnat in. Att det inte är några kostnader för att lämna in eller hämta plagg gör att det kan tilltala alla.

Svar: Tack för din synpunkt. VafabMiljö instämmer med ditt förslag. I målområde 2.2 Återanvända, finns mål för insamling av textilier samt vilka aktiviteter som är kopplade till målet. Bland annat ska insamlingsplatser för textil i kommunerna ses över och informationsinsatser ska återkommande genomföras för att informera om var textilier kan lämnas in och vilka aktörer VafabMiljö samarbetar med.

Kostnader och avgifter

Invånare i Fagersta kommun: Höj priserna på VafabMiljös produkter värme/biogas/biogödsel

Svar: Tack för synpunkt. VafabMiljö jobbar återkommande med att se över priserna på produkterna så att de ligger rätt i förhållande till kostnader och marknaden i övrigt.

Invånare i Heby: Gör avgiften billigare för komposterbart, och dyrare för övriga sopor. Ordna kärl för trädgårdsavfall, så slipper det hamna i naturen. Verka för pantsystemet av burkar o flaskor ändras. Minst 5:- burk, flaska om burken är något värd så kommer nog inte så mycket kastas i vägkanter o i naturen. Verka för ett internationellt samarbete i pantsystemet.

Svar:

- *Den första synpunkten om billigare avgift för komposterbart har inte med Avfallsplanen att göra utan hör till taxan, vilket är ett annat pågående ärende. Efter genomförd remissrunda av förslag till ny taxa så har VafabMiljö justerat avgiften för de som hemkomposterar jämfört med de som lämnar matavfall i bruna kärlet så att det istället är billigare att hemkompostera. Dock krävs godkänd hemkompost.*
- *Vi delar synpunkten att insamling av trädgårdsavfall kan effektiviseras och kommer se över denna insamling. Dock tror vi inte att trädgårdsavfall i kärl är det mest resurseffektiva sättet att samla in denna typ av avfall.*
- *Pantsystem är något som är producenternas ansvar- När det gäller denna typ av frågor där det krävs en insats på nationell eller internationell nivå verkar VafabMiljö genom branschorganisationen Avfall Sverige.*

Invånare i Köping: Nu har jag i en halvtimme försökt föreslå nya avfallsplaner. Det var väldigt svårt. Jag vill verkligen minimera, återanvända och återbruka men blev inte hjälpt av detta. Samtidigt oroas jag av att det ska bli en kostnad för mig att vara klimatsmart och t.ex. ta hand om mitt eget avfall. Men det kunde jag inte läsa om i utställningen. Varifrån kommer de uppgifterna?

Svar: Avgifter för hämtning av avfall hanteras inte i Avfallsplanen utan de finns i taxedokumentet.

Invånare i Köping: Möjliggör att ha "tömning" en gång i månaden. Till ett rabatterat pris. Det gör att de som använder återvinningsstationen premieras!! Ska gälla även de "bruna" kompostkärlen/tunnorna.

Svar: Tack för din synpunkt. Detta är en avgiftsfråga och hanteras i VafabMiljös taxedokument och inte i Avfallsplanen. Ditt förslag om hämtning av avfall en gång i månaden och att därmed få reducerad avgift finns redan, och gäller både grönt och brunt kärl. VafabMiljö erbjuder redan idag glesare hämtning samt möjlighet att dela kärl med en eller flera grannar om man är duktig och endast ger upphov till små mängder restavfall. Vid delat kärl med grannar delar man procentuellt på hämtningsavgiften. Denna möjlighet förutsätter att matavfallet sorteras antingen i kärl eller godkänd hemkompost respektive godkänd avfallskvarn.

Invånare i Heby: Behovsanpassad hämtning av sopor vid hemmet, samt billigare pris för de som sopsorterar mycket. Alltså att man anmäler via t.ex. app när det behöver hämtas. Hämtning av plast o pappersförpackningar vid huset (såklart mot avgift).

Svar:

- *Behovsanpassad hämtning av sopor: Hämtning on demand är ett område som det sker utveckling inom. VafabMiljö följer utvecklingen på området och ser generellt positivt på lösningar som både underlättar för kunderna och som samtidigt bidrar till att minska avfallsmängderna.*
- *Billigare hämtningsavgift för de som är duktiga på att sortera: Detta är en taxefråga och har inte med avfallsplanen att göra, men möjligheten till reducerad avgift finns redan idag då*

VafabMiljö erbjuder glesare hämtning samt möjlighet att dela kärl med en eller flera grannar om man är duktig och endast ger upphov till små mängder restavfall. Kunden kan även välja ett abonnemang med liten kärlestorlek.

- *Hämtning av plast och pappersförpackningar vid huset: Alla förpackningar omfattas av producentansvar. Den typen av insamling kan därför inte täckas av taxan. VafabMiljö erbjuder redan idag denna typ av hämtning från gemensamhetsanläggningar mot en extra avgift. En ny förordning har precis beslutats som ställer ökade krav på producenterna. Exakt hur den kommer tillämpas är i dagsläget oklart men VafabMiljö följer utvecklingen. Vi ser stora fördelar med möjligheterna med att kunna lämna sitt förpackningsavfall fastighetsnära.*

Kompost

Invånare i Surahammars kommun: Jag bor i Surahammar och haft hemkompostering och bara betalat för restavfall, grön tunna. Försvinner det alternativet nu?

Svar: I förslaget som VafabMiljö lämnade till kommunerna i början av året hade vi likställt all behandling av matavfall; insamling i kärl, hemkompost och matavfallsquarn. Eftersom vi ville uppmuntra till utsortering av matavfall hade vi satt kostnaden för detta till 0. Dvs ingen skulle ha taxa för insamling av matavfall. Hade det förslaget gått igenom hade det blivit precis som vanligt för dig.

Vi har fått många synpunkter på det och kommer lägga fram ett reviderat förslag till politikerna. Synpunkterna handlar till stor del om att man vill differentiera taxan för de som hemkomposterar och har quarn jämfört med de som samlar in matavfall i kärl. Exakt hur det kommer bli framöver kan vi inte svara på innan politikerna fattat beslut. Vi kommer gå ut med information när vi har en taxa beslutad.

Hoppas att detta är svar på din fråga!? Annars är du välkommen att återkomma!

För nedanstående sex synpunkter lämnades samma svar (se nedan):

Invånare i Arboga kommun: Vi har sedan många år tillbaka tillstånd att varmkompostera vårt hush.avfall. Sedan två år tillbaka har vi övergått till att kompostera med bokashi vilket innebär att vi fermenterar avfallet och släpper därmed inte ut koldioxid i luften. Det är den bästa metoden ur miljösynpunkt!! Vi vill därför protestera mot att tvingas betala för ett kärl som inte kommer att användas. Med vänlig hälsning Birgit o Göran Gustafsson, Älholmen Tallbacken Arboga.

Invånare i Arboga kommun: Vi har idag godkänd hemkompostering och vill fortsätta med det. Behöver ingen brun tunna, vill inte ha en och heller inte betala för en tjänst vi inte behöver. F.ö producerar vi mkt. lite hushållsavfall ung. en liten påse i veckan. Positiv till alla vettiga miljöplaner!

Invånare i Arboga kommun: Jag protesterar för jag vill inte betala för min egen inköpta komposttunna som vi tömmer själva och förbättrar vår jord i vårt grönsaksland.

Invånare i Norberg: Vad är det för kundperspektiv i att tvinga hushåll som i dag hemkomposterar betala avgift för hämtning av brun tunna, dvs. en service som de inte kommer att använda sig av? Fullständigt vansinnigt! Att dessutom skylla på miljön eller rättvisa är inte trovärdigt. Hur är det rättvist? Vilken forskning bygger era antaganden på? Se till att publicera referenser till de studier och vetenskapliga artiklar ni åberopar!

Invånare i Köpings kommun: Varför ska vi med egen kompost bli straffade med 860:-/år. Det blir inte mycket matavfall med hund och höns som får alla rester. De i stan kan ha tunna men utanför stan ska det vara frivilligt.

Invånare i Köpings kommun: Jag tycker att det är orättvist kontraproduktivt och miljöovänligt att vi som vill kompostera med egen kompost på landsbygden istället tvingas betala för att vi ska köra omkring dem i era stora bilar.

Svar: Synpunkten har inte med Avfallsplanen att göra utan hör till taxan. I förslaget till ny taxa som VafabMiljö lämnade till kommunerna i början av året likställdes all behandling av matavfall; det vill säga insamling i kärl, hemkompost och matavfallskvarn. För att uppmuntra till utsortering av matavfall sattes avgiften för detta till 0 kronor. Det vill säga, ingen skulle ha avgift för insamling av matavfall. Under remisstiden inkom många synpunkter på det och ett nytt förslag arbetades fram som nu ligger för beslut hos politikerna i de tolv medlemskommunerna. Det reviderade förslaget innebär en differens mellan de som väljer brunt kärl respektive kompost/kvarn på 200:-.

Invånare i Norberg: Vilka vetenskapliga arbeten stöder ni er på när ni menar att samma taxa för och utan hämtning av brun tunna (hemkompostering) leder till bättre miljö? Jag vill ha referenserna.

Svar: Bland annat har den studie som Profu presenterar i sin rapport om jämförelse mellan hemkompostering och rötning av matavfall³ har legat till grund för tanken om att likställa insamling av matavfall.

Du är hjärtligt välkommen att höra av dig om du har ytterligare frågor och funderingar

Sortering/återvinning av förpackningar och tidningar

Invånare i Köpings kommun: Finns ingen källstation i Munktorp. Alla har inte bil el. körkort utan måste då ta bussen. Ringt och påtalat detta. Finns dom som har fulla huset med soppor.

Vi som har bil kör närmaste station många av oss blir då Kolbäck så egentligen är det dom som ska ha ersättning för sophantering, inte Köping.

Svar: Tack för återkoppling. VafabMiljö är ansvariga för insamling och behandling av hushållsavfall. När det gäller insamling av förpackningar är det producenterna som är ansvariga. En förordning är beslutad som ställer ökade krav på producenterna att samla in och återanvända materialet. Syftet är att öka tillgängligheten till ställen där förpackningar och tidningar som omfattas av producentansvaret lämnas för återvinning. Kostnaden för hantering av förpackningar ska inkluderas i priset när du köper varan. Det spelar därför ingen roll i vilken kommun du lämnar ditt förpackningsavfall.

Invånare i Arboga kommun: Det saknas en återvinningsstation på söder i Arboga mellan Gamla Örebrovägen (V572) och centrum. Behövs mer lådor för glas, metall, plast, kartong i bostadsområdena. Saknas där jag bor i Arboga. Det behövs göras återanvändningsställen i länet.

---

³ Profu 2015, Utvärdering av rötning och hemkompostering av matavfall i Västra Götaland ur ett systemperspektiv

---

Svar: Tack för återkoppling! VafabMiljö arbetar med att se över tillgängligheten till Återbruk, återvinningscentraler och återvinningsstationer. En förordning är beslutad som ställer ökade krav på producenterna att samla in och återanvända materialet. Syftet är att öka tillgängligheten till ställen där förpackningar och tidningar som omfattas av producentansvaret lämnas för återvinning. VafabMiljö instämmer med ditt förslag om fler återanvändningsställen. I Avfallsplanens målområde 2.2 Återanvända, finns mål och aktiviteter som handlar om att förenkla och möjliggöra en ökad återanvändning av både textilier och prylar.

Invånare i Arboga kommun: Vill ha fler sopstationer. Bor på Munkgatan och har inte bil. För att slippa störa boende intill sopstationerna kan man väl utesluta glas för att slippa oväsen.

Svar: Tack för återkoppling! VafabMiljö arbetar med att se över tillgängligheten till Återbruk, återvinningscentraler och återvinningsstationer. En förordning är beslutad som ställer ökade krav på producenterna att samla in och återanvända materialet. Syftet är att öka tillgängligheten till ställen där förpackningar och tidningar som omfattas av producentansvaret lämnas för återvinning.

Information

Invånare i Arboga kommun: Hejsan! Jag önskar att ni trycker upp nya lathundar för hur jag ska sortera rätt, och delar ut till alla hushåll, liknande den man fick när vi började med sortering. ”Sortera rätt sorteringsguide från A till Ö”. Det har ju kommit så mycket nytt.

Svar: Tack för din synpunkt! Vi tar med oss den i det fortsatta arbetet med information och kommunikation.

Övrigt

Invånare i Fagersta kommun: Sluta importera andra länders sopor.

Svar: Denna fråga har inte med VafabMiljös verksamhet att göra. Det är Mälarenergi som tar emot avfall från olika leverantörer, både nationella och europeiska.

Invånare i Heby kommun: Va ett prigrör kan du göra en högtalare skär ett hål (bit) mät eftr mobilns eftr mobilnslengd slåpåmusik :)

Svar: Tack för synpunkten, vi tar med oss förslaget.

Invånare i Köpings kommun: Skaffa sedan sopbilar med kedjor och förare med dobbar. Hade sandat vägen 2 tim innan bilen kom med föraren blev rädd o vände avbröt turen efter 200m. Kom tillbaks efter 3 dagar åkte då längst in o tömde den, de övriga körde han förbi för de hade inte ringt in till er. Men har föraren avbrutit turen är det väl hans sak att göra färdigt sitt jobb inte ska 100-tals ringa till er för att tala om att han inte kom. Sopbilen har kommit fram sedan 1970-talet. Vi har aldrig sandat extra för att han kom så tidigt på morgonen. Bilen var utrustad med kedjor och en modig förare. Hoppas på bättring

Svar: Tack för återkoppling, vi tar med denna synpunkt i vårt interna arbete. Det är dock viktigt att komma ihåg att arbetsmiljön för chaufförerna är något VafabMiljö måste ta hänsyn till enligt lagstiftning. Denna lagstiftning har succesivt skärpts de senaste 40 åren.

Invånare i Köpings kommun: Ja, det är en bra alternativ, dra ner på plats, även i hemmet också. Men jag tycker det funkar så där. Jag försökte ta med mig kasse i tyg om jag kommer ihåg.

Svar: Tack för din synpunkt. Vi instämmer, och att ta med en tygkasse är ett bra sätt att minska användningen av plast eller papper.

Invånare i Köpings kommun: Hur länge ska man hålla på med det ineffektiva insamlingsystem man har nu. Ska avfallsmängden minska till era utsatta mål kan man tänka om till t.ex. facksystem och stänga ÅVC med containersystem och vi som kunder slipper de flesta transportererna.

Svar: Tack för din synpunkt, VafabMiljö följer utvecklingen inom området En förordning är beslutad som ställer ökade krav på producenterna att samla in och återanvända materialet. Syftet är att öka tillgängligheten till ställen där förpackningar och tidningar som omfattas av producentansvaret lämnas för återvinning. Sveriges aktörer inom avfallsbranschen samordnar sig för närvarande för att bistå producenterna att efterleva kravet.

Invånare i Arboga: Tack. Jag tror på det här. Jag som barn blir nämligen glad när jag får höra att vuxna inte har tänkt att ta mitt liv ifrån mig. Klimatförändringarna är visserligen redan här, men ni visar att vi också är det.

Svar: Tack för din synpunkt! Tillsammans skapar vi en hållbarare framtid.

Invånare i Norberg: Vafabs fordonsflotta släpper ut drygt 15 000 kg CO2 per år. Mer än hälften står biogasfordon för som bara körs drygt en tredjedel av fordonsparkens totala årliga sträcka. Hur kan ni med detta egna avtryck på miljön påstå att produktion av biogas är bättre än hemkompostering? 1. Jag vill gärna se en beräkning av detta inklusive samtliga steg som t.ex. era transporter.

Svar: Nettoutsläppen från biogas innebär närmast nollutsläpp när man tar hänsyn till vilka utsläpp matavfallet skulle ge upphov till om det inte användes för biogasproduktion (t.ex. hemkompostering). Därtill sker insamlingen av matavfallet samtidigt med restavfallet, vilket endast medför marginella effekter.

Invånare i Norberg: Vad gör ni för att minimera ert avtryck på miljön?

Svar: Det som beskrivs ovan är ett av våra mest omfattande bidrag till att minska vårt avtryck på miljön. I övrigt arbetar vi bl.a. med att öka utsorteringen av andra materialslag, inte minst på våra Återbruk, för att minska flöden till avfallsförbränning och deponering och mycket annat som du kan läsa om på vår hemsida, www.vafabmiljo.se. Vi är ödmjuka inför att mycket finns kvar att göra, och mer om detta handlar förslaget till Avfallsplan för perioden 2020-2030, som fokuserar på att vi flyttar högre upp i avfallstrappan med mer återanvändning och minimering av avfall. Att bl.a. minska matsvinnet är en viktig del i detta arbete. Förslaget är nu ute på remiss till våra delägarkommuner, intresseorganisationer mm.

Invånare i Norberg: Avfall är ekonomiskt värdefullt vilket väl är varför ni vill börja ta betalt för - och gärna ta emot innehållet i - brun tunna för dem som komposterar hemma. Det där skitsnacket om rättvis taxa och miljöfördelar är det inte många som kommer att gå på. Vi som för några år sedan köpte snåla dieselbilar för att värna miljön blev grundligt lurade när bilarna drastiskt sjönk i värde. Lär er något av t.ex. elbranschen. Det överskott som jag producerar på mitt tak går ut på elnätet och jag får betalt för det. Transporten av elen till mig betalar jag naturligtvis för liksom eventuell el jag köper. Använd samma LOGIK(!) i t.ex. hanteringen av och taxan för hämtning av brun tunna.

Svar: Avfall kan vara ekonomiskt värdefullt men medför ändå kostnader för insamling och hantering. VafabMiljö har som mål att ha en ekonomi i balans när det gäller det kommunala

uppdraget att samla in och behandla hushållsavfall. Anledningen till att vi behöver höja taxan är att få den ekonomin i balans.

Invånare i Norberg: Jag önskar att jag som fritidsboende i kommunen ska kunna välja sophämtning året om och kunna välja hämtningsintervall. Jag och många andra använder fritidshuset året om och behöver kunna ta hand om sopor på ett bra sätt. Idag innebär det onödiga transporter för att hitta ställen att lämna sopor på. Att ha sophämtning så ofta som varannan vecka sommartid är onödigt ofta, med tanke på att jag komposterar, eldar och källsorterar. För mig passar det bättre att ha sophämtning var fjärde vecka året om. Det innebär inte något merarbete för er eftersom mina grannar har året-om-hämtning. Bara min tunna är en sommartunna. Att ge önskad service till kunden utan merkostnader är ett enkelt sätt att skapa fler nöjda kunder.

Svar: Tack för dina funderingar kring abonnemang för ditt fritidshus. Vi är osäkra på om fritidshuset ligger i samma kommun som din adress, men jag utgår ifrån att det också ligger i Norberg, och därmed svarar jag utifrån den taxa och de regler som gäller där. Om det inte stämmer, så får du gärna höra av dig igen. För din del så skulle ett alternativ med hämtning var fjärde vecka året om med hemkompost passa. Du får då ett året-om-abbonemang som om det vore ett vanligt småhus.

Du kan välja abonnemang genom att fylla i en blankett, och du behöver också fylla i en blankett för anmälan om hemkompostering. Instruktioner samt båda blanketterna hittar du på vår hemsida under <https://vafabmiljo.se/hushall/din-kommun/norberg/blanketter/>

För närvarande föreligger ett förslag om att alla kommuner som är medlemmar i VafabMiljö Kommunalförbund ska få en gemensam taxa från 2020, så det kan innebära förändringar för dig från nästa år.

Har du ytterligare frågor kring ditt abonnemang, eller vill ha hjälp med blanketterna eller annat, så kontakta gärna vår Kundservice på tel 020-120 22 20.

Invånare i Västerås: Jamen ta bort de oerhört irriterande vägbulorna som ni har på återbruken, folk kör lugnt och sakta ändå, det är bara så oerhört irriterande med dessa vägbulor. Funkar det utan vintertid så funkar det sommartid också. Sedan kan jag säga att jag undviker återbruket på Kopparlunden där de nitiska poliserna som arbetar där är så oerhört otrevliga.... Sätt de på charmkurs eller ge dem sparken!

Svar: Tack för återkoppling, vi tar med synpunkterna i vårt interna arbete.

Invånare i Västerås: Minska mängden osorterat hushållsavfall genom att helt enkelt ta bort det alternativet i renhållningstaxan. Sedan bör det kunna vara möjligt att få längre hämtningsintervall än nu. Jag har redan förlängt och delar soptunna med min granne men vi skulle nog klara oss med en hämtning per år om det skulle vara möjligt att få det. Ja, ni förstår nog redan att vi skulle kunna ställa upp som kandidater i minimeringsmästarna.....

Svar: Detta är en avgiftsfråga och hanteras i VafabMiljös taxedokument och inte i Avfallsplanen. Alternativet osorterat hushållsavfall ser vi som nödvändigt att ha kvar för att kunna klassa om de abonnemang som inte uppfyller kraven på utsortering av avfall via antingen hemkompost, kvarn eller kärll. Som du skriver så går det redan idag att ha förlängt hämtningsintervall, en gång i månaden eller en gång i kvartalet.

Invånare: Att sopsortera och återvinna i all ära, men vore det egentligen inte bättre att strypa tillgången till avfall? I störta möjliga mån. Visst, alla har någon typ av avfall men tänk om det kunde riktas mer fokus till att reducera avfallet innan det händer istället för att försöka städa upp efter det? Frågan är ju bara hur en gör det på bästa sätt.

Svar: VafabMiljö delar din åsikt fullt ut och arbetar med den fråga så mycket vi kan inom det mandat vi har. Det är framförallt under målområde Minimera som våra åtgärder för detta tydliggörs.

Invånare: Sen till dagens/veckans? Fråga: jag är absolut beredd att betala för mitt skräp, min skyldighet, utan tvekan. Dock tror jag tyvärr att det skulle göra att mycket mindre del av allt skräp skulle komma in till åvc och istället hamna i naturen. Kanske en summa som skulle kunna dras av skatten?

Svar: Det kommunala ansvaret omfattar hushållsavfall och därmed jämförligt avfall. För att finansiera hantering av detta avfall får vi ta ut en taxa. Det är så lagstiftaren har tänkt att kostnaden ska synliggöras och inte inkluderas i en allmän kommunal budget.

Invånare: Jag tycker att man ska återvinna vissa saker som folk slänger, men som fortfarande kan vara till användning för nån annan, exempelvis vissa delar av en maskin, lampor, cyklar, tallrikar osv. låt folk ta dom eller köpa Lätt o billigt.

Svar: Tack för din synpunkt! VafabMiljö instämmer. I Avfallsplanens målområde 2.2 Återanvända, finns mål och aktiviteter som handlar om att förenkla och möjliggöra en ökad återanvändning av både textilier och pryglar.

6 Revidering av avfallsplanen

Efter utställning och remissförfarande har avfallsplanens struktur arbetats om och ett antal mål har formulerats om respektive tagits bort (se kapitel 1). Den reviderade planen skickades därefter till kommunerna för granskning under hösten 2019.

Appendix 1 Distributionslista utställning Renhållningsordning

Arboga kommun	Västra Mälardalens Energi och Miljö
Västerås kommun	VB Energi
Köpings kommun	
Kungsörs kommun	Funktionsrätt Västmanland
Sala kommun	Funktionsrätt Uppsala län
Heby kommun	
Enköping kommun	Enköpings Hyresbostäder
Skinnskattebergs kommun	Hallstahem
Fagersta kommun	Köpings bostad
Norbergs kommun	Salabostäder
Surahammars kommun	Mimer
Hallstahammars kommun	Hebygårdar
	Arbogabostäder
Länsstyrelsen Västmanland	Surahammarshus
Länsstyrelsen Uppsala	Kungsörs fastighet
Naturvårdsverket	
Boverket	Mälardalens Brand- och räddningsförbund
Trafikverket	Räddningstjänsten Enköping-Håbo
Lantmäterimyndigheten i Uppsala län	Räddningstjänsten Sala-Heby
Lantmäterimyndigheten i Västmanlands län	Västra Mälardalens räddningstjänst
Region Uppsala	Räddningstjänst Skinnskatteberg
Region Västmanland	Södra Dalarnas räddningstjänstförbund
Mälardalens Högskola	
	Hyresgästföreningen Aros-Gävle
Mälarenergi	Villaägarna Region Mitt
Ena Energi	Villaägarna region ABC
Sala-Heby Energi	
Solör Bioenergi Fjärrvärme	Centerpartiet Västmanland

Centerpartiet i Uppsala län

Kristdemokraterna i Västmanland

Kristdemokraterna i Uppsala län

Liberalerna Västmanland

Liberalerna Uppsala län

Miljöpartiet Västmanland

Miljöpartiet Uppsala län

Moderaterna i Västmanland

Moderaterna Uppsala län

Socialdemokraterna Västmanland

Socialdemokraterna Uppsala län

Vänsterpartiet Västmanland

Vänsterpartiet Uppsala län

Sverigedemokraterna Västmanland

Sverigedemokraterna i Uppsala län

Nystart Enköping

Naturskyddsföreningen i Västmanlands län

Naturskyddsföreningen i Uppsala län

LRF Mälardalen

Mälärhamnar

PRO Västmanlands län

PRO Uppsala län

Vi i Hallsta

Hallstahammar Promotion

Centrumsamverkan Enköping

Företagarna i Enköping

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Bidrag till Västmanlands nämndemannaförening (KS 2020/8)

Styrelsen för Västmanlands nämndemannaförening ansöker om bidrag för att kunna genomföra studiebesök och föreläsningar i egen regi utöver de som domstolsverket erbjuder.

Kommunstyrelsens presidium har diskuterat frågan och beslutat sig för samma ställningstagande som efter tidigare val.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Ansökan från Västmanlands Nämndemannaförening 2020-01-03

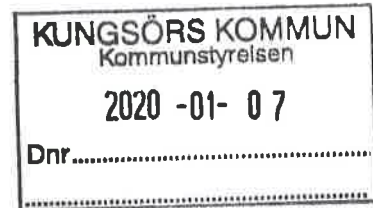
Förslag till beslut

Kommunstyrelsen avslår Västmanlands Nämndemannaförenings ansökan om bidrag med hänvisning till att det bör vara Domstolsverket som ansvarar för utbildning och information till nämndemännen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Västmanlands Nämndemannaförening, akten
Utdragsbestyrkande	

Västerås 2020-01-03

Kungsörs Kommun

736 85

Kungsör

Ansökan om bidrag till Nämndemannaföreningen Västmanland för av Er valda Nämndemän under perioden 2020-2024.

Nämndemannaföreningen i Västmanland är en länsförening under Nämndemännens Riksförbund. Föreningen organiserar på frivillig basis de nämndemän som av Er kommun utsetts till att vara nämndemän i de olika Domstolarna i länet och Sverige.

Alla utbildningar och studiebesök/resor som organiseras och genomförs under valperioden sker med hjälp av medlemsavgifter, eventuella frivilliga bidrag och anmälningsavgifter från medlemmar/deltagare på föreningens aktiviteter.

Nämndemannaföreningen i Västmanland önskar och ser framemot att erhålla ett bidrag från Er kommun för att kunna genomföra de av styrelsen och medlemmarnas önskemål kurser och övriga aktiviteter för att komplettera den grundutbildning som Domstolsverket genomför under perioden.

Antalet nämndemän i Västmanland är ca 165 personer.

Med hopp om att Kommunen behandlar vår ansökan positivt, blir vi väldigt tacksamma om ni kan ge bidraget till vårt Plusgiro 55 95 21-0.

Övriga upplysningar kan lämnas av undertecknad, ordförande Håkan Ax.

Med vänlig hälsning,

Håkan Ax

hakan_ax@msn.com

070-6180519

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Kommunstyrelsens mål 2020 (KS 2019/26)

Kommunstyrelsen beslutar årligen om maximalt sju mål. Kommunfullmäktige fastslog kommunens mål för 2020 i juni 2019 och efter det har nämnder och styrelser arbetat med att ta fram sina respektive mål för att stödja dessa. Förslag till kommunstyrelsens mål är nu klara.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteskrivelse 2019-01-16
- Bilaga kommunstyrelsens mål

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen fastställer följande mål för kommunstyrelsen 2020:

1. *Kommunen ska planera för ett varierat bostadsutbud med blandade upplåtelseformer i samspel med kommunens tillväxtambitioner, 150 bostäder från år 2020 till och med år 2025.*
2. *Kommunstyrelsen ska säkerställa att resurser i verksamheterna används till rätt saker och på ett effektivt sätt genom systematisk uppföljning av effektiviseringsåtgärder och dess effekter.*
3. *Kommunen ska i samverkan med näringslivet öka andelen sysselsatta samt öka antalet praktikplatser inom kommunens verksamheter med 2019 som utgångsläge (90) och kommunstyrelseförvaltningen ska årligen ta emot minst 10 praktikanter.*
4. *Kommunstyrelsen ska tillsammans med barn- och utbildningsnämnden stödja barn- och utbildningsförvaltningen i arbetet med att förbättra kunskapsresultaten.*
5. *Kommunen ska fram till 2021 ha arbetat fram en strategi för Agenda 2030 med koppling till kommunens målarbete.*
6. *Kommunen har placerat sig bland de 50 bästa i svenskt näringslivs ranking Företagsklimat 2022.*

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, Sandra Persson, Kommundirektören
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Sida 1 (2)

Datum
2020-01-16

Vår beteckning
KS 2019/26

Ert datum

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Vår handläggare
Sandra Persson

Förslag till kommunstyrelsens mål 2020

Utifrån Kommunfullmäktiges mål och/eller prioriterade områden kan kommunstyrelsen anta max sju mål, som är giltiga 2-4 år.

Kommunfullmäktiges mål 2020

Kommunfullmäktige har 2019 beslutat om fem mål som gäller för samtliga nämnder och styrelser.

- *Kommunen ska ha minst 9 000 invånare år 2025.*
Detta mål gäller alla styrelser och nämnder.
- *Kommunens resultat ska utgöra minst 1 procent av skatteintäkter och statsbidrag varje år.*
Detta mål ska utvecklas och innefatta effektivisering i samtliga verksamheter.
- *Kommunen ska i samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet, arbeta för att minska arbetslösheten de närmaste två åren med en procentenhet årligen.*
Utgångsläge: Arbetslöshet december 2018, 10,4 %
Arbetslöshetsmål december 2020, 8,3 %
Arbetslöshetsmål december 2019, 9,3 %
Detta mål gäller alla styrelser och nämnder.
- *Andel elever i åk. 9 som är behöriga till program på gymnasiet ska öka varje år med 2017 som basår. 2017: 81,6 %*
Detta mål gäller alla styrelser och nämnder.
- *Kungsör ska förbättra sitt resultat i rankingen årets miljökommun. Vi ska vara bland de 100 bästa 2020. Utgångsläge är 138 år 2019.*
Detta mål gäller alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsens mål 2020

Förslag till beslut:

Kommunstyrelsen fastställer följande mål för kommunstyrelsen 2020

- *Kommunen ska planera för ett varierat bostadsutbud med blandade upplåtelseformer i samspel med kommunens tillväxtambitioner, 150 bostäder från 2020 tom 2025.*
- *Kommunstyrelsen ska säkerställa att resurser i verksamheterna används till rätt saker och på ett effektivt sätt genom systematisk uppföljning av effektiviseringsåtgärder och dess effekter.*

Datum

Vår beteckning

KS 2019/26

Ert datum

Er beteckning

- *Kommunen ska i samverkan med näringslivet öka andelen sysselsatta samt öka antalet praktikplatser inom kommunens verksamheter med 2019 som utgångsläge (90) och kommunstyrelseförvaltningen ska årligen ta emot minst 10 praktikanter.*
- *Kommunstyrelsen ska tillsammans med Barn och utbildningsnämnden stödja barn och utbildningsförvaltningen i arbetet med att förbättra kunskapsresultaten.*
- *Kommunen ska fram till 2021 ha arbetat fram en strategi för Agenda 2030 med koppling till kommunens målarbete.*
- *Kommunen har placerat sig bland de 50 bästa i svenskt näringslivs ranking Företagsklimat 2022.*

Förslag på KS-mål 2020

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL 2020	KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020	MÄTMETOD
Kommunen ska ha minst 9000 invånare år 2025 Detta mål gäller alla styrelser och nämnder	Kommunen ska planera för ett varierat bostadsutbud med blandade upplåtelseformer i samspel med kommunens tillväxtambitioner, 150 bostäder från 2020 tom 2025.	Kan mätas och redovisas kvartalsvis Årlig uppföljning av nya detaljplaner
Kommunens resultat ska utgöra minst en procent av skatteintäkter och statsbidrag varje år Detta mål ska utvecklas och innefatta effektivisering i samtliga verksamheter.	Kommunstyrelsen ska säkerställa att resurser i verksamheterna används till rätt saker och på ett effektivt sätt genom systematisk uppföljning av effektiviseringsåtgärder och dess effekter.	Mäts genom redovisning av effektiviseringsåtgärder och dess effekt vid uppföljning och bokslut
Kommunen ska i samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet, arbeta för att minska arbetslösheten de närmaste två åren med en procentenhet årligen. Utgångsläge: Arbetslöshet december 2018, 10,4 % Arbetslöshetsmål december 2020, 8,4 % Arbetslöshetsmål december 2019, 9,4 % Detta mål gäller alla styrelser och nämnder	Kommunen ska i samverkan med näringslivet öka andelen sysselsatta samt öka antalet praktikplatser inom kommunens verksamheter med 2019 som utgångsläge (90) och kommunstyrelseförvaltningen ska årligen ta emot minst 10 praktikanter.	Samverkan med näringslivet (tillgänglig industrimark, kompetensbehov och utbildningar) Underlag från arbetsmarknad och försörjning med utgångsläge 2019, 90 platser. 60 platser i egen verksamhet 20 platser ute på BoU/VO 5 platser KKTAB 5 platser privata företag
Andel elever i åk. 9 som är behöriga till program på gymnasiet ska öka varje år med 2017 som basår. 2017: 81,6 % Detta mål gäller alla styrelser och nämnder.	Kommunstyrelsen ska tillsammans med Barn och utbildningsnämnden stödja barn och utbildningsförvaltningen i arbetet med att förbättra kunskapsresultaten.	Genomförda aktiviteter som syftar till att stödja förvaltningen Vad skulle vi kunna hjälpa till med? Inspiration (lärare) Besök på andra skolor (lärare) Digitalisering Se över resurser till undervisning/skolutveckling Utbildade lärare Jämförelser, hur gör andra
Kungsör ska förbättra sitt resultat i rankingen årets miljökommun. Vi ska vara bland de 100 bästa 2020. Utgångsläge är 138 år 2019. Detta mål gäller alla styrelser och nämnder	Kommunen ska fram till 2021 ha arbetat fram en strategi för Agenda 2030 med koppling till kommunens målarbete.	Miljörankingen
Område näringsliv service- och bemötande	Kommunen har placerat sig bland de 50 bästa i svenskt näringslivs ranking Företagsklimat 2022.	Svenskt Näringslivs enkätundersökning om det lokala företagsklimatet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL 2020

Kommunen ska ha minst 9000 invånare år 2025

KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020

Kommunen ska planera för ett varierat bostadsutbud med blandade upplåtelseformer i samspel med kommunens tillväxtambitioner, 150 bostäder från 2020 tom 2025.

MÄTMETOD

Mäts och redovisas vid bokslut samt årlig uppföljning av nya detaljplaner

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL 2020

Kommunens resultat ska utgöra minst en procent av skatteintäkter och statsbidrag varje år

KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020

Kommunstyrelsen ska säkerställa att resurser i verksamheterna används till rätt saker och på ett effektivt sätt genom systematisk uppföljning av effektiviseringsåtgärder och dess effekter.

MÄTMETOD

Mäts genom redovisning av effektiviseringsåtgärder och dess effekt vid uppföljning och bokslut

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL 2020

Kommunen ska i samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet, arbeta för att minska arbetslösheten de närmaste två åren med en procentenhet årligen.

KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020

Kommunen ska i samverkan med näringslivet öka andelen sysselsatta samt öka antalet praktikplatser inom kommunens verksamheter med 2019 som utgångsläge (90) och kommunstyrelseförvaltningen ska årligen ta emot minst 10 praktikanter.

MÄTMETOD

Samverkan med näringslivet (tillgänglig industrimark, kompetensbehov och utbildningar

Antal praktikplatser (från arbetsmarknad och försörjning) samt antal praktikplatser som KSF tagit emot

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL 2020

Andel elever i åk. 9 som är behöriga till program på gymnasiet ska öka varje år med 2017 som basår

KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020

Kommunstyrelsen ska tillsammans med Barn och utbildningsnämnden stödja Barn och utbildningsförvaltningen i arbetet med att förbättra kunskapsresultaten.

MÄTMETOD

Genomförda aktiviteter som syftar till att stödja förvaltningen

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL 2020

Kungsör ska förbättra sitt resultat i rankingen årets miljökommun. Vi ska vara bland de 100 bästa 2020.

KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020

Kommunen ska fram till 2021 ha arbetat fram en strategi för Agenda 2030 med koppling till kommunens målarbete.

MÄTMETOD

Miljörankingen

Område näringsliv service- och bemötande

KOMMUNSTYRELSEMÅL 2020

Kommunen har placerat sig bland de 50 bästa i svenskt näringslivs ranking Företagsklimat 2022.

MÄTMETOD

Svenskt Näringslivs enkätundersökning om det lokala företagsklimatet

Kommunstyrelsen

2020-01-27

§

Fullmakt att föra kommunens talan 2020 (KS 2020/19)

Kommunstyrelsen bör årligen besluta om vem som ska ha fullmakt att föra kommunens talan. Det senaste beslutet togs i september 2019 då rekrytering av ny ekonomichef skett. Detta beslut ersätter detta.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen bemyndigar följande personer att för kommunstyrelsens räkning föra och bevaka kommunens talan 2020

- *vid samtliga domstolar, exekutionssäten och övriga myndigheter – kommundirektören Claes-Urban Boström, ekonomichefen Anette Gårlin samt tekniska chefen Rune Larsen var för sig eller de som de genom delegationsbeslut förordnar i sitt ställe,*
- *beträffande betalningsförelägganden och exekutionsärenden hos Kronofogdemyndigheten – ekonomen Margareta Larsson.*

Kommunanställd som är bemyndigad att föra kommunens talan i dessa frågor är också behörig att underteckna överenskommelser i samband med sådana förrättningar. Företräds kommunen av utomstående är det den som delegerat rätten att föra talan som ska underteckna överenskommelser.

Detta beslut ersätter tidigare fattat beslut 2019-09-02 § 124

Justerandes sign	Protokollsutdrag till De bemyndigade, akten
Utdragsbestyrkande	

§

Revisionsrapport - samverkan mellan skola och individ- och familjeomsorg avseende barn och unga (KS 2019/376)

KMPG har på uppdrag av kommunrevisorerna gjort en uppföljning av en tidigare revisionsrapport hur samverkan fungerar mellan barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och kommunstyrelsen avseende arbetet med barn- och unga i skola och individ- och familjeomsorg. Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte är att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har agerat för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan. Kommundirektören fick i uppdrag att skriva ett svar till revisionen på uppföljningen avseende att

- fortsatt följa och säkerställa att samverkansarbetet utvecklas mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden
- säkerställa att nämnderna har tillräckligt utrymme för egna kontrollmoment i sin internkontroll

Kommunrevisionen önskade svar senast 2020-01-31 på vilka konkreta åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna har för avsikt att vidta med anledning av ovanstående.

Svaret redovisas i bilaga.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Kommunstyrelsens protokoll 2019-12-16 § 204
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-01-17
- Revisionsrapport – Uppföljning av samverkan mellan skolan och individ- och familjeomsorg inklusive missiv

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att få uppföljning två ggr per år från nämnderna om det gemensamma uppdraget att samverka kring barn och unga som far illa.

Kommunstyrelsen uppmanar båda nämnderna att i de fall kontrollmoment saknas i interkontrollen att man inför sådana kontroller.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Revisionen, KPMG, SN, BUN, kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-01-27

Kommunstyrelsen ser mycket glädjande på det arbete som utvecklats och kommit till stånd i Kungsör i denna samverkan.

Kommunstyrelsen antar svaret på revisionsrapporten som sitt eget.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Revisionen, KPMG, SN, BUN, kommundirektör, akten
Utdragsbestyrkande	

Kungälv kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (9)

Datum

2020-01-17

Vår beteckning

KS 2019/376

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Svar på revisionsrapporten ”Uppföljning av samverkan mellan skola och individ- och familjeomsorg avseende barn och unga.

KMPG har på uppdrag av kommunrevisorerna gjort en uppföljning av en tidigare revisionsrapport hur samverkan fungerar mellan Barn- och utbildningsnämnden, Socialnämnden och Kommunstyrelsen. Rapporten behandlades i Kommunstyrelsen i december 2019 och kommundirektören fick i uppdrag att skriva ett svar till revisionen.

Det är väldigt mycket som är positivt i rapporten och det är glädjande att revisorerna kunnat konstatera att det görs mycket inom området och jag ska även i detta svar försöka lyfta fram lite exempel på det väldigt fina arbete som görs mellan främst barn- och utbildningsförvaltningens och socialförvaltningens olika verksamhetsområden för att samverka så att barn och unga som far illa får adekvat hjälp så fort som möjligt.

I rapporten så skriver man:

- Samverkan fungerar på ett tillfredställande sätt i praktiken

Vilket måste vara det viktigaste

Så till det arbete som görs just nu

Först den plan man kommit överens om att följa vid ärenden där man misstänker att barn far illa på något sätt:

Plan för samverkan och samordning Skola/Förskola – Socialtjänst

Skolan och socialtjänsten har ett enskilt och gemensamt arbete för att barn inte ska fara illa. Den gemensamma samverkansplanen inleds med beskrivning av det enskilda arbetet. Därefter presenteras det gemensamma ansvaret, vad som ska fungera och hur det ska följas upp.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

Skolans ansvar för insatser för barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa.

Skolans ansvar för barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa regleras av skolans nationella lagstiftning, t.ex. Skollagen och Hälso- och sjukvårdslagen, dessutom av kommunala mål och beslut.

Följande insatser och arbetsgång sker inom barn- och utbildningsförvaltningen

1. När skolan får kännedom om en elev som far illa eller riskerar att fara illa eller som av någon anledning mår dåligt så anmäls ärendet till rektor. (Beroende på situationens art kan det vara aktuellt att göra en omedelbar anmälan till individ- och familjeomsorgen)

Rektor ansvarar för att göra en första bedömning för att ärendet skall hamna rätt.

2. Om skolan bedömer att detta är något som skolan kan och skall göra något åt så kopplas skolans elevhälsoteam (EHT) in av rektor. I elevhälsoteamet finns skolans samlade elevhälsokompetens bestående av bl.a. skolsköterska, kurator och specialpedagog/speciallärare.

När det gäller speciella ärenden kan man också konsultera psykolog och skolläkare.

3. Efter att ha konsulterat sitt elevhälsoteam fattar rektor beslut om vem som gör vad i ärendet och hur man på bästa sätt kan hjälpa individen. Om ärendet är av den digniteten och har den problematiken att andra instanser och/eller myndigheter också behöver kopplas in så fattar rektor beslut om detta.

Utifrån elevens problematik kan rektor, förutom det arbete skolan själv genomför med stöd av elevhälsan, bland annat fatta beslut om:

- Remiss till Barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Skickas in av skolans rektor efter samråd i EHT. Om ärendet inte rör skolan överhuvudtaget skickas remissen in av förvaltningens biträdande barn- och utbildningschef.
- Remiss till Barn- och ungdomshälsan. Endast skolsköterska och skolläkare får remittera dit. Detta sker dock utifrån ett gemensamt ställningstagande på EHT.
- Anmälan till individ och familjeomsorgen, IFO. Den som känner oro för ett barn och bedömer att socialtjänsten behöver kopplas in som stöd för barnet och dennes familj så att det inte far illa eller riskerar att fara illa skall enligt Socialtjänstlagen anmäla detta till IFO. Om det inte är rektor som gör denna anmälan skall hen alltid informeras. IFO kan också konsulteras för rådgivning.
- Kontakt med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att få generella tips och stöd kring elevens problematik och deras agerande i grupp.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

- Kontakt med Habiliteringen.

Arbetet i elevhälsoteamet utvärderas årligen i skolornas övergripande utvärdering.

4. För att sätta fokus på barn som far illa eller riskerar att fara illa så har också Barn och utbildningsnämnden satt ett särskilt kommunalt mål för detta för de kommande åren. Skollagen föreskriver att varje elev ska ha tre hälsosamtal, strukturerade enligt en given mall, under sin grundskoletid. Barn- och utbildningsförvaltningen har beslutat att utöka dessa hälsosamtal till fyra stycken under grundskoletiden. Dessa hälsosamtal genomförs av förvaltningens skolsköterskor utifrån mallen i årskurserna 2, 4, 6 och 8.

Viktiga saker som kommer upp i hälsosamtalen dokumenteras i elevernas journaler och följs upp. Ett särskilt fokus vid hälsosamtalen ligger på livsstilsfrågor samt elevernas psykiska mående.

Det politiskt satta målet följs årligen upp vid förvaltningens tertiälsbokslut och slutligen vid årsbokslutet och återkopplas då till barn- och utbildningsnämnden.

Förutom de lagstadgade hälsosamtalen i skolan så sker också mängder av spontanbesök till elevhälsopersonalen, både till skolsköterskor och kuratorer. Dessa besök handlar ofta om hur man mår och har det och där kan eleverna snabbt få hjälp och någon vuxen att prata med.

5. Ett led i att undvika att barn och elever far illa är också ett övrigt bra förebyggande arbete. Barn- och utbildningsförvaltningen genomför ett viktigt förebyggande arbete på kommunens samtliga skolor och fritidsgårdar.

Det genomförs orosamtal med elever utifrån anmälda behov och personalen deltar i det mobbingförebyggande arbetet på kommunens skolor.

Det genomförs också olika samtalsgrupper ("tjej- och killgrupper") utifrån uppkomna behov.

Personal inom det förebyggande arbetet deltar på föräldramöten i årskurs 5 och informerar vårdnadshavare om kommunens ungdomar på nätet och diskuterar den problematik som finns där.

Fältarbete och nattvandring sker under särskilda "riskhelger" samt ett nära samarbete med polisen kring olika ungdomsrelaterade frågor.

På fritidsgårdarna sker förutom ett allmänt förebyggande arbete också ett integrationsarbete tillsammans med ungdomarna.

6. Vid långvarig skolfrånvaro, hemmasittare, behövs ett gemensamt agerande tillsammans med IFO.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

7. ANDT-frågorna (Alkohol Narkotika Doping Tobak) i skolan hanteras i enlighet med de olika ämnenas kursplaner och blir på så sätt en naturlig och bred del i elevernas skolarbete.

Socialtjänstens ansvar för barn som far illa

Socialtjänsten i varje kommun ska verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. I arbetet med barn som far illa finns en skyldighet att samverka med bland annat hälso- och sjukvården, skolan och polisen. Socialtjänsten är den myndighet som genomför barnskyddsutredningar och har kontakt med barn och familjer.

Anmälningsskyldigheten vid misstanke om att barn far illa regleras i SOL 14 kap. Av 1 § framgår bl.a. att myndigheter vars verksamhet som berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Av §§ 1a och 1b framgår att socialnämnden bör erbjuda barnet, vårdnadshavaren och den som gjort anmälan ett möte om det med hänsyn till barnets bästa är lämpligt. Socialnämnden får informera den som gjort anmälan enligt 1 § om att utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår. Sådan information ska på begäran lämnas till anmälaren om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att göra detta.

Vad händer - socialnämndens ansvar och skyldighet

När en orosanmälan inkommer ska individ och familjeomsorgen

1. inom 24 timmar göra en bedömning om barnet är i omedelbart behov av skydd
2. bedöma om barnet/familjen är i behov av stöd från socialnämnden, så kallad förhandsbedömning. Denna bedömning ska ske inom 14 dagar. Vid en förhandsbedömning får uppgifter hämtas endast från anmälaren och den orosanmälan gäller.
3. om barnet/familjen inte bedöms vara i behov av stöd avsluta förhandsbedömningen.
4. om barnet/familjen bedöms vara i behov av stöd inleds en utredning enligt 11 kap 1 § SoL

Öppenvårdsenheten

Öppenvården vänder sig till vuxna, barn och familjer. I verksamheten ingår förebyggande och verkställande arbete.

Förebyggande arbete innebär att personalen på olika sätt ingår i samverkansarbete. Vidare erbjuds så kallade serviceinsatser, vilket menas att medborgarna kan vända sig till enheten och i vissa frågor kan erbjudas stöd utan beslut om bistånd.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

Om vuxna, barn eller familjer efter en socialutredning bedömts ha ett stödbehov har enheten vanligen ansvar att verkställa insatsen.

Det förebyggande arbetet i samverkan med skolan.

- Två gånger per år genomförs olika utbildningar till föräldrar som har barn med egna svårigheter
- Råd och stödsamtal, upp till fem motiverande samtal till föräldrar som är i behov av stöd.
- Medling
- En gång per månad träffas öppenvården, skola, kurator, fritidsgård och polis i samverkansmöte
- Planera in årlig dag med ANDT som tema, tillsammans med skolan
- Vid behov närvara vid elevhälsans möten.
- Informationsträffar om ANDT för skolpersonal och till föräldrar
- Årligen genomföra besök på fritidsgården

Att säkerställa under 2019/2020

Helhetssyn

Samverkan och samordning kräver en helhetssyn på barns bästa, samt en samsyn om gemensamma problemområden exempelvis skolfrånvaro. Ibland uppstår sammanhang där både skolans och individ- och familjeomsorgens insatser behöver samordnas.

Målet är att samverkan är en process där skola/förskola och socialtjänst arbetar tillsammans för att barn inte ska riskera att fara illa.

Aktiviteter

- Upprätta en plan för möten skola/förskola och IFO med syfte att informera om anmälningsskyldigheten samt dialog om betydelsen av samordning under hela processen.
- Fortsatt gemensamt arbete med drogprevention och uppföljning av insatser.
- Information för all personal inom skola och individ- och familjeomsorg om det gemensamma drogpreventiva arbetet.
- Informera om rutin för trepartsmöten (SoL kap 14 1 a §) under förhandsbedömning

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

Revidering av rutiner samt upprättande av rutin

- Upprätta rutin för SIP
- Upprätta rutin för ODIN
- Att blanketten för orosanmälningar är ändamålsenlig och enkel att använda
- Upprätta "årshjul" för ANDT-arbetet.

Uppföljning och Återkoppling

Genomlysning av rutiner samt upprättande av planer enligt ovan sker under september 2020. Återkoppling sker till respektive förvaltnings ledningsgrupp juni 2020.

Socialnämnden har även begärt en fortlöpande uppföljning till nämnden av samarbetet.

I denna plan omnämns Odin så här kommer en liten extra beskrivning av Odin

Odin

Offensivt Drogförebyggande Initiativ Nu, är en arbetsmodell som socialförvaltningen i Arboga kommun använder sig av i samarbete med grundskolorna och gymnasieskolorna i kommunen.

Syftet med arbetsmodellen är att göra tidiga upptäckter av narkotikamissbruk i skolan. Detta för att skyndsamt kunna sätta in åtgärder, stöd och hjälp till de unga.

Målsättningen är att samma metod används hos alla skolor så att förutsättningarna för eleverna att lyckas ökar i takt med att användandet av droger i skolorna minskar, helst upphör förstås.

Visionen i arbetet är en narkotikafri skola vilket ökar elevernas möjligheter att nå sina studiemål.

ODINs arbete är ett arbete som inte enbart riktar sig till eleverna utan naturligtvis också till vårdnadshavare och andra för eleven viktiga närstående.

All skolpersonal spelar en nyckelroll i ODINs arbete då det är skolpersonalen som i de flesta fall upptäcker narkotikamissbruk i skolorna. I de fall narkotikamissbruk upptäcks sätts åtgärder omedelbart in för att få eleven att upphöra med missbruket. Arbetsinsatserna varierar från fall till fall och anpassas efter den unges behov av hjälpinsatser. Ambitionen är att alltid ha vårdnadshavare med i processen.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

Då Cannabis är den otillåtna drog som är vanligast så brukar behandlingsinsatserna oftast handla om motiverande samtal i kombination med urinprover under olika lång tid. Naturligtvis sker samarbete med vårdnadshavare under hela processen då de är med från början.

Ibland krävs mer avancerade insatser och eleven erbjuds då behandlingsformer i öppenvården som kommunen förfogar över. Ett sådant exempel kan vara Haschavvänjningsprogrammet. I dessa fall blir det fråga om längre behandlingstider med uppföljning efter individens behov.

Generellt kan sägas att det inte är så ofta de avancerade insatserna behövs, och man kan säga att ju tidigare upptäckten görs på skolan desto större är möjligheterna för oss att lyckas med vårt arbete att få tillbaks eleven drogfri och fokuserad på sina studier.

Förslag

Eftersom arbetet med ODIN gett goda resultat i Arboga kommun och då kompetensen att arbeta med arbetsmetoden finns i Kungsörs kommun föreslås att även Kungsörs kommun inför detta arbetssätt i en samverkan mellan socialtjänst och skola.

Uppdraget att utveckla arbetsmetoden ges till båda förvaltningarna gemensamt och ska modellen ska redovisas till förvaltningscheferna senast 2019-12-31

Även SIP omnämns i den plan som framtagits och nedan följer lite om SIP i Kungsör.

Samordnad individuell plan, SIP, då barn och unga har behov av insatser både från socialtjänsten samt skola/förskola

”När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från skola/förskola ska förvaltningarna gemensamt upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om någon av parterna bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål. Planen ska upprättas tillsammans med den enskilde.

Av planen ska det framgå

1. vilka insatser som behövs,
2. vilka insatser respektive förvaltning ska svara för,
3. vilken av förvaltningarna som ska ha det övergripande ansvaret för planen

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

De som i sin yrkesutövning inom socialtjänst och skola/förskola upptäcker behov av samordning av insatser ska initiera till denna plan med den enskildes samtycke.

Process för upprättande av SIP

Processen startar när ett behov av samordning upptäcks. Efter inhämtat samtycke görs en förplanering med den enskilde och/eller vårdnadshavare om vad som ska tas upp på mötet, vilka verksamheter/personer som behöver vara representerade samt var och hur mötet ska genomföras.

En kallelse skickas till mötesdeltagarna. Det är viktigt att det i kallelsen framgår vad som kommer att tas upp på mötet så att alla kan förbereda sig. Ett strukturerat möte skapar trygghet för deltagarna. På mötet sätts mål och insatser planeras, det ska bli tydligt för den enskilde vem som gör vad och när. Planen skrivs med fördel på mötet och en huvudansvarig för planen utses.

Boka gärna uppföljningstiden direkt.

Efter mötet arbetar verksamheterna med de insatser som beslutats. Om något inte fungerar som planerat eller något annat sker som påverkar planeringen så kan den enskilde kontakta huvudansvarig för planen.

Vid uppföljningen ses planeringen över. Har det fungerat eller behöver något förändras? Behöver samordningen fortsätta eller ska den samordnade individuella planen avslutas?

Revisionens rekommendationer till kommunstyrelsen och granskade nämnder är:

Fortsatt följa och säkerställa att samverkansarbetet utvecklas mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden

Socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har beslutat att fortlöpande uppföljning av samarbetet ska redovisas till nämnden. Dessutom så träffas nämndernas presidium och förvaltningarna regelbundet för att säkerställa att samverkan sker.

Säkerställa att nämnderna har tillräckligt utrymme för egna kontrollmoment i sin internkontroll.

När det gäller internkontrollen så kan vi som exempel här visa från barn och utbildningsnämndens internkontrollplan för 2019 om hur man följer upp inom detta område i internkontrollen:

BUN har i sin internkontrollplan för 2019 haft med två punkter för att följa upp "arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd.":

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

*Förskola, Förskoleklass, Grundskola, Fritidshem, och Vuxenutbildning/Gymnasium

-Kontrollera att rapport om kränkande behandling till rektor och huvudman sker skyndsamt

*Elevens frånvaro i grundskolan

-Kontrollera om det finns elever som av giltig eller ogiltig anledning har mer än tre veckors sammanhängande frånvaro från skolan.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta få uppföljning två ggr per år från nämnderna om det gemensamma uppdraget att samverka kring barn och unga som far illa.

Kommunstyrelsen uppmanar båda nämnderna att i de fall kontrollmoment saknas i interkontrollen att man inför sådan kontroller.

Att kommunstyrelsen ser mycket glädjande på det arbete som utvecklats och kommit till stånd i Kungsör i denna samverkan.

Att kommunstyrelsen antar svaret på revisionsrapporten som sitt eget.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

2019-11-20

Till

Barn- och utbildningsnämnden

Socialnämnden

Kommunstyrelsen

För kännedom

Kommunfullmäktige

Uppföljning av samverkan mellan skola och individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

Kungsör kommuns revisorer har tidigare genomfört en granskning som syftade till att bedöma om socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen hade skapat förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd. En uppföljande granskning gjordes 2016 som visade att det hade tagits steg mot att utveckla en mer ändamålsenlig styrning av samverkan mellan socialtjänst och skola men att det fortfarande fanns brister.

Revisorerna har återigen följt upp om de brister som konstaterades i tidigare granskningar har åtgärdats. I granskningen har vi biträttas av KPMG. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har agerat för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är i behov av extra stöd.

Granskningen har besvarat om:

- *Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar för insatser för barn och unga som far illa eller riskerar far illa.*

Det är vår bedömning att det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar i det nyligen reviderade "Plan för samverkan och samordning skola/förskola-socialtjänst".

- *Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola*

Samtliga styrdokument som är nyligen reviderade och upprättade bidrar till att det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola.

- *Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd*

Både barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden följer samverkansarbetets utveckling med stort intresse. Dessutom träffas de båda nämndernas presidium och förvaltning regelbundet för att säkerställa att samverkan sker.

HS

Enligt uppgift är efterlevnaden av styrdokumenterna god, men önskemål föreligger om att kunna utveckla sin internkontroll framöver.

Vår bedömning är att det för närvarande är tydliggjort hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd, men att ytterligare utvecklingsarbete bör ske avseende internkontroll.

- *Samverkan fungerar på ett tillfredsställande sätt i praktiken*

Då planen för samverkan nyligen är reviderad samt att två nya rutiner har upprättats och arbetsmodeller ska implementeras, ser vi anledning till att framöver bättre kunna bedöma denna revisionsfråga. Förhoppningsvis finner IFO mer stabilitet i sin personalsituation i och med gjorda rekryteringar och omorganisation så att ett större fokus kan läggas på samverkansarbetet framöver.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Fortsatt följa och säkerställa att samverkansarbetet utvecklas mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden
- Säkerställa att nämnderna har tillräckligt utrymme för egna kontrollmoment i sin internkontroll

Kommunrevisionen emotser svar senast 2020-01-31 på vilka konkreta åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna har för avsikt att vidta med anledning av ovanstående synpunkter vad som för övrigt redovisas i rapporten. Vi vill också att det i svaret redogörs för en tidsplan för när åtgärderna kommer att genomföras.

Svaren ska översändas till samtliga förtroendevalda revisorer samt till Karin Helin Lindkvist, KPMG, e:post karin.helin-lindkvist@kpmg.se.

För kommunrevisionen i Kungsörs kommun 2019-11-20

Håkan Sundström
revisionsordförande

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

Rapport

Kungsörs kommun

KPMG AB

2019-11-20

Antal sidor 10

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Resultat granskningar 2013–2016 - summering	5
3.2	Resultat granskning 2019	5
4	Slutsats och rekommendationer	8
4.1	Rekommendationer	9

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

1 Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna i Kungsörs kommun har tidigare genomfört en granskning som syftade till att bedöma om socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen hade skapat förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd. En uppföljande granskning gjordes 2016 som visade att det hade tagits steg mot att utveckla en mer ändamålsenlig styrning av samverkan mellan socialtjänst och skola men att det fortfarande fanns brister.

Vi har av Kungsörs kommuns revisorer fått i uppdrag att återigen följa upp om de brister som konstaterades i tidigare granskningar har åtgärdats. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har agerat för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är i behov av extra stöd.

Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar för insatser för barn och unga som far illa eller riskerar far illa.

Det är vår bedömning att det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar i det nyligen reviderade "Plan för samverkan och samordning skola/förskola-socialtjänst".

Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola

Samtliga styrdokument som är nyligen reviderade och upprättade bidrar till att det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola.

Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd

Både barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden följer samverkansarbetets utveckling med stort intresse. Dessutom träffas de båda nämndernas presidium och förvaltning regelbundet för att säkerställa att samverkan sker.

Enligt uppgift är efterlevnaden av styrdokumentet god, men önskemål föreligger om att kunna utveckla sin internkontroll framöver.

Vår bedömning är att det för närvarande är tydliggjort hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd, men att ytterligare utvecklingsarbete bör ske avseende internkontroll.

Samverkan fungerar på ett tillfredsställande sätt i praktiken

Då planen för samverkan nyligen är reviderad samt att två nya rutiner har upprättats och arbetsmodeller ska implementeras, ser vi anledning till att framöver bättre kunna bedöma denna revisionsfråga. Förhoppningsvis finner IFO mer stabilitet i sin personal-

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

situation i och med gjorda rekryteringar och omorganisation så att ett större fokus kan läggas på samverkansarbetet framöver.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Fortsatt följa och säkerställa att samverkansarbetet utvecklas mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden
- Säkerställa att nämnderna har tillräckligt utrymme för egna kontrollmoment i sin internkontroll

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

2 Inledning/bakgrund

De förtroendevalda revisorerna i Kungsörs kommun har tidigare genomfört en granskning som syftade till att bedöma om socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen hade skapat förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd. En uppföljande granskning gjordes 2016 som visade att det hade tagits steg mot att utveckla en mer ändamålsenlig styrning av samverkan mellan socialtjänst och skola men att det fortfarande fanns brister.

Vi har av Kungsörs kommuns revisorer fått i uppdrag att återigen följa upp om de brister som konstaterades i tidigare granskningar har åtgärdats. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningens syfte har varit att följa upp de tidigare granskningarna avseende om socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen skapat förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd.

Granskningen kommer att besvara om:

- Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar för insatser för barn och unga som far illa eller riskerar far illa.
- Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola
- Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd
- Samverkan fungerar på ett tillfredsställande sätt i praktiken.

Granskningen omfattar samverkan mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden avseende barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

— Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

2.3 Metod

Granskningen kommer att genomföras genom intervju med tjänstepersoner inom barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen samt studier av styrdokument avseende samverkan.

Rapporten är faktakontrollerad av barn- och utbildningschef och socialchef.

3 Resultat av granskningen

3.1 Resultat granskningar 2013–2016 - summering

KPMG genomförde år 2013, på uppdrag av Kungsörs kommuns revisorer, en granskning med syftet att bedöma om socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen skapat förutsättningar för samverkan i arbetet med att barn och ungdomar far illa, riskerar att fara illa eller är i behov av extra stöd.

Granskningens rekommendation var då att skriftliga riktlinjer borde upprättas för styrning och uppföljning avseende samverkan mellan nämnderna i arbetet med barn och unga. I det gemensamma svar som kom från BUN och SN angavs att situationen inom socialförvaltningens individ och familjeomsorg varit så ansträngd under 2013 så att det försvårade ett fungerande samarbete. I svaret angavs också att utbildnings-satsningar skulle ske för personal från de bägge förvaltningarna.

I den uppföljande granskningen som KPMG genomförde år 2016, uppgavs att socialtjänstens personalsituation fortsatt var ansträngd. Även inom skolverksamheten skedde ett skifte av rektorer, skolläkare och skolsjuksköterskor. Dessutom tog socialnämnden över ansvaret för en öppen verksamhet för barn och ungdomar (Ungdomshuset). I praktiken var det resursteamet inom individ- och familjeomsorgen (IFO) som skötte verksamheten och genomförde en rad insatser för att förstärka samverkan mellan skola och socialtjänst.

Vid den uppföljande granskningen år 2016 konstaterades det att det ännu saknades skriftliga riktlinjer för styrning och uppföljning avseende samverkan mellan nämndernas verksamheter för barn och unga. I granskningen lämnades rekommendationer om att gemensamma riktlinjer och rutiner skulle upprättas avseende ansvarsfördelning mellan socialtjänst och skola, hur samverkan ska utformas och hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd.

3.2 Resultat granskning 2019

I denna uppföljande granskning år 2019 har vi erhållit ett nyligen reviderat styrdokument, en nyligen reviderad blankett för orosanmälningar samt två nyligen upprättade styrdokument.

Plan för samverkan och samordning skola/förskola-socialtjänst (2017, rev 2019-10-03)

Skolan och socialtjänsten har ett enskilt och gemensamt arbete för att barn inte ska fara illa. Den gemensamma samverkansplanen inleds med en beskrivning av det

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

enskilda arbetet. Därefter presenteras det gemensamma ansvaret, vad som måste fungera och hur det ska följas upp.

Av planen framgår vad målet för samverkan är, vilka aktiviteter som ska vidtas, vilka rutiner och blanketter som ska revideras eller upprättas. Dessutom framgår hur/när uppföljning och återkoppling ska ske¹.

Anmälan till socialtjänsten enligt 14 kap 1 § SoL om oro för barn

För att blanketten för orosanmälan ska vara ändamålsenlig och enkel att använda, har barn- och utbildningsförvaltningen tillsammans med individ- och familjeomsorgen, tagit fram en ny blankett. Blanketten finns sökbar på kommunens hemsida.

Förebyggande arbete för ungdomar – ODIN/Offensivt drogförebyggande initiativ (2019-09-06)

ODIN står för "Offensivt Drogförebyggande Initiativ Nu" och är en arbetsmodell som framgångsrikt har använts i andra kommuner, som t ex. i Arboga kommun. Syftet med ODIN är att göra tidiga upptäckter av narkotikamissbruk i skolan för att snabbt kunna sätta in åtgärder, stöd och hjälp. Det finns anställda i Kungsörs kommun som tidigare har arbetat med modellen i Arboga kommun. Både inom skolan och inom socialtjänsten. Uppdraget att implementera arbetsmodellen ges till båda förvaltningarna gemensamt och modellen ska redovisas till förvaltningscheferna senast 2019-12-31.

Samordnad individuell plan (SIP) då barn och unga har behov av insatser från både socialtjänsten och skolan (2019-09-06)

När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från skola/förskola ska förvaltningarna gemensamt upprätta en individuell plan. Av planen ska det framgå:

1. vilka insatser som behövs,
2. vilka insatser respektive förvaltning ska svara för,
3. vilken av förvaltningarna som ska ha det övergripande ansvaret för planen

Vid uppföljningen ses planeringen över. Har det fungerat eller behöver något förändras? Behöver samordningen fortsätta eller ska den samordnade individuella planen avslutas?

---

¹ Återkoppling till respektive förvaltnings ledningsgrupp ska ske i juni 2020.

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

3.2.1 Socialförvaltningens samverkansarbete

Socialförvaltningen har sedan föregående granskning gjort en omorganisation. Dels har en avdelningschef för IFO tillträtt och dels har en ny tjänst som enhetschef för utredningsenheten inrättats och en enhetschef rekryterats.

Under åren 2017–2018 har personalomsättningen varit hög bland socialsekreterare. Orsaken anges vara att det är flera som har pendlat långt och nu fått tjänster i sina hemkommuner. Under rekryteringen för att ersätta dessa socialsekreterare har Kungsörs kommun fått in mellan 20–30 ansökningar och ett flertal erfarna socialsekreterare har anställts så att inga tjänster nu är vakanta. Vid intervjuer framkommer att det nu råder bra stämning inom IFO och att personalen uttrycker att det är roligt att gå till jobbet. Det är nu förvaltningens förhoppning att personalomsättningen går ned och att arbetet med samverkan med skolan kan utvecklas.

Samverkan som eget kontrollmoment finns inte med i socialnämndens internkontrollplan. Dock uppges det vid intervjuer att samarbetet kraftfullt följs av nämnden. Vid sammanträdet 2019-06-18 § 72 framgår följande:

Socialnämnden ger socialchefen i uppdrag att medverka i ett samarbete med barn- och utbildningsförvaltningen för att ta fram en arbetsmodell för tidiga och samordnade insatser kring ungdomar. Socialnämnden begär en återrapportering till septembermötet.

Vid sammanträdet 2019-09-24 § 94 lämnade socialchef en lägesrapport över samverkansarbetet.

Barn- och utbildningsnämndens presidium och förvaltning samt Socialnämndens presidium och förvaltning träffas också regelbundet för att säkerställa att samverkan sker. Resultatet av dessa möten redovisas också i nämnden.

3.2.2 Barn- och utbildningsförvaltningens samverkansarbete

Vid intervjuer med företrädare från skolan framgår att barn- och utbildningsförvaltningen arbetar efter planen för samverkan. En del av dokumentet som rör socialförvaltningen är under fortsatt utveckling t.ex. deras besök på barn- och utbildningsförvaltningens fritidsgårdar.

Samverkan som eget kontrollmoment finns inte med i barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan men en av punkterna i internkontrollplanen är om eleverna fått de fyra hälsosamtal som barn- och utbildningsnämnden beslutat om. Detta är en viktig del i det förebyggande arbetet och finns också beskrivet i samverkansdokumentet. Skollagen föreskriver endast tre hälsosamtal men barn- och utbildningsnämnden har ökat kraven till fyra som ett led i att fånga upp elever som inte mår bra. Detta mål kommer med största sannolikhet att uppnås under året, enligt uppgift. Måluppfyllelsen redovisas till nämnden vid varje tertiärbokslut samt vid årsbokslutet.

Övrig återkoppling till nämnden sker då detta efterfrågas av ordförande eller någon nämndsledamot. Ordförande, presidium och nämnd är intresserade av dessa frågor och att samarbetet fungerar. Vid sammanträdet 2019-06-19 § 53 framgår följande:

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

Barn- och utbildningsnämnden ger barn- och utbildningschefen i uppdrag att medverka i ett samarbete med socialförvaltningen för att ta fram en arbetsmodell för tidiga och samordnade insatser kring ungdomar. Barn- och utbildningsnämnden begär en återrapportering till septembermötet.

Vid sammanträdet 2019-09-25 § 62 lämnade barn- och utbildningschef en lägesrapport över samverkansarbetets fortskridande.

Barn- och utbildningsnämndens presidium och förvaltning samt Socialnämndens presidium och förvaltning träffas också regelbundet för att säkerställa att samverkan sker. Resultatet av dessa möten redovisas också i nämnden.

3.2.3 Internkontroll

Vid intervjuer framkommer en önskan från förvaltningarna om att kommunens internkontrollarbete ses över. I dagsläget innehåller internkontrollplanerna många så kallade "stjärnmärkta" kontrollmoment. Dvs. obligatoriska kontrollmoment som är definierade av KS. För att inte internkontrollarbetet ska bli övermäktigt utan genomförbart, har t ex. socialnämnden endast två kontrollmoment avseende sin egen verksamhet. En önskan föreligger att, utifrån sin egen riskanalys, ha utrymme för fler kontrollmoment som är relevanta för den egna verksamheten.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår bedömning är att skriftliga rutiner är nödvändiga för en hållbar styrning, struktur och samsyn i samverkansarbetet för att minska risken för att barn och unga med behov av insatser inte "faller mellan stolarna". Det är därför positivt att både barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden följer samverkansarbetet så kraftfullt och att styrdokument och blanketter nyligen är reviderade samt nya rutiner upprättade. Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har agerat för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är i behov av extra stöd.

Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar för insatser för barn och unga som far illa eller riskerar far illa.

Det är vår bedömning att det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat skolans respektive socialtjänstens ansvar i det nyligen reviderade "Plan för samverkan och samordning skola/förskola-socialtjänst".

Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola

Samtliga styrdokument som är nyligen reviderade och upprättade bidrar till att det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkan ska ske mellan socialtjänst och skola.

Kungsörs kommun

Uppföljning av samverkan mellan skola och Individ- och familjeomsorg avseende barn och unga

2019-11-20

Det på ett tillfredsställande sätt är tydliggjort och dokumenterat hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd

Både barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden följer samverkansarbetets utveckling med stort intresse. Dessutom träffas de båda nämndernas presidium och förvaltning regelbundet för att säkerställa att samverkan sker.

Enligt uppgift är efterlevnaden av styrdokumentet god, men önskemål föreligger om att kunna utveckla sin internkontroll framöver.

Vår bedömning är att det för närvarande är tydliggjort hur samverkansarbetet ska följas upp och återkopplas till respektive nämnd, men att ytterligare utvecklingsarbete bör ske avseende internkontroll.

Samverkan fungerar på ett tillfredsställande sätt i praktiken

Då planen för samverkan nyligen är reviderad samt att två nya rutiner har upprättats och arbetsmodeller ska implementeras, ser vi anledning till att framöver bättre kunna bedöma denna revisionsfråga. Förhoppningsvis finner IFO mer stabilitet i sin personalsituation i och med gjorda rekryteringar och omorganisation så att ett större fokus kan läggas på samverkansarbetet framöver.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen/nämnderna att:

- Fortsatt följa och säkerställa att samverkansarbetet utvecklas
- Säkerställa att nämnderna har tillräckligt utrymme för egna kontrollmoment i sin internkontroll

Datum som ovan

KPMG AB

Karin Helin-Lindkvist
Certifierad kommunal revisor

Marita Castenhag
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

§ 204

Inkommen revisionsrapport – Uppföljning av samverkan mellan skola och individ- och familjeomsorg avseende barn och unga (KS 2019/396)

Kungsör kommuns revisorer har tidigare genomfört en granskning som syftade till att bedöma om socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen hade skapat förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan i arbetet med barn och ungdomar som far illa, riskerar att fara illa eller är behov av extra stöd. En uppföljande granskning gjordes 2016 som visade att det hade tagits steg mot att utveckla en mer ändamålsenlig styrning men att det fortfarande fanns brister. Revisorerna har återigen följt upp om de brister som konstaterades. Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningens syfte är att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har agerat för att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig samverkan.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Fortsatt följa och säkerställa att samverkansarbetet utvecklas mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden
- Säkerställa att nämnderna har tillräckligt utrymme för egna kontrollmoment i sin internkontroll

Kommunrevisionen emotser svar senast 2020-01-31 på vilka konkreta åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna har för avsikt att vidta med anledning av ovanstående.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Revisionens skrivelse 2019-11-20

Beslut

Kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att svara på revisionens frågor till nästa kommunstyrelsesammanträde 2020-01-27.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, kommundirektören, revisionen
Utdragsbestyrkande	

§

Meddelanden

Kommundirektören Claes-Urban Boström har för undertecknat medborgarlöften för Kungsörs kommun 2020 - överenskommelse mellan kommunen och lokalpolisområdeschefen.
Dnr KS 2019/435

Kommundirektören Claes-Urban Boström har för undertecknat samverkansöverenskommelse mellan Kungsörs kommun och Polismyndigheten i Västmanlands län om brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Dnr KS 2019/436

Gemensam hjälpmedelsnämnd - Verksamhetsplan med internkontrollplan 2020-2021. Dnr KS 2019/437

Engagemangsuppgift – Kungsörs kommuns borgen för Vafab Miljö Kommunalförbund per den 31 december 2019 är 6 359 251 kronor. Dnr KS 2020/10

Tillståndsbevis från Polismyndigheten i Västmanlands län till:

- Kungsörs kommun - julmarknad på Stortorget, Kungsör den 15 december 2019. Dnr KS 2019/413
- Stiftelsen Radiohjälpen – penninginsamling under perioden 2019-12-10 – 2020-12-09. Dnr KS 2019/417
- Kungsörs kommun – knutsdans på Stortorget, Kungsör den 12 januari 2020. Dnr KS 2019/414
- Uppställning av bord för bröd- och ljusförsäljning samt insamling i bössor - Kungsörs församling. Dnr KS 2019/380

Beviljade schakttillstånd till:

- Anderssons i Köping AB – fiber till bostadshus på Skolgatan, Kungsör 2019-12-16 – 2020-01-30. Dnr KS 2019/249.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt/meddelandepärm
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-01-27

Protokollsutdrag från:

- BUN 2019-11-27 § 83 Sammanträdestider 2020.
Dnr KS 2019/369
- BUN 2019-11-27 § Utredning - Öppna tillagningskök i Björskogsskolan. KS 2017/41

Protokoll/minnesanteckningar från:

- Minnesanteckningar från U-sams styrgruppsmöte 2019-11-08
- KFAB 2019-11-12 § 1948 – 1959
- Förbundsdirektionen Västra Mälardalens Myndighetsförbund 2019-12-12 § 113 - 123

Synpunkter inkomna via kommunens hemsida

- Lägg ut evenemangen på Facebook också. Dnr KS 2019/411
- Snöröjning och sandning obefintlig i Valskog.
Dnr KS 2019/420

Undertecknade avtal:

- Ramavtal - Ventilationsarbeten och OVK-besiktning.
Avtalspart: Sot & Ventilationstjänst i Västerås AB och Eskilstuna Ventilationsrensning AB. Avtalstid: 2019-12-01 - 2023-12-01. Dnr KS 2019/445
- Ramavtal - VVS arbeten. Avtalspart: Infjäders värme AB.
Avtalstid: 2019-12-01 - 2023-12-01. Dnr KS 2020/1

Kommuner och Regioners cirkulär:

- 19:48 Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- 19:50 Principöverenskommelse om Allmänna bestämmelser med mera samt partsgemensamma arbeten med Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd
- 19:51 Överenskommelse om Krislägesavtal med Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd
- 19:52 Principöverenskommelse - Nytt kompetens- och omställningsavtal och därtill hörandeändringar i Allmänna bestämmelser m.m.

Justeraandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt/meddelandepärm
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-01-27

- 19:53 Överenskommelse om prolongering av Principöverenskommelse Lokala omställningsmedel (TLO-KL) och ändrad turordningsbestämmelse i Allmänna bestämmelser
- 19:54 Hyreshöjning fr.o.m. den 1 januari 2020 för lokaler med avtal knutna till konsumentprisindex (KPI)
- 19:55 Kompletterande information i anledning av höjd avgångsålder i lagen om anställningsskydd, LAS fr.o.m. den 1 januari 2020
- 19:56 Jusek och Civilekonomerna går samman och bildar fackförbundet Akavia
- 19:58 Redovisningsfrågor 2019 och 2020
- 19:59 Budgetförutsättningar för åren 2019–2023
- 19:60 Slutligt utfall av 2018 års kommunala fastighetsavgift samt prognos för åren 2019, 2020 och 2021
- 19:62 Avtal om musikanvändning i kommunal verksamhet 2016–2021
- 19:63 Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet har gått samman med Unionen
- 19:64 Höjd tidigaste uttagsålder för allmänpension och införande av riktålder m.m.
- 19:65 Överenskommelser om ändrade villkor för avgiftsbestämd ålderspension med anledning av förlängt arbetsliv
- 20:01 Pensionsnämndens beslut om omräkning av pensionsbehållning och intjänad pensionsrätt 1997-12-31 enligt PFA samt värdesäkring av förmånsbestämda pensioner enligt PFA och KAP-KL under år 2020
- 19/01386 Överenskommelsen om samverkansregler för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården, läkemedelsindustrin, medicintekniska industrin och laboratorietekniska industrin från och med 2020-01-01 tills vidare.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger meddelandena till handlingarna.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt/meddelandepärm
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

Adressat

Vår handläggare

Kontakter och forum med Kollektivtrafikförvaltningen

Här redogörs för de regelbundna möten och kontakter som kommunen har med Kollektivtrafikförvaltningen.

- Två gånger per år träffar kommunerna i Västra Mälardalen Kollektivtrafikmyndigheten i så kallade länsdelsamråd. Samråden är för både politiler och tjänstemän. Här utbyts information, redogörelse av resandestatistik, ekonomi, synpunkter på trafikeringen och planer för kommande trafikering mm. Samrådet är på övergripande/strategisk nivå. Deltagande politiker är KS presidium som för närvarande är: Mikael Peterson, Linda Söder-Johnsson och Stellan Lund.
- För detaljfrågor och övriga frågor har kommunens kollektivtrafiksamordnare kontakt med planerare på Kollektivtrafikförvaltningen. Kungsörs tjänsteman i detta är Stefan Lejerdahl
- Årligen stämmer kommunens kollektivtrafiksamordnare av med förvaltningen om kommunen ska ändra sin beställda inomkommunala busstrafik. Samma tjänsteman som ovan.
- Under 2020 kommer Kollektivtrafikförvaltningen ta fram ett nytt trafikförsörjningsprogram. I arbetet ska det tas fram vilka långsiktiga och strategiska mål som planeringen av regionens kollektivtrafik ska utgå ifrån. I det arbetet kan kommunerna vara med och att påverka inriktningen för länets kollektivtrafik. Hanteras förmodligen som ett remissförfarande.

Datum Vår beteckning

Ert datum Er beteckning

- I samband med framtagandet av det nya trafikförsörjningsprogrammet anordnas ett seminarium för berörda politiker och tjänstemän.

Även här kommer KS presidium att kallas (se första punkten om vilka det är)

//Stefan Lejerdahl

Tid: 15.00 – 17.00

Närvarande: Ordinarie:	Rigmor Åkesson Ewa Granudd Reijo Peräläinen Elisabeth Kjellin Gunnar Uggelfors	RÅ, ordf. EG, 1:e vice ordf. RP, 2:e vice ordf. EK GU
Ersättare:	Kerstin Lundberg Henriksson	KLH
Övriga deltagare:	Mats Åkerlund Eva Kronkvist	MÅ EK

§ 1948 Öppnande

Ordf. RÅ öppnar mötet och hälsar alla välkomna. Alla närvarande presenterar sig, då Gunnar Uggelfors är med för första gången.

§ 1949 Val av protokolljusterare

Att jämte ordförande justera dagens protokoll utses Ewa Granudd.

§ 1950 Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställs.

§ 1951 Protokoll från föregående sammanträde

Inga synpunkter finns ang. protokollet från föregående sammanträde.

§ 1952 Budget 2020

MÅ informerade att budgeten för 2020 inte är helt klar eftersom hyresförhandlingarna har strandat. Överenskommelse med HGF ang nya hyror ligger ju till grund för att bolaget ska få en budget att arbeta efter och som ligger i balans. Vid förra styrelsemötet beslutades att anta den preliminära budgeten som ligger till grund för årets hyresförhandlingar.

Styrelsen beslutade att anta den preliminära budgeten för 2020 och att den får gälla fram till dess att hyresförhandlingarna är klara.

§ 1953 Förvärv av annexet Kaplanen 9

MÅ informerade att KFAB har för avsikt att bygga om annexet Kaplanen 9 till 9 st markbostäder. Idag är det Kungsörs KommunTeknik AB som äger fastigheten och därför måste KFAB köpa fastigheten innan vi kan ansöka om bygglov mm för att dra igång ombyggnationen. Det bokförda värdet på fastigheten är ca 3.266.000 kronor.

Styrelsen beslutade att förvärva annexet, Kaplanen 9 av Kungsörs KommunTeknik AB till bokfört värde.

§ 1954 Marknad

MÅ redovisade vakansläget per 2019-12-01, 11st lediga lägenheter, *se bilaga §1954:1*.

Styrelsen lägger med godkännande rapporten till handlingarna.

§ 1955 Ekonomi

Rapport från hyresförhandlingarna - MÅ informerade styrelsen hur det går till när man förhandlar nya hyror med Hyresgästföreningen. KFAB och HGF har träffats vid två tillfällen under november och december men har tyvärr inte lyckats nå någon överenskommelse. KFAB:s yrkande är 3,42% och HGF lämnade ett motbud på en två-årig överenskommelse som innebär 1% ökning år 2020 och 1,2% ökning för år 2021. Parterna står långt ifrån varandra och det är många förhandlingar runt om i Sverige som strandat och knappast några överenskommelser har träffats.

Styrelsen gav MÅ i uppdrag att boka ett möte med HGF:s förhandlare för att se om det finns någon möjlighet att närma sig en lösning och komma överens. Om så är fallet bokas nytt datum för fortsatt förhandling med hela förhandlingsdelegationen.

Finanspolicyn – MÅ informerade styrelsen att bolaget inte riktigt lever upp till finanspolicyn vad gäller gränsen för likvida medel. Bolaget har idag ca dubbelt upp vad policyn säger, men det beror ju till stor del på att KFAB ska kunna finansiera kommande projekt med egna medel.

Styrelsen lägger med godkännande rapporterna till handlingarna.

§ 1956 Drift

Brand Drottninggatan 4 – MÅ och EK informerade om en förmodad anlagd brand i källarutrymmena på Drottninggatan 4 som inträffade 2019-11-30. Det är mycket brandskador till följd av framförallt mycket brandrök i fastigheten. Som tur var är det inga personskador och alla hyresgäster kan bo kvar i sina lägenheter. KFAB hade representanter på plats direkt, som informerade alla boende om vad som hänt, både muntligt och skriftligt, för att minska oro samt ge en lägesbeskrivning. KFAB:s försäkringsbolag är inkopplat och de arbetar vidare med ärendet. Tömning av alla lägenhetsförråd i källaren måste göras av hyresgästerna och sanering kommer att ske i de allmänna utrymmena samt i vissa lägenheter. Målning av källaren kommer att ske (januari 2020) när saneringsarbetena är klara.

Styrelse lägger med godkännande rapporten till handlingarna.

§ 1957 Projekt

Kv Kaplanen 7 och 9 – MÅ informerade styrelsen ang KFAB:s planer på ombyggnation och nyproduktion på kv Kaplanen 7 och 9. Övertagande av fastighet, rivningslov, bygglov, framtagande av upphandlingsunderlag, upphandling mm är det som ska igångsättas och förhoppningsvis kan nya lägenheter stå klara år 2021.

Styrelsen lägger med godkännande rapporten till handlingarna.

§ 1958 Personal

Nyanställning – MÅ informerade att en besiktningsman/fastighetsskötare startat sin anställning 2019-12-02.

Uppsägning – MÅ informerade att EK sagt upp sig för att börja ny anställning hos annan arbetsgivare 2020-03-01. Rekrytering ska påbörjas och KFAB bör fundera på hur tjänsten ska utformas.

Styrelsen lägger med godkännande rapporterna till handlingarna.

§ 1959 Övriga frågor

Rapport från bolagsdagen 2019-12-09 – MÅ informerade vad som bl a diskuterats på bolagsdagen. Vilka tomter kan bli aktuella att bygga på för KFAB:s del för att nå de kommungemensamma målen, ägarna tycker inte att KFAB ska skriva ner värdet på nyproducerade fastigheter samt att det är av stor vikt att man gör marknadsundersökning gällande kommande nyproduktion för att ta reda på vad som efterfrågas gällande läge, storlek på lägenheter, ägandeform mm.

Styrelseutvärdering – MÅ informerade ang styrelseutvärdering som årligen ska göra av styrelseledamöterna. Det kan upplevas som svårt när man är relativt ny som styrelseledamot men redovisningen ska med i bolagsrapporten som görs i början av varje år. Styrelseutvärderingen lämnas till EK senast 2020-01-03.

Bladet – EK informerade om hyresgästinformation som delas ut till samtliga hyresgäster i mitten av december. Samtidigt som hyresgästerna får Bladet i sin brevlåda får de även ett reflexband, en satsning i trygghets- och säkerhetsarbetet som KFAB försöker att jobba aktivt med.

Brandfiltar – Ytterligare ett led i KFAB:s säkerhetsarbete är att alla lägenheter kommer att förses med en brandfilt. Dessa kommer att monteras i varje lägenhet under våren 2020.

Styrelsen lägger med godkännanden rapporterna till handlingarna.

Nästa möte - Nästkommande möten är planerade enligt följande:

2020-02-20	kl. 15.00	Styrelsemöte, Per Frestares Sal
2020-05-14	kl. 15.00	Styrelsemöte, Per Frestares Sal
2020-09-24	kl. 15.00	Styrelsemöte, Per Frestares Sal
2020-10-29	kl. 15.00	Styrelsemöte, Per Frestares Sal
2020-12-10	kl. 15.00	Styrelsemöte, Per Frestares Sal

Sekreterare:

Mats Åkerlund

Eva Kronkvist

Justeras:

Rigmor Åkesson

Ewa Granudd

OPLACERADE VAKANSER 2019-12-01

Område	1 RKS	1 RKV	1 RK	2 RK	3 RK	4 RK	5 RK	TOTALT	BEST	%
11 KAPTENEN			1					1	47	2
12 RYTTAREN								0	45	0
13 LEKMANNEN								0	42	0
14 KOMMINISTERN				1				1	42	2
15 RUNE								0	78	0
18 ADJUNKTEN								0	16	0
20 KRONAN								0	24	0
21 REX								0	29	0
23 VÄSTERGÅRDARNA				7				7	286	2
24 SÅGEN								0	20	0
25 ULW 4								0	12	0
26 ULW 9								0	16	0
29 ODEN 10								0	20	0
30 TURISTEN 5								0	6	0
40/41 VALSKOGTORP					1			1	12	8
43 GJUTAREN 3								0	5	0
46 GROPEN		1						1	13	8
47 MIMER								0	12	0
48 BÅGEN								0	27	0
49 STALLMÄSTAREN								0	14	0
50 LÅDBERGA								0	12	0
57 KAPLANEN 1								0	9	0
58 KAPLANEN 7								0	31	0
SUMMA	0	1	1	8	1	0	0	11	818	1,3

Bilaga § 1954:1

VAKANSER DE SENASTE 12 MÅNADERNA

Område	JAN	FEB	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
11 KAPTENEN		1	1			1	1	1	1	1	1	1
12 RYTTAREN				1								
13 LEKMANNEN												
14 KOMMINISTERN						1			3	2	1	1
15 RUNE									1	1	1	
18 ADJUNKTEN												
20 KRONAN												
21 REX			1		2	1	2	2				
23 VÄSTERGÅRDARNA	1	1	1	2	3	1	3	4	2	4	4	7
24 SÅGEN												
25 ULW 4												
26 ULW 9												
29 ODEN 10	1	1	2	2	2							
30 TURISTEN 5												
40/41 VALSKOGTORP				1								1
43 GJUTAREN 3												
46 GROPEN												1
47 MIMER												
48 BÅGEN												
49 STALLMÄSTAREN												
50 LÅDBERGA				1						1		
57 KAPLANEN 1												
58 KAPLANEN 7												
SUMMA	2	3	5	7	7	4	6	7	7	11	7	11

OPLACERADE OCH KOMMANDE UPPSÄGNINGAR

MÅNAD	BEST	VAK	%	1 MÅN	2 MÅN	3 MÅN	TOT
DECEMBER	818	11	1,3	2	5	2	20
JANUARI	818	2	0,2	2	4	2	10
FEBRUARI	818	3	0,4	5	1	3	12
MARS	818	5	0,6	8	3	2	18
APRIL	818	7	0,9	4	4	6	21
MAJ	818	7	0,9	3	3	9	22
JUNI	818	4	0,5	5	1	6	16
JULI	818	6	0,7	7	5	8	26
AUGUSTI	818	7	0,9	5	8	7	27
SEPTEMBER	818	7	0,9	13	4	7	31
OKTOBER	818	11	1,3	2	3	8	24
NOVEMBER	818	7	0,9	5	5	6	23
DECEMBER	818	11	1,3	5	5	6	27
MEDELVÄRDE							

OPLACERADE LÄGENHETER 2019-12-01

Område	VAK	JAN	FEB	MARS	TOTALT	BEST
11 KAPTENEN	1			2	3	47
12 RYTTAREN						45
13 LEKMANNEN				1	1	42
14 KOMMINISTERN	1	1			2	42
15 RUNE		1	2	1	4	78
18 ADJUNKTEN						16
20 KRONAN						24
21 REX				1	1	29
23 VÄSTERGÅRDARNA	7	2	3	1	13	286
24 SÅGEN						20
25 ULW 4						12
26 ULW 9						16
29 ODEN 10		1			1	20
30 TURISTEN 5						6
40/41 VALSKOGTORP	1				1	12
43 GJUTAREN 3						5
46 GROPEN	1				1	13
47 MIMER						12
48 BÅGEN						27
49 STALLMÄSTAREN						14
50 LÅDBERGA						12
57 KAPLANEN 1						9
58 KAPLANEN 7						31
SUMMA	11	5	5	6	27	818

OPLACERADE OCH PLACERADE LÄGENHETER 2019-12-01

Område	Oplacerade	Placerade	Vakanser totalt
11 KAPTENEN	1		1
12 RYTTAREN			
13 LEKMANNEN		1	1
14 KOMMINISTERN	1		1
15 RUNE			
18 ADJUNKTEN			
20 KRONAN			
21 REX			
23 VÄSTERGÅRDARNA	7	3	10
24 SÅGEN			
25 ULW 4			
26 ULW 9			
29 ODEN 10			
30 TURISTEN 5			
40/41 VALSKOGTORP	1		1
43 GJUTAREN 3			
46 GROPEN	1		1
47 MIMER			
48 BÅGEN			
49 STALLMÅSTAREN			
50 LÅDBERGA			
57 KAPLANEN 1			
58 KAPLANEN 7			
SUMMA	11	4	15

Sökande boendes i Kungsör 2019-12-03: **500 st**

18-30 år 31-50 år 51-75 år 76-99 år

159 st 164 st 133 st 44 st

Internt (våra hg) sökande 2019-12-03: **130 st**

18-30 år 31-50 år 51-75 år 76-99 år

28 st 51 st 41 st 10 st

Antal sökande från

Köping: 71 st

Arboga: 27 st

Eskilstuna: 46 st

Statistik

Antal sökande 921 st per 3/12

Antal sökande för...

1 rok: 260 st

2 rok: 508 st

3 rok: 553 st

4 rok: 311 st

5 rok: 153 st

11 st oplacerade lgh varav 4 st är fd MV.

Sökande i olika åldrar

18-30 år

139 st

196 st

147 st

80 st

41 st

31-50 år

69 st

137 st

221 st

181 st

99 st

51-75 år

46 st

134 st

144 st

47 st

13 st

76-99 år

6 st

41 st

41 st

3 st

0 st

Datum
2019-12-09

Klockslag
08.00 – 08.30

Närvarande: Rigmor Åkesson, ordförande, §§ 37-37, §§ 39-41
Claes Wolinder, 2:e vice ordförande
Yrjö Björkqvist, 1:e vice ordförande, § 38
Gunnar Karlsson, ledamot
Lars-Gunnar Andersson, ledamot
Pelle Strengbom, ersättare
Christer Henriksson, ersättare
Kristina Larsson Sköld, ersättare

Övriga deltagare: Rune Larsen, VA-chef
Eva Ottosson, sekreterare
Mats Åkerlund, Verkställande direktör KFAB

§ 37 Öppnande

Sammanträdet öppnades av ordförande Rigmor Åkesson och Lars-Gunnar Andersson utsågs till justerare.

§ 38 Försäljning av Karlaskolans annex Kaplanen 9 (KKTAB 2019/162)

KFAB önskar köpa Karlaskolans annex, Kaplanen 9, för bostadsändamål. Styrelsen godkänner försäljningen av Kaplanen 9 till KFAB till det bokförda värdet på försäljningsdagen. Det bokförda värdet ligger på 3 292 176 kr 31 oktober 2019. Försäljningen sker snarast efter att ansökan om ny detaljplan för Kaplanen 7 och 9 vunnit laga kraft.

§ 39 Budget 2020 (KKTAB 2019/147)

Kommunen har beslutat om ramfördelningen för 2020 vid senaste kommunfullmäktigesammanträdet. Styrelsen beslutade att godkänna framlagt förslag till budget för 2020.

§ 40 Entledigande av VD

Styrelsen beslutade att från den 1 januari 2020 entlediga nuvarande Verkställande direktör Stig Tördahl, 531017-9014, från sina uppdrag. Stig har valt att gå ner i arbetstid till 50 % från den 1 januari 2020 och kommer att arbeta kvar inom organisationen med andra arbetsuppgifter.

Ra d-g-A

Datum
2019-12-09

Klockslag
08.00 – 08.30

§ 41 Val av extern VD från 1 januari 2020 (KKTAB 2019/163)

Styrelsen beslutade att tillsätta Rune Larsen, 711228-4158, Laksta 1, 731 13 Kolsva, som Verkställande direktör från den 1 januari 2020. Styrelsen beslutade också att tillsätta Rune Larsen att sköta den löpande förvaltningen under nuvarande Verkställande direktörens sjukfrånvaro från den 9 december 2019.

Vid protokollet:

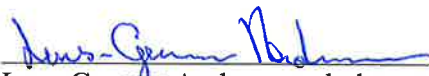

Eva Ottosson, sekreterare

Justeras: 2019-12-09

Rigmor Åkesson, ordförande

Lars-Gunnar Andersson, ledamot

Datum
2019-12-09

Klockslag
08.30 – 08.40

Närvarande: Rigmor Åkesson, ordförande
Claes Wolinder, 2:e vice ordförande
Yrjö Björkqvist, 1:e vice ordförande
Gunnar Karlsson, ledamot
Lars-Gunnar Andersson, ledamot
Pelle Strengbom, ersättare
Christer Henriksson, ersättare
Kristina Larsson Sköld, ersättare

Övriga deltagare: Rune Larsen, VA-chef
Eva Ottosson, sekreterare

§ 36 Öppnande

Sammanträdet öppnades av ordförande Rigmor Åkesson och Lars-Gunnar Andersson utsågs till justerare.

§ 37 Entledigande av VD

Styrelsen beslutade att från den 1 januari 2020 entlediga nuvarande Verkställande direktör Stig Tördahl, 531017-9014, från sina uppdrag. Stig har valt att gå ner i arbetstid till 50 % från den 1 januari 2020 och kommer att arbeta kvar inom organisationen med andra arbetsuppgifter.

§ 38 Val av extern VD från 1 januari 2020 (KKTAB 2019/163)

Styrelsen beslutade att tillsätta Rune Larsen, 711228-4158, Laksta 1, 731 13 Kolsva, som Verkställande direktör från den 1 januari 2020. Styrelsen beslutade också att tillsätta Rune Larsen att sköta den löpande förvaltningen under nuvarande Verkställande direktörens sjukfrånvaro från den 9 december 2019.

Vid protokollet:

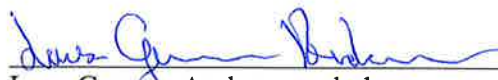

Eva Ottosson, sekreterare

Justeras: 2019-12-09

Rigmor Åkesson, ordförande

Lars-Gunnar Andersson, ledamot

Datum
2019-11-08Diarienummer
457-985-2019

Länsstyrelsen Västmanland

Minnesanteckningar U-sams styrgruppsmöte

Datum: 2019-11-08 kl. 13:15, Ängsö, Lst Västmanland

Närvarande:

Styr-/beredningsgruppen

Annica Andersson	Kommunchef Arboga kommun
Annica Forsgren	SOS Alarm AB
Daniel Holmvin	Kommunchef Sala kommun
Dennis Lindberg	Försvarsdirektör, Länsstyrelsen Västmanland
Jan Hallberg	Administrativ chef, Region Västmanland
Karolina Berglund	Kommunchef Fagersta kommun
Lina Marklund	Beredskapssamordnare Hallstahammars kommun
Martina Nordin	Kommunchef Surahammars kommun
Niklas Halvorsen	Försvarsmakten
Per Vikner	Vice Brandchef, Mälardalens brand & räddningsförbund
Sara Schelin	Kommunchef, Köpings kommun
Susanne Steijjer	SOS Alarm AB
Tommy Alriksson	Polismyndigheten
Ulrica Gradin	Länsråd, Länsstyrelsen Västmanland

Övriga

Johan Ahlström	Västerås Stad
Hanna Mård	Länsstyrelsen Västmanland
Kim Talman	Länsstyrelsen Västmanland

Inledning

Länsrådet hälsade alla välkomna. Dagordningen godkändes efter vissa justeringar.

Grundsyn Västmanlands län

Arbetsläge

Försvarsdirektör Dennis Lindberg berättade att Samordningsgruppen träffats ett två gånger för att ta fram ett dokument om länets grundsyn. Dock har samsyn om innehållets avsändare inte kunnat uppnås då oenighet finns om vem som ska stå

som avsändare; hela U-sam eller endast Länsstyrelsen. Syftet med dokumentet presenterades grundligt, därefter fördes en diskussion om vem som ska vara avsändare. Kommuncheferna i U-Sam lyfte personal- och kostnadsfrågor som viktiga punkter att bringa klarhet i. I fall grundsynen ska bli ett gemensamt dokument med ömsesidiga åtaganden måste dessa frågor vara tydligt förklarade i dokumentet. Mötet var av uppfattningen att dokumentet kan fungera som en vägledning för planering mm och godtog att det blir ett länsstyrelsedokument tills vidare, med sikte på att till nästa revidering kunna göra en formell överenskommelse mellan aktörerna.

Säkra kommunikationer

Säkerhetsskyddschef Ulf Ranestedt och signalskyddschef Pierre Ahlgren berättade om Länsstyrelsens arbete med att förbättra förmågan att dela säkerhetsklassade uppgifter. Arbetet bedrivs i projektform och är i en uppstartsfas. Flera utbildningar i säkerhetsskydd och hantering av hemliga handlingar planeras. Presentation bifogas.

Förberedelser regionala rådet 21/11

Dagordning för regionala rådet har sänts ut.

Inriktningsbeslut

Punkt 7a-c i dagordningen för regionala rådet diskuterades angående kommande fokus för att underlätta kommunalt arbete med planering och genomförande av sin verksamhet under samhällsstörning och höjd beredskap. Diskussionen gav att prioriteringarna godtogs av mötet och skulle föras fram vid regionala rådet.

Övriga uppgifter

Förslaget på revidering i överenskommelsen diskuterades inte under mötet utan konstaterades avklarad och beslutad vid tidigare möten.

Redovisning av arbetsläge

Utbildning och övning

Veronica Gustavsson Lidman berättade om sitt uppdrag att samordna utbildningar och övningar och tog upp följande:

- Vidareutbildning i krisstöd kommer att erbjudas som utbildning
- Regional samverkanskurs sker år 2021.
- Metod krisberedskap för funktionsvarierade.
- Årlig regional övning sker 5/5 år 2020.
- Utbildning hemlig handling 4/2 år 2020.
- Utbildning för räddningstjänst om höjd beredskap.

Styrgruppen godkände utbildningsplanen. Diskussion om tillgänglighet fördes. Beslutet blev att utbildningsplanen distribueras till berörda inom U-Sam på lämpligt sätt genom Länsstyrelsens försorg.

Rakel

Johan Ahlström från Västerås stad gick igenom arbetsläget. Täckningen på Rakel varierar över länet och det finns ett problem med att några få talgrupper används extremt mycket medan andra inte alls används. Det finns ca. 300 nationella talgrupper, många används inte men kan inte heller avslutas. Presentation bifogas.

Samband

Sambandsplanen är klar och kommer att distribueras i särskild ordning till berörda inom U-Sam.

Kriskommunikation

Försvarsdirektör Dennis Lindberg redovisade genomförd och kommande verksamhet inom kriskommunikationsgruppen då representant från gruppen inte kunde närvara. U-Sam behöver en gemensam plattform och gemensamt budskap för ett antal olika situationer samt förmåga att få ut budskapen trots störda förhållanden. Kriskommunikationsgruppen har påbörjat ett sådant arbete. Aktiviteter som genomförts under året är bland annat en övning under vecka 38 och en föreläsning om informationspåverkan i Sala den 5 november r 2019. Aktörsgemensamma budskap och medvetenhet om alternativa kommunikationskanaler är viktiga saker att ha med sig till kommande aktiviteter.

Krisstöd

Niklas Olsson från Länsstyrelsen presenterade det arbete som gjorts med handboken i krisstöd. Handboken är för närvarande på remiss och önskemål om konkretisering har framkommit, dock var Länsstyrelsen tveksamma till detta då handboken primärt ska vara för nya aktörer. Detta hindrar inte att vissa önskemål ändå kommer tillgodoses. Arbetsgruppen fick i uppdrag att fortsätta med arbetet för att nå samsyn mellan aktörerna i gruppen och för detta kräva att alla i gruppen är med i arbetet. Niklas berättade vidare att utbildning för nya krisstödspersoner genomfördes i maj 2019.

Samordningsgruppens arbetsuppgifter

Samordningsgruppens arbete och förhållande till styrgruppen diskuterades. Mötet var överens om att samordningsgruppen bör byta namn då det kan vara missledande. Samordningsgruppens arbetsuppgifter diskuterades och mötet förtydligade att gruppen är en arbetsgrupp som ska omhänderta arbete av bredare karaktär än det arbete som sker i de övriga arbetsgrupperna. Ett exempel som lyftes fram var arbetet med tex grundsynen för Västmanland. Mötet förtydligade att Samordningsgruppen inte ska samordna de övriga arbetsgrupperna utan är en beredningsgrupp till Styrgruppen likt de andra arbetsgrupperna i U-Sam. Uppgift till Samordningsgruppen: Ta fram nytt namn på egen grupp.

Summering

Övrigt

Inga övriga frågor.

Nästa möte

Kommande möten i styrgruppen planerades till följande datum under 2020

- Den 13 mars
- Den 8 maj
- Den 2 oktober
- Den 6 november.

Samtliga möten planeras i anslutning till Regionala ledningsgruppens möten.

Vid pennan
Kim Talman

Förbundsdirection

Datum
2019-12-12

Plats och tid Förbundscontoret, Gunnarsrovägen 2, Arboga kl.13.30-14.45

Beslutande
Gunilla A.Aurusell (S), ordförande, Kungsör
Urban Dahlgren (S), Kungsör
Petter Westlund (C), Kungsör
Anders Frödin (SD), Kungsör
Dan Avdic Karlsson (V), vice ordförande, Arboga
Ingemar Johansson (L), Arboga
Joakim Rönnberg (S), Arboga
Karl-Bertil Eklund (S), Arboga

Övriga deltagare
Christer Henriksson (V), Kungsör
Hans Carlsson (M), Kungsör
Magnus Vidin (SD), Kungsör
Hans Ivarsson (C), Arboga
Kerstin Rosenkvist (S), Arboga
Enhetssamordnare bygg Salar Ali
Förbundschef Eva Carlstedt Ståhl
Samordnare central adm Lotta Alm

Utses att justera Karl-Bertil Eklund med Joakim Rönnberg som ersättare

Justeringens plats och tid Förbundscontoret den 16 december 2019

Underskrifter Sekreterare ..... Protokollat omfattar
Lotta Alm § 113 - 123

Ordförande .....
Gunilla A.Aurusell

Justerande .....
Karl-Bertil Eklund

Bevis / Anslag
Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Västra Mälardalens Myndighetsförbund Förbundsdirection

Sammanträdesdatum 2019-12-12

**Datum för anslagets upp-
sättande** .....

**Datum för anslagets
nedtagande** .....

Underskrift .....

Utdragsbestyrkande

Innehåll

Revisionsrapport "Granskning av delårsrapport 2019-08-31"	2
Intern kontrollplan 2020	3
Verksamhetsplan 2020	4
Förbud med vite att släppa ut avloppsvatten på Nåberga i Kungsörs kommun	5
Ansökan om förhandsbesked för nybyggnad av småhus på Nannberga i Arboga kommun	7
Ekonomirapport	9
Måluppföljning till och med 30 november 2019	10
Delegationsbeslut	11
Handlingar för kännedom	12
Ansökan om bygglov för nybyggnad av flerbostadshus på Groggården 3 i Arboga kommun	13
Ansökan om bygglov för nybyggnad av småhus på Norra kungsladugården i Kungsörs kommun	15

§ 113

Dnr 52/2019-007

Revisionsrapport "Granskning av delårsrapport 2019-08-31"

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund har tagit del av revisionsrapporten "Granskning av delårsrapport 2019-08-31" och har inget att tillägga.

Handlingar som ingår i beslutet

- Revisionsrapport den 14 oktober 2019
- Bedömning från revisorerna den 29 november 2019

Sammanfattning

Från revisorerna har inkommit revisionsrapport i rubricerat ärende med begäran om yttrande senast den 31 januari 2020.

Skickas till
Revisorerna
Akten

§ 114

Dnr 44/2019-008

Intern kontrollplan 2020

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund fastställer Intern kontrollplan för 2020.

Handlingar som ingår i beslutet

- Intern kontrollplan den 27 november 2019
- Förbundschefens tjänsteskrivelse den 27 november 2019

Sammanfattning

Förbundskontoret har tagit fram förslag till Intern kontrollplan för år 2020. Områden som bedöms som lämpliga är rättsäker myndighetsutövning, verksamhetens styrdokument, direktionens beslut och GDPR.

Skickas till
Revisorerna + handling
Akten

§ 115

Dnr 43/2019-400

Verksamhetsplan 2020

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund fastställer verksamhetsplan 2020 inklusive bilagorna miljö- och hälsoskyddsenshetens tillsynsplan 2020-2023, kontrollplan offentlig livsmedelskontroll 2020-2023 och tillsynsobjekt 2020-2023.

Handlingar som ingår i beslutet

- Verksamhetsplan den 3 december 2019

Sammanfattning

Förbundskontoret har tagit fram förslag till verksamhetsplan för 2020.

Skicks till
Akten

§ 116

Änr MI 2019-1030

Förbud med vite att släppa ut avloppsvatten på Nåberga i Kungsörs kommun

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund meddelar förbud med vite att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanordningen för hus nr ett på fastigheten Nåberga i Kungsörs kommun.

- 1 Förbud med vite om 35 000 kronor gäller för XXX. Förbudet gäller från och med den dag som infaller nio månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.
- 2 Förbud med vite om 35 000 kronor gäller för XXX. Förbudet gäller från och med den dag som infaller nio månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.
- 3 Avgift på 2 865 kronor tas ut för tre timmars handläggningstid i ärendet enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019. *Faktura på avgiften skickas separat*
- 4 Beslut om avgift enligt punkt tre gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Beslutet har fattats med stöd av miljöbalken 2 kap. 1 och 3 §§, 9 kap. 7 §, 26 kap. 9 § och 14-15 §§, 27 kap. 1 § samt med hänvisning till förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 9 kap. 5 §.

Beslutet skickas till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Västra Mälardalens Myndighetsförbunds beslut kan överklagas. Sådant överklagande, ställt till Länsstyrelsen, ska inlämnas till Västra Mälardalens Myndighetsförbund inom tre veckor från den dag ni tog del av beslutet.

Handlingar som ingår i beslutet

- Rapport den 11 april 2016
- Delegationsbeslut den 21 juni 2016
- Miljö- och hälsoskyddsenshetens tjänsteskrivelse den 22 november 2019

§ 116 forts

Sammanfattning

Vid avloppsinventeringen 2016 framkom att avloppsanordningen på Nåberga, Kungsörs kommun består av en slamavskiljare utan efterföljande rening. Nuvarande avloppsanordning uppfyller inte de krav som ställs i lagstiftningen och måste därför åtgärdas för att avloppsvatten i fortsättningen ska få släppas ut.

Västra Mälardalens Myndighetsförbund har tidigare beslutat om förbud men inga åtgärder har vidtagits för att förbättra anordningen.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten konstaterar att förbudet inte följs och bedömer att förbud med vite behövs för att befintliga lagkrav ska efterföljas.

Kommunicering har skett. Inga synpunkter har inkommit.

Skickas till

XXX

XXX

Lantmäteriet Fastighetsinskrivning

Akten

§ 117

Änr BLOV 2019-279

Ansökan om förhandsbesked för nybyggnad av småhus på Nannberga i Arboga kommun

Beslut

- 1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund meddelar att den föreslagna åtgärden kan tillåtas på fastigheten Nannberga i Arboga kommun.
  - a) Ett förhandsbesked som innebär att åtgärden kan tillåtas är bindande vid den kommande bygglovprövningen, om ansökan om bygglov görs inom två år från den dag då förhandsbeskedet vann laga kraft.
- 2 Avgift på 7 307 kronor tas ut för förhandsbesked, kungörelse och expediering enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019. *Faktura på avgiften skickas separat*

Beslut har fattats med stöd av plan- och bygglagen 9 kap. 17 §.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ansökan om förhandsbesked den 21 oktober 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 25 november 2019

Sammanfattning

Fastigheten omfattas inte av detaljplan- eller områdesbestämmelser, men ligger inom riksintresse för kulturmiljövården och del av fastigheten ligger inom strandskyddat område. Inga hinder föreligger enligt Arboga kommuns översiktsplan. Inga kända fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar finns registrerade på fastigheten, men det finns fornlämning i närområdet, cirka 100 meter från den tilltänkta platsen för bostadshuset.

Ärendet har remitterats till berörda myndigheter och närboende.

Länsstyrelsen bedömer att åtgärden inte är förenlig med strandskyddets syfte.

Mot bakgrund av Länsstyrelsens bedömning har platsen för byggnationen flyttats 15 meter från strandskyddets 25 meters gräns vilket bedöms vara tillräckligt för att inte påverka strandskyddets syfte utöver fastighetens nuvarande användning.

§ 117 forts

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten bedömer att inga hinder föreligger för iordningsställande av vatten- och avloppsanläggning. En ny avloppsanläggning är tillståndspliktig och en ansökan ska lämnas till miljö- och hälsoskyddsmyndigheten innan avlopp inrättas. En ny avloppsanläggning får inte påverka grundvattnet negativt, vilket ställer krav på utformningen. Om en markbaserad rening eller ett utlopp från en avloppsanordning hamnar inom det strandskyddade området råder högre skyddsnivå. Om placering hamnar utanför det strandskyddade området kan avloppsanordningen byggas för normal skyddsnivå.

Nya byggnader bör utformas så de passar in i landskapet och anpassas till den omgivande bebyggelsen. Bygglovenheten bedömer att den föreslagna åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen.

Skickas till
Sökanden
Akten

§ 118

Dnr 18/2019-042

Ekonomirapport

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund lägger ekonomirapporten till handlingarna.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ekonomirapport den 12 december 2019

Sammanfattning

Ekonomirapporten visar för närvarande ett underskott på 170 000 kronor. Underskottet beror på ökade utbildningskostnader för byte av datasystem samt minskade intäkter för enskilda avlopp.

I ekonomirapporten redovisas finanserna till och med den 30 november 2019.

Skickas till
Akten

§ 119

Dnr 18/2018-041

Måluppföljning till och med 30 november 2019

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund lägger rapporten om måluppfyllelse till handlingarna.

Handlingar som ingår i beslutet

- Rapport måluppfyllelse den 2 december 2019

Skickas till
Akten

§ 120

Dnr 19/2019-002

Delegationsbeslut

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Handlingar som ingår i beslutet

- Central administrations delegationslista för perioden 1 november till den 30 november 2019.
- Miljö- och hälsoskyddsenshetens delegationslista för perioden 1 november till den 30 november 2019.
- Bygglovenhetens delegationslista för perioden 1 november till den 30 november 2019.

Skickas till
Akten

§ 121

Handlingar för kännedom

- 1 Länsstyrelsens beslut den 17 oktober 2019. Länsstyrelsen avslår överklagandet. *Delegationsbeslut om klagomål på lukt från slamupplag på Ekholmén i Kungsörs kommun.*
Änr MI 2019-492
- 2 Länsstyrelsens beslut den 11 november 2019. Länsstyrelsen avslår överklagandet. *Delegationsbeslut om klagomål gällande bullerstörningar från järnväg inom fastigheten Höjen i Arboga kommun.*
Änr MI 2018-793
- 3 Miljö- och hälsoskyddsenshetens projektrapport, kontrollköp tobak och receptfria läkemedel.
Änr MI 2019-1147
- 4 Beslut i kommunstyrelsen/ Arboga den 8 oktober 2019, § 160. Ändring av detaljplan för fastigheten Brevbäraren 1.
Dnr 11/2019-214
- 5 Beslut i kommunstyrelsen/ Arboga den 12 november 2019, § 201. Pris för personalkost 2020.
Dnr 67/2019-020
- 6 Beslut i kommunfullmäktige/Kungsör den 11 november 2019, § 156. Antagande av detaljplan för Kaplanen 7 och 9 i Kungsörs kommun.
Dnr 35/2018-214
- 7 Beslut i kommunfullmäktige/Kungsör den 11 november 2019, § 157. Taxor för Västra Mälardalens Myndighetsförbund 2020.
Dnr 55/2019-041, Dnr 56/2019-041, Dnr 57/2019-041
- 8 Beslut i kommunfullmäktige/Kungsör den 11 november 2019, § 161. Delårsrapport per den 31 augusti 2019-Västra Mälardalens Myndighetsförbund.
Dnr 52/2019-007
- 9 Underrättelse från Lantmäteriet om avslutad förrättning, ärendenummer U18135, avseende fastighetsreglering berörande Arboga Racksätter i Arboga kommun. **Dnr 8/2019-245**

§ 122

Änr BLOV 2019-284

Ansökan om bygglov för nybyggnad av flerbostadshus på Gropgården i Arboga kommun

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund beviljar bygglov på fastigheten Gropgården i Arboga kommun enligt nedan:

- 1 Bygglov för två flerbostadshus, hus A 1 och A 2.
- 2 Bygglov för två flerbostadshus, hus B 1 och B 2.
- 3 Bygglov med avvikelser för ett flerbostadshus, hus A 3.
- 4 Bygglov för tre förrådsbyggnader, hus C 1, C 2, C 3 och 25 parkeringsplatser.
- 5 Avgift på 154 527 kronor tas ut för bygglov, startbesked, expediering och underrättelse enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019. *Faktura på avgiften skickas separat*

Bygglovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Bygglovet får verkställas (påbörjas) tidigast fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, även om det inte har fått laga kraft.

Åtgärden får inte påbörjas förrän Västra Mälardalens Myndighetsförbund har gett startbesked.

Tekniskt samråd krävs i detta ärende. Kallelse till tekniskt samråd skickas separat.

Beslut har fattats med stöd av plan- och bygglagen 9 kap. 30, 31b, 31c, 34, 42 a, 43 §§ och 10 kap. 9 §, plan- och byggförordningen 6 kap. 1 §, punkt 8.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ansökan om bygglov den 28 oktober 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 9 december

§ 122 forts

Sammanfattning

Ansökan avser nybyggnad av fem flerbostadshus med en byggnadsarea om 1 242 m², tre förrådsbyggnader med en byggnadsarea på 240 m², 25 parkeringsplatser samt rivning av tillbyggnad till före detta kyrka på fastigheten Gropgården i Arboga kommun.

Totalt planeras 41 lägenheter. Kyrkans huvudbyggnad kommer att renoveras/återställas till ursprungligt utseende. På gården planeras tre förrådsbyggnader inklusive ett orangeri och 25 parkeringsplatser. Fem parkeringsplatser på fastigheten Engelbrekt planeras ingå. Bostadshusen och förrådsbyggnadernas ytterfasad får träpanel och yttertaken får bandfalsat plåttak. Fasaderna- och takens färgsättning blir från ljusgrått till falurött/tegelrött.

Fastigheten omfattas av stadsplan från 1943.

Ärendet har remitterats och annonserats.

Synpunkter har inkommit.

Bygglovenheten bedömer att byggnationen är planenlig bortsett från hus A 3 som överskrider byggnadshöjden med 1,5 meter och att cirka 17 % av byggnadsarean hamnar på mark som inte får bebyggas, men bedömer att avvikelserna är förenliga med planens syfte och att bygglov kan beviljas.

För att genomföra åtgärden krävs en certifierad kontrollansvarig. Som kontrollansvarig är XXX utsedd.

Skickas till
Sökanden
Akten

§ 123

Änr BLOV 2019-298

Ansökan om bygglov för nybyggnad av småhus på Norra kungsladugården i Kungsörs kommun

Beslut

- 1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund beviljar bygglov för nybyggnad av småhus på Norra kungsladugården i Kungsörs kommun.
  - a) Bygglovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.
  - b) Bygglovet får verkställas (påbörjas) tidigast fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, även om det inte har fått laga kraft.
  - c) Åtgärden får inte påbörjas förrän Västra Mälardalens Myndighetsförbund har gett startbesked.
  - d) Tekniskt samråd krävs i detta ärende. Kallelse till tekniskt samråd skickas separat.
- 2 Avgift på 23 177 kronor tas ut för bygglov, startbesked, expediering och underrättelse enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019. *Faktura på avgiften skickas separat*

Beslut har fattats med stöd av plan- och bygglagen 9 kap. 31, 42 a, 43 §§ samt 10 kap 9 §.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ansökan om bygglov den 8 november 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 10 december 2019

Sammanfattning

Ansökan avser nybyggnad av småhus på fastigheten Norra Kungsladugården. Byggnaden uppförs i en plan med svarta betongpannor på taket och vit med inslag av grå träpanel i fasaden.

Fastigheten omfattas inte av detaljplan. Inga kända fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar finns registrerade i närområdet. Fastigheten ligger inom ett utpekade område för riksintresse rörligt friluftsliv. Området är också utpekade i Länsstyrelsens naturvårdsplan, som skogliga värdestrakter samt kulturmiljövård avseende landskap.

§ 123 forts

Ärendet har remitterats till närboende och myndigheter. Inga synpunkter har inkommit.

Miljö- och hälsoskydds enheten bedömer att inga hinder föreligger för iordningsställande av vatten- och avlopps anläggning. En ny avlopps anläggning är tillståndspliktigt och en ansökan ska lämnas till miljö- och hälsoskydds enheten innan avlopp inrättas. En ny avlopps anläggning får inte påverka grundvattnet negativt, vilket ställer krav på utformningen.

Bygglovenheten bedömer att bygglov kan beviljas.

För att genomföra åtgärden krävs en certifierad kontrollansvarig. Som kontrollansvarig är XXX utsedd.

Skickas till
Sökanden
Akten